

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU

ISSN: 2392-5507 e-ISSN: 2673-0030

ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๓ กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๖

Vol. 10 No. 3 September - December 2023

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU
ISSN : 2392-5507, E-ISSN : 2673-0030

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ ส่งเสริม และสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนิสิตนักศึกษาตลอดจนผู้สนใจทั่วไป ได้มีโอกาสนำผลงานวิชาการและงานวิจัย ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา การศึกษา การบริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยาและการแนะแนว ภาษาศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสาขาวิชาสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อ่านประเมินต้นฉบับ จำนวน 2 ท่าน ต่อ 1 เรื่อง ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind) ซึ่งเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการ หรือบทความวิจัย และการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารฉบับนี้ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้นเพียงผู้เดียว และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์และจะแจ้งให้เจ้าของบทความทราบหลังจากผู้ประเมินบทความตรวจอ่านบทความแล้ว

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - เมษายน	(กำหนดออก เดือนเมษายน)
ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม - สิงหาคม	(กำหนดออก เดือนสิงหาคม)
ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน - ธันวาคม	(กำหนดออก เดือนธันวาคม)

คณะกรรมการที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.	ที่ปรึกษาอธิการบดี
พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.	อธิการบดี
พระเทพปวรเมธี, รองศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, รองศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
พระราชวัชรสารบัณฑิต, รองศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
พระมหาบัณฑิต ปณฺธิตเมธี, ดร.	คณบดีคณะครุศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรยุทธ พึ่งเที่ยร	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายแผนยุทธศาสตร์

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
----------------------------------	------------------------------------

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรวัฒน์ ชัยสุข	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
---------------------------------------	------------------------------------

กองบรรณาธิการ

พระเมธาวิสัยรส, รองศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ ศิริวรรณ	W.H.Taft University
รองศาสตราจารย์ ดร.อำนวย เดชชัยศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สิริโรจนานันท์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย จันทร์เรือง	มหาวิทยาลัยสยาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ เผ่าวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ดร.เสนห์ เดชะวงศ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร	มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บุญเกิด	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สิริโรจนานันท์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย ปวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติวัศ สุกป้อม	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพัชร สายเสนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกรรณ์ ปะพาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ฝ่ายจัดการ

พระมหาญาณวัฒน์ จิตวฑฺฒโน, ผศ.ดร.
ดร.สุทิศ สวัสดิ์
ดร.ทองดี ศรีตระการ

พระสุรชัย สุรชัย, ดร.
ดร.เผด็จ จงสกุลศิริ
ดร.อรุณรัตน์ วิไลรัตน์กุล

ฝ่ายศิลป์

ดร.ณัฏชา อมราภรณ์

ดร.ประวิทย์ ชัยสุข

เจ้าของ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษาศึกษา
อาคารเรียนรวม โซน C ชั้น 5 ห้อง C510 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอยางน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทรศัพท์ : 035-248-000 ต่อ 8284
พระมหาญาณวัฒน์ จิตวฑฺฒโน, ผศ.ดร. โทรศัพท์ : 095-542-6695 Email: yannawat.bud@mcu.ac.th

ตั้งแต่ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2562) วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เผยแพร่ เฉพาะฉบับออนไลน์ สามารถดาวน์โหลดได้ที่ :

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU/index>

บทบรรณาธิการ

วารสารศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับนี้เป็น ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) 2566 ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ศูนย์ TCI) รอบที่ 4 พ.ศ. 2563-2567 เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2563 ให้เป็น “วารสารที่มีคุณภาพกลุ่มที่ 2 (จนถึง 31 ธันวาคม 2567)” โดยกองบรรณาธิการได้ปรับปรุงรูปแบบบทความให้สมบูรณ์มากขึ้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาในการเข้ารับการประเมินคุณภาพวารสารในรอบต่อไป

วารสารศาสตร์ปริทรรศน์ฯ ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) 2566 ฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิจัยและบทความวิชาการ ซึ่งกองบรรณาธิการได้ตระหนักถึงคุณภาพของบทความตามกรอบการประเมินคุณภาพวารสารเป็นอย่างดีจึงได้คัดเลือกกลั่นกรองบทความให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI

กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณผู้เขียนบทความที่เป็นนักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความสนใจเขียนบทความเพื่อลงตีพิมพ์ และหวังว่าจะได้รับความสนใจจากผู้เขียนบทความทุกท่านในโอกาสต่อไป และกองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้อนุเคราะห์ในการอ่านประเมินต้นฉบับ

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่า บทความที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่าน และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นกับการบริหารจัดการศึกษาของประเทศไทย หากท่านผู้อ่านมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาวารสารให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณและยินดีน้อมรับเพื่อพัฒนาวารสารให้ดียิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

บรรณาธิการวารสารศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ

บทความวิจัย Research Articles :

ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา 1-12

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา

A NEEDS ASSESSMENT OF SECONDARY SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE NONTHABURI BASE ON THE CONCEPT OF COGNITIVE FLEXIBILITY

วราภรณ์ แสนพาน Warapohn Saenparn

สุกัญญา เข้มช้อย Sukanya Chaemchoy

แนวทางการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ผังธนบุรี กรุงเทพมหานคร : 13-24

การวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis)

GUIDELINES FOR INHERITANCE THAI CULTURAL INTHONBURI DISTRICT,
BANGKOK: SWOT ANALYSIS

สมจินตนา จิรายุกุล Somjintana Jirayukul

พงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒนะ Pongpatcharin Putwattana

วรรณภา โพธิ์ผลิ Wannapa Phopli

สมิทธิ์ เจือจินดา Samith Jueajinda

ณรงค์พล เอื้อไพจิตรกุล Narongpon Aulpaijiddkul

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา 25-36

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

PARTICIPATIVE ADMINISTRATION OF RAT SONG KHROH WITTHAYA SCHOOL MODEL UNDER
THE OFFICE OF PATHUMTHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

เพชรนินทร์ การะวิโก Pechtanin Garawigo

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัยตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม 37-49

PRIORITY NEEDS FOR TEACHER DEVELOPMENT OF EAKACHAI SCHOOL
BASED ON THE CONCEPT OF SOCIAL ENTREPRENEUR

ศรัณยา ยิ่งยวด Saranya Yingyoud

อภิรดี จิรียรังษีโรจน์ Apiradee Jariyarangsiroge

สารบัญ

หน้า

การพัฒนาชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิทยาศาสตร์และความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 50-64

THE DEVELOPMENT OF BRAIN-BASED LARNING ACTIVITY PACKAGE FOR ENHANCING
SCIENCE ACHIEVEMENT AND LEARNING HAPPINESS OF GRADE 3 STUDENTS

วรนิษฐา อีรฤทธิเฉลิม Woranittha Teeraritchalerm

สุธาวลัย หาญจรสุข Suthawan Harnkajornsuk

วันเพ็ญ ประทุมทอง Wanphen Pratoomtong

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรม
ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 65-75

GUIDELINES FOR LEADERSHIP DEVELOPMENT IN THE NEW NORMAL ACCOEDING
TO THE TEN ROYAL VIRTUES OF PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER
THE OFFICE OF SARABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

ขวัญใจ สุขเลิศ Kwanjai Suklert

พระครูวิรุฬห์สุตคุณ Phrakhruwirunsuttakun

ทองดี ศรีตระการ Thongdee Sritragarn

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน
ในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่าน 76-85

AN ANALYSIS OF THE PRIORITY NEEDS IN THE ACADEMIC MANAGEMENT DEVELOPMENT
OF SECONDARY SCHOOLS IN PHATTHALUNG PROVINCE BASED ON
THE CONCEPT OF READING LITERACY

เมธาวดี ดวงแก้ว Metavadee Duangkaew

เพ็ญวรา ชูประวัติน Penvara Xupravati

การนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
นนทบุรี 86-102

POLICY IMPLEMENTATION OF BASIC EDUCATION CURRICULUM IN THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OF NONGTHABURI PROVINCE

เนตรชนก ยี่ภู Netchanok Yeeput

อรนันท์ กลันทุประ Oranan Gluntapura

สารบัญ

หน้า

แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี	103-114
--	---------

GUIDELINES FOR ACADEMIC RISK MANAGEMENT IN THE DIGITAL AGE OF
ADMINISTRATORS IN PATHUM BENCHA SCHOOL CLUSTER UNDER THE OFFICE
OF PATHUMTHANI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 4

วัฒนา ไยมาก Wattana Yaimak

เกษม แสงนนท์ Kasem Saengnont

บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหอวัง ตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู	115-127
---	---------

THE NEEDS FOR DEVELOPING HORWANG SCHOOL TEACHERS BASED
ON THE CONCEPT OF TEACHER LEADERSHIP

นิภาพร วงษ์ศิริ Nipaporn Wongsiri

ธีรภัทร คุโลภาส Dhirapat Kulophas

INVESTIGATING NEEDS AND PROBLEMS OF DANCE EDUCATIONAL MANAGEMENT IN HIGH SCHOOL: A CASE STUDY OF TSINGHUA UNIVERSITY HIGH SCHOOL JIANGTAILU IN BEIJING	128-140
--	---------

Xin Xiaolei

Nithipattara Balsiri

Wannapa Phopli

Samith Jueajinda

Narongpon Aulpaijidlul

Pakkanat Chantanawaranont

การพัฒนาเกมเพื่อส่งเสริมการจดจำคำศัพท์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ตอนปลาย	141-155
---	---------

DEVELOPING A BOARD GAME FOR ENHANCING THAI VOCABULARY MEMORIZATION AMONG 4th
– 6th GRADE STUDENTS

วิศว พันธุ์กะจับ Wisawa Punkajab

เสมอกาญจน์ โสภณศิริรักษ์ Samoekan Sophonhiranrak

ธิดา ทับพันธุ์ Tida Tubpun

สารบัญ

หน้า

ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ตามกรอบความคิดทางวิชาการ THE PRIORITY NEEDS FOR ACADEMIC MANAGEMENT OF SECONDARY EDUCATIONAL PETCHABURI SERVICE AREA SCHOOLS BASED ON THE CONCEPT OF ACADEMIC MINDSET วรท ฤทธิอินทร์ Warot Rid-in สุกัญญา ฅ่มฅอย Sukanya Chaemchoy	156-168
ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก THE PRIORITY NEEDS OF DEVELOPING ACADEMIC MANAGEMENT OF SUANKULARB WITTAYALAI AFFILIATED SCHOOL BASED ON THE CONCEPT OF GLOBAL COMPETENCE ฅนานูช ดอกประทุม Chananoot Dokpratum นันทรัตน์ เจริญกุล Nantarat Charoenkul	169-181
ศึกษาความสำคัญและความต้องการในการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม โรงเรียนวัดหินดาด STUDY THE IMPORTANCE AND NEED OF TEACHER DEVELOPMENT THROUGH PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITIES TO PROMOTE LEARNING MANAGEMENT ABILITIES AT WAT HIN DAT SCHOOL ณัฐพล มิตรอารีย์ Nuttaphon Mitari พระมหาสมบัติ ฅนปญโญ Phramaha Sombat Dhanapaฅโฑ สิน งามประโคน Sin Ngamprakhon	128-190
แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 APPROACHES FOR ACADEMIC AFFAIRS MANAGEMENT TO DEVELOP SELF-DIRECTED LEARNING SKILLS FOR STUDENTS IN SCHOOLS UNDER NONTHABURI AREA 3 บุษย์รินทร์ อมฤตอารังรัตน์ Bootsarin Amarittamrongrat นันทรัตน์ เจริญกุล Nuntarat Charoenkul	191-203

สารบัญ

หน้า

การรวบรวมภาพยนตร์ที่ใช้เป็นตัวอย่างประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในหัวข้อความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม COMPILATION OF MOVIES USED AS AN EXAMPLES ASSEMBLING THE TEACHING AND LEARNING OF SOCIAL STUDIES IN THE TOPIC OF CULTURAL DIVERSITY TO CREATE SOCIAL AND CULTURAL AWARENES สุทธามาศ แก้วบางพุด Suthamas Kaewbangpood อชิระ อุتمان Achira Uttaman	204-214
ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพที่มีต่อความสามารถความเป็นผู้ประกอบการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 EFFECTS OF PRODUCTIVITY BASED LEARNING ON ABILITIES OF ENTREPRENEURSHIP OF MATTHAYOMSUKSA 2 STUDENTS นฤเบศน์ นิยมทรัพย์ Narubade Niyomsab อรพิน ศิริสัมพันธ์ Orapin Sirisamphan ชัยรัตน์ โตศิลา Chairat Tosila	215-226
ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัຍุທိศ) ตามแนวคิดสุขภาวะของครู THE NEED ASSESSMENT OF DEVELOPING WAT THAKWIAN SAI UTIT SCHOOL TEACHERS BASED ON THE CONCEPT OF TEACHER WELL-BEING ชญานี จินดางาม Chayanee Jinda-mgam นันทรัตน์ เจริญกุล Nantararat Charoenkul	227-233
ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากร ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน THE PRIORITY NEEDS IN DEVELOPING TEACHERS IN POTISARNPITTAYAKORN SCHOOL BASED ON THE CONCEPT OF ADAPTIVE LEADERSHIP กณเฑาะ วรณประเสริฐ Kacher Wannaprasert อภิรดี จรียารังษีโรจน์ Apiradee Jariyarangsiroge	234-246

สารบัญ

หน้า

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษา ในการทำงานของโรงเรียน ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว	247-260
TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS AND ROLES OF EDUCATIONAL OFFICERS IN SCHOOL WORK OF THUNG-MAHA-CHAROEN SUB-DISTRICT, WANG-NAM-YEN DISTRICT, SA KAEU PROVINCE	
ตรีณัฐ ศรีสวัสดิ์ Treenoot Srisawat พรหมพิริยะ พนาสนธิ Phromphiriya Panarson	
ความต้องการจำเป็นของการพัฒนางานบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง	261-271
THE PRIORITY NEEDS FOR ACADEMIC MANAGEMENT OF THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 1 ZONE 6 BASED ON THE CONCEPT OF DEEPER LEARNING	
ณัฐภัทร สำเร็จ Nattapat Samrej สุกัญญา แชนซ์ชัย Sukanya Chaemchay	
INVESTIGATING THE EDUCATIONAL QUALITY MANAGEMENT OF XUANCHENG ELECTROMECHANICAL COLLEGE, CHINA	272-284
Chen Xiaofeng Nithipatara Balsiri Samith Jueajinda Wannapa Phopli Narongpon Aulpaijikul Araya Ariya	
การจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	285-297
THE LEARNING MANAGEMENT USING HISTORICAL METHOD WITH ONLINE MUSEUM-BASED LEARNING TO DEVELOP LOWER SECONDARY STUDENTS' HISTORICAL THINKING SKILLS	
จิราภรณ์ อัสวเสนา Jiraporn Asawasena รุจน์ ฤชา Ruj Luecha วันเพ็ญ ประทุมทอง Wanphen Pratoomtong	

สารบัญ

หน้า

ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ADVERSITY QUOTIENT LEVEL OF TEACHERS IN THE SCHOOL CONSORTIUM 3 UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE RATCHABURI ทิพย์สุตา จิวใจ Thipsuda Jewjai พงษ์ลิขิต เพชรผล Ponglikit Phetphon	298-311
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน THE DEVELOPMENT OF LEARNING RESOURCES TO PROMOTE CURIOUS CHARACTERISTIC OF STUDENT IN BANTHAPYAIPON SCHOOL ศิริสิทธิ์ วงษา Sirasit Wongsat	312-325
ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ THE PRIORITY NEEDS IN DEVELOPING SECONDARY SCHOOL TEACHERS IN CONSORTIUM RAYONG 1 BASED ON THE CONCEPT OF EXPERT LEARNER ศุภฤกษ์ วัฒนศรี Supharoek Wattanasri อภิรดี จริยารังสีโรจน์ Apiradee Jariyarangsirong	326-339
การศึกษาระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน THE STUDY LEVEL OF TEACHER'S DIGITAL SKILLS OF SCHOOL UNDER BANGKOK METROPOLITAN IN PATHUMWAN DISTRICT วิภาวรรณ ช่างคำ Wiphawan Changkham สุกัญญา แฉ่มช้อย Sukanya Chaemchoy	340-350

สารบัญ

หน้า

- รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษาเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา THE ADMINISTRATION MODEL FOR LEARNING NEW STYLE ENGLISH THE COMMON EUROPEAN FRAMEWORK OF REFERENCE FOR LANGUAGES (CEFR) SECONDARY LEVEL LINKED TO EDUCATIONAL QUALITY ASSURANCE 351-363
สิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต SiriKarn Tanawutpornpinit
เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต Sewanee Sikkhabundit
นิธิมา ยืนยง Nithima Yuenyong
คณิน คานิเยาว์ Kanin Khaniyao
กิริติกาญจน์ สดากร Kiratikan Sadakorn
- ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม THE PRIORITY NEEDS IN ACADEMIC MANAGEMENT DEVELOPMENT OF THE SECONDARY SCHOOLS UNDER NONTHABURI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA BASED ON THE CONCEPT OF ENVIRONMENTALLY FRIENDLY LIFESTYLE 364-377
ศุภษา อังกาบุรณะ Supasa Anggaburana
อภิรดี จิริยารังษีโรจน์ Apiradee Jariyarangsiroge
- ความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ THE PRIORITY NEEDS OF THE SOCIAL AND EMOTIONAL LEARNING SKILLS OF TRIAMUDOMSUKSAPATTANAKARN SCHOOL TEACHERS 378-393
จิณณวัตร ปานจิ้น Jinnawat Panjeen
นันทรัตน์ เจริญกุล Nantarat Charoenkul

สารบัญ

หน้า

การพัฒนาชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทางเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการ
ทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการและการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

394-409

THE DEVELOPMENT OF A GUIDED INQUIRY-BASED ACTIVITY PACKAGE FOR PROMOTING THE
INTEGRATED SCIENCE PROCESS SKILLS AND SCIENTIFIC REASONING OF GRADE 5 STUDENT

สุรัตนา วงศ์ปุย Surattana Wongpui

สุธาวัลย์ หาญจรสุข Suthawan Harnkajornsuk

วันเพ็ญ ประทุมทอง Wanphen Pratoomtong

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวน
ตามกรอบแนวคิดของ MORAN โดยใช้วิธีการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL)
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

410-422

THE DEVELOPMENT OF ENGLISH LEARNING ACTIVITIES WITH CLIL : CONTENT AND LANGUAGE
INTEGRATED LEARNING FOR ENHANCING THAI PHUAN CULTURE LEARNING BASED ON MORAN'S
DIMENSIONS FOR GRADE 4-6 STUDENTS

วชิรญาณ พรหมมิ Wachiraya Phommi

พงศธร มหาวิจิตร Pongsatorn Mahavijit

อุดมลักษณ์ กุลศรีโรจน์ Udomluk Koolsriroj

การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา
ตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต

423-434

THE PRIORITY NEEDS OF PRIVATE PRIMARY SCHOOL MANAGEMENT
BASED ON CAREER FUTURE SKILL COCEPT

เกษศิริ กมล Kessiri Kamol

แอนจิรา ศิริภิรมย์ Anjira Siripirom

ชญาพิมพ์ อุสาโห Chayapim Usaho

ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครู
โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม

435-446

THE RELATIONSHIP BETWEEN HAPPINESS IN WORKING AND
TEACHING EFFICIENCY OF TEACHERS IN POTINIMITWITTAYAKOM SCHOOL

ชนิกานต์ ศักดาณรงค์ Chanikan Sakdanarong

สุภาวดี วงษ์สกุล Suparwadee Wongsakul

สารบัญ

หน้า

- ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาลเอกชน 447-458
ในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย

NEEDS ASSESSMENT FOR DEVELOPING ACADEMIC MANAGEMENT OF PRIVATE KINDERGARTENS
IN BANGKOK BASED ON THE CONCEPT OF EARLY CHILDHOOD'S SELF-CARE SKILLS

ณฐภาส รัชตะกุลอำรง Nathapha Ratchatakulthumrong

สุกัญญา แซ่มซ้อย Sukanya Chaemchoy

- AN INVESTIGATE OF THE CURRENT SITUATION OF ACADEMIC 459-468
ADMINISTRATION IN HIGH SCHOOL: A CASE STUDY OF FUZHOU HIGH SCHOOL
OF FUJIAN PROVINCE, CHINA

Zhang Yining

Nitipatara Balsiri

Pakkanat Chanthanavarant Sompongdam

Wannapa Phopli

Samith Jueajinda

Narongpon Aulpaijikul

- ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากร 469-479
ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ

THE PRIORITY NEEDS FOR ACADEMIC MANAGEMENT OF POTISARNPITTAYAKORN SCHOOL
BASED ON THE CONCEPT OF MEDIA LITERACY

ยุดาพร เลิศกำจรวัฒน์ Yadaporn Lertkamjornwat

นันทรัตน์ เจริญกุล Nuntarat Charoenkul

สารบัญ

หน้า

บทความวิชาการ Academic Articles :

อนาคตภาพการบริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค AI	480-492
A SCENARIO FOR THE ADMINISTRATION OF MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY IN THE AI ERA	
พระมหาบัณฑิต ปณฺธิตเมธี (ชรินทร์) Phramaha Bundit Pundhitamethee (Charin)	
การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการสอนสังคมศึกษา	493-506
APPLICATION FOR USING TECHNOLOGY IN TEACHING SOCIAL STUDIES	
พระมหาอุดร อุตฺโตโร (มากดี) Phramaha Udorn Uttaro (Makdee)	
พระครูสิริภุรินัทสน์ (ฐิตสกลโค ดิษสวรค์) Phrakhrusiriphurinithat (Thitasaggo Ditsawan)	

ภาคผนวก

- กระบวนการจัดทำวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- ระเบียบการส่งต้นฉบับ
- จริยธรรมการตีพิมพ์

ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา^{*}
A NEEDS ASSESSMENT OF SECONDARY SCHOOLS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NONGTHABURI BASE
ON THE CONCEPT OF COGNITIVE FLEXIBILITY

¹วราภรณ์ แสนพาน Warapohn Saenparn ²สุกัญญา แซ่มช้อย Sukanya Chaemchoy

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: warapohn.m@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 18 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 198 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้างานหลักสูตร และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา ในภาพรวม คือ 0.341 ($PNI_{modified} = 0.341$) เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผลมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified} = 0.345$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{modified} = 0.341$) และด้านการจัดการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด ($PNI_{modified} = 0.337$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา รายข้อย่อยที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเหมือนกันทั้ง 3 ด้านในการบริหารวิชาการ คือ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ, ความยืดหยุ่นทางปัญญา, ความต้องการจำเป็น

Abstract

The objectives of this research article were to study the needs assessment of developing academic management of secondary schools under the secondary educational service area office of Nonthaburi based on the concept of cognitive flexibility. The population was 18 secondary schools under the secondary educational service area office of Nonthaburi. There were 198 informants, including school directors, deputy directors of academic affairs, curriculum department heads and department heads. The research instruments were the present and desirable state of academic management of secondary schools under the secondary educational service area office of Nonthaburi based on the concept of cognitive flexibility. The data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and Priority Needs Index Modified. The research show that the priority needs index overall was 0.341 ($PNI_{modified} = 0.341$). When analyzed per item, assessment was the highest priority need ($PNI_{modified} = 0.345$) and curriculum development was the second priority need ($PNI_{modified} = 0.341$). The lowest priority need was learning management ($PNI_{modified} = 0.337$). When considering in terms of cognitive flexibility, the sub-item, which has the highest priority needs index in three aspects of academic management is creative problem solving.

Keywords: Academic Management, Cognitive Flexibility, Needs Assessment.

บทนำ

โลกและบริบทรอบตัวในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องทั้งวิถีชีวิต สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เศรษฐกิจและสังคม เทคโนโลยี การแข่งขัน ผู้ที่พร้อมจะเรียนรู้และเปิดกว้างสำหรับ ความท้าทายใหม่ๆ อยู่เสมอนั้นจะสามารถเอาชนะและรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ในการรับมือกับ กระแสโลกที่ผันผวน ทุกคนต่างมุ่งไปที่การศึกษาซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคน ในการจัดการศึกษาจึง จำเป็นต้องทบทวนและปรับเปลี่ยน เพื่อสร้างผู้เรียนให้มีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็น สามารถปรับตัวให้อยู่ใน สังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยสมรรถนะที่สำคัญประการหนึ่งที่ต้อง ได้รับการพัฒนา คือ Hard Skills และ Soft Skills ซึ่ง Hard Skills เป็นทักษะในการศึกษาเรียนรู้ การสร้าง ความชำนาญในอาชีพและการปฏิบัติงาน ส่วน Soft Skills เป็นทักษะและคุณลักษณะภายในของบุคคลที่ สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยทักษะการสื่อสาร ความยืดหยุ่นในการทำงาน ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหา และการบริหารเวลา (วัฒนาพร ระบุว่าทุกข, 2563)

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education : DOE) ประกอบด้วยคุณลักษณะผู้เรียน 3 ประการ คือ เป็นผู้เรียนรู้ (Learning Person) เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovation Co-creator) เพื่อสร้างสังคมที่มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizens) เพื่อสันติสุข โดยกำหนด ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และชีวิต คือทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้เพื่อโลก ดิจิทัลและโลกอนาคตและทักษะทางปัญญา คือ ทักษะที่จำเป็นในการสร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยี หรือทาง

สังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่มีเป้าหมายการจัดการศึกษา 5 ประการ ซึ่งมีตัวชี้วัดเพื่อการบรรลุเป้าหมาย 53 ตัวชี้วัด โดยมีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยน (Relevancy) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ความยืดหยุ่นทางปัญญา (Cognitive Flexibility) เป็นความสามารถในการปรับตัวเมื่อพบกับสิ่งใหม่ๆ หรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด รวมถึงเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย (Canas et.al., 2003) อีกทั้งยังเป็นทักษะในการแสวงหาโอกาสและปรับเปลี่ยนความคิดไปตามบริบท หรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งจะก่อให้เกิดทักษะการบริหารจัดการตนเอง การเข้าใจสถานการณ์ เข้าใจตนเอง และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้ (วิจิตา รักธรรม, 2564) โดยสถานศึกษาจะต้องดำเนินการพัฒนาการบริหารวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามเป้าหมายของหลักสูตรและที่สถานศึกษากำหนดไว้ (ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา, 2559) ดังนั้น การบริหารวิชาการจึงมีความสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้รับรู้อำนาจความสามารถของตนเอง ปรับตัวตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมและสามารถแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความยืดหยุ่นทางปัญญา

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ดำเนินการจัดการศึกษาภายใต้นโยบายและวิสัยทัศน์เดียวกัน คือการสร้างโรงเรียนให้เป็นพื้นที่แห่งคุณภาพ และเป็นโรงเรียนที่ดีที่สุด โดยมีเป้าประสงค์ที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก โดยเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ มีความคิดที่ก้าวหน้า ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง สามารถผลิตผลงานที่สร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบต่อสังคมโลก ตลอดจนมีความพร้อมในการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทุกรูปแบบ และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1, 2565) เหตุนี้ การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา สามารถนำผลการศึกษามาใช้วางแผนทางการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียน เพื่อให้มีการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นทางปัญญา ซึ่งเป็นหนึ่งใน Soft Skills และทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษาในการยกระดับการบริหารสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นทางปัญญาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ แล้วนำข้อมูลที่ได้มา คำนวณหาความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จำนวน 18 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการ สถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน รวม 18 คน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนละ 1 คน รวม 18 คน ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานหลักสูตร โรงเรียนละ 1 คน รวม 18 คน และครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนละ 8 คน รวม 144 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 198 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทาง ปัญญา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการ บริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามแนวคิดความ ยืดหยุ่นทางปัญญา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งเกณฑ์ในการแปล ความหมายของค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ระดับ ของ John W. Best (1981) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีสภาพ ปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึง ประสงค์ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความยืดหยุ่นทางปัญญาและการบริหารวิชาการ กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย สร้างผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัยและสร้างข้อคำถามให้ชัดเจนตามผังโครงสร้าง โดยกำหนดแบบสอบถามเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของ แบบสอบถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ได้ข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อ นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มาใช้ พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีจำนวน 39 ข้อ และข้อที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 มีจำนวน 1 ข้อ รวมทั้งฉบับมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จากนั้นผู้วิจัยได้ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจาก สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา ซึ่งมีรหัสคิวอาร์โค้ด แบบสอบถามออนไลน์ ผ่าน Google Form แนบไปพร้อมกับหนังสือด้วย และส่งหนังสือไปยังสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาในสังกัด รวมทั้ง

ผู้วิจัยได้ติดตามการตอบแบบสอบถามจากโรงเรียนต่างๆ ด้วยตนเอง และได้รับการตอบกลับครบถ้วนทุกประเด็นคำถามอย่างสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) โดยจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา โดยเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา โดยภาพรวม มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา โดยภาพรวม

การบริหารวิชาการ		ความยืดหยุ่นทางปัญญา			
		การประยุกต์ใช้ความรู้	การรับรู้ความสามารถของตนเอง	การปรับตัวตามสถานการณ์	การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
1. การพัฒนาหลักสูตร	1.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	0.341	0.335	0.325	0.353
	ตามบริบทสังคมและผู้เรียน 0.338 (2)	(2)	(3)	(4)	(1)
	1.2 การกำหนดโครงสร้างหลักสูตร เนื้อหา	0.345	0.329	0.334	0.361
	และสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร 0.343 (1)	(2)	(4)	(3)	(1)
เฉลี่ย		0.343 (2)	0.332 (3)	0.329 (4)	0.357 (1)
2. การจัดการเรียนรู้	2.1 การออกแบบรูปแบบและวางแผนการเรียนรู้ 0.339 (1)	0.324 (4)	0.344 (2)	0.336 (3)	0.351 (1)
	2.2 การกำหนดสื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ 0.336 (2)	0.331 (3)	0.346 (1)	0.328 (4)	0.340 (2)
	2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 0.335 (3)	0.323 (4)	0.331 (3)	0.337 (2)	0.348 (1)
เฉลี่ย		0.337 (3)	0.326 (4)	0.333 (3)	0.347 (1)
3. การประเมินผล	3.1 การกำหนดเกณฑ์และเครื่องมือในการประเมินการเรียนรู้ 0.344 (2)	0.345 (2)	0.341 (3)	0.330 (4)	0.359 (1)
	3.2 การประเมินการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย 0.341 (3)	0.353 (1)	0.331 (4)	0.335 (3)	0.347 (2)

การบริหารวิชาการ		ความยืดหยุ่นทางปัญญา			
		การประยุกต์ใช้ ความรู้	การรับรู้ ความสามารถ ของตนเอง	การปรับตัวตาม สถานการณ์	การแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์
3.3 การประเมินด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับ		0.352	0.338	0.341	0.363
เชิงสร้างสรรค์ 0.349 (1)		(2)	(4)	(3)	(1)
เฉลี่ย	0.345	0.350	0.337	0.335	0.356
	(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
เฉลี่ยรวม	0.341	0.339	0.337	0.333	0.353
		(2)	(3)	(4)	(1)

จากตารางที่ 1 ลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา โดยภาพรวม พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา โดยภาพรวม คือ 0.341 ($PNI_{modified} = 0.341$) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ มีผลดังนี้

ด้านการประเมินผล ($PNI_{modified} = 0.345$) เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นอันดับแรก เมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า การประเมินด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.349$) รองลงมา คือ การกำหนดเกณฑ์และเครื่องมือในการประเมินการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.344$) และการประเมินการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNI_{modified} = 0.341$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของความยืดหยุ่นทางปัญญา โดยภาพรวม พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดไปหาต่ำที่สุด คือ การแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ ($PNI_{modified} = 0.356$) การประยุกต์ใช้ความรู้ ($PNI_{modified} = 0.350$) การรับรู้ความสามารถของตนเอง ($PNI_{modified} = 0.337$) และการปรับตัวตามสถานการณ์ ($PNI_{modified} = 0.335$)

ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{modified} = 0.341$) เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นอันดับที่สอง เมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า การกำหนดโครงสร้างหลักสูตร เนื้อหา และสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.343$) และการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรตามบริบทสังคมและผู้เรียน ($PNI_{modified} = 0.338$) มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของความยืดหยุ่นทางปัญญา โดยภาพรวม พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดไปหาต่ำที่สุด คือ การแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ ($PNI_{modified} = 0.357$) การประยุกต์ใช้ความรู้ ($PNI_{modified} = 0.343$) การรับรู้ความสามารถของตนเอง ($PNI_{modified} = 0.332$) และการปรับตัวตามสถานการณ์ ($PNI_{modified} = 0.329$)

ด้านการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.337$) เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นอันดับสุดท้าย เมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า การออกแบบรูปแบบและวางแผนการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.339$) รองลงมา คือ การกำหนดสื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.336$) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNI_{modified} = 0.335$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของความยืดหยุ่นทางปัญญา โดยภาพรวม พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดไปหาต่ำที่สุด คือ การแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ ($PNI_{modified} = 0.347$) การรับรู้ความสามารถ

ของตนเอง ($PNI_{\text{modified}} = 0.340$) การปรับตัวตามสถานการณ์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.333$) และการประยุกต์ใช้ความรู้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.326$)

สามารถสรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การประเมินผล การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการพบว่า ด้านการประเมินผล รายข้อย่อย การประเมินด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อเรียงลำดับตามองค์ประกอบของความยืดหยุ่นทางปัญญา พบว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด ด้านการพัฒนาหลักสูตร รายข้อย่อย การกำหนดโครงสร้างหลักสูตร เนื้อหา และสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อเรียงลำดับตามองค์ประกอบของความยืดหยุ่นทางปัญญา พบว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด ด้านการจัดการเรียนรู้ รายข้อย่อยการออกแบบรูปแบบและวางแผนการเรียนรู้ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อเรียงลำดับตามองค์ประกอบของความยืดหยุ่นทางปัญญา พบว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด

บทความนี้เป็นเพียงการนำเสนอประเด็นการบริหารวิชาการมาผนวกกับประเด็นความยืดหยุ่นทางปัญญาที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดในการบริหารวิชาการ 3 อันดับแรก ซึ่งได้มาจากการใช้เกณฑ์การประเมินความต้องการจำเป็นที่กำหนดว่าค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) เท่ากับหรือมากกว่า 0.300 ถือว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (สุมิล ว่องวานิช, 2558) ซึ่งจะสามารถนำข้อมูลที่ค้นพบนี้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการบริหารวิชาการและการดำเนินการเชิงนโยบายในอนาคต เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีความยืดหยุ่นทางปัญญาต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา โดยภาพรวม คือ 0.341 ($PNI_{\text{modified}} = 0.341$) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า ด้านการประเมินผล มีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด และเมื่อพิจารณาในภาพรวมตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญาร่วมกับการพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดในทุกขอบข่ายการบริหารวิชาการ จึงมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ด้านการประเมินผล การประเมินด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อเรียงลำดับรายองค์ประกอบตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา พบว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด จากผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความเชื่อว่า การประเมินการเรียนรู้ด้วยการให้ข้อมูลเชิงสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของผู้เรียน เนื่องจากการประเมินผลเป็นวิธีการแสวงหาสารสนเทศเพื่อระบุระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนและประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบผลและช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยจะช่วยให้เห็นข้อบกพร่องในการจัดการเรียนรู้ ปัญหาอุปสรรคในแต่ละขั้นตอน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข (กุลิสรา จิตรชญาวนิช, 2562) แต่การประเมินผลการเรียนรู้ในปัจจุบันยังเป็นรูปแบบที่เน้นการทดสอบมาตรฐาน และเป็นการวัดและตัดสิน

ผลลัพธ์การเรียนรู้โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ก่อนหน้านี้และมีเพียงส่วนน้อยที่จะประเมินเพื่อพัฒนาอย่างแท้จริง ในขณะที่การประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดการบริหารวิชาการเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผันจะมุ่งเน้นการประเมินผลการเรียนรู้โดยเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ ที่แสดงให้เห็นถึงการมีความสามารถตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ (สฤัญญา แซ่มซ้อย, 2565) สอดคล้องกับศศิธร บัวทอง (2560) ที่กล่าวว่า การประเมินการเรียนรู้ไม่ได้ใช้เพื่อการชี้ได้หรือตก แต่ควรใช้เพื่อการประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนาทางการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดสมดุลเชิงคุณภาพที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ทักษะการทำงาน เจตคติและบุคลิกภาพ ดังนั้นการประเมินผลการเรียนรู้ จะต้องเป็นการประเมินเชิงคุณภาพ เน้นสะท้อนผลการปฏิบัติจริง บูรณาการวิธีการประเมิน และใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย และนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขงาน สอดคล้องกับโชติมา หนูพริก (2559) กล่าวว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนในลักษณะของการให้ข้อมูลกระตุ้นการเรียนรู้ (Feed up) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และการให้ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ต่อยอด (Feed forward) เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนตระหนักในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการให้ข้อมูลแก่ผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพจะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เกิดการพัฒนาปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองอย่างรอบด้าน อีกทั้ง Duncan (2007) ยังกล่าวว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ถึงข้อดี ข้อเสีย จุดเด่น จุดด้อย จุดที่ควรพัฒนา เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาความสามารถของตนเอง

จะเห็นได้ว่า การประเมินผลด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อการพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของผู้เรียน เพราะการประเมินการเรียนรู้ด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์นั้นจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการประเมินตนเอง โดยผู้เรียนสามารถคิดอย่างวิเคราะห์ว่าผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งใดและวางแผนเพื่อพัฒนาและปรับปรุงผลงานตนเองจากข้อมูลที่ได้รับ ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการประเมินผลด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์แก่ผู้เรียนตามบริบทของการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจวรรณ ช่อชู และพร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2563) ที่กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายมีการจัดประชุม วางแผน หาแนวทางในการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน รวมถึงการส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์ผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการประเมินผลการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นรายช้อยย่อยของแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญาที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุดในทุกขอบข่ายการบริหารวิชาการ ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า โรงเรียนยังไม่มีส่งเสริมหรือสนับสนุนการดำเนินการตามขอบข่ายการบริหารวิชาการให้ผู้เรียนมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มากเท่าไรนัก โรงเรียนจึงควรเร่งดำเนินการดังกล่าวเพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของผู้เรียนโดยเร็ว สอดคล้องกับชญาภรณ์ เอกธรรมสุทธิ และคณะ (2559) กล่าวว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยกระบวนการแก้ปัญหาผ่านกระบวนการคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นทักษะที่สามารถฝึกฝนและพัฒนาได้ จึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้สอนที่มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณ น้อยนคร และคณะ (2562) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

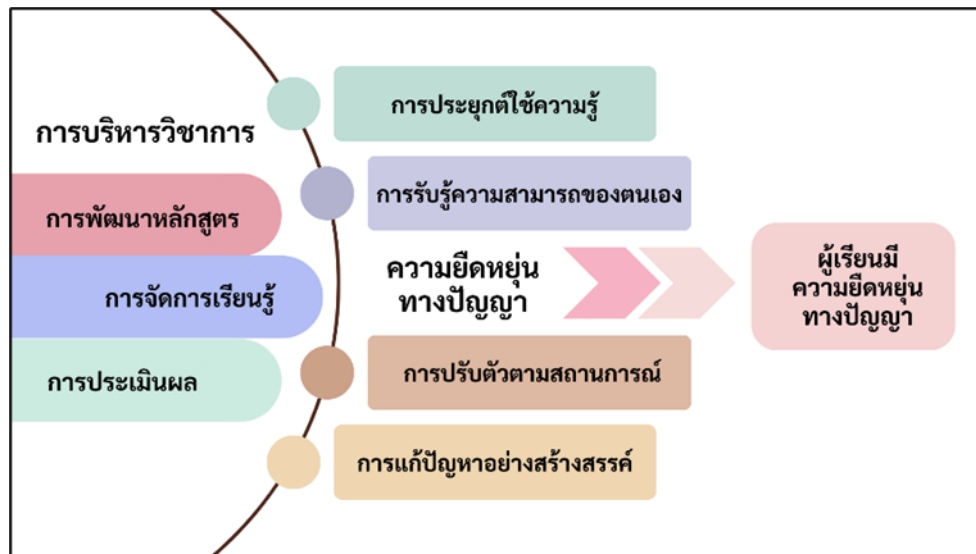

จะช่วยฝึกให้ผู้เรียนใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการลงมือปฏิบัติและการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ รู้จักคิดและประเมินผลงานของตนเอง สร้างความเข้าใจสิ่งที่ค้นพบนำไปสู่การแสวงหาวิธีการในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อผู้เรียนในการดำเนินชีวิตในสังคมและโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพราะให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ปัญหา รวบรวมวิธีการแก้ไข ปัญหาจากโอกาสที่มีอยู่ ค้นหาวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด เพื่อนำมาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ให้เกิดประโยชน์ในการแก้ปัญหาก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการตนเองในสถานการณ์ต่างๆ สามารถแสวงหาทางออกจากปัญหาที่มีความซับซ้อนในด้วยแนวทางใหม่ๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการบริหารวิชาการ ตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล โดยให้มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันซึ่งจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาผู้เรียนของครูผู้สอนที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร ศรีวงษ์ญาติดี และเนาวนิตย์ สงคราม (2560) ที่ศึกษาและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ตั้งแต่ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบาย ขั้นขยายความรู้ ขั้นแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ขั้นประเมินผล และขั้นนำความรู้ไปใช้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับนิพัทธ์พร โกมลภิตีศักดิ์ และคณะ (2562) ได้กล่าวถึง กลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดการเสริมสร้างความสามารถของผู้เรียนในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยการปฏิรูปการวัดและประเมินผล ปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียน ส่งเสริมการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ และยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ การศึกษาการบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นทางปัญญา โดยการบริหารวิชาการได้จากการสังเคราะห์ความหมายและขอบข่ายของการบริหารวิชาการสรุปได้ 3 ข้อ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดการเรียนรู้ และ 3) การประเมินผล เพื่อส่งเสริมความยืดหยุ่นทางปัญญาของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชนบทบุรี โดยความยืดหยุ่นทางปัญญาได้จากการสังเคราะห์ความหมายและองค์ประกอบของความยืดหยุ่นทางปัญญา ได้แก่ 1) การประยุกต์ใช้ความรู้ 2) การรับรู้ความสามารถของตนเอง 3) การปรับตัวตามสถานการณ์ และ 4) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งการดำเนินการตามขอบข่ายการบริหารวิชาการจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และประสบการณ์ตามความสามารถของตนเอง ปรับเปลี่ยนความคิด ปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปและสามารถแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกันด้วยวิธีการที่หลากหลายและสร้างสรรค์สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการประเมินผล รายชื่อย่อย การประเมินด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อเรียงลำดับรายองค์ประกอบความยืดหยุ่นทางปัญญา พบว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการประเมินผลที่เน้นกระบวนการสะท้อนคิดเชิงสร้างสรรค์แก่ผู้เรียน ให้ข้อมูลกระตุ้นการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ต่อยอดผ่านข้อมูลย้อนกลับ สามารถและวิเคราะห์การปฏิบัติของตนเอง และพัฒนางานของตนเองอย่างสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นทางปัญญา

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นรายชื่อย่อยของแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญาที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด โดยภาพรวมของขอบข่ายการบริหารวิชาการ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการบริหารวิชาการทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล ให้มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันในการพัฒนาให้ผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการด้านการประเมินผลมีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด จึงควรนำผลที่ได้มาใช้ในการศึกษาวิจัยแนวทางในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญา เพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาการบริหารวิชาการให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความยืดหยุ่นทางปัญญาต่อไป

2.2 จากผลการวิจัยพบว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นรายชื่อย่อยของแนวคิดความยืดหยุ่นทางปัญญาที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดในทุกขอบข่ายการบริหารวิชาการ จึงควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารวิชาการและการบริหารสถานศึกษาในด้านอื่นๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กุลิสรา จิตรชญาวนิช. (2562). **การจัดการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชญาภรณ์ เอกธรรมสุทธิ, ปภาวดี ทวีสุข และนันธิดา วัฒย์ม. (2559). รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์. **วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล**. 32(3). 110-121.
- ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา. (2559). กลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาและสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษา. **ดุชนิพนธ์ปริญาดุชนิพนธ์บัณฑิต**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โชติมา หนูพริก. (2559). การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้: การตั้งคำถามและการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**. 13(2). 18-30.
- นิพัทธ์พร โกลกิตศักดิ์, นันทรัตน์ เจริญกุล และพลฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2562). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดการเสริมสร้างความสามารถของนักเรียนในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์. **วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. 47(3). 238-256.
- เบญจวรรณ ช่อชู และพร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2563). บทบาทของผู้บริหารการศึกษาในการส่งเสริมการบริหารวิชาการในโรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง สังกัดกรุงเทพมหานคร. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 7(2). 162-174.
- วัฒนาพร ระบุบุทช์. (2563). สมรรถนะเด็กไทยในยุคโลกพลิกผัน (VUCA World). **ครูสภาวิทยากร**. 1(1). 8-18.
- วิชิตา รักธรรม. (2564). **รู้จัก Cognitive flexibility ทักษะเพื่อโลกยุคใหม่**. แหล่งที่มา <https://www.bangkokbiznews.com/social/930896> สืบค้นเมื่อ 20 ส.ค. 2565.
- ศศิธร บัวทอง. (2560). การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ)**. 10(2). 1856-1867.
- ศศิธร ศรีวงษ์ญาติดี และเนาวนิตย์ สงคราม. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โปรแกรมหุ่นยนต์ด้วยวัฏจักรการเรียนรู้ 7E เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**. 12(3). 185-201.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี. (2565). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565**. นนทบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561**. กรุงเทพมหานคร: 21 เซนจูรี่.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2565). **การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณ น้อยนคร, รุจโรจน์ แก้วอุไร และณมล รอดเนียม. (2562). การส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐานบูรณาการกับเฟซบุ๊ก. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 21(1). 360-376.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Canas, J.J., Quesada, J.F., Antoli, A. and Fajardo, I. (2003). Cognitive flexibility and adaptability to environmental changes in dynamic complex problem-solving tasks. **Ergonomics**. 46(5). 296-301. <https://doi.org/10.1080/0014013031000061640>.
- Duncan, N. (2007). Feed-forward: improving student use of tutors' comments. **Assessment & Evaluation in Higher Education**. 32(3). 271-283.
- John W. Best. (1981). **Research in Education**. 4thed. New Jersey: Prentice-Hall.

แนวทางการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ผังธนบุรี กรุงเทพมหานคร :
การวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis)*
GUIDELINES FOR INHERITANCE THAI CULTURAL INTTHONBURI DISTRICT,
BANGKOK: SWOT ANALYSIS

¹สมจินตนา จิรายุกุล Somjintana Jirayukul ²พงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒนะ Pongpatcharin Putwattana

³วรรณภา โพธิ์ผลิ Wannapa Phopli ⁴สมิทธิ์ เจือจินดา Samith Jueajinda

⁵ณรงค์พล เอื้อไพจิตรกุล Narongpon Aulpaijidlul

^{1,2}นักวิชาการอิสระ Independent scholar

^{3,4,5}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Somjintana.J@dru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ผังธนบุรี กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตกิจกรรมทางวัฒนธรรม จากกรณีศึกษาด้านวัฒนธรรม 3 ด้าน คือ หัตถกรรมไทย ดนตรีไทยและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ผังธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า จุดแข็ง (S) คือ ผังธนบุรีเป็นแหล่งวัฒนธรรมดั้งเดิมมีองค์ความรู้จากผู้ทรงภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรม ผังธนบุรีมีทำเลที่ตั้งที่ดีในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการมีเครือข่าย ความร่วมมือ ของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน จุดอ่อน (W) คือ ศิลปวัฒนธรรมแขนงต่างๆ ต้องใช้ทักษะฝีมือขั้นสูง ซึ่งหาผู้ที่มี คุณลักษณะดังกล่าว ยาก และผลตอบแทนที่น้อยเกินไป ผู้ที่ทำงานศิลปวัฒนธรรม ส่วนใหญ่อายุมาก การถ่ายทอดความรู้ได้ไม่เต็มที่ และการอบรมความรู้เพิ่มเติมได้ความรู้น้อย ส่วนโอกาส (O) คือ การสนับสนุน จากภาครัฐ หน่วยงาน ราชการและองค์กรในพื้นที่ การจัดให้มีการแสดงสินค้าด้านวัฒนธรรม หัตถกรรม ในงานแสดงสินค้าต่างๆ การวิจัยและพัฒนาโดยนักวิจัยของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่างๆ และชาวต่างชาติมีความชื่นชอบในด้านศิลปะวัฒนธรรมของประเทศไทย อุปสรรค (T) คือ ขาดความต่อเนื่อง ในการพัฒนา การขยายตลาดสินค้า วัฒนธรรมของชุมชนยังมีน้อย การขยายตัวของเมืองส่งผลต่อวิถีวัฒนธรรมชุมชน แนวทางการสืบสานอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทยผังธนบุรี จากผลการศึกษาพบว่า แนวทางเชิงรุก : การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมในพื้นที่ เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมผังธนบุรี แนวทางเชิงป้องกัน : การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้าน ศิลปะวัฒนธรรมโดยหน่วยงานภาครัฐ การจัดหลักสูตร โครงการหรือ กิจกรรมด้านวัฒนธรรมของสถานศึกษา ในพื้นที่ แนวทางเชิงแก้ไข : การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามา ส่งเสริมประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรมของ ชุมชนผังธนบุรี และแนวทางเชิงรับ : การส่งเสริมสนับสนุนผู้ทรงภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรม โดยการให้ขวัญ กำลังใจ รางวัล หรือค่าตอบแทนจากภาครัฐ

คำสำคัญ: แนวทางการสืบสานอนุรักษ์, วัฒนธรรมไทย, ผังธนบุรี, การวิเคราะห์สวอต

Abstract

This research article aims to study guidelines for inheritance Thai Cultural in Thonburi District, Bangkok. It was studied qualitatively, analyzed using SWOT manner. Studied data from documentary research. In-dept interview and the cultural activity observation of 3 case study: Thai craft, the Thai classical music and the cultural tourism in Thonburi district. The finding indicated that, a strength (S): Thonburi District is the area of cultural heritage, full of local wisdom and the best location for the cultural tourism. The strong communities' network has many groups of people co-operation. A weakness (W): The new generation youth's lack of cultural knowledge and most of cultural tasks required artisans' special skills but the wage income of art and cultural tasks less than the other jobs income. The most of local intellect experts were old people and the training cannot specific cultural knowledge. Opportunities (O), The state and private organization have supported the cultural activities. The Thai crafts and cultural products were display and exhibit in many trade shows. The researcher came to research and develop art and cultural in the area. Most of the foreigner like Thai art and Thai culture. Threats (T): the cultural development were not continuous and social changing at present were a limit of preserving the local culture. The guidelines preserving from studied. Aggressive growth guidelines, establish the art and cultural learning center in the area of Thonburi District. Defensive guidelines, created art and cultural courses for workshop training and activities. Furthermore, the institutional executives should have policies seriously promoting local curriculum. Reversal guidelines, used new technology for promoting art and cultural community products. And diversification guidelines: Supporting and promoting local wisdom with rewards and high money return.

Keywords: Guidelines for Inheritance, Thai Cultural, Thonburi District, SWOT Analysis

บทนำ

การสืบสานวัฒนธรรมเป็นการเรียนรู้ของคนในสังคมอย่างต่อเนื่องที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ด้วยการค้นหา การจัดการความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน เปลี่ยนเป็นความรู้ที่เผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2550) เป็นความรู้ความสามารถที่ได้รับการสั่งสมถ่ายทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ มีการนำความรู้และประสบการณ์ของตนเองมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งวัฒนธรรมที่ภูมิปัญญาชาวบ้าน อาทิเช่น ด้านศิลปหัตถกรรม ภาษาและวรรณกรรม ศาสนาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งภูมิปัญญาชาวบ้านที่จัดรวมกลุ่ม ส่วนใหญ่มักจะเป็นความรู้แบบฝังลึก การถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น จึงเป็นการปฏิบัติให้ดูแล้วทำตาม เนื่องจากรุ่นลูกหลานส่วนใหญ่เปลี่ยนไปทำอาชีพอื่นที่มีรายได้มากกว่าจึงทำให้ความรู้บางส่วนสูญหายไปตามกาลเวลา (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2559)

วัฒนธรรมมีความสำคัญและมีผลโดยตรงต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน เพราะชุมชนจะเข้มแข็งได้ต้องเริ่มจากการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชนซึ่งแนวทางหนึ่งในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนของชุมชน การสร้างรายได้และอาชีพให้กับชุมชนรวมทั้งช่วยให้สังคมยึดโยงครอบครัวและชุมชนให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ แบ่งทุกข์ แบ่งสุขซึ่งกันและกัน โดยผ่านกระบวนการทางวิถีวัฒนธรรมของชุมชน และร่วมสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น

วัฒนธรรมไทยในฝั่งธนบุรีมีความสำคัญควรสืบสานอนุรักษ์ไว้เพื่อลูกหลาน คณะผู้วิจัยในฐานะบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็น “คลังสมอง” ของท้องถิ่น ได้เขียนบทความวิจัยนี้ขึ้นจากการจัดทำชุดการวิจัยจัดการความรู้สืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยของชุมชนฝั่งธนบุรี ซึ่งเป็นแหล่งวัฒนธรรมชุมชนที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ การศึกษาเรียนรู้ของชุมชนและผู้สนใจเป็นการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่ายิ่ง ผลจากการวิจัยส่งผลดีและมีประโยชน์โดยตรงทั้งในระดับบุคคล ชุมชนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา รวมทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติได้นำไปใช้ศึกษาเรียนรู้ สืบสาน และต่อยอดต่อไป (สมจินตนา จิรายุกุล, วินัยธร วิชัยดิษฐ์ และสุธิดารัตน์ มัทธวรรตน์, 2563)

จากผลการศึกษาพบว่า ภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรมเริ่มสูญหายขาดการสืบทอด ดังนั้น การสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยต้องเร่งศึกษาสภาพแวดล้อมจากปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อวางแผนทางอย่างรอบด้านทั้งในเชิงรุก เชิงรับ เชิงป้องกัน และเชิงแก้ไข ซึ่งการวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) เป็นเครื่องมือสำคัญที่นำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนจากปัจจัยภายใน วิเคราะห์ โอกาสและอุปสรรคจากปัจจัยภายนอก ร่วมกับการวิเคราะห์ทาวซ์เมทริกซ์ (TOWS Matrix) ตามที่วิชิต หล่อจิระขุนทดกุล, วลัยลักษณ์ อัครธีรวงศ์และกนกกรรณ์ ลีโรจนาประภา (2561) ใช้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและเมทริกซ์ทาวซ์เพื่อพัฒนายุทธวิธีเพิ่มศักยภาพโซ่อุปทานผ้าไหมไทย-ลาว และฐิติรดา เปรมปรี (2563) ได้ใช้หลักวิเคราะห์สวอตในการหาแนวทางอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น เหตุนี้ ผู้เขียนจึงใช้เทคนิคการวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์เมทริกซ์ทาวซ์ (TOWS Matrix) เพื่อศึกษาแนวทางการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมสำคัญของไทยให้อยู่คู่กับประเทศไทยสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์สวอต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งมีระเบียบวิธีวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร ซึ่งศึกษาข้อมูลผ่านเอกสาร งานวิจัย บทความวิชาการ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตกิจกรรมทางวัฒนธรรมฝั่งธนบุรี ขอบเขตด้านเนื้อหาวัฒนธรรม ประกอบด้วย เนื้อหา 3 ด้าน ได้แก่ วัฒนธรรมด้านหัตถกรรม จากกรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนบ้านรักดิน เขตจอมทอง ฝั่งธนบุรี วัฒนธรรมด้าน

ดนตรีไทย ศึกษาจากกรณีศึกษาดนตรีไทยบ้านพาทย์โกสัล เขตธนบุรี และวัฒนธรรม ด้านการท่องเที่ยว ศึกษาจากกรณีศึกษาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกำแพงทองพัฒนา เขตภาษีเจริญ ผังธนบุรี กรุงเทพมหานคร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ศึกษางานวิจัย บทความวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมผังธนบุรี การสังเกต (Observation) กิจกรรมทางวัฒนธรรมในพื้นที่ผังธนบุรี การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และสมาชิกในชุมชน

3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย ผังธนบุรี จากเอกสารงานวิจัย บทความวิชาการ

3.2 การสังเกตกิจกรรมทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมด้านหัตถกรรม จากกรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนบ้านรักษ์ดิน เขตจอมทอง ผังธนบุรี วัฒนธรรมด้านดนตรี ศึกษาจากกรณีศึกษาดนตรีไทยบ้านพาทย์โกสัล เขตธนบุรี และวัฒนธรรมด้านการท่องเที่ยวศึกษาจากกรณีศึกษาชุมชนกำแพงพัฒนา เขตภาษีเจริญ ผังธนบุรี กรุงเทพมหานคร

3.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และสมาชิกในชุมชน ที่เป็นกรณีศึกษาวัฒนธรรมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านหัตถกรรม ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมบ้านรักษ์ดิน จำนวน 6 คน ด้านดนตรีไทย ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารวงและสมาชิกวงดนตรีไทยบ้านพาทย์โกสัล จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive Sampling) และด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้นำชุมชน เจ้าอาวาส และผู้อาศัยดั้งเดิมในชุมชน รวม 7 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (snowball sampling) ผู้ที่ยินดีและเต็มใจให้ข้อมูลต่อคณะผู้วิจัย

3.4 รวบรวมข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต จัดบันทึก จำแนกเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผล สรุปข้อมูลสำคัญในการถอดองค์ความรู้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2551)

4. การวิเคราะห์และสรุปข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ SWOT Analysis และ TOWS Matrix

การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จากปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยผังธนบุรี จากกรณีศึกษาวัฒนธรรมไทย ด้านหัตถกรรม ดนตรีไทย และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses) จากปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยผังธนบุรี จากกรณีศึกษาวัฒนธรรมไทย ด้านหัตถกรรม ดนตรีไทย และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) จากปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยผังธนบุรี จากกรณีศึกษาวัฒนธรรมไทย ด้านหัตถกรรม ดนตรีไทย และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การวิเคราะห์อุปสรรค (Threats) จากปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยผังธนบุรี จากกรณีศึกษาวัฒนธรรมไทย ด้านหัตถกรรม ดนตรีไทย และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การวิเคราะห์ทาวซ์เมทริกซ์ (TOWS Matrix) โดยนำ จุดแข็ง จุดอ่อน มาจับคู่กับ โอกาส และอุปสรรค เพื่อวิเคราะห์แนวทางการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยผังธนบุรี

การอภิปรายสรุปข้อมูลในภาพรวมจากความสัมพันธ์ในเนื้อหาแต่ละส่วน มาอภิปราย
 พรรณนาผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมวัฒนธรรมไทย ผังธนบุรี และนำผลการวิเคราะห์ทาวซ์เมทริกซ์ มา
 นำเสนอแนวทางการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยผังธนบุรี

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยผังธนบุรี
 กรุงเทพมหานคร ใช้วิธีวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) ซึ่งแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ SWOT หัตถกรรมไทย ดนตรีไทย และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผังธนบุรี

จากผลการศึกษา โดยการวิเคราะห์ SWOT Analysis ปัจจัยภายใน จุดแข็ง จุดอ่อน และปัจจัย
 ภายนอก โอกาสและอุปสรรค จากกรณีศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ หัตถกรรมไทย ดนตรีไทย และการท่องเที่ยวเชิง
 วัฒนธรรม ผังธนบุรี สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ SWOT หัตถกรรมไทย ดนตรีไทย และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผังธนบุรี

การ วิเคราะห์ สวอต (SWOT Analysis)	ด้านหัตถกรรมไทย	ด้านดนตรีไทย	ด้านการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม
จุดแข็ง	1. ผังธนบุรีเป็นแหล่งวัฒนธรรม 2. มีผู้ทรงภูมิปัญญาในท้องถิ่น 3. มีสมาชิกในชุมชนที่สนใจ 4. การมีเครือข่ายความร่วมมือ	1. ดนตรีไทยเป็นวัฒนธรรมชั้นสูง 2. การรักษาผลงานดนตรีไทย 3. แสดงถวายพระมหากษัตริย์ 4. เกื้อกูลกันในวิถีของศิลปิน	1. มีทำเลที่ตั้งที่ดีในเชิงการ ท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม 2. การคมนาคมสะดวก 3. มีวัฒนธรรม บ้านศิลปินศิลปะ
จุดอ่อน	1. ต้องใช้ทักษะฝีมือที่มีความ ประณีตสูง หาผู้เข้าร่วมยาก 2. ผลตอบแทนที่น้อยเกินไป 3. ผู้ทรงภูมิปัญญาอายุมาก 4. การอบรมทำได้ไม่เต็มที่	1. ดนตรีไทยต้องใช้ทักษะชั้นสูง 2. อุปกรณ์ดนตรีไทยหายาก 3. รายได้จากดนตรี ไม่พอเพียง 4. ผู้ทรงภูมิปัญญามีอายุมาก เป็นผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่	1. ความเป็นชุมชนเมืองที่เริ่มแออัด เกิดปัญหาสภาพแวดล้อม 2. การเข้าไปพัฒนาและส่งเสริม ของหน่วยงานขาดการบูรณาการ 3. ขาดแผนพัฒนาพื้นที่ระยะยาว
โอกาส	1. การสนับสนุนจากภาครัฐ 2. การจัดแสดงสินค้าหัตถกรรม 3. วิจัยและพัฒนาของ สถาบันการศึกษา	1. รัฐบาลส่งเสริมสนับสนุน 2. การแสดงในราชพิธีสำคัญ 3. ผู้ทรงภูมิปัญญาแสดง ความสามารถได้อย่างเต็มที่	1. รัฐบาลสนับสนุนการท่องเที่ยว 2. ต่างชาติขึ้นขอวัฒนธรรมไทย 3. การพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
อุปสรรค	1. การพัฒนายังขาดความต่อเนื่อง 2. ตลาดสินค้าหัตถกรรมมีน้อย 3. คนรุ่นใหม่สนใจหัตถกรรมน้อย	1. หลักรัฐดนตรีไทยมีน้อย 2. เผยแพร่ความรู้ดนตรีไทยน้อย 3. การส่งเสริมของภาครัฐมีน้อย	1. การขยายเมืองส่งผลต่อวิถีชุมชน 2. ความเสื่อมสภาพของบ้านเรือน ไม้ และสะพานไม้ ตามแนวคลอง

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมแต่ละด้านมีจุดแข็ง จุดอ่อน
 โอกาส และอุปสรรค ดังต่อไปนี้

1.1 หัตถกรรมไทย จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ด้านหัตถกรรม
 ผ่านกรณีศึกษาหัตถกรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านรักดิน เขตจอมทอง ผังธนบุรี ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

จุดแข็ง ผังธนบุรีเป็นแหล่งวัฒนธรรมดั้งเดิม ที่การสืบทอดองค์ความรู้ด้านหัตถกรรม มีผู้ทรงภูมิปัญญาและมีความเต็มใจในการถ่ายทอด องค์ความรู้สู่ลูกหลาน ชุมชน และบุคคลที่สนใจ มีสมาชิกในชุมชนที่สนใจเข้าร่วมในงานด้านหัตถกรรม เพื่อสร้างรายได้ และทำกิจกรรมกลุ่ม มีเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้ผลิตสินค้า OTOP แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และยึดโยงวิถีวัฒนธรรมกันในชุมชน

จุดอ่อน การทำงานหัตถกรรมใช้ฝีมือที่มีความประณีตสูง ความคิดสร้างสรรค์ ต้องใช้ทักษะและการฝึกฝนอย่างมาก ซึ่งหาผู้ที่มีคุณลักษณะดังกล่าวค่อนข้างยาก การได้ผลตอบแทนที่น้อยเกินไป ทำให้สมาชิกต้องหารายได้อื่นเพิ่ม ผู้ทรงภูมิปัญญา ส่วนใหญ่อายุมาก ทำให้การถ่ายทอดความรู้ ทำได้ไม่เต็มที่ อีกทั้งการอบรมความรู้ได้ความรู้น้อย จากปัญหาขาดวิทยากรที่เชี่ยวชาญ เวลาและสถานที่ ไม่สะดวก

โอกาส การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ การจัดแสดงสินค้าหัตถกรรมในงานแสดงสินค้าต่าง มีการวิจัยและพัฒนาโดยนักวิจัยของสถาบันการศึกษาเข้ามาศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนางานด้านหัตถกรรมโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

อุปสรรค การพัฒนายังขาดความต่อเนื่อง ทั้งด้านความรู้ และแหล่งเงินทุนประมาณ ที่ส่งเสริมสนับสนุน การขยายตลาดสินค้าหัตถกรรมชุมชนยังมีน้อย การส่งเสริมการค้าออนไลน์ ไม่ทั่วถึงและไม่เต็มที่

1.2 วัฒนธรรมด้านดนตรีไทย จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค การสืบสานวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย ผังธนบุรี ผ่านกรณีศึกษาดนตรีไทยบ้านพาทย์โกสุม ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

จุดแข็ง ดนตรีไทยเป็นวัฒนธรรมชั้นสูงที่ทรงคุณค่า ที่ควรค่า แก่ การอนุรักษ์ สืบสานให้คงอยู่ตลอดไป ผู้บริหารวงดนตรีไทยและลูกศิษย์ ได้ร่วมกันรักษาผลงานดนตรีไทย โดยมีจิตวิญญาณในงานด้านศิลป์ที่ไม่มุ่งกำไร การได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ได้แสดงดนตรีไทยถวาย การเกื้อกูลกันของชุมชนในวิถีของศิลปิน ทำให้ดนตรีไทยสามารถคงอยู่ได้

จุดอ่อน ดนตรีไทยต้องใช้ทักษะขั้นสูงในการเรียนรู้ ความชอบ ความพากเพียรอย่างสูง ทำให้คนเข้ามามีส่วนน้อย อุปกรณ์ดนตรีไทยหายาก และมีราคาแพง รายได้จากการแสดงดนตรีไทย ไม่พอเพียงในการเลี้ยงครอบครัว และผู้ทรงภูมิปัญญาด้านดนตรีไทย มีอายุมากเป็นผู้สูงวัย เป็นส่วนใหญ่

โอกาส ดนตรีไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่รัฐบาลส่งเสริมสนับสนุน ในการสืบสานอนุรักษ์และเผยแพร่ การแสดงในราชพิธีสำคัญต่าง ๆ ผู้ทรงภูมิปัญญาสามารถแสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่

อุปสรรค การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยน้อย การเผยแพร่ความรู้ เวทีการแสดง ด้านดนตรีไทย ยังมีไม่มาก ผู้สนใจไม่มีโอกาสได้พัฒนาทักษะฝีมือด้านดนตรีอย่างต่อเนื่อง

1.3 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผังธนบุรี ผ่านกรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน กำแพงทองพัฒนา เขตภาษีเจริญ ผังธนบุรี ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

จุดแข็ง พื้นที่ผังธนบุรีมีทำเลที่ตั้งที่ดีในเชิงการท่องเที่ยว มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่ยังคงสภาพธรรมชาติ และบรรยากาศที่ร่มรื่น การคมนาคมสะดวก สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ง่ายในทุกเส้นทาง มีวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน ทั้งประเพณีวัฒนธรรม ศาสนสถาน กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรม มีบ้านศิลปิน สร้างงานศิลปะ การแสดง และหุ่นละคร ที่ยังคงสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมไว้

จุดอ่อน ความเป็นชุมชนเมืองที่เริ่มแออัด เกิดปัญหาสภาพแวดล้อม การเข้าไปพัฒนา และส่งเสริมของหน่วยงานต่างๆ ยังขาดการบูรณาการกัน ขาดการทำแผนพัฒนาพื้นที่ในระยะยาว

โอกาส รัฐบาลสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จัดโครงการกิจกรรมต่างๆ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ ชาวต่างชาติมีความชื่นชอบในด้านวัฒนธรรมของประเทศไทย

อุปสรรค การขยายตัวของเมือง ส่งผลต่อความเป็นชุมชนท้องถิ่นที่สงบร่มเย็น ที่มีมาแต่ดั้งเดิม สภาพความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป ความเสื่อมสภาพของบ้านเรือนไม้ และสะพานไม้ตามแนวคลอง

ตอนที่ 2 สรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์ (SWOT Analysis) วัฒนธรรมไทย ผังธนบุรี

จากผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค วัฒนธรรมไทย ด้านหัตถกรรม ดนตรีไทย และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สามารถนำผลมาวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม SWOT Analysis ภาพรวมวัฒนธรรมไทยผังธนบุรี ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT Analysis) วัฒนธรรมไทยผังธนบุรี

จุดแข็ง (S: Strength)	จุดอ่อน (W: Weakness)
1. ผังธนบุรีเป็นแหล่งวัฒนธรรมดั้งเดิม 2. มีองค์ความรู้จากผู้ทรงภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรม 3. ผังธนบุรีมีทำเลที่ตั้งที่ดีในท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4. การมีเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่ม ต่างๆในชุมชน	1. ศิลปะวัฒนธรรมต้องใช้ทักษะฝีมือขั้นสูงหาผู้ร่วมงานยาก 2. การได้ผลตอบแทนที่น้อยเกินไป 3. ผู้ทรงภูมิปัญญาส่วนใหญ่อายุมาก 4. การเข้ารับการอบรมความรู้เพิ่มเติมได้ความรู้้น้อย
โอกาส (O: Opportunities)	อุปสรรค (T: Threat)
1. การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ 2. การจัดให้มีการแสดงสินค้าด้านวัฒนธรรม 3. การวิจัยและพัฒนาของสถาบันการศึกษา 4. ชาวต่างชาติชื่นชอบวัฒนธรรมไทย	1. ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา 2. การขยายตลาดสินค้าวัฒนธรรมของชุมชนยังมีน้อย 3. การขยายตัวของเมืองส่งผลต่อความเป็นวิถีวัฒนธรรมของชุมชนลดลง

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT Analysis) วัฒนธรรมไทยผังธนบุรี ดังนี้
จุดแข็ง (Strengths)

1. ผังธนบุรีเป็นแหล่งวัฒนธรรมดั้งเดิมที่การสืบทอดองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมแขนงต่างๆมาอย่างยาวนานทั้งประเพณีวัฒนธรรม ศาสนสถาน และกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรม

2. มีองค์ความรู้จากผู้ทรงภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรมที่สืบทอดมาในท้องถิ่นผังธนบุรี โดยมีจิตวิญญาณในงานด้านศิลป์ ที่ไม่มุ่งกำไร มีความเต็มใจในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ลูกหลาน ชุมชน และบุคคลที่สนใจ

3. ผังธนบุรีมีทำเลที่ตั้งที่ดีในเชิงการท่องเที่ยว มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม มีลำคลองสายน้ำที่ยังคงสภาพธรรมชาติ และบรรยากาศที่ร่มรื่น การคมนาคมสะดวก

4. การมีเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP และผลิตภัณฑ์ชุมชนอื่นๆ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และยึดโยงวิถีวัฒนธรรมของชุมชนตามวิถีชุมชนผังธนบุรี

จุดอ่อน (Weaknesses)

1. การทำงานศิลปะวัฒนธรรมต้องใช้ทักษะฝีมือขั้นสูง มีความประณีต และความคิดสร้างสรรค์ต้องเรียนรู้และการฝึกฝนอย่างมาก ซึ่งในปัจจุบันจะหาผู้ที่มีคุณลักษณะดังกล่าวค่อนข้างยาก

2. ผลตอบแทนที่น้อยเกินไป สมาชิกต้องหารายได้อื่นเพิ่มเพื่อให้เพียงพอในการเลี้ยงดูครอบครัว

3. ผู้ทรงภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรม ส่วนใหญ่อายุมากทำให้การถ่ายทอดความรู้ทำได้ไม่เต็มที่

4. การเข้ารับการอบรมความรู้เพิ่มเติมได้ความรู้น้อย จากปัญหา ขาดวิทยากรที่เชี่ยวชาญ เวลา และสถานที่ไม่สะดวกที่สมาชิกในชุมชนจะเข้าอบรม

โอกาส (Opportunities)

1. การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ หน่วยงานราชการและองค์กรในพื้นที่ โดยกำหนดนโยบาย ในการส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่

2. การจัดให้มีการแสดงสินค้าหัตถกรรมในงานแสดงสินค้าต่าง ๆ อาทิ งานโอท็อป นวัตกรรม งานแสดงสินค้าของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เป็นต้น

3. การวิจัยและพัฒนาโดยนักวิจัยของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนางานด้านวัฒนธรรม โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

4. ชาวต่างชาติมีความชื่นชอบในด้านวัฒนธรรมของประเทศไทย สินค้าและแหล่งท่องเที่ยว เชิง วัฒนธรรมในฝั่งธนบุรีจึงส่งเสริมรายได้ ให้เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น

อุปสรรค (Threats)

1. ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ และแหล่งเงินทุนงบประมาณที่ส่งเสริม สนับสนุน ด้านวัฒนธรรมอย่างจริงจัง

2. การขยายตลาดสินค้าวัฒนธรรมของชุมชนยังมีน้อย การส่งเสริมการค้าออนไลน์ของชุมชนฝั่ง ธนบุรี ยังทำได้ไม่ทั่วถึงและไม่เต็มที่

3. การขยายตัวของเมืองส่งผลต่อความเป็นวิถีวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นที่สงบร่มเย็น ที่มีมาแต่ ดั้งเดิม สภาพความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

ตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยฝั่งธนบุรี โดยการวิเคราะห์ TOWS Matrix

การจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางโดยใช้เมทริกซ์ทาวส์ (TOWS Matrix) จากผลการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายใน จุดแข็ง จุดอ่อน มาจับคู่กับสภาพแวดล้อมภายนอก โอกาส และอุปสรรค จากตารางที่ 2 และนำ TOWS Matrix มากำหนดแนวทางเชิงรุก เชิงรับ เชิงป้องกัน และเชิงแก้ไข ในการสืบสาน อนุรักษ์ วัฒนธรรมไทยฝั่งธนบุรี แสดงผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แนวทางการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ฝั่งธนบุรีได้จากการวิเคราะห์ TOWS Matrix

Internal External	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
โอกาส (Opportunities)	<u>แนวทางเชิงรุก จุดแข็ง + โอกาส (SO)</u> การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมในพื้นที่ เพื่อให้ เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมฝั่งธนบุรีร่วมกัน	<u>แนวทางเชิงแก้ไข จุดอ่อน+โอกาส (WO)</u> การใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่ เข้ามาส่งเสริม ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรมของชุมชนฝั่งธนบุรี
อุปสรรค (Threats)	<u>แนวทางเชิงป้องกัน จุดแข็ง + โอกาส (ST)</u> การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านศิลปวัฒนธรรม โดยหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้ง การจัดหลักสูตร โครงการหรือกิจกรรมของสถานศึกษาทุกระดับ ในพื้นที่	<u>แนวทางเชิงรับ จุดอ่อน+อุปสรรค (WT)</u> การส่งเสริมสนับสนุนผู้ทรงภูมิปัญญาด้าน วัฒนธรรมแขนงต่างๆ โดยการให้ชวญก่าล่งใจ รางวัล หรือค่าตอบแทนจากภาครัฐ

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์สามารถเสนอแนวทางการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยฝั่งธนบุรี ได้ดังนี้

1. แนวทางเชิงรุก การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมในพื้นที่ฝั่งธนบุรี เพื่อให้เป็นแหล่งรวมผู้สนใจ ได้ศึกษาเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมร่วมกันทั้งผู้สูงอายุ เด็ก และเยาวชน เข้ามาศึกษาเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถขายสินค้าศิลปวัฒนธรรม หัตถกรรมที่ผลิตขึ้น สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชนได้ด้วย

2. แนวทางเชิงป้องกัน การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านศิลปวัฒนธรรม โดยหน่วยงานภาครัฐ และสถานศึกษา โดยลงให้ความรู้ถึงพื้นที่ชุมชน เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะใหม่ๆ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ สามารถต่อยอดบูรณาการกับองค์ความรู้เดิม เกิดความคิดสร้างสรรค์ สร้างงานด้านวัฒนธรรม อาทิเช่น หัตถกรรมใหม่ๆ เพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ รวมทั้ง สถานศึกษาทุกระดับในพื้นที่ ควรร่วมมือในการจัดหลักสูตร โครงการ หรือกิจกรรมที่ให้แก่เด็กและเยาวชน มาสนใจงานด้านวัฒนธรรมร่วมอนุรักษ์ สืบสาน และเผยแพร่วัฒนธรรม

3. แนวทางเชิงรับ การส่งเสริมสนับสนุนผู้ทรงภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรมในพื้นที่ฝั่งธนบุรีให้สามารถดำเนินการและถ่ายทอดงานด้านวัฒนธรรมได้อย่างต่อเนื่องสู่ลูกหลานและเยาวชนคนรุ่นใหม่ โดยการให้ ขวัญกำลังใจ รางวัล หรือค่าตอบแทนจากภาครัฐ

4. แนวทางเชิงแก้ไข การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาส่งเสริมประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรมของชุมชนฝั่งธนบุรี ทั้งด้านการส่งเสริมการขายสินค้าศิลปวัฒนธรรมของชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ่านสื่อออนไลน์สมัยใหม่ การประชาสัมพันธ์ในสื่อโซเชียล ยูทูบ เฟสบุคและสื่อสมัยใหม่อื่นๆ เพื่อให้เห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรมไทยดั้งเดิมอย่างกว้างขวางออกไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

การศึกษาแนวทางการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาในด้านจุดแข็ง สามารถอภิปรายได้ว่า ฝั่งธนบุรีเป็นแหล่งวัฒนธรรมดั้งเดิมที่การสืบทอดองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมแขนงต่างๆมาอย่างยาวนานทั้งประเพณีวัฒนธรรม ศาสนสถาน กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมการเล่นของไทยนั้นมรดกองค์ความรู้จากผู้ทรงภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรมที่สืบทอดมาในท้องถิ่นฝั่งธนบุรีโดยมีจิตวิญญาณในงานด้านศิลป์ มีความเต็มใจในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ลูกหลาน ชุมชน และบุคคลที่สนใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอดิสรณ์ เรืองจ้อย (2550) ที่พบว่า ความรู้ความสามารถ ผลงานประสบการณ์ และทักษะต่างๆ ของผู้คนในท้องถิ่น รวมทั้งสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมาจากวัสดุ และทรัพยากรที่มีอยู่ใน ท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิตตลอดจนแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยมีการประยุกต์ให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่น ถือว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างหนึ่งที่เหมาะสมแก่การอนุรักษ์ไว้ รวมทั้งผลการวิเคราะห์จุดแข็งของฝั่งธนบุรี มีทำเลที่ตั้งที่ดีในเชิงการท่องเที่ยว มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มในชุมชนที่มี ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฟังพาอาศัยและยึดโยงวิถีวัฒนธรรมตามวิถีชุมชนฝั่งธนบุรีสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2550) พบจุดแข็งที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนย่านกุฎีจีนและใกล้เคียงในเขตธนบุรีใน 4 ด้าน คือ ประวัติศาสตร์ ความหลากหลายของชาติพันธุ์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์ความรู้ภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรมยังขาดระบบสืบทอดที่ชัดเจน ซึ่งเป็นจุดอ่อน การทำงานศิลปวัฒนธรรมใช้ทักษะฝีมือขั้นสูง ซึ่งหาผู้ที่มีคุณลักษณะดังกล่าวค่อนข้างยาก ผู้ทรงภูมิปัญญาส่วนใหญ่อายุ

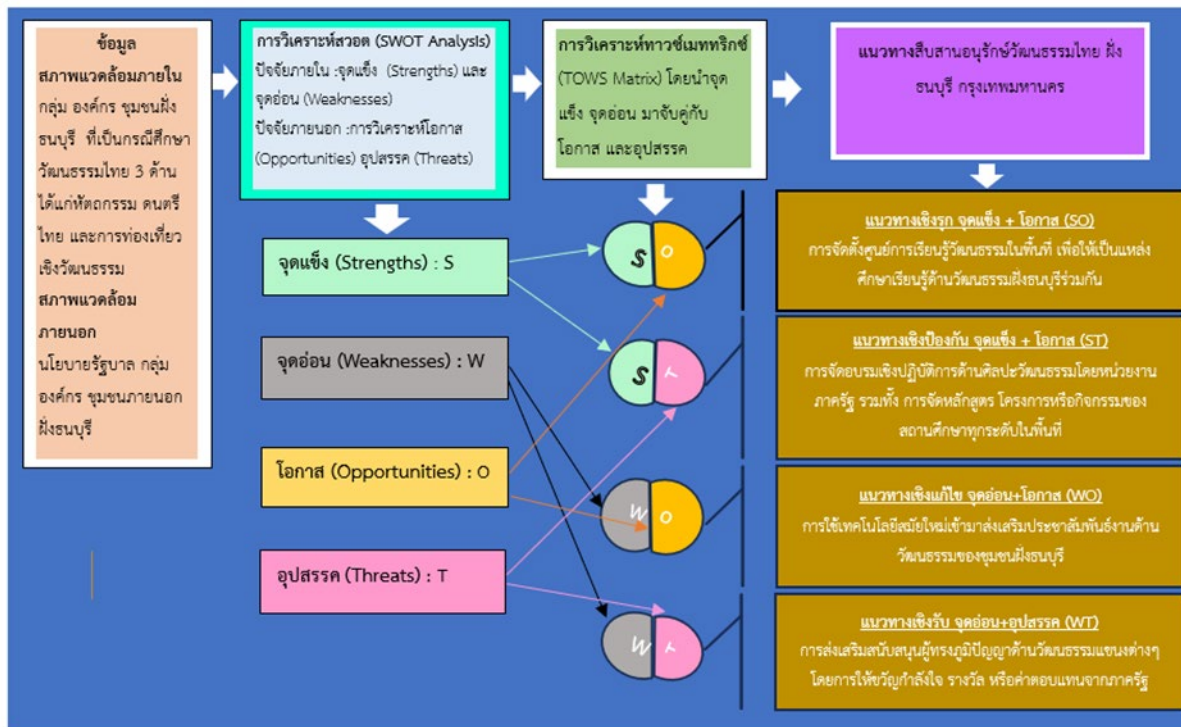
มาก ทำให้การถ่ายทอด ความรู้ทำได้ไม่เต็มที่ สอดคล้องกับนางเยาว์ อุทุมพร (2564) ได้ทำการศึกษาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนบางไสไก่อ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนบางไสไก่อ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 40-60 ปีขึ้นไปมากที่สุด สาขาที่มีภูมิปัญญามากที่สุดคือ สาขาศิลปกรรมด้าน หัตถกรรม ผลงานส่วนใหญ่เป็นงานที่ต้องใช้ฝีมือและมีความเก่าแก่ สืบทอดมารุ่นต่อรุ่น และได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ และควรมีหน่วยงานหลักรับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลระบบสารสนเทศของผู้ทรงภูมิปัญญาโดยตรงเพื่อการอนุรักษ์องค์ความรู้และสืบทอดต่อไป

ผลการวิเคราะห์พบว่าฝั่งธนบุรี มีโอกาสในการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรม จากการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ หน่วยงานราชการและองค์กรในพื้นที่ โดยกำหนดนโยบาย ในการส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ การจัดให้มีการแสดงสินค้าหัตถกรรมในงานแสดงสินค้าต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา ณะวิบูลย์ และนางเยาว์ อุทุมพร (2563) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ริมแม่น้ำเจ้าพระยา สายเก่าเพื่อใช้ในการศึกษาอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีศักยภาพในการนำแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา และควรได้รับการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ผล การวิเคราะห์การสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมฝั่งธนบุรียังมีอุปสรรคในเรื่อง การขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ และแหล่งเงินงบประมาณที่ส่งเสริมสนับสนุน การขยายตลาดสินค้าวัฒนธรรมของชุมชนยังมีน้อย การส่งเสริมการค้าออนไลน์ยังทำได้ไม่ทั่วถึง ซึ่งอุปสรรคที่พบดังกล่าวยังมีน้อยกว่าจุดแข็งและโอกาสในการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมฝั่งธนบุรีที่ได้กล่าวมาข้างต้น ดังนั้น ในการวิจัยนี้จึงได้เสนอแนวทางทั้งเชิงรุก เชิงป้องกัน เชิงแก้ไข และเชิงรับเพื่อที่จะสามารถส่งเสริมการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร ได้อย่างยั่งยืนต่อไป คือ การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมในพื้นที่ เพื่อให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมฝั่งธนบุรี การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านศิลปวัฒนธรรม การจัดหลักสูตร โครงการหรือกิจกรรมของสถานศึกษาในพื้นที่ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้ามาส่งเสริมประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม และการส่งเสริมสนับสนุน ผู้ทรงภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรมให้ช่วยกำกับใจ รางวัล หรือค่าตอบแทนจากภาครัฐ เพื่อให้แนวทางดังกล่าวเป็นประโยชน์ทั้งในการกำหนดนโยบายและการนำไปสู่การปฏิบัติต่อไปเพื่อการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืนสืบไป

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ในบทความวิจัยเรื่องแนวทางการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร : การวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) นี้ สามารถสรุปองค์ความรู้ จากกระบวนการวิจัยที่ศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตกิจกรรมทางวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมภายในกลุ่มองค์กรชุมชนที่เป็น กรณีศึกษาวัฒนธรรมไทย 3 ด้าน ได้แก่ หัตถกรรม ดนตรีไทยและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่ฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร และสภาพแวดล้อมภายนอกจากนโยบายรัฐบาล กลุ่มองค์กรภายนอก ใช้เทคนิค การวิเคราะห์ SWOT ปัจจัยภายใน: จุดแข็ง (Strengths : S) และจุดอ่อน (Weaknesses : W) ปัจจัยภายนอก : โอกาส (Opportunities : O) และ อุปสรรค (Treats : T) ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยฝั่งธนบุรีดังกล่าว นำผลมาวิเคราะห์ทาวซ์เมทริกซ์ (TOWS Matrix) โดยนำจุดแข็งและจุดอ่อน มาจับคู่กับโอกาสและอุปสรรค เพื่อเสนอแนวทางการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยฝั่งธนบุรี

กรุงเทพมหานคร ตามวัตถุประสงค์ของบทความวิจัยนี้ ซึ่งองค์ความรู้ กระบวนการวิจัยและผลการวิจัย ที่ได้รับดังกล่าว สรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 วัฒนธรรมด้านหัตถกรรมต้องใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย ดังนั้น ภาครัฐหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ควรช่วยเหลือหาช่องทางการจัดจำหน่ายและขยายตลาดทั้งในและต่างประเทศ
 - 1.2 การดำเนินงานวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย ส่วนราชการในพื้นที่ ควรให้ความสำคัญโดยสร้างโอกาสในการเข้าถึงเพื่อปลูกฝังความรักในวัฒนธรรมทางดนตรีไทยและการจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ของเยาวชน
 - 1.3 การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนจัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมต่างๆ รวมถึงการเดินทางต่อไปยังสถานที่ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมแหล่งอื่นได้
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรมีการศึกษาแหล่งวัฒนธรรมในพื้นที่อื่น แนวทางในการดำรงอยู่สืบสาน และอนุรักษ์ของแหล่งวัฒนธรรมไทยที่นำไปสู่การกำหนดนโยบายสำคัญของหน่วยงานภาครัฐ
 - 2.2 ควรมีการศึกษาวัฒนธรรมแขนงอื่นของไทยที่มีอย่างหลากหลาย เช่น นาฏศิลป์ไทย การแสดงพื้นบ้านของแต่ละภูมิภาค เพื่อเป็นการศึกษารวบรวมความรู้ในด้านต่างๆ และนำไปสู่การอนุรักษ์ ต่อไป
 - 2.3 ควรมีการศึกษาวิจัย “แบบพาทำ” ผู้วิจัยลงมือปฏิบัติการร่วมกันกับชุมชนในการผลิตสินค้าหัตถกรรม การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อช่วยให้ชุมชนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2559). พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559 และ อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ค.ศ. 2003. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวัฒนธรรม.
- ฐิติธิดา เปรมปรี. (2563). การศึกษาแนวทางพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาฝายอำเภอเมืองจังหวัดชัยภูมิ. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. 8(1). 42-55.
- นงเยาว์ อุทุมพร. (2564). การบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนบางไผ่ไก่ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานครเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา. รายงานวิจัย. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ปรีชา ธนะวิบูลย์ และนงเยาว์ อุทุมพร. (2563). รายงานการวิจัยการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา สายเก่าเพื่อใช้ในการศึกษาอย่างยั่งยืน. รายงานวิจัย. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2551). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์นครปฐม.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2550). คลังปัญญาไทย. แหล่งที่มา <https://th.wikipedia.org/wiki/คลังปัญญาไทย>. สืบค้นเมื่อ 10 พ.ย. 2562.
- วิจิต หล่อจิระชุมทกุล, วลัยลักษณ์ อัครธีรวงศ์ และกนกกรรณ์ ลีโรจนาประภา. (2561). การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและเมทริกซ์ทาวซ์เพื่อพัฒนายุทธวิธีการเพิ่มศักยภาพ โซ่อุปทานผ้าไหมไทย-ลาว. WMS Journal of Management Walailak University. 7(3). 15-26.
- สมจินตนา จิรายุกุล, วินัยธร วิชัยดิษฐ์ และสุธิดารัตน์ มัทธวรรตน์. (2563). การจัดการความรู้เพื่อสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร. รายงานวิจัย. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. (2550). การศึกษาองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนย่านกุฎีจีนและพื้นที่เกี่ยวข้องเขตธนบุรี. กรุงเทพมหานคร: สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- อดิสรณ์ เรืองจ้อย. (2550). การศึกษาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของครูในการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกชัย ทวีปวรชัย. (2564). แนวทางอนุรักษ์พิธีกรรมทางความเชื่อของชาติพันธุ์เมียนในประเทศไทย : การวิเคราะห์สวอด. วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 8(2). 89-104.

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2^{*}
PARTICIPATIVE ADMINISTRATION OF RAT SONG KHROH WITTHAYA SCHOOL
MODEL UNDER THE OFFICE OF PATHUMTHANI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA 2

เพชรนินท์ การะวิโก Pechtanin Garawigo

โรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา Rat Song Khroh Witthaya School, Thailand

Corresponding Author E-mail: pechpanin4132@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม 2) เพื่อนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมไปทดลองใช้ และ 3) เพื่อประเมินผลการทดลองใช้ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้ ตัวอย่างการวิจัยที่เป็น 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 54 คน 2) ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน จำนวน 163 คน 3) ครู และ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 16 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 คน และสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการบริหาร แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มี 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ด้านการตั้งเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ร่วมกัน ด้านความยึดมั่นผูกพัน ด้านความอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ด้านการไว้วางใจกัน และส่วนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ประกอบด้วย ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการ แก้ปัญหาภายในโรงเรียน ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม 2) การทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม พบว่าผลการประเมินตนเองตามองค์ประกอบ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ผลการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียน ราษฎร์สงเคราะห์วิทยา ปีการศึกษา 2563 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน มีความพึงพอใจในแบบ การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก 3) ประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมี ส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นประโยชน์ และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหารแบบมีส่วนร่วม, โรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา

Abstract

The objectives of this research article were 1) to create a model of school participative administration, 2) to try the model of school participative administration, and 3) to evaluate the trial of school participative administration model of Rat Song Khroh Witthaya School under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 2. The mixed research methods were used in the study. The quantitative data were 1) 54 school administrators, 2) 163 related persons 3) 16 teachers and educational personnel. Data were analyzed by statistics, including frequency, percentage, and standard deviation. The qualitative research was conducted by interviewing 13 experts and focus group discussion with 8 experts. Data were analyzed by content analysis. The research findings were as follows: 1) there are 2 parts: Part 1 Participatory management model consisting of Ability to produce students with higher learning quality, Ability to develop students with positive thinking, Ability to solve problems in school, and Ability to adjust and develop school suitable to the school environments, Part 2 Educational achievement consisted of the Ability to produce students with high academic achievement, Ability to develop students to have positive attitudes, Ability to solve problems within the school, Ability to adapt and develop the school to suit the environment. 2) The experimental model of school participative administration found that Results of self-assessment according to participatory management components overall, it is at a good level, Academic results of 8 groups of learning subjects of Rat Songkro Wittaya School students in the academic year 2020 have an increasing average, Teachers, administrators, educational personnel, basic education and community committees, parents, students, and students were satisfied with the participatory school administration model. at a high level. 3) Evaluation of the experimental results of participative administration model of Rat Song Khroh Witthaya School under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 2, appropriateness, utility, possibility, at a high level in every aspect.

Keywords: Model, Participative Administration, Rat Song Khroh Witthaya School.

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญงอกงาม ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์และด้านสังคม การพัฒนาด้านร่างกายให้เติบโตเหมาะสมกับวัย เช่น การรับประทานอาหารให้ครบทุกหมู่ การออกกำลังกาย เป็นต้น การพัฒนาด้านสติปัญญา เช่น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริง ใช้สัญลักษณ์ ภาพวาด การเปรียบเทียบเป็นสื่อในการพัฒนา เป็นต้น การพัฒนาด้านอารมณ์ เช่น ให้คำแนะนำ ในขณะที่นักเรียนมีอารมณ์โกรธ กังวล พอใจ ไม่พอใจ ร้องไห้ หรือแม้กระทั่งหัวเราะมากเกินไป โดยอธิบายให้นักเรียนเข้าใจถึงความพอดี เป็นต้น การพัฒนาด้านสังคม เช่น ให้นักเรียนช่วยเหลือตนเอง เริ่มตั้งแต่การถือกระเป๋าเดินเข้าโรงเรียน มีที่เก็บของใช้ส่วนตัวเป็นหมวดหมู่ และให้นักเรียนแต่งตัวด้วยตัวเองและเข้าห้องน้ำ

รับประทานอาหารด้วยตนเอง โดยเน้นฝึกให้รู้จักช่วยเหลือตัวเองและช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น (พระปลัดสุรเชษฐ์ สุรเชษฐ์, 2561)

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่ากระบวนการพัฒนามนุษย์นำมาสู่ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆ มากมาย ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการในโลกยุคปัจจุบันส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ แต่ละประเทศ จึงมีการเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญต่อปัญหาต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของมนุษย์ ยกตัวอย่างเช่น การติดต่อสื่อสารในยุคปัจจุบันโทรศัพท์มือถือแอปพลิเคชันหลายประเภทให้เลือกใช้ตามความจำเป็นของการสื่อสารได้แก่ play store สำหรับดาวน์โหลดโปรแกรมที่ต้องการ เช่น โปรแกรมประชุมออนไลน์ Zoom, Microsoft Teams เป็นต้น ซึ่งในยุคการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้การเรียนการสอนต้องปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ จากการเรียน on site จำเป็นต้องเปลี่ยนเป็น on line, on hand, on air หรือแม้กระทั่ง on demand โดยสามารถใช้เทคโนโลยีต่างๆ เหล่านี้เข้ามาช่วยให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผลในช่วงสถานการณ์ที่ต้องทำงานจากบ้าน ดังคำกล่าวที่ว่า การเรียนรู้ไม่หยุดนิ่ง ทำให้เกิดผลของคุณภาพมนุษย์ที่แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลาโดยใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่างๆ ในปัจจุบันให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ โดยคุณภาพของมนุษย์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีทรัพยากรอันจำกัด หากแต่มีพลเมืองที่มีคุณภาพ ประเทศนั้นย่อมจะเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็วทั้งนี้คุณภาพของมนุษย์ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทำให้ศักยภาพที่มีในตัวบุคคลนั้นได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ รู้จักคิด วิเคราะห์แก้ปัญหา ความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถที่จะปรับตัวให้ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ฟังตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (พระปลัดสุรเชษฐ์ สุรเชษฐ์, 2561)

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการจัดการศึกษาภาคบังคับ ที่มุ่งให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหกมีความรู้ความสามารถในขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้นักเรียนสามารถคงสภาพการอ่านออก เขียนได้ คิดคำนวณได้ประกอบด้วย การวางแผนการจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาโดยกำหนดเป้าหมายแต่ละปีการศึกษาจากการนำผลการประเมินตนเองของแต่ละปีมาพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ราชภัฏสงเคราะห์วิทยา การประชุมชี้แจงดำเนินงาน จัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบุคคล ฝ่ายงบประมาณและฝ่ายบริหารทั่วไป การดำเนินงานตามการตั้งเป้าหมาย การกำกับติดตามนิเทศผลการดำเนินงานและการประเมินผลการดำเนินงานซึ่งการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยการบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารในปัจจุบันโรงเรียนราชภัฏสงเคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พยายามหาวิธีการที่จะให้มีการยอมรับและความเข้าใจระหว่างผู้บริหาร และผู้ใต้บังคับบัญชา แนวความคิดหนึ่งของการบริหารก็คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation management) ได้ถูกนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรตามแนวคิดของ McGregor (อ้างใน จันทราณี สงวนนาม, 2545) ที่มีความเห็นว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดผลดีต่อการควบคุมตนเอง และการควบคุมตนเอง จะช่วยให้บุคคลรู้จักพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองในด้านการตัดสินใจ การแสดงออกเทคนิคการควบคุมงาน ตลอดจนทัศนคติและความสามารถที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ การที่บุคคลผู้บริหารใช้การจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ เพื่อพัฒนางานที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงสุด ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือ

กลุ่มบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจตลอดจนการประเมินผลให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2, 2562)

การจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา โรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยาได้ทำการพิจารณาข้อมูลพื้นฐาน ใช้การวิเคราะห์ผลการดำเนินการที่ผ่านมาวิเคราะห์นโยบายแผนการดำเนินการของหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อใช้วางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ คือ นักเรียนเป็นคนดี เป็นคนเก่ง และเป็นกำลังที่สำคัญของประเทศไทยในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. เพื่อนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมไปทดลองใช้ในการบริหารของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
3. เพื่อประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีขั้นตอนดังนี้

1. วิธีดำเนินการ: ศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และยกร่างรูปแบบ
2. แหล่งข้อมูล: เอกสาร ตำรา งานวิจัย website ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผลผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษา สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์สอนด้านการบริหารการศึกษา การวัดผลและประเมินผล การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา จำนวน 13 คน และสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญการบริหารการศึกษา จำนวน 8 คน

3. เครื่องมือ: แบบศึกษาเอกสาร แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และเอกสารการสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล: วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 นำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมไปทดลองใช้ในการบริหารของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

1. วิธีดำเนินการ: ทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม และศึกษาผลการทดลองใช้ดังนี้ 1) ประเมินตนเองตามองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา 2) บันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 2563 และ 3) ประเมินความ

พึงพอใจในรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

2. แหล่งข้อมูล: 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 54 คน 2) กลุ่มงานบริหารงานวิชาการ 3) ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน จำนวน 163 คน

3. เครื่องมือที่ใช้: 1) แบบประเมินตนเองตามองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา 2) แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) แบบบันทึกความพึงพอใจในรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

1. วิธีดำเนินการ: ประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบ
2. แหล่งข้อมูล: ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 16 คน
3. เครื่องมือ: แบบประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ประกอบด้วย

1.1 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า 1) ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Goals & Objectives) มีการประชุมร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางาน เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษาและมีส่วนร่วมในการควบคุม กำกับ ดูแล ติดตามงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง 2) ด้านความยึดมั่นผูกพัน (Commitment) มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานเพิ่มพูนความรู้ความสามารถอยู่เสมอ สร้างบรรยากาศในการทำงานให้เป็นกันเองแบบกัลยาณมิตร ช่วยเหลือแนะนำวิธีการทำงานให้ผู้ปฏิบัติงานอยู่เสมอและเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พูดคุย ปรึกษาหารือร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ 3) ด้านความอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน (Autonomy) ให้ผู้ปฏิบัติงานมีอิสระในการควบคุมการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กับงานที่ได้รับมอบหมาย ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงาน มีอิสระในความคิดสร้างสรรค์กับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ให้ผู้ปฏิบัติงานมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องงานอย่างเต็มความสามารถ 4) ด้านการไว้วางใจกัน (Trust) ยอมรับและชื่นชมผู้ใต้บังคับบัญชาว่ามีความสามารถ ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็ม

ประสิทธิภาพ ยกย่องให้เกียรติ ตลอดจนยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และมีความภาคภูมิใจยินดี และปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อสร้างความสำเร็จของงาน

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนราชภัฏสงคราะห์วิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า 1) ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักเรียนที่จบชั้นสูงสุดสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การจัดการเรียนการสอนเป็นที่ยอมรับและชื่นชมของผู้ปกครองและชุมชน นักเรียนมีความสามารถเป็นที่ประจักษ์ต่อสังคมทั่วไปและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีพัฒนาการระดับสูงขึ้น 2) ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นักเรียนมีระเบียบวินัย และความประพฤติเรียบร้อย นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้านอย่างเหมาะสม และนักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาเมื่อเกิดความขัดแย้ง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันแก้ไขปัญหา ของสถานศึกษาด้วยความสามัคคี และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถควบคุมสถานการณ์ได้เมื่อมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้นในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการแก้ปัญหาในการบริหารงานได้ดี ดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาอย่างราบรื่นและคณะครูสามารถแก้ไขปัญหาได้เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในโรงเรียน 4) ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม โรงเรียนมีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการดำเนินงานในทุกๆ ด้านอยู่ตลอดเวลา คณะครูยอมรับการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน โรงเรียนได้นำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการเรียนการสอนใหม่ๆ มาใช้ และครูมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราชภัฏสงคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 สรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการประเมินตนเองตามองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราชภัฏสงคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่ดีดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินตนเองตามองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราชภัฏสงคราะห์วิทยา

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับคุณภาพ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
การดำเนินงานตามองค์ประกอบที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน	✓		ดี
การดำเนินงานตามองค์ประกอบที่ 2 คุณภาพของครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา	✓		ดี
การดำเนินงานตามองค์ประกอบที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอน	✓		ดีเยี่ยม
การดำเนินงานตามองค์ประกอบที่ 4 สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี	✓		ดีเยี่ยม
การดำเนินงานตามองค์ประกอบที่ 5 สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	✓		ดีเยี่ยม
การดำเนินงานตามองค์ประกอบที่ 6 การประกันคุณภาพการศึกษา	✓		ดีเยี่ยม

การดำเนินงานตามองค์ประกอบที่ 7 ภาควิชาการจัดการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชน	✓		ดีเยี่ยม
ผลการประเมินโดยภาพรวม	✓		ดี

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 2563 เปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ยรวมเพิ่มขึ้น 7.83 ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนราชภัฏสงขลา ปีการศึกษา 2563

กลุ่มสาระการเรียนรู้	เป้าหมาย	ผลสัมฤทธิ์ปีการศึกษา 2563	ผลสัมฤทธิ์ปีการศึกษา 2562	ผลการพัฒนา (ค่าเฉลี่ย)
ภาษาไทย	67	69.38	51.97	+ 17.41
คณิตศาสตร์	50	53.13	47.37	+ 5.76
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	65	68.75	70.39	- 1.64
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	70	76.25	67.11	+ 9.14
สุขศึกษาและพลศึกษา	90	98.75	88.82	+ 9.93
ศิลปะ	90	95.00	81.58	+ 13.42
การงานอาชีพ	90	98.75	94.74	+ 4.01
ภาษาต่างประเทศ	45	49.38	44.74	+ 4.64
เฉลี่ยรวม	70.63	76.17	68.41	+ 7.83

2.3 ผลการประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราชภัฏสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมมีความพึงพอใจมาก (มีค่าเฉลี่ย = 4.28) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้ปกครองนักเรียน (มีค่าเฉลี่ย = 4.34) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน (มีค่าเฉลี่ย = 4.31) นักเรียน (มีค่าเฉลี่ย = 4.26) และครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา (มีค่าเฉลี่ย = 4.21) ตามลำดับ ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราชภัฏสงขลา โดยภาพรวม

รายการ	N = 163		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา	4.21	0.58	พึงพอใจมาก
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน	4.31	0.60	พึงพอใจมาก
ผู้ปกครองนักเรียน	4.34	0.59	พึงพอใจมาก
นักเรียน	4.26	0.47	พึงพอใจมาก
เฉลี่ย	4.28	0.56	พึงพอใจมาก

3. ผลการประเมินการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 สรุปได้ดังนี้

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดย ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวม เห็นด้วยมากทุกด้าน (มีค่าเฉลี่ย = 4.33) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านความเหมาะสม (มีค่าเฉลี่ย = 4.42) ด้านความเป็นประโยชน์ (มีค่าเฉลี่ย = 4.32) และด้านความเป็นไปได้ (มีค่าเฉลี่ย = 4.26) ตามลำดับ ดังในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา โดยภาพรวม

รายการ	N = 16		ระดับ ความคิดเห็น
	$\bar{X}$	S.D.	
ความเป็นไปได้	4.26	0.56	เห็นด้วยมาก
ความเป็นประโยชน์	4.32	0.67	เห็นด้วยมาก
ความเหมาะสม	4.42	0.61	เห็นด้วยมาก
เฉลี่ย	4.33	0.62	เห็นด้วยมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มี 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน 2) ด้านความยืดหยุ่นผูกพัน 3) ด้านความอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน และ 4) ด้านการไว้วางใจกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครู ผู้บริหาร และบุคลากรของสถานศึกษาทุกคนก่อนปฏิบัติงานในตำแหน่งจะต้องผ่านการพิจารณาความเหมาะสม และต้องผ่านการฝึกอบรมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด จึงทำให้สถานศึกษาได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ประกอบกับแนวคิดในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อการบริหารงานที่บูรณาการความรู้ความสามารถของคนในองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานต่างๆ เกิดความร่วมมือร่วมใจกันอันนำไปสู่ความสำเร็จในกิจการนั้นๆ ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับแนวคิดของ Swanaburg (1996) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ การไว้วางใจกัน ซึ่งเป็นปรัชญาพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ความยืดหยุ่นผูกพัน การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน นอกจากนี้ผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของ Boyle (1999) ที่พบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวชี้วัดว่ามีอิทธิพลต่อการส่งเสริมโรงเรียนในด้านการจัดการ ได้แก่ แนวคิดที่แน่นอนในด้านการจัดการ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรและผู้นำท้องถิ่น ความสามารถของคณะกรรมการ การเอาใจใส่ของโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียน ความร่วมมือของพ่อแม่ผู้ปกครอง รวมทั้งกฎหมายและระเบียบต่างๆ ของรัฐ

ส่วนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน และ 4) ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการมุ่งเน้นไปที่ผลผลิต คือ นักเรียนให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการกระตุ้น จูงใจให้ครูได้มีการพัฒนาตนเอง พัฒนางานที่ทำ มีความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนเสริมสร้างความพึงพอใจให้ครูทุ่มเทงานเพื่อคุณภาพของสถานศึกษา นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารงานเต็มกำลัง ตามความรู้ ความสามารถ จากประสบการณ์ที่ได้รับจากการอบรมสัมมนาหรือศึกษาดูงาน ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของ อุทัย บุญประเสริฐ (2557) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการกระตุ้นจูงใจให้ครูพัฒนางาน มีความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนเสริมสร้างความพึงพอใจให้ครูทุ่มเทงาน เพื่อคุณภาพของสถานศึกษา โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ทางวิชาการการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมและนำผลที่ได้มาใช้ในการเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อผู้เรียน โดยที่ผู้บริหารมีการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิดจากผลการเรียนของนักเรียนรวมทั้งผลการปฏิบัติงานของครู จึงทำให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของ อมรศักดิ์ ปิ่นกำลัง (2562) ที่พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและมีผลให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ คือ ความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สังเคราะห์วิทยา ประกอบด้วย 1) การประเมินตนเองตามองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สังเคราะห์วิทยา ได้แก่ คุณภาพของผู้เรียน คุณภาพของครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอน สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา ภาควิชาหรือฝ่ายการจัดการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 2563 เปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ยรวมเพิ่มขึ้น 3) การประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สังเคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สังเคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เป็นเครื่องมือสามารถช่วยให้การบริหารงานของสถานศึกษาดำเนินได้เป็นระบบ เกิดการร่วมมือร่วมใจกัน เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันรับรู้ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันตัดสินใจ ทุกฝ่ายรู้หน้าที่และเกิดความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษา ส่งผลให้ประสิทธิผลการเรียนของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของ ประภัศร บุญบำรุงและคณะ (2560) ที่พบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเอกชน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

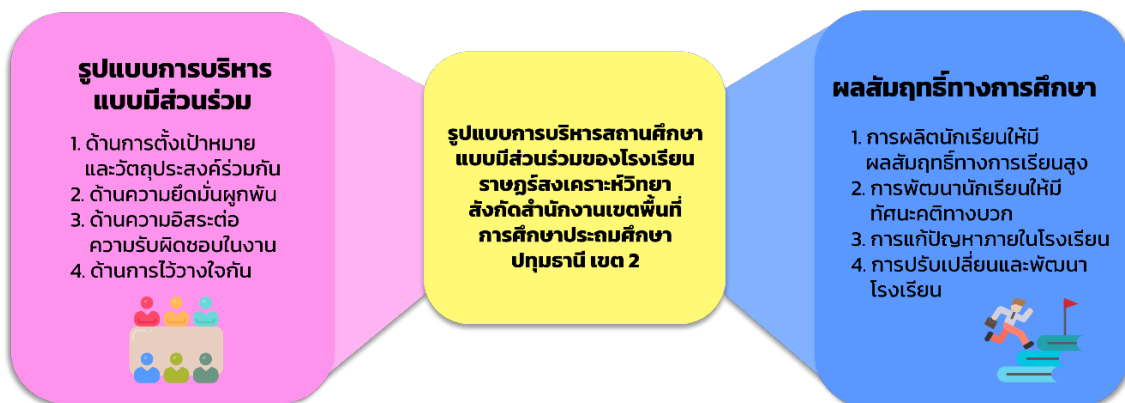

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยสนับสนุนการบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 3 ประสิทธิภาพของการบริหารแบบมีส่วนร่วม และผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของไพลิน ทิพย์ภรณ์ (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก คุณภาพผู้เรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการประเมินการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราชภัฏสงคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราชภัฏสงคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีความเหมาะสม เป็นประโยชน์ และมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่นำไปทดลองใช้มีองค์ประกอบครบถ้วน และมีการพัฒนาอย่างเหมาะสม มีการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ยึดมั่นผูกพัน มีอิสระในงาน มีความรับผิดชอบ และไว้วางใจกัน ผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของประภัสสร บุญบำเรอและคณะ (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่าความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยสนับสนุนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประสิทธิภาพของการบริหารแบบมีส่วนร่วม และกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยคือรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราชภัฏสงคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน 2) ด้านความยึดมั่นผูกพัน 3) ด้านความอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน 4) ด้านการไว้วางใจกัน และส่วนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา มี 4 ด้าน คือ 1) การผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) การพัฒนานักเรียนให้มีทักษะคิดทางบวก 3) การแก้ปัญหาภายในโรงเรียน 4) การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน สรุปเป็นภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งได้ตั้งไว้ และผลักดันนโยบายทางการศึกษาให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนตามอัธยาศัยสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นซึ่งสถานศึกษาต้องมีการประชุมร่วมกันมากยิ่งขึ้น และเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา ยอมรับฟังความคิดเห็นของครูผู้สอนเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางาน และที่สำคัญต้องควบคุม กำกับ นิเทศ ติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ

1.2 ผู้บริหารควรนำผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่ได้ไปทบทวน ปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษาตามรายวิชาให้พัฒนายิ่งขึ้น ควบคู่กับการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาเล่าเรียน มีระเบียบวินัย ความประพฤติเรียบร้อย มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และทำให้นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

2.2 ควรศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

2.3 มีการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกของสถานศึกษา และด้านอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์. ประภัสสร บุญบำรุง และคณะ. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหาร โรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม**. 7(2). 27-35.
- พระปลัดสุรเชษฐ์ สุรเชษฐโช. (2561). การศึกษากับการพัฒนาความเป็นมนุษย์. **วารสารวารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร**. 1(2). 82.
- ไพลิน ทิพย์กรรณ. (2558). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- โรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. (2562). **ข้อมูลพื้นฐาน**. แหล่งที่มา https://data.bopp-obec.info/web/home.php?School_ID=1013270158. สืบค้นเมื่อ 25 ก.ย. 2562.

- อมรภัค ปิ่นกำลัง. (2562). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2557). รายงานการวิจัยและพัฒนา เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: พรึกหวานกราฟฟิค.
- Boyle, Clifton John. (1999). Factors Influencing the Implementation of School site Management: The Rhode Island Experience. **Policy Analysis**. 52(1). 51.
- Mott, P. E. (1972). **The Characteristics of Effective Organizations**. New York: Harper & Row.
- Swansburg, Russell C. (1996). **Management and Leadership for Nurse Managers**. 2nd ed. Boston: Jones and Barlett Publishers.

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัยตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม*
PRIORITY NEEDS FOR TEACHER DEVELOPMENT OF EAKACHAI SCHOOL BASED
ON THE CONCEPT OF SOCIAL ENTREPRENEUR

¹ศรัณยา ยิ่งยวด Saranya Yingyoud ²อภิรดี จริยารังษีโรจน์ Apiradee Jariyarangsiroge

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: 6480074827@student.chula.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนเอกชัย ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.926 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัยตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ($PNI_{modified}=0.376$) เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมีความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคมมีลำดับดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified}=0.414$) รองลงมา คือ ด้านมีเป้าหมายและมุ่งมั่นแก้ปัญหาสังคม ($PNI_{modified}=0.400$) ด้านความเชี่ยวชาญและเข้าใจการดำเนินกิจการทางสังคม ($PNI_{modified}=0.396$) ด้านมีความกล้าเสี่ยง ($PNI_{modified}=0.376$) ด้านสร้างคุณค่าและสามารถสร้างเครือข่ายทางสังคม ($PNI_{modified}=0.374$) และด้านยึดหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินกิจการทางสังคมมีลำดับดัชนีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด ($PNI_{modified}=0.305$) ด้านรูปแบบและวิธีการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการทางสังคมของครูมีความถี่สูงสุดคือการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง

คำสำคัญ: การพัฒนาครู, ผู้ประกอบการทางสังคม, ความต้องการจำเป็น, โรงเรียนเอกชัย

Abstract

This research article's objectives were 1) to study the necessary needs in teacher development of social entrepreneur at Ekachai School. 2) To present the guidelines for teacher development at Ekachai School based on the concept of social entrepreneur. This research used a descriptive research method. The population used in this research was Ekachai School. The informant were school's director, deputy director and teachers. The research tool was the need questionnaire for teacher development at Ekachai School. based on the concept of social entrepreneur with a confidence value of 0.926. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and needs analysis ($PNI_{modified}$). The results showed that Necessary needs for teacher development at Ekachai School based on the concept of social entrepreneur concept is at a high level ($PNI_{modified}=0.376$). When analyzing individual needs, it was found that creativity and innovation ability to solve social problems were ranked the highest ($PNI_{modified}=0.414$), followed by goals and determination to solve social problems ($PNI_{modified}=0.400$), expertise and understanding of social affairs ($PNI_{modified}=0.396$), risk-taking ($PNI_{modified}=0.376$), and the aspect of creating value and being able to create social networks ($PNI_{modified}=0.374$). Meanwhile, the aspect of good governance in social affairs had the least necessary needs index ($PNI_{modified}=0.305$). In terms of models and methods for developing social entrepreneurship characteristics of teachers, the highest frequency is work-based learning, followed by self-learning.

Keywords: Teacher Development, Social Entrepreneurs, Needs, Ekachai School

บทนำ

ในยุคปัจจุบันนอกเหนือจากความรู้ที่ผู้เรียนได้รับแล้วนั้น การจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) เป็นหนึ่งในทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ที่ได้รับความสนใจและมีการดำเนินการเพิ่มมากขึ้นในการกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy) ซึ่งรวมถึง 1) รู้วิธีการที่เหมาะสมสำหรับการสร้างตัวเลือกเชิงเศรษฐศาสตร์หรือเศรษฐกิจ 2) เข้าใจบทบาทในเชิงเศรษฐศาสตร์ที่มีต่อสังคม และ 3) ใช้ทักษะการเป็นผู้ประกอบการในการยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพด้านอาชีพเข้าไปในการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศตามยุทธศาสตร์ประเทศไทย

4.0 เพื่อสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ผู้เรียนจะพัฒนาทักษะดังที่กล่าวมาข้างต้นได้นั้น การศึกษาถือได้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนา รวมทั้งเป็นกระบวนการสร้างทักษะของบุคคลให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการประกอบอาชีพ พร้อมทั้งจะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ อีกทั้งยังสามารถช่วยสร้างสรรค์สังคมและพัฒนาประเทศ (สุกัญญา แหม่มซ้อย, 2563)

การพัฒนาครูนั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา และส่งผลต่อศักยภาพทางการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งเป็นส่วนสำคัญในการนำสถานศึกษาเพื่อก้าวสู่การเป็นองค์กรที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ลงสู่นโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 -2579) นโยบายที่ 3 ด้านการส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มุ่งเน้นพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพรูปแบบที่หลากหลาย จะเห็นได้ว่าการพัฒนาบุคลากร (Human Resource Development: HRD) มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนองค์กร เป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องเป็นระบบตลอดระยะเวลาที่บุคลากรทำงานอยู่ในองค์กร โดยการพัฒนาศักยภาพมนุษย์เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม การพัฒนาผ่านประสบการณ์ในงาน และการพัฒนาทักษะสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมให้ครูมีพลังอำนาจในการทำงานอย่างมีความสุข และมีประสิทธิภาพ (สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา, 2561)

ดังที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ได้กล่าวไว้ว่า จากการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีความผันผวนไม่แน่นอน ทั้งทางด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และการเมือง แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นนี้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่ต้องตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้นครูในอนาคตจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง เข้าใจประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง เพื่อเข้าใจการเปลี่ยนแปลงบริบทของชุมชน (Bar Shalom, Bloch และ Peretz, 2007) ดังนั้น ครูในอนาคตจึงได้รับการคาดหวังให้เป็นบุคคลที่สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก และมีทักษะที่จำเป็นในการสร้างความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบได้ (Epstein and Sheldon, 2006) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่กล่าวมาข้างต้นนั้นทำให้การเตรียมความพร้อมในการพัฒนาครูตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม (Social Entrepreneur) จึงมีความจำเป็นในประเทศไทย เนื่องจากผู้ประกอบการทางสังคม คือบุคคลที่แสดงความสามารถในการเข้าใจปัญหา ระบุวิธีแก้ปัญหา หาพันธมิตรเพื่อช่วยในการดำเนินการแก้ปัญหา และท้ายที่สุดแล้วต้องสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ต้องการ สามารถพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสได้ ผู้ประกอบการทางสังคมไม่ใช่ "นักฝัน" เพียงอย่างเดียว แต่เป็น “นักฝันผู้มีวิสัยทัศน์และผู้ลงมือทำ” โดยไม่สนใจกำไร ดังนั้นครูรุ่นใหม่ที่ต้องการเป็นผู้ประกอบการทางสังคม จะต้องสามารถสร้างแรงบันดาลใจ และให้ความรู้แก่ผู้เรียนในรูปแบบใหม่เพิ่มศักยภาพชุมชนและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยอาศัยความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพกับชุมชนโดยรอบ และในขณะเดียวกันก็แสวงหาแหล่งข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ความคิดริเริ่มประสบความสำเร็จ วัตถุประสงค์ของผู้ประกอบการทางสังคมคือการเชื่อมโยงความรู้กับสังคม และมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายต่อการพัฒนาในเชิงบวกต่อสังคมด้วย (Shalom, 2006)

ในปัจจุบันแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม (Social Entrepreneur Concept) ถือได้ว่าเป็นแนวคิดหนึ่งที่สำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาเยาวชน แต่ยังไม่ถูกพูดถึงในวงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของไทยเท่าใดนัก เพราะอาจเป็นเรื่องที่ไกลตัวหรือเพราะสังคมมองเป็นเรื่องของภาคธุรกิจ เมื่อพิจารณาอย่างลึกซึ้งแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคมนั้นคือผู้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับสังคม โดยผู้ประกอบการทางสังคมจะมีแรงกระตุ้น มีความคิดสร้างสรรค์ และยังเป็นผู้ตั้งคำถามกับสิ่งที่เป็นอยู่และใช้ประโยชน์จากโอกาสใหม่ๆ เสมอ และปฏิเสธที่จะล้มเลิกความตั้งใจในการแก้ปัญหาสังคม (Bornstein, 2007) ดังนั้น การที่ครูมีลักษณะเป็นผู้ประกอบการทางสังคมจะช่วยให้ครูในอนาคตกลายเป็นผู้นำด้านการศึกษาที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ขององค์กรและสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งจะนำประสบการณ์การศึกษาในด้านนี้มอบให้กับผู้เรียน ให้สามารถนำความรู้ไปทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในบริบทของห้องเรียนและชุมชนโดยรอบได้ต่อไป นอกจากนี้การจะเป็นผู้ประกอบการทางสังคมได้นั้นทั้งครูและผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนตนเอง สร้างโอกาสในการพัฒนาความเป็นผู้นำอย่างต่อเนื่อง (Shalom, 2017)

จังหวัดสมุทรสาครในปัจจุบันเป็นเมืองอุตสาหกรรม พบว่าการขยายตัวด้านการลงทุน ทำให้เศรษฐกิจมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจากภาคอุตสาหกรรม จากปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้สถานประกอบการในจังหวัดมีความต้องการแรงงานเป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีการขยายตัวของชุมชนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ที่ผ่านมามีพบว่าในจังหวัดสมุทรสาคร มีประชากรแฝงและแรงงานข้ามชาติที่อพยพเข้ามาทำงานในจังหวัดมากขึ้นทำให้ประชากรของจังหวัดสมุทรสาครหนาแน่นมากขึ้น จากการสำรวจโดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสมุทรสาคร ปี 2564 พบปัญหาประชากรที่อาศัยในพื้นที่และประชากรที่อพยพเข้ามาทำงานในจังหวัดไม่ได้ให้ความสำคัญกับสภาพชุมชนที่อยู่อาศัยมากนัก ยังพบว่ามีปัญหาความเสื่อมโทรมของชุมชน เช่น การลงทุนภาคอุตสาหกรรมสูงขึ้นแต่พบว่าปัญหารายได้เฉลี่ยครัวเรือนลดลง ปัญหาอาชญากรรม ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อม และรวมไปถึงปัญหาด้านการจัดการศึกษาทำให้เกิดช่องว่างทางสังคมมากขึ้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index - HAI) ได้จัดลำดับความก้าวหน้าของคนในจังหวัดสมุทรสาคร ในปี พ.ศ. 2562 ในภาพรวมพบว่าค่าดัชนีความก้าวหน้าของคนเท่ากับ 0.653 ซึ่งอยู่ในลำดับที่ 10 ของประเทศไทย เมื่อพิจารณาดัชนีย่อยพบว่าด้านการศึกษา การมีส่วนร่วมที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ของจังหวัดสมุทรสาครมีค่าต่ำกว่าจังหวัดอื่น ๆ ของประเทศไทย ทำให้จังหวัดสมุทรสาครติดลำดับความล้าหลัง อยู่ในลำดับที่ 70 จาก 77 จังหวัด และมีตัวบ่งชี้จำนวนองค์กรชุมชนและการมีส่วนร่วมของครัวเรือนในการทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้านน้อยมากอยู่ในลำดับที่ 76 จาก 77 จังหวัด (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสาคร, 2565) เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาทางสังคมในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งครูผู้สอนที่อยู่ในพื้นที่นี้จำเป็นต้องเข้าใจปัญหาเหล่านี้ และสามารถนำประเด็นปัญหาเชื่อมโยงเป็นองค์ความรู้และด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชน ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาครูให้เป็นผู้ประกอบการทางสังคมที่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ต้องการ สามารถถ่ายทอดความรู้ที่มีไปสู่การจัดการเรียนการสอนและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะ ความรู้ และความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการทางสังคมต่อไปเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนช่วยในการพัฒนาจังหวัดสมุทรสาครต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนเอกชัย
 - 1.2 ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 4 คน และครูโรงเรียนเอกชัยจำนวน 95 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด จำนวน 100 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งและวิทยฐานะ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม เป็นแบบตอบสองคู่ (Dual – response format) มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ระดับ ของ John W. Best (1981) ได้แก่ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด
 - 2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้และการพัฒนาครู กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย สร้างผังโครงสร้างเครื่องมือและข้อคำถามในการสอบถามให้ชัดเจนตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย โดยกำหนดแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ได้ข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ และหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปมาใช้ พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีจำนวน 16 ข้อ และข้อที่มีค่า IOC

เท่ากับ 0.67 มีจำนวน 4 ข้อ รวมทั้งฉบับมีค่า IOC เท่ากับ 0.93 แสดงว่าแบบสอบถามที่จะนำไปใช้วัดได้ตรงตามจุดประสงค์ รวมทั้งตรวจสอบและปรับแก้ไขถ้อยคำภาษาให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลดำเนินการตอบแบบสอบถามรูปแบบออนไลน์ จากระหัสคิวอาร์โค้ด ผ่าน Google Form ใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 14 วัน ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นอยู่ภายใต้การให้คำปรึกษาแนวทางในการเก็บข้อมูลจากอาจารย์ที่ปรึกษาและแบบสอบถามทุกฉบับ ผ่านการตรวจสอบแล้วว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามครบถ้วนทุกประเด็นคำถามอย่างสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยคำนวณความต้องการจำเป็นจากสูตรการคำนวณค่าดัชนีความต้องการจำเป็น แล้วจึงจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม โดยเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยผลการวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม โดยภาพรวมตามคุณลักษณะของผู้ประกอบการทางสังคม มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคมในภาพรวม

แนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับความต้องการจำเป็น
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ		
1. มีความคิดสร้างสรรค์และ ความสามารถในการสร้าง นวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคม	3.185	0.671	ปานกลาง	4.505	0.619	มากที่สุด	0.414	1
2. มีเป้าหมายและมุ่งมั่น แก้ปัญหาสังคม	3.307	0.856	ปานกลาง	4.630	0.572	มากที่สุด	0.400	2
3. สร้างคุณค่าและสามารถ สร้างเครือข่ายทางสังคม	3.260	0.822	ปานกลาง	4.480	0.588	มากที่สุด	0.374	5
4. ความเชี่ยวชาญและเข้าใจ การดำเนินกิจการทางสังคม	3.321	0.832	ปานกลาง	4.638	0.626	มากที่สุด	0.396	3
5. ยึดหลักธรรมาภิบาลในการ ดำเนินกิจการทางสังคม	3.630	0.813	มาก	4.737	0.537	มากที่สุด	0.305	6
6. มีความกล้าเสี่ยง	3.375	0.794	ปานกลาง	4.645	0.607	มากที่สุด	0.376	4
เฉลี่ยรวม	2.604	0.798	ปานกลาง	4.606	0.592	มากที่สุด	0.376	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม พบว่า

สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.604$, $S.D.=0.798$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ด้านการยึดหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินกิจการทางสังคมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($M=3.630$, $S.D.=0.813$) รองลงมา คือ ด้านการมีความกล้าเสี่ยง ($M=3.375$, $S.D.=0.794$) ด้านการมีความเชี่ยวชาญและเข้าใจการดำเนินกิจการทางสังคม ($M=3.321$, $S.D.=0.832$) ด้านการมีเป้าหมายและมุ่งมั่นแก้ปัญหาสังคม ($M=3.307$, $S.D.=0.856$) ด้านการสร้างคุณค่าและสามารถสร้างเครือข่ายทางสังคม ($M=3.260$, $S.D.=0.822$) ตามลำดับ และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($M=3.185$, $S.D.=0.671$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.606$, $S.D.=0.592$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ด้านการยึดหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินกิจการทางสังคมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($M=4.737$, $S.D.=0.537$) รองลงมา คือ ด้านการมีความกล้าเสี่ยง ($M=4.645$, $S.D.=0.607$) ด้านการมีความเชี่ยวชาญและเข้าใจการดำเนินกิจการทางสังคม ($M=4.638$, $S.D.=0.626$) ด้านการมีเป้าหมายและมุ่งมั่นแก้ปัญหาสังคม ($M=4.630$, $S.D.=0.572$) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคม ($M=4.505$, $S.D.=0.619$) ตามลำดับ และด้านการสร้างคุณค่าและสามารถสร้างเครือข่ายทางสังคมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($M=4.480$, $S.D.=0.588$)

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม พบว่า ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคมมีลำดับดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified}=0.414$) รองลงมาคือด้านการมีเป้าหมายและมุ่งมั่นแก้ปัญหาสังคม ($PNI_{modified}=0.400$) ด้านการมีความเชี่ยวชาญและเข้าใจการดำเนินกิจการทางสังคม ($PNI_{modified}=0.396$) ด้านมีความกล้าเสี่ยง ($PNI_{modified}=0.376$) ด้านการสร้างคุณค่าและสามารถสร้างเครือข่ายทางสังคม ($PNI_{modified}=0.374$) ตามลำดับ และด้านการยึดหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินกิจการทางสังคมลำดับดัชนีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด ($PNI_{modified}=0.305$)

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยการมีความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคมมีสภาพปัจจุบันน้อยที่สุด มีสภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันการมีความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคมเกิดขึ้นน้อย และเป็นองค์ประกอบที่ควรพัฒนาครูให้มีความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคม นอกจากนี้การสร้างคุณค่าและสามารถสร้างเครือข่ายทางสังคมก็เป็นอีกองค์ประกอบที่มีสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกิดขึ้นได้ยาก ดังนั้นครูควรได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถในการสร้างคุณค่าและสามารถสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อให้เป็นผู้ประกอบการทางสังคม

ตารางที่ 2 รูปแบบและวิธีการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชนอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม ในภาพรวม

ลำดับความต้องการจำเป็น	ประเด็น	วิธีการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชนอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม					
		การพัฒนาบุคลากรในระหว่าง การปฏิบัติงาน (On-the-Job Development)			การพัฒนาบุคลากรนอกเวลา การปฏิบัติงาน (Off-the-Job Development)		
		การหมุนเวียนตำแหน่ง	การชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง	การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน	การจัดอบรม/สัมมนา	การเรียนรู้ด้วยตนเอง	การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
1. มีความคิดสร้างสรรค์และ ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อ แก้ปัญหาสังคม (PNI _{modified} = 0.414)	F	37	39	71	58	49	42
	P	37	39	71	58	49	42
2. การมีแรงจูงใจและความพยายามใน การเรียนรู้ (PNI _{modified} = 0.400)	F	38	34	79	52	59	42
	P	38	34	79	52	59	42
3. สร้างคุณค่าและสามารถสร้าง เครือข่ายทางสังคม (PNI _{modified} = 0.374)	F	32	43	73	63	64	31
	P	32	43	73	63	64	31
4. ความเชี่ยวชาญและเข้าใจการดำเนิน กิจการทางสังคม (PNI _{modified} = 0.396)	F	48	35	76	60	57	34
	P	48	35	76	60	57	34
5. ยึดหลักธรรมาภิบาลในการดำเนิน กิจการทางสังคม (PNI _{modified} = 0.305)	F	45	55	69	59	63	17
	P	45	55	69	59	63	17
6. มีความกล้าเสี่ยง (PNI _{modified} = 0.376)	F	41	51	73	53	65	27
	P	41	51	73	53	65	27

หมายเหตุ F: Frequency Value, P: Percentage, PNI_{modified}: Modified Priority Needs Index

เมื่อพิจารณารูปแบบและวิธีการพัฒนาครูในภาพรวม พบว่า วิธีการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชนอกชัย ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคมมีความคล้ายคลึงกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาครูที่สามารถพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการทางสังคม การเรียนรู้ได้ครอบคลุมคุณลักษณะการเป็น

ผู้ประกอบการทางสังคมส่วนใหญ่มีจำนวน 2 วิธีการ คือ 1) การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และ 2) การเรียนรู้ด้วยตนเอง

บทความนี้เป็นเพียงการนำประเด็นการพัฒนาคูมาผนวกกับประเด็นผู้ประกอบการทางสังคมที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดในพัฒนาคูตามคุณลักษณะของผู้ประกอบการทางสังคมซึ่งได้มาจากการใช้เกณฑ์การประเมินความต้องการจำเป็นที่กำหนดว่า ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เท่ากับหรือมากกว่า 0.300 ถือว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) ซึ่งจะสามารถนำข้อมูลที่ค้นพบนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางการพัฒนาและดำเนินการเชิงนโยบายในอนาคตเพื่อส่งเสริมให้ครูเป็นผู้ประกอบการทางสังคมต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชน ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคมรายด้าน พบว่า ด้านการยึดหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินกิจการทางสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าครูโรงเรียนเอกชน ยึดหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินกิจการทางสังคม อยู่ในระดับที่ดีอยู่แล้ว เนื่องจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาคูที่ส่งเสริมให้ครูยึดหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินกิจการทางสังคม มีการบริหารจัดการที่ดี โดยการดูแลธุรกิจให้มีความโปร่งใส มีความอดทน มีจิตสำนึก และความผูกพันในพันธสัญญา ดังที่ สมาคมธุรกิจเพื่อสังคม (2562) กล่าวว่า ผู้ประกอบการทางสังคม คือบุคคลที่มีเป้าหมายในการทำงานเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม มีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมที่สร้างความยั่งยืนทางการเงิน และเป็นมิตรต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม มีหลักในการดำเนินงานด้วยความโปร่งใส มีธรรมาภิบาล มีทักษะการสื่อสาร เพื่อประสานความร่วมมือเพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคม สอดคล้องกับ สรณ โภชนจันทร์ และคณะ (2563) ได้ระบุคุณลักษณะของผู้ประกอบการเพื่อสังคมไว้ 6 คุณลักษณะที่สำคัญ ซึ่งหนึ่งในคุณลักษณะนั้น ได้แก่ ด้านความผูกพันในพันธสัญญา (Commitment) หมายถึง ความผูกพันในพันธสัญญาในการทำงาน ใช้ความพยายามเป็นพิเศษในการกำหนดเวลาเพื่อให้งานเสร็จสมบูรณ์ รักษาคำพูดและสัญญา เพื่อให้แน่ใจว่าลูกค้าและผู้คนในชุมชนมีความพึงพอใจกับบริการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) กล่าวว่า ผู้ประกอบการทางสังคม จะต้องเป็นผู้มีส่วนผสมระหว่างความคล่องตัว ความมีประสิทธิภาพ และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมแบบผู้ประกอบการ ร่วมกับความมีจิตสำนึกต่อสังคมแบบนักพัฒนาสังคมไว้ด้วยกัน และสอดคล้องกับที่ สมาคมธุรกิจเพื่อสังคม (2562) ได้กล่าวว่า ผู้ประกอบการทางสังคม คือบุคคลที่มีเป้าหมายในการทำงานเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม มีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมที่สร้างความยั่งยืนทางการเงิน และเป็นมิตรต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม มีหลักในการดำเนินงานด้วยความโปร่งใส มีธรรมาภิบาล มีทักษะการสื่อสาร เพื่อประสานความร่วมมือเพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคม

ความต้องการจำเป็นของพัฒนาครูโรงเรียนเอกชน ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม ที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ การมีความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคม แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะที่ครูโรงเรียนเอกชน มีความจำเป็นที่จะพัฒนาการมีความคิด

สร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคมของตนเองให้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ครูมีความริเริ่ม สร้างองค์ความรู้ใหม่ และสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคม ตามที่ Chandni (2021) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของทฤษฎีนี้ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creative & Innovative) คุณลักษณะที่สำคัญของผู้ประกอบการสังคม คือ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ที่จะต้องเกิดอย่างต่อเนื่องเป็นการคิดนอกกรอบตลอดเวลา ซึ่งทำให้พวกเขาแตกต่างจากบุคคลทั่วไป สอดคล้องกับ ตามที่ พิพัฒน์ นนทธารณ์ (2559) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ประกอบการสังคมมีการคิดนอกกรอบเพื่อหาทางแก้ปัญหา ซึ่งอาจเป็นวิธีที่แปลกใหม่ แต่สร้างสรรค์ โดยยึดเป้าหมายขององค์กรเป็นหลักและไม่คำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และ Morris (1998) ได้กล่าวถึงหนึ่งในองค์ประกอบของผู้ประกอบการทางสังคม คือการมีนวัตกรรม ไว้ว่า เป็นความจริงที่ว่าแบบฉบับของการประกอบการจะเกี่ยวข้องกับนวัตกรรมจึงไม่น่าประหลาดใจนักที่ผู้ประกอบการมักจะเป็นคนที่ชอบการเปลี่ยนแปลงนั่นก็คือพวกเขาจะพัฒนาความคิดใหม่ๆ เพื่อที่จะบรรลุความท้าทายที่เป็นลักษณะเฉพาะ

2. รูปแบบและวิธีการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชน ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม

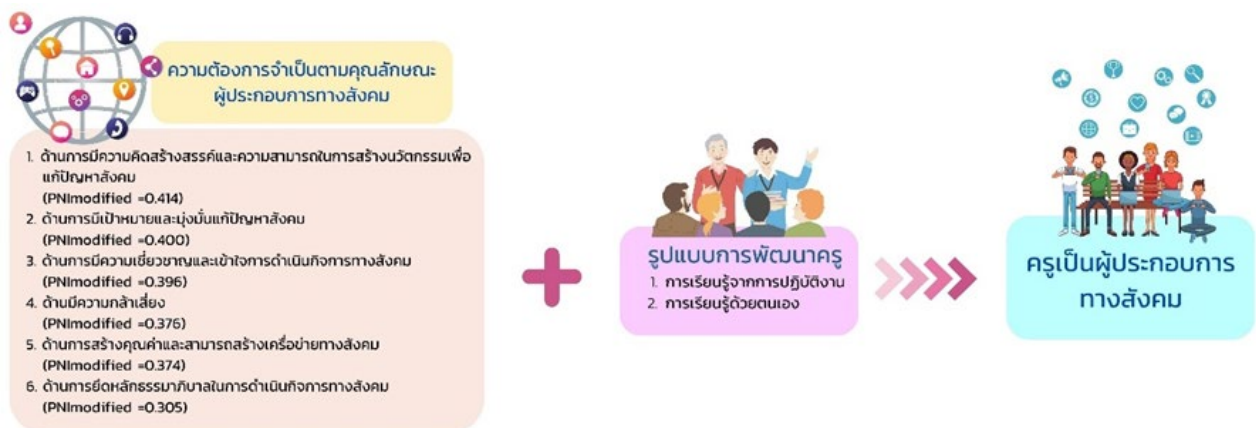
จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและวิธีการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการทางสังคมของครู ที่มีความถี่สูงสุดคือ การพัฒนาในระหว่างการปฏิบัติงาน (On-the-Job Training) โดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน รองลงมาคือการพัฒนานอกเวลาการปฏิบัติงาน (Off-the-Job Training) โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง แสดงให้เห็นว่า คณะครูโรงเรียนเอกชน มีความเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาครูดังกล่าวสามารถพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการทางสังคมได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับที่ ชวนคิด มะเสนะ (2559) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน เป็นการฝึกอบรมให้เกิดทักษะความรู้ จากการปฏิบัติงานโดยตรงในกลุ่มงาน อาจมีผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าหน่วยงานที่มีความชำนาญสูงกว่าคอยดูแลให้การช่วยเหลือ ตามที่ Knowles (1975) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลใช้ในการสร้างความต้องการในการเรียนรู้ การตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ การทำกิจกรรมเพื่อค้นหาความรู้ เช่น การค้นคว้าเอกสารและแหล่งความรู้ต่างๆ การพบปะบุคคลากร การเลือกและการกำหนดแผนการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ กิจกรรม ส่วนใหญ่เกิดขึ้นด้วยตัวเองซึ่งอาจจะได้รับหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น และสอดคล้องกับที่ ชนวรรต ศรีลาคำ (2562) ที่ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการบริหารจัดการตนเองในการเรียนรู้มีจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้การทำกิจกรรมเพื่อค้นหาความรู้โดยการอาจเกิดขึ้นเองที่เกิดจากความอยากรู้จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและจากการกำหนดโดยสถาบันการศึกษา ซึ่งรูปแบบการพัฒนาครูโดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และการเรียนรู้ด้วยตนเองจะทำให้ครูได้เพิ่มโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้นแล้วเป็นผู้มีคุณลักษณะตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ การพัฒนาครูโรงเรียนเอกชน ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นตามองค์ประกอบผู้ประกอบการทางสังคม สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างนวัตกรรม เพื่อแก้ปัญหาสังคมมีลำดับดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.414$) รองลงมาคือด้านการมีเป้าหมายและมุ่งมั่นแก้ปัญหาสังคม ($PNI_{modified} = 0.400$) ด้านการมีความเชี่ยวชาญและเข้าใจการดำเนินกิจการทางสังคม ($PNI_{modified} = 0.396$) ด้านมีความกล้าเสี่ยง ($PNI_{modified} = 0.376$) ด้านการสร้างคุณค่าและ

สามารถสร้างเครือข่ายทางสังคม ($PNI_{\text{modified}} = 0.374$) ตามลำดับ และด้านการยึดหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินกิจการทางสังคมลำดับต้นนี้ความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด ($PNI_{\text{modified}} = 0.305$) วิธีการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชน ตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม มีความคล้ายคลึงกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาครูที่สามารถพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการทางสังคมได้ครอบคลุมคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการทางสังคม ส่วนใหญ่มีจำนวน 2 วิธีการ ได้แก่ 1) การพัฒนาในระหว่างการทำงาน (On-the-Job Training) โดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และ 2) การพัฒนานอกเวลาการทำงาน (Off-the-Job Training) โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง และหากโรงเรียนเอกชน ได้ดำเนินการพัฒนาครูตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคมจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ทำให้ปฏิบัติงานและสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเองได้ ช่วยให้ครูมีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองตามความสามารถ สติปัญญา และรูปแบบการเรียนรู้ที่สามารถบรรลุเป้าหมายสูงสุดของตนเองได้ และสะท้อนผลไปยังการเป็นต้นแบบของการเป็นผู้ประกอบการทางสังคมที่ดีให้กับผู้เรียนต่อไป ซึ่งผลจากการศึกษาสามารถสรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูควรพัฒนาตนเองให้มีความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคมเนื่องจากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนควรให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการพัฒนาครูให้มีความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคมมากขึ้น โดยกำหนดเป็นนโยบายรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากมีลำดับต้นนี้ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุด

1.3 คณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาครูให้สามารถออกแบบการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูที่

เป็นผู้ประกอบการทางสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาครูตามแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคม ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคม เนื่องจากมีลำดับขั้นความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุด

2.2 ควรศึกษาวิจัยเพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อบูรณาการจัดการศึกษาให้เป็นผู้ประกอบการทางสังคมที่ส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูที่เป็นผู้ประกอบการทางสังคม

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). การประกอบการเพื่อสังคม : กระบวนทัศน์ใหม่เพื่อสร้างสรรค์สังคม.

สยามรัฐรายวัน. 15(84). (28 ส.ค. 2550).

ชนวรรต ศรีลาคำ. (2562) ทิศทางการเรียนรู้ด้วยตนเองตามนโยบายประเทศไทย 4.0. วารสารมนุษยศาสตร์

ฉบับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 8(1). 49-62.

ชวนคิด มะเสนา. (2559). การพัฒนาทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาในทศวรรษหน้า. วารสารบริหาร

การศึกษาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 16(1). 9-16.

พิพัฒน์ นนทนารณ์. (2559). การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร: การสร้างข้อได้เปรียบใน

การแข่งขันอย่างยั่งยืน. นนทบุรี: ธิงค์ปียอนด์.

สมาคมธุรกิจเพื่อสังคม. (2562). ธุรกิจเพื่อสังคมคืออะไร. แหล่งที่มา www.sethailand.org. สืบค้นเมื่อ 14

พ.ย. 2565.

สรณ โกชนจันทร์, กุลยา อุปพงษ์, ชนิกันต์ อ้วนนันท์, กมลวรรณ มั่งคั่ง และสมฤกษ์ การวิวัฒน์. (2563)

คุณลักษณะของผู้ประกอบการเพื่อสังคมในประเทศไทย. *Journal of Humanities and Social Sciences, Rajapruk University*. 6(3). 31-43

สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร. (2565). แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรสาคร 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565). สมุทรสาคร:

สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสาคร. (2565). รายงานสถานการณ์ทางสังคม

จังหวัดสมุทรสาคร ประจำปี 2565. สืบค้นจาก <http://www.samutsakhon.mol.go.th> สืบค้นเมื่อ 10 พ.ค. 2566.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). ระบบและรูปแบบการพัฒนาครูที่

เหมาะสมกับสังคมไทยและความเป็นสากล. แหล่งที่มา

<https://chula.idm.oclc.org/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cat05085a&AN=chu.b2157248&site=eds-live> สืบค้นเมื่อ 10 พ.ย. 2565.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). โครงการปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียน (พ.ศ. 2557-2560) สะท้อน

ปัญหาและทางออก ตอบโจทย์ปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.

- สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา. (2561). **ภาวะผู้นำในการบริหารและการประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2563). การพัฒนานวัตกรรมการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนวัตกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา. **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 22(1). 193-213.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bar Shalom, Y. (2006). **Educating Israel: Educational Entrepreneurship in Israel's Multicultural Society**. New York: Palgrave McMillan.
- Bar Shalom, Y. Bloch, E. & Peretz, R. (2007). **The Social Entrepreneurship Program at the David Yellin College of Education**. B imchlala (19) (Hebrew).
- Bornstein, D. (2007). **How to change the world: Social entrepreneurs and the power of new ideas**. Oxford University Press.
- Chandni. (2021). **10 Characteristic of A Successful Social Entrepreneur**. Form <https://wealthdynamics.geniusu.com/blog/10characteristic-successful-social-successful-social-entrepreneur>. Retrieved September 1, 2021.
- Epstein, J. L. & Sheldon, S. B. (2006). 'Moving Forward: Ideas for Research on School, Family, and Community Partnerships', in C. F. Conrad & R. Serlin (Eds.), **SAGE Handbook for Research in Education: Engaging Ideas and Enriching Inquiry**. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- John, Best W. (1981). **Research in Education**. 4 th ed. New Jersey: Prentice – Hall Inc.
- Knowles, Malcom S. (1975). **Self-Directed Learning : A Guide for Learner and Teacher**. Chicago: Association Press.
- Morris, M. H. (1998). **Entrepreneurial intensity : Sustainable advantages for individuals, organizations, and societies**. Westport, CT.: Quorum Books.

การพัฒนาชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
และความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 *

THE DEVELOPMENT OF BRAIN-BASED LARNING ACTIVITY PACKAGE FOR
ENHANCING SCIENCE ACHIEVEMENT AND LEARNING
HAPPINESS OF GRADE 3 STUDENTS

¹วรนิษฐา อีรฤทธิ์เฉลิม Woranittha Teeraritchalerm

²สุธาวัลย์ หาญขจรสุข Suthawan Harnkajornsuk

³วันเพ็ญ ประทุมทอง Wanphen Pratoomtong

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Woranittha.oil@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน เรื่อง ดวงอาทิตย์กับการดำรงชีวิต 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสุขในการเรียนรู้หลังเรียน ของนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานกับนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ 3) เพื่อ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนก่อนและหลังได้เรียนรู้ด้วยชุด กิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน และ 4) เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมที่เน้น สมองเป็นฐาน ประชากรเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 54 คน โดยกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) หน่วยเป็นห้องเรียน เป็นกลุ่มทดลอง 27 คนและกลุ่มควบคุม 27 คน เครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีดังนี้ 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) แบบวัดความสุขในการเรียนรู้ และ 3) แบบบันทึกการสะท้อนผลการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย t-test Dependent และ t-test Independent ผลการวิจัย พบว่า 1) ชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานมีค่าดัชนีประสิทธิผล 0.57 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสุข ในการเรียนรู้หลังเรียนของนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมสมองเป็นฐานสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนได้ใช้ชุด กิจกรรมสมองเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความคงทนในการ เรียนรู้ของนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมสมองเป็นฐานสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติ และนักเรียนที่ใช้ ชุดกิจกรรมสมองเป็นฐานมีความคงทนในการเรียนรู้หลังเรียนทันทีกับหลังเรียนเมื่อผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ ไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน, ความคงทนในการเรียนรู้, ความสุข ในการเรียนรู้

Abstract

The purposes for this research were to: 1) determine the effectiveness of brain-based activity package on the science topic of "the sun and the living", 2) compare the learning achievement and learning happiness between groups of students after learning through of the activity package and traditional instruction, 3) compare students' the learning achievement and learning happiness before and after learning through the activity package, and 4) study the students' retention of learning. The population was Prathomsuksa 3 students in a school under the Bangkok Metropolitan. Samples were 54 students that divided into two groups derived from cluster random sampling: 27 students as experimental group who learnt through brain-based activity package and 27 students as control group who learnt through traditional instruction. This research was conducted in the first semester of the academic year 2566. Data collecting instruments were achievement test, happiness in learning evaluation, and the reflection for learning results form. The statistics used for data analysis include: Percentage, mean, and standard deviation and tested the hypothesis by t-test Dependent and t-test Independent. The results showed that; 1) the brain-based activity set had an efficiency index of 0.57, 2) post- learning achievement and happiness in learning of the experimental group were statistically higher than the control group at a statistical significance level of 0.05, 3) the experimental group had higher learning achievement and happiness in learning than their pretest at a statistical significance level of 0.05, and 4) the retention of learning of the experimental group were statistically higher than the control group and at a statistical significance level of 0.05. There were no differences on the retention of learning between immediate and 2-week later post-learning achievement.

Keywords: Learning Activity Set, Brain-Based Learning, Persistence in Learning, Happiness in Learning

บทนำ

ความรู้พื้นฐานวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาบุคคล เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นผลมาจากความรู้วิทยาศาสตร์ร่วมกับศาสตร์อื่นๆ ความรู้วิทยาศาสตร์ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้ดีขึ้น ทั้งพัฒนาความคิด คิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดวิจารณ์ ญาณมีทักษะในการสืบเสาะค้นหาความรู้ การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ และสามารถตัดสินใจจากข้อมูลที่หลากหลายและตรวจสอบได้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555) เป้าหมายของหลักสูตรรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์ ระดับประถมศึกษา ที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขผ่านการลงมือปฏิบัติสืบเสาะหาความรู้เพื่อทำความเข้าใจแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ ฝึกฝนทักษะกระบวนการต่างๆ และสามารถเชื่อมโยงและนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและอาชีพได้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560) การจัดการเรียนรู้นักเรียนในชั้นประถมศึกษาเป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ

มุ่งเน้นทักษะพื้นฐาน การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ แต่การจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ระดับชั้น ประถมศึกษาในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ เนื่องจากเนื้อหาสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรมีจำนวนมาก ประกอบกับมีกิจกรรมอื่นๆ ที่ ถูกแทรกในช่วงเวลาที่มีการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่บ่อยครั้ง จึงทำให้ผู้สอนเน้นสอนเนื้อหามากกว่าการ ปฏิบัติและเมื่อการสอนวิทยาศาสตร์ไม่ได้สอนให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติ ผู้เรียนไม่เกิดความสงสัยใคร่รู้ใน สิ่งที่ควรสงสัย ไม่ตั้งคำถามในสิ่งที่ปัญหา ขาดการเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ และขาดการนำความรู้ ประยุกต์กับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน ทำให้ความรู้ที่ผู้สอนถ่ายทอดให้ไม่มีความหมายกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของภานุวัฒน์ สงแสง (2564) และกิตติพงษ์ พุ่มพวง (2561) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ตาม สภาพจริงพบปัญหา เนื่องจากสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดมีค่อนข้างมาก และมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร อื่นๆ อยู่บ่อยครั้ง และการเรียนการสอนที่เน้นสอนความรู้ ความจำ เน้นวิธีการสอนบรรยาย ไม่ได้ดำเนิน กิจกรรมอื่นๆ ไม่สามารถดึงความสนใจของนักเรียนได้ นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่มีความกระตือรือร้นใน การเรียน การจดจำ และความคงทนในเนื้อหาของผู้เรียนก็ลดลงตามไปด้วย ทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่ประสบ ความสำเร็จเท่าที่ควร การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษา ที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากหลักฐานเชิง ประจักษ์ เนื่องจากการเรียนรู้ในระดับประถมตอนต้น ช่วงอายุ 7-9 ปี เป็นช่วงวัยที่มีการเชื่อมโยงประสานการ ทำงานระหว่างสมองซีกซ้ายและขวา ซึ่งผู้เรียนในวัยนี้เริ่มสนใจรายละเอียดต่างๆ ของประสบการณ์ พร้อม สำหรับการนำเข้าสู่การเรียนรู้จากรูปธรรม การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของผู้เรียนในช่วงอายุนี้นี้จึงต้องเริ่ม จากตัวผู้เรียนและสิ่งที่เขาสัมผัส จับต้อง มีประสบการณ์รับรู้ด้วยตัวเอง แล้วเพิ่มพูนประสบการณ์ให้ หลากหลายขึ้นเพื่อการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่สงสัย รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ คือ ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ สนุกสนานกับการทำกิจกรรม และท้าทายความสามารถของผู้เรียน จึงจะทำให้ ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ และส่งเสริมให้เกิดความสุขในการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา บุญมาวงษา (2561) ที่พบว่า ค่าเฉลี่ยความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียน อัสสัมชัญศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากทางโรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สนุกสนาน และ หลากหลาย

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ชุดกิจกรรมเป็นสื่อที่สามารถช่วยจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้จากหลักฐานเชิงประจักษ์มีความเป็นรูปธรรมช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ฝึกการสังเกต การตั้งคำถาม และการแก้ไขปัญหา ซึ่งชุดกิจกรรมช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนได้ตามความสามารถ เสริมแรงจูงใจในการเรียน ให้กับผู้เรียนช่วยลดระยะเวลาของผู้สอนสำหรับการสอนเนื้อหาและหันมาเพิ่มการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ มากขึ้น นอกจากนี้ ผู้เรียนยังสามารถนำชุดกิจกรรมกลับมาทบทวนเนื้อหาได้เรื่อยๆ ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ ที่ทุกเวลา ซึ่งสอดคล้องกับสุคนธ์ สินธพานนท์ (2553) ได้กล่าวว่า ชุดกิจกรรม (ชุดการเรียนการสอน) จะช่วย ให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถในการศึกษาความรู้ในชุดการเรียนการสอนด้วยเป็นการฝึกทักษะในการแสวงหา ความรู้ ทักษะการอ่าน และสรุปความรู้อย่างเป็นระบบ ทำให้มีวินัยในตนเอง จากการที่ผู้เรียนทำตามคำสั่งใน ขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเองให้ทำตามกติกา

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากเอกสาร พบว่า การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานนั้นเป็นการเรียนรู้ที่เข้าใจธรรมชาติของสมอง ทำให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวแบบผ่อนคลาย สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ไม่รู้สึกกดดันผู้เรียน แต่มีความท้าทาย ชวนให้หาคำตอบ ทำให้ผู้เรียนจดจำโดยการใช้สื่อที่หลากหลาย ผู้สอนออกแบบการจัดกิจกรรมที่เสริมประสบการณ์และเชื่อมโยงกับการใช้ชีวิต จะทำให้เด็กสนใจ เข้าใจ เรียนรู้ไวในความทรงจำระยะยาว และส่งเสริมการพัฒนาช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ถาวร มีประสิทธิภาพ และสร้างศักยภาพสูงสุดให้แก่ผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีอารมณ์ร่วมกับการจัดกิจกรรมและเกิดความสุขสนุกสนานจากการเคลื่อนไหวของร่างกาย โดยนำทฤษฎีการทำงานของสมอง 12 ประการ เป็นแนวทางออกแบบชุดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจากหลักฐานเชิงประจักษ์ เรียนรู้ตามความสามารถ สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ความคงทนในการเรียนรู้ และความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

จากสภาพที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะนำชุดกิจกรรม และแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมาปรับใช้ และออกแบบชุดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจากหลักฐานเชิงประจักษ์ เรียนรู้ตามความสามารถ สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ความคงทนในการเรียนรู้ และความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน เรื่องดวงอาทิตย์กับการดำรงชีวิต
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสุขในการเรียนรู้หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานกับนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน
4. เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานในประเด็นดังต่อไปนี้

4.1. เพื่อเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานกับนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ

4.2. เพื่อเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) รูปแบบการวิจัยแบบ (Control Group Pretest - Posttest Design) ประกอบด้วย

1. ด้านตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในการเรียนรู้ และความสุขในการเรียนรู้

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดทรัพย์สโมสร สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จำนวน 84 คน จำนวน 3 ห้องเรียน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 และ 3/2 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) จำนวน 54 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1. ชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน เรื่องดวงอาทิตย์กับการดำรงชีวิต ภายในชุดกิจกรรมแต่ละชุดประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรม คำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และใบความรู้ที่มีการออกแบบกิจกรรมโดยยึดหลักการทำงานของสมอง 12 ข้อ (Caine และ Caine, 1990) และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ดวงอาทิตย์กับการดำรงชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน 4 ชุดกิจกรรม รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง ชุดกิจกรรมที่ 1 เส้นทางขึ้นและตกของดวงอาทิตย์ จำนวน 3 ชั่วโมง ชุดกิจกรรมที่ 2 กลางวัน กลางคืน จำนวน 2 ชั่วโมง ชุดกิจกรรมที่ 3 ทิศ จำนวน 3 ชั่วโมง ชุดกิจกรรมที่ 4 ความสำคัญของดวงอาทิตย์ จำนวน 2 ชั่วโมง ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ผล พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานทุกด้านอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด (ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการนำไปใช้) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.8 แสดงว่าชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานมีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุดสำหรับการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.2. แผนจัดการเรียนรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน จำนวน 4 แผน จากการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน และการประเมินดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งถือว่าแผนจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัด และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้

4.3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องดวงอาทิตย์กับการดำรงชีวิต โดยวัดด้านพุทธิพิสัยตามทฤษฎีของบลูม 4 ด้าน คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ ประยุกต์ใช้ และวิเคราะห์ แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 20 ข้อ จำนวน 2 ฉบับที่มีลักษณะเป็นคู่ขนาน หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) พบว่ามีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67-1.00 ซึ่งเป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.23-0.72 และค่าความเชื่อมั่นฉบับที่ 1 เท่ากับ 0.91 และฉบับที่ 2 เท่ากับ 0.90

4.4. แบบวัดความสุขในการเรียนรู้ โดยกำหนดกรอบการวัดองค์ประกอบของความสุข 4 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านการเรียนรู้ และด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น รวม 17 ข้อ โดยโดยใช้แบบวัดมาตรฐานประเมินค่า 4 ระดับ ตั้งแต่ “มีความสุขมากที่สุด” จนถึง “มีความสุขน้อยที่สุด” (สายทิพย์ แก้วอินทร์, 2548, น. 24) จากการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน พบว่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) พบว่ามีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67-1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.20-0.74 และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ เท่ากับ 0.8 ซึ่งถือว่าแบบวัดความสุขในการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัด และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้

4.5. แบบบันทึกการสะท้อนผลการเรียนรู้ ใช้ประกอบการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเกี่ยวกับความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียน จากการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน พบว่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) พบว่ามีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67-1.00 ซึ่งถือว่าแบบบันทึกการสะท้อนผลการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัด และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้

5. การดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ชี้แจงรายละเอียด ขั้นตอน และวิธีปฏิบัติในการเรียนแก่นักเรียน 2) ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 1 จำนวน 20 ข้อ แบบวัดความสุขในการเรียนรู้ จำนวน 17 ข้อ ตรวจสอบและบันทึกคะแนน 3) ดำเนินการจัดกิจกรรม โดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน เรื่องดวงอาทิตย์กับการดำรงชีวิต ที่ผ่านการปรับปรุง พัฒนา และทดลองใช้ 4) ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 2 จำนวน 20 ข้อ แบบวัดความสุขในการเรียนรู้ จำนวน 17 ข้อ ตรวจสอบและบันทึกคะแนน 5) เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนผ่านไป 2 สัปดาห์ ทดสอบความคงทนในการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 1 จำนวน 20 ข้อ ตรวจสอบและบันทึกคะแนน 6) หาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) หรือความก้าวหน้าหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน 7) นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ทางสถิติ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน

6.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียน และคะแนนหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างกับกลุ่มทดลอง

6.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้โดยเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนทันทีกับหลังเรียนเมื่อผ่านไป 2 สัปดาห์ และคะแนนหลังเรียนเมื่อผ่านไป 2 สัปดาห์ของกลุ่มตัวอย่างกับกลุ่มทดลอง

6.4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสุขในการเรียนรู้โดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียน และคะแนนหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างกับกลุ่มทดลอง ซึ่งวิเคราะห์ผลจากการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างโดยทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent และ Independent

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน เรื่องดวงอาทิตย์กับการดำรงชีวิต สรุปผลดังนี้

ตารางที่ 1 ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน เรื่องดวงอาทิตย์กับการดำรงชีวิต

การทดสอบ	n	k	คะแนนรวม	$\bar{x}$	S.D.	ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
ก่อนเรียน	27	20	169	6.26	2.36	0.57
หลังเรียน	27	20	379	14.04	2.28	

จากตารางที่ 1 พบว่า การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนมีคะแนนรวมเท่ากับ 169 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.26 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.26 และหลังเรียนมีคะแนนรวมเท่ากับ 379 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.04 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 14.04 เมื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน เรื่อง ดวงอาทิตย์กับการดำรงชีวิต มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.57 หรือคิดเป็นร้อยละ 57 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน ช่วยทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 57

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสุขในการเรียนรู้หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานกับนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ

2.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานกับนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การทดสอบ	n	k	$\bar{x}$	S.D.	df	t	p (sig)
กลุ่มทดลอง	27	20	14.04	2.28	52	4.788	.000
กลุ่มควบคุม	27	20	11.07	2.27			

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมเน้นสมองเป็นฐาน มีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 14.04 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.28 และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 11.07 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.27 เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกัน โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมเน้นสมองเป็นฐานสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบความสุขในการเรียนรู้หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานกับนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความสุขในการเรียนรู้หลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	S.D.	df	t	p (sig)
กลุ่มทดลอง	27	63.85	5.03	35.94	5.236	.000
กลุ่มควบคุม	27	51.41	11.28			

p<.05

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมเน้นสมองเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 63.85 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.03 และคะแนนความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 51.41 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 11.28 เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า ความสุขในการเรียนรู้หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการกิจกรรมแบบปกติ มีความแตกต่างกัน โดยความสุขของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการกิจกรรมแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนก่อนและหลังได้เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน

3.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังได้เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน

การทดสอบ	n	k	$\bar{x}$	S.D.	df	t	p (sig)
หลังเรียน	27	20	14.04	2.28	26	17.758	.000
ก่อนเรียน	27	20	6.26	2.36			

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ย 6.26 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.36 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 14.04 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.28 เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกัน โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผลการเปรียบเทียบความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนก่อนและหลังได้เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความสุขก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	S.D.	df	t	p (sig)
หลังเรียน	27	63.85	5.03	26	25.992	.000
ก่อนเรียน	27	47.85	7.46			

* $p < .05$

จากตารางที่ 5 พบว่า ความสุขในการเรียนรู้ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 47.85 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 7.46 และความสุขในการเรียนรู้หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 63.85 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 5.03 เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า ความสุขในการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน มีความแตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยความสุขในการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาความสุขในการเรียนรู้จากแบบบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ออกแบบแบบบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้โดยให้นักเรียนได้บันทึกและสะท้อนผลหลังจากการจัดการจัดกิจกรรมด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน และนำมาวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความสุขในการเรียน

ตารางที่ 6 ตัวอย่างผลสะท้อนการเรียนรู้ หัวข้อ “สิ่งที่ประทับใจ”

ผลสะท้อนการเรียนรู้ หัวข้อ “สิ่งที่ประทับใจ”	
ด.ญ. A (นามสมมติ)	“หนูชอบทำกิจกรรมทดลองกลางวัน กลางคืน ทำให้หนูรู้ว่ามันเกิดขึ้นได้อย่างไร”
ด.ญ. B (นามสมมติ)	“หนูลองทำกล้วยตากแบบที่ครูสอน อร่อยมากค่ะ หนูชอบมากค่ะ”
ด.ญ. C (นามสมมติ)	หนูชอบทำงานกับเพื่อน หนูเขียนไม่เก่ง แต่หนูตอบคำถามได้ ครูคอยช่วยให้ลูกอม
ด.ญ. D (นามสมมติ)	“หนูชอบใบงานของครูมาก ได้ระบายสี ได้เล่นเกมหาคำศัพท์ ได้ทำชิ้นงานแล้วกลับบ้านด้วย หนูชอบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์กับครูออย
ด.ช. E (นามสมมติ)	“ผมชอบเล่นเกม ผมทนายเงือกหมดทุกข้อ ผมเอาไปเล่นกับน้องด้วย”
ด.ช. F (นามสมมติ)	ครูออยใจดี ตอบคำถามลูกก็ให้ลูกอม ชอบทำใบงานที่แปลกเหมือนเล่นเกม ได้ทำชิ้นงานและเอากลับบ้านได้
ด.ช. G (นามสมมติ)	ผมชอบต่อพัลลภครับ ผมต่อเองได้ ช่วยเพื่อนต่อด้วย

4. ผลการศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน

4.1 เปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน กับนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้หลังเรียนของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

การทดสอบ	n	k	$\bar{x}$	S.D.	df	t	p (sig)
กลุ่มทดลอง	27	20	14.11	2.14	52	7.009	.000
กลุ่มควบคุม	27	20	9.63	2.54			

* $p < .05$

จากตารางที่ 7 พบว่า ความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน (กลุ่มทดลอง) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.11 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.14 และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.63 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.54 เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกัน โดยคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมเน้นสมองเป็นฐาน สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 เปรียบเทียบความคงทนในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้กับผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

การทดสอบ	n	k	$\bar{x}$	S.D.	df	t	p (sig)
หลังเรียนเมื่อผ่านไป 2 สัปดาห์ (ความคงทนในการเรียนรู้)	27	20	13.81	2.22	26	- .811	.425
หลังเรียน	27	20	14.04	2.28			

* $p < .05$

จากตารางที่ 8 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.04 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.28 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเมื่อผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.81 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.22 แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อัตราหลังเรียนทันทีกับหลังเรียนเมื่อผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สำคัญสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นสมองเป็นฐาน เรื่องดวงอาทิตย์กับการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.57 ซึ่งหมายความว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นกว่าเดิมร้อยละ 57 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ออกแบบชุดกิจกรรมที่มียุทธศาสตร์ประกอบด้านจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ชุดกิจกรรมมีความน่าสนใจ สีสันสวยงามเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ภายในประกอบด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ สอดคล้องกับอาภรณ์ (2553) ได้อธิบายไว้ว่า การสอนที่มีการเตรียมตัวเป็นอย่างดี อันได้แก่ การตั้งจุดประสงค์ของการสอน การเตรียมเนื้อหา การจัดกิจกรรม และการใช้สื่อที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน การสอนให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี และเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยยังได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการใช้สมองเป็นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลัก 12 ประการของ Caine และ Caine (1990) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทำงานของสมองและประสาทสัมผัสผ่านทางการสังเกต การลงมือทำ การคิดและจินตนาการ เรียนรู้จากประสบการณ์ตามช่วงวัย เรียนรู้อย่างผ่อนคลายไม่กดดัน ใส่ใจในอารมณ์ ความรู้สึกของผู้เรียน เมื่อร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญาพร้อมก็จะส่งผลให้ประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่ดี ทั้งนี้กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักการทำงานของสมอง 12 ประการ ได้แทรกอยู่ในการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560) และได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ แก้ไขปรับปรุง และพัฒนาจนกระทั่งแผนจัดการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ โดยได้รับการประเมินและตรวจสอบความสอดคล้อง (Index of Consistency, IOC) ของแผนจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นผลทำให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นเมื่อเรียนด้วยชุดกิจกรรมนี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิมล พละวัตร (2559) ที่ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง กระบวนการดำรงชีวิตของพืช พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เรื่อง กระบวนการดำรงชีวิตของพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.6510 คิดเป็นร้อยละ 65.10

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสุขในการเรียนรู้อัตราหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากชุดกิจกรรมทั้ง 4 ชุด ได้ออกแบบโดยนำหลักการทำงานของสมอง 12 ข้อมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมโดยเน้นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เหมาะสมตามวัยของนักเรียน ออกแบบกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ สนุกสนาน เรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำด้วยตนเอง ไม่ขมขื่นหรือกดดัน สร้างวินัยในการทำงาน และเรียนรู้การปฏิบัติตามคำสั่งได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

เกษณี เตชะพาหพงษ์ (2562) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการตามปกติ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ สูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัชญา อุ่นอกพันธ์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษและความสุขในการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$ S.D. = 0.49)

3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสุขในการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานได้ออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการวัด มีกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง กิจกรรมที่ออกแบบสอดคล้องกับวัยของนักเรียน เน้นกิจกรรมที่พัฒนาสมองทั้ง 2 ซีกของนักเรียนและการทำงานของร่างกายไปควบคู่กับการทำงานของสมอง โดยชุดกิจกรรมนี้จะใช้ร่วมกับการจัดการเรียนตามวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560) เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถามและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง พัฒนาการคิดของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิมล พละวัตร (2561) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง กระบวนการดำรงชีวิตของพืช พบว่า การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน เรื่อง กระบวนการดำรงชีวิตของพืช มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.70 และ 24.66 ตามลำดับ สรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน เรื่อง กระบวนการดำรงชีวิตของพืชมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุกิตต์ วิทยาปัญญานนท์ (2561) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยที่เน้นสมองเป็นฐานที่มีต่อความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 6 โรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยที่เน้นสมองเป็นฐานมีความสุขหลังทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐาน

4.1 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานมีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานออกแบบกิจกรรมที่เน้นการทำงานของสมองทั้ง 2 ซีก เน้นให้นักเรียนได้ลงมือกระทำเพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้แนะนำช่วยเหลือ โดยชุดกิจกรรมนี้จะใช้ร่วมกับการจัดการเรียนตามวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) ที่ให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถามและค้นหาคำตอบ ส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาความคิด สามารถเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์เพื่อกระตุ้นการจดจำระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

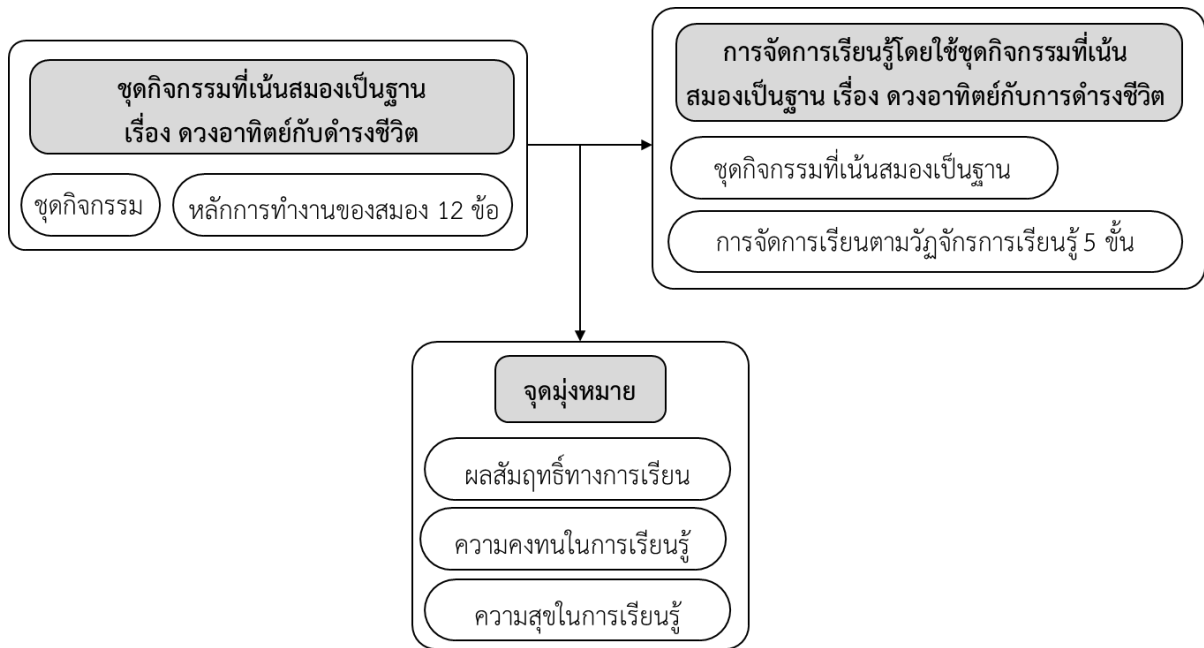

Al-Balushi และ Al-Balushi (2018) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนเกรด 8 ที่มีต่อความคงทนในการเรียนรู้ทำการศึกษาโดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มในการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม โดยแบ่งกลุ่มทดลองออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน และกลุ่มที่ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน และกลุ่มสุดท้าย คือกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้แบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติ และเมื่อเวลาผ่านไป 6 สัปดาห์ พบว่า ความคงทนในการเรียนรู้ของกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสูงกว่าอีกสองกลุ่ม

4.2 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นสมองเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนทันทีกับหลังเรียนเมื่อผ่านไป 2 สัปดาห์ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า หลังจากทีนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เรื่อง ดวงอาทิตย์กับการดำรงชีวิตแล้วทำให้นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรารณ ภูนาบุตร (2561) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานในวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมีคะแนนความคงทนในการเรียนรู้ไม่แตกต่างจากคะแนนหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยในครั้งนี้คือการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นสมองเป็นฐาน เรื่องดวงอาทิตย์กับการดำรงชีวิตของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ความคงทนในการเรียนรู้ และความสุขในการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมนี้จัดเป็นสื่อการสอนที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นำหลักการทำงานของสมองเป็นแนวทางสำหรับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ถาวร มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างศักยภาพในการเรียนรู้ให้นักเรียน โดยเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีอารมณ์ร่วมและเกิดความสนุกสนานในการทำกิจกรรม และใช้ร่วมกับการจัดการเรียนตามวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้นเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถามและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง พัฒนาการคิดของนักเรียน เรียนรู้จากสิ่งที่ป็นรูปธรรม ผ่านการสัมผัส การลงมือทำ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เสริมสร้างประสบการณ์จากการค้นหาคำตอบด้วยตนเองจนเกิดเป็นองค์ความรู้ ช่วยให้นักเรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และเกิดความสนุกสนานในการเรียนรู้ ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ชุดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เรื่อง ดวงอาทิตย์และการดำรงชีวิตที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น มีกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในการเรียนรู้ และความสุขในการเรียนรู้ ซึ่งมีหลายชุดกิจกรรม แต่ละชุดจะมีกิจกรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงควรศึกษารายละเอียดของชุดกิจกรรมอย่างละเอียด ควรเตรียมการ วางแผน เตรียมอุปกรณ์ และยืดหยุ่นเวลาในการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนและนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้จากกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เรื่อง ดวงอาทิตย์และการดำรงชีวิตที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น มีกิจกรรมที่หลากหลาย ครูจึงควรชี้แจงกับนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยชี้แจงวิธีปฏิบัติตามขั้นตอนในคู่มือนักเรียนให้เข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวกให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

1.3 ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลองทำตามความสนใจ ทำตามความสามารถของนักเรียน และครูควรเสริมแรงทางบวกด้วยการกล่าวชื่นชม หรือให้รางวัลเล็กน้อยๆ เพื่อเป็นกำลังใจให้แก่ นักเรียน และให้เกิดการกระตือรือร้นมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการใช้กิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ในเนื้อหาอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อศึกษาและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้พัฒนาต่อไป

2.2 ควรศึกษาผลการใช้กิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานในตัวแปรอื่น ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือเจตคติทางวิทยาศาสตร์ เพื่อศึกษาและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้พัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ พุ่มพวง. (2561). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนิสิตระดับอุดมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. 20(2). 1-11.
- เกษณี เตชาพาหพงษ์. (2562). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ชนิษฐา บุญมาวงษา. (2561). ความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จารุกิตต์ วิทยาปัญญานนท์. (2561). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยที่เน้นสมองเป็นฐานที่มีต่อความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 41(3). 49-63.
- จิรัชญา อุ่อกพันธ์. (2561). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษและความสุขในการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. 20(3). 35-47.
- ภาณุวัฒน์ สงแสง. (2564). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านที่มีผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา. 15(1). 104-117.
- วราภรณ์ กุณาบุตร. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานในรายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิริมล พละวัตร. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). **ครูวิทยาศาสตร์มีอาชีพแนวทางสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพมหานคร: อินเทอร์เน็ตดูเคชั่น ซีพพลายส์.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). **คู่มือการใช้หลักสูตรรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์**. แหล่งที่มา <https://www.scimath.org/ebook-science/item/8415-2-2560-2551> สืบค้นเมื่อ 22 ก.ค. 2565.
- สายทิพย์ แก้วอินทร์. (2548). การเรียนรู้อย่างมีความสุข กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2553). **นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). **หลักการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

- Al-Balushi, K. A. and Al-Balushi, S. M. (2018). Effectiveness of Brain-Based Learning for Grade Eight Students' Direct and Postponed Retention in Science. **International Journal of Instruction**. 11(3). 525-538.
- Caine, R. N. and Caine, G. (1990). **Understanding a brain-based approach to learning And teaching**. From <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=sso&db=edsogo&AN=edsgcl9058062&site=eds-live&custid=ns016262> Retrieved October 18, 2022.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1^{*}
GUIDELINES FOR LEADERSHIP DEVELOPMENT IN THE NEW NORMAL ACCORDING
TO THE TEN ROYAL VIRTUES OF PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER
THE OFFICE OF SARABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

¹ขวัญใจ สุขเลิศ Kwanjai Suklert ²พระครูวิรุฬห์สวดคุณ Phrakhruwirunsuttakun

³ทองดี ศรีตระการ Thongdee Sritragarn

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: kkwanjai.sk@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 132 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ (1) ด้านผลสัมฤทธิ์ของภาวะผู้นำ (2) ด้านการสื่อสารของภาวะผู้นำ (3) ด้านสมรรถนะของภาวะผู้นำ และ (4) ด้านมนุษยสัมพันธ์ของภาวะผู้นำ ตามลำดับ 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 เป็นการนำหลักทศพิธราชธรรมบูรณาการเข้ากับในการพัฒนาภาวะผู้นำ คือ การสร้างบรรยากาศการทำงาน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ยอมรับความแตกต่าง ส่งเสริมให้ครูมีความคิดริเริ่มพัฒนาองค์ความรู้รอบด้าน ยึดมั่นในความถูกต้องยุติธรรม ทำให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่, หลักทศพิธราชธรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the current state of leadership in the New Normal of primary school administrators, 2) to study methods for leadership development in the New Normal of primary school administrators according to the Ten Royal Virtues, and 3) to propose guidelines of leadership development methods according to the Ten Royal Virtues for primary school administrators under the Office of Saraburi Primary Educational Service Area 1. The mixed research methods were used in the study. The data were collected by questionnaires from 132 samples and by interviews with 5 experts. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and content analysis. The study results that; 1) The current state of leadership in the New Normal of primary school administrators under the Office of Saraburi Primary Educational Service Area 1 was at a high level overall, 2) The methods for leadership development in the New Normal of primary school administrators according to the Ten Royal Virtues were in a high level, (1) Leadership achievement, (2) Leadership in communication, (3) Competency of leadership, and (4) Human relations of leadership, 3) The guidelines of leadership development methods according to the Ten Royal Virtues for primary school administrators under the Office of Saraburi Primary Educational Service Area 1 is an integration of the Ten Royal Virtues in leadership development, which is to create a working atmosphere, teamwork, accept the difference, encourage teachers to take initiative to develop all-round knowledge, adhere to correctness and fairness. It is making school administration more efficient.

Keywords: Leadership Development in New Normal, The Ten Royal Virtues, School Administrators

บทนำ

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงตามสถานะของสังคมโลกภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เข้าสู่ยุคชีวิตปกติวิถีใหม่ (New Normal) เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต ประกอบด้วยวิถีคิด การเรียนรู้ การปฏิบัติ และการใช้ชีวิตแบบใหม่ ทำให้ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและสังคมไทย ทั้งด้านศีลธรรม วัฒนธรรมที่ดิ่งงามลดลง ในขณะเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาที่มีความสำคัญต่อการจัดการทางการศึกษา ผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา อาทิ การประสานงานและบริหารหน้าที่ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งประกอบไปด้วยการวางแผน การบริหารทรัพยากรบุคคล และการควบคุมองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติและพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเป็นผู้นำเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ โดยทั่วไปคุณลักษณะของผู้บริหารจัดการจะต้องเป็นผู้มีความรู้ดีมีปฏิภาณไหวพริบดี มีบุคลิกภาพดี มีความคิดริเริ่ม รู้จักปรับปรุงแก้ไข มีความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจ มีความเข้าใจบุคลิกทั่วไป

และเข้าใจสังคมได้ดีมีความอดทนและรับผิดชอบสูง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีประสานงานได้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงและเป็นที่ยอมรับนับถือ ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น มีความยุติธรรม ลักษณะดังกล่าวไม่ได้หากันได้ง่ายๆ ในสถานศึกษาที่หายากยิ่งกว่านั้นคือ ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ (ธร สุนทรายุทธ, 2551) ปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนที่พบมาก คือ ความไม่เด็ดขาดและไม่หนักแน่นในการพิจารณาตรวจสอบเรื่องราวต่างๆ ความไม่เป็นกลาง รวมไปถึงความลำเอียงที่มีต่อผู้ร่วมงาน และผู้บริหารมีภาระงานมาก จึงไม่ค่อยมีเวลาในโรงเรียนเท่าที่ควร การกระจายอำนาจการบริหารไม่ชัดเจนจึงเป็นสาเหตุทำให้เกิดความขัดแย้ง สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดจากการขาดคุณธรรม จริยธรรมและภาวะผู้นำของผู้บริหารทั้งสิ้น ผลกระทบของปัญหาเหล่านี้ นอกจากจะทำให้กระบวนการบริหารภายในโรงเรียนไม่เข้มแข็ง และทำลายขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียนแล้วยังส่งผลกระทบไปถึงการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน อันจะทำให้คุณภาพด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนไม่ได้มาตรฐานอีกด้วย (พระครูภัทรธรรมคุณ, 2554) ซึ่งภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นคุณลักษณะส่วนตัวของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาเมื่อได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลเป็นความสามารถที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานร่วมกันหรือร่วมอยู่ในเหตุการณ์เดียวกัน ภาวะผู้นำจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ นอกจากความรู้ ความสามารถ และทักษะในการบริหารที่ผู้นำต้องมี ภาวะผู้นำ คือสิ่งสำคัญที่จะส่งผลให้สามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปพัฒนาได้อย่างเหมาะสมกับการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะหลักทศพิธราชธรรม เป็นการพัฒนาภาวะผู้นำเป็นการที่ผู้นำยึดตามหลักทศพิธราชธรรม ซึ่งถือว่าเป็นหลักพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบในส่วนที่เป็นคุณสมบัติของความเป็นผู้นำ ดังนั้นด้านการพัฒนาตน มี 3 ด้าน คือ ควบคุมพฤติกรรมด้วยการรักษาศีล ความซื่อสัตย์ การมีความหนักแน่น สติมั่นในธรรม มีความเที่ยงธรรม ด้านการพัฒนาคนมี 5 ด้าน คือ ความอ่อนโยน พุดจาสุภาพไพเราะ การให้การเสียสละ การระงับความโกรธ ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบ ด้านพัฒนางานมี 2 ด้าน คือ มีความอดทน ไม่หลงในอำนาจหรือเงินทอง และรู้จักอดทน จะช่วยให้ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์เป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารเป็นที่ยอมรับแก่ผู้ร่วมงาน ทำให้เกิดศรัทธา ความเลื่อมใส ที่จะเชื่อมั่นและปฏิบัติตามทำให้เกิดขวัญและกำลังใจ เกิดความรักสามัคคีในกลุ่ม ส่งผลต่องานมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างภาพลักษณ์ชื่อเสียงที่ดี และเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม เพื่อพัฒนาให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมประกอบด้วยคุณสมบัติทั้งร่างกาย และสติปัญญา

ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาสภาพของภาวะผู้นำตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 เพื่อนำหลักการและวิธีการไปเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุควิถีชีวิตใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 อันจะก่อให้เกิดผลโดยตรงต่อการบริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี จำนวน 203 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี จำนวน 132 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970)

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ประกอบด้วยตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 1) ศึกษาศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) สร้างเครื่องมือวิจัย คือ ร่างแบบสอบถาม โดยคำนึงวัตถุประสงค์ และขอบเขตการศึกษา 3) นำร่างแบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้นไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อหาข้อปรับปรุงและแก้ไข 4) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาและเนื้อหาหายข้อ จากนั้นนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาที่ต้องการวิจัย (Item-Objective Congruence Index IOC) 5) พิจารณาผลค่าดัชนีพบว่า มีค่า 1.00 ทุกข้อ 6) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมาย จำนวน 30 ชุด เป็นครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จากนั้นตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ผลความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.989

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ด้วยการหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยภาพรวม

สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่	ระดับความเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติหน้าที่	4.06	0.83	มาก	2
2. ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่	4.09	0.89	มาก	1
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรปรับปรุงการทำงานของตนเอง และองค์กรอย่างสม่ำเสมอ	4.00	0.90	มาก	4
4. ผู้บริหารแสดงออกถึงบทบาทการทำงานที่มีมาตรฐานสูง	4.00	0.98	มาก	4
5. ผู้บริหารสร้างเป้าหมายร่วมกันกับบุคลากรในการพัฒนาองค์กร	3.90	1.06	มาก	6
6. ผู้บริหารและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษา	3.97	0.93	มาก	5
7. ผู้บริหารยอมรับข้อเสนอของบุคลากรในการพัฒนาองค์กร	3.90	0.87	มาก	6
8. ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจให้เกิดการทำงานเป็นทีม	3.81	1.01	มาก	8
9. ผู้บริหารนิเทศ กำกับ ติดตามควบคุมการทำงานของบุคลากรอย่างชัดเจน	4.06	0.99	มาก	2
10. ผู้บริหารแสดงให้เห็นว่ามีความเชื่อมั่นต่อการทำงานของบุคลากร	3.97	0.92	มาก	5
11. ผู้บริหารมีเหตุและผลสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้กับบุคลากร	3.91	1.05	มาก	7
12. ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจหน้าที่ให้กับบุคลากร	4.02	0.86	มาก	3
13. ผู้บริหารมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ	3.81	1.06	มาก	8
14. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระในการทำงาน	4.02	0.82	มาก	3
15. ผู้บริหารสร้างบรรยากาศในการทำงานของบุคลากร	3.81	1.04	มาก	8
ภาพรวม	3.96	0.82	มาก	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89) อันดับ 2 คือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติหน้าที่ (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83) และผู้บริหารนิเทศกำกับ ติดตามควบคุมการทำงานของบุคลากรอย่างชัดเจน (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.99) อันดับ 3 คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระในการทำงาน (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82) และระดับต่ำที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 3 ข้อ ได้แก่ ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจให้เกิดการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ และผู้บริหารสร้างบรรยากาศในการทำงานของบุคลากร (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.04)

2. ผลการวิเคราะห์การพัฒนภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การพัฒนภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวม

การพัฒนภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคปกติวิถีใหม่	ระดับความเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านสมรรถนะของภาวะผู้นำ	3.94	0.86	มาก	2
2. ด้านผลสัมฤทธิ์ของภาวะผู้นำ	3.95	0.85	มาก	1
3. ด้านการสื่อสารของภาวะผู้นำ	3.95	0.85	มาก	1
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์ของภาวะผู้นำ	3.88	0.86	มาก	3
รวมเฉลี่ย	3.93	0.86	มาก	

จากตารางที่ 2 การพัฒนภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคปกติวิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า มี 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ของภาวะผู้นำ และด้านการสื่อสารของภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.85) ด้านสมรรถนะของภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86) และด้านมนุษยสัมพันธ์ของภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86) ตามลำดับ

3. แนวทางการพัฒนภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

3.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ของภาวะผู้นำ ซึ่งตรงกับหลักทาน หลักศีล หลักปจจาคะ หลักอาชวะ หลักมัทวะ หลักอักโกระ และหลักขันติ มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) พัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีทักษะความเป็นผู้นำ มีปัญญา มีความรู้ความสามารถในการบริหาร 2) พัฒนาผู้บริหารให้รู้จักการยอมรับ

มุมมองที่แตกต่าง โดยการเปิดโอกาสให้ผู้บุคลากรในองค์กรได้นำเสนอแนวทางการดำเนินงานใหม่ๆ นำเสนอผลงานใหม่ๆ โดยไม่ตำหนิเมื่อเกิดข้อผิดพลาด พร้อมเสนอแนะแนวทางเพิ่มเติมและการให้คำชม 3) พัฒนาผู้บริหารมีความฉลาดทางอารมณ์ เป็นทักษะสำคัญที่ผู้นำต้องมี โดยการเรียนรู้จักตนเอง ควบคุมตัวเอง การมีแรงจูงใจ เข้าใจผู้อื่น และทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

3.2 ด้านการสื่อสารของภาวะผู้นำ ซึ่งตรงกับหลักทาน หลักศีล หลักอาชวะ หลักมัทวะ หลักอักโกธะ และหลักอวิหิงสา มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) พัฒนาผู้บริหารให้มีทักษะการสื่อสารอย่างเป็นกัลยาณมิตร สั่งการและมอบหมายงานได้อย่างชัดเจน มีความรู้ความเข้าใจในการสื่อสารที่แตกต่างในแต่ละบุคคลเพื่อลดความขัดแย้งในองค์กร 2) พัฒนาผู้บริหารให้มีทักษะการพูดเชิงบวก คนมองโลกในแง่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความยืดหยุ่น เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บุคลากรในองค์กรได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ที่เป็นสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน 3) พัฒนาผู้บริหารให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันต่อยุคสมัย มาใช้เพื่อการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรและเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

3.3 ด้านสมรรถนะของภาวะผู้นำ ซึ่งตรงกับหลักทาน หลักศีล หลักปริจาละ หลักอาชวะ หลักมัทวะ หลักตปะ หลักอักโกธะ หลักอวิหิงสา หลักขันติ และหลักอวิโรธนะ มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) พัฒนาผู้บริหารให้มีทักษะในการบริหารการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง 2) พัฒนาผู้บริหารให้บริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีความมุ่งมั่นและกระตือรือร้น 3) พัฒนาผู้บริหารส่งเสริมครูและบุคลากรในองค์กรทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน สนับสนุนครูได้พัฒนาศักยภาพ ทักษะและความสามารถของตนเองอย่างเหมาะสม และต่อเนื่อง 4) พัฒนาผู้บริหารให้เป็นนักคิดสร้างสรรค์วิธีการทำงานแบบใหม่ๆ อยู่เสมอทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

3.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ของภาวะผู้นำ ซึ่งตรงกับหลักทาน หลักอาชวะ หลักมัทวะ หลักอวิหิงสา และหลักขันติ มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) พัฒนาผู้บริหารจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 2) พัฒนาผู้บริหารให้มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมในองค์กร 3) พัฒนาผู้บริหารให้มีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาสุภาพ มีน้ำเสียงนุ่มนวล 4) พัฒนาผู้บริหารให้เป็นนักฟังที่ดี ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา มีใจเป็นกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1” สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุด คือ ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับเรื่องความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อเป็นต้นแบบที่ดีต่อครูและบุคลากรในองค์กร ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับแนวคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) (2546) ให้ความหมายว่าภาวะผู้นำ คือ คุณสมบัติ เช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความสามารถของบุคคล ที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกัน และพากันไปสู่จุดหมายที่ดีงาม และผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับแนวคิดของพระเทพปริยัติเมธี (2553) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ (leadership) คือกระบวนการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง

หรือมากกว่าพยายามใช้อิทธิพลของตนหรือกลุ่มตน กระตุ้น ชี้นำผลักดันให้บุคคลอื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่นมีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่างๆ ตามต้องการโดยมีความสำเร็จของกลุ่มหรือองค์กรเป็นเป้าหมาย

2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มี 2 ด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ของภาวะผู้นำ และด้านการสื่อสารของภาวะผู้นำ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับเรื่องความยุติธรรม ให้ความสำคัญกับทุกคนในองค์กรเท่ากัน คอยสนับสนุนบุคลากรให้มีความเจริญก้าวหน้า ส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรเกิดความคิดสร้างสรรค์ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของภควรรณ ลุนสำโรง (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมคิดร่วมทำโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมหรือกลุ่ม 2) การเพิ่มขวัญและกำลังใจในการทำงาน 3) การกระตุ้นและสนับสนุนความคิดริเริ่มและการค้นคว้านวัตกรรม 4) การตื่นตัวต่อภาวะคุกคาม ปัญหา อุปสรรค หรือตระหนักถึงการสูญเสียโอกาส และ 5) การส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาการให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน และ สอดคล้องกับผลการทฤษฎีภาวะผู้นำของ Blake and Mouton ได้กล่าวไว้ว่า แบบทำงานเป็นทีม (Team Management) แบบ 9,9 ผู้บริหารให้ความสนใจทั้งเรื่องงานและขวัญกำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชา คือ ความต้องการขององค์กรและความต้องการของคนทำงานจะไม่ขัดแย้งกัน เน้นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพบรรยากาศในการทำงานสนุก ผลสำเร็จของงานเกิดจากความรู้สึกรักใคร่ของผู้นับถือในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้บริหารกับผู้ตาม เกิดจากความไว้วางใจ เคารพนับถือซึ่งกันและกัน ผู้บริหารแบบนี้เชื่อว่าเป็นเพียงผู้เสนอแนะหรือให้คำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเท่านั้น อำนาจการวินิจฉัยสั่งการและอำนาจการปกครองบังคับบัญชายังอยู่ที่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีการยอมรับความสามารถของแต่ละบุคคลก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานทั้งนี้เพราะการพัฒนาตนเองของผู้บริหารและการพัฒนาบุคลากรด้านการสื่อสาร ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง (Krumam, 2553)

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ของภาวะผู้นำ ได้แก่ การพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีทักษะความเป็นผู้นำ มีปัญญา มีความรู้ความสามารถในการบริหาร เปิดโอกาสให้ผู้บุคลากรในองค์กรได้นำเสนอแนวทางการดำเนินงานใหม่ๆ นำเสนอผลงานใหม่ๆ ให้คำชม มีความฉลาดทางอารมณ์ รู้จักตนเอง มีทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น 2) ด้านการสื่อสารของภาวะผู้นำ ได้แก่ ผู้บริหารสื่อสารเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน ไม่ควรเอาเปรียบผู้อื่น ไม่เลือกปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นกัลยาณมิตรในการชี้แนะ ให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษา มีใจเป็นกลาง ปฏิบัติตนและปฏิบัติงานด้วยความเสมอต้นเสมอปลาย มีทักษะการพูดเชิงบวก มีอัธยาศัยไมตรี 3) ด้านสมรรถนะของภาวะผู้นำ ได้แก่ ผู้บริหารให้การสนับสนุนส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของครู มีวิสัยทัศน์ที่กว้าง กำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาองค์กรที่ชัดเจน อำนวยความสะดวกกับครู สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง 4) ด้านมนุษยสัมพันธ์ของภาวะผู้นำ ได้แก่ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ภายในโรงเรียนไม่ละทิ้งงานหน้าที่ไปโดยมิชอบ มีความอดทนต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงาน มีการเสริมแรงด้วยชมเชยต่อบุคลากรที่ทำความดีตามโอกาสอันควร สร้างบรรยากาศในการทำงานเป็นทีม ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพัฒนาตนเองให้มี

คุณสมบัติและพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเป็นผู้นำ เช่น มีปฏิภาณไหวพริบดี มีบุคลิกภาพดี มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจ มีความอดทน และรับผิดชอบสูง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความยุติธรรม องค์ประกอบของภาวะผู้นำดังกล่าวจะส่งผลให้การบริหารเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของช่วงโชติ พันธุเวช (2552) ที่ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรเป็นอย่างยิ่งการนำองค์กร ผู้นำหรือภาวะผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการกำหนดเป้าหมายทิศทาง และนำพาองค์กรให้บรรลุตามเป้าหมายโดยใช้ทั้งศิลป์และศาสตร์ที่จะโน้มน้าวและจูงใจบุคลากรให้มีความเป็นเอกภาพ มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน และซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของภูษณิศ วรสายัณห์ (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัล มี 5 ด้านคือ 1) ภาวะผู้นำด้านวิสัยทัศน์ 2) ภาวะผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลง 3) ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) ภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 5) ภาวะผู้นำด้านสนับสนุน

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของประธาน ยศรุ่งเรือง (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ คือ 1) แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีการประชุมวางแผน จัดวางตัวบุคลากร มอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นได้อย่างสร้างสรรค์ สร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้ความยุติธรรมกับบุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน แสวงหาองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการปฏิบัติงาน 2) แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างแรงจูงใจโดยการให้รางวัล หรือผลตอบแทน แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานได้ประสพผลสำเร็จด้วยความยุติธรรมตามโอกาสอย่างเหมาะสม ให้คำแนะนำ แทนการตำหนิ เป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อเป็นวัฒนธรรมขององค์กร มีการวัดและประเมินผลอย่างจริงจัง และมีการรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะ และสอดคล้องบางประการกับผลการวิจัยของอรสา มาสิงห์ (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษามี 6 ทักษะ คือ ทักษะการวางแผน ทักษะการสร้างทีมงาน ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจูงใจ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการสร้างมนุษยสัมพันธ์

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคปกติวิถีใหม่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ของภาวะ 2) ด้านการสื่อสารของภาวะผู้นำ 3) ด้านสมรรถนะของภาวะผู้นำ 4) ด้านมนุษยสัมพันธ์ของภาวะผู้นำ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในยุคปทวิทัศน์ใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านผลสัมฤทธิ์ของภาวะผู้นำ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสรรหานวัตกรรมใหม่ให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบ ดังนั้น ควรส่งเสริมบุคลากรมีความกล้าในการคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้อยู่เสมอ

1.2 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในยุคปทวิทัศน์ใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านการสื่อสารของภาวะผู้นำ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีความอ่อนโยน เป็นกัลยาณมิตรกับเพื่อนร่วมงาน ช่วยแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อบุคลากรในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศการทำงาน ช่วยเหลือแบ่งปันความรู้กัน

1.3 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในยุคปทวิทัศน์ใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านสมรรถนะของภาวะผู้นำ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารรักษาอารมณ์ได้มั่นคง เคารพสิทธิของผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้น ผู้บริหารควรมีจิตใจหนักแน่นมั่นคง ยึดมั่นในความถูกต้อง เข้าใจและเห็นใจเพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา

1.4 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในยุคปทวิทัศน์ใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านมนุษยสัมพันธ์ของภาวะผู้นำ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับครูเมื่อการปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจโดยการให้รางวัล หรือผลตอบแทน แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานได้ประสบผลสำเร็จด้วยความยุติธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องการเสริมสร้างทักษะมนุษยสัมพันธ์ตามหลักทศพิธราชธรรมที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะมนุษยสัมพันธ์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องการเสริมสร้างทักษะมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรมข้ออื่น

เอกสารอ้างอิง

- ช่วงโชติ พันธุเวช. (2552). **การจัดการคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ธรร สุนทรายุทธ. (2551). **การบริหารจัดการเชิงปฏิบัติ: ทฤษฎีวิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์.
- ประธาน ยศรุ่งเรือง. (2559). **แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พระครูภัทรธรรมคุณ. (2554). **การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพปริยัติเมธี. (2553). **ภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการความขัดแย้งในสังคมไทย**. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2546). **ภาวะผู้นำ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภาพใจ.
- ภควรรณ ลุนสำโรง. (2560). **การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา**. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ภูษณิศ วรสายัณห์. (2563). **แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลตามหลักภavana 4 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อรสา มาสิงห์. (2560). **การพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา**. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.
- Krumam. (2553). **ทฤษฎีภาวะผู้นำ (Leadership Theories)**. แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/376994> สืบค้นเมื่อ 8 ส.ค. 2565.

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน
ในจังหวัดพัทลุง ตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่าน*

AN ANALYSIS OF THE PRIORITY NEEDS IN THE ACADEMIC MANAGEMENT
DEVELOPMENT OF SECONDARY SCHOOLS IN PHATTHALUNG PROVINCE
BASED ON THE CONCEPT OF READING LITERACY

¹เมธาวดี ดวงแก้ว Metavadee Duangkaew ²เพ็ญวรา ชูประวัติ Penvara Xupravati

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: dk.metavadee@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่าน ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง จำนวนรวม 95 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการพัฒนาหลักสูตรมีสภาพในการปฏิบัติในปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการวัดผลและประเมินผลมีสภาพในการปฏิบัติในปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการพัฒนาหลักสูตรค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ลำดับนี้ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่าน โดยภาพรวมคือ 0.332 (PNI_{modified} = 0.332) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า ด้านการวัดผลและประเมินผลมีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาหลักสูตรมีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด

คำสำคัญ: ความฉลาดรู้การอ่าน, การบริหารวิชาการ, โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน, ความต้องการจำเป็น

Abstract

This research article aims to study the hierarchy of needs for the development of academic administration of private schools in Phatthalung Province, according to the concept of reading literacy. This research uses a descriptive research method. The tools used in the research were questionnaires, and the statistics used to analyze the data were: frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and the modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$). The survey respondents were all school administrators and private secondary school teachers in the Phatthalung Province, totaling 95 people. The research findings revealed that 1) Current conditions were at a moderate level, with curriculum development having the highest mean and the measurement and evaluation aspect having the lowest mean. The desired condition was at a high level, with the teaching and learning management having the highest mean and curriculum development with the lowest mean. 2) The Needs Index of Academic Administration Development in Private Schools in Phatthalung Province based on the concept of reading literacy as a whole was 0.332 ($PNI_{modified} = 0.332$). When considering the scope of academic administration, it was found that the measurement and evaluation aspect had the highest $PNI_{Modified}$, followed by teaching and learning, and lastly curriculum development with the lowest $PNI_{Modified}$.

Keywords: Reading Literacy, Academic Management, Private Secondary School, Priority Needs.

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) และการเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) ทำให้สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผันผวนและไม่แน่นอนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และด้านการเมือง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก ที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองต่อความท้าทายดังกล่าว เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองโลกและมีทักษะในศตวรรษที่ 21 การอ่านจึงเป็นทักษะพื้นฐาน (Basic Skills) ที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษา และเป็นหนึ่งในเป้าหมายหลักของระบบการศึกษาทั่วโลก เนื่องจากการอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

การอ่านเป็นองค์ประกอบหนึ่งในทักษะสื่อสาร ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน เขียน และเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่จำเป็นสำหรับเยาวชนไทย เนื่องจากความสามารถในการอ่าน จะทำให้เยาวชนเกิดความเข้าใจในสารที่ได้รับ และสามารถวิเคราะห์สิ่งที่ได้อ่านเพื่อนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สง่า วงศ์ไชย, 2563) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3R8C) ซึ่งแบ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) และ

ทักษะจำเป็น 8 ประการ ได้แก่ ด้านการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ด้านความคิดสร้างสรรค์และความคิดเชิงนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ด้านความเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละวัฒนธรรม (Cross-Cultural Understanding) ด้านการร่วมมือกันทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) ด้านการสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ (Communication Information and Media Literacy) ด้านการใช้คอมพิวเตอร์และความเข้าใจเทคโนโลยีสารสนเทศ (Computing and IT Literacy) ด้านอาชีพและความสามารถในการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) การอ่านจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะด้านการอ่าน โดยระบุในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนไว้ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งการอ่านนั้นถือเป็นทักษะหนึ่งที่จัดอยู่ในทักษะการสื่อสาร (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552)

จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563 วิชาภาษาไทยของระดับประเทศและระดับจังหวัด พบว่า ผลการทดสอบของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงมีคะแนนเฉลี่ย 36.64 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศอยู่ 7.72 คะแนน และต่ำกว่าระดับจังหวัดอยู่ 10.99 คะแนน ผลการทดสอบผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุง มีคะแนนเฉลี่ย 48.77 ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศอยู่ 5.52 คะแนน ต่ำกว่าระดับจังหวัดอยู่ 9.11 คะแนน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง, 2564) จะเห็นได้ว่า ผลการทดสอบวัดผลทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยของโรงเรียนเอกชนระดับชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุงมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของจังหวัดพัทลุงและประเทศ สอดคล้องกับ PISA 2018 ที่มีคะแนนความฉลาดรู้การอ่านต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD ความฉลาดรู้การอ่านส่งผลต่อการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยตรง เพราะความฉลาดรู้การอ่านจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาสาระวิชาต่างๆ ได้ง่ายขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีอุปสรรคในการเรียนน้อยลง นอกจากนี้ความฉลาดรู้การอ่าน ยังสามารถช่วยให้ผู้เรียนดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ดวงจันทร์ เตียววิไล และคณะ, 2555)

แผนพัฒนาการศึกษาเอกชนจังหวัดพัทลุง พ.ศ. 2564 – 2567 ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ เป็นไปตามหลักสูตร และมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 (3R8C) (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง, 2564) สอดคล้องกับ แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดพัทลุง พ.ศ. 2562 – 2565 ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าประสงค์ที่มุ่งส่งเสริมให้คนพัทลุงมีความรู้ ความสามารถ และทักษะการเรียนรู้สำคัญในศตวรรษที่ 21 ทั้งหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง, 2562)

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่งานบริหารวิชาการจะต้องให้ความสำคัญและพัฒนาความฉลาดรู้การอ่าน ซึ่งเป็นสมรรถนะพื้นฐานที่สำคัญในการดำเนินชีวิต อีกทั้งเป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้แสวงหาความรู้ และประกอบการคิดอื่น ๆ ที่สามารถทำให้ปรับตัวได้เป็นอย่างดี ใน

ยุคที่มีข้อมูลข่าวสารมากมายและรวดเร็ว อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาความฉลาดรู้การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในฐานะพลเมืองโลกและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องอาศัยกระบวนการบริหารวิชาการและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้เหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่าน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

1.1 ประชากร คือ โรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ภายใต้การดูแลของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง จำนวน 21 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ โรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพัทลุงที่ได้กำหนดกลยุทธ์สถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านการอ่าน ตามที่ได้ระบุไว้ในเอกสารรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ซึ่งเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวिरนาทศึกษามูลนิธิ โรงเรียนอิสลามศาสตร์มูลนิธิ โรงเรียนศาสนูปถัมภ์ปากพะยูนมูลนิธิ โรงเรียนอะมาดิยะห์มูลนิธิ และโรงเรียนสันติธรรมวิทยามูลนิธิ โดยผู้ให้ข้อมูลวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 5 คน และครูระดับมัธยมศึกษา จำนวน 89 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random) รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 94 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่านแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน กลุ่มสาระการเรียนรู้ (เฉพาะครูผู้สอน) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่าน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 70 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ของ John W. Best (1981)

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดความฉลาดรู้การอ่านและการบริหารวิชาการ กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยออกแบบและสร้างเครื่องมือตามผังโครงสร้างเครื่องมือและข้อคำถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการ นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ

3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเพื่อนำมาใช้ จากการตรวจสอบ พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รวมทั้งฉบับ 0.95 โดยข้อคำถามทุกข้อ มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไประหว่าง 0.67 – 1.00 แสดงว่า แบบสอบถามมีความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาและสามารถนำไปใช้วัดได้ตรงตามจุดประสงค์ จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบ ปรับปรุงและแก้ไขรูปแบบและการใช้ลักษณะภาษาที่เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำไปจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพัทลุงเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและออกหนังสือราชการเรียนแจ้งการตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Form ไปยังโรงเรียนมัธยมในสังกัด โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลจำนวน 30 วัน ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถามที่ส่งกลับคืนแล้วพบว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์ทุกฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางพร้อม คำบรรยายประกอบ และวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่าน ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอผลในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่าน โดยภาพรวมมีรายละเอียดของผลการศึกษา ดังในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่าน โดยภาพรวม

การบริหารวิชาการตามแนวคิดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			N _{Modified}	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การพัฒนาหลักสูตร	3.055	1.184	ปานกลาง	4.034	0.841	มาก	0.321	3
1.1 การกำหนดวัตถุประสงค์หลักสูตรสถานศึกษา	3.094	1.194	ปานกลาง	4.043	0.841	มาก	0.306	(3)
1.2 การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา	2.982	1.158	ปานกลาง	4.015	0.838	มาก	0.346	(1)
1.3 การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา	3.088	1.199	ปานกลาง	4.044	0.844	มาก	0.310	(2)
2. การจัดการเรียนการสอน	3.042	1.177	ปานกลาง	4.058	0.831	มาก	0.334	2

การบริหารวิชาการตาม แนวคิดความฉลาดรู้ด้าน การอ่าน	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PNI _{Modified}	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
2.1 การจัดทำแผนการจัดการ เรียนการสอน	3.013	1.189	ปานกลาง	4.028	0.844	มาก	0.337	(1)
2.2 การจัดการเรียนการสอน	3.071	1.166	ปานกลาง	4.088	0.819	มาก	0.331	(2)
3. การวัดผลและประเมินผล	3.020	1.153	ปานกลาง	4.053	0.835	มาก	0.342	1
3.1 การกำหนดกฎเกณฑ์และ วิธีการประเมินผลการเรียนรู้	2.970	1.163	ปานกลาง	3.997	0.854	มาก	0.346	(1)
3.2 การพัฒนาเครื่องมือ วัดผล และประเมินผล	3.063	1.158	ปานกลาง	4.103	0.820	มาก	0.339	(3)
3.3 การนำผลการประเมินไปใช้	3.027	1.137	ปานกลาง	4.060	0.832	มาก	0.341	(2)
เฉลี่ยรวม	3.039	1.171	ปานกลาง	4.048	0.836	มาก	0.332	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.039$, S.D. = 1.158) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 3.055$, S.D. = 1.184)) เมื่อพิจารณารายข้อย่อยพบว่า การกำหนดวัตถุประสงค์หลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.094$, S.D. = 1.194) รองลงมาคือ การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.088$, S.D. = 1.199) และการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.982$, S.D. = 1.158) ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสองคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.042$, S.D. = 1.177) เมื่อพิจารณารายข้อย่อยพบว่า การจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.071$, S.D. = 1.166) และการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.013$, S.D. = 1.189) และขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 3.020$, S.D. = 1.153) เมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.063$, S.D. = 1.158) รองลงมาคือ การนำผลการประเมินไปใช้ ($\bar{X} = 3.027$, S.D. = 1.137) และการกำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.970$, S.D. = 1.163)

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.048$, S.D. = 0.836) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.058$, S.D. = 0.831) เมื่อพิจารณารายข้อย่อยพบว่า การจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.088$, S.D. = 0.819) และ การจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.028$, S.D. = 0.844) การบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสองคือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.053$, S.D. = 0.835) เมื่อพิจารณารายข้อย่อยพบว่า การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.103$, S.D. = 0.820) รองลงมาคือ การนำผลการประเมินไปใช้ ($\bar{X} = 4.060$, S.D. = 0.832) และการกำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.997$, S.D. = 0.854) และขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ขอบข่ายด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.034$, S.D. = 0.841) เมื่อพิจารณารายข้อย่อยพบว่า การปรับปรุง

หลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.044$, S.D. = 0.844) รองลงมาคือ การกำหนดวัตถุประสงค์หลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.043$, S.D. = 0.841) และการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.015$, S.D. = 0.838)

ดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่าน ที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือด้านการวัดผลและประเมินผล ($PNI_{modified} = 0.342$) เมื่อพิจารณารายข้อย่อยพบว่า การกำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.346$) การนำผลการประเมินไปใช้และการพัฒนาเครื่องวัดผลและประเมินผลมีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNI_{modified} = 0.339$) รองลงมาคือด้านการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.334$) เมื่อพิจารณารายข้อย่อยพบว่าการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.337$) และการจัดการเรียนการสอนมีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNI_{modified} = 0.331$) และด้านการพัฒนาหลักสูตรมีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNI_{modified} = 0.321$) เมื่อพิจารณารายข้อย่อยพบว่าการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษามีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.346$) และการกำหนดวัตถุประสงค์หลักสูตรสถานศึกษามีค่าความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNI_{modified} = 0.306$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่าน โดยภาพรวม สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.039$, S.D. = 1.158) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่าด้านการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.048$, S.D. = 0.836) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการพัฒนาหลักสูตรค่าเฉลี่ยต่ำสุด ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่านโดยภาพรวมคือ 0.332 ($PNI_{modified} = 0.332$) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า ด้านการวัดผลและประเมินผลมีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาหลักสูตรมีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด การวิจัยครั้งนี้จึงมีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตร เมื่อพิจารณารายข้อย่อยการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษามีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบย่อยของความฉลาดรู้การอ่าน พบว่า ความรักและผูกพันกับการอ่านมีความต้องการจำเป็นสูงสุด จากผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงควรให้ความสำคัญในด้านการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรักและผูกพันกับการอ่าน และให้ผู้เรียนได้สร้างทัศนคติและคุณลักษณะที่ดีต่อการอ่าน เพื่อเป็นเครื่องมือแห่งการดำรงชีพ รวมถึงพัฒนาตนเองให้มีความสนใจในการอ่านสิ่งที่อยู่รอบตัว สอดคล้องกับที่ปัญญาวิทย์ แจ่มกระจ่าง (2563) กล่าวว่า ความรักและความผูกพันกับการอ่าน เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและนำข้อมูลจากการอ่านไปใช้ ตลอดจนมีแรงจูงใจและพฤติกรรมการอ่านที่ดี

ด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณารายชื่อย่อยการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนมีความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบย่อยของความฉลาดรู้การอ่าน พบว่า การเข้าถึงและค้นคืนสาระมีความต้องการจำเป็นสูงสุด จากผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงควรให้ความสำคัญในการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการเข้าถึงและค้นคืนสาระ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการอ่าน โดยผู้สอนต้องจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาให้ผู้เรียนเห็นถึงสาระสำคัญและบ่งชี้ส่วนประกอบต่างๆ ในการอ่านได้อย่างครอบคลุม สอดคล้องกับสำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562) ที่กำหนดให้สมรรถนะการเข้าถึงและค้นคืนสาระเป็นสมรรถนะแรกของความฉลาดรู้การอ่าน โดยให้ความหมายว่า เป็นการอ่านเพื่อทำความเข้าใจสาระของสิ่งที่อ่าน แล้วมุ่งค้นหาสาระที่ต้องการด้วยการพิจารณาส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งภาพรวม แล้วดึงเอาสาระที่ค้นจากเนื้อความไปตอบคำถามได้ถูกต้องตรงประเด็น

ด้านการวัดผลและประเมินผล เมื่อพิจารณารายชื่อย่อยการกำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบย่อยของความฉลาดรู้การอ่าน พบว่า การคิดสะท้อนและการประเมินมีความต้องการจำเป็นสูงสุด จากผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุงควรพัฒนาการกำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ในด้านการคิดสะท้อนและการประเมิน โดยเน้นไปที่การประเมินความสามารถในการหาเหตุผลมาสนับสนุนหรือโต้แย้งบทอ่านได้ด้วยความคิดเห็นของตนเอง และสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของบทอ่านได้ซึ่งสอดคล้องกับ Thomson et al., (2016) ที่ได้มุ่งพัฒนาและประเมินผู้เรียนในด้านการพิจารณาเนื้อความเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างเหมาะสม

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้คือการส่งเสริมความฉลาดรู้การอ่านของผู้เรียนมีความสำคัญต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพัทลุง กล่าวคือ ความฉลาดรู้การอ่าน (Reading Literacy) คือ ความรู้และทักษะในการอ่านทำความเข้าใจข้อความที่อ่านได้ รวมถึงความสามารถในการตีความ ขยายความ แปลความหมายของข้อมูลหรือสิ่งที่อ่าน และสามารถประเมิน วิเคราะห์ย้อนกลับไปถึงจุดมุ่งหมายของการเขียนได้ว่าผู้เขียนต้องการส่งสารสาระอะไรให้ผู้อ่านนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต โดยมีองค์ประกอบ คือ 1) การเข้าถึงและค้นคืนสาระ 2) การบูรณาการและตีความ 3) การสะท้อนและประเมิน 4) การนำผลการอ่านไปใช้ และ 5) ความรักและผูกพันกับการอ่าน เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นตามขอบข่ายวิชาการ พบว่า การวัดผลและประเมินผลมีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือ การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตรมีความต้องการจำเป็นต่ำสุด และเมื่อวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นตามองค์ประกอบย่อยของแนวคิดความฉลาดรู้การอ่าน พบว่า ความรักและผูกพันกับการอ่านมีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือ การบูรณาการและตีความ การคิดสะท้อนและการประเมิน และด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือ การนำผลการอ่านไปใช้และการเข้าถึงและค้นคืนสาระ สรุปเป็นลำดับความต้องการจำเป็นตามขอบข่ายวิชาการและองค์ประกอบความฉลาดรู้การอ่าน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยเมื่อพิจารณาตามขอบข่ายวิชาการ พบว่า ด้านการวัดผลและประเมินผลมีค่าลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาการวัดผลและประเมินผลเกี่ยวกับความฉลาดรู้การอ่านทั้งในด้าน การกำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผล รวมถึงนำผลการประเมินไปใช้ให้เกื้อประโยชน์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความฉลาดรู้การอ่าน พบว่า ด้านความรักและผูกพันกับการอ่านมีค่าลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรักและผูกพันกับการอ่าน โดยส่งเสริมให้มีการอ่านอย่างสม่ำเสมอ สามารถอ่านสื่อได้หลายประเภท สามารถสร้างแรงจูงใจในการอ่านได้ด้วยตนเองและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทอ่านกับผู้อื่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางหรือกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดความฉลาดรู้การอ่านในระดับโรงเรียน เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการทำงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิผลมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมในการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมความฉลาดรู้การอ่านของผู้เรียน เพื่อให้ผู้บริหารและครูได้แนวทางการบริหารวิชาการในรูปแบบใหม่ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความฉลาดรู้การอ่านมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- ดวงจันทร์ เตียววิไล, จักรกฤษณ์ สำราญใจ, บุปผา สมมะโน, วิไลลักษณ์ จันทวงษ์ และธนพร หมูคำ. (2555). **โครงการการพัฒนาสมรรถนะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 - 6 ด้วยเครือข่ายหนุนเสริมการเรียนรู้จังหวัดลำปาง**. รายงานวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ปัญญาวิทย์ แจ่มกระจ่าง. (2564). **การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การอ่านและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**. คุชฌ์นิพนธ์ปรัชญาคุชฌ์บัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สง่า วงศ์ไชย. (2563). **กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การอ่าน**. วารสารบัณฑิตศึกษา. 17(79). 1-10.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2562). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดความฉลาดรู้ (Literacy) ฉบับราชบัณฑิตยสภา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง. (2562). **แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดพัทลุง พ.ศ. 2562 - 2565 (ฉบับทบทวน พ.ศ. 2564)**. แหล่งที่มา https://www.ptlpeo.go.th/wpcontent/uploads/2021/11/Plan_64.pdf สืบค้นเมื่อ 10 ม.ค. 2566.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง. (2564). **แผนพัฒนาการศึกษาเอกชนจังหวัดพัทลุง พ.ศ. 2564-2567**. แหล่งที่มา https://www.ptlpeo.go.th/wp-content/uploads/2021/11/PA_Plan_64.pdf สืบค้นเมื่อ 10 ม.ค. 2566.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Best, J. W. (1981). **Research in education**. New Jersey: Prentice Hall.
- Thomson, S., Hillman, K., Schmid, M., Rodrigues, S., & Fullarton, J. (2016). **Reporting Australia's Results Progress in International Reading Literacy Study**. Australia: PIRLS.

การนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี*

POLICY IMPLEMENTATION OF BASIC EDUCATION CURRICULUM IN THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OF NONGTHABURI PROVINCE

¹เนตรชนก ยี่ภู Netchanok Yeepu ²อรนันท์ กลันทปุระ Oranan Gluntapura

^{1,2}มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author E-mail: netchanok.ye@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลและปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี และศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนมัธยมในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี จำนวน 318 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัย พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ วิชาการ งบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไป ในส่วนของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งปัจจัยทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: นโยบาย, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ประสิทธิภาพ, นนทบุรี

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the level of effectiveness in implementation of the basic education curriculum 2) study the factors affecting the effectiveness in implementation of the basic education curriculum 3) compare factors affecting the level of effectiveness implementation of the basic education curriculum policy in the secondary education service area of Nonthaburi Province. The samples of the research were the 318 high school teachers of secondary education school in Nonthaburi Province, Academic Year 2022. The tool used to collect the data is a questionnaire. Statistics used for the data analysis consisted of percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The statistical level of significance was set at .05. The results found that the level of effectiveness of policy implementation of basic education curriculum in the secondary education service area of Nonthaburi Province, the overall in each aspect were at high levels. Factors affecting the effectiveness of policy implementation of basic education curriculum in the secondary education service area of Nonthaburi Province, the overall in each aspect including students, teachers, administrators and the school environment were at high levels. The overall and individual factors in all 4 aspects were related to the effectiveness of policy implementation of basic education curriculum in the secondary education service area of Nonthaburi Province at the significant level of 0.05.

Keywords: Policy, Basic Education Curriculum, Effectiveness, Nonthaburi Province.

บทนำ

การศึกษามีบทบาทและความสำคัญยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนและสังคม การให้ความสำคัญกับการศึกษาปรากฏชัดเป็นรูปธรรมอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) โดยการกำหนดให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” โดยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2542 เพื่อปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และได้ให้ความสำคัญกับนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนโยบายที่สำคัญและจำเป็นที่จะขาดไม่ได้ (Necessary Condition) ของการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน โดยถือเป็นองค์ประกอบและหัวใจสำคัญของการพัฒนาให้กับคนของประเทศชั้นรากฐานเลยทีเดียว (ธารง บัวศรี, 2542) ที่ผ่านมามีการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง ด้วยการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และฉบับปรับปรุงโดยเรียกใหม่ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 รวมถึงการปฏิรูปการเรียนการสอนโดยเน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Learning - SCL) เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และเทคโนโลยี มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (รุ่ง แก้วแดง, 2533)

โดยทุกวันนี้การศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าถึงเด็กไทยอย่างทั่วถึงแล้ว แต่การวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษา การสอบ O-NET (Ordinary National Educational Test) ซึ่งเป็นการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน โดยประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่สำคัญในการสะท้อนระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในประเทศไทย พบว่าผลคะแนนจากการสอบ O-NET ของนักเรียนไทยอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าร้อยละ 50 เกือบทั้งสิ้น สะท้อนให้เห็นถึงปัญหามาตรฐานและคุณภาพทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศว่าอยู่ในขั้นวิกฤติ และยังสะท้อนให้เห็นความเหลื่อมล้ำในการศึกษาอีกด้วย นอกจากนี้การทดสอบของโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Program for International Student Assessment - PISA) ด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ พบว่า อันดับคะแนน PISA ของประเทศไทยลดลง ชี้ให้เห็นถึงสมรรถนะด้านการอ่านที่มีแนวโน้มถดถอยลง และยังพบว่ามีปัญหาการขาดแคลนครูทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) และรวมถึงปัญหาที่สำคัญอื่นๆ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้อย่างยึดตามกรอบแนวคิดเพื่อเน้นในการสอบ การท่องจำ ทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนไทยยังคงไม่ก้าวหน้า ไม่เกิดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม ทำให้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ไม่เป็น อีกทั้งยังขาดการบูรณาการเชื่อมโยงกับด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาอ่อนด้อยทางคุณภาพและจริยธรรม ขาดความภูมิใจในศิลปะ และภูมิปัญญาไทย (เทิดศักดิ์ ไชยสมปาน, 2558)

จะเห็นได้ว่าแม้จะมีหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และสถานศึกษาทุกแห่งจะมีนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจากส่วนกลางแล้วก็ตาม แต่ยังคงขาดการนำไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพยังไม่เห็นผลเป็นรูปธรรมเท่าใดนัก ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งที่จะต้องพิจารณาและศึกษาวิจัยก็คือการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติระดับสถานศึกษาต่างๆ โดยดำเนินการควบคู่ไปกับปัจจัยด้านอื่นๆ ประกอบกัน ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา พัฒนานักเรียน และพัฒนาสถานศึกษาเป็นอย่างมาก (ชาติชาย ฤทธิ์น้ำ, 2546)

สำหรับงานวิจัยนี้ได้กำหนดขอบเขตเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีความหนาแน่นของประชากรเป็นอันดับที่ 2 รองจากกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของประชาชนที่อพยพมาจากทั่วประเทศ และรองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานครในหลายๆ ด้านจึงมีแผนพัฒนาเมืองปริมณฑลให้เป็นเมืองศูนย์กลางด้านต่างๆ รวมถึงด้านการศึกษา โดยการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรีดูแลโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี (สพม.) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี, 2564) ได้จัดการเขตพื้นที่การศึกษาแบ่งออกเป็น 3 เขต จำนวน 18 โรงเรียน ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2565 มีจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 39,650 คน มีครูรวมทั้งสิ้น 1,830 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี, 2565)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว การนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในพื้นที่การศึกษาภายในจังหวัดเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการแก้ไขปัญหาคุณภาพการศึกษา และการหาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาในอนาคต เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดของการปฏิรูปการศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยจะมุ่งเน้นศึกษาโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งจะเป็พื้นฐานในการไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่อไปของเยาวชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรีจำแนกตามปัจจัยด้านต่างๆ
3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติกับระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 18 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารและครู จำนวนทั้งสิ้น 1,830 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง 1) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) โดยใช้สูตรการคำนวณตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970 อ้างถึงใน อีรวิทย์ เอกกุล, 2543) ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 318 คน 2) ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sample) โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) 3) ผู้วิจัยเลือกตัวอย่าง (Unit of sampling) โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย 4 กลุ่ม (ฝ่ายบริหารวิชาการ, ฝ่ายบริหารงานงบประมาณ, ฝ่ายบริหารงานบุคคล, ฝ่ายบริหารงานบริหารทั่วไป) และครูผู้สอน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ตามสัดส่วนจำนวนประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากหนังสือ ตำรา เอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งการทำงาน อายุการทำงาน วุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน ด้านผู้บริหาร และด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ให้เลือกตอบได้ 5 ระดับ แบบลิเคิร์ต (Likert scale) (ภัทรพร เกษสังข์, 2554)

3. การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่กำหนดเพื่อใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย แล้วนำไปทดสอบความตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

3.1 การทดสอบความตรง (Validity) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจากแนวคิดในการศึกษา ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และส่งคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่ามีความครอบคลุมประเด็นที่ต้องการวิจัยและนำมาแก้ไขปรับปรุง เพื่อดำเนินการในขั้นต่อไป

3.2 การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหา ไปทำการทดสอบกับครูโรงเรียนมัธยม จำนวน 30 คน ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ในภาพรวมและแต่ละส่วน ดังนี้ 1) ค่าความเชื่อมั่นความคิดเห็น เรื่อง การนํานโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นทุกระดับ มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.967 2) ค่าความเชื่อมั่นความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับประสิทธิภาพในการนํานโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.965 3) ค่าความเชื่อมั่นความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยมีผลต่อประสิทธิภาพในการนํานโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.965

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) ดำเนินการขอจัดทำหนังสือเพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารและครูโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ปีการศึกษา 2565 2) นำส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความตรงตามเนื้อหาและความเชื่อมั่นไปสอบถามผู้บริหารและครูโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2565 จำนวน 18 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารและครู จำนวนทั้งสิ้น 318 คน เก็บแบบสอบถาม กลับคืนมาได้ 318 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 4) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน มา จำนวน 318 ชุด เพื่อนำไปจัดทำข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาทั้งหมดและได้นำมาจัดเรียงลำดับแบบสอบถามและลงรหัส แล้วนำไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Computer Ready Made Program)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งการทำงาน อายุการทำงาน วุฒิการศึกษา

6.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายระดับการนํานโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นทุกระดับ และระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการนํานโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นทุกระดับ

6.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติ และระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณนทบุรี สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ .05 ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาความสัมพันธ์ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Hinkle, William & Stephen, 1998)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

การวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรีในภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วยด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล ด้านบริหารทั่วไป โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรีในภาพรวมและรายด้าน

ระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี			
ระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี	M	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. วิชาการ	4.69	0.37	มาก
2. งบประมาณ	4.89	0.33	มาก
3. บริหารบุคคล	4.72	0.35	มาก
4. บริหารทั่วไป	4.64	0.40	มาก
รวม	4.74	0.31	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก ด้านงบประมาณอยู่ในระดับมาก ด้านบริหารบุคคลอยู่ในระดับมาก และด้านบริหารทั่วไปอยู่ระดับมาก ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรีจำแนกตามปัจจัยด้านต่างๆ

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรีในภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วยด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน ด้านผู้บริหาร และด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรีในภาพรวมและรายด้าน

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี			
ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี	M	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้เรียน	4.50	0.48	มาก
2. ครูผู้สอน	4.63	0.38	มาก
3. ผู้บริหาร	4.66	0.40	มาก
4. สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	4.66	0.41	มาก
รวม	4.61	0.35	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน ด้านผู้บริหาร และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติกับระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติกับระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติกับระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี	ระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี	
	r	p
1. ผู้เรียน	0.646	0.000**
2. ครูผู้สอน	0.663	0.000**
3. ผู้บริหาร	0.712	0.000**
4. สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	0.775	0.000**
ภาพรวม	0.826	0.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยในภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน ด้านผู้บริหาร และด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของสุพัตรา ชันทอง (2562) ที่ศึกษาพบว่า ระดับประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำพูน เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับอรรณพ คำมาก (2554) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการกระจายอำนาจและการจัดการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการที่ 6 พบว่า ความสำเร็จของการนำนโยบายการกระจายอำนาจและการจัดการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของมนัสวีร์ จันทรงษ์ (2554) พบว่า ระดับประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี มีนโยบายในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีระบบฐานข้อมูล ระบบนิเทศกำกับ ติดตาม และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ดำเนินการแบบมีส่วนร่วม มีการบูรณาการ และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามแนวทางการกระจายอำนาจตามหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือการเรียนการสอนให้ครอบคลุมผู้เรียน ให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาได้เต็มศักยภาพ ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต เป็นผู้เพียบพร้อมด้านความรู้ ความคิด มีทักษะชีวิต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีการส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับพลยุชัย ยาวิราช (2550) ที่ได้ศึกษาพบว่า ยุทธศาสตร์และแนวทางสู่ความสำเร็จในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติประการสำคัญก็คือ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและยุทธศาสตร์การบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นจะต้องมีการแปลงนโยบายที่ได้กำหนดไว้และนำไปสู่การปฏิบัติจริงในระดับพื้นที่ ระดับประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี แยกแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ด้านวิชาการ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงผู้บริหารและครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่มากขึ้น โดยข้อคำถามสถานศึกษานิเทศภายในกำกับ ติดตาม และนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้อาจเนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี มีนโยบายในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพตาม

มาตรฐานสากล มีระบบฐานข้อมูล ระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2564) แต่อย่างไรก็ตามสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการของผู้เรียนให้มากขึ้น อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2564 ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ ทำให้มีจำนวนผู้เรียนที่เป็นจำนวนมากและหลากหลาย จึงทำให้การออกแบบการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนยังไม่ครอบคลุมตามความต้องการของผู้เรียน

1.2 ด้านงบประมาณ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้เห็นถึงความสำคัญของงบประมาณว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการบริหารงานของสถานศึกษา จึงให้ความสำคัญ ให้ความสำคัญในการบริหารจัดการเพื่อความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน โดยข้อคำถามที่ว่าสถานศึกษาอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรรอย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับหนึ่ง และอาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2564 ได้มีแผนงบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ แผนการใช้จ่ายงบประมาณจำแนกรายไตรมาส แผนงานโครงการ/กิจกรรมจำแนกตามกลยุทธ์ และมีนโยบายให้ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในการใช้แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณเป็นกรอบในการบริหารงานและงบประมาณของหน่วยงาน ตลอดจนมีการกำกับติดตาม และการรายงานผลปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการตามปีงบประมาณ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2564) แต่อย่างไรก็ดีสถานศึกษายังคงต้องมีการวางแผนงานพัสดุให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดผู้รับผิดชอบและภาระงานให้เหมาะสม

1.3 ด้านบริหารบุคคล กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาเห็นความสำคัญของบุคลากรในสถานศึกษา เพราะบุคลากรเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้การบริหารงานต่างๆ ของสถานศึกษาสำเร็จไปด้วยดี โดยข้อคำถามสถานศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับหนึ่ง อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาส่งเสริมบุคลากรในการพัฒนาตนเอง และมีการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา แต่ควรต้องมีการวางแผนอัตรากำลังให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เนื่องจากครูแบกรับภาระหน้าที่ในหลายด้าน ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานสอนได้อย่างเต็มที่ จึงควรให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการบริหาร เพื่อร่วมกันวางแผนในการพัฒนา ให้ครูได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ โดยผู้บริหารจะต้องบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย กฎระเบียบ และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

1.4 ด้านบริหารทั่วไป กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก อาจเป็นเพราะด้านการบริหารงานทั่วไปเป็นนโยบายการจัดการศึกษาที่เอื้อทุกฝ่ายมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา ทำให้รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นคนที่มีคุณค่าของสังคม โดยข้อคำถามสถานศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา และภายนอกสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามสถานศึกษาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษา จัดให้มีกลไกการส่งเสริมพลังทางสังคมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมมือสนับสนุนทรัพยากรในพื้นที่วัฒนธรรมการศึกษา รวมทั้งมีกลไกการนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และภูมิปัญญาของคนในชุมชนมาถ่ายทอดสู่ผู้เรียนในพื้นที่ชุมชนซึ่งจะสอดคล้องกับการศึกษาของสุพัตรา ชันทอง (2562) ที่กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการจัด

การศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 นั้น ควรจัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อการต่อยอดการเรียนรู้ทั้งทางด้านวิชาการและงานอาชีพ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี จากการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน สอดคล้องกับการศึกษาของสุพัตรา ชันทอง (2562) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ลำพูน เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับวัชรพงษ์ น่วมมะโน (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับ มาก นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับภูกร ปันพุ่มโพธิ์, สมศรี ทองนุช และสุเมธ งามนก (2561) ที่ศึกษาพบว่า ระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัด นนทบุรีแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก โดยพบว่า ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมี สุนทรียภาพ มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนเป็นตัวสะท้อนสำคัญว่าการจัดการศึกษานั้นจะ ประสบผลสำเร็จหรือไม่ ซึ่งการให้ความสำคัญต่อคุณภาพของเด็กนักเรียนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่สถานศึกษาทุก แห่ง การเรียนรู้ของนักเรียนจะเกิดขึ้นได้จากการที่ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดี ส่งผลให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ แต่ทั้งนี้ควรสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ของสุพัตรา ชันทอง (2562) ที่ศึกษาพบว่า ควรให้ความสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนในโรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงที่สุดนั้น ควรคำนึงถึงผู้เรียนมากที่สุด เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และสถานศึกษาแต่ละแห่ง จำเป็นต้องวางแผนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับ ความสามารถ ศักยภาพ รวมถึงความต้องการของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการซึ่งมีการวัดผลประเมินผล ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยแบบทดสอบระดับชาติหรือระดับโรงเรียน รวมถึงการจัดการเรียนรู้ด้านงาน อาชีพเพื่อเสริมให้นักเรียนสามารถวางแผนประกอบอาชีพในอนาคตได้

2.2 ด้านครูผู้สอน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของสุพัตรา ชันทอง (2562) ที่ศึกษาพบว่าปัจจัยด้านครูผู้สอนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับว่าที่ร้อยตรี ไพศาล บรรจุสุวรรณ (2558) ที่ได้ศึกษาการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ปัจจัยความสำเร็จที่มีผลต่อการนำนโยบายหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง ได้แก่ ปัจจัยด้านศักยภาพของครูผู้สอน จากการศึกษาพบว่าครูมี ความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับหนึ่ง ผู้ที่ทำการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนให้ ประสบผลสำเร็จในแต่ละสถานศึกษาที่สำคัญนั้น คือ ครูผู้สอน เพื่อให้กระบวนการนั้นดำเนินไปอย่างสำเร็จมี ประสิทธิภาพครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร มีความรู้ความสามารถในการงานที่ได้รับ มอบหมาย และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า ครูใช้การวิจัยและการ

พัฒนาการเรียนรู้ในการสอนมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้อคำถามอื่น อาจเป็นเพราะครูผู้สอนมีภาระงานสอนและมีหน้าที่อื่นที่ต้องแบกรับเป็นจำนวนมาก และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น ครู ค.ศ.1 มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี จึงทำให้ยังมีผลงานวิจัยที่น้อย และการนำวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้ในการสอน โดยควรลดภาระงานธุรการของครู ช่วยให้ครูจะได้มีเวลาในการทำแผนการสอน เตรียมการสอน ทำงานวิจัยได้มากขึ้น เพื่อที่จะให้ครูผู้สอนทำผลงานวิจัยและนำไปพัฒนาการเรียนรู้ในการสอน การจัดการกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนให้เพิ่มขึ้น ท้ายสุดก็จะนำไปสู่การยกระดับการศึกษาให้ดีขึ้น และยังเป็นการพัฒนาตนเองในการเพิ่มวิทยฐานะได้อีกด้วย

2.3 ด้านผู้บริหาร กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของสุพัตรา ชันทอง (2562) ที่ศึกษาพบว่าปัจจัยด้านผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับว่าที่ร้อยตรี ไพศาล บรรจุสุวรรณ (2558) ที่ได้ศึกษาการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ปัจจัยความสำเร็จที่มีผลต่อการนำนโยบายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง ได้แก่ ภาวะผู้นำและประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาจากการศึกษานี้เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากร มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการวางแผนการดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอน การขับเคลื่อนโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งผู้บริหารนอกจากการบริหารสถานศึกษาให้ดำเนินการไปอย่างเป็นระบบระเบียบแล้วนั้น การมีภาวะผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นสิ่งที่สำคัญ นอกจากนี้ผู้บริหารควรให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางวิชาการแก่ครูผู้สอน เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการทำงานและการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2.4 ด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของสุพัตรา ชันทอง (2562) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ในระดับมากที่สุด จากการศึกษานี้เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานศึกษาจัดห้องสมุดที่ให้บริการสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับหนึ่ง อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดใหญ่ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ อีกทั้งยังเป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตปริมณฑลจึงมีความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ภายในโรงเรียน ซึ่งจะเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมในโรงเรียนนั้นต้องสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เอื้อต่อการเรียนรู้ มีวัสดุอุปกรณ์ที่พร้อมและตอบรับกับความต้องการของผู้เรียนในโรงเรียน ทำให้เกิดแรงดึงดูดให้เกิดการเรียนรู้ได้อีกด้วย ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ สถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกจึงควรมีการจัดประชุมหรือจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานภายใน และหน่วยงานภายนอก เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกันรวมทั้ง ควรจัดให้มีการศึกษาดูงาน เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ตรงและสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาของตน เป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งการมีความสัมพันธ์อันดีในระหว่างหน่วยงาน ชุมชน และความร่วมมือของชุมชนในการเป็นแหล่งเรียนรู้และการสนับสนุน โรงเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งนอกจากความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนแล้ว ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

และของชุมชนเป็นสิ่งที่จำเป็นในการที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และที่สำคัญคือการออกแบบการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่จะกำหนดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

3. การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่าปัจจัยในภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน ด้านผู้บริหาร และด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิภาพในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของสุพัตรา ชันทอง (2562) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ในภาพรวม คือ ผู้สอน ผู้บริหาร สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และผู้เรียน ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับกรรณา ภู่มะลิ และคณะ (2557) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านการปฏิบัติตามนโยบายรองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางการศึกษา และปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้

3.1 ด้านผู้เรียน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของสุพัตรา ชันทอง (2562) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เช่นเดียวกับบัวชรพงษ์ น่วมมะโน (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร จะเห็นได้ว่า ตัวผู้เรียนเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและประสิทธิภาพทางการศึกษาในโรงเรียนที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง ซึ่งการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ จะเริ่มต้นจากตัวผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ ปลายทางที่ต้องวัดผล คือ การวัดและประเมินผลจากตัวนักเรียน เพราะฉะนั้น หากนักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ มีทักษะการทำงาน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีและมีคุณธรรม ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้

3.2 ด้านครูผู้สอน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของสุพัตรา ชันทอง (2562) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านผู้สอนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับนิตยา สายเครือดืบ (2556) ที่ได้ศึกษาพบว่า หลักสูตร ครูผู้สอน และผู้เรียน เป็นปัจจัยภายในที่สำคัญที่สุด ต่อประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของหลักสูตรห้องเรียนวิทยาศาสตร์แบบบูรณาการองค์รวมของโรงเรียนบ้านบงตัน อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ เช่นเดียวกันกับบัวชรพงษ์ น่วมมะโน (2558) ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านครูอยู่ในอันดับสูงสุดที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาใน

จังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาให้เกิดผลสำเร็จต่อตัวนักเรียนนั้นด้านตัวครูผู้สอนเป็นตัวแปรหลักที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน และคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน เพราะครูผู้สอนเป็นผู้ที่รับเอานโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติเพื่อจัดรูปแบบการศึกษาในห้องเรียน และนอกห้องเรียนในรูปแบบที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่ผู้เรียนแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์และประสิทธิผลทางการเรียนสูงสุด เพราะฉะนั้นครูผู้สอนส่งผลต่อประสิทธิผล การนํานโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติ

3.3 ด้านผู้บริหาร ส่งผลต่อประสิทธิผลในการนํานโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของสุพัตรา ชันทอง (2562) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และยังสอดคล้องกับสมบูรณ์ กฤษแดงฟู (2556) ที่ได้ศึกษาพบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารในทุกด้านมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการจัดการศึกษาซึ่งเป็นความสัมพันธ์กันในทางบวก แสดงว่าผู้บริหารที่มีทักษะในการบริหารงานสูงมีแนวโน้มทำให้คุณภาพการศึกษาสูงขึ้นด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานของผู้บริหารเป็นการวางเป้าหมาย กลยุทธ์ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้เกิดผลสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่คอยประสานการดำเนินงานกิจการต่างๆ และขับเคลื่อนนโยบายหลักสูตร อีกทั้งยังมีบทบาททั้งการแนะนำและส่งเสริมให้ผู้สอนทุกคนในโรงเรียนได้รู้จัก เข้าใจและใช้หลักสูตรให้เป็น โดยจะต้องมีการประชุมชี้แจง และปฏิบัติตามหลักสูตร ซึ่งจะส่งผลทำให้การขับเคลื่อนนโยบายหลักสูตรลงสู่สถานศึกษาทำได้เต็มที่ การที่ผู้บริหารมีมุมมองและแนวคิดการบริหาร รวมถึงทักษะการบริหารจัดการสูงจะส่งผลต่อการนํานโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลการจัดการศึกษาตามไปด้วย

3.4 ด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ส่งผลต่อประสิทธิผลในการนํานโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของสุพัตรา ชันทอง (2562) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องการวิจัยของพรพิมล หารษาภิรมย์โชค (2554) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขในการนํานโยบายการจัดการความรู้มาใช้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตภูมิภาคตะวันตก พบว่า ในด้านการเรียนรู้ควรมีการส่งเสริมให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เช่นเดียวกับบุจจิราพรรณ คงช่วย (2555) ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ บรรยากาศองค์การ วัฒนธรรมองค์การ ความพึงพอใจในงาน เทคโนโลยีสารสนเทศ และภาวะผู้นำของผู้บริหาร จะเห็นได้ว่าการสร้างบรรยากาศการเรียนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนและส่งผลต่อประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงการมีอุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้และเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน การมีสภาพแวดล้อมมีความปลอดภัยทั้งในและนอกสถานศึกษาจะส่งผลต่อประสิทธิผลในการนํานโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า นอกจากสถานศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษายังควร

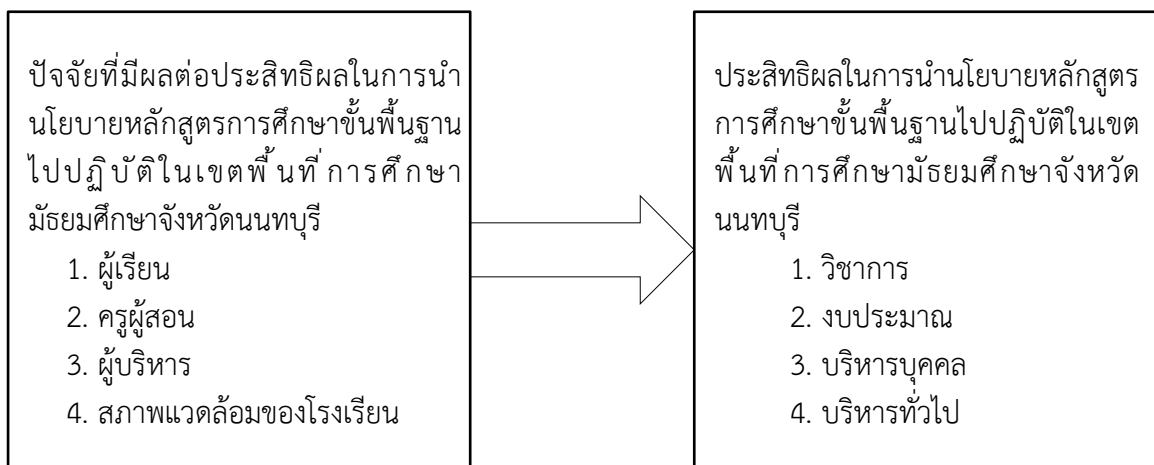

คำนึงถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก โดยมีความร่วมมือของชุมชนในพื้นที่ด้วย อันจะส่งผลต่อการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติและนำไปสู่ประสิทธิผลการจัดการศึกษาดีขึ้น

ทั้งหมดที่ได้กล่าวมานี้จะเห็นได้ชัดว่า สถานศึกษาต่างตอบสนองนโยบายจากส่วนกลางของรัฐในเรื่องของหลักสูตรแกนกลางที่สอดคล้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติแบบบนลงล่างอย่างชัดเจน โดยผู้ปฏิบัติมีหน้าที่ปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายจากระดับบน อย่างไรก็ตาม จากการเรียนรู้ในปัจจุบันที่การเรียนรู้ของนักเรียนไม่ได้จำกัดอยู่แค่การศึกษาในห้องเรียน การเรียนรู้นอกห้องเรียน ซึ่งรวมถึงการเรียนรู้ทักษะด้านงานอาชีพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเรียนเพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียนต่อไปในอนาคต

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นการนำนโยบายการขับเคลื่อนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติอันเป็นการขับเคลื่อนให้บังเกิดผลตามนโยบายที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปลองค์ความรู้การวิจัย คือ 1) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยด้านผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน 2) ประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัด 4 ด้าน ได้แก่ วิชาการ งบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไป ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

การศึกษาประสิทธิผลและปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ได้แก่

1. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี แบ่งเป็น 4 ปัจจัย ได้แก่

1.1 ผู้บริหาร บทบาทของผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

1.2 ครูผู้สอน บทบาทของครูผู้สอนที่มีต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

1.3 ผู้เรียน บทบาทของนักเรียนที่มีต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

1.4 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน บริบท สภาพสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา อาคารเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

2. ประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ตามองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่

2.1 งานวิชาการ การจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รวมถึงการวัดผล ประเมินผล วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการ

2.2 งบประมาณ การจัดทำและเสนอของบประมาณการจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินรวมถึงผลการดำเนินงาน การบริหาร การเงิน พัสดุและสินทรัพย์ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

2.3 บริหารงานบุคคล การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ปฏิบัติงานเต็มศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบ วินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ

2.4 บริหารงานทั่วไป งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ให้บริการบริหารงานอื่นๆ ให้บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้ความสามารถ และพื้นฐานทางครอบครัว สถานศึกษาจึงควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการของผู้เรียน และเหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งทางด้านวิชาการและทักษะด้านวิชาชีพ อันจะนำไปสู่การทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ

1.2 สถานศึกษาควรมีการวางแผนอัตรากำลัง และวางแผนงานพัสดุอย่างเป็นระบบ จัดสรรทรัพยากรและงบประมาณให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์มากที่สุด ตลอดจนการกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปได้อย่างดี

1.3 ผู้บริหารควรให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางวิชาการแก่ครูผู้สอน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้การวิจัยและการพัฒนาการเรียนรู้ในการสอน

1.4 ครูผู้สอนควรต้องมุ่งเน้นการศึกษาวิจัยในชั้นเรียน และออกแบบกิจกรรมการวิจัยและ

ทดลองจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนรู้แบบ เชิงรุก (Active Learning – AL) การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงในรูปแบบโครงงาน (Project- Based Learning – PBL) การเรียนรู้โดยการแก้ปัญหา (Problem-Based Learning - PBL)

1.5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานภายใน และหน่วยงานภายนอก เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนในการพัฒนานักเรียนและสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก/การสังเกต กับผู้บริหาร และครูผู้สอน เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลในการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กรรณา ภู่มะลิ, ทวีศิลป์ ภูณภาดล, ผดุงชัย ภูพัฒน์ และนิวัฒน์ น้อยมณี. (2557). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. 8(1). 158-172.
- ชาติชาย ฤทธิ์น้ำ. (2546). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่างชุมชนและโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองเชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- เทิดศักดิ์ ไชยสมปาน. (2558). ปัญหาการศึกษาไทยและแนวทางการแก้ไข. แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/409185> สืบค้นเมื่อ 21 ก.ค. 2565.
- อึ้ง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.
- ธีรวิทย์ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นฤกร ปันพุ่มโพธิ์, สมศรี ทองนุช และสุเมธ งามนก. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 13(1). 81-96.
- นิตยา สายเครือดืบ. (2556). ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรห้องเรียนวิทยาศาสตร์ แบบบูรณาการองค์รวมของโรงเรียนบ้านบงตัน อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรพิมล หารษาภิรมย์โชค. (2554). การศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตภูมิภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พลชัย ยาวีราช. (2550). การพัฒนารูปแบบการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ภัทรพร เกษสังข์. (2554). **วิจัยทางการศึกษา**. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- มนัสวีร์ จันทรงชี. (2554). **ประสิทธิผลการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2533). การจัดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น. **วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช**. 3(3).15-16.
- รุจิราพรรณ คงช่วย. (2555). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้**. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วัชรพงษ์ น่วมมะโน. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**. 8(1). 1120-1131.
- ว่าที่ร้อยตรีไพศาล บรรจสุวรรณ. (2558). **การนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติ ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี**. ดุษฎีนิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมบูรณ์ กฤษแดงฟู. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานของผู้บริหารกับคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านอรุโณทัย จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี. (2564). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 – 2565) ฉบับทบทวนปี พ.ศ. 2564**. นนทบุรี: พิธีการพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี. (2565). **ข้อมูลสารสนเทศ ปีการศึกษา 2565**. นนทบุรี: พิธีการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **รายงานการวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สุพัตรา ชันทอง. (2562). **แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรรธรณ คำมาก. (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจการกระทรวงศึกษาธิการที่ 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Hinkle, D., William, W., & Stephen, J. (1998). **Applied Statistics for the Behavior Sciences**. 4th ed. New York: Houghton Mifflin.

แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี*

GUIDELINES FOR ACADEMIC RISK MANAGEMENT IN THE DIGITAL AGE OF
ADMINISTRATORS IN PATHUM BENCHA SCHOOL CLUSTER UNDER THE OFFICE
OF PATHUMTHANI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 4

¹วัฒนา ไยมาก Wattana Yaimak ²เกษม แสงนนท์ Kasem Saengnont

³บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: 2527watthana2527@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา 2) ศึกษาวิธีการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา 3) เสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิจัยเชิงปริมาณมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครูกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา ในภาพรวมพบว่ามีระดับการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก และรายด้านพบว่ามีระดับอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวัดผลประเมินผล การนิเทศภายใน และการจัดเนื้อหาหลักสูตร 2) วิธีการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา จัดตั้งทีมงานติดตาม ควบคุม กำกับให้ครูจัดทำโครงการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ให้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ตามที่คณะทำงานเสนอแนะ และขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา จัดกลุ่มนักเรียน วิเคราะห์ชุมชน วิเคราะห์สถานศึกษาทำความเข้าใจกับครูที่โรงเรียนถึงประโยชน์ของการนิเทศภายใน ดำเนินงานตามระเบียบการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา แก่ครูทุกคนในสถานศึกษา ตรวจสอบ และรับรองรายงานการวิจัย นวัตกรรม และโครงการแก่ครู 3) แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา เพิ่มทักษะคุณลักษณะ มีความยืดหยุ่นตามบริบทของยุคดิจิทัล เชื่อมโยงและสอดแทรกข้อข่ายสหวิทยาการเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จัดการเรียนการสอน เน้นวิธีการเรียนรู้ปฏิบัติจริงเชิงนวัตกรรมที่บูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สร้างทักษะการคิดในขั้นที่สูง ซับซ้อนขึ้น และครูจำเป็นต้องเป็นผู้นำเรียนรู้ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง, วิชาการ, ยุคดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the condition of academic risk management of Pathum Bencha School Group administrators 2) study the academic risk management methods of Pathum Bencha School Group administrators 3) propose guidelines for academic risk management. Digital Era of Pathumbenja School Group Administrators under the Office of Secondary Education Service Area 4, Pathum Thani Province, is a mixed method research. There is a qualitative research method by studying documents. in-depth interview from 5 executives Quantitative Research Regulations sample 234 administrators and teachers of Pathumbenja School Group were used. The research tools were questionnaires, data analysis by documents. The study results were found that; 1) The state of academic risk management in the digital age of administrators in Pathum Bencha School Cluster was at a high level overall. In descending order, the highest level was on teaching and learning management, followed by research for educational quality development, measurement and evaluation, school internal supervising, and course content arrangement respectively. 2) The development methods of the academic risk management in the digital age of administrators in Pathum Bencha School Cluster are as follows: to set up teamwork, to monitor and supervise teachers to design teaching structure and learning management plan based on standard criteria and indicators, to revise the curriculum, to classify and group students, to analyze community, to analyze school, to build comprehension among teachers on school. 3) The guidelines of academic risk management in the digital age of administrators in Pathum Bencha School Cluster under the Office of Pathum Thani Secondary Educational Service Area 4 are: the course contents cover knowledge, skills, and characteristics, are flexible to the context of the digital age, relate and integrate with inter-disciplinary subjects suitable for learning in the 21st century, the teaching and learning management places a focus on real time learning and practicing methods integrated with other course subjects, and building advanced and complex thinking skills.

Keywords: Risk Management, Academic, Digital Age, School Administrators.

บทนำ

การบริหารแผ่นดินในปัจจุบันเป็นการบริหารราชการแนวใหม่ที่มุ่งเน้นความสำเร็จเชิงยุทธศาสตร์ แนวทางการบริหารความเสี่ยงเป็นการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ในหมวดที่ 3 มาตรา (9) กำหนดให้ส่วนราชการต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการไว้เป็นการล่วงหน้าได้กำหนดแผนการปฏิบัติราชการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ในมิติที่ 4 การพัฒนาองค์กรได้เลือกประเด็นการประเมินผล: การบริหารความเสี่ยงตัวชี้วัด ระดับความสำเร็จของการจัดทำระบบบริหารความเสี่ยงการบริหารความเสี่ยงถือได้ว่าเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันองค์กรภาครัฐให้มีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ (High Performance Public Organization) และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์กรเพื่อให้เป็นรูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยการบริหารความเสี่ยงเป็นแนวทางการบริหารงานที่ควรนำมาประยุกต์ใช้อยู่ตลอดเวลา (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2550)

หน่วยงานภาครัฐได้เริ่มนำการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในการบริหารจัดการภายในหน่วยงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐาน การควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2542 มาตรา 15 (3) (ก) (ค) ตามระเบียบฯ ข้อ 5 กำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานภาครัฐได้นำมาตรฐานการควบคุมภายในไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการจัดวางระบบการควบคุมภายในให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาให้เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 นับเป็นการปฏิรูปการศึกษาทุกระบบของการศึกษา นอกจากนี้ยังมีการปรับโครงสร้างการบริหารการศึกษาโดยให้มีองค์คณะบุคคลผู้แทนประชาชน ร่วมกำหนดนโยบายทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งหวังยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐานและการจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงสามารถดำเนินการได้อย่างอิสระ คล่องตัว และรวดเร็วมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการในการป้องกันอำนาจและทรัพย์สินที่ได้มาของบริษัทโดยการลดโอกาสของการสูญเสียซึ่งมาจากเหตุการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ นอกจากนี้การบริหารความเสี่ยงยังเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การตัดสินใจที่ดี โดยการให้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อความเสี่ยงและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งผู้บริหารในบริษัททุกประเภทจะต้องตื่นตัวต่อความเสี่ยงที่มีต่อบริษัท และผลกระทบที่อาจส่งผลถึงกำไรของบริษัทด้วย (ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2550) เป็นกระบวนการที่นำไปสู่การตัดสินใจและการวินิจฉัยสั่งการ โดยให้สามารถเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งต่อความเสี่ยงและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น (ปราชญา กล้าผจญ, 2545) และเป็นการจัดกระบวนการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายโดยมีการวางแผน วิเคราะห์ กำกับ พัฒนาทางเลือกในการบริหารความเสี่ยง ตรวจสอบติดตาม และควบคุมให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันตามวัตถุประสงค์ขององค์กร (ดวงใจ ช่วยตระกูล, 2551) ในการบริหารความเสี่ยงองค์กร คือ การกำหนดกลยุทธ์ บุคลากร กระบวนการเทคโนโลยีและองค์ความรู้ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อสร้างวัฒนธรรมการบริหารความเสี่ยงขององค์กร เป็นวิธีการบริหารความเสี่ยงที่ผนวกเข้ากับแผนกลยุทธ์ขององค์กร โดยทำการประเมินสถานการณ์

ที่มีผลกระทบต่อองค์กรและจัดทำแผนการป้องกันไว้ล่วงหน้าโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรลุปณิธิกิจขององค์กร และเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการบริหารทุกคนของบริษัท (นฤมล สะอาดโหม, 2550)

การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี มีระบบในการบริหารความเสี่ยงโดยการบริหารจัดการปัจจัยและควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่างๆ เพื่อลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสียหาย ทั้งในรูปของตัวเงิน หรือไม่ใช้ตัวเงิน เช่น ชื่อเสียง และการฟ้องร้องจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประสิทธิภาพประสิทธิผล หรือความคุ้มค่าคุณค่าให้ระดับความเสี่ยงและขนาดของความเสียหายที่เกิดขึ้นในอนาคตให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายขององค์กรตามยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์เป็นสำคัญ เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปฏิบัติตามขั้นตอน คือ การสร้างความมีส่วนร่วมของคนในองค์กร การค้นหาความเสี่ยงและระบุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยงบางสิ่งบางอย่างเราอาจจะมองข้ามไป การเลือกวิธีการจัดการกับความเสี่ยง การประเมินผลการกำกับดูแล (ธนรัตน์ แต้วัฒนา, 2550) เหตุนั้น การบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการจัดการกระบวนการบริหารที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ วางแผนจัดการองค์กร ควบคุมกิจกรรม หรือการดำเนินงานต่างๆ ขององค์กร เพื่อลดมูลเหตุและโอกาสที่จะเกิดความเสียหายให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ วิเคราะห์ กำกับ และติดตามควบคุมอย่างมีระบบ พัฒนาทางเลือกในการบริหารความเสี่ยงวิชาการเพื่อให้เกิดความมั่นใจสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการเพื่อให้การบริหารองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา วิธีการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา เพื่อเป็นข้อมูลในการนำมาวิเคราะห์ปัญหา และเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการยุคดิจิทัล ของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 591 คน ปีการศึกษา 2563

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผู้วิจัยกำหนดโดยการเปิดตารางของ Krejcie and Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 5 โรงเรียน โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตปทุมเบญจา และครูในกลุ่มสหวิทยาเขตปทุมเบญจา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี 2) แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเพื่อศึกษาวิธีการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผู้บริหารและครูเกี่ยวกับวิธีการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา

3. การกำหนดวิธีการจัดทำข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลจากขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ การเก็บรวบรวมจากเครื่องมือที่ใช้วิจัยคือสอบถามเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ได้จากผู้บริหารและครูกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา จำนวน 234 คน ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้บริหาร จำนวน 5 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยเอกสารวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ทางสถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี

ด้าน	สภาพการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา	ระดับสภาพการบริหารความเสี่ยง			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	การจัดเนื้อหาหลักสูตร	4.09	0.391	มาก	5
2	การจัดการเรียนการสอน	4.25	0.512	มาก	1

3	การนิเทศภายใน	4.11	0.375	มาก	4
4	การวัดผลประเมินผล	4.17	0.411	มาก	3
5	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.20	0.511	มาก	2
ภาพรวม		4.16	0.401	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา ในภาพรวมพบว่า มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.401) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงลำดับระดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวัดผลประเมินผล การนิเทศภายใน และการจัดเนื้อหาหลักสูตร ตามลำดับ

2. วิธีการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี

2.1 กระบวนการด้านการจัดการเนื้อหาหลักสูตร ต้องปฏิบัติดังนี้ 1) สถานศึกษาส่วนใหญ่ต้องมีการตรวจสอบ ทบทวนหลักสูตรอย่างจริงจัง 2) ครูต้องสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาเป็นตัวยึด 3) หลักสูตรสถานศึกษาต้องตรงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) 4) การจัดหลักสูตรให้กับผู้เรียนต้องไม่มากเกินความจำเป็นสร้างความยุ่งยากทางการเรียนให้กับนักเรียนและเพิ่มค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง 5) สถานศึกษาต้องจัดหลักสูตรโดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน

2.2 การจัดการเรียนการสอนยังจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร ต้องปฏิบัติดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ของครูต้องครอบคลุมมาตรฐานและตัวชี้วัด 2) ครูจัดการเรียนรู้ให้ครบกระบวนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สอน วัดผลและประเมินผล บันทึกผลต้องครอบคลุมกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ครูต้องนำผลการวิเคราะห์นักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจัง 4) ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย 5) ครูต้องมีทักษะการสอนด้านการอ่าน การเขียน และคิดวิเคราะห์ 6) ครูต้องมีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรู้ 7) ครูที่ปรึกษา/ครูประจำวิชา ต้องติดตามนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.3 การนิเทศภายในของโรงเรียนจะเข้มแข็ง ต้องปฏิบัติดังนี้ 1) วางแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ 2) ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศอย่างจริงจัง 3) ต้องมีปฏิทินการปฏิบัติงานนิเทศของสถานศึกษาอย่างชัดเจน 4) ผู้บริหารและบุคลากรส่วนใหญ่ต้องมีทักษะการนิเทศภายในและมีความมั่นใจในการให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอแนะแก่บุคลากรภายในสถานศึกษา 5) สถานศึกษาต้องมีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ 6) สถานศึกษาต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้มีความเชื่อมั่นหรือเชื่อถือซึ่งกันและกัน

2.4 การวัดผลประเมินผลจะบรรลุวัตถุประสงค์ ต้องปฏิบัติดังนี้ 1) ต้องมีเครื่องมือและวิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย เช่น นามธรรม รูปธรรม 2) ให้ความรู้ครูเพื่อสร้างความเข้าใจในวิธีการวัดผลประเมินผล 3) ต้องหลากหลายผู้ประเมิน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง

2.5 กระบวนการการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะบรรลุตามเป้าหมาย ต้องปฏิบัติดังนี้ 1) ครูต้องให้ความสำคัญกับงานวิจัย นวัตกรรมโครงการและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 2) ครูต้องมีทักษะในการจัดทำรายงานการวิจัย นวัตกรรม และโครงการ 3) ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถในการตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง และให้คำแนะนำแก่ครูในการเขียนรายงานวิจัย นวัตกรรม และโครงการ

3. แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี

3.1 การจัดการเรียนการสอน เน้นวิธีการเรียนรู้ปฏิบัติจริงเชิงนวัตกรรมที่บูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เน้นการใช้เทคโนโลยีสืบค้น ใช้เนื้อหาเป็นฐานสอนที่เป็นจริง สร้างทักษะการคิดใน ขั้นที่สูง ซับซ้อนขึ้น และครูจำเป็นต้องเป็นผู้นำเรียนรู้ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community, PLC)

3.2 การนิเทศภายใน ต้องมุ่งสู่เป้าหมาย มองถึงวิสัยทัศน์ด้าน ICT มีความสามารถในการใช้ และบำรุง Hardware, Software, Network ร่วมกันพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน พัฒนาสื่อ กิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน เน้นผู้เรียนให้สามารถประเมินความก้าวหน้าของตนเอง จัดหาสื่อเทคโนโลยี ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สุดท้ายต้องมีความต่อเนื่องของ การนิเทศติดตาม

3.3 การวัดผลประเมินผล ต้องปฏิรูปแนวการวัดและประเมินผลการศึกษา เป็นการประเมินในรูปแบบใหม่ที่เน้นทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 วิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย เน้นการสะท้อนผล การปฏิบัติของผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ประจำวัน หลากหลายเครื่องมือ วิธีการ การวัดผลประเมินผล

3.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหาร ครู ต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานและคุณลักษณะของผู้เรียน โดยการวิจัยพัฒนาต่อยอดความรู้สามารถ ปรับตัวมีวิสัยทัศน์ คำนึงถึงความต้องการ ของนักเรียน ให้ทันยุคทันเหตุการณ์เรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี พบผลการวิจัยที่นำมา อภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน คือ การจัดเนื้อหาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศภายใน การวัดผลประเมินผล และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีระดับสภาพความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพความเสี่ยงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวัดผลประเมินผล การนิเทศภายใน และการจัดเนื้อหาหลักสูตร ตามลำดับ ซึ่งมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของสุมนา เสือเอก (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา อาชีวศึกษาเอกชน โดยใช้การประเมินผลเชิงดุลยภาพ โดยใช้การประเมินผลเชิงดุลยภาพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การประเมินความเสี่ยงภายใต้มุมมองด้านนักเรียน ผู้ปกครอง 2) สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ภายใต้มุมมองด้านนักเรียน ผู้ปกครอง และมุมมองด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายใน 3) การจัดการความเสี่ยงภายใต้ มุมมองด้านการเงินและทรัพยากร 4) การติดตามและทบทวนความเสี่ยงภายใต้มุมมองด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายใน

2. แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการยุคดิจิทัล ของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี พบว่า

2.1 แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ด้านการจัดการเนื้อหาหลักสูตร

- 1) สถานศึกษาส่วนใหญ่ต้องมีการตรวจสอบ ทบทวนหลักสูตรอย่างจริงจัง
- 2) ครูต้องสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาเป็นตัวยึด
- 3) หลักสูตรสถานศึกษาต้องตรงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4) การจัดหลักสูตรให้กับผู้เรียนต้องไม่มากเกินไปจนสร้างความยุ่งยากทางการเรียนให้กับนักเรียนและเพิ่มค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง
- 5) สถานศึกษาต้องจัดหลักสูตรโดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน สอดคล้องบางประการกับการวิจัย สอดคล้องบางประการกับการวิจัยของสุภาวดี ดวงจันทร์ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอาชีวะเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และการวิจัยของ ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการควรศึกษารายละเอียด และวิธีการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีการวิเคราะห์หลักสูตรการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตลอดจนวิธีการนำหลักสูตรไปสู่การใช้จริงในห้องเรียน ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.2 แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ด้านการจัดการเรียนการสอน

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ของครูต้องครอบคลุมมาตรฐานและตัวชี้วัด
- 2) ครูจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมกระบวนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สอน วัดผลและประเมินผล บันทึกผลต้องครอบคลุมกระบวนการจัดการเรียนรู้
- 3) ครูต้องนำผลการวิเคราะห์นักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจัง
- 4) ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย
- 5) ครูต้องมีทักษะการสอนด้านการอ่าน การเขียน และคิดวิเคราะห์
- 6) ครูต้องมีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรู้
- 7) ครูที่ปรึกษา/ครูประจำวิชา ต้องติดตามนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องบางประการกับการวิจัยของสุรรัชช์ สารฤทธิ์ (2555) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่าระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับคือด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและด้านคุณลักษณะของครู ปัญหาความด้อยพัฒนาทางการศึกษา และวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีปัญหาสำคัญคือคะแนนการเรียนการสอนในทุกสาขาวิชายังเน้นการท่องจำมากกว่าการคิดการเข้าใจดังนั้นเราจึงขาดแคลนครูอาจารย์ที่เข้าใจวิทยาศาสตร์สามารถสอนเพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างความสนใจให้กับนักเรียนได้การสอนตามตำราที่เน้นการท่องจำเพื่อสอบเลื่อนชั้นและเข้ามหาวิทยาลัยทำให้วิชาด้านวิทยาศาสตร์ไม่เป็นที่นิยมหรือกลุ่มที่เลือกยังไม่มีคุณภาพเพียงพอ

2.3 แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ด้านการนิเทศภายใน

- 1) วางแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ
- 2) ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศอย่างจริงจัง
- 3) ต้องมีปฏิทินการปฏิบัติงานนิเทศของสถานศึกษาอย่างชัดเจน
- 4) ผู้บริหารและบุคลากรส่วนใหญ่ต้องมีทักษะการนิเทศภายในและมีความมั่นใจในการให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอแนะแก่บุคลากรภายในสถานศึกษา
- 5) สถานศึกษาต้องมีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ
- 6) สถานศึกษาต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้มีความเชื่อมั่นหรือเชื่อถือซึ่งกันและกัน สอดคล้องบางประการกับการวิจัยของพรพรรณ งามโรจน์ (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความเสี่ยงภายในได้แก่ปัจจัยภายในที่องค์กรสามารถควบคุมได้แต่สามารถส่งผลกระทบหรือเป็น

อุปสรรคต่อการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ โครงสร้างองค์กรกระบวนการและวิธีการดำเนินงานความเพียงพอของข้อมูลและเทคโนโลยีสำหรับการให้บริการเป็นต้น

2.4 แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ด้านการวัดผลประเมินผล 1) ต้องมีเครื่องมือและวิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย เช่น นามธรรม รูปธรรม 2) ให้ความรู้ครูเพื่อสร้างความเข้าใจในวิธีการวัดผลประเมินผล 3) ต้องหลากหลายผู้ประเมิน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง สอดคล้องบางประการกับการวิจัยของจิราพร กวดขุนทด (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) กำหนดนโยบายบริหารความเสี่ยงต้องเป็นนโยบายและบังคับผู้บริหารออกแนวทางปฏิบัติการกำหนดในเรื่องของการบริหารความเสี่ยง 2) มีการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน 3) มีหน่วยงานให้คำปรึกษาส่วนกลาง การปฏิบัติงานต้องมีการปรับปรุงกระบวนการ เพื่อลดความเสี่ยง 4) เจ้าหน้าที่ที่มีสมรรถนะในด้านการให้บริการและควรคัดเลือกผู้ปฏิบัติทางงานวิชาการอย่างรอบคอบ 5) การสื่อสารให้ข้อมูลความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอโดยเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหาร ความเสี่ยงประเด็นความเสี่ยงที่ควรต้องได้รับการจัดการทันทีและการปรับปรุงแผนการดำเนินงานที่จำเป็น 6) การจัดให้มีการฝึกอบรมและใช้กลไกการบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลและเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติที่เหมาะสม 7) จัดให้มีหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยงเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือในการดำเนินการการสนับสนุนการนำการบริหารความเสี่ยงมาปฏิบัติและการพัฒนาความสามารถในการบริหารความเสี่ยงของพนักงาน

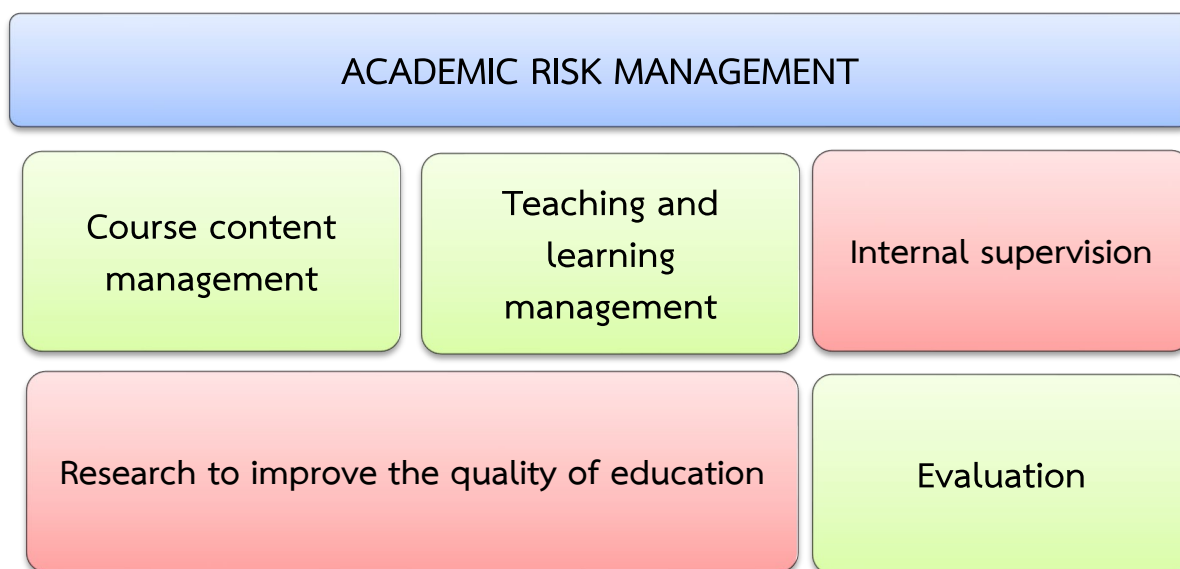
2.5 แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 1) ครูต้องให้ความสำคัญกับงานวิจัย นวัตกรรมโครงงานและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 2) ครูต้องมีทักษะในการจัดทำรายงานการวิจัย นวัตกรรม และโครงงาน 3) ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถในการตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง และให้คำแนะนำแก่ครูในการเขียนรายงานวิจัย นวัตกรรม และโครงงาน สอดคล้องบางประการกับการวิจัยของวันชัย คำหน่อ (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านบรรยากาศในสถานศึกษา ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ ปัจจัยด้านผู้ปกครองชุมชน และปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา

3. แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา เพิ่มทักษะคุณลักษณะ มีความยืดหยุ่นตามบริบทของยุคดิจิทัล เชื่อมโยงและสอดแทรกขอบข่ายสหวิทยาการเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21จัดการเรียนการสอน เน้นวิธีการเรียนรู้ปฏิบัติจริงเชิงนวัตกรรมที่บูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สร้างทักษะการคิดในขั้นที่สูง ซับซ้อนขึ้น และครูจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นผู้นำเรียนรู้ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community, PLC) สอดคล้องบางประการกับการวิจัยของจิราพร กวดขุนทด (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า เน้นวิธีการเรียนรู้ปฏิบัติจริงเชิงนวัตกรรมที่บูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีความสามารถในการใช้และบำรุง Hardware, Software, Network ร่วมกันพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน การศึกษาผู้บริหารและครูจะต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานและคุณลักษณะของผู้เรียน โดยการวิจัยพัฒนาต่อยอดความรู้สามารถปรับตัว มีวิสัยทัศน์ คำนึงถึงความต้องการของนักเรียน ให้นักเรียนให้ทันยุคทันเหตุการณ์เรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการยุคดิจิทัล ของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี สรุปลงองค์ความรู้ความวิจัยดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย “C T I E R Model”

องค์ความรู้ความวิจัย คือ “C T I E R Model” มีอธิบายดังนี้

C หมายถึง Course content management ด้านการจัดการเนื้อหาหลักสูตร ได้แก่ เนื้อหาสาระองค์ความรู้ต่างๆในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไม่ต้องแยกส่วนจากกันครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ มีความยืดหยุ่นหลักสูตรสถานศึกษา ตามบริบทของยุคดิจิทัล เชื่อมโยงและสอดคล้องกับข้อบ่งชี้สหวิทยาการต่างๆ สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

T หมายถึง Teaching and learning management ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ เน้นวิธีการเรียนรู้ปฏิบัติจริงเชิงนวัตกรรมที่บูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เน้นการใช้เทคโนโลยีสืบค้นใช้เนื้อหาเป็นฐานสอนที่เป็นจริง สร้างทักษะการคิดในขั้นที่สูง ซับซ้อนขึ้น และครูจำเป็นต้องเป็นผู้นำเรียนรู้ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community, PLC)

I หมายถึง Internal supervision ด้านการนิเทศภายใน ได้แก่ ต้องมุ่งสู่เป้าหมาย มองถึงวิสัยทัศน์ด้าน ICT มีความสามารถในการใช้และบำรุง Hardware, Software, Network ร่วมกันพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน พัฒนาสื่อ กิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน เน้นผู้เรียนให้สามารถประเมินความก้าวหน้าของตนเอง จัดหาสื่อเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สุดท้ายต้องมีความต่อเนื่องของการนิเทศติดตาม

E หมายถึง Evaluation ด้านการวัดผลประเมินผล ได้แก่ ต้องปฏิรูปแนวการวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นการประเมินในรูปแบบใหม่ที่เน้นทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 วิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย เน้นการสะท้อนผลการปฏิบัติของผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ประจำวัน หลากหลายเครื่องมือ วิธีการการวัดผลประเมินผล

R หมายถึง Research to improve the quality of education ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานและคุณลักษณะของผู้เรียน โดยการวิจัยพัฒนาต่อยอดความรู้สามารถ ปรับตัว มีวิสัยทัศน์ คำนึงถึงความต้องการของนักเรียนให้ทันยุคทันเหตุการณ์เรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ควรดำเนินการอย่างเร่งรีบในเรื่องการตั้งทีมงานติดตาม ควบคุม กำกับให้ครูจัดทำโครงการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ให้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัด
 - 1.2 ควรดำเนินการในเรื่องการการจัดหาวิทยากรให้ความรู้ในการจัดทำและเขียนรายงานการวิจัย นวัตกรรม และโครงการ
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรวิจัยเรื่องการนำผลการเรียนการสอนมาวิเคราะห์แล้วปรับปรุงพัฒนานักเรียนพัฒนาครู และขอความร่วมมือผู้ปกครองให้ช่วยดูแลติดตามนักเรียนด้วย
 - 2.2 ควรวิจัยเรื่องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผลของการรับการนิเทศการ Coaching
 - 2.3 ควรวิจัยเรื่องการจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผล

เอกสารอ้างอิง

- จิราพร กวดขุนทด. (2559). การบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยเสกสรรค์ พรหมศรี. (2550). การบริหารความเสี่ยง. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2551). การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนรัตน์ แต้ววัฒนา. (2550). คู่มือการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2550. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นฤมล สะอาดโณม. (2550). การบริหารความเสี่ยงองค์กร. กรุงเทพมหานคร: ฐานการพิมพ์.
- ประนอม ศรีดี. (2561). ระบบบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ประเสริฐ ศรีบุญเรือง. (2548). ปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็กในอำเภอสนทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ปราชญา กล้าจัญญ. (2545). การบริหารความเสี่ยง. กรุงเทพมหานคร: ปราชญาพับลิชชิ่ง.
- พรพรรณ งามโรจน์. (2560). แนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- พระมหาบุญจันทร์ จนทมโม (จันทสิทธิ์). (2561). รูปแบบการพัฒนาศูนย์กลางการศึกษาของคณะสงฆ์
ลาว. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วันชัย คำหน่อ. (2565). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัด
การศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง
กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.
กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2550). คู่มือการบริหารความเสี่ยง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- สุภาวดี ดวงจันทร์. (2559). รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุนา เสือเอก. (2560). รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน โดยใช้การ
ประเมินผลเชิงดุลยภาพ. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุริย์รักษ์ สารฤทธิ์. (2553). การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การ
บริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหอวัง ตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู*

THE NEEDS FOR DEVELOPING HORWANG SCHOOL TEACHERS BASED ON THE CONCEPT OF TEACHER LEADERSHIP

¹นิภาพร วงษ์ศิริ Nipaporn Wongsiri ²ธีรภัทร กุโลภาส Dhirapat Kulophas

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: nipaporn.wongsiri@horwang.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหอวังตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนหอวัง ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และ รองผู้อำนวยการโรงเรียน 4 คน รวม 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และครูโรงเรียนหอวัง จำนวน 216 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random) ได้จำนวน 134 คน รวมทั้งสิ้น 139 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนหอวัง ตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น ฐานนิยม และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหอวังตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($PNI_{modified} = 0.19$) รองลงมาคือ ผู้นำการพัฒนาวิชาชีพและการประสานความร่วมมือ ($PNI_{modified} = 0.14$) ผู้นำการพัฒนาผู้เรียนและการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ($PNI_{modified} = 0.12$) และผู้นำการพัฒนาตนเอง ($PNI_{modified} = 0.11$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำของครู, การพัฒนาครู, ความต้องการจำเป็น

Abstract

This research aimed to investigate the requirements for the development of teachers at Horwang School, based on the concept of teacher leadership. The research methodology used in this study was descriptive research. The population for the study consisted of Horwang School, with 1 school director and 4 deputy school directors providing the data, totaling 5 individuals. Additionally, 216 teachers from Horwang School were included in the research, selected using simple random sampling, resulting in a sample size of 134 teachers, making a total of 139 participants. The research instrument used was a questionnaire on the current state and desired state of teacher development at Horwang School, based on the concept of teacher leadership. The statistical analysis included frequency distribution,

*Received: June 23, 2023, Revised: August 14, 2023, Accepted: August 14, 2023.

percentages, mean, standard deviation, necessity index analysis, preferences, and content analysis. The research findings indicate the following requirements for the development of teachers at Horwang School, based on the concept of teacher leadership: The highest level of necessity is related to leaders of change (PNI_{modified} = 0.19), followed by leaders in professional development and collaboration (PNI_{modified} = 0.14). Additionally, leaders in student development and effective teaching (PNI_{modified} = 0.12) and leaders in self-development (PNI_{modified} = 0.11) are also considered necessary.

Keywords: Teacher Leadership, Teacher Development, Necessary Requirements.

บทนำ

การพัฒนาครูเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาไทยโดยกระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนทุกแผนย่อยในประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้ และแผนย่อยที่ 3 ในประเด็น 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) และนโยบายรัฐบาลทั้งในส่วนนโยบายหลักด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย และนโยบายเร่งด่วน เรื่อง การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 ร่างแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 -2570 โดยเฉพาะหมวดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาในประเทศไทยโดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะและความรู้ของครูให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีโดยมุ่งหวังให้ผู้เรียน ทุกช่วงวัยจะได้รับการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งในด้านโอกาส ความเท่าเทียม ความเสมอภาคความปลอดภัยและมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นในศตวรรษที่ 21 และมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ดังนั้น ในการเร่งรัดการทำงานภาพรวมกระทรวงให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจกับสังคมและผลักดันให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพในทุกมิติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

โรงเรียนหอวัง เห็นความสำคัญของการพัฒนาครูสู่การมีภาวะผู้นำของครูอย่างยิ่ง โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเพื่อขับเคลื่อนนโยบายคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติจึงได้กำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนดังนี้ วิสัยทัศน์ (Vision) กล่าวว่า “โรงเรียนหอวังเป็นสถานศึกษาชั้นนำระดับประเทศและนานาชาติ ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพผู้เรียน สู่การศึกษา 4.0 เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ และคุณธรรมอย่างยั่งยืน” โดยพันธกิจข้อที่ 3 ได้กล่าวถึง การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (โรงเรียนหอวัง, 2565) จะเห็นได้ว่าโรงเรียนหอวังมุ่งเน้นพัฒนาครูสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังที่ จรูณี แสงหวัง และธีร หฤทัยนาสน์ดี (2563) กล่าวว่า องค์ประกอบด้านการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ถือเป็นเครื่องมือ กระบวนการ วิธีการที่จะนำไปสู่ภาวะผู้นำของครู ซึ่งแนวคิดภาวะผู้นำของครูเป็นหนึ่งในกระบวนการในการพัฒนาครูให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน หรือภาระงานอื่น การสร้าง

ภาวะผู้นำของครูให้เกิดขึ้นจึงส่งผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความสำเร็จทางการเรียนรู้ ทักษะทางวิชาการ และพฤติกรรมทางการเรียนรู้ ซึ่งเกิดจากครูที่มีภาวะผู้นำส่งผลให้มีการสร้างสภาวะการเรียนรู้ที่ดีในโรงเรียน (Marzano et al., 2001) ภาวะผู้นำของครูจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษา สร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นกับเพื่อนครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะวิชาชีพ ร่วมกัน สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ครูเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโรงเรียน (York-Barr & Duke, 2004)

ในความท้าทายของการบริหารการศึกษาของโรงเรียน คือ การที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาสามารถใช้ภาวะผู้นำของตน เพื่อดึงภาวะผู้นำของครูในโรงเรียนที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์โดยสร้างสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่สนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำมากกว่าการกำหนดตำแหน่งตามโครงสร้างภายในของโรงเรียน (Kayrooz & Fleming, 2008; Leithwood et al., 2010) ข้อมูลจากทำเนียบผู้อำนวยการโรงเรียนหวังในอดีจนถึงปัจจุบัน พบว่าการดำรงตำแหน่งของผู้อำนวยการโรงเรียนหวังและฝ่ายบริหารไม่ครบวาระ ทำให้การดำเนินนโยบายขาดความต่อเนื่อง ส่งผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรในโรงเรียน (Firestone & Martinez, 2009) การที่ครูมีภาวะผู้นำของครู จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการช่วยขับเคลื่อนโรงเรียน ภาวะผู้นำของครูไม่เพียงปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น แต่เป็นการใช้อำนาจแสดงพฤติกรรมผู้นำอย่างเหมาะสมในทุกภารกิจในโรงเรียน (Neuman & Simmons, 2000) และภาวะผู้นำของครูเป็นการพัฒนาทางวิชาชีพ ผ่านการทำงานร่วมกัน การให้คำปรึกษา มีส่วนในการพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพ ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Katzenmeyer & Moller, 2009) ครูที่ขาดภาวะผู้นำส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับครูและบุคลากรภายในโรงเรียน ขาดการทำงานที่ประสานความร่วมมือ การแบ่งปันแนวคิดและความชำนาญ รวมถึงประสบการณ์ที่มีประโยชน์ (Leithwood et al., 2010) นำไปสู่สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ไม่สร้างสรรค์ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู ส่งผลเชิงลบต่อผู้เรียน (Sergiovanni, 2005)

โรงเรียนที่ครูมีภาวะผู้นำของครูที่เข้มแข็งจะมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่สูงขึ้น เนื่องจากครูมีกลยุทธ์การสอน และแบบฝึกหัดการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อยกระดับประสบการณ์และผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (York-Barr & Duke, 2004) การสนับสนุนและสร้างพลังขับเคลื่อนภาวะผู้นำของครูภายในโรงเรียน โดยส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเอง ปฏิบัติหน้าที่แบบประสานความร่วมมือ ร่วมกันแก้ไขปัญหา เปิดโอกาสให้ครูแสดงภาวะผู้นำของครู การส่งเสริมภาวะผู้นำของครูสามารถสร้างความเข้าใจร่วมกันในโรงเรียน (Bellibas et al., 2020) โรงเรียนหวังจึงเห็นความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำของครู เนื่องจากภาวะผู้นำของครูมีผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความสำเร็จทางการเรียนรู้ ทักษะทางวิชาการ และพฤติกรรมทางการเรียนรู้ ซึ่งเกิดจากครูที่มีภาวะผู้นำ ส่งผลให้มีการสร้างสภาวะการเรียนรู้ที่ดีในโรงเรียน (Wang et al., 2022)

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาภาวะผู้นำของครูจึงเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาภาพการปฏิบัติหน้าที่ของครู ศักยภาพของผู้เรียนของโรงเรียนหวัง ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหวัง ตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู เพื่อเป็นประโยชน์สำคัญของการพัฒนาการศึกษาและสร้างวัฒนธรรมโรงเรียนในเชิงบวกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนหอวัง ตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหอวัง ตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหอวัง จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน รวม 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ครูโรงเรียนหอวังประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 134 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดโดยใช้เกณฑ์ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน (E) $\pm 5\%$ ได้จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 139 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทางการพัฒนาครูของโรงเรียนหอวัง ตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 34 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ รวมทั้งสิ้น 41 ข้อ

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของครู กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ร่างข้อคำถามในแบบสอบถามตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย ออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง การปรับปรุงเครื่องมือ ด้วยการพิจารณาค่า IOC ที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิโดยพิจารณาข้อที่มีค่า IOC > 0.50 และในส่วนของข้อคำถามที่มีค่า IOC ≤ 0.50 ผู้วิจัยนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ นำแบบสอบถามไปจัดพิมพ์โดยผ่านการนำเสนอให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำส่งและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยติดตามและให้ข้อมูลจากการสอบถามเพิ่มเติมของกลุ่มกับตัวอย่างจำนวน 139 คน ผ่านทาง E-Mail โทรศัพท์ และ Line group ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 14 วัน และได้รับการตอบกลับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วน จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทางการพัฒนาครูของโรงเรียนหอวัง ตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู วิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น โดยจัดลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย

สรุปผลการวิจัย

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู ในภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($M = 4.04$, $S.D. = 0.57$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้นำการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก ($M = 4.19$, $S.D. = 0.54$) รองลงมาคือ ผู้นำการพัฒนาผู้เรียนและการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ($M = 4.18$, $S.D. = 0.52$) และ ผู้นำการพัฒนาวิชาชีพและการประสานความร่วมมือ อยู่ในระดับมาก ($M = 3.94$, $S.D. = 0.74$) ด้านที่น้อยที่สุดคือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมาก ($M = 3.84$, $S.D. = 0.50$)

สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.59$, $S.D. = 0.42$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้นำการพัฒนาผู้เรียนและการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.70$, $S.D. = 0.39$) รองลงมาคือ ผู้นำการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.64$, $S.D. = 0.44$) และ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.57$, $S.D. = 0.42$) ด้านที่น้อยที่สุดคือ ผู้นำการพัฒนาวิชาชีพและการประสานความร่วมมือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.51$, $S.D. = 0.59$)

ความต้องการจำเป็นพบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($PNI_{modified} = 0.19$) รองลงมาคือ ผู้นำการพัฒนาวิชาชีพและการประสานความร่วมมือ ($PNI_{modified} = 0.14$) ผู้นำการพัฒนาผู้เรียนและการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ($PNI_{modified} = 0.12$) และผู้นำการพัฒนาตนเอง ($PNI_{modified} = 0.11$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู ในภาพรวม

การพัฒนาครูตามแนวคิด ภาวะผู้นำของครู	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ความต้องการ จำเป็น
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ		
1. ผู้นำการพัฒนาตนเอง	4.19	0.54	มาก	4.64	0.44	มากที่สุด	0.11	4
2. ผู้นำการพัฒนาผู้เรียนและการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	4.18	0.52	มาก	4.70	0.39	มากที่สุด	0.12	3
3. ผู้นำการพัฒนาวิชาชีพและการประสานความร่วมมือ	3.94	0.74	มาก	4.51	0.59	มากที่สุด	0.14	2
4. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง	3.84	0.50	มาก	4.57	0.42	มากที่สุด	0.19	1
เฉลี่ยรวม	4.04	0.57	มาก	4.61	0.46	มากที่สุด	0.14	

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู พบว่า ความต้องการจำเป็นด้านที่มีความต้องการสูงที่สุดคือ การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสู่ครูมืออาชีพ ($PNI_{modified} = 0.14$) รองลงมาคือ การวางแผนการพัฒนาตนเอง เช่น เข้าร่วมการอบรมพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี ($PNI_{modified} = 0.13$) การสร้างองค์ความรู้ใหม่โดยการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิม หรือการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ($PNI_{modified} = 0.11$) การมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จและใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ($PNI_{modified} = 0.10$) การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และทักษะของตนเองกับผู้อื่น ($PNI_{modified} = 0.09$) การตระหนักถึงสำคัญในการพัฒนาตนเอง ($PNI_{modified} = 0.06$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู ผู้นำการพัฒนาตนเอง รายชื่อย่อย

ผู้นำการพัฒนาตนเอง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ความต้องการจำเป็น
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ		
1. การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสู่ครูมืออาชีพ	4.01	0.64	มาก	4.58	0.61	มากที่สุด	0.14	1
2. การสร้างองค์ความรู้ใหม่โดยการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิม หรือการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ	4.20	0.66	มาก	4.65	0.64	มากที่สุด	0.11	3
3. การตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเอง	4.42	0.65	มาก	4.70	0.53	มากที่สุด	0.06	6
4. การวางแผนการพัฒนาตนเอง เช่น เข้าร่วมการอบรมพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี	4.06	0.71	มาก	4.63	0.51	มากที่สุด	0.13	2
5. การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และทักษะของตนเองกับผู้อื่น	4.10	0.74	มาก	4.50	0.63	มากที่สุด	0.09	5
6. การมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ และใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่	4.36	0.70	มาก	4.79	0.40	มากที่สุด	0.10	4
เฉลี่ยรวม	4.19	0.54	มาก	4.64	0.44	มากที่สุด	0.11	

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู พบว่า ความต้องการจำเป็นว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ ผู้นำในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม แหล่งการเรียนรู้ (PNI_{modified} = 0.16) รองลงมาคือ การออกแบบการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยใช้วิจัยเป็นฐาน (PNI_{modified} = 0.16) การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (PNI_{modified} = 0.14) การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยส่งเสริมผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ (PNI_{modified} = 0.12) การส่งเสริมผู้เรียนในการนำความรู้สู่การปฏิบัติจริง (PNI_{modified} = 0.12) การบริหารชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (PNI_{modified} = 0.10) การวิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้ วัดประเมินผล (PNI_{modified} = 0.08) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู ผู้นำการพัฒนาผู้เรียนและการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ รายชื่อย่อย

ผู้นำการพัฒนาผู้เรียนและการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ความต้องการจำเป็น
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ		
1. การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.14	0.65	มาก	4.73	0.48	มากที่สุด	0.14	3
2. การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยส่งเสริมผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ	4.28	0.63	มาก	4.79	0.44	มากที่สุด	0.12	4
3. ผู้นำในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม แหล่งการเรียนรู้	3.96	0.74	มาก	4.61	0.55	มากที่สุด	0.16	1
4. การส่งเสริมผู้เรียนในการนำความรู้สู่การปฏิบัติจริง	4.29	0.66	มาก	4.79	0.47	มากที่สุด	0.12	5

ผู้นำการพัฒนาผู้เรียนและการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ความต้องการ จำเป็น
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ		
5. การออกแบบการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยใช้วิจัยเป็นฐาน	3.89	0.72	มาก	4.51	0.64	มากที่สุด	0.16	2
6. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้วัดประเมินผล	4.42	0.66	มาก	4.77	0.42	มากที่สุด	0.08	7
7. การบริหารชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.27	0.65	มาก	4.69	0.46	มากที่สุด	0.10	6
เฉลี่ยรวม	4.18	0.52	มาก	4.70	0.39	มากที่สุด	0.12	

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู พบว่า ความต้องการจำเป็นว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การแบ่งปันความเชี่ยวชาญให้แก่เพื่อนครู (PNI_{modified} = 0.16) การเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพ ร่วมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PNI_{modified} = 0.15) การให้ความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายและชุมชน (PNI_{modified} = 0.14) การช่วยเหลือสนับสนุน และให้คำปรึกษาเพื่อนครู เพื่อพัฒนาไปสู่ครูมืออาชีพ (PNI_{modified} = 0.14) การเป็นแบบอย่างในการประสานความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม (PNI_{modified} = 0.14) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู ผู้นำการพัฒนาวิชาชีพและการประสานความร่วมมือ รายชื่อย่อย

ผู้นำการพัฒนาวิชาชีพและการ ประสานความร่วมมือ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ความต้องการ จำเป็น
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ		
1. การช่วยเหลือ สนับสนุน และให้คำปรึกษาเพื่อนครู เพื่อพัฒนาไปสู่ครูมืออาชีพ	4.01	0.74	มาก	4.56	0.55	มากที่สุด	0.14	4
2. การเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพ ร่วมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้	3.83	0.85	มาก	4.41	0.74	มากที่สุด	0.15	2
3. การแบ่งปันความเชี่ยวชาญให้แก่เพื่อนครู	3.89	0.86	มาก	4.53	0.65	มากที่สุด	0.16	1
4. การให้ความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายและชุมชน	3.93	0.88	มาก	4.47	0.72	มากที่สุด	0.14	3
5. การเป็นแบบอย่างในการประสานความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม	4.04	0.81	มาก	4.58	0.62	มากที่สุด	0.14	5
เฉลี่ยรวม	3.94	0.74	มาก	4.51	0.59	มากที่สุด	0.14	

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู พบว่า ความต้องการจำเป็นว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์ของโรงเรียน (PNI_{modified} = 0.36) รองลงมาคือ การเป็นตัวแทนเพื่อนครูในการเสนอแนวทาง

พัฒนาโรงเรียนให้กับผู้บริหารโรงเรียน ($PNI_{modified} = 0.33$) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์และการตัดสินใจ ($PNI_{modified} = 0.19$) การนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ เช่น มุ่งพัฒนาศักยภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศที่หลากหลาย ($PNI_{modified} = 0.17$) การเผชิญปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างแนวคิดใหม่ในการแก้ปัญหา ($PNI_{modified} = 0.14$) การมุ่งความสำเร็จของโรงเรียน โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ตอบสนองวิสัยทัศน์และนโยบายของโรงเรียน ($PNI_{modified} = 0.13$) การปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ($PNI_{modified} = 0.12$) การมีเจตคติเชิงบวกและเป็นแรงบันดาลใจให้กับเพื่อนครู ($PNI_{modified} = 0.12$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหอวัง ตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู ผู้นำการเปลี่ยนแปลง รายชื่อย่อย

ผู้นำการเปลี่ยนแปลง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ความต้องการจำเป็น
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ		
1. การนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ เช่น มุ่งพัฒนาศักยภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศที่หลากหลาย	3.83	0.81	มาก	4.48	0.67	มากที่สุด	0.17	4
2. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์และตัดสินใจ	3.63	0.99	มาก	4.31	0.85	มากที่สุด	0.19	3
3. การมีเจตคติเชิงบวกและเป็นแรงบันดาลใจให้กับเพื่อนครู	4.04	0.87	มาก	4.52	0.71	มากที่สุด	0.12	8
4. การปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง	4.14	0.76	มาก	4.65	0.57	มากที่สุด	0.12	7
5. การเผชิญปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างแนวคิดใหม่ในการแก้ปัญหา	4.14	0.64	มาก	4.73	0.50	มากที่สุด	0.14	5
6. การมุ่งความสำเร็จของโรงเรียน โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ตอบสนองวิสัยทัศน์และนโยบายของโรงเรียน	4.05	0.82	มาก	4.59	0.62	มากที่สุด	0.13	6
7. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน	3.45	0.63	ปานกลาง	4.68	0.48	มากที่สุด	0.36	1
8. การเป็นตัวแทนเพื่อนครูในการเสนอแนวทางพัฒนาโรงเรียนให้กับผู้บริหารโรงเรียน	3.46	0.53	ปานกลาง	4.60	0.49	มากที่สุด	0.33	2
เฉลี่ยรวม	3.84	0.50	มาก	4.57	0.42	มากที่สุด	0.19	

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหอวัง ตามแนวคิดภาวะผู้นำของครู ผลวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง สะท้อนให้เห็นว่าครูโรงเรียนหอวังต้องการที่จะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกและนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนพัฒนาวิชาชีพ และพัฒนาผู้เรียน ผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีส่วนช่วยในการส่งเสริมวิสัยทัศน์ร่วมกัน ความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันและวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันระหว่างครู (Avolio & Yammarino, 2013) เชื่อมโยงกับแรงจูงใจของครูในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ และการใช้นวัตกรรมที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ของผู้เรียนและประสิทธิภาพโดยรวมของโรงเรียนดีขึ้น (Bass & Riggio, 2006) ซึ่งผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความหมายถึงครูมีบทบาทในการสนับสนุนเพื่อนครูและโรงเรียนในการผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงมักมีความรู้ความเข้าใจทางวิชาการสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองในสถานะที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นได้ในโรงเรียน และเป็นผู้หน้าที่สร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นผู้ตามให้บรรลุผลลัพธ์ (Burns, 2012) สอดคล้องผลวิจัยของ Li and Liu (2022) สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญ และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับภาวะผู้นำของครู เนื่องจากครูที่มีภาวะผู้นำของครูมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของครูและนักเรียน ข้อเท็จจริงในงานวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของครูเป็นสื่อกลางที่สำคัญระหว่างครูและฝ่ายบริหารโรงเรียน การที่ผู้บริหารให้ความสำคัญและสนับสนุนการพัฒนาภาวะผู้นำของครูจะนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนสู่ความสำเร็จ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และสร้างสภาพแวดล้อมทางการศึกษาเชิงบวก และสอดคล้องกับที่วีระยุทธ แสงไชย (2564) กล่าวว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำของครูเช่นกัน โดยครูต้องให้ความสนใจต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นปัจจุบันมีการวางแผนอย่างมีเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของโรงเรียนร่วมกับผู้อื่น มีการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งกระตุ้นผู้อื่นให้มีการเรียนรู้และความร่วมมือในชุมชนโรงเรียน ครูที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนโรงเรียน และวิชาชีพ

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของผู้นำการเปลี่ยนแปลงรายช้อย่อย พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือการมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์ของโรงเรียน รองลงมาคือการเป็นตัวแทนเพื่อนครูในการเสนอแนะทางพัฒนาโรงเรียนให้กับผู้บริหารโรงเรียน ในบริบทของโรงเรียนหอวัง การมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์และเสนอแนะทางพัฒนาโรงเรียน ขาดการประสานความร่วมมือภายในโรงเรียน ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินนโยบายของโรงเรียน จากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี (Generation Y) ด้วยคุณลักษณะเฉพาะ ประสบการณ์ และมุมมองของกลุ่มคนในช่วงอายุดังกล่าว มีความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ต้องการพัฒนาตนเองสู่การเป็นผู้นำการขับเคลื่อนความก้าวหน้าของโรงเรียน (Delgado et al., 2020; LaCore, 2015; Onorato et al., 2018) ในศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนากลยุทธ์และเสนอแนะทางพัฒนาโรงเรียน นักวิจัยรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากครู 480 คนในโรงเรียนเอสโตเนีย 16 แห่งโดยใช้แบบสอบถาม ผลลัพธ์เผยให้เห็นข้อค้นพบที่สำคัญดังต่อไปนี้ ครูในโรงเรียนที่การเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์และเสนอแนะทางพัฒนาโรงเรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้นำที่สูงกว่า ชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมโดยการแบ่งความรับผิดชอบในการเป็นผู้นำระหว่างบุคคลหลายคน ครูจะรู้สึกพร้อมมากขึ้นที่จะรับบทบาทเป็นผู้นำ (Oppi et al., 2022) ดังนั้น การส่งเสริมการเข้าไปมีส่วนร่วมของครูในการเสนอแนะทางพัฒนากลยุทธ์และวิสัยทัศน์ของโรงเรียน รวมถึงการเป็นตัวแทนเพื่อนครูในการเสนอแนะทางพัฒนาโรงเรียนให้กับผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นแนวทางในการพัฒนาครูสู่ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำของครู

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ การสังเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาภาวะผู้นำของครูโดยภาวะผู้นำของครูเป็นในการแสดงบทบาทผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสถานการณ์หรืองานที่ได้รับมอบหมาย มีความมุ่งมั่นต่อเป้าหมายของโรงเรียนและของตนเอง มีความสามารถในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสู่ครูมืออาชีพ สร้างสัมพันธภาพที่ดี ช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนครูให้สามารถพัฒนาไปสู่ครูมืออาชีพ เป็นแบบอย่างในการประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายในการปฏิบัติงานเป็นทีม ส่งเสริมและสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู และสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (Ding & Thien, 2022; Gülmez, 2022; Shen et al., 2020; Webber & Okoko, 2021) สรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ภาวะผู้นำของครู

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ภาวะผู้นำของครู อธิบายได้ดังนี้

1. ผู้นำการพัฒนาตนเอง ครูมีความสามารถในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องไปสู่ครูมืออาชีพ สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ สามารถแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และทักษะของตนเองกับผู้อื่น ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเอง สามารถวางแผนการพัฒนาตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการและเป้าหมาย มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่

2. ผู้นำการพัฒนาผู้เรียนและการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ครูมีความสามารถในการส่งเสริมผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดประสบการณ์และกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียน และนำความรู้สู่การปฏิบัติจริง สามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างมีระบบ มีความสามารถในการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ สามารถวัดประเมินผลและบริหารชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำชั้นเรียนด้วยการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน

3. ผู้นำการพัฒนาวิชาชีพและการผสมความร่วมมือ ครูมีความสามารถในการช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนครูให้สามารถพัฒนาไปสู่ครูมืออาชีพ เป็นผู้นำการส่งเสริมและสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู สามารถแบ่งปันความเชี่ยวชาญ ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างในการประสานความร่วมมือ มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม

4. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ครูที่สามารถนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์และการตัดสินใจ มีเจตคติเชิงบวกพร้อมปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถเผชิญปัญหาและอุปสรรคภายใต้วัฒนธรรมและโครงสร้างของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจกระตุ้นการใช้ปัญญาในการสร้างแนวคิดใหม่ มุ่งความสำเร็จของโรงเรียน มีส่วนในการพัฒนากลยุทธ์ของโรงเรียน สามารถเป็นตัวแทนเพื่อนครูในการเสนอแนวทางพัฒนาโรงเรียนให้กับผู้บริหารโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาครูให้เกิดภาวะผู้นำของครู โดยเฉพาะด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในพัฒนาวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ของโรงเรียน สนับสนุนให้ครูเสนอแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการพัฒนาครูสู่การมีภาวะผู้นำของครูอย่างมีคุณภาพทั้งในด้านการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จและพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว

1.2 ครูโรงเรียนควรสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาตนเอง ในด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของครู เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่และยกระดับคุณภาพผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการขยายขอบเขตของประชากรในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อศึกษาประชากรในกลุ่มที่กว้างขึ้นในระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับประเทศ เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูตามแนวคิดภาวะผู้นำของครูและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ต่อยอดได้ในวงกว้างต่อไป

2.2 ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม หรือการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาภาวะผู้นำของครูเชิงลึกมากขึ้น

2.3 ควรวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยการจัดทำเป็นแนวทางการพัฒนาครู รูปแบบการพัฒนาครู หรือคู่มือการพัฒนาครู เพื่อนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- จรุณี แสงหวัง และธีร หฤทัยธนาสันต์. (2563). ภาวะผู้นำครูไทย: การปรับแนวคิดตะวันตกให้สอดคล้องกับบริบทการศึกษาไทย. *Journal of Information and Learning*, 31(2). 70-81.
- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). (2561). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 82ก. หน้า 30-36. (วันที่ 13 ต.ค. 2561)
- โรงเรียนหอวัง. (2565). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565**. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนหอวัง.
- วีระยุทธ แสงไชย (2564). ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศุภวรรณ รูปงาม. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579**. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). **กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13**. แหล่งที่มา <https://www.odd.go.th/PDF/DevelopmentPlan> สืบค้นเมื่อ 28 พ.ค. 2566.
- Avolio, B. J., & Yammarino, F. J. (2013). **Transformational and charismatic leadership: The road ahead**. Emerald Group Publishing.
- Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). **Transformational leadership**. New York, NY: Psychology Press.
- Bellibaş, M. Ş., Gümüş, S., & Kılınç, A. Ç. (2020). Principals supporting teacher leadership: The effects of learning-centred leadership on teacher leadership practices with the mediating role of teacher agency. *European journal of education*, 55(2). 200-216.
- Burns, J. M. (2012). *Leadership*. Open Road Media. From <https://shorturl.asia/HKKhFe> Retrieved June 1, 2023.
- Delgado, D., Hill, N., Regalado, A., & Waldman, N. (2020). Millennials leading the workforce. *Journal of Business Studies Quarterly*, 10(2). 35-42.
- Ding, Z., & Thien, L. M. (2022). Assessing the antecedents and consequences of teacher leadership: a partial least squares analysis. *International Journal of Leadership in Education*, 5. 1-23.
- Firestone, W. A., & Martinez, M. C. (2009). **Districts, teacher leaders, and distributed leadership**. Distributed leadership according to the evidence.
- Gülmez, D. (2022). Teacher leadership and the Turkish context: the impact of the structural characteristics of the school and teacher leadership culture. *International Journal of Educational Management*, 36(4). 515-526.

- Katzenmeyer, M., & Moller, G. (2009). **Awakening the sleeping giant: Helping teachers develop as leaders.** Corwin Press.
- Kayrooz, C., & Fleming, M. (2008). **Distributed leadership: Leadership in context.** UNESCOAPEID International Conference, Bangkok.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and psychological measurement.** 30(3). 607-610.
- LaCore, E. (2015). **Supporting millennials in the workplace.** Strategic HR Review.
- Leithwood, K., Louis, K. S., Wahlstrom, K., Anderson, S., Mascall, B., & Gordon, M. (2010). **How Successful Leadership Influences Student Learning: The Second Installment of a Longer Story.** In Second International Handbook of Educational Change.
- Li, L., & Liu, Y. (2022). An integrated model of principal transformational leadership and teacher leadership that is related to teacher self-efficacy and student academic performance. **Asia Pacific Journal of Education.** 42(4). 661-678.
- Marzano, R. J., Waters, T., & McNulty, B. A. (2001). **School leadership that works: From research to results.** ASCD.
- Neuman, M., & Simmons, W. (2000). Leadership for student learning. **Phi Delta Kappan.** 82(1). 9-12.
- Onorato, M., Walsh, L., & Lei, Y. (2018). Millennials: Effective leaders of the future. **Academy of Business Research Journal.** 2. 22-35.
- Oppi, P., Eisenschmidt, E., & Jögi, A.-L. (2022). Teacher's readiness for leadership—a strategy for school development. **School leadership & management.** 42(1). 79-103.
- Sergiovanni, T. J. (2005). **The virtues of leadership.** The educational forum.
- Shen, J., Wu, H., Reeves, P., Zheng, Y., Ryan, L., & Anderson, D. (2020). The association between teacher leadership and student achievement: A meta-analysis. **Educational Research Review.** 31. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2020.100357>
- Wang, Q., Lee, K. C. S., & Hoque, K. E. (2022). The mediating role of classroom climate and student self-efficacy in the relationship between teacher leadership style and student academic motivation: evidence from China. **The Asia-Pacific Education Researcher.** 1-11.
- Webber, C. F., & Okoko, J. M. (2021). Exploring teacher leadership across cultures: Introduction to teacher leadership. **Research in Educational Administration and Leadership.** 6(1). 1-15.
- York-Barr, J., & Duke, K. (2004). What do we know about teacher leadership? Findings from two decades of scholarship. **Review of educational research.** 74(3). 255-316.

INVESTIGATING NEEDS AND PROBLEMS OF DANCE EDUCATIONAL MANAGEMENT IN HIGH SCHOOL: A CASE STUDY OF TSINGHUA UNIVERSITY HIGH SCHOOL JIANGTAILU IN BEIJING*

¹Xin Xiaolei ²Nithipattara Balsiri ³Wannapa Phopli ⁴Samith Jueajinda

⁵Narongpon Aulpaijikul ⁶Pakkanat Chantanawaranont

^{1,2,3,4,5}Dhonburi Rajabhat University, Thailand

⁶Burapha University, Thailand

Corresponding Author E-mail: wannapa.p@dru.ac.th

Abstract

The purposes of this study were as follows: 1) To investigate the problems and needs of dance educational management in Tsinghua University High School-JIANGTAILU. 2) To propose guidelines for improving the quality of dance educational management in Tsinghua University High School-JIANGTAILU. In this study, 302 students, 78 teachers, and 40 school administrators in Tsinghua University High School JIANGTAILU were selected through stratified random sampling techniques. The research instruments used in this study included the following: 1) Questionnaires with 5-point rating scales for the three sample groups; 2) Focus group discussions were conducted to propose guidelines for improving the quality of dance educational management. The collected data were analyzed and presented in the form of frequency counts, percentages, average values, and standard deviations. The results of this study showed that needs of teachers and school administrators rated dance education as "the highest level" when it came to using modern technology for teaching. Students' needs for improving dance learning skills and artistic levels were also rated as "the highest level." The guideline for dance education management in Tsinghua University High School JIANGTAILU was constructed, encompassing the following: 1) Maintaining the basic principles of dance education management in senior high schools; 2) Perfecting the dance education management system; 3) Clarifying the objectives of education, teaching, and management. Through the data analysis team, the guiding document for dance education management in Tsinghua University High School JIANGTAILU was constructed, providing a reference for subsequent researchers. The main research results of this paper were as follows: 1) Dance teachers used modern educational technology and comprehensive teaching methods to conduct dance instruction; 2) Teachers had passed strict selection procedures to ensure that every dance teacher possessed professional knowledge and teaching ability.

Keywords: Dance Education Management, Middle School Dance Education, Guidelines.

*Received: September 01, 2023, Revised: October 11, 2023, Accepted: October 11, 2023.

Introduction

Improving the quality of the whole nation is a fundamental task for the overall socialist modernization of China since the reform and opening up. As a way to improve people's comprehensive quality, quality education pays attention to the cultivation of people's body and mind, personality, ideology and morality. There is a global consensus that stimulating and fostering children's creativity in education is crucial. Addressing creativity has become an imperative in educational policies and in school curricula internationally. School-based physical education (PE), and specifically the teaching area of dance, has been identified as an important pedagogical setting within which to develop creativity (Engdahl et al., 2021). Nowadays, quality education continues to deepen and develop, and art education has become one of the important contents of quality education. Dance integrates culture, music, action and other elements, which cannot be underestimated. Dance educational management is also an important content of quality education, which has paced into the university, middle school, primary school campus. Consequently, more and more students begin to get involved in dance courses, which not only strengthens the popularity of the dance educational management, but also promotes the development of dance educational management career.

With the deepening of education teaching reform, primary and secondary school dance education mode has taken place in China. Quality education is reflected in all aspects of education and teaching, and dance educational management just gives full play to the requirements of quality education incisively and vividly. Dance education refers to taking dance as a hobby in normal primary school, junior high school and senior high school education, and making use of spare time to provide students with suitable dance training venues and age-appropriate dance teaching content, so as to carry out dance training. Dance educational management refers to the management of dance teaching and research, the development of professional teaching plans, and the improvement of teaching outlines; Develop a teaching and research work plan and supervises the results of teaching and research. In the middle school stage, in order to promote the comprehensive development of middle school education, the construction of campus culture and school characteristic education, many middle schools have increased art education for the cultivation of students' interests, such as music, dance and art, and these phenomena are very common. There are also many schools that do not set up dance related courses, but generally set up dance interests or dance groups or other amateur dance organizations, and offer centralized training for students who own talents and pass the selection examination. These schools generally have professional dance teachers to guide students, with a relatively perfect dance hardware facilities. In the dance training, the school has a clear training purpose and training program, for students with high standards, high requirements, high intensity of dance training. Dance

teaching has many benefits to students, for instance, dance education improves students': (1) success in school, (2) artistic knowledge, (3) cultural competency, (4) career preparedness, (5) social skills, and (6) wellbeing (Petrie, 2020). Panagiotopoulou (2018) also mentions the remarkable contribution of dance education to students' emotional skills. Furthermore, dance education is closely related with students' creativity (Cremades Andreu and Lage Gómez, 2023). It is noted that teachers show great interests in dance education. (Beserra et al., 2021)

Given the significance of dance education, the researcher conducted an in-depth investigation and analysis of the dance development of the Tsinghua University High School JIANGTAILU, where multiple methods were employed, such as questionnaires and interviews. The author explored basic information of the dance teachers, the use of dance teaching facilities and books and video materials, and the attitude and understanding of students and teachers towards dance educational management. Thus, this study is expected to objectively reflect the current situation of dance educational management, and to reflect on the deficiencies in dance educational management in this school, then put forward the relevant strategic suggestions.

Objectives of this Research

1. To Investigate problems and needs of dance educational management in Tsinghua University High School-JIANGTAILU.
2. To propose guideline for improving the quality of dance educational management in Tsinghua University High School-JIANGTAILU.

Research Methodology

The research focuses on an investigate of Problems and Needs of Dance Educational Management in High School: A Case Study of Tsinghua University High School JIANGTAILU in Beijing.

1. Research design

Mixed methods research (Quantitative research and Qualitative research) is employed to analyze the data because both quantitative and qualitative approaches are adopted in the research process.

2. Population and sample group

2.1 Population

In order to further study and understand the present situation of dance education in Tsinghua University High School JIANGTAILU, especially the existing problems, The populations of this research are the students, teachers and school administrators of

Tsinghua University High School JIANGTAILU. There are 1,231 students, 101 teachers and 40 school administrators selected as the research objects.

2.2 Sample Group

The sample size obtained by using Taro Yamane Formula (Yamane, 1973): student samples are 302, teacher samples are 78 and school administrator samples are 40.

3. Research instruments

3.1 Questionnaires

The first part consisted of closed questions which were used to collect personal information of the respondents include gender, age, and identity. The second part of the questionnaire asked the respondents their opinions on problems and needs in dance education management, teaching process, and promotion of facilities by using Likert Scaling. The questions were reviewed and checked by three experts and the methodology of valuation used was the IOC (index of item-objective congruence).

3.2 Focus group discussion

In order to put forward the guiding opinions to improve the management of dance education in Tsinghua University High School JIANGTAILU, five experts held a focus group meeting and conducted research.

4. Data Collection

This research collected data and information from a sample group of 302 students, 78 teachers and 40 school administrators through the "Questionnaires" APP.

5. Data Analysis

The data and information about problems and needs collected from the sample group are analyzed, interpreted and presented according to frequency count, percentage, average value and standard deviation. The five-point Likert rating scale is used to evaluate the opinions of respondents. In addition, the opinions and ideas of the five focus group discussions are analyzed through content analysis, and then the management guidelines of dance education in Tsinghua University High School JIANGTAILU was created.

Research Results

1. Investigate problems and needs of dance educational management in Tsinghua University High School·JIANGTAILU.

Table 1 Students' Problems and Needs of Dance Education and Management

Questions	n=302		Level of problems and needs
	$\bar{x}$	S. D.	
Problems:			
Education management			
1. I think the dance course has brought many problems to the learning system.	4.96	0.20	Highest
2. I think the dance curriculum is very unreasonable	4.88	0.33	Highest
Teaching process			
1. The difficulties and keynotes in learning dance courses are not clear.	4.95	0.21	Highest
2. The teaching of dance courses does not match the needs of students.	4.95	0.21	Highest
Promotion of facilities			
1. I think the hardware facilities and equipment of dance courses can't meet the learning needs of students	4.92	0.27	Highest
2. I don't think dance courses can promote students' autonomous learning ability.	4.91	0.27	Highest
Needs:			
Education management			
1. I think the participation in dance courses is high.	4.96	0.34	Highest
2. My dance course has various forms of resource materials.	4.88	0.32	Highest
Needs: (Continue)			
Teaching process			
1. The teaching of dance courses matches the needs of students.	4.92	0.27	Highest

Questions	n=302		Level of problems and needs
	$\bar{x}$	S. D.	
2. The learning difficulties and keynotes of dance courses are clear.	4.88	0.33	Highest
Promotion of facilities			
1. I think dance courses can promote students' autonomous learning ability.	4.98	0.20	Highest
2. I think modern educational technology has been integrated into the study of dance courses.	4.96	0.20	Highest

According to Table 1, students' assessment in education management, teaching process, education and promotion in overall both problems and needs perspectives are at the highest level. Among the problems of education management "I think the dance course has brought many problems to the learning system." was the highest score ($\bar{x}$ = 4.98, S. D. = 0.20). Teaching process "The difficulties and keynotes in learning dance courses are not clear" was the highest score ($\bar{x}$ = 4.95, S. D. = 0.21). Promotion of facilities "I think the hardware facilities and equipment of dance courses can't meet the learning needs of students" was the highest score ($\bar{x}$ = 4.92, S. D. = 0.27). For the needs of Education management, "I think the participation in dance courses is high" was the highest score ($\bar{x}$ = 4.96, S. D. = 0.34). For Teaching process, "the teaching of dance courses matches the needs of students." was the highest score ($\bar{x}$ = 4.92, S. D. = 0.27). Moreover, the problems of Promotion of facilities "the teaching of dance courses matches the needs of students." was the highest score ($\bar{x}$ = 4.98, S. D. = 0.20).

Table 2 Teachers' Problems and Needs of Dance Education and Management

Questions	n=302		Level of problems and needs
	$\bar{x}$	S. D.	
Problems:			
Education management			
1. I think the arrangement of dance teaching is very unreasonable	4.94	0.20	Highest
2. I think dance teaching has influenced other teaching tasks	4.89	0.34	Highest
Teaching process			

Questions	n=302		Level of problems and needs
	$\bar{x}$	S. D.	
1. There are significant differences in the implementation and design of dance teaching.	4.96	0.20	Highest
2. Not interested in dance teaching content.	4.96	0.37	Highest
Promotion of facilities			
1. Dance teachers have not been strictly selected.	4.98	0.20	Highest
2. Dance teachers have no chance to participate in professional training	4.98	0.20	Highest
Needs:			
Education management			
1. I think the requirements for dance teaching are reasonable.	4.98	0.20	Highest
2. I feel satisfied with the dance teaching setup.	4.97	0.20	Highest
Teaching process			
1. The key and difficult points in dance teaching are clear.	4.96	0.20	Highest
2. Interested in dance teaching content.	4.91	0.28	Highest
Needs: (Continue)			
Promotion of facilities			
1. I think the hardware facilities and equipment of dance teaching can meet the learning needs of students.	4.98	0.20	Highest
2. I think dance teachers have a high level of teaching implementation.	4.96	0.20	Highest

As you can see in Table 2, teachers' assessment in education management, teaching process, education and promotion in overall both problems and needs perspectives are at the highest level. Among the problems of education management "I think the arrangement of dance teaching is very unreasonable." was the highest score ($\bar{x}$ = 4.94, S. D = 0.20). Teaching process "There are significant differences in the implementation and design of dance teaching." was the highest score ($\bar{x}$ = 4.96, S. D = 0.20). Promotion of facilities "Dance teachers

have not been strictly selected.” was the highest score ($\bar{x}$ = 4.98, $S. D$ = 0.20). For the needs of Education management, I think the requirements for dance teaching are reasonable.” was the highest score ($\bar{x}$ = 4.98, $S. D$ = 0.20). For Teaching process, “The key and difficult points in dance teaching are clear.” was the highest score ($\bar{x}$ = 4.96, $S. D$ = 0.20). Moreover, the problems of Promotion of facilities “I think the hardware facilities and equipment of dance teaching can meet the learning needs of students.” was the highest score ($\bar{x}$ = 4.98, $S. D$ = 0.20).

Table 3 Administrators’ Problems and Needs of Dance Education and Management

Questions	n=302		Level of problems and needs
	$\bar{x}$	S. D.	
Problems:			
Education management			
1. The design and implementation of dance education management are quite different.	4.96	0.20	Highest
2. The management of dance education does not match the needs of teachers' development.	4.94	0.20	Highest
Teaching process			
1. The management of dance education does not match the needs of teachers' development.	4.94	0.20	Highest
2. Dance education management has not promoted the development of students	4.89	0.34	Highest
Promotion of facilities			
1. No professional training opportunities were provided for dance teachers	4.96	0.20	Highest
2. There is no opportunity for dance teachers to participate in lectures or guidance on special topics.	4.87	0.35	Highest
Needs:			
Education management			
1. I think the regime of dance education management is reasonable.	4.98	0.20	Highest
2. I think the working framework of dance education management is reasonable	4.96	0.24	Highest

Questions	n=302		Level of problems and needs
	$\bar{x}$	S. D.	
Needs: (Continue)			
Teaching process			
1. I think there are many ways to manage dance education.	4.96	0.20	Highest
2. Dance education management can promote the development of students.	4.96	0.20	Highest
Promotion of facilities			
1. I think the hardware facilities and equipment of dance teaching can meet the needs of dance education and teaching	4.89	0.35	Highest
2. Provide professional training opportunities for dance teachers	4.86	0.27	Highest

As you can see in Table 3, administrators' assessment in education management, teaching process, education and promotion in overall both problems and needs perspectives are at the highest level. Among the problems of education management "The design and implementation of dance education management are quite different." was the highest score ($\bar{x}$ = 4.96, S. D. = 0.20). Teaching process "The management of dance education does not match the needs of teachers' development." was the highest score ($\bar{x}$ = 4.94, S. D. = 0.20). Promotion of facilities "No professional training opportunities were provided for dance teachers." was the highest score ($\bar{x}$ = 4.96, S. D. = 0.20). For the needs of Education management, "I think the regime of dance education management is reasonable" was the highest score ($\bar{x}$ = 4.98, S. D. = 0.20). For Teaching process, "I think there are many ways to manage dance education" was the highest score ($\bar{x}$ = 4.96, S. D. = 0.20). Moreover, the problems of Promotion of facilities "I think the hardware facilities and equipment of dance teaching can meet the needs of dance education and teaching" was the highest score ($\bar{x}$ = 4.89, S. D. = 0.35).

2. Propose guideline for improving the quality of dance educational management in Tsinghua University High School-JIANGTAILU.

From the analysis of focus group results, the guidelines for improving the quality of dance educational management in Tsinghua University High School JIANGTAILU. Here are the guidelines:

Dance education and teaching management guidelines Advocating all-round development: Dance education in senior high schools should aim at cultivating students'

comprehensive quality and pay attention to cultivating students' physical, psychological and aesthetic abilities.

Perfect management system of dance education. Strengthen security: Dance education in senior high schools should ensure the safety of students in the process of training and performance, establish and improve the safety management system, and conduct regular safety inspections and exercises.

The goal of education, teaching and management. Encourage interdisciplinary integration: High school dance education should encourage students to cross-integrate with other art forms and disciplines, such as the combination of dance with music and drama, so as to promote students' all-round development.

Environmental Protection of Dance Education in Senior High School Establish a good teaching staff: The management of dance education in senior high schools should focus on cultivating and introducing excellent dance teachers, providing them with opportunities for professional development and growth, and ensuring the quality and level of teaching.

Research Discussion

1. The current situation of dance education in Tsinghua University High School JIANGTAILU, China. Through the investigation and analysis of the teaching mode of dance education in Tsinghua University High School JIANGTAILU, we can find that it has the following characteristics: according to the investigation results, students think that their dance skills and artistic expression level have been greatly improved in the implementation of this teaching mode. The results of the questionnaire survey show that students' innovative consciousness has been improve, and students believe that their comprehensive quality has been further cultivated, their interest and participation in learning have been significantly improved, and their enthusiasm and enthusiasm for dance education have been fully stimulated. Teachers pay attention to the all-round development of students' body and mind. In the teaching process, teachers use various teaching methods and means such as lectures, demonstrations and practical exercises to help students master dance skills and artistic expression abilities. The application of modern educational technology makes teaching livelier and more interesting, provides rich learning resources and interactive teaching methods, and enables students to participate and learn in a more active way. Some teachers not only have profound dance skills and expressive capabilities, but also are familiar with the theories and methods of dance teaching, and can carry out personalized teaching according to the characteristics and needs of students. For the management mode of dance education in Tsinghua University High School JIANGTAILU, this study has found that its composition mainly includes the setting of teaching content, the selection of teaching methods and the way of teaching evaluation.

First of all, the management mode of dance education in this school pays attention to comprehensiveness and practicality in the setting of teaching content. Secondly, by designing diversified dance courses, the school attached importance to the combination of comprehensive evaluation and ability evaluation in teaching evaluation. The management mode of dance education in Tsinghua University High School JIANGTAILU is characterized by focusing on cultivating students' innovative spirit and practical abilities.

2. How to improve the dance education management in Tsinghua University High School JIANGTAILU. It is argued that social elements are of importance in dance education, so it is necessary for schools to improve dance education management in terms of work community, organization, networks and professional collaboration (Katja, Kaarina and Satu, 2020). Therefore, senior high schools are supposed to confirm and maintain the basic principles of dance education management in order to guarantee the effects of dance classes.

In addition, given the benefits of dance which have been mentioned before, it goes without saying that dance education needs to be aimed at cultivating students' all-round abilities. On top of that, schools should also take into consideration the mental influences of dance education on students. According to Grindheim and Grindheim (2021), when students are dancing, in a meditative state, having a sense of freedom and feeling body and mind as one, described as an overall “different”, resilient way of being and belonging in a social context.

However, there remains quite a few problems in dance education management at present. Mattsson and Larsson (2021) has found that an aesthetic perspective on movement is lacking in physical education and that exploratory teaching assignments are rare. This is also what needs to be considered while schools and teachers implement dance education. For example, it is a good idea to engage students in moving through play, exploration, skill refinement, and finally, performance (Levenberg, Armstrong and Johnson, 2020).

Research Body of Knowledge

The Research Body of Knowledge of this study is the problems and needs of dance education management in middle schools, including educational management, teaching process, and promotion of facilities to create the academic administration guideline for Dance Educational Management in High School. It is shown in Figure 1.

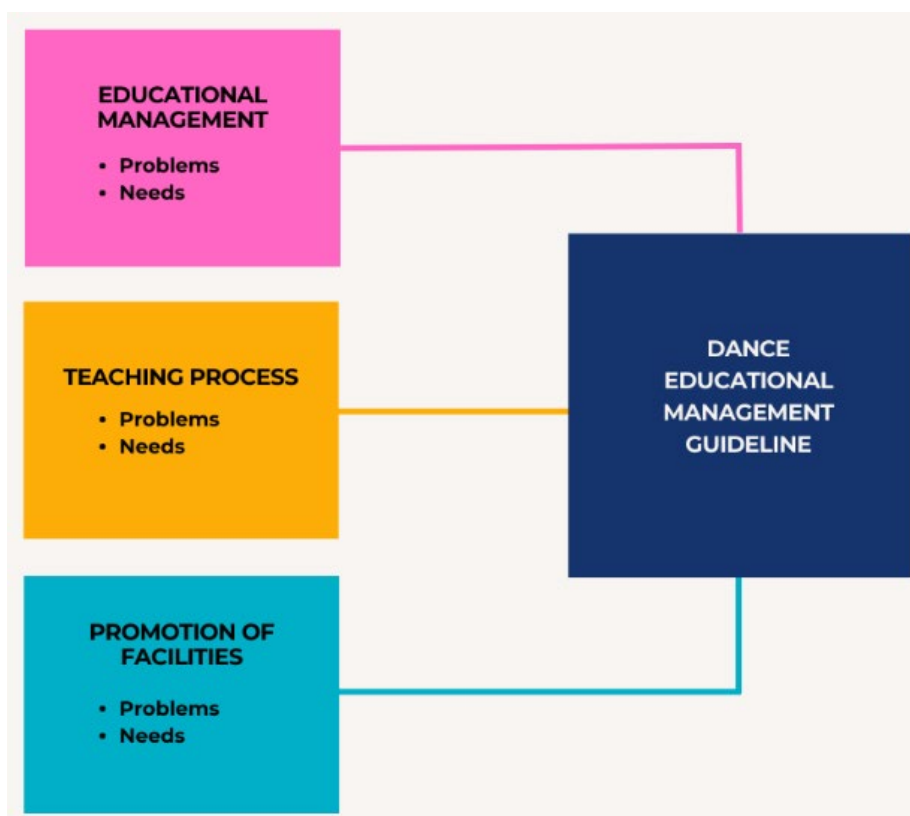

Figure 1 Research Body of Knowledge

Research Suggestion

1. Suggestions in practice

1.1 Schools can improve teaching evaluation and pay attention to future development trends.

1.2 Teachers should keep updating skills and employ the newest teaching methods in dance education.

2. Suggestions for research

2.1 As for further studies, the researchers can consider choosing more schools as cases, and deeply explore the management of dance education in different regions and different types of schools, so as to enhance the representativeness and universality of the research. In the future, empirical research can be carried out to test whether the proposed improvement strategy can really solve the problems and needs in the management of dance education in senior high schools through practical operation and practice verification.

2.2 Future researchers can further explore the teaching evaluation system of dance education and design a scientific and comprehensive measurement standard of dance education, so as to better evaluate the achievements of students' dance education and promote the sustainable development of dance education.

References

- Beserra, V. et al. (2021). Teaching through dance: An opportunity to introduce physically active academic lessons. **Teaching and Teacher Education**. 106. doi.org/10.1016/j.tate.2021.103450
- Cremades-Andreu, R., & Lage-Gómez, C. (2023). Different forms of students' motivation and musical creativity in secondary school. **British Journal of Music Education**. 1-11. doi: 10.1017/S0265051723000232
- Engdahl, C., Lundvall, S. and Barker, D. (2021). Free but not free-free': teaching creative aspects of dance in physical education teacher education. **Physical Education and Sport Pedagogy**. 1-13. doi: 10.1080/17408989.2021.2014435
- Grindheim, M. and Grindheim, L.T. (2021). Dancing as Moments of Belonging: A Phenomenological Study Exploring Dancing as a Relevant Activity for Social and Cultural Sustainability in Early Childhood Education. **Sustainability**. 13(14). 8080.
- Katja Köngäs, Kaarina Määttä & Satu Uusiautti. (2022). Leadership in change in dance education: experiences of principals in Finnish dance education institutes. **International Journal of Leadership in Education**. 1-8. doi: 10.1080/13603124.2022.2045632
- Levenberg, M., Armstrong, T. and Johnson, I. (2020). Teaching Dance for Understanding: Reconceptualizing Dance in Physical Education, *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*. 91(6). 3-7.
- Mattsson, T. and Larsson H. (2021). 'There is no right or wrong way': exploring expressive dance assignments in physical education. **Physical Education and Sport Pedagogy**. 26(2). 123-136.
- Panagiotopoulou, E. (2018). Dance therapy and the public school: The development of social and emotional skills of high school students in Greece. **The Arts in Psychotherapy**. 59. 25-33. doi.org/10.1016/j.aip.2017.11.003
- Petrie, J. L. (2020). Advancing student success: Assessing the educational outcomes of music and dance education in Ghanaian senior high schools. **Compare: A Journal of Comparative and International Education**. 50(3). 332-351.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. London: John Weather Hill, Inc.

การพัฒนาเกมเพื่อส่งเสริมการจดจำคำศัพท์ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย*

DEVELOPING A BOARD GAME FOR ENHANCING THAI VOCABULARY
MEMORIZATION AMONG 4th – 6th GRADE STUDENTS

¹วิศวะ พันธะจักษ์ Wisawa Punkajab ²เสมอกาญจน์ โสภณศิริรักษ์ Samoekan Sophonhiranrak

³ธิดา ทับพันธุ์ Tida Tubpun

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Thammasat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Gengar.aon@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อพัฒนากฎเกมอักษรซ่อนความ ที่ส่งเสริมทักษะการอ่าน เพื่อจดจำคำศัพท์ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ตามเกณฑ์ของ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนการรู้คำศัพท์ก่อนและหลังใช้การ์ดเกม “อักษรซ่อนความ” ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีปัญหาการอ่านเพื่อจดจำคำศัพท์ โดยรูปแบบการวิจัยคือการวิจัยเชิงปริมาณ ในลักษณะการวิจัยและพัฒนา โดยมีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อออกแบบเกม การพัฒนาเกม และเก็บข้อมูล วิเคราะห์และสรุปผล โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เป็นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางสะแกใน สำนักงานเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร และเป็นนักเรียนที่ทดสอบการอ่านแล้วอยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งรวบรวมข้อมูลผ่านเครื่องมือการวิจัย 3 ส่วน ได้แก่ เกมอักษรซ่อนความ แบบทดสอบก่อนเล่นเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำศัพท์ และแบบทดสอบหลังเล่นเกมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำศัพท์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติด้วยสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า T-test แบบ Dependent ผลการออกแบบและพัฒนาได้การ์ดเกมอักษรซ่อนความ ประกอบด้วยการ์ดเกมทั้งหมด 6 ชุด ชุดละ 20 คำ และเมื่อทดลองเล่นกับกลุ่มตัวอย่างแล้วพบว่า คะแนนสอบหลังเล่นเกมของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนเล่นเกมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 แสดงให้เห็นว่า เกมอักษรซ่อนความ มีส่วนช่วยในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อจดจำคำศัพท์ภาษาไทย

คำสำคัญ: การจดจำคำศัพท์ภาษาไทย, เกมเพื่อการเรียนรู้, การพัฒนาเกมเพื่อการเรียนรู้

Abstract

The purpose of this research article is 1) Develop card game “auk sorn son kwam” That promote reading skills of upper elementary school students who cannot be read and written to pass the criteria from the Bureau of Education Bangkok. 2) Compare vocabulary scores before and after using the card game. The research model is quantitative research in the nature of research and development. The operation of research was studying basic information for game design, game development, and collecting data analyze and Summarize. The sample group is grade 5 student of “Wat Bang Sakae Nai” School Thonburi District Office Bangkok who pass the reading test in fair level. The research collect data by 3 tools was a card game “auk sorn son kwam”, Pre-test and Post-test. Data were analyzed by descriptive statistics and T-test Dependent. The research findings are as follows Card game “auk sorn son kwam” consisting of 6 sets of game cards, each set of 20 words. when applied to the sample group it was found that vocabulary scores of representative sample a statistically significant increase of 0.5. That shows card game “auk sorn son kwam” would be increased efficiency of reading skills to remember Thai vocabulary.

Keywords: Memorizing Thai Words, Learning Games, Learning Game Development.

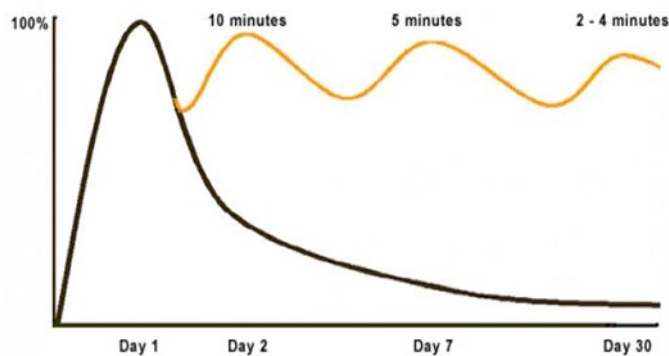
บทนำ

การอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ซึ่งจะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเป็นการส่งเสริมให้คนมีความรอบรู้และทันต่อวิทยาการในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้คนมีความสมบูรณ์ทั้งด้านจิตใจและบุคลิกภาพเพราะเมื่ออ่านมากย่อมรู้มาก การอ่านจึงเป็นเส้นทางในการพัฒนาทักษะการคิด การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม สามารถนำความรู้ไปใช้พัฒนาชีวิตอย่างมีความสุข (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548) ดังนั้น การอ่านจึงมีความสำคัญสำหรับมนุษย์ เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นของการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และช่วยหล่อหลอมให้เป็นบุคคลที่เรียนรู้อย่างไม่สิ้นสุด (สำลีรักสุทธิ, 2553) ปัจจุบันความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ เป็นทักษะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนในระดับประถมศึกษาเพื่อให้สามารถศึกษาและพัฒนาทักษะด้านอื่นที่ซับซ้อนมากขึ้น จากรายงานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า นักเรียนโดยเฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปี พ.ศ. 2546 มีนักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้มากถึง 7,880 คน จาก 440,000 คน คิดเป็นร้อยละ 1.77 ของนักเรียนทั้งหมด (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546) จากรายงานดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงปัญหาทางด้านการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในประเทศไทย นอกจากปัญหาด้านความสามารถรายบุคคลแล้ว ปัญหาด้านการใช้ศัพท์เฉพาะและคำศัพท์วิชาการในเอกสาร เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่เป็นอุปสรรคในการอ่านทำให้นักเรียนที่ไม่มีคลังคำศัพท์ ไม่รู้คำศัพท์ อ่านเรื่องแล้วไม่เข้าใจ นักเรียนบางคนที่สะกดได้ซ้ำอาจเสียเวลาการสะกดคำเพื่อการแปลความ บางคำสะกดได้ถูกต้องแต่ไม่เข้าใจความหมายจึงมีผลทำให้การอ่านคลาดเคลื่อน คำศัพท์ยากเหล่านี้ อาจเป็นอุปสรรคในการอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาที่น่าสนใจ เนื่องจากการอ่านนั้น เป็นกระบวนการที่วิเคราะห์จากบทอ่านสู่สมอง ผู้อ่านจะรับรู้สิ่งที่อ่าน จากการวิเคราะห์ตัวอักษร และตีความจนเกิดความเข้าใจ

(Nuttall, 1996 อ้างถึงใน ณัชชรีย์ ทรัพย์เย็น, 2560) ดังนั้น การอ่านให้บรรลุเป้าหมายคือต้องทำความเข้าใจความหมายของคำ

จากอุปสรรคด้านคำศัพท์ภาษาไทยที่นักเรียนมักจะลืมวิธีการออกเสียงคำศัพท์ที่ต้องทำให้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวซึ่งอิสรา สารงาม (2529) และทิพวัลย์ มาแสง (2521) ได้แนะนำวิธีการสอนคำศัพท์ของภาษาอังกฤษว่ามีแนวทางในการสอนคำศัพท์ คือ เรียนรู้คำศัพท์โดยใช้ของจริงประกอบ เรียนรู้คำศัพท์โดยใช้ภาพ เรียนรู้คำศัพท์โดยใช้หุ่นจำลอง เรียนรู้คำศัพท์ด้วยการใช้คำพ้องความหมายหรือคำตรงข้าม เรียนรู้คำศัพท์โดยใช้ท่าทางและบริบทของคำศัพท์นั้น หากไม่สามารถเรียนรู้ตามวิธีข้างต้นก็จะใช้วิธีการแปลโดยตรง โดยผู้วิจัยได้นำการแนะนำของวิธีการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษเหล่านี้มาประยุกต์เข้ากับการสอนคำศัพท์ภาษาไทย

Luca Lampariello (2012) กล่าวว่า สมอมีความสามารถที่จะเรียนรู้คำศัพท์ แต่หากไม่ได้ใช้งานคำศัพท์เหล่านั้นต่อก็มีแนวโน้มว่าจะลืมคำศัพท์เหล่านั้นไปได้ ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 The Forgetting Curve
(Luca Lampariello, 2012)

ภาพ The Forgetting Curve แสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ที่จะหายไปจากความทรงจำ ถ้าหากไม่ได้กลับไปอ่านคำศัพท์เหล่านั้นอีกกระบวนการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์จะแบ่งเป็น 3 ประเภทคือ ถอดรหัส จัดเก็บ และการดึงข้อมูล ดังนั้นการได้อ่านคำศัพท์บ่อยๆ ก็จะทำให้เกิดการรับรู้คำศัพท์และดึงความหมายของคำศัพท์นั้นออกมาได้ ถ้ารู้คำศัพท์ก็จะสามารถอ่านประโยคแล้วเข้าใจเข้าใจบริบทของประโยค และสามารถตีความได้ สามารถการวิเคราะห์ประโยคได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น (Luca Lampariello, 2012) ดังนั้น การอ่านเพื่อให้สามารถเข้าใจประโยคได้มากยิ่งขึ้นต้องสามารถเข้าใจความหมายของคำศัพท์แต่ละคำในประโยคได้เป็นอย่างดี (McGuinness, 2004) การสอนการอ่านจึงต้องสอนให้เป็นระบบ ต้องวางจุดมุ่งหมายเพื่อสอนองค์ประกอบของการอ่านให้ถูกต้อง โดยเริ่มจาก 1) การรับรู้เสียง 2) ผีการอ่านออกเสียง 3) อ่านเพื่อความเข้าใจคำศัพท์ และ 4) ประเมินการอ่าน ดังนั้น การสอนอ่านต้องสอนให้มีองค์ประกอบเหล่านี้เพื่อให้ปากและสมองมีความสัมพันธ์กันเนื่องจากอ่านแล้วต้องสามารถเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่านได้ด้วย (Breznitz, 2006 อ้างถึงใน Susana Padeliadu, Sophia Giazitidou, 2018)

การจัดการเรียนการสอนควรให้ผู้เรียนรู้สึกว่าไม่ใช่การบังคับอ่าน ซึ่งวิจารณ์ พานิช (2559) ได้กล่าวว่า มีหลากหลายวิธีการสอนเพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ หนึ่งในนั้นคือการสอนโดยใช้เกม

การศึกษา ซึ่งเกมการศึกษาในปัจจุบันมีจำนวนมากหลากหลายสาขาวิชา โดย Treher (2011) พบว่าบอร์ดเกมที่บูรณาการให้สอดแทรกเนื้อหาที่ต้องการจะสอนเป็นเครื่องมือรูปแบบหนึ่งที่สามารถนำมาใช้กับการเรียนการสอนได้ทุกเพศทุกวัย เพราะบอร์ดเกมจะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทำให้ผู้เล่นรู้สึกสนใจและรู้สึกสนุกสนาน นอกจากนี้ บรรยากาศของการแข่งขัน จะช่วยให้ผู้เล่นรู้สึกกระตือรือร้น เมื่อผู้เล่นได้เล่นกันหลายคนทำให้รู้สึกอยากเรียนรู้ร่วมกัน ผู้วิจัยจึงเชื่อว่า การพัฒนาทักษะการอ่านสามารถพัฒนาได้ผ่านการ์ดเกม โดยการสร้างบรรยากาศและทำให้ผู้เล่นได้มีประสบการณ์ตรง ทั้งฝึกอ่านออกเสียงและอ่านความหมายของคำศัพท์ที่ควรรู้แต่ละคำเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน หลักภาษา ได้อย่างมีคุณภาพและเป็นการสร้างแรงจูงใจให้อ่าน ไม่ทำให้รู้สึกว่ายากจนน่าเบื่อและมีข้อความบอกเรื่องราวที่น่าสนใจ (พรพิไล เลิศวิชา, 2551)

ผู้วิจัยมีเป้าหมายเพื่อที่จะศึกษาว่า เกมสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้เพื่อช่วยเรื่องการจัดจำคำศัพท์ได้หรือไม่และดูบรรยากาศว่าส่วนใดของเกมที่เกิดขึ้นให้เกิดการเรียนรู้เพื่อจัดจำคำศัพท์ กระบวนการเล่นเกมและการถอดบทเรียนจากเกมมีกระบวนการอย่างไร และมีรูปแบบเป็นอย่างไรเพื่อที่จะสามารถจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองร่วมกับผู้อื่นด้วยความสนุกสนาน จึงเป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติอย่างไม่รู้ตัว และสามารถเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยได้อย่างทันท่วงที โดยใช้การ์ดเกมในการช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรยากาศในการเรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกสนานอันจะเป็นส่วนพัฒนาทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการ์ดเกมอักษรซ่อนความ ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อจัดจำคำศัพท์ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ตามเกณฑ์ของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนการรู้คำศัพท์ก่อนและหลังใช้การ์ดเกม “อักษรซ่อนความ” ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีปัญหาการอ่านเพื่อจัดจำคำศัพท์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มุ่งพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายให้สามารถจัดจำคำศัพท์ภาษาไทยได้ดียิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรได้แก่นักเรียนที่ทดสอบการอ่านแล้วอยู่ในระดับพอใช้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางสะแกใน กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มมีรายละเอียดดังนี้กลุ่มตัวอย่างที่ 1 เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้น R1 เพื่อการทดลองใช้ต้นแบบนวัตกรรมจำนวน 3 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ 2 เป็นกลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้ในขั้น R2 เป็นกลุ่มที่คัดเลือกแบบเจาะจงจำนวน 3 คน

คุณภาพของเกมที่พัฒนาขึ้นได้จากการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติ ในรายละเอียดดังนี้ เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการออกแบบเกมหรือการสอนภาษาไทยไม่น้อยกว่า 3 ปีและมีผลงานทางวิชาการด้านนวัตกรรมหรือภาษาไทยอย่างน้อย 1 ชิ้นขึ้นไป จำนวน 3 ท่าน

คุณภาพของแบบทดสอบหลังเล่นเกมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำศัพท์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยโดย มีประสบการณ์ด้านการสอนภาษาไทยไม่น้อยกว่า 3 ปีและ มีผลงานทางวิชาการด้านภาษาไทยอย่างน้อย 1 ชิ้นขึ้นไปจำนวน 3 ท่าน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่เกมอักษรซ่อนความ แบบทดสอบก่อนเล่นเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำศัพท์ และ แบบทดสอบหลังเล่นเกมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำศัพท์และ แบบประเมินเนื้อหาและสื่อ (เกมอักษรซ่อนความ)

3. วิธีการสร้างเกมอักษรซ่อนความที่พัฒนาขึ้น 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการอ่านคำศัพท์ 2) สร้างเกมตามหลักการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน 3) นำเกมไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งสองด้านประเมิน 4) นำเกมมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 5) นำเกมไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนกลุ่มประชากรนำข้อผิดพลาดมาแก้ไข และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

วิธีการสร้างแบบทดสอบหลังเล่นเกมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำศัพท์ 1) ศึกษาเอกสารการวัดและประเมินผลการอ่าน 2) กำหนดรูปแบบการประเมินการอ่านให้เหมาะสม 3) สร้างแบบทดสอบจำนวน 6 ชุด 4) นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม

4. การวิเคราะห์ผล วิเคราะห์การพัฒนาการวัดเกมโดยคำนวณหาจากสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบคำศัพท์ภาษาไทยที่ได้รับการสอนผ่านเกมอักษรซ่อนความก่อนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบค่า T-test แบบ Dependent

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาการวัดเกม อักษรซ่อนความ ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อจดจำคำศัพท์ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ตามเกณฑ์ของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

1.1 ผลการออกแบบและพัฒนาเกมเพื่อส่งเสริมการจดจำคำศัพท์ภาษาไทย

ในการพัฒนาเกมสามารถกำหนดเป้าหมาย ได้ดังนี้ ความรู้พื้นฐานของกลุ่มเป้าหมายสามารถอ่านออกเขียนได้เป็นพื้นฐานแต่ไม่สามารถสะกดอ่านเพื่อแปลความคำศัพท์ยากบางคำ มีลักษณะการเรียนรู้ที่ไม่ชอบอ่านหนังสือ ได้รับการทดสอบความรู้พื้นฐานด้านการอ่านและรู้คำศัพท์จากแบบทดสอบประเมินสภาพการอ่านของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับพอใช้ จึงกำหนดเป้าหมายของสื่อให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียนและได้เรียนรู้ไปพร้อมกันโดยเนื้อหาที่อยู่ภายในสื่อประกอบด้วยคำศัพท์ยากในภาษาไทย คัดเลือกคำศัพท์มาจากหนังสือการวัดและประเมินผลทางด้านการอ่าน หลังจากนั้นขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและด้านเนื้อหา ประเมินเป็นผลคะแนนและส่งข้อเสนอแนะมาให้ ผู้วิจัยแก้ไขจนได้เกมออกมา หลังจากนั้นปรับปรุงเนื้อหาและรูปแบบเกมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อใช้ในการทำวิจัยเกมเพื่อส่งเสริมการจดจำคำศัพท์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยพัฒนาขึ้นโดยใช้ชื่อว่าเกมอักษรซ่อนความมีเนื้อหาเกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาไทยในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ต้องการสื่อว่าในแต่ละคำจะมีความหมายซ่อนอยู่และเป็นการกิจของผู้เล่นที่จะต้องนำคำศัพท์ไปต่อกับความหมายให้ถูกต้อง

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบไปด้วยการประเมินประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและด้านเนื้อหาของเกมอักษรซ่อนความ โดย การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบไปด้วยการประเมินประสิทธิภาพจาก

ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและ ด้านเนื้อหาของเกมอักษรซ่อนความ โดยแบ่งแบบสอบถามเป็นทั้งหมด 6 เกม 6 แบบสอบถาม ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับผลการประเมินประสิทธิภาพด้านสื่อ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเฉลี่ยด้านสื่อ (เกมที่ 1 - เกมที่ 6)

ข้อ	รายการประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{x}$	S.D.	ระดับการประเมิน
		1	2	3			
1	ความน่าสนใจของรูปแบบการ์ดเกม	4	4	4	4	0	มาก
2	ความเหมาะสมของการใช้สีพื้นหลังการ์ด	5	5	5	5	0	มากที่สุด
3	ความเหมาะสมของภาพประกอบ	4	3	2.33	3.11	0.84	ปานกลาง
4	ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร	5	5	3.67	4.56	0.76	มาก
5	ความเหมาะสมของรูปแบบตัวอักษร	5	5	4.33	4.77	0.38	มาก
6	ภาพรวมของการใช้สีสันทสวยงามเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เล่น	5	4	5	4.34	0.58	มาก
7	รูปแบบเกมออกแบบได้เหมาะสมกับระดับของผู้เล่น	5	5	5	5	0	มากที่สุด
8	เกมมีกติกาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย	4	3	5	4	1	มาก
9	กลไกของเกมสามารถทำให้ผู้เล่นเล่นได้อย่างต่อเนื่อง, เล่นเกมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์	5	5	5	5	0	มากที่สุด
10	วัสดุอุปกรณ์ในเกมน่าสนใจและเหมาะสมกับกลไกเกม	4	4	5	4.34	0.58	มาก
11	ระยะเวลาในการเล่นเหมาะสม	4	X*	5	4.5	0.71	มาก
12	คู่มือประกอบการเล่นอธิบายข้อมูลชัดเจน เข้าใจง่าย	3	5	5	4.34	1.15	มาก
13	เกมอักษรซ่อนความเหมาะสมสำหรับการนำมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อจดจำคำศัพท์	3	4	4	3.67	0.57	ปานกลาง
รวม		4.31	4.34	4.49	4.37	0.09	มาก

*อธิบายว่าผู้เชี่ยวชาญไม่ลงความคิดเห็น

จากตารางที่ 1 แสดงประสิทธิภาพโดยรวมของเกมอักษรซ่อนความเกมที่ 1 ถึงเกมที่ 6 ด้านสื่อมีความเหมาะสมในระดับมาก แต่พบรายการประเมินเรื่องความเหมาะสมของภาพประกอบและเกมอักษรซ่อนความเหมาะสมสำหรับการนำมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อจดจำคำศัพท์ ผู้เชี่ยวชาญประเมินประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้พบรายการประเมินเรื่อง เกมมีกติกาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย คู่มือ

ประกอบการเล่นอธิบายข้อมูลชัดเจน เข้าใจง่าย ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นแตกต่างกันในการประเมิน โดยมีผลการประเมินประสิทธิภาพด้านเนื้อหา ดังตารางนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเฉลี่ยด้านเนื้อหา (เกมที่ 1 - เกมที่ 6)

ข้อ	รายการประเมิน	คะแนนจาก ผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{x}$	S.D.	ระดับการ ประเมิน
		1	2	3			
1	เนื้อหาในเกมสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้	5	4	4	4.33	0.58	มาก
2	เนื้อหาในเกมครอบคลุมตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	5	X*	4	4.5	0.71	มาก
3	เนื้อหาในเกมถูกต้องตามหลักภาษาไทย (การให้ความหมาย)	5	3	4	4	1	มาก
4	เนื้อหาในเกมสะกดถูกต้อง	5	4	4.83	4.61	0.53	มาก
5	คำศัพท์สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน	5	2	4	3.67	1.53	ปานกลาง
6	ความหมายสอดคล้องกับคำศัพท์	5	4	4.33	4.44	0.51	มาก
7	ความหมายที่ระบุไว้ในการ์ดครอบคลุมความหมายที่แท้จริงของคำศัพท์	5	3	4.33	4.11	1.02	มาก
8	ปริมาณคำศัพท์เหมาะสม	5	4	4	4.33	0.58	มาก
9	กลไกเกมสามารถสื่อสารตรงวัตถุประสงค์	5	4	4	4.33	0.58	มาก
10	คำอธิบายในคู่มือเกมชัดเจนและสามารถอ่านแล้วเล่นเกมด้วยตนเองได้	5	2	5	4	1.73	มาก
11	เกมอักษรซ่อนความสามารถปรับใช้กับการสอนเสริมนอกชั้นเรียนได้	5	5	4	4.67	0.58	มาก
12	เกมอักษรซ่อนความเหมาะสมสำหรับการนำมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อจดจำคำศัพท์	5	4	4	4.33	0.58	มาก
รวม		5.00	3.55	4.21	4.25	0.73	มาก

*อธิบายว่าผู้เชี่ยวชาญไม่ลงความคิดเห็น

จากตารางที่ 2 แสดงประสิทธิภาพโดยรวมของเกมอักษรซ่อนความเกมที่ 6 ด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมในระดับมาก แต่พบรายการประเมินเรื่อง คำศัพท์สอดคล้องกับวัยของผู้เรียนอยู่ในระดับ ปานกลาง นอกจากนี้พบรายการประเมินเรื่อง เนื้อหาในเกมถูกต้องตามหลักภาษาไทย คำศัพท์สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน ความหมายที่ระบุไว้ในการ์ดครอบคลุมความหมายที่แท้จริงของคำศัพท์ และคำอธิบายในคู่มือเกมชัดเจนและสามารถอ่านแล้วเล่นเกมด้วยตนเองได้ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นแตกต่างกันในการประเมิน

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนการรู้คำศัพท์ก่อนและหลังใช้การ์ดเกม “อักษรซ่อนความ” ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีปัญหาการอ่านเพื่อจดจำคำศัพท์

ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คำศัพท์จากการเล่นเกมอักษรซ่อนความ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน แสดงผลจากตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลคะแนนจากกลุ่มตัวอย่าง

คะแนนกลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	คะแนนกลุ่มตัวอย่างคนที่ 1	คะแนนกลุ่มตัวอย่างคนที่ 2	คะแนนกลุ่มตัวอย่างคนที่ 3	t	Sig. (2 –tailed)	df
ก่อนเรียน	20	12	11	9	5.96	0.02	2
หลังเรียน	20	18	20	20			
ก่อนเล่นเกมชุดที่ 1	15	6	6	9	6.10	0.02	2
หลังเล่นเกมชุดที่ 1	15	15	14	14			
ก่อนเล่นเกมชุดที่ 2	15	10	9	9	8.66	0.01	2
หลังเล่นเกมชุดที่ 2	15	15	15	13			
ก่อนเล่นเกมชุดที่ 3	18	17	17	6	1.33	0.31	2
หลังเล่นเกมชุดที่ 3	18	18	18	16			
ก่อนเล่นเกมชุดที่ 4	19	16	12	7	3.03	0.09	2
หลังเล่นเกมชุดที่ 4	19	19	19	18			
ก่อนเล่นเกมชุดที่ 5	15	8	8	2	4.58	0.04	2
หลังเล่นเกมชุดที่ 5	15	12	15	11			
ก่อนเล่นเกมชุดที่ 6	18	11	13	8	5.04	0.03	2
หลังเล่นเกมชุดที่ 6	18	18	18	18			

จากตารางที่ 3 ผลคะแนนจากกลุ่มตัวอย่างพบว่าการทดสอบก่อนเล่นเกมและหลังเล่นเกมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันโดยพบว่า คะแนนการทดสอบก่อนเล่นเกมของกลุ่มตัวอย่างและการทดสอบหลังเล่นเกมของกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนสูงขึ้น โดยคะแนนการทดสอบก่อนเล่นเกมของกลุ่มตัวอย่างมีคะแนน 12 11 และ 9 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบคะแนน การทดสอบหลังเล่นเกมของกลุ่มตัวอย่างมีคะแนน 18 20 และ 20 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเล่นเกมพบว่า คะแนนสอบหลังเล่นเกมของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนเล่นเกมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($p_2 < 0.05$) ยกเว้นคะแนนของเกมที่ 3 มีค่าSig = 0.31 (2 –tailed) และชุดที่ 4 มีค่าSig = 0.09 (2 –tailed) เนื่องจากชุดคำศัพท์ในชุดดังกล่าวง่ายสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ กลุ่มตัวอย่างที่ 2 จนทำให้มีคะแนนทดสอบก่อนเล่นเกมสูง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. การออกแบบเกมอักษรซ่อนความ

จากการออกแบบและพัฒนาเกมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อจดจำคำศัพท์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยพัฒนาเกมโดยออกแบบเกมที่ชื่อว่า อักษรซ่อนความ เป็นเกมที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยศึกษาคำศัพท์ที่นักเรียนควรรู้และความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 จำนวน 120 คำ และนำมาใช้เป็นเนื้อหาหลักในเกม โดยเกมมีจุดประสงค์คือพัฒนาการอ่านเพื่อจดจำคำศัพท์ของผู้เรียนโดยเกมจะบอกความหมายของคำศัพท์ที่ควรรู้สื่อสารออกมาผ่านการ์ดเกมซึ่งออกแบบและพัฒนาโดยใช้กลไกของเกมคือการได้การ์ดที่มีคำหรือความหมายนำมาต่อคำบนกระดานต่อคำ ความร่วมมือของผู้เล่นคนอื่นและความน่าจะเป็นที่จะจับได้การ์ดสามารถต่อความหมายได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อออกแบบเสร็จแล้วจึงนำไปหาประสิทธิภาพของเกมในลำดับต่อไป การหาประสิทธิภาพของเกมอักษรซ่อนความ เกมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อจดจำคำศัพท์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า ประสิทธิภาพด้านสื่อและเนื้อหาของเกมได้

2. ผลประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ

การออกแบบและพัฒนาเกมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อจดจำคำศัพท์ภาษาไทย มีผลประเมินของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมาก สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ เกมอักษรซ่อนความ เป็นเกมสำหรับพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อจดจำคำศัพท์ภาษาไทย เป็นเกมที่เห็นความสำคัญของการเข้าใจข้อความที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่จะต้องจดจำรูปร่างของตัวอักษร หรือต้องได้เห็นตัวอักษรเหล่านั้นซ้ำ เมื่อผู้เรียนจดจำรูปร่างนั้นได้ก็จะเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่เคยได้ยินเสียงคำเหล่านั้นมาก่อน เมื่ออ่านคำเหล่านั้นก็จะสามารถทำความเข้าใจได้ (เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย, 2546; Read Carol, 2017) นอกจากนี้เกมอักษรซ่อนความยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันที่เป็นการเรียนรู้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติที่เหมาะสมกับผู้เรียนในวัยประถมศึกษา เพิ่มความน่าสนใจขึ้นด้วยการแทรกภาพเข้าไปให้เข้าใจง่ายเพราะการเพิ่มภาพให้สังเกตและท่องจำสามารถพัฒนาไปสู่การสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ (Read Carol, 2017) จากการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายพบว่าผู้เรียนในห้องมีปัญหาการอ่านคำศัพท์ภาษาไทยผิดเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะคำศัพท์ที่ไม่เคยอ่านหรือไม่คุ้นชิน ส่งผลให้ไม่สามารถเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่านได้อย่างครบถ้วน จึงอาศัยกลไกกระบวนการทางจิตวิทยาสิ่งเร้าและการตอบสนองเป็นพื้นฐานในการออกแบบเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ชัดเจนโดยผู้วิจัยมองว่าสิ่งเร้าได้แก่ การ์ดที่มีคำศัพท์และความหมายเป็นสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองได้แก่ การวางการ์ดในกระดานตรงกลาง และข้อมูลย้อนกลับว่าถูกหรือผิด ได้หรือไม่ได้

จากการออกแบบและพัฒนาเกมอักษรซ่อนความ ปรากฏว่าเกมที่ช่วยให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์ได้อย่างมีนัยสำคัญด้วยการที่ได้เล่นซ้ำหลายครั้งจากกลไกเกมที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสที่จะได้รับบัตรต่อคำที่ปรากฏคำและความหมายของคำศัพท์ต่างๆ และนำมาใช้เลือกที่จะต่อให้ตนเองได้รับชัยชนะซึ่งตรงกับทฤษฎีที่เน้นความสัมพันธ์กับประสบการณ์เดิม เมื่อประสบการณ์ของผู้เรียนเคยพบเจอคำบ่อยก็จะสามารถเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2545) นอกจากนี้ยังตรงกับแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism Theory) ที่มีความเชื่อว่า การกระทำของมนุษย์เกิดจากอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมภายนอก หรือ พฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าซึ่งสิ่งเร้าก็คือเกมที่สอดแทรกคำศัพท์ยากและ

การเรียนรู้ความหมายของคำนั้นลงไป ทำให้เกิดการตอบสนอง นั่นก็คือสามารถตอบคำศัพท์นั้นได้ว่าหมายถึงอะไร (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2548)

การออกแบบและพัฒนา ผู้ออกแบบควรคำนึงถึงปัจจัยในการออกแบบเกม ให้เป็นเกมที่คาดเดาไม่ได้และต้องอาศัยโอกาส ทักษะ กลไกและการตัดสินใจของผู้เล่นเพื่อสร้างความแตกต่างให้กับผู้เล่นในแต่ละเกม (Ernest Adams and Joris Dormans, 2012) ได้แก่ 1) การออกแบบควรพิจารณาถึงแรงจูงใจในการเล่น เกมให้เป็นส่วนขับเคลื่อนในการจะเล่นเกมต่อไปจนจบเกม โดยกลไกเกมที่ใช้ในเกมอักษรซ่อนความ ผู้เล่นสามารถเลือกบัตรต่อคำที่จะลงวางบนกระดานเพื่อกันเพื่อนคนอื่นไม่ให้สามารถวางคำศัพท์ต่อไปได้ และผู้เล่นต้องอาศัยโอกาสที่จะได้รับบัตรต่อคำแบบต่างๆ เพื่อให้ได้คำหรือความหมายที่สามารถวางต่อบนกระดานได้ 2) ผู้ออกแบบเกมจะต้องออกแบบให้ผู้เล่นสามารถเข้าใจคำศัพท์บนการ์ดเกมได้ ดังนั้นเกมต้องสามารถทำให้ผู้เล่นตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้ โดยสิ่งเร้าคือคำศัพท์และความหมายบนการ์ด การตอบสนองคือการที่ผู้เล่นรู้ความหมายของคำและสามารถวางบัตรต่อคำเพื่อต่อคำหรือความหมายได้ถูกต้อง จากการออกแบบและพัฒนา เกมอักษรซ่อนความ ปรากฏว่า ผู้เรียนมีการจดจำคำศัพท์ได้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ คือ การออกแบบการ์ดให้มีภาพช่วยสื่อความหมาย การอ่านซ้ำที่ช่วยเรื่องความจำคำศัพท์ได้ (Hudson, Lane, & Pullen, 2005 อ้างใน Susana Padeliadu, Sophia Giazitidou, 2018) เนื่องจากการใช้การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้ เพิ่มเติมด้วยกลไกเกมที่ทำให้เจอคำศัพท์ซ้ำกันหลายรอบประกอบกับองค์ประกอบของเกมที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คำศัพท์ด้วยตัวเอง คือการเปิดการ์ดเพื่ออ่านคำอ่าน ค้นหาความหมายของคำศัพท์จากป้ายคำศัพท์ การเลือกที่จะวางคำศัพท์หรือความหมายให้ตรงกันเป็นการทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการอ่าน ลองผิดลองถูกด้วยตัวเอง ผู้เล่นจะอาศัยการจดจำความหมายจากการพบเจอคำศัพท์หลายครั้ง ซึ่งเป็นกลยุทธ์ในเกมที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเองซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike (Trial and Error) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้สามารถเกิดได้จากการลองผิดลองถูก การตอบสนองสิ่งเร้าเดิมหลายครั้งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ (Thorndike, 1911) การได้ลุ้นเปิดบัตรต่อคำเพื่อสร้างการไปต่อในเกม การตัดสินใจที่จะวางบัตรต่อคำเพื่อไม่ให้คู่แข่งมีโอกาสที่จะวาง เป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียน ตอบสนองความต้องการและทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านเกมอักษรซ่อนความได้จนจบเกมจนกระทั่งนักเรียนมีผลคะแนนการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คำศัพท์หลังเล่นเกมอักษรซ่อนความสูงขึ้นมากกว่าก่อนเล่นเกมอักษรซ่อนความ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พยุพล สุทธิโธณ (2556) ที่ศึกษาเรื่องผลการใช้ Game-based Learning ในการบูรณาการกับทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ชั้นปีที่ 1 ผลปรากฏว่านักศึกษาสนุกสนานไป ตื่นเต้นกับความแปลกใหม่ของเกม และมีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการบูรณาการด้วย Game-based Learning การสอนอ่าน ผู้สอนจะเป็นผู้จัดประสบการณ์ทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียน ทำให้เด็กมีความต้องการในการอ่าน เรียนด้วยความสบายใจ การเรียน การอ่านจึงจะมีประสิทธิภาพ เพราะทักษะการอ่าน โดยเฉพาะช่วงประถมศึกษาตอนปลาย เด็กจะเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ อย่างรวดเร็ว (ประเทิน มหาจันทร์, 2530) เกมอักษรซ่อนความจึงเป็นเกมที่ใช้ประยุกต์ในการเรียนการสอนให้มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ และสนุกสนานได้ และเพื่อให้เกมและการเรียนรู้ไปด้วยกันได้ ผู้สอนจึงต้องสร้างกระบวนการให้นักเรียนเล่นตามกติกาที่กำหนดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนดนำเนื้อหาของเกมมาใช้ในการสรุปบทเรียนช่วยให้นักเรียนได้สนุกสนานโดยนักเรียนเป็นผู้เล่นเองทำให้ได้ประสบการณ์ตรงและเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน (คณาภรณ์ รัตมีมารีย์, 2550; ทิศนา แหมมณี, 2544)

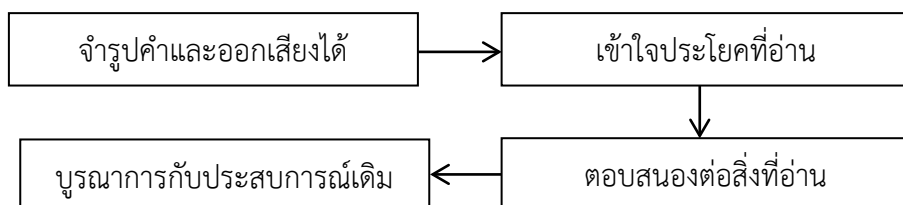

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาเกมเพื่อส่งเสริมการจดจำคำศัพท์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยสรุปองค์ความรู้การวิจัยได้ดังนี้

1. ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการรับสาร เริ่มจากการรับรู้ข้อความที่อ่านแล้วแปลข้อความนั้นเป็นคำพูดหรือเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งกระบวนการอ่านนั้นมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรับรู้ เป็นขั้นแรกที่จำรูปคำและออกเสียงได้ ยิ่งรู้จักคำและจำรูปคำได้มากเท่าไรยิ่งเข้าใจเรื่องราวได้มากเท่านั้น 2) เข้าใจประโยคที่อ่าน เพราะโดยปกติแล้ว มนุษย์ไม่ได้อ่านเป็นคำๆ แต่อ่านเป็นวลีหรือประโยค เมื่อพบคำใหม่ บางทีก็เข้าใจจากบริบทของประโยค โดยอาศัยการตีความ 3) มนุษย์จะตอบสนองต่อสิ่งที่อ่านเมื่ออ่านแล้วเข้าใจสิ่งที่อ่านก็จะประเมินเจตนาของผู้เขียนได้ว่าต้องการสื่ออะไร 4) สามารถบูรณาการกระบวนการทั้งสามและเปรียบเทียบกับประสบการณ์ที่ผ่านมาและนำไปใช้ประโยชน์ (ปรียา หิรัญประดิษฐ์, 2532) แสดงเป็นภาพดังในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กระบวนการอ่าน

การอ่านจึงเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา เนื่องจากการอ่านเป็นการสื่อสารผ่านกระบวนการแปลตัวอักษร ออกมาเป็นถ้อยคำ วลี หรือประโยค ทำให้ผู้อ่านรับรู้ในสิ่งที่อ่านและเข้าสู่สมอง ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ และการอ่านมากจะช่วยสร้างความเข้าใจกับคำหรือข้อความ ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านภาษาเร็วขึ้น ช่วยให้ผู้อ่านสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และยังสามารถสร้างความสนุกสนานให้กับผู้อ่านได้อีกด้วย (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์, 2557; นิตยา ประพุดติกิจ, 2540; พิชรี ปฏิรูปวาที, 2547)

2. การใช้เกมเพื่อการเรียนรู้

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีจะต้องมาจากการเรียนที่ได้ทดลองฝึกฝนด้วยตนเองและสื่อการเรียนรู้ต้องดึงดูดผู้เรียนได้โดยอธิบายเป็นกระบวนการดังกล่าวเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ (Klaz Mellander, 1933 อ้างใน วรรัตน์ อินทสระ, 2562) 1) การใช้วิธีการต่างๆ เพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจ 2) ขั้นตอนการสอน ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง 3) ผู้สอนต้องปล่อยให้ผู้เรียนวิเคราะห์ สังเคราะห์ และหาเหตุผลด้วยตนเอง 4) ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้นั้นอย่างเต็มที่ เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจด้วยตนเอง 5) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันหรือนำไปต่อยอดได้

การดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนต้องสร้างแรงจูงใจของผู้เรียนซึ่งเกิดขึ้นมาจากการสร้างชิ้นของผู้สอนเรียกว่าการเสริมแรง (reinforcement) เพราะหากผู้เรียนพึงพอใจ จะอยู่ในลักษณะของการเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) การพึงพอใจในการเรียนการสอนนั้นจะปรับพฤติกรรมของผู้เรียนให้หันมาสนใจการเรียนมากขึ้น (สมชาย รัตนทองคำ, 2550)

การสอนอ่าน ครูผู้สอนจึงควรคำนึงในการสอนอยู่เสมอว่า ผู้สอนเป็นผู้จัดประสบการณ์ทางการศึกษาให้แก่เด็กทำให้เด็กมีความต้องการในการอ่าน เรียนด้วยความสบายใจ การเรียน การอ่านจึงจะมีประสิทธิภาพ เพราะทักษะการอ่าน โดยเฉพาะช่วงประถมศึกษาตอนปลาย เด็กจะเรียนรู้คำศัพท์ใหม่อย่างรวดเร็ว (ประเทิน มหาจันทร์, 2530) ดังนั้น การสอนด้านภาษา หากเด็กอ่านไม่ถูกในช่วงนี้ อาจส่งผลกระทบในระยะยาว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการสอนอ่านคำศัพท์ยากในภาษาไทยโดยใช้เกมในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์นี้

การใช้เกมประยุกต์กับการศึกษาทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการและเข้าใจเรื่องที่ยากได้ง่ายขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เกม เพื่อมาแก้ปัญหาด้านการอ่านคำศัพท์ภาษาไทย เนื่องจากเด็กที่มีปัญหาด้านการอ่านควรส่งเสริมให้เรียนรู้ได้เองและควรได้รับการแก้ปัญหาตั้งแต่เด็ก การพัฒนาเด็กในด้านการอ่านจึงเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าต้องการปรับทัศนคติให้เป็นผู้ที่สามารถหาความรู้ได้ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2542) ดังนั้น การอ่านและเกมจึงเป็นแนวความคิดเพื่อที่จะสร้างกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้รับความรู้ตามจุดประสงค์ของผู้วิจัยมีแนวทางที่จะสร้างเกมที่จะสามารถยกระดับการอ่านคำศัพท์ยากให้สามารถอ่านได้และรักการอ่านจนนำไปสู่การที่จะสามารถหาความรู้ด้วยตัวเองได้ผ่านการอ่าน ผู้วิจัยพบปัญหาดังกล่าวจึงอยากสร้างนวัตกรรมขึ้นมาเพื่อพัฒนาเด็กเหล่านี้ให้ฝึกพัฒนาการอ่านด้วยตนเอง สนุกสนาน ไม่ถูกบิบบังคับ เพื่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เกมในการศึกษานอกจากสร้างเพื่อความบันเทิงแล้วต้องมีการแทรกเนื้อหาเข้าไปในเกม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เล่นสนใจและอยู่กับกิจกรรมได้ หากสามารถออกแบบเกมได้ดีพอ ก็จะจูงใจผู้เล่นเกมให้เล่นไปในทิศทางที่ผู้ออกแบบต้องการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1. การจัดการเรียนรู้ด้วยเกมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ควรใช้เกมที่ง่ายต่อการเข้าใจของผู้เรียน และด้วยความสามารถที่จะเข้าใจของผู้เรียนแต่ละคนต่างกัน จึงจำเป็นต้องมีการสาธิตการเล่นให้เข้าใจง่ายน่าสนใจเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เล่นก่อนที่จะเล่นจริงและเล่นเมื่อผู้เรียนอยู่ในลักษณะที่พร้อมเล่น เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายของการเล่นให้ได้

1.2. จำนวนผู้เล่นมีผลต่อความสมดุลกับจำนวนการ์ดเกม โดยเกมอักษรซ่อนความไม่ควรเล่นเกิน 8 คน เนื่องจากผู้เล่น 2 - 8 คนควรมีการ์ดเกม 60 - 100 ใบ แต่หากผู้เล่นมากกว่า 8 คน ควรมีการ์ดเกมมากกว่า 100 ใบ นอกจากนี้การที่ผู้เล่นน้อย ทำให้การพูดคุยของผู้เล่นน้อยลง ก็จะส่งผลกระทบต่อความสนุกสนานในการเล่นแต่ละครั้ง ผู้สอนก็ควรจะช่วยสร้างบรรยากาศในการเล่นให้มีความสนุกสนานขึ้น เช่น การควบคุมกติกาให้ชัดเจนไม่ให้เกิดการโกงกันเกิดขึ้น หรือปัญหาการทะเลาะกันระหว่างเล่น ครูผู้สอนก็ควรจะช่วยปรับความเข้าใจกันมากกว่าจะทำโทษและหาว่าใครคือฝ่ายถูก

1.3. ระยะเวลาในการเล่น ผู้สอนควรควบคุมระยะเวลาในการเล่นให้อยู่ระหว่าง 20-30 นาที เพราะหากนานเกินไปอาจทำให้ผู้เล่นเบื่อได้ โดยสาเหตุที่ทำให้ระยะเวลาในการเล่นนานเกินไปได้แก่ การรอเพื่อนที่อ่านคำศัพท์ช้า สะกดบางคำทำให้ผู้เล่นคนอื่นเบื่อ หรือตัวผู้เล่นที่อ่านคำศัพท์บางคำผิด ผู้สอนควรเข้าใจช่วยเหลือในการบอกวิธีสะกดหรือไม่เปิดโอกาสให้เพื่อนหยอกล้อเวลาอ่านผิด แต่ควรให้ผู้เรียนช่วยเหลือเพื่อนที่อ่านช้า

1.4. การดูแลควบคุมกติกาในการเล่นเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากหากมีการวางคำศัพท์ผิดอาจทำให้การวางการ์ดในมือผู้เล่นเปลี่ยนไปเนื่องจากจะมีคำศัพท์บางคำที่ไม่มีคู่วาง ผู้สอนควรตรวจสอบอยู่เสมอสม่ำเสมอ

นอกจากนี้การดูแลกติกาให้ผู้เล่นอ่านคำและความหมายของคำศัพท์ที่จะวางเป็นอีกเรื่องหนึ่งให้ผู้สอนต้องใส่ใจ เพราะกติกาของเกมบังคับให้อ่านคำและความหมายก่อนจะวางจะช่วยให้ผู้เล่นจำคำศัพท์กับความหมายมากกว่าที่จะจำภาพไปวางคู่กับความหมายช่วยให้ผู้เล่นเลือกที่จะอ่านคำบ่อยขึ้นและทำให้อ่านและจำความหมายก่อนวางได้อย่างถูกต้อง

1.5. หลังเล่นเกม ผู้สอนควรมีกิจกรรมการสรุปบทเรียนว่าเจอคำศัพท์ใดมาบ้าง มีการตั้งคำถามให้ผู้เรียนถึงคำศัพท์ที่พบเพื่อตรวจสอบความเข้าใจก่อนลงมือทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

1.6. เพื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่สามารถอ่านคำได้คล่องกว่า มีส่วนสำคัญอย่างมากในเกม เนื่องจากจะเป็นผู้ทำให้เกมมีความสนุกสนานขึ้นเพราะจะเป็นคนที่ช่วยอ่านคำที่กลุ่มตัวอย่างอ่านไม่ได้รวมถึงความหมาย เป็นข้อดีที่ครูผู้สอนจะเป็นเพียงผู้คอยสังเกตการณ์และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

1.7. ควรเล่นเกมซ้ำมากกว่า 2 รอบเนื่องจากผู้เล่นที่อ่านไม่คล่องจะยังไม่สามารถจำคำได้เพียงการเล่นเพียงครั้งเดียว จากการสังเกตของผู้วิจัยผู้เล่นจะจดจำคำศัพท์ได้ดีขึ้นรวมถึงเข้าใจกติกาได้มากขึ้นเมื่อเล่นเกมครั้งที่ 3 เป็นต้นไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. เกมอักษรซ่อนความเหมาะกับการพัฒนาการอ่านเพื่อจดจำคำศัพท์ โดยผู้เล่นจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถด้านการอ่านอยู่ในขั้นที่พออ่านได้บ้างแต่ไม่คล่องหรือระดับการอ่านอยู่ในขั้นพอใช้ ไม่เหมาะกับการนำไปใช้สอนอ่านให้ผู้เรียนที่อ่านภาษาไทยไม่ได้หรือระดับการอ่านอยู่ในขั้นปรับปรุง ดังนั้นควรมีการสอนอ่านผู้เรียนก่อนให้สามารถอ่านสะกดคำอย่างง่ายได้ จึงจะใช้เกมอักษรซ่อนความได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจมีการสร้างนวัตกรรมใดก่อนเพื่อให้เด็กที่อ่านไม่ได้เลยแต่พร้อมสำหรับการเล่นเกมอักษรซ่อนความ

2.2. คำศัพท์ที่ใช้ในเกมสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นคำศัพท์จากระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายเท่านั้น สามารถใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษมาแทนที่คำศัพท์ภาษาไทยในเกมอักษรซ่อนความได้ แต่ผู้เล่นจะต้องเข้าใจการอ่านคำในภาษาอังกฤษเพียงแต่ไม่รู้ความหมายของคำศัพท์ใหม่ๆ

2.3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้มีเพียงกลุ่มเดียว ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่างใหม่ๆ เช่น กลุ่มตัวอย่างจากเด็กในระดับชั้นมัธยม

2.4. การศึกษาครั้งนี้ออกแบบมาเพื่อช่วยในเรื่องการจดจำคำศัพท์ภาษาไทยโดยศึกษาระหว่างเล่นและหลังเล่น สามารถนำไปต่อยอดในเรื่องความคงทนในการจดจำคำศัพท์ว่าเกมจะสามารถทำให้ความทรงจำขณะเล่นอยู่ยาวนานได้เพียงใด

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศรีเดชา.
- กัลยา บุณยศิริจรรฐ. (2555). ผลการใช้ Game-Based Learning ในการ บูรณาการกับการสอนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาที่มีเจตคติด้านบวกต่อการเล่นเกม. **มนุษยศาสตร์สาร**. 13(1). 1-15.
- คณาภรณ์ รัศมีมารีย์. (2550). **ชุดการเรียนรู้การสอนเพื่อการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: สานิตปทุมวัน.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์. (2557). **จิตวิทยาการอ่าน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ชัยพร วิชชาวุธ. (2520). **ความจำมนุษย์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิชและผู้บันทึกประสบการณ์. (2542). **เพลินเพื่อรู้**. กรุงเทพมหานคร: พีเพรส.
- ทิพวัลย์ มาแสง. (2521). **วิธีสอนภาษาอังกฤษสำหรับชั้นมัธยม**. เอกสารประกอบการสอนวิชาการสอนภาษาอังกฤษ. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิตินา แคมมณี. (2560). **14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2530). **การสอนอ่านเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินต์ติ้ง เฮาส์.
- ปรียา หิรัญประดิษฐ์. (2532). **การใช้ภาษาไทยในวงราชการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- พยุพล สุทธิโธณ. (2556). ผลการใช้ Game-based Learning ในการบูรณาการกับทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ชั้นปีที่ 1. **มนุษยศาสตร์สาร**. 14(1). 93-94.
- พรพิไล เลิศวิชา. (2551). **สอนภาษาไทย ต้องเข้าใจสมองเด็ก**. กรุงเทพมหานคร: ศาสาแดง.
- พัชรีย์ ปฎิรูปาวที. (2547). **การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทางด้านการเรียน สาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียนคำใหม่ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนของฮันเตอร์ และวิธีสอนปกติ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รักชน พุทธรังษี (2560). **การประยุกต์ใช้บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะสื่อสารการแสดง**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2559). **สอนอย่างมืออาชีพครู**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2550). **ทฤษฎีการเรียนรู้พื้นฐาน**. แหล่งที่มา <https://ams.kku.ac.th/aalearn/resource/edoc/tech/3learntheory.pdf> สืบค้นเมื่อ 10 มิ.ย. 2562.
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). **การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน: นโยบาย มาตรการ แนวทางการดำเนินงาน**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำลี รักสุทธี. (2553). **สอนอย่างไรให้เด็กอ่านออก อ่านได้ อ่านคล่อง อ่านเป็น เขียนได้ เขียนคล่อง และเขียนเป็น**. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). **หลักและวิธีการสอนอ่านภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. (2546). **การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา**. แหล่งที่มา <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/view/5853>. สืบค้นเมื่อ 26 เม.ย. 2564.

- อิสรา สารงาม. (2521). **การสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษา**. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- OECD. (2544). **การสอนดีมีคุณภาพ [Quailty in teaching]**. แปลโดย นัยนา ทองศรีเกตุ. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ.
- Luca Lampariello. (2012) . **Forget It: How to Learn New Words for Real**. From <https://www.lucalampariello.com/learn-new-words/> Retrieved May 1, 2021.
- Padeliadu, S. & Giazitzidou, S. (2018). A synthesis of research on reading fluency development: Study of eight meta-analyses. **European Journal of Special Education Research**. 3(4). 232-256.
- Read Carol. (2017) . **5 0 0 Activities For The Primary Classroom**. From <https://archive.org/details/500ActivitiesForThePrimaryClassroomCarolRead/mode/2up> Retrieved April 17, 2021.
- Thorndike, E.L. (1911). **Animal intelligence: Experimental studies**. New York: MacMillan.
- Treher, Elizabeth N. (2011). **Learn with Boaed Games tool for Learning and Retention**. In **The Learning Key inc**. From https://www.thelearningkey.com/pdf/Board_Games_TLKWhitePaper_May16_2011.pdf. Retrieved May 1, 2021.

ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเพชรบุรี ตามกรอบความคิดทางวิชาการ*

THE PRIORITY NEEDS FOR ACADEMIC MANAGEMENT OF SECONDARY
EDUCATIONAL PETCHABURI SERVICE AREA SCHOOLS BASED ON
THE CONCEPT OF ACADEMIC MINDSET

¹วรท ฤทธิ์อินทร์ Warot Rid-in ²สุกัญญา แซ่มช้อย Sukanya Chaemchoy

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: 6480066827@student.chula.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหาร
วิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ตามกรอบความคิดทาง
วิชาการ 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ตามกรอบความคิดทางวิชาการ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีประชากร
ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่โรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ผู้ให้ข้อมูลคือ
ผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 352 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการ
โรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ สถิติที่
ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการ
จำเป็น ($PNI_{modified}$) ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยม
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ พบว่า สภาพปัจจุบัน
ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตาม
กรอบความคิดทางวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
ในด้านของดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ ที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือการพัฒนา
หลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.476$) รองลงมาคือการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.412$) และด้านการวัด
ประเมินผลมีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNI_{modified} = 0.409$)

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การบริหารวิชาการ, กรอบความคิดทางวิชาการ, โรงเรียนมัธยม, เพชรบุรี

Abstract

This research paper requires 1) to study the current and desirable conditions of analysts without the permission of the agency providing study information, and 2) to ask the agency to allocate the study to review the memory according to the concept of the field. The descriptive research which population used in this study were secondary schools under the Phetchaburi Secondary Educational Service Area Office. The information provider is 352 high school administrators and teachers under the Phetchaburi Secondary Educational Service Area Office. The research tools were a questionnaire on the current state and desirable state of academic administration of secondary schools under the Phetchaburi Secondary Educational Service Area Office according to the academic mindset. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. and needs analysis (PNI-modified) The research results showed that the current condition, the desirable condition of the academic administration of secondary schools under the Phetchaburi Secondary Educational Service Area Office, according to the academic mindset, found that the current condition of the academic administration development of secondary schools under the Office of the Educational Service Area was Phetchaburi Secondary Education. According to the academic concept Overall, it was at a high level. And desirable condition. Overall, it was at a high level in terms of the need index for academic administration in secondary schools under the Phetchaburi Secondary Educational Service Area Office according to the academic concept. With the priority need index. It was educational curriculum development ($PNI_{\text{modified}} = 0.476$), followed by learning management ($PNI_{\text{modified}} = 0.412$), and evaluation had the lowest order of needs ($PNI_{\text{modified}} = 0.409$).

Keywords: Priority Needs, Academic Management, Academic Mindset, Secondary School, Phetchaburi.

บทนำ

สถานการณ์การจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันยังคงเผชิญกับความท้าทายและปัญหาที่ต้องการการแก้ไขเพื่อปรับปรุงระบบการศึกษา ทั้งในด้านคุณภาพการศึกษาที่ประเทศไทยยังไม่สามารถพัฒนาให้เทียบเท่ากับมาตรฐานการศึกษาในระดับสากลได้ ทั้งปัญหาเรื่องผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเฉลี่ยในการทดสอบความรู้ ทักษะทางการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) รวมไปถึงปัญหาด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ขาดความสนใจซึ่งผู้เรียนอาจพบว่าเนื้อหาหรือวิชาที่ต้องเรียนไม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการ ไม่สามารถต่อยอดหรือบูรณาการองค์ความรู้ให้เข้ากับวิถีชีวิตและเป้าหมายในอนาคตของตนเอง ส่งผลให้เกิดการขาดความมั่นใจของผู้เรียนซึ่งบางครั้งความไม่มั่นใจในความสามารถของตนเองในการเรียนรู้ อาจก่อให้เกิดการขาดแรงจูงใจในการพยายามตามมาได้อีกด้วย ดังนั้นสถานการณ์การศึกษาในยุคที่เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นโยบายการศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยร่วมมือระหว่างหลายภาคส่วน เช่น รัฐบาล สถาบันการศึกษาและสังคมในการพัฒนานโยบายการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 4 ที่ว่าด้วยการสร้างหลักประกันให้เยาวชนทั้งชายและหญิงทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างทั่วถึงและไม่มีค่าใช้จ่าย นำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิผล ขจัดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาและสร้างหลักประกันว่ากลุ่มที่เปราะบาง ผู้พิการ ชนพื้นเมือง และเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียมโดยที่ผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน (UNESCO, 2016) นอกจากนี้การศึกษาที่ดียังมีผลต่อการสร้างความมั่นคงทางการเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม สำหรับการพัฒนาระบบการศึกษาในระยะยาวอย่างยั่งยืนนี้เองการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการเสริมสร้างความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนและการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย (พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, 2553) ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการส่งเสริมการศึกษาที่มีคุณภาพและเข้าถึงทั้งในระดับพื้นฐานและระดับสูง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมในสมัยปัจจุบันและอนาคต (UNDP, 2015)

กรอบความคิดทางวิชาการ (Academic Mindset) เป็นการศึกษาโดย Farrington และคณะ ที่ต่อยอดมาจากการศึกษาทฤษฎีเรื่อง กรอบความคิด (Mindset) ของ Dweck ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ กล่าวคือ กรอบความคิด หมายถึง ความเชื่อ ทศนคติ อุปนิสัย หรือพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ซึ่งส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของบุคคล การศึกษาปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีผลต่อความสำเร็จของผู้เรียน พบว่าการที่ผู้เรียนมีกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) คือความสามารถและทักษะที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยอาศัยความพยายาม ผู้เรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมักเชื่อว่าความสำเร็จไม่ได้ถูกกำหนดโดยความสามารถที่ติดตัวมาแต่แรก แต่สามารถพัฒนาและเติบโตได้ทุกเมื่อผ่านความเพียรพยายามและการแก้ไขปัญหา Dweck (2011) ดังนั้นการจัดการศึกษาที่ตอบโจทย์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีกรอบความคิดทางวิชาการ (Academic Mindset) จึงควรมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง ผ่านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนที่ตนเองต้องการ ไม่ว่าจะเป็นการสืบเสาะแสวงหาความรู้ การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ การคิดแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ วิจัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2561) อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการมีส่วนร่วมทางชุมชนวิชาการด้านการมีส่วนร่วมเต็มรูปแบบในห้องเรียน สามารถพัฒนาความสามารถด้วย

ความพยายาม อีกทั้งยังมีการรับรู้ความสามารถของตนเองเพื่อบรรลุเป้าหมายและท้ายที่สุดผู้เรียนจะสามารถมองเห็นถึงคุณค่าของสิ่งที่ทำ (Farrington, 2013)

การบริหารวิชาการเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาและจัดการทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีในการเรียนรู้และการสอน ดังนั้นงานวิชาการเป็นกุญแจสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี (2564) ดำเนินการจัดการศึกษาภายใต้วิสัยทัศน์ คือ เป็นองค์กรมาตรฐาน มุ่งพัฒนาบุคลากรและผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม ภายใต้วิสัยทัศน์ คุณภาพ เพื่อให้มีทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีพันธกิจที่สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะ ในศตวรรษที่ 21 สร้างโอกาสความเสมอภาคลดความเหลื่อมล้ำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ส่งเสริมพัฒนาผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมยึดหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ด้วยคุณลักษณะกรอบความคิดทางวิชาการ นี้เองจะช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนให้สามารถเล็งเห็นเป้าหมายและความสำเร็จในชีวิต นำไปสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้สอดคล้องและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันของสังคมในยุคปัจจุบันและในโลกอนาคต (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2565) เพื่อเป็นการยกระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีให้ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ของแต่ละโรงเรียน อีกทั้งพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในการเป็นผู้มีแนวคิดใฝ่เรียนรู้ เพื่อรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกในปัจจุบันและในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ
2. เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

- 1.1 ประชากร คือ โรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี กรุงเทพมหานคร

1.2 ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 22 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 22 คน หัวหน้ากลุ่มสาระจำนวน 176 คน หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 22 คน และครูโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 110 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 352 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ แบ่งออกเป็น 3 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions)

2.2 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิดทางวิชาการ กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ร่างข้อคำถามในแบบสอบถามตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย สร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ นักวิชาการทางด้านบริหารการศึกษา 1 ท่าน นักวิชาการทางด้านกรอบความคิดทางวิชาการ 1 ท่าน และผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี 1 ท่าน พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ ครูจากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่อื่นๆ ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 30 คน จากนั้นวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α) ผลการวิเคราะห์ พบว่า แบบสอบถามมีความเที่ยงทั้งฉบับ 0.96 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดีมาก หมายถึงแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ได้ ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2554)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขออนุมัติหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเอง ติดตามการตอบแบบสอบถาม หากแบบสอบถามไม่สมบูรณ์จะนำไปให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามให้สมบูรณ์อีกครั้ง ได้แบบสอบถามที่ครบถ้วน จำนวน 352 คน คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ให้ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ ด้วยค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index: $PNI_{modified} = (I - D / D)$ ของสุวิมล ว่องวาณิช (2558)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการจากองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในชุมชนทางวิชาการ (academic community) การพัฒนาความสามารถด้วยความพยายาม (competence grow) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (beliefs to succeed) และการมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ทำ (task values) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ตามกรอบความคิดทางวิชาการโดยภาพรวม

การบริหารวิชาการ ตามกรอบความคิดทาง วิชาการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			$PNI_{modified}$	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา	3.415	0.644	ปานกลาง	4.874	0.432	มากที่สุด	0.476	1
2. การพัฒนากระบวนการ เรียนรู้	3.479	0.633	ปานกลาง	4.887	0.343	มากที่สุด	0.412	2
3. การวัดประเมินผล	3.731	0.600	มาก	4.931	0.304	มากที่สุด	0.409	3
เฉลี่ยรวม	3.542	0.626	มาก	4.897	0.360	มากที่สุด	0.383	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.542$, S.D. = 0.626) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือด้านการวัดผล ประเมินผล ($\bar{X} = 3.731$, S.D. = 0.600) รองลงมาคือด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.479$, S.D. = 0.633) และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.415$, S.D. = 0.64) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.897$, S.D. = 0.360) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือด้านการวัดประเมินผล ($\bar{X}$

= 4.931, S.D. = 0.304) รองลงมาคือด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.887, S.D. = 0.343) และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.874, S.D. = 0.432) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ตามกรอบความคิดทางวิชาการ ที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified}$ = 0.476) รองลงมาคือการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified}$ = 0.412) และด้านการวัดประเมินผล มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNI_{modified}$ = 0.409)

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบ กรอบความคิดทางวิชาการ โดยภาพรวม มีผลการวิจัยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบกรอบความคิดทางวิชาการโดยภาพรวม

องค์ประกอบ กรอบความคิดทาง วิชาการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			$PNI_{modified}$	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
องค์ประกอบ 1 การมีส่วนร่วม ในชุมชนทางวิชาการ (academic community)	3.412	0.784	มาก	4.913	0.380	มากที่สุด	0.440	2
องค์ประกอบ 2 การ พัฒนาความสามารถด้วย ความพยายาม (competence grow)	3.382	0.716	มาก	4.904	0.342	มากที่สุด	0.450	1
องค์ประกอบ 3 การรับรู้ ความสามารถของตนเอง (beliefs to succeed)	3.430	0.612	มาก	4.887	0.359	มากที่สุด	0.425	3
องค์ประกอบ 4 การ มองเห็นคุณค่าของ สิ่งที่ทำ (task values)	3.454	0.622	มาก	4.879	0.364	มากที่สุด	0.413	4
เฉลี่ยรวม	3.419	0.683	มาก	4.896	0.361	มากที่สุด	0.432	

จากตารางที่ 2 พบว่าสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบของกรอบความคิดทางวิชาการ พบว่า

สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ตามกรอบความคิดทางวิชาการ ในภาพรวมองค์ประกอบที่ 1 - 4 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.419, S.D. = 0.683) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาความสามารถด้วยความพยายาม (COMPETENCE GROW) ($\bar{X}$ = 3.382, S.D. = 0.716) มีค่าเฉลี่ยมาก

ที่สุด และองค์ประกอบที่ 4 การมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ทำ (TASK VALUES) ($\bar{x} = 3.508$, S.D. = 0.835) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามแนวคิดกรอบความคิดทางวิชาการ ในภาพรวมองค์ประกอบที่ 1 – 4 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.896$, S.D. = 0.361) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่ 1 การมีส่วนร่วมในชุมชนทางวิชาการ (ACADEMIC COMMUNITY) ($\bar{x} = 4.913$, S.D. = 0.380) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และองค์ประกอบที่ 4 การมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ทำ (TASK VALUES) ($\bar{x} = 4.887$, S.D. = 0.364) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ ในภาพรวมองค์ประกอบที่ 1 – 4 มีค่า $PNI_{MODIFIED} = 0.432$ โดยรายองค์ประกอบที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 2 การ พัฒนาความสามารถด้วยความพยายาม (COMPETENCE GROW) ($PNI_{MODIFIED} = 0.450$) ต่อมาคือ องค์ประกอบที่ 1 การมีส่วนร่วมในชุมชนทางวิชาการ (ACADEMIC COMMUNITY) ($PNI_{MODIFIED} = 0.440$) ลำดับถัดไปคือ องค์ประกอบที่ 3 การรับรู้ความสามารถของตนเอง (BELIEFS TO SUCCEED) ($PNI_{MODIFIED} = 0.425$) และลำดับสุดท้ายคือ องค์ประกอบที่ 4 การมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ทำ (TASK VALUES) ($PNI_{MODIFIED} = 0.413$)

สรุปความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ โดยภาพรวม มีผลการวิจัยดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ โดยภาพรวม

การบริหารวิชาการ	ประเด็น	กรอบความคิดทางวิชาการ				เฉลี่ยรวม	ลำดับ ดัชนี ความ ต้องการ จำเป็น
		การมีส่วนร่วมในชุมชน ทางวิชาการ	การพัฒนาความสามารถ ด้วยความพยายาม	การรับรู้ความสามารถ ของตนเอง	การมองเห็นคุณค่าของ สิ่งที่ทำ		
1.การพัฒนา หลักสูตร สถานศึกษา	D	3.281	3.249	3.382	3.429	3.335	1
	I	4.905	4.938	4.918	4.925	4.921	
	$PNI_{modified}$	0.495	0.520	0.454	0.436	0.476	
		(2)	(1)	(3)	(4)		
2.การพัฒนา กระบวนการเรียนรู้	D	3.458	3.415	3.452	3.472	3.449	2
	I	4.910	4.863	4.883	4.829	4.871	
	$PNI_{modified}$	0.420	0.424	0.415	0.391	0.412	
		(2)	(1)	(3)	(4)		

3.การวัดประเมินผล	D	3.496	3.483	3.456	3.460	3.474	3
	I	4.925	4.911	4.861	4.884	4.895	
	PNI _{modified}	0.409	0.410	0.406	0.411	0.409	
		(3)	(2)	(4)	(1)		

หมายเหตุ D : Degree of success (สภาพปัจจุบัน), I : Importance (สภาพที่พึงประสงค์) PNI_{modified} : Modified Priority Needs Index (ดัชนีความต้องการจำเป็น)

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ สูงที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เมื่อเรียงลำดับตามกรอบความคิดทางวิชาการ พบว่า การพัฒนาความสามารถด้วยความพยายาม (competence grow) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และ การมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ทำ (task values) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด รองลงมาคือด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เมื่อเรียงลำดับตามกรอบความคิดทางวิชาการ การพัฒนาความสามารถด้วยความพยายาม (competence grow) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และการมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ทำ (task values) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด และ ด้านการวัดประเมินผลมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด เมื่อเรียงลำดับตามกรอบความคิดทางวิชาการ พบว่า การพัฒนาความสามารถด้วยความพยายาม (competence grow) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และการรับรู้ความสามารถของตนเอง (beliefs to succeed) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่สามารถนำมาสรุปผลและอภิปรายผลเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ได้ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ตามกรอบความคิดทางวิชาการสูงลำดับที่ 2 คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (PNI_{modified} = 0.476) ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนในระดับชั้นเรียน ซึ่งจะกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่ผู้เรียนควรเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้น นอกจากนี้ยังระบุแนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้และทักษะด้านต่างๆ สอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรว่า 1) หลักสูตรทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ 2) หลักสูตรทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล 3) หลักสูตรเปรียบเสมือนแบบแปลนของการจัดการเรียนการสอน และโรงเรียนควรส่งเสริมทักษะการคิด และความสามารถในการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองให้กับผู้เรียน เพราะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ และสอดคล้องกับรุ่งชัชดาพร เวทชาติ (2550) กล่าวว่า สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และสรุปองค์ความรู้ด้วยตัวเอง โดยมีการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ

และความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างแท้จริง

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้พบว่ามีความต้องการจำเป็นจัดอยู่ในลำดับต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ ($PNI_{modified} = 0.412$) สามารถสะท้อนให้เห็นได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นข้อที่เด่นชัดในพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะกรอบความคิดทางวิชาการโดยพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่เน้นไปที่การเรียนรู้ของผู้เรียนที่ให้ความสำคัญกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ โดยครูจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนและแนะนำให้ผู้เรียนเกิดความคิดเป็นเจ้าของและมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง นอกจากนี้ยังมีลักษณะการเรียนรู้ที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียน และการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพที่เป็นไปตามหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตาม แนวคิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ของทิสนา แคมมณี (2560) และประเวศ วะสี (2543) ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2544) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ดังนี้ ในกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสถานศึกษาและครูส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทในการตัดสินใจเลือกและกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาที่เรียน และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม ดังที่กล่าวมานั้นครูจึงเป็นผู้ให้คำปรึกษาและแนะนำในกระบวนการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ยังต้องมีการใช้เทคนิคการสอนที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ เช่น การใช้วิธีการสอนที่เน้นการทำงานกลุ่มหรือการแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ในสภาวะที่เกิดจากการพูดคุยและการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนคนอื่นๆ

3. ด้านการวัดประเมินผล

ดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ตามกรอบความคิดทางวิชาการ ด้านการวัดประเมินผล ($PNI_{modified} = 0.409$) ซึ่งการวัดและประเมินผลผู้เรียนเป็นกระบวนการที่ใช้การประเมินความรู้ความเข้าใจ ทักษะและความสามารถของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นการวัดผลเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้และให้ข้อมูลในการพัฒนาการสอนต่อไป โดยมีความจำเป็นต้องพัฒนาด้านการวัดประเมินผลที่เน้นวัดประเมินผลของผู้เรียนตามสภาพจริงโดยการวัดและประเมินผลผู้เรียนควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้เครื่องมือการวัดที่เหมาะสม โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำเพื่อช่วยพัฒนากรอบความคิดทางวิชาการของผู้เรียนสอดคล้องกับบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2553) ที่กล่าวว่า การวัดและประเมินผลผู้เรียนควรเป็นกระบวนการที่เป็นองค์ประกอบของการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องและสอดคล้องกับกระบวนการสอน โดยใช้ข้อมูลที่เป็นรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ภาพรวมและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับผู้เรียนในแง่ต่างๆ และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนรู้และการสอนใน และสอดคล้องกับพิชิต ฤทธิ์จรูญ (2548) กล่าวถึงการประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ใช้ในการวัดและประเมินความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นการตรวจสอบความรู้ ทักษะ และความสามารถที่ผู้เรียนได้ครอบครองตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ การประเมินผลการเรียนรู้สามารถทำได้ในหลายรูปแบบ ซึ่งบางรูปแบบอาจเหมาะสมกับบทเรียนและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้นั้นมากกว่าอีกรูปแบบหนึ่ง

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยคือการพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกรอบความคิดทางวิชาการ โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นตามข้อย่อยของขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ ที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.476$) รองลงมาคือการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.412$) และด้านการวัดประเมินผล มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNI_{modified} = 0.409$)

เมื่อวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ ในภาพรวมองค์ประกอบที่ 1 – 4 โดยราย องค์ประกอบที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาความสามารถด้วยความ พยายาม (competence grow) ($PNI_{modified} = 0.450$) ต่อมาคือองค์ประกอบที่ 1 การมีส่วนร่วมในชุมชนทาง วิชาการ (academic community) ($PNI_{modified} = 0.440$) ลำดับถัดไปคือ องค์ประกอบที่ 3 การรับรู้ ความสามารถของตนเอง (beliefs to succeed) ($PNI_{modified} = 0.425$) และลำดับสุดท้ายคือ องค์ประกอบที่ 4 การมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ทำ (task values) ($PNI_{modified} = 0.413$) เมื่อนำลำดับความต้องการจำเป็นของ ขอบข่ายวิชาการมาผนวกกับองค์ประกอบกรอบความคิดทางวิชาการ ก่อให้เกิดความต้องการจำเป็นในการ พัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี เพื่อนำไปสู่ การพัฒนาผู้เรียนให้มีกรอบความคิดทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ ค้นหา รับรู้ และพัฒนา ความสามารถของตนเองผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาหลักสูตร มีส่วนร่วมกับการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ และเล็งเห็นถึงคุณค่าของการศึกษา สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อาศัยองค์ความรู้ร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความต้องการของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะกรอบความคิดทางวิชาการแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนวิชาการของโรงเรียน

1.2 โรงเรียนควรมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นที่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมสมรรถนะคุณลักษณะกรอบความคิดทางวิชาการแก่นักเรียน ด้วยแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนสามารถประสบความสำเร็จได้หากมีความมุ่งมั่นและตั้งใจ คุณลักษณะกรอบความคิดทางวิชาการแก่นักเรียนจะเป็นพื้นฐานให้ผู้เรียนสามารถเห็นคุณค่าในสิ่งที่กำลังทำอยู่ได้

1.3 หน่วยงานทางการศึกษา หรือกระทรวงศึกษาธิการควรเร่งกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน โดยให้ครูพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการจัดบรรยากาศของชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความตระหนักในตนเอง ความมีอิสระในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอด เรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีตามกรอบความคิดทางวิชาการ เพื่อผู้บริหารและครูในแต่ละโรงเรียนสามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะกรอบความคิดทางวิชาการของนักเรียนที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคพลิกผัน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเพิ่มเติมเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตรตามกรอบความคิดทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี เนื่องจากเป็นด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด และเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่มีเป้าหมายและความสนใจที่แตกต่างกัน

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดกรอบความคิดทางวิชาการของนักเรียนในโรงเรียนอื่นๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงเพื่อเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และผลการวิจัยให้สามารถนำไปต่อยอดและใช้ประโยชน์ในแวดวงการศึกษาระดับประเทศไทยได้อย่างแพร่หลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

ทิศนา ขัมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2553). สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชา ศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประเวศ วะสี. (2543). ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและการปฏิรูปการศึกษาที่พาประเทศพ้นวิกฤต. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2553). **การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: พื้นฐานการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิ์เจริญ. (2548). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: แฮสออฟ เคอร์มีส์.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). **การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. สงขลา: โรงพิมพ์นำศิลป์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2561). **การเรียนรู้ส่วนบุคคล Personalized Learning**. กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2561). **ขอบฟ้าใหม่แห่งการเรียนรู้สู่การสร้างสรรคือนาคต**. กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2554). **การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี. (2564). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564**. เพชรบุรี: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **คู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580**. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579**. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2565). **การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคพลิกผัน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Dweck, (2011). **Academic tenacity: Mindsets and skills that promote long-term learning**. Seattle, WA: Gates Foundation.
- Farrington. (2013). **Academic Mindsets as a Critical Component of Deeper Learning**. University of Chicago, Consortium on Chicago School Research.
- UNDP. (2015). **Human Development Report**. New York: United Nations Development Programme.
- UNESCO. (2016). **Unpacking Sustainable Development Goal4 and the role of research**. ERI-Net Regional Expert Meeting Bangkok, 24-25 November 2016.

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย
ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก*

THE POIORITY NEEDS OF DEVELOPING ACADEMIC MANAGEMENT OF
SUANKULARB WITTAYALAI AFFILIATED SCHOOL BASED ON
THE CONCEPT OF GLOBAL COMPETENCE

¹ชานนุช ดอกประทุม Chananoot Dokpratum

²นันทรัตน์ เจริญกุล Nantarat Charoenkul

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: chananoot.d@sk.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนและครู จำนวน 326 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมากที่สุด ตามลำดับ โดยด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.360$) รองลงมาคือ การพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{Modified} = 0.354$) และด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ การวัดประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.349$)

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การบริหารวิชาการ, แนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก

Abstract

The objective of this research was to study the current and the desirable states and to assess the priority need of developing academic management of Suankularb Wittayalai Affiliate School based on the concept of global competence. The informants were schools directors, deputy directors and teachers, totally 326, in Suankularb Wittayalai Affiliate School. The data were analyzed by mean and priority needs index modified ($PNI_{Modified}$). The research findings showed that, overall, the current and desirable states of developing academic management of Suankularb Wittayalai Affiliated Schools based on the concept of global competence were at a high level and the highest level, respectively. The first priority need

*Received: July 07, 2023, Revised: August 19, 2023, Accepted: August 19, 2023.

fell on learning Management ($PNI_{Modified} = 0.360$) followed by curriculum development ($PNI_{Modified} = 0.354$) and evaluation ($PNI_{Modified} = 0.349$), respectively.

Keywords: Priority Needs, Developing Academic Management, The Concept of Global Competence.

บทนำ

ในยุคปัจจุบันและในอนาคต โลกจะเปลี่ยนแปลง เต็มโต และเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วในทุกมิติ และเป็นไปในทิศทางที่หลายคนอาจคาดไม่ถึงซึ่งเกิดจากหลายเหตุผล โดยเฉพาะเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และที่สำคัญที่สุดคือส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา (Innovation Foresight Institute, 2021) การเตรียมความพร้อมเพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีจึงมิได้จำกัดเพียงแค่เฉพาะชุมชนหรือรัฐหรือประเทศที่ตนเป็นสมาชิกเท่านั้น แต่ต้องเป็นการเตรียมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของโลก ซึ่งการพัฒนาพลเมืองให้มีคุณภาพจำเป็นที่จะต้องสร้างทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติ รู้จักกล้าเผชิญหน้ากับสิ่งที่ท้าทายที่อยู่บนพื้นฐานความซับซ้อนและการแก้ปัญหาที่มีทางออกหลากหลายทางพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงเพื่อจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขซึ่งในการเตรียมความพร้อมเยาวชนสู่สังคมในโลกยุคแห่งความเจริญจำเป็นต้องเป็นไปเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกให้กับผู้เรียน (Office of the Education Council, 2020)

ปัญหาข้างต้นเกิดขึ้นหลายประเทศและหลายประเทศเลือกทางออกสำคัญประการหนึ่ง คือ การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ (Competency) โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัดและก้าวหน้าไปตามความสามารถของตน ซึ่งสมรรถนะเป็นความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่างๆ ที่ตนมีในการทำงานหรือการแก้ปัญหาต่างๆ จนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง สมรรถนะแสดงออกทางพฤติกรรมการปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ และความสามารถอื่นๆ ที่ช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน สอดคล้องกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) (2560) กล่าวว่า การจะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถปฏิบัติ หรือพฤติกรรมในการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับผู้อื่นเมื่ออาศัยอยู่ในสังคมโลกที่มีความหลากหลาย นั่นคือการมีสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก (Global Competence) ซึ่งสมรรถนะดังกล่าวจะเป็นการเชื่อมโยงพึ่งพาอาศัยกันของแต่ละบุคคล เกิดการประสานความร่วมมือกันอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้และความสนใจเกี่ยวกับสังคมโลก การเปิดกว้างและความยืดหยุ่นทางความคิด ความมั่นคงทางอารมณ์ และความเข้มแข็งทางจิตใจ การบริหารความสัมพันธ์และการสื่อสาร อย่างไรก็ตาม ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่างๆ ที่บุคคลได้เรียนรู้ อาจไม่ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน หากบุคคลนั้นขาดความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะต่างๆ ที่ตนมี หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การขาดความสามารถเชิงสมรรถนะ ดังนั้น ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ ที่บุคคลได้เรียนรู้จักนั้นจะยังไม่ใช้สมรรถนะจนกว่าบุคคลนั้นจะได้แสดงพฤติกรรมแสดงออกถึงความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ ที่มีในการทำงานหรือการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ จนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่งนั่นเอง

ซึ่งหากผู้เรียนโรงเรียนในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยทั้ง 11 โรงเรียน มีสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก (Global Competence) จะเป็นการสร้างเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long learning) โดยเพิ่มศักยภาพทางวิชาการด้านประเด็นปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ ในระดับท้องถิ่นและระดับโลก ส่งเสริมความเข้าใจและการเห็นคุณค่าของมุมมองที่แตกต่างกัน รวมทั้งสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน และพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก เกิดการเรียนรู้ทักษะการใช้ชีวิต (Life skills) วิธีการปรับตัวและก้าวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (Chaemchay, 2022) และยังเป็นการสร้างแนวคิดที่เปิดกว้างและเปิดรับกับความเป็นนานาชาติพร้อมกับการคงไว้ซึ่งภูมิปัญญาไทย (Uphold Value of Thainess) ถือเป็นความท้าทายสำหรับระบบการศึกษาในการสร้างผู้เรียนให้มีความสามารถที่จะปฏิบัติตนให้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในโลกก็ตาม

สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลกดังกล่าว ทำให้การจัดการเรียนรู้ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และสร้างประชากรที่มีคุณภาพ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการบริหารวิชาการในรูปแบบเดิมของสถานศึกษา ทั้งด้านหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลยังไม่สอดคล้องกับกระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนจึงแสดงให้เห็นว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการส่งเสริมผู้เรียนมีสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้สมรรถนะดังกล่าวในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ตนเอง เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศ มีความพร้อมในการรับมือต่อความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในสังคม รวมทั้งเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการบริหารงานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปมากยิ่งขึ้นอันจะนำไปสู่การเสริมสร้างพลเมืองที่ดีมีคุณภาพพัฒนาประเทศไทยอย่างมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และคำนวณหาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูล
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย จำนวน 11 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 11 คน รองผู้อำนวยการผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนละ 1 คน รวม 11 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และ

กำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่เป็นครู โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวน 304 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดโดยใช้เกณฑ์ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน ($E \pm 5\%$) ได้จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 326 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการ โรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกเป็นแบบตอบสนองคู่ (Duel – response Format) มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ระดับ ของ John W. Best (1981) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการและแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย สร้างผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัยและข้อคำถามในการสอบถามให้ชัดเจนตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย โดยกำหนดแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ได้ข้อคำถามทั้งหมด 72 ข้อ

2. การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปมาใช้ พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามรวมทั้งฉบับ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทั้ง 72 ข้อ แสดงว่าแบบสอบถามที่จะนำไปใช้วัดได้ตรงตามจุดประสงค์ตรวจสอบถ้อยคำภาษาให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับตัวอย่าง จำนวน 40 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนาค ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.985 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดีมาก หมายถึง แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ได้จริง (Kanjana-wasee, 2013)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดส่งตามจำนวนผู้ให้ข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลสามารถดำเนินการได้ด้วยการตอบแบบสอบถามออนไลน์ จากระหัสคิวอาร์โค้ดผ่าน Google form ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 326 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยแบบสอบถามทุกฉบับที่ตอบกลับคืนนั้น ผ่านการตรวจสอบแล้วว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามครบถ้วนทุกประเด็นคำถามอย่างสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) โดยจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก โดยเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย

สรุปผลการวิจัย

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก มีผลการวิจัยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก

ขอบข่ายการบริหารวิชาการ	ประเด็น	สมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก				เฉลี่ยรวม	แปลผล	ลำดับความต้องการจำเป็น
		ความรู้และความสนใจเกี่ยวกับสังคมโลก	การเปิดกว้างและความยืดหยุ่นทางความคิด	ความมั่นคงทางอารมณ์และความเข้มแข็งทางจิตใจ	การบริหารความสัมพันธ์และการสื่อสาร			
1. การพัฒนาหลักสูตร	D	3.402	3.338	3.445	3.426	3.403	ปานกลาง	(2)
	I	4.592	4.622	4.645	4.571	4.607	มากที่สุด	
	PNI _{Modified}	0.350	0.384	0.349	0.334	0.354	-	
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	D	3.377	3.366	3.389	3.445	3.394	ปานกลาง	(1)
	I	4.567	4.662	4.629	4.604	4.615	มากที่สุด	
	PNI _{Modified}	0.352	0.385	0.366	0.336	0.360	-	
3. การวัดประเมินผล	D	3.376	3.338	3.354	3.452	3.380	ปานกลาง	(3)
	I	4.576	4.530	4.545	4.585	4.559	มากที่สุด	
	PNI _{Modified}	0.355	0.357	0.355	0.328	0.349	-	
เฉลี่ยรวม	D	3.385	3.348	3.396	3.441	3.393	ปานกลาง	-
	I	4.578	4.604	4.606	4.587	4.594	มากที่สุด	
	PNI _{Modified}	0.353	0.375	0.357	0.333	0.354	-	

หมายเหตุ: D = Degree of Success (สภาพปัจจุบัน), I = Importance (สภาพที่พึงประสงค์)

จากตารางที่ 1 พบผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก

สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.391$) ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=3.403$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก พบว่าด้านความมั่นคงทางอารมณ์และความเข้มแข็งทางจิตใจ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}=3.445$) ขอบข่ายของการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.394$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก พบว่าด้านการบริหารความสัมพันธ์และการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}=3.445$) และขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การวัดประเมินผล ($\bar{X}=3.380$)

เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก พบว่าด้านการบริหารความสัมพันธ์และการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.452$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.594$) ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.615$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก พบว่าด้านการเปิดกว้างและความยืดหยุ่นทางความคิด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.662$) ขอบข่ายของการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ การพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=4.607$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก พบว่าด้านความมั่นคงทางอารมณ์และความเข้มแข็งทางจิตใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.645$) และขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การวัดประเมินผล ($\bar{X}=4.559$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก พบว่า ด้านการบริหารความสัมพันธ์และการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.585$)

2. ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก

ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.360$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก พบว่าด้านการเปิดกว้างและความยืดหยุ่นทางความคิด มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.385$) ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 คือ การพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{Modified} = 0.354$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก พบว่า ด้านการเปิดกว้างและความยืดหยุ่นทางความคิด มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.384$) และความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 คือ การวัดประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.349$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก พบว่า ด้านการเปิดกว้างและความยืดหยุ่นทางความคิด มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.357$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

การบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล โดยเฉลี่ยสภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์พบว่า การบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกทั้ง 3 ด้าน มีสภาพปัจจุบันต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ทุกด้าน โดยมีอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก

1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยมีการดำเนินงานในการบริหารวิชาการ ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกอยู่ในระดับที่ยังไม่เพียงพอกับ

สภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สะท้อนให้เห็นว่า ในเครือข่ายสหวิทยาการจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการบริหารวิชาการให้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียนและความต้องการของสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของสุกัญญา แซ่ม้อย (2565) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาทุกประเภทจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับงานวิชาการเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้มีคุณภาพ หรือมีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะเกี่ยวกับการดำเนินการด้านวิชาการเป็นผู้นำทางวิชาการทั้งทางด้านการออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้ตอบสนองความต้องการของชุมชนและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันและอนาคต

โดยขอขยายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาตามสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก พบว่า ด้านการบริหารความสัมพันธ์และการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารและครูให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เนื่องจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาการ มีแหล่งเรียนรู้จำนวนมากที่พร้อมสำหรับการถ่ายทอดความรู้ สนับสนุนให้ผู้เรียนในทุกช่วงวัยสามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลาตามความสนใจ อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนให้จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ Chammuang (2009) กล่าวถึงแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดเนื้อหา และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง โดยจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และสอดคล้องกับสุกัญญา แซ่ม้อย และชญาพิมพ์ อูสาโห (2555) กล่าวถึงการจัดสภาพบรรยากาศ สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ ทำให้ครูจัดการเรียนรู้ได้บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

ขอขยายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร เมื่อพิจารณาตามสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก พบว่า ด้านการบริหารความสัมพันธ์และการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาการยังไม่เกิดการประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก อีกทั้งหลักสูตรที่มีอยู่ยังไม่เน้นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้และพัฒนาตนเองด้านความสัมพันธ์และการสื่อสารเท่าที่ควร สอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ที่กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่าเปรียบเสมือนตัวช่วยให้การศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล รวมทั้งยังเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครูที่จะจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทักษะ ความประพฤติ และเจตคติให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง โรงเรียน ชุมชน และสังคม เช่นเดียวกับงานวิจัยของสมศรี เณรจาที และวัชรชูชาติ (2560) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้โดยมีวิจัยเป็นฐานเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรควรให้ความสำคัญ และเน้นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้หรือไปปฏิบัติได้

ขอขยายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การวัดประเมินผล เมื่อพิจารณาตามสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก พบว่า ด้านการบริหารความสัมพันธ์และการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาการ ให้ความสำคัญกับการวัดประเมินผล มีการพัฒนาระบบและกลไกการติดตาม การวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการพัฒนาเครื่องมือวัดประเมินผลที่สะท้อนการมีจุดมุ่งหมายและมีแรงจูงใจของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Faber, Luyten,

and Visscher (2017) กล่าวว่า เครื่องมือประเมินผลระหว่างเรียนส่งผลทางบวกต่อแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารความสัมพันธ์และการสื่อสารให้แก่นักเรียน

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

โดยขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาตามสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก พบว่าด้านพบว่า ด้านการบริหารความสัมพันธ์และการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนคาดหวังให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศ สื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายและมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนมีการบริหารความสัมพันธ์และการสื่อสาร เนื่องจากการพัฒนากระบวนการเรียนรู้จะมุ่งพัฒนาให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการจัดการเรียนการสอนในเชิงบูรณาการผ่านรายวิชาและ กิจกรรมเสริมหลักสูตร เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือการลงมือทำด้วยตนเอง ซึ่งความรู้ที่เกิดขึ้นจะเป็น ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำ มากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า เพื่อการวางแผนการเรียน การแก้ปัญหา การค้นหาคำตอบ และการบริหารความสัมพันธ์ สอดคล้องกับดิเรก วรรณเศียร (2559) ที่เสนอเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า จะต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและความถนัด เน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ ใช้หลากหลายวิธีการสอน หลากหลายแหล่งความรู้

ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร เมื่อพิจารณาตาม สมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก พบว่า ด้านการบริหารความสัมพันธ์และการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดสะท้อนให้เห็นว่า สถานศึกษามีความต้องการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรโดยให้ผู้เรียนมี สมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก สามารถการบริหารความสัมพันธ์และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการออกแบบหลักสูตรให้เป็นไปตามกรอบสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับสิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา, ชญาพิมพ อูสาโห และปรวีนยา สุวรรณณัฐโชติ (2554) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานถือเป็นหน่วยงานสำคัญที่มีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียน โดยสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ คือ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล สังคมความรู้ และทักษะที่จำเป็น โดยขณะที่ได้ศึกษาหาความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติอันดีผ่านการศึกษา อบรม และการปฏิบัติงานเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่จะตัดสินใจในการศึกษาและการทำงานต่อไปได้ในอนาคต

ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การวัดประเมินผล เมื่อพิจารณาตาม สมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก พบว่าด้านพบว่า ด้านการบริหารความสัมพันธ์และการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูคาดหวังให้สถานศึกษามีแนวทางในการ กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติและการดำเนินการวัดประเมินผลตามสภาพจริงอย่างเป็นรูปธรรม และใช้เครื่องมือ และวิธีการประเมินที่หลากหลาย สอดคล้องกับณรงค์ อภัยใจ (2560) กล่าวว่า การวัดผลประเมินผลนั้นควรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับผู้เรียนมีการประเมินตามสภาพจริงเน้นการประเมินทักษะปฏิบัติ และประเมินผลงานของนักเรียนมากกว่าการประเมินทฤษฎีหรือด้านความรู้และมีการสร้างเกณฑ์การวัดผลประเมินผลที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินเพื่อการเรียนรู้โดยให้ผลสะท้อนกลับจากการสื่อสารเชิงบวกที่

ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเสริมพลังการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ Frey and Fisher (2011) กล่าวว่า การให้ผลสะท้อนกลับและการให้นักเรียนแก้ไขผลงานเป็นอีกแนวทางในการใช้การประเมินเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การกระตุ้นสร้างแรงจูงใจในการเรียน การตรวจสอบความเข้าใจเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสำเร็จและสิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขแก่ผู้เรียน และขั้นที่ 4 การให้คำแนะนำชี้แนะแนวทางเชิงประจักษ์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

2. ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก โดยอภิปรายผลตามขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีลำดับความต้องการจำเป็นดังนี้

ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก พบว่า ด้านการเปิดกว้างและความยืดหยุ่นทางความคิด มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศ สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้กลวิธีในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง โดยครูมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และช่วยให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเองได้ สอดคล้องกับ Somthua (2019) กล่าวถึงการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่ครูจะต้องปรับบทบาทเป็นผู้สร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ มีการใช้กระบวนการที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนผ่านการลงมือทำจริง โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ และแนวทางในการเรียนรู้ จากการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกใช้กลวิธีในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้ และสอดคล้องกับ Pukiat (2001) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้และปฏิบัติด้วยตนเอง โดยเชื่อมั่นในศักยภาพการเรียนรู้ของตนเองทำให้เกิดการพัฒนาการคิดอย่างอิสระ ดังนั้น องค์ความรู้ที่ถูกสร้างขึ้นจึงเป็นการเปิดกว้างและความยืดหยุ่นทางความคิดต่อผู้เรียน

ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 คือ การพัฒนาหลักสูตร เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก ด้านการเปิดกว้างและความยืดหยุ่นทางความคิด มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาควรวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ประเมินและปรับปรุงหลักสูตรให้แตกต่างจากรูปแบบเดิม โดยเน้นหลักสูตรสมรรถนะเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ตอบสนองต่อความถนัดและความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนเปิดกว้างและความยืดหยุ่นทางความคิด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Khonyu (2012) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร พบว่า การพัฒนาหลักสูตรต้องตอบสนองความต้องการของสถานการณ์ของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมไปถึงการวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคตเพื่อกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ในการสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างสมบูรณ์ และสอดคล้องกับ Chuanwan (2010) กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรมเน้นความสามารถการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเองโดยเปิดกว้างให้ผู้เรียนมีการควบคุมและกำกับตนเอง สร้างแรงจูงใจที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 คือ การวัดประเมินผล เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก ด้านการเปิดกว้างและความยืดหยุ่นทางความคิด มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษามีการพัฒนาเครื่องมือวัดประเมินผลของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง แต่การประเมินการเรียนรู้ใน

ปัจจุบันเน้นการทดสอบ และเป็นการตัดสินผลลัพธ์การเรียนรู้ มีเพียงส่วนน้อยที่ใช้การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง ในขณะที่ปัจจุบันและอนาคตจำเป็นต้องใช้การประเมินเพื่อตรวจด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างถูกต้องสอดคล้องกับผลการศึกษาของ World Economic Forum (2019) ที่กล่าวถึงรูปแบบการสอนที่ช่วยสร้างสมรรถนะที่มีกระบวนการ assessment and reinforcement เป็นรูปแบบกระบวนการการให้ feedback การวัดผล รวมทั้งการแนะนำกับผู้เรียนจากครูผู้สอนเพื่อให้ผู้เรียนรู้แนวทางที่ถูกต้องและสามารถปรับแก้ในแนวทางที่ผิดได้ทันที และสอดคล้องกับ Buathong (2017) กล่าวว่า การประเมินการเรียนรู้ไม่ได้ใช้เพื่อชี้ได้หรือตก แต่เป็นการใช้เพื่อประเมินความก้าวหน้าของพัฒนาการทางการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดสมดุลเชิงคุณภาพที่สอดคล้องและเป็นไปทิศทางเดียวกันทั้งความรู้ความสามารถ ทักษะการทำงาน เจตคติ และบุคลิกภาพ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกซึ่งเป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญต่อยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมโลกอย่างรวดเร็ว สมรรถนะดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปสร้างเสริมปลูกฝังให้กับนักเรียน พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพในฐานะที่เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศในอนาคต สามารถแสดงองค์ประกอบของสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก

สมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก (Global Competence) เป็นการเรียนรู้ที่มีความรู้และความสนใจเกี่ยวกับสังคมโลก เปิดกว้างและความยืดหยุ่นทางความคิด มั่นคงทางอารมณ์และความเข้มแข็งทางจิตใจ และสามารถบริหารความสัมพันธ์และการสื่อสารกับบุคคลต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกประกอบด้วย 4 สมรรถนะ ดังนี้

1. การเปิดกว้างและความยืดหยุ่นทางความคิด (Openness and flexibility) หมายถึง การที่ผู้เรียนสงสัยและสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ รับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและความคิดได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น รับมือต่อสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแก้ไขปัญหาใหม่ที่ไม่เคยพบเจอหรือเคยแก้ไขมาก่อนได้สำเร็จ

2. ความรู้และความสนใจเกี่ยวกับสังคมโลก (Knowledge of and interest in global developments, challenges and trends) หมายถึง การที่ผู้เรียนให้ความสำคัญของการเป็นพลโลกปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองที่ดี ให้ความสำคัญกับความเสมอภาค คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของแต่ละบุคคล เคารพและเห็นคุณค่าของแต่ละบุคคล ยอมรับและพยายามเรียนรู้ในวัฒนธรรมอันหลากหลายที่เกิดขึ้นในสังคมโลกปัจจุบัน

3. ความมั่นคงทางอารมณ์และความเข้มแข็งทางจิตใจ (Emotional strength and resilience) หมายถึง การที่ผู้เรียนมีสุขภาพดี มีอารมณ์มั่นคง มีอารมณ์ขัน เห็นคุณค่าในตนเอง มีเป้าหมายในชีวิต มีความอดทนพร้อมที่จะรอคอยโอกาส มีความกระตือรือร้น มีทักษะในการแก้ปัญหา มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

4. การบริหารความสัมพันธ์และการสื่อสาร (Communication- and relationship-management) หมายถึง การที่ผู้เรียนให้ความสำคัญต่อการติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่างๆ จนเกิดเป็นความรู้สึกเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน ไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีมารยาทในการติดต่อสื่อสารกันอย่างมีประสิทธิภาพสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเข้าใจบทบาทของตนเอง ให้ความช่วยเหลือ ขอรับความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนทำให้การทำงานและการดำเนินชีวิตประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกกลวิธีในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง ให้นักเรียนเกิดการเปิดกว้างและความยืดหยุ่นทางความคิด โดยการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองต่อความต้องการในการเรียนรู้ของนักเรียนรายบุคคล เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีดัชนีความต้องการจำสูงสุด คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จึงควรให้ครูใช้กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกลวิธีที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้

1.2 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน โดยการให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับการพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 คือ การพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับองค์ประกอบการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก เพื่อพัฒนาเนื้อหาและรายวิชาในหลักสูตรที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก มีส่วนร่วมในการกำหนดการเรียนรู้ กำกับและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ สามารถออกแบบกลวิธีการเรียนรู้โดยใช้วิธีที่หลากหลาย และสามารถสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเองได้

2.2 ควรนำผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นไปใช้ในการศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือข่ายมหาวิทยาลัย ตามแนวคิดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก เพื่อเป็นการศึกษาต่อยอดจากข้อค้นพบจากลำดับความต้องการจำเป็น และปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสร้างประชากรที่มีคุณภาพ เป็นผู้ที่มีสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก ที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- ณรงค์ อภัยใจ. (2560). **รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ**. คุุณิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ดิเรก วรรณเศียร. (2559). **MACRO model : รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุุสภา.
- ปรียาพร วงศ์อนุดรโรจน์. (2553). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). **หลักสูตรอบรมศึกษานิเทศก์**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมศรี เณรจา และวัชร ชูชาติ. (2560). **รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21**. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*. 14(27). 10-20.
- สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา, ชญาพิมพ์ อูสาโห และปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ. (2554). **รายงานการสังเคราะห์กรณีศึกษา : สภาพปัจจุบัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ**. รายงานวิจัย. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย และชญาพิมพ์ อูสาโห. (2555). **การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ: โรงเรียนถนนนวมราษฎร์บำรุง**. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 35(1). 100-110.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2565). **การบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Buathong, S. (2017). Measurement and assessment of learning skills in the 21st century. *Veridian E-Journal Silpakorn University*. 10(2). 1856-1867.
- Chaemchoy, S. et al. (2022). Policy Design for Transforming Learning Systems Responsive to Future Global Changes in 2040. *Kasetsart Journal of Social Sciences*. 43(2). 509-516.

- Chammuang, C. (2009). **Test Guide for school director and education administrators.** Bangkok.
- Chuanwan. (2010). **Estimating the Number of Centenarians and the Oldest-old in Thailand: Trends in Old Age Longevity for 1960-2010.** Unpublished doctoral.
- Faber, J. M., Luyten, H. & Visscher, A. J. (2017). The Effects of a Digital Formative Assessment Tool on Mathematics Achievement and Student Motivation: Results of a Randomized Experiment. **Computer & Education.** 106. 83-96.
- Fisher, D., Frey, N. (2011). **The formative assessment action plan.** Alexandria, VA: ASCD.
- Innovation Foresight Institute. (2021). **Innovation Foresight Institute Annual Report 2020.** Bangkok: Innovation Foresight Institute.
- John W. Best. (1981). **Research in Education.** 4 th ed. New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- Kanjanawasee, S. (2013). **Traditional test theory.** 7th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Khonyu, W. (2012). **Curriculum development following the current situation.** From http://km.npru.ac.th/userfiles/R014/km_articles_files/20130813162821_KM-TheDevelopmentofCurriculumaccordingtopresentsituation202.pdf. Retrieved July 2, 2023.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and psychological measurement.** 30(3). 607-610.
- Office of the Education Council. (2020). **Thai education status 2018/2019 Education Reform in the Digital Era.** Bangkok: Pabpim Printing House.
- Pukiat, L. (2001). **Project Learning: Principles and Guidelines for the event.** Bangkok: Chulalongkorn University.
- Somthua, S. (2019). **Approaches for developing academic management of Srinakharinwirot University Prasarnmit demonstration school(secondary) according to the concept of innovator and entrepreneur competencies of learners.** Master's thesis. Chulalongkorn University.
- World Economic Forum. (2020). **Shaping the Future of the New Economy and Society.** From <https://www.weforum.org/platforms/shaping-the-future-of-the-neweconomy-and-society> Retrieved July 2, 2023.

ศึกษาความสำคัญและความต้องการในการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
เพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม โรงเรียนวัดหินดาด*
STUDY THE IMPORTANCE AND NEED OF TEACHER DEVELOPMENT THROUGH
PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITIES TO PROMOTE LEARNING
MANAGEMENT ABILITIES AT WAT HIN DAT SCHOOL

¹ณัฐพล มิตรอารีย์ Nuttaphon Mitari

²พระมหาสมบัติ ธนปญโญ Phramaha Sombat Dhanapaño

³สิน งามประโคน Sin Ngamprakhon

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author Email: nuttaphon070707@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญและความต้องการในการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสารวิเคราะห์รายงานผลการอ่านและการเขียน และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 คน ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือแบบบันทึกรายงานผลการคัดกรองการอ่านการเขียนแบบศึกษาเอกสารและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลการอ่านและการเขียนอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุงผู้บริหารและครูต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การบูรณาการเข้ากับหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบของการพัฒนาครู ได้แก่ การให้ความรู้ครู การวางแผนพัฒนาการติดตามชี้แนะ และการสรุปผลการดำเนินงาน 2) การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 ได้แก่ การนำเสนอปัญหา การหาสาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และการวิเคราะห์สรุปผล

คำสำคัญ: การพัฒนาครู, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, อริยสัจ 4

Abstract

The objectives of this research article were to study the importance and need of teacher development through professional learning communities to promote learning management abilities at Wat Hin Dat School. Qualitative research. by studying the document, analyze reading and writing reports, and interviews 20 key informants with purposive sampling. The research instrument was document study form, reading and writing report

*Received: May 08, 2023, Revised: August 19, 2023, Accepted: August 19, 2023.

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของดัชนีนิพนธ์เรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรมโรงเรียนวัดหินดาด

form, and interview form. Data was analyzed by content analysis. Results were shown as follows: There are students whose reading and writing results are in the criteria that need to be improved. Administrators and teachers must improve the teaching and learning management of the school. The teacher development process is implemented with a professional learning community integrated with the four noble truths, consisting of 1) elements of teacher development, namely educating teachers development planning follow-up 2) Management of learning in the four noble truths, namely problem presentation, root cause analysis, problem solving methods, and analysis and conclusions.

Keywords: Teacher Development, Professional Learning Community, The Four Noble Truths.

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมโลกที่ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นโลกที่ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารได้เข้ามามีอิทธิพลต่อสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประชากรของประเทศให้มีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรนั้นครูจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลผู้เรียน ครูต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ เสริมสร้างผู้เรียนให้เป็นบุคคลใฝ่เรียน ฝึกให้มีความสามารถในการคิดและการปฏิบัติงานที่สูงกว่าพื้นฐานธรรมดา เรียนรู้โลกใหม่แต่ไม่ลืมธรรมชาติและท้องถิ่นของตนเอง สอนและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและตามสมรรถนะ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง คิดเป็นทำเป็น ปฏิบัติคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และบุคลิกภาพที่ดี จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้พร้อม เรียนรู้ไปกับผู้เรียน และมีการประเมินผู้เรียนจากพัฒนาการและพฤติกรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ ต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้มีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดีมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงโดยเฉพาะในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่ที่ครูควรมีทักษะและคุณลักษณะที่รองรับเข้าถึงเพื่อสร้างนวัตกรรมบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ในอนาคตที่จะพัฒนาผู้เรียนที่ยาวนานในยุคใหม่ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

จากการศึกษาผลการดำเนินงานในการพัฒนาครูประจำการในปัจจุบันนั้นยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยสถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2554) ได้เสนอสภาพปัญหาด้านการผลิตและปัญหาครูในข้อเสนอการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาว่า ครูส่วนใหญ่มีความตั้งใจกระตือรือร้นที่จะพัฒนาคุณภาพการสอน แต่ขาดปัจจัยและระบบส่งเสริมสนับสนุนจูงใจ ระบบประเมินสมรรถนะครูยังไม่ชัดเจน รูปแบบและวิธีการพัฒนาครูหลายแหล่งยังใช้วิธีเดิม และขาดระบบการพัฒนาครูที่ดี ครูไม่ได้รับโอกาสการพัฒนาอย่างเพียงพอ จึงไม่ทราบแนวโน้มใหม่ทางวิชาการการวิจัยเชิงนวัตกรรมและแนวปฏิบัติทางด้านการเรียนการสอน ประกอบกับมีหลายหน่วยงานดำเนินการทำให้การพัฒนาไม่เป็นเอกภาพด้านนโยบายแผนและมาตรฐานที่ชัดเจน การพัฒนาเกิดความซ้ำซ้อนไม่เป็นระบบไม่ต่อเนื่อง ขาดประสิทธิภาพ ไม่ตรงกับความต้องการ ไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูตามแนวปฏิรูปได้ อีกทั้งการพัฒนาครูในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนการประเมินผลที่ดำเนินการอยู่ใน

ปัจจุบันแยกกันในการอบรมทีละส่วน ไม่เป็นองค์รวมโดยวิทยาการต่างหน่วยงานอีกทั้งรูปแบบการอบรมเน้นการบรรยายทางทฤษฎีมากกว่าการฝึกปฏิบัติ ไม่มีประสบการณ์ตรงในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างแท้จริง ทำให้การฝึกอบรมครูไม่ได้ผลเท่าที่ควร นอกจากนี้หลังจากที่ครูที่ได้รับการอบรมไปแล้วก็ไม่มีการติดตามผล และการนิเทศให้คำปรึกษาแนะนำเมื่อครูมีปัญหา

ดังนั้นการพัฒนาครูจึงเป็นประเด็นที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์สูงสุดตามที่ตั้งไว้ ซึ่งการดำเนินการในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เป็นการจัดการและการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการพัฒนาครูแบบหนึ่งที่จะช่วยให้ครูเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเกิดความเชี่ยวชาญผ่านการร่วมพัฒนางานโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นฐานจนเกิดประสบการณ์และสร้างความเข้มแข็งในวิชาชีพครู โดยเฉพาะการสร้างความสำเร็จในวิชาชีพด้วย การใช้หัวใจ สามใจ ตั้งใจและเปิดใจ สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน มีผลต่อครูผู้สอนและผู้เรียน กล่าวคือผลดีต่อครูผู้สอน คือ ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวงานสอนของครู เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น ครูผู้สอนความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานอย่างแข็งขัน เกิดความรู้สึกร่วมกันต้องการร่วมกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อการพัฒนาการเรียนรู้อย่างจริงจังของนักเรียน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นพลังการเรียนรู้ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้น กล่าวคือมีการค้นพบความรู้ เกี่ยวกับวิธีการสอนและตัวผู้เรียนรวมถึงเข้าใจในด้านเนื้อหาสาระที่ต้องจัดการเรียนรู้ ตระหนักถึงบทบาทและพฤติกรรมการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด อีกทั้งการรับทราบข้อมูลสำคัญต่างๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้น ส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพได้ตลอดเวลา เป็นผลให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาตนเองทางวิชาชีพเพื่อผู้เรียน ซึ่งเป็นทั้งคุณค่าและขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืน และผลดีต่อผู้เรียน คือ สามารถลดอัตราการตกซ้ำชั้นและจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการจัดการเรียนรู้ให้น้อยลง อัตราการขาดเรียนลดลง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) PLC มีพัฒนาการมาจากกลยุทธ์ระดับองค์กร ที่มุ่งเน้นการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยพัฒนาเริ่มจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพที่มีหน่วยงานสำคัญคือความรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันเป็นสำคัญ (นิพนธ์ บรรพสาร, 2564)

โรงเรียนวัดหินดาด สร้างขึ้นในปี พ.ศ.2472 ตั้งอยู่ในตำบลหินดาด อำเภอดงพญาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จัดการเรียนการสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนวัดหินดาดได้ทำการทดสอบการอ่านและการเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เฉพาะวิชาภาษาไทยพบว่านักเรียนบางส่วนมีผลการอ่านและการเขียนอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญและมีความจำเป็นจะต้องเร่งแก้ไขเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากนักเรียนที่มีปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ถูกต้อง นั้นไม่เพียงแต่จะกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทยเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อผลการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆ อีกด้วย ซึ่งทักษะการอ่านและการเขียนเป็นทักษะพื้นฐานในการเรียนวิชาภาษาไทยที่มีความสำคัญ และถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการศึกษาเล่าเรียนในทุกๆระดับชั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านและการเขียนในการสื่อสารในชีวิตประจำวันและทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาการต่างๆเพื่อให้ตนเองได้รับความรู้และประสบการณ์ตามที่ต้องการ คณะผู้บริหารและครูจึงได้ร่วมกันปรึกษาและวิเคราะห์

แนวทาง เห็นว่านักเรียนควรได้รับการฝึกทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ มีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเหมาะสมกับการเรียนรู้ในสภาพปัจจุบัน และครูควรพัฒนาในกลุ่มทักษะให้มากขึ้น รวมถึงต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัย พัฒนานักเรียนให้รู้จักการคิดอย่างเป็นระบบ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสำคัญและความต้องการในการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ โดยประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักอริสัจ 4 ได้แก่ ทุกข์ คือปัญหา สมุทัย คือสาเหตุให้เกิดปัญหา นิโรธ คือ วิธีการแก้ปัญหา และมรรคคือ แนวทางการสอนจากปัญหาให้เป็นปัญญาเชิงบูรณาการ สร้างสรรค์ มาเป็นกระบวนการในการพัฒนาครูให้เกิดความรู้และทักษะสำหรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความสำคัญและความต้องการในการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม โรงเรียนวัดหินดาด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ 1 คน ครูผู้สอน 12 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 คน ของโรงเรียนวัดหินดาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 รวมจำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบบันทึกรายงานผลการคัดกรองการอ่านการเขียน 2) แบบศึกษาเอกสาร 3) แบบสัมภาษณ์ศึกษาความต้องการในกระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาครู แบ่งเป็น ประเด็นที่ 1 ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และประเด็นที่ 2 การจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ศึกษาข้อมูลในรายงานผลการคัดกรองการอ่านการเขียนเฉพาะวิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2563 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนวัดหินดาด 2) ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี ปัจจัยที่ส่งผลความสำเร็จในการพัฒนาครู และนักเรียน แนวคิดการจัดเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การออกแบบการจัดการเรียนการสอนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จากหนังสือ บทความ ตำรา งานวิจัย website 3) สร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับศึกษาความต้องการในกระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาครู นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ให้การตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลในการศึกษา 4) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของโรงเรียนวัดหินดาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 ได้แก่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ 1 คน ครูผู้สอน 12 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 คน รวมจำนวน 20 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการศึกษาความสำคัญและความต้องการในการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม โรงเรียนวัดหินดาด สรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์รายงานผลการอ่าน การเขียน ปีการศึกษา 2563 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนวัดหินดาด เฉพาะวิชาภาษาไทย สรุปผลดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายงานผลการอ่าน การเขียน ปีการศึกษา 2563 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนวัดหินดาด เฉพาะวิชาภาษาไทย

ชั้น	จำแนกตามผลการอ่าน					จำแนกตามผลการเขียน				
	ดีมาก (คน)	ดี (คน)	พอใช้ (คน)	ปรับปรุง (คน)	รวมการอ่าน (คน)	ดีมาก (คน)	ดี (คน)	พอใช้ (คน)	ปรับปรุง (คน)	รวมการเขียน (คน)
ป.1	24	2	1	7	34	17	7	3	7	34
ป.2	13	7	4	9	33	4	16	9	4	33
ป.3	12	11	4	2	29	1	13	10	5	29
ป.4	10	3	6	2	21	0	9	4	8	21
ป.5	24	8	2	2	36	1	21	12	2	36
ป.6	18	5	0	0	23	1	13	8	1	23
รวม	101	36	17	22	176	24	79	46	27	176

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 34 คน มีผลการอ่านอยู่ในระดับดีมาก 24 คน ระดับดี 2 คน ระดับพอใช้ 1 คน และระดับที่ต้องปรับปรุง 7 คน และมีผลการเขียนอยู่ในระดับดีมาก 17 คน ระดับดี 7 คน ระดับพอใช้ 3 คน และระดับที่ต้องปรับปรุง 7 คน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 33 คน มีผลการอ่านอยู่ในระดับดีมาก 13 คน ระดับดี 7 คน ระดับพอใช้ 4 คน และระดับที่ต้องปรับปรุง 9 คน มีผลการเขียนอยู่ในระดับดีมาก 4 คน ระดับดี 16 คน ระดับพอใช้ 9 คน และระดับที่ต้องปรับปรุง 4 คน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 29 คน มีผลการอ่านอยู่ในระดับดีมาก 12 คน ระดับดี 11 คน ระดับพอใช้ 4 คน และระดับที่ต้องปรับปรุง 2 คน และมีผลการเขียนอยู่ในระดับดีมาก 1 คน ระดับดี 13 คน ระดับพอใช้ 10 คน และระดับที่ต้องปรับปรุง 5 คน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 21 คน มีผลการอ่านอยู่ในระดับดีมาก 10 คน ระดับดี 3 คน ระดับพอใช้ 6 คน และระดับที่ต้องปรับปรุง 2 คน และมีผลการเขียนอยู่ในระดับดีมาก 1 คน ระดับดี 13 คน ระดับพอใช้ 4 คน และระดับที่ต้องปรับปรุง 8 คน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 36 คน มีผลการอ่านอยู่ในระดับดีมาก 24 คน ระดับดี 8 คน ระดับพอใช้ 2 คน และระดับที่ต้องปรับปรุง 2 คน และมีผลการเขียนอยู่ในระดับดีมาก 1 คน ระดับดี 21 คน ระดับพอใช้ 12 คน และระดับที่ต้องปรับปรุง 2 คน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 23 คน มีผลการอ่านอยู่ในระดับดีมาก 18 คน ระดับดี 5 คน และมีผลการเขียนอยู่ในระดับดีมาก 1 คน ระดับดี 13 คน ระดับพอใช้ 8 คน และระดับที่ต้องปรับปรุง 1 คน

2. ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม โรงเรียนวัดหินดาด สรุปได้ดังนี้

การศึกษาความต้องการในการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม โรงเรียนวัดหินดาด พบว่า การพัฒนาครูในทุกสถานศึกษามีความคล้ายคลึงกัน และมีส่วนย่อยแตกต่างกันไปตามบริบทของสถานศึกษา มีจุดเน้นเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ ส่วนทักษะการเรียนรู้จะเน้นทักษะการเรียนรู้ด้านคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะเป็นในการเรียนรู้สู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เน้นทักษะกระบวนการในการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการนำความรู้ไปใช้ในวิชาชีพ

องค์ประกอบของการพัฒนาครู มีลำดับขั้นตอน ดังนี้ 1) การให้ความรู้ครูในประเด็นที่จะพัฒนาครู 2) วางแผนการพัฒนาเรื่องที่จะทำซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมาก 3) มีกระบวนการติดตาม ชี้แนะกระบวนการ รวมถึงการสะท้อนผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาครู 4) การสรุปผลการดำเนินงานจากการร่วม และควรจะเน้นบริบทเป็นฐานในการดำเนินการครู ให้ครูได้สามารถเรียนรู้และสามารถพัฒนางานให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และสิ่งสำคัญที่สุด คือ ขั้นตอนที่เป็นกระบวนการ และองค์ความรู้ที่จะพัฒนา เช่น การพัฒนาการเรียนการสอนตามพุทธธรรมควรให้ครูฝึกปฏิบัติให้รู้และเข้าใจก่อนนำไปปฏิบัติงานในชั้นเรียน ครูจะได้นำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับนักเรียน

การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 เป็นการจัดการเรียนการสอนเน้นการใช้วิธีการในการแก้ปัญหาหรือวิธีการแห่งปัญญา เป็นขั้นตอนการคิดอย่างเป็นระบบมีเหตุผล ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นทุกข์ คือ ปัญหา โดยครูนำเสนอปัญหาให้นักเรียนพิจารณาอย่างรอบคอบ และพยายามกำหนดขอบเขตของปัญหา ซึ่งนักเรียนจะต้องคิดแก้ไขให้จงได้ 2) ขั้นสมุทัย คือ สาเหตุของปัญหานั้น ตั้งสมมติฐาน โดยครูให้นักเรียนคิด วิเคราะห์ด้วยตัวเองว่า สาเหตุของปัญหาที่ยกขึ้นมานั้น มีอะไรบ้าง 3) ขั้นนิโรธ คือ วิธีแก้ปัญห และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยครูให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหตามสาเหตุที่ได้ค้นพบ 4) ขั้นมรรค คือ ขั้นวิเคราะห์ และสรุปผล โดยครูให้นักเรียนสรุปผลจากการที่ได้ลงมือปฏิบัติว่าได้ค้นพบคำตอบของปัญหาหรือกฎเกณฑ์อะไรบ้าง ทั้งนี้ผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการมอบหมายหน้าที่ งบประมาณในการร่วมพัฒนาแรงจูงใจของการเข้าร่วมพัฒนา และการร่วมมือจากศึกษานิเทศก์ อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญและมหาวิทยาลัยในการเป็นพี่เลี้ยง ผู้เชี่ยวชาญในการเสนอแนะและให้ข้อคำแนะนำกับครูเพื่อให้เกิดแนวทางที่ชัดเจนระยะเวลาในการดำเนินการพัฒนาครูมีผลต่อการพัฒนาและความร่วมมือของครู

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ศึกษาความสำคัญและความต้องการในการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม โรงเรียนวัดหินดาด มีประเด็นนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. รายงานผลการอ่านและการเขียน ปีการศึกษา 2563 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนวัดหินดาด เฉพาะวิชาภาษาไทย พบว่า ผลการอ่าน ในปีการศึกษา 2563 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนวัดหินดาด พบว่าในจำนวนนักเรียน 176 คน มีนักเรียนที่มีผลการอ่านอยู่ในระดับดีมาก 101 คน และอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง 22 คน ผลการเขียนมีนักเรียนที่มีผลการเขียนอยู่ในระดับดีมาก 24 คน และอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง 27 คน สะท้อนให้เห็นว่าเกือบร้อยละ 20 ของนักเรียน มีทักษะ

ความสามารถในการอ่าน และการเขียนภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง ซึ่งโรงเรียนต้องพิจารณาปัญหา ระบบการเรียนการสอน รวมทั้งพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเขียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน ผู้ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดบางประการของพิชญา สุวรรณโน (2562) ที่มีแนวคิดว่า การอ่านมีความสำคัญมากต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกวัย โดยเฉพาะวัยเด็กซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ การอ่านจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาของประเทศ ที่จะช่วยพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความสามารถ ประสบการณ์ในการทำงาน และการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของคนในสังคม และยังสอดคล้องกับบางประการกับแนวคิดของสมปิต ด้ยตรัยรัตน์ (2547) ที่มีแนวคิดว่า การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญต้องฝึกฝนให้เกิดแก่ผู้เรียน เพราะการเขียนเป็นการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์และจินตนาการให้ผู้อื่นเข้าใจ การเขียนเป็นทักษะที่มีความยากกว่าทักษะอื่นๆ เป็นกระบวนการขั้นสุดท้ายในการพัฒนาทางภาษาที่จำเป็นต้องผนวกความรู้หลายๆ ด้าน ต้องอาศัยประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถในการเขียนผสมผสานกัน จึงจะเป็นงานเขียนที่สมบูรณ์

2. ความต้องการในการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม โรงเรียนวัดหินดาด มีดังนี้ 1) การให้ความรู้ครูในประเด็นที่จะพัฒนาครู 2) วางแผนการพัฒนา 3) มีกระบวนการติดตาม ชี้แนะกระบวนการ สะท้อนผลการดำเนินงาน 4) การสรุปผลการดำเนินงานจากการร่วม และขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละสถานศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอนตามพุทธธรรมควรให้ครูฝึกปฏิบัติให้รู้และเข้าใจก่อนนำไปปฏิบัติงานในชั้นเรียน โดยประยุกต์ใช้หลักอริยสัจ 4 มาจัดการจัดการเรียนการสอน เน้นการใช้วิธีการในการแก้ปัญหา หรือวิธีการแห่งปัญญา 4 ขั้นตอน คือ 1) พิจารณาปัญหา 2) หาสาเหตุของปัญหา 3) วิธีแก้ปัญห 4) วิเคราะห์ และสรุปผล ซึ่งผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการจัดกิจกรรม ดำเนินการ รวมถึงการร่วมมือร่วมใจกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับ ซึ่งผลการวิจัยบางประการมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนน อมรวิวัฒน์ (2547) ที่พบว่า กระบวนการพัฒนาวิชาชีพผู้ปฏิบัติต้องเป็นกลยุธามีความเข้าใจในหลักการของการเป็นต้นแบบในการใช้ก็คือการเป็นกลยุธามีตรที่ จะต้อง ใ้ใจ ร่วมใจ ความตั้งใจการพัฒนา เปิดใจในการเรียนรู้และจับมือเดินไปด้วยกัน ซึ่งการพัฒนาครูมีงานที่หลากหลายในการพัฒนาครูโดยเฉพาะการช่วยเหลือครูทางกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการช่วยเหลือครูโดยตรง ช่วยเหลือครูผู้สอนให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู (professional development) สร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการให้กับครูผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการวางแผนการดำเนินการก่อนที่จะจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมดังกล่าวต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย จุดหมายปลายทางสิ่งที่สำคัญที่สุด คือเป็นการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนของครูซึ่งจะส่งผลไปสู่ักเรียน การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพให้แก่ครูแต่ละคน มีวิธีการเทคนิคหลากหลายที่สามารถนำมาใช้พิจารณาจัดลำดับความสำคัญของประเด็นต่างๆ ได้แก่ การสังเกตและการฟัง การใช้ข้อมูลที่ได้บันทึกไว้อย่างเป็นทางการ การใช้ดุลยพินิจจากบุคคลที่เป็นกลาง การตรวจสอบและจัดระดับความสำคัญแล้วค้นหาปัญหาอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจนก่อนปฏิบัติการ จะทำให้สามารถวางแผนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของวาสนา จินดาสวัสดิ์ (2564) ที่กล่าวว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นชุดองค์ความรู้หลักอริยสัจ 4 ได้แก่ วิเคราะห์ปัญหาในเนื้อหาการเรียน ศึกษาสาเหตุของเกิดปัญหาในการเรียน นำเสนอการเรียนการสอนด้วยเทคนิค วิธีการสื่อที่ใช้ช่วยให้เข้าใจเนื้อหา และการนำองค์ความรู้จากการเรียนรู้สู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นหลักการประยุกต์หลักอริยสัจ 4 ในการ

เรียนการสอนนี้สามารถนำใช้แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตจริง และการแสวงหาความรู้ได้เป็นอย่างดีเพราะเป็นชุดพุทธนวัตกรรมองค์ความรู้ชั้นยอดสุดในทางพระพุทธศาสนา

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยคือความสำคัญและความต้องการในการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม โรงเรียนวัดหินดาด ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบของการพัฒนาครู ได้แก่ การให้ความรู้ครู การวางแผนพัฒนา การติดตามชี้แนะ และการสรุปผลการดำเนินงาน 2) การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 ได้แก่ การนำเสนอปัญหา การหาสาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และการวิเคราะห์สรุปผล ผู้วิจัยสรุปเป็นองค์ความรู้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปวิเคราะห์ความสำคัญ จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้และความเข้าใจในการพัฒนาครูด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อนำไปใช้ในชั้นเรียน สามารถพัฒนาวิชาชีพครูได้อย่างเป็นระบบ

1.2 ควรขยายเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาครูทางวิชาชีพให้เกิดความเข้มแข็งในระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษาโดยเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญในการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเรื่องการส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรมในการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และบูรณาการกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.2 ควรวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม โดยใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ผ่านบทเรียนของผู้เรียนเป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- นิพนธ์ บรรพสาร. (2564). **คู่มือการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC).** แหล่งที่มา https://www.sakonarea1.go.th/view.php?article_id=1084 สืบค้นเมื่อ 1 ธ.ค. 2565.
- พิชญา สุวรรณโน. (2562). แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนบ้านหน้าควนลัง (ราษฎร์สามัคคี) จังหวัดสงขลา. ใน **การประชุมหาตใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10.** มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- วาสนา จินดาสวัสดิ์. (2564). นวัตกรรมการเรียนรู้การสอนตามหลักอริยสัจ 4. **วารสารภาวนาสารปริทัศน์.** 1 (2). 41-52.
- สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2554). **แบบประเมินสมรรถนะของครู.** นครปฐม: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- สมปิต ตัญญตรีรัตน์. (2547). โครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพครูสู่ความเป็นผู้นำทางการศึกษา. ใน **เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.** ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). **รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2547). **กัลยาณมิตรนิเทศ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน
โรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3*

APPROACHES FOR ACADEMIC AFFAIRS MANAGEMENT TO DEVELOP
SELF-DIRECTED LEARNING SKILLS FOR STUDENTS IN
SCHOOLS UNDER NONTABURI AREA 3

¹บุษย์รินทร์ อมฤตธำรงรัตน์ Bootsarin Amarittamrongrat

²นันทรัตน์ เจริญกุล Nuntarat Charoenkul

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: bootsarin.rn@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 2) เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย โดยมีขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 2) นำเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและประเมินข้อมูล โดยประเด็นการสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 และแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 ข้อมูลจากแบบสอบถามดังกล่าว ผ่านการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ ประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบน การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ฐานนิยม และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 อยู่ในภาพรวมระดับมาก โดยขอข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการวัดประเมินผลอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยขอข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 ในภาพรวม คือ 0.218 โดยขอข่ายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified} = 0.294$) 2) แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 แบ่งออกเป็น 4 แนวทาง

*Received: June 26, 2023, Revised: August 14, 2023, Accepted: August 14, 2023.

ได้แก่ แนวทางที่ 1 ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนมากที่สุด เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง แนวทางที่ 2 ส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ซึ่งก่อให้เกิดการสนับสนุนช่วยเหลือ และเกิดประโยชน์ที่คุ้มค่าต่อผู้เรียนโดยเน้นทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง แนวทางที่ 3 ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาโดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง และแนวทางที่ 4 พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลให้ครอบคลุมทุกด้านตัวชี้วัดโดยมุ่งเน้นให้ระบบการประเมินนั้นสามารถสะท้อนการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ, ทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง, นักเรียน, สหวิทยาเขตนนทบุรี 3

Abstract

This research aimed 1) to study the current state, desired state, and needs for academic administration to develop self-directed learning skills of students in Nonthaburi Area 3 and 2) to propose guidelines to develop academic administration for improving self-directed learning skills of students in Nonthaburi Area 3. This descriptive research followed these steps: 1) Study the current and desired state of academic administration for developing students' self-learning skills, 2) Propose guidelines to improve academic administration to develop self-directed learning skills of students in Nonthaburi School Area 3. Tools included questionnaires and data evaluation. Questionnaire was divided into two parts: the current and desired state of academic administration for developing self-learning skills and guidelines to improve academic administration to develop learners' self-directed learning skills. Data from questionnaire was analyzed using statistics including frequency, percentage, mean, standard deviation, PNIModified, mode, and content analysis. The results revealed that; 1) The overall current state of academic management to develop self-directed learning skills of students was at a high level. Academic administration aspect with the highest mean was assessment and evaluation at a high level. The overall desired state of academic management to develop self-directed learning skills of students was at a high level. Aspect with the highest mean was development and promotion of learning resources at a high level. The overall need for academic management to develop self-directed learning skills of students was 0.218. The area of academic management with the highest necessity was teaching management (PNIModified = 0.294). 2) The development guidelines for academic management to enhance self-directed learning skills of students can be divided into 4 ways: (1) Improve the teaching management in schools by maximizing learners' benefits to stimulate self-directed learning skills; (2) Promote the availability of learning resources that contribute to supportive aid and bring learners' valuable benefits emphasizing on self-directed learning skills; (3) Revise and develop school curriculum by cultivating learners' self-directed learning skills; (4) Develop an

assessment and evaluation system that covers all aspects of indicators, reflecting true learning conditions for maximum benefits for teaching development by cultivating learners' self-directed learning skills.

Keywords: Academic Affairs Management, Self-Directed Learning Skills, Students, Nonthaburi Area 3.

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้สามารถก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และโลกการจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งได้ความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคนและเป็นวิถีทางที่นำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 ในหมวดที่ 4 แนวทางจัดการศึกษา มาตราที่ 22 และ 24 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้ ผู้สอนต้องจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลฝึกทักษะกระบวนการคิดและการจัดการ

จากการเกิดวิกฤตครั้งใหญ่ที่พลิกผันวิถีชีวิต กระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมและการค้นหาแนวทางใหม่ในทุกวงการเพื่อความอยู่รอดของคนในสังคม เด็กและเยาวชนไทยในยุค 4.0 จำเป็นต้องสร้างให้มีทักษะและความรู้ทางวิชาการ ความรู้รอบตัว ความรู้ต่อการประกอบอาชีพ เข้าใจสถานการณ์เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รู้เท่าทันข่าวสารและเทคโนโลยี คิดอย่างเป็นระบบ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพคิดวางแผนล่วงหน้า มีวิจรรณญาณ สร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปลอดภัย ในส่วนของวงการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ถือเป็นช่วงเวลาที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ผู้คนกำลังมองหาวิธีแก้ปัญหาที่ไม่เหมือนกับในอดีต นักเรียนจะได้เป็นเจ้าของการเรียนรู้ ได้เข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ สิ่งที่ตนเองชอบและความต้องการของตนเองมากขึ้น เพื่อสนับสนุนให้เป้าหมายของพวกเขาประสบความสำเร็จ พวกเขาจะปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ให้เป็นส่วนตัว (จิราเจต วิเศษดอนหวาย, 2564) ซึ่งไม่สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยรูปแบบการพัฒนานักเรียนแบบเดิม จึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานเพื่อช่วยส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จในชีวิตได้

การศึกษาจึงควรเป็นจัดการการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน เป็นผู้นำตนเอง ท่ามกลางสังคมการเรียนรู้ (Learning Society) สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตจริงได้

การจัดการศึกษาของประเทศไทยปัจจุบัน จึงมีเป้าหมายเพื่อให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและทุกสถานการณ์ นั่นคือเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-Long Learning) ผู้เรียนจะต้องรู้วิธีแสวงหาความรู้ โดยมีทักษะในการเรียนรู้แบบนำตนเองหรือเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (เสาวภา วิชาดี, 2554) ซึ่งการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนานตนเองในด้านต่างๆ โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นแนวคิดของการเรียนรู้ชนิดหนึ่งที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสนับสนุนสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) อีกด้วย

การบริหารวิชาการ เป็นงานที่สำคัญ มีขอบเขตกว้างขวาง เป็นหัวใจและงานหลักที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการจัดโปรแกรมการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมทุกชนิดเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ดี (ศิริพร ทาทราย, 2552) การบริหารวิชาการ ถือเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของโรงเรียน ซึ่งมักจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือนักเรียน ด้วยเหตุนี้ คุณภาพของผลผลิต จึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน (ภูสุตา ภูเงิน, 2560) ซึ่งขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบไปด้วย การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ซึ่งขอบข่ายการบริหารวิชาการทั้ง 4 ด้านนี้ จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งสอดคล้องตามการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

โรงเรียนในสังกัดสทศวิทยาเขตนนทบุรี 3 มีจุดเน้นร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีทัศนคติและสุขภาวะทางจิตที่ดี รวมถึงการให้ความร่วมมือในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยจัดประชุมรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการและหัวหน้างานหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อหารือเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีทัศนคติและสุขภาวะทางจิตที่ดี แต่อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) ของสถานศึกษากลุ่มดังกล่าวในมาตรฐานที่ 1 ด้านผลการจัดการศึกษา กลับพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี, 2564)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทศวิทยาเขตนนทบุรี 3 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง จนนำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเกิดทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนและการดำรงชีวิต ซึ่งมีความสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้ไปสู่ผลสำเร็จ สร้างพลเมืองที่ดีสู่การพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทศวิทยาเขตนนทบุรี 3
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทศวิทยาเขตนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

1.1 ประชากรในการวิจัย คือ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วย 6 โรงเรียน คือ 1) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนนทบุรี 2) โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี 3) โรงเรียนบางบัวทอง 4) โรงเรียนไทรน้อย 5) โรงเรียนราชวินิตนนทบุรี และ 6) โรงเรียนราษฎร์นิยม

1.2 ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มบริหารวิชาการ และครูโรงเรียนในสังกัดสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 จำนวน 6 โรงเรียน โดยผู้วิจัยกำหนด จำนวนผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 6 คน รองผู้อำนวยการผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนละ 1 คน รวม 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงและกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่เป็นครู โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวน 60 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 เป็นแบบตอบสองคู่ (Duel – response Format) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น หรือ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 เป็นคำถามลักษณะแบบให้เขียนตอบ แสดงความคิดเห็น โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open – Ended Question)

3. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้แบบการนำตนเอง แนวคิดการบริหารวิชาการ และการสร้างแบบสอบถาม

3.2 สร้างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความตรงเชิงเนื้อหาและความชัดเจนของภาษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.3 กำหนดแบบประเมินโดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/มีสภาพที่พึงประสงค์ตามข้อรายการนั้นในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/มีสภาพที่พึงประสงค์ตามข้อรายการนั้นในระดับมาก

3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/มีสภาพที่พึงประสงค์ตามข้อรายการนั้นในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/มีสภาพที่พึงประสงค์ตามข้อรายการนั้นในระดับน้อย

1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/มีสภาพที่พึงประสงค์ตามข้อรายการนั้นในระดับน้อยที่สุด

3.4 ออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม และกำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ และเสนอแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว พร้อมทั้งนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปและดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.6 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.7 นำเสนอแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และพิจารณาความเห็นชอบในการจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และใช้สถิติวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical Package for Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทศวิทยาเขตนนทบุรี 3 เป็นแบบตอบสนองคู่ (Duel-response Format) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) นำเสนอผลในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ระดับของ Best (1981) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

4.3 จัดลำดับความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทศวิทยาเขตนนทบุรี 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาความต้องการจำเป็น จากสูตรการคำนวณค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI_{Modified}) นำเสนอผลในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ (สุวิมล ร่องวานิช, 2558)

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทศวิทยาเขตนนทบุรี 3 เป็นคำถามลักษณะแบบให้เขียนตอบแสดงความคิดเห็น โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) ใช้

การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) การแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอผลในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ

5. ผู้วิจัยร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 และเสนอผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทาง เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขเป็นแนวทางฉบับสมบูรณ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

5.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็น โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็น โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นที่ได้จากการคำนวณค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ในตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในตอนที่ 3 ของแบบสอบถามและข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาจัดทำเป็นร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) แห่ลงข้อมูล มีดังนี้ 1) ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 ในรูปแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) และข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3) จากนั้นผู้วิจัยนำร่างแนวทางเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบคุณภาพและนำเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงและแก้ไขร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 อยู่ในภาพรวมระดับมาก โดยขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดประเมินผล อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.866) สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตนนทบุรี 3 ในภาพรวม คือ 0.218 โดยขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified} = 0.294$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสภวิทยเขตนนทบุรี 3

การบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสภวิทยเขตนนทบุรี 3	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI ^{Modified}
	×	S.D.	แปลผล	×	S.D.	แปลผล	
1. การพัฒนาหลักสูตร	3.750	0.522	มาก	4.463	0.493	มาก	0.190
2. การจัดการเรียนการสอน	3.423	0.733	ปานกลาง	4.432	0.491	มาก	0.294
3. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	3.623	0.598	มาก	4.495	0.498	มาก	0.240
4. การวัดและประเมินผล	3.692	0.519	มาก	4.519	0.528	มากที่สุด	0.223

2. แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสภวิทยเขตนนทบุรี 3 แบ่งออกเป็น 4 แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่ 1 ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนมากที่สุด เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง แนวทางที่ 2 ส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ซึ่งก่อให้เกิดการสนับสนุนช่วยเหลือและเกิดประโยชน์ที่คุ้มค่าต่อผู้เรียน โดยเน้นทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง แนวทางที่ 3 ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง และแนวทางที่ 4 พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลให้ครอบคลุมทุกด้านตัวชี้วัด โดยมุ่งเน้นให้ระบบการประเมินฯ นั้นๆ สามารถสะท้อนการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสภวิทยเขตนนทบุรี 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสภวิทยเขตนนทบุรี 3 ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล โดยเฉลี่ยสภาพปัจจุบันในภาพรวมของด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก และด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ซึ่งเพื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ พบว่าแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสภวิทยเขตนนทบุรี 3 ทั้ง 4 ด้าน มีสภาพปัจจุบันต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ทุกด้าน

ผลการวิจัยดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนในสังกัดสภวิทยเขตนนทบุรี 3 มีการดำเนินงานในการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน อยู่ในระดับที่ยังไม่เพียงพอกับสภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน นั้นหมายถึงว่าโรงเรียนในสังกัดสภวิทยเขตนนทบุรี 3 จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการบริหารวิชาการให้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียนและความต้องการของสังคม สอดคล้องกับทฤษฎีของ Knowles (1975) ที่ชี้ให้เห็น

ว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะส่งประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย มีพัฒนาการทั้งทางด้านความสามารถในการเรียนรู้ และการใช้หลักจิตวิทยาไปจนถึงการพัฒนาตนให้สามารถพึ่งพาตนเองและสามารถปรับใช้ในการเข้าสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย นอกจากนี้ ความสำคัญของการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองยังถูกกล่าวในงานของสมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2543) และสมคิด อิศระวัฒน์ (2541) ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญต่อการปรับตัวเข้าสู่สังคมและการพัฒนาการแสวงหาความรู้ในยุคสมัยที่เปลี่ยนไปซึ่งจะทำให้การศึกษามีความสมดุลมากยิ่งขึ้น ดังนั้น โรงเรียนควรมีการพัฒนาการบริหารวิชาการให้สามารถส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนภายในสังกัด เพราะงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้บริหารต้องใส่ใจและตระหนักถึง ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับทฤษฎีของ Campbell (1997) ที่กล่าวว่า งานวิชาการมีผู้ขับเคลื่อนหลักที่สำคัญ คือ หัวหน้าสถานศึกษา ดังนั้นจึงควรมีการวางแผนการพัฒนาโดยเริ่มจากการกำหนดจุดมุ่งหมายไปจนถึงการประเมินผลเพื่อให้เกิดการสร้างหลักสูตรการเรียนการสอนที่สมบูรณ์และเหมาะสมกับสถานศึกษา นอกจากนี้ การพัฒนางานวิชาการให้ก้าวหน้าทันต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันยังเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่สถานศึกษาควรให้ความสำคัญ ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและต้องอาศัยองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ ทั้งนี้ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองผู้เรียน จำเป็นต้องอาศัยการดำเนินงานอย่างรอบด้านจากทุกขอบข่ายของการบริหารวิชาการ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทศวิทยเขตนนทบุรี 3 ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

จากภาพองค์ความรู้การวิจัย อธิบายได้ดังนี้

แนวทางการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง แบ่งออกเป็น 4 แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่ 1 ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนมากที่สุด เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง แนวทางที่ 2 ส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ซึ่งก่อให้เกิดการสนับสนุนช่วยเหลือ และเกิดประโยชน์ที่คุ้มค่าต่อผู้เรียน โดยเน้นทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง แนวทางที่ 3 ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองและแนวทางที่ 4 พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลให้ครอบคลุมทุกด้านตัวชี้วัด โดยมุ่งเน้นให้ระบบการประเมินฯ นั้นๆ สามารถสะท้อนการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการปรับปรุงและพัฒนาให้มีการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อประโยชน์ให้กับผู้เรียนมากที่สุด โดยให้มีการดำเนินการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้และจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีแหล่งวิทยาการความรู้และสื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ การพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน

1.2 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ซึ่งก่อให้เกิดการสนับสนุนช่วยเหลือและเกิดประโยชน์ที่คุ้มค่าต่อผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีดัชนีความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 2 คือ การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

1.3 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทศวิทยาเขตนนทบุรี 3 โดยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้เรียนมีทักษะการตัดสินใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เนื่องจากงานวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทศวิทยาเขตนนทบุรี 3 มีแนวทางที่ 3 คือ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ผู้บริหารควรจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์เพื่อทำความเข้าใจกับนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ก่อนจัดทำหลักสูตรทดลองใช้นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการใช้หลักสูตรที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเพื่อพัฒนาหลักสูตรที่เน้นทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

1.4 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการสนับสนุนให้มีการกำหนดระเบียบการวัดและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการตัดสินใจในการเรียนรู้ เลือกวิธีการเรียนรู้ เลือกทักษะเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และมีความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทศวิทยาเขตนนทบุรี 3 มีแนวทางที่ 4 คือ พัฒนาระบบการวัด และประเมินผลให้ครอบคลุมทุกด้านตัวชี้วัด โดยมุ่งเน้นให้ระบบการประเมินฯ นั้นๆ

สามารถสะท้อน การเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

1.5 ครูผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจการสร้างทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองให้กับผู้เรียน พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด โดยปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้และจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ให้นักเรียนมีแหล่งวิทยาการความรู้และสื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ การพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน

1.6 ครูผู้สอนควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในการฝึกทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองและใช้แหล่งการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าต่อผู้เรียน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 คือ การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

1.7 ครูผู้สอนควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ให้ผู้เรียนมีทักษะการตัดสินใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เนื่องจากงานวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทศวิทยาเขตนนทบุรี 3 มีแนวทางที่ 3 คือ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ผู้บริหารควรจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์เพื่อทำความเข้าใจกับนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ก่อนจัดทำหลักสูตรทดลองให้นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการใช้หลักสูตรที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเพื่อพัฒนาหลักสูตรที่เน้นทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

1.8 ครูผู้สอนควรพัฒนาระบบการวัดผลประเมินผลการเรียนตามระเบียบการวัดและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการตัดสินใจในการเรียนรู้ เลือกวิธีการเรียนรู้เลือกทักษะเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และมีความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสทศวิทยาเขตนนทบุรี 3 มีแนวทางที่ 4 คือ พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลให้ครอบคลุมทุกด้านตัวชี้วัด โดยมุ่งเน้นให้ระบบการประเมินฯ นั้นๆ สามารถสะท้อนการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ประกอบต่างๆ ของการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการตัดสินใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองในด้านการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อให้ นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองและเพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยข้อมูลเชิงลึกของการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้

เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะการบริหารจัดการตนเอง มีความสามารถประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสมและเที่ยงตรง มีทักษะในการตั้งคำถามและแสวงหาคำตอบ และมีความสามารถในการแสวงหาแหล่งวิทยาการความรู้ สื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โดยศึกษาการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการตัดสินใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สามารถเลือกทักษะเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง และเพื่อให้ นักเรียนสามารถวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545). กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จิรเจต วิเศษดอนหวาย. (2564). การศึกษายุคหลังโควิดจะใช้โลกทั้งใบเป็นห้องเรียน ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเอง. แหล่งที่มา <https://www.educathai.com/knowledge/articles/535> สืบค้นเมื่อ 19 ม.ค. 2566.
- ทิตินา แคมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์.
- ภูสุตา ภูเงิน. (2560). สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดสานพลังประชารัฐในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา. 13(1). 90-102.
- ศิริพร ทาทราย. (2552). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2542). ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทยซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. (2543). เทคนิคการสอนแนวใหม่สำหรับการศึกษานอกโรงเรียน : การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวรี. (2564). ข่าวประชาสัมพันธ์ สพม. 3. แหล่งที่มา https://www.facebook.com/sesao3/photos/pb.100068596312130.2207520000./1568065216721084/?type=3&locale=de_DE สืบค้นเมื่อ 15 ม.ค. 2566.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เสาวภา วิชาดี. (2554). การศึกษาในกระบวนทัศน์ใหม่: การเรียนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน. **Executive Journal มหาวิทยาลัยกรุงเทพ**. 31(3). 26-30.
- Best, John W. (1981). **Research in Education**. 4th ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Campbell E. (1996). **Suspended Morality and the Denial of Ethics: How Value Relativism Muddles the Distinction between Right and Wrong in Administrative Decisions**. School Administration: Persistent Dilemmas in Preparation and Practice, Jacobson S., Hickcox E., and Stevenson R., eds., Westport, CT.
- Knowles M.S. (1975). **Self-Directed Learning: A Guide for Learners and Teachers**. Follett Publishing, Chicago, IL.

การรวบรวมภาพยนตร์ที่ใช้เป็นตัวอย่างประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา
ในหัวข้อความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม*
COMPILATION OF MOVIES USED AS AN EXAMPLES ASSEMBLING THE TEACHING
AND LEARNING OF SOCIAL STUDIES IN THE TOPIC OF CULTURAL DIVERSITY
TO CREATE SOCIAL AND CULTURAL AWARENES

¹สุทมาศ แก้วบางพุด Suthamas Kaewbangpood

²อชิระ อุตมาน Achira Uttaman

^{1,2}คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Faculty of Social Science, Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Suthamas.kaew@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อภาพยนตร์ประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในฐานะสื่อการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการเลือกใช้สื่อภาพยนตร์ของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา 2) เพื่อรวบรวมและจัดหมวดหมู่ภาพยนตร์สำหรับใช้สื่อประกอบการกิจกรรมการเรียนรู้ หัวข้อความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย มีจำนวน 7 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ประสบการณ์การใช้สื่อภาพยนตร์ 2) ตารางรวบรวมภาพยนตร์ 3) แบบวิเคราะห์ข้อมูล 4) แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง 5) แบบสัมภาษณ์แนวทางการนำสื่อภาพยนตร์ไปใช้ การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) การเลือกใช้สื่อภาพยนตร์ประกอบการสอนของครูสังคมมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาการเรียน เป้าหมายของการเรียนรู้ ขั้นตอนการใช้และข้อควรระวัง 2) ภาพยนตร์ที่ปรากฏความหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้านชาติพันธุ์ มีจำนวนมากที่สุด รวม 48 เรื่อง รองลงมาเป็นด้านวัฒนธรรมย่อยของกลุ่มต่าง ๆ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และ ด้านศาสนา และด้านเพศตามลำดับ นอกจากนี้ภาพยนตร์ทุกเรื่องยังแสดงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม อย่างน้อย 2 ด้านขึ้นไป

คำสำคัญ: การตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม, ความหลากหลายทางวัฒนธรรม, สื่อภาพยนตร์กับการสอน

Abstract

This research article is a research on the use of organizational media in social studies, learning management media that helps enhance knowledge of information and culture, especially, 1) To study the selection of film media by social studies teachers, 2) To collect and categorize movies for use as media for learning activities. Cultural diversity topic to create social and cultural awareness The sample used in the research consisted of 7 people, obtained by purposive selection The research tools consisted of 1) an interview form for using film media experiences, 2) a collection table for movies, 3) a data analysis form, 4) a consistency index assessment form, and 5) an interview form for using film media this research used a mixed methods research method to collect quantitative and qualitative data. The results showed that 1) The teacher selection of using film media for instruction was related to learning content, learning goals How to use and precautions 2) Films that appear culturally diverse Ethnicity There were the highest number, totaling 48 stories, followed by subcultures of various groups, economics, education, religion, and gender, respectively. In addition, every film showcases cultural diversity in at least two or more aspects.

Keywords: Social and Cultural Awareness, Cultural Diversity, Film Media and Teaching.

บทนำ

กระจายข้อมูลข่าวสารอย่างเสรีและไร้ขีดจำกัดในโลกยุคปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ ก่อให้เกิดการอพยพเคลื่อนย้ายไปตั้งถิ่นฐานประกอบอาชีพ หรือศึกษาต่อในต่างประเทศมากขึ้นทำให้เกิดการไหลเวียนของวัฒนธรรมใน 5 มิติ ได้แก่ ชาติพันธุ์ เทคโนโลยี การเงิน สื่อมวลชน และอุดมการณ์ (Appadurai, 1990) ในขณะที่โลกก้าวไกลทางเทคโนโลยี แต่ความเข้าใจในความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมกลับลดน้อยถอยลง เกิดกระแสการแบ่งแยกทางเชื้อชาติไม่สิ้นสุด ดังกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นใน พ.ศ. 2563 การก่อกวนเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมให้กับ George Floyd ชายแอฟริกาที่ถูกเลือกปฏิบัติจนถึงแก่ความตายในประเทศสหรัฐอเมริกา ในประเทศไทยเราต่างเคยชินกับความหลากหลายว่ามันเป็นตัวการแบ่งแยก ‘เขา’ และ ‘เรา’ ให้เป็นฝักเป็นฝ่าย (Thainess and the others) ชาติพื้นฐานของการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นที่มีความแตกต่างไปจากตน การล้อเลียนเพศสภาพ การผลักให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่ได้ใช้ภาษาราชการเดียวกันกลายเป็นคนชายขอบ การดูหมิ่นผู้นับถือศาสนาอื่น สถานการณ์ความขัดแย้งดังกล่าวข้างต้นสะท้อนถึงความไม่เข้าใจถึงความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมประเพณีแต่ละสังคม ต่างยึดติดกับอุดมคติของตัวเองจนนำไปสู่ความขัดแย้งที่ก่อให้เกิดความรุนแรงและสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้นการส่งเสริมเรื่องการตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม จึงเป็นทักษะจำเป็นของมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและความซับซ้อนทางสังคม สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียน พบว่าใน 1 ห้องเรียนที่นักเรียนต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันทุกวัน ต่างมีภูมิหลังจากครอบครัว ศาสนา ความเชื่อ และเพศที่แตกต่างกัน โดยมีองค์กรหนึ่งที่ให้ความสำคัญ คือ CASEL (The Collaborative for Academic, Social, and Emotional) เป็นองค์กรความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ทางวิชาการ สังคม และอารมณ์ ได้กล่าวถึงตัวชี้วัดทั้ง

- 4 เกี่ยวกับการตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ 1) การมองจากมุมของผู้อื่น (Perspective-taking)
- 2) ความเข้าอกเข้าใจ (Empathy) 3) การยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย (Appreciating diversity)
- 4) ความเคารพในผู้อื่น (Respect for others) (CASEL, 2020)

ภาพยนตร์เป็นทั้งสื่อมวลชนและงานศิลปะที่ได้รับความนิยมแพร่หลายมีบทบาทและมีอิทธิพลต่อสังคมโดยทั่วไป เนื่องจากภาพยนตร์มักมีเนื้อหาที่ครอบคลุมเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัยทั้งสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม (ปรวัน แพทยานนท์, 2556) การถ่ายทอดเรื่องราวหรือข้อมูลจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารที่อยู่ห่างไกลออกไปทำให้ภาพยนตร์เป็นช่องทางหนึ่งที่มีประสิทธิภาพมากต่อการแพร่กระจายของวัฒนธรรม นอกจากนี้การสื่อสารด้วยภาพทำให้เกิดความเข้าใจ และมีส่วนในการสร้างภาพลักษณ์หรือภาพจำของคน สามารถทำหน้าที่รักษาระบบด้วยการให้ความบันเทิง และเปลี่ยนแปลงระบบด้วยการเขย่าภาวะปกติของสังคม (shake up society) (กาญจนา แก้วเทพ, 2557) จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสื่อเพื่อใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ภาพยนตร์เป็นสื่อหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เนื่องจากสามารถสื่อความหมายได้เป็นอย่างดี มีความเป็นนามธรรมและรูปธรรม ปัจจุบันสื่อภาพยนตร์มีส่วนเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันอย่างมาก นักเรียนสามารถเลือกชมได้หลายช่องทางตามความสนใจ ด้วยเหตุนี้สื่อภาพยนตร์จึงเป็นสื่อการสอนที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นช่องทางที่ทำให้เกิดการรับรู้ได้มากที่สุด ช่วยทำให้ผู้เรียนรับประสบการณ์ลึกซึ้ง และกว้างขวาง มีลักษณะเป็นสากลไม่ว่าผู้เรียนจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ก็สามารถจะตีความหมายได้ง่ายกว่าการอ่านหนังสือ (กิดานันท์ มลิทอง, 2531) มีผลงานวิจัยที่สะท้อนว่า สื่อภาพยนตร์ ช่วยเร่งเร้าความสนใจในการเรียนได้ เนื่องจากมีทั้งภาพเคลื่อนไหว เสียงประกอบ การย่อเหตุการณ์ไว้ในระยะเวลาอันสั้น และประเด็นที่ภาพยนตร์ซ่อนสัญลักษณ์ไว้ทำให้เกิดความรู้สึกท้าทาย ต้องคิดหาคำตอบดังนั้นภาพยนตร์จึงเป็นสิ่งที่กระตุ้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี (ประณาท เทียนศรี, 2558) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Nur Serliah (2016) พบว่า การใช้ภาพยนตร์เป็นสื่อการสอนเรื่อง การข้ามวัฒนธรรม (cross culture) สามารถเพิ่มความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม และป้องกันความตระหนักในภาวะการเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ (culture shock) ได้ แต่ความหลากหลายของภาพยนตร์ แง่คิดที่แฝงในแต่ละเรื่อง และข้อจำกัดของชั่วโมงเรียน ทำให้การเลือกภาพยนตร์มาใช้เป็นสื่อสำหรับครูผู้สอนเป็นไปได้ยาก อีกทั้งยังต้องคำนึงช่วงวัยของผู้เรียนด้วย เช่น เนื้อหาที่ได้รับความสนใจของเยาวชนไทยในระดับอายุระหว่าง 8-22 ปี ได้แก่ เรื่องตลก เรื่องตื่นเต้น ผจญภัยและเรื่องต่อสู้แข่งขัน (ทัศนาศ สลัดยะนันท์, 2546)

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการรวบรวมกรณีตัวอย่างจากภาพยนตร์ที่สามารถนำมาใช้เป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษาเพื่อสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม ตามแนวคิดของ CASEL ทั้ง 4 ตัวชี้วัด โดยการจัดหมวดหมู่ของภาพยนตร์นี้จะช่วยให้ครูสามารถเลือกใช้สื่อประกอบการสอนได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ สื่อภาพยนตร์ที่คัดเลือกมาจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีเหตุผล ตลอดจนสามารถส่งเสริมทัศนคติที่ดี ได้ฝึกฝนการมองจากมุมของผู้อื่น ผ่านมุมมองการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ เกิดความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น เคารพซึ่งกันและกัน นำไปสู่การยอมรับในความแตกต่างที่หลากหลาย โดยซึมซับอย่างไม่รู้ตัวก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพสามารถปรับตัวใช้ชีวิตร่วมกันคนในสังคมได้อย่างมีความสุข เตรียมความพร้อมสู่การเป็นพลเมืองโลกในสังคมที่มีความเป็นพลวัตและพหุวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเลือกใช้สื่อภาพยนตร์เกี่ยวกับหัวข้อความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประกอบการจัดการเรียนรู้ ของครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
2. เพื่อรวบรวมและจัดหมวดหมู่ภาพยนตร์สำหรับใช้เป็นสื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ หัวข้อความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน จำนวน 6 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 113 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อการรวบรวมภาพยนตร์ และการให้ผลสะท้อนกลับหลังจากชมสื่อภาพยนตร์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาเป็นผู้ใช้สื่อภาพยนตร์ในการสอน และเป็นผู้ชมภาพยนตร์ผ่านการสตรีมมิ่ง (streaming online) ในแพลตฟอร์ม Netflix และ Viu

2. กระบวนการดำเนินงานและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

- 2.1 ระยะที่ 1 การรวบรวมภาพยนตร์ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ประสบการณ์การใช้สื่อภาพยนตร์ในวิชาสังคมศึกษา นำข้อมูลที่ได้มาทำการรวบรวมภาพยนตร์ โดยใช้ตารางรวบรวมภาพยนตร์ จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาของภาพยนตร์ (Content analysis) โดยใช้แบบวิเคราะห์ข้อมูล และให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านเทคโนโลยีการศึกษาตรวจสอบคุณภาพของสื่อภาพยนตร์ ด้วยแบบประเมินดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาที่ปรากฏในสื่อภาพยนตร์ เกณฑ์การตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรมของ CASEL และความหลากหลายทางวัฒนธรรม

- 2.2 ระยะที่ 2 นำสื่อภาพยนตร์ที่ผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์ ระยะที่ 1 ให้กลุ่มตัวอย่างรับชม ประเมินผลการรับชมสื่อภาพยนตร์ โดยผู้วิจัยมีเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แนวทางการนำสื่อภาพยนตร์ไปใช้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยดำเนินการตามจุดประสงค์ ดังนี้

- 3.1 เพื่อศึกษาการเลือกใช้สื่อภาพยนตร์เกี่ยวกับหัวข้อความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประกอบการจัดการเรียนรู้ ของครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ประสบการณ์ใช้สื่อภาพยนตร์ของครู และนำข้อมูลที่ได้ไปทำการรวบรวมภาพยนตร์ต่อไป

- 3.2 เพื่อรวบรวมและจัดหมวดหมู่ภาพยนตร์สำหรับใช้เป็นสื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ หัวข้อความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม โดยการจำแนกข้อมูลลงในตารางรวบรวมภาพยนตร์ จากนั้นใช้แบบวิเคราะห์ข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาของภาพยนตร์ (Content analysis) และนำข้อมูลที่ได้ไปประเมินดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาที่ปรากฏในสื่อภาพยนตร์ เกณฑ์การตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรมของ CASEL และความหลากหลายทางวัฒนธรรม เมื่อได้ภาพยนตร์ที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก จึงนำมาให้กลุ่มตัวอย่างรับชม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลอีกครั้ง โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แนวทางการนำสื่อภาพยนตร์ไปใช้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลของการศึกษาการเลือกใช้สื่อภาพยนตร์เกี่ยวกับหัวข้อความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประกอบการจัดการเรียนรู้ ของครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สื่อภาพยนตร์มีบทบาทต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา การประยุกต์ใช้สื่อภาพยนตร์ ประกอบการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงความสอดคล้องของเนื้อหา เป้าหมายของการเรียนรู้ ขั้นตอนการใช้สื่อ และข้อควรระวัง ประโยชน์จากการใช้สื่อภาพยนตร์ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการตั้งคำถาม การคิด อย่างมีวิจารณญาณ การวิพากษ์ เข้าใจความเป็นไปของสังคมโลก ทำให้การเรียนรู้ไม่สิ้นสุดแค่ในคาบเรียน แต่ยังเกิดแรงบันดาลใจในการใฝ่รู้เรื่องอื่นๆ ต่อไปได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการพัฒนาให้ผู้เรียนให้ สามารถเห็นความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ช่วยทำให้ผู้เรียนรับประสบการณ์ลึกซึ้ง เข้าใจถึง มโนทัศน์ที่สำคัญได้อย่างมีความหมาย เป็นสื่อที่ทรงพลังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการให้ความรู้ ความบันเทิง รวมไปถึงเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้

2. ผลการรวบรวมและจัดหมวดหมู่ภาพยนตร์สำหรับใช้เป็นสื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ หัวข้อความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่า มีภาพยนตร์ จำนวน 50 เรื่อง ที่มีความสอดคล้องกับการสร้างความตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรมตามกรอบแนวคิด ของ CASEL (2020) ครบทั้ง 4 ตัวชี้วัด และมีความสอดคล้องกับเนื้อหาความหลากหลายทางวัฒนธรรมซึ่ง สามารถจำแนกเป็น 6 ด้าน ด้านชาติพันธุ์ มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านวัฒนธรรมย่อยของกลุ่มต่างๆ ด้านเศรษฐกิจ 37 เรื่อง ด้านการศึกษา 31 เรื่อง ด้านศาสนา 22 เรื่อง และด้านเพศ 17 เรื่อง ตามลำดับ ทั้งนี้ ภาพยนตร์ทุกเรื่องแสดงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม อย่างน้อย 2 ด้านขึ้นไป และมีภาพยนตร์ที่แสดงถึง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม สูงสุดรวม 5 ด้าน จำนวน 11 เรื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การรวบรวมภาพยนตร์ที่ใช้เป็นตัวอย่างประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคม ศึกษา ในหัวข้อความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม สามารถ อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลของการศึกษาการเลือกใช้สื่อภาพยนตร์เกี่ยวกับหัวข้อความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประกอบการจัดการเรียนรู้ ของครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า ครูให้ความสำคัญกับ เกณฑ์การพิจารณาเลือกใช้สื่อภาพยนตร์กับปัจจัยหลัก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านจุดประสงค์ ด้านความสอดคล้องกับ เนื้อหาวิชา ด้านความสนใจและระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านวิธีการวัดประเมินผล ด้านคุณภาพของสื่อ การกำหนดจุดประสงค์เป็นเกณฑ์สำคัญที่สุดในการประยุกต์ใช้สื่อภาพยนตร์ในการสอนสังคมศึกษา สอดคล้อง กับแนวคิดของมนตรี แยมกลีกร (2526) ที่เสนอว่า ผู้สอนสามารถใช้สื่อภาพยนตร์ประกอบการสอนในชั้นการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ ได้หลายขั้นตอน สามารถจำแนกวิธีการใช้สื่อได้เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การใช้เป็นสื่อประกอบในคาบเรียน 2) มอบหมายให้ดูก่อนเรียนหรือเป็นภาระงานหลังจากเรียนแล้ว ทั้งนี้ วิธีการใช้สื่อภาพยนตร์สามารถทำได้หลายวิธีการ เช่น เปิดทั้งเรื่อง เลือกเปิดบางฉาก ตั้งคำถามท้าทาย ใช้ใบกิจกรรมโดยครูอาจใช้หลายวิธีการผสมผสานในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของทริสตา ยงวรรณกร (2556) ที่กล่าวถึงการปรับเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน คิดค้นหาวิธีการ ใหม่ๆ ใช้วิธีการผสมผสานแนวทางการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย และแนวคิดของศิริโรจน์ ศรีโกลมทิพย์

(2557) เสนอว่า การเลือกสื่อประกอบการเรียนการสอน ควรมีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความทันสมัย น่าสนใจ มีคุณภาพในด้านเทคนิคการผลิต และมีการประเมินการใช้สื่อการเรียนรู้ด้วย จากที่กล่าวมา สื่อภาพยนตร์จึงมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ช่วยลดทอนระยะของการเรียนรู้ และมีการเรียงลำดับเรื่องราว ช่วยพัฒนาการคิดเป็นลำดับขั้นให้นักเรียนได้สอดคล้องกับแนวคิดของสมาน งามสนิท (2548) และประณาท เทียนศรี (2558) ที่พบว่า สื่อภาพยนตร์ช่วยเร่งเร้าความสนใจในการเรียนได้ เนื่องจากมีทั้งภาพเคลื่อนไหว เสียงประกอบ การย่อเหตุการณ์ไว้ในระยะเวลาอันสั้น และประเด็นที่ภาพยนตร์ซ่อนสัจจะไว้ก็ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน ต้องคิดหาคำตอบดังนั้นภาพยนตร์จึงเป็นสิ่งที่กระตุ้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ความนิยมภาพยนตร์ยังอยู่ในความสนใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยม

2. ผลการรวบรวมและจัดหมวดหมู่ภาพยนตร์สำหรับใช้เป็นสื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ หัวข้อความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่า จุดเด่นของสื่อภาพยนตร์ที่เลือกมามีหลายด้าน เช่น ภาพยนตร์ที่มีบริบทใกล้เคียงกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน มีฉากหลักเป็นโรงเรียน ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมได้โดยง่ายสอดคล้องกับแนวคิดพัฒนาการเรียนรู้อย่างยั่งยืน อาริมิตร (2555) ที่เสนอว่า เด็กอายุ ตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มพัฒนาการทางการคิดเป็นนามธรรม ต้องการการยอมรับในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของ Erik Erikson (1987) ที่ได้อธิบายพัฒนาการทางสติปัญญาตั้งแต่แรกเกิดถึงวัยผู้ใหญ่ โดยช่วงวัยรุ่นจะเป็นพัฒนาการช่วงอายุ 12-18 ปี จะเริ่มมีความสับสนในบทบาทและพัฒนาความรู้สึกตระหนักรู้ (Self-awareness) ภาพยนตร์ที่มีการลำดับเรื่องราวจากจุดเริ่มต้นไปถึงจุดจบมุมมองของการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ได้แสดงให้เห็นถึงการกระทำ หรือไม่กระทำของตัวละคร สอดคล้องกับแนวคิดมุมมองการเล่าเรื่องของ Louis Giannetti (อ้างใน ขจิตขวัญ กิจวิสาละ, 2564) กล่าวถึงมุมมองการเล่าเรื่องที่ปรากฏในภาพยนตร์ซึ่งภาพยนตร์ที่คัดเลือกมาได้มีการเล่าเรื่องแบบสัพพัญญูทั้งสิ้น ทำให้ผู้ชมสามารถหยั่งจิตใจของตัวละครทุกตัว สามารถย้ายเหตุการณ์ สถานที่ และข้ามพ้นข้อจำกัดด้านเวลา สามารถย้อนอดีต ก้าวไปในอนาคต สามารถสำรวจความคิดฝัน รับผลกระทบ และรู้สึกมีส่วนร่วมพร้อมๆ กับตัวละครได้ ภาพยนตร์ที่มีบริบทใกล้เคียง มีจุดเด่นเรื่องการแสดงภาพขยาย ได้เห็นความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Johanna W. Istanto (2009) ที่ได้รับผลสะท้อนการชมภาพยนตร์จากผู้เรียนว่า การชมภาพยนตร์สามารถขยายความรู้ให้นักเรียนได้อย่างหลากหลาย ทำให้เข้าใจภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมของประเทศอินโดนีเซียมากขึ้น ภาพยนตร์ที่มีเหตุการณ์เผชิญกับความตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม (culture shock) สอดคล้องกับงานวิจัยของภัสสร สังข์ศรี (2529) พบว่า ภาพยนตร์การ์ตูนมีอิทธิพลต่อทัศนคติของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้านการใช้ชีวิตรวมหมู่และมีความมีเมตตา และงานวิจัยของ Johanna W. Istanto (2009) ที่ใช้ภาพยนตร์ซิตคอม (Sitcom) เพื่อพัฒนาความตระหนักรู้ด้านวัฒนธรรมของนักเรียน EFL (Electronic Journal of Foreign Language Teaching) ทำให้นักเรียนได้สัมผัสกับแง่มุมทางวัฒนธรรมที่สำคัญนอกเหนือไปจากตำราเรียน การนำภาพยนตร์ไปใช้เป็นสื่อประกอบการสอนสามารถเลือกให้สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนและจุดประสงค์ในคาบเรียนนั้นได้ด้วย เช่น ภาพยนตร์เรื่อง the white tiger นำเสนอเรื่องราวของสังคมอินเดียที่มีการกำหนดสถานภาพ บทบาท สิทธิ หน้าที่ วัฒนธรรม วิถีชีวิต และอาชีพด้วยระบบวรรณะ และความขัดแย้งทางศาสนาระหว่างฮินดูกับอิสลาม ทำให้ขยายจากวรรณะฮาลวีย (ทำขนม) ผู้นับถือศาสนาอิสลาม ต้องโกหกประวัติส่วนตัว เพื่อให้ได้งานเป็นคนขับรถ และมีสถานการณ์บีบคั้นให้เขาต้องกลายเป็นอาชญากร ครูสามารถนำไปใช้เป็นสื่อประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา

ในประเด็นลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมในทวีปเอเชีย (อินเดีย) โครงสร้างทางสังคม สถานภาพ บทบาท สิทธิ หน้าที่ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความยุติธรรมทางกฎหมาย การเลือกปฏิบัติ ภาพยนตร์เรื่อง The Prom นำเสนอเรื่องราวของการจัดงานพรอมในรัฐอินเดียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีวัฒนธรรมเฉพาะถิ่น ได้ออกกฎให้นักเรียนพาคู่ควงเป็นเพศตรงข้ามเท่านั้น ตัวละครหลักที่เป็นเลสเบี้ยนจึงออกมาเรียกร้องกลายเป็นความขัดแย้งทางเชื้อชาติระหว่างคนในรัฐอินเดียนากับคนอเมริกาจากรัฐอื่น ในที่สุดเธอได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อนๆ และคนในสังคม ร่วมก้าวข้ามความเชื่อทางศาสนาและค่านิยมเดิม ภาพยนตร์เรื่องนี้สามารถนำไปใช้เป็นสื่อประกอบการสอนรายวิชาสังคมศึกษา ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมในทวีปอเมริกาเหนือ (สหรัฐอเมริกา) ในประเด็นสิทธิมนุษยชน การเคารพสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น แนวทางในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์ คุณลักษณะพลเมืองดีในสังคมโลก ความหลากหลายทางเพศกับหลักศาสนา (คริสต์) เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นภาพยนตร์จึงมีส่วนช่วยสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม โดยมีบทบาทในฐานะที่เป็นสื่อช่วยขยายโลกทัศน์ให้สามารถมองเห็นโลกในมุมมองที่หลากหลายขึ้นสร้างผลกระทบทางอารมณ์ กระตุ้นความเห็นอกเห็นใจ สามารถส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อภาษาและวัฒนธรรมที่ต่างไปได้ ผ่านการคัดเลือกภาพยนตร์โดยครูผู้สอนและใช้กระบวนการตั้งคำถามและเทคนิคการสอนอื่นเป็นตัวช่วย (Johanna W. Istanto, 2009) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Seung Chun Lee (2019) ระบุว่า การชมภาพยนตร์มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์และความสามารถระหว่างวัฒนธรรม ส่งผลให้เกิดการเติบโตทางทัศนคติเกี่ยวกับการเปิดกว้างต่อวัฒนธรรมอื่นและผู้คนที่แตกต่างกัน และเพื่อให้โอกาสสำคัญในการส่งเสริมความสามารถด้านวัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรมของผู้เรียน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นการรวบรวมและจัดหมวดหมู่ภาพยนตร์สำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนสังคมศึกษา หัวข้อความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรมตามกรอบแนวคิดของ CASEL (2020) ให้เกิดกับผู้เรียน อันเป็นทักษะจำเป็นของมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมแห่งความหลากหลายได้อย่างเป็นสุข สรุปองค์ความรู้การวิจัย คือ แนวทางการใช้สื่อภาพยนตร์ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา แบ่งเป็น 2 รูปแบบ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การใช้สอนในห้องเรียน ระหว่างคาบเรียน

1. ขั้นนำ เป็นขั้นที่ผู้สอนเตรียมอุปกรณ์การฉายภาพยนตร์ และชี้แจงกระบวนการเรียนรู้โดยละเอียด หากผู้สอนต้องการมอบหมายภาระงาน ให้เริ่มในขั้นนำ ด้วยการอธิบายใบงานและคำชี้แจงก่อนการรับชมภาพยนตร์ เพื่อเป็นการกำหนดให้นักเรียนจับประเด็นสำคัญที่ปรากฏ จากนั้นผู้สอนเล่าเรื่องย่อของภาพยนตร์ เพื่อให้รับรู้ข้อมูลที่เป็นภาพรวมเบื้องต้น และตั้งคำถามเพื่อคาดคะเนผลลัพธ์ก่อนชมภาพยนตร์ โดยเป็นคำถามปลายเปิด เช่น นักเรียนคิดว่าสถานการณ์จะเป็นอย่างไร

2. ขั้นสอน เริ่มชมภาพยนตร์ กรณีมีข้อจำกัดด้านเวลา ให้เปิดภาพยนตร์ไปถึงจุดที่ต้องการ หากภาพยนตร์ไม่แบ่งส่วนการเล่าเรื่องเป็นตอน สามารถดูให้ถึงฉากสำคัญแล้วหยุด เพื่อดำเนินการต่อในขั้นต่อไปได้ จากนั้นให้นักเรียนทำใบงาน หรือ ตั้งประเด็นคำถามปลายเปิดอีกครั้ง เป็นการถามความรู้สึกอย่างอิสระในการแสดงความคิดเห็นคำถามปลายเปิด จะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ส่งต่อความคิดเห็นกับเพื่อนๆ ในชั้นเรียน ซึ่งนักเรียนจะพูดแบบต่อๆ กันไป ทั้งนี้แนวคำถามอาจเป็นคำถามเพื่อการเชื่อมโยงเปรียบเทียบ

สถานการณ์ในภาพยนตร์ ในมิติห้วงเวลาที่ต่างกัน เช่น ภาพยนตร์เรื่อง Greenbook หากใช้สอนประวัติศาสตร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา จะสามารถตั้งคำถามเกี่ยวกับภูมิหลังเรื่องการเหยียดชาติพันธุ์ ให้นักเรียนตั้งข้อสังเกต อดีตกับปัจจุบันต่างกันอย่างไร หรือการเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ฉากหลังของภาพยนตร์ในเรื่องกับสภาพแวดล้อม ที่นักเรียนอยู่ในประเทศไทยขณะนี้ แตกต่างกันอย่างไร

3. ขั้นสรุป ผู้สอนหยิบประเด็นสำคัญมาคุยในชั้นเรียนร่วมกันอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุปร่วมกันในชั้นเรียน โดยมีคำถามสำคัญว่า จะตัดสินใจอย่างไรในสถานการณ์แบบนี้ ย้อนกลับมาดูชีวิตจริงของเรา เราจะปฏิบัติอย่างไร เห็นด้วยกับที่ภาพยนตร์นำเสนอหรือไม่ ตั้งคำถามสมมติ ถ้าบางคนที่มีความแตกต่างมองไม่เห็นชัดเจน เช่น การเมือง ศาสนา เราจะทำอะไรดี ภายหลังจากการสรุปบทเรียน ผู้สอนอาจสรุปประเด็นอื่น เช่น นอกจากการที่นักเรียนได้ความหลากหลายจากภาพยนตร์แล้ว วิธีการเรียนในรูปแบบการอภิปรายนี้ยังเป็นการสอนให้รับฟังเพื่อนในชั้นเรียนไปในเวลาเดียวกันด้วย

รูปแบบที่ 2 การมอบหมายให้ชมภาพยนตร์ล่วงหน้า

1. ขั้นนำ เป็นขั้นตอนที่นักเรียนได้ชมภาพยนตร์ตามที่รับมอบหมายมาแล้วแล้ว ผู้สอนควรกล่าวทวนถึงภาระงานที่ได้มอบหมาย เช่น ก่อนหน้านี้ได้มอบหมายให้นักเรียนชมภาพยนตร์เรื่อง Greenbook จากนั้นเล่าถึงเรื่องย่อของภาพยนตร์ อาจขอตัวแทนนักเรียนในห้องช่วยสรุปเรื่องย่อ

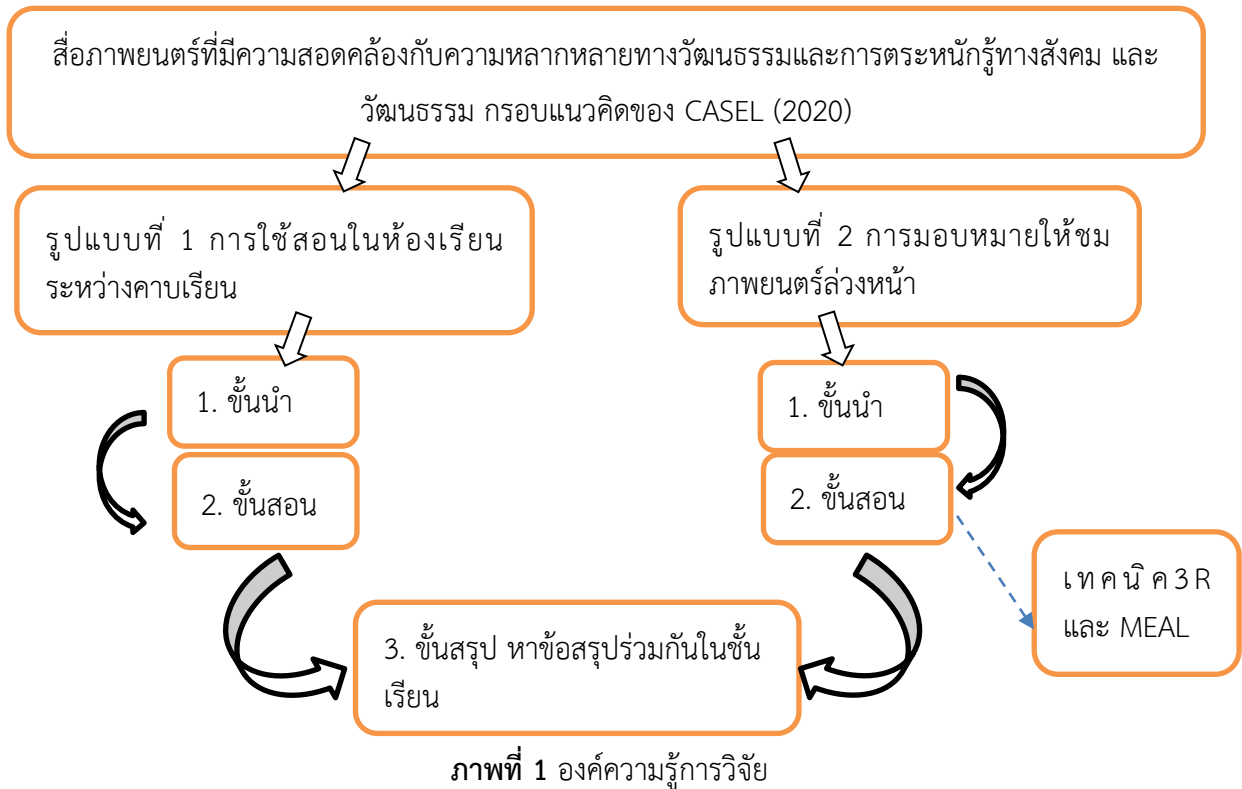
2. ขั้นสอน ในขั้นตอนนี้ผู้สอนสามารถใช้เทคนิคการสอนมาช่วยในการจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย ในที่นี้จะขอยกตัวอย่าง 2 เทคนิค ได้แก่ 3R และ MEAL

2.1 การใช้เทคนิค 3Rs กล่าวถึงโดย สุกฤษฎ์ สิริโชคติกุล อ้างถึงแนวคิดการสร้างวัฒนธรรมการฟัง โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2564) มีขั้นตอน ได้แก่ การทวนซ้ำและตีความจากสิ่งที่ได้พบได้ยิน (Revoice) การสรุปความจากสิ่งที่เข้าใจ (Recap) และการสะท้อนคิดจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ (Reflection)

2.2 การใช้เทคนิค MEAL กล่าวถึงโดย ณัฐพนธ์ โสใหญ่ อ้างถึงแนวคิดการเขียนเรียบเรียงข้อมูลด้วยเทคนิค MEAL โดย Duke University's Thompson Writing Program (2006) มีขั้นตอน ได้แก่ ใจความสำคัญของภาพยนตร์เรื่องนี้คืออะไร (Main idea) มีสิ่งใดยืนยันว่าการสรุปใจความสำคัญของนักเรียนถูกต้อง (Evidence) การวิเคราะห์ว่านักเรียนมีข้อคิดเห็น ความรู้สึกต่อข้อค้นพบอย่างไร (Analysis) การเขียนเรียบเรียงสิ่งที่ค้นพบ โดยเชื่อมโยงและสอดคล้องกับ 3 ขั้นตอนแรก (Link)

จากนั้นให้นักเรียนอภิปรายกลุ่ม โดยมีโจทย์ท้าทาย เช่น หากตกอยู่ในสถานการณ์เดียวกับตัวละครจะมีวิธีการจัดปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร การกระทำแต่ละตัวละคร ในมุมมองของนักเรียนคิดเห็นอย่างไรสมควรหรือไม่ ให้นักเรียนได้ให้เหตุผลของตนเอง ใครคิดแบบนี้บ้าง ใครเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร เสนอแนวทางว่าจะอยู่ร่วมกันได้อย่างไร

3. ขั้นสรุป ผู้สอนนำประเด็นจากการอภิปรายกลุ่ม มาพูดคุยกันอีกครั้งในชั้นเรียนอีกครั้งเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน ผู้สอนอาจใช้คำถามกระตุ้นการคิดอีกครั้ง เช่น เราสามารถถอดบทเรียนอะไรได้บ้างจากกิจกรรมในวันนี้ ภายหลังจากการสรุปบทเรียน ผู้สอนอาจสรุปประเด็นอื่น เช่น นอกจากการที่นักเรียนได้ความหลากหลายจากภาพยนตร์แล้ว วิธีการเรียนในรูปแบบการอภิปรายนี้ยังเป็นการสอนให้รับฟังเพื่อนในชั้นเรียนไปในเวลาเดียวกันด้วย สรุปดังในภาพที่ 1

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาพบข้อจำกัดของการนำภาพยนตร์ไปใช้เพื่อประกอบการสอน เช่น ด้านอุปกรณ์และระยะเวลา ดังนั้น ผู้สอนควรมีการสำรวจและจัดเตรียมความพร้อมก่อนนำไปใช้ ทั้งนี้อาจเลือกรูปแบบที่เหมาะสมตามที่ได้วิจัยได้นำเสนอ หรือปรับใช้ให้เหมาะสมกับห้องเรียนของผู้สอนได้

1.2 จากผลการศึกษาพบว่า ผู้สอนมีมุมมองเรื่องการใช้สื่อภาพยนตร์ประกอบการสอนในหัวข้อความหลากหลายทางวัฒนธรรมว่าสามารถสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนได้ เนื่องจากภาพยนตร์เป็นเลนส์ในมุมมองของคนเล่า หรือ ตัวละคร ทำให้ผู้ชมได้มองในมุมที่ผู้สร้างต้องการนำเสนอได้ต่างออกไปจากการรับรู้เดิม แสดงให้เห็นวิธีการคิด เหตุผลของการกระทำ ซึ่งจะช่วยให้ได้เปิดใจในมุมมองอื่น ดังนั้น ผู้สอนควรเพิ่มเวลาในการแลกเปลี่ยนประเด็นการเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้ใช้เวลา ร่วมกันในการอภิปรายและเสนอความคิดเห็นต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเปิดใจกว้างและยอมรับฟังผู้อื่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อภาพยนตร์ประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาในหัวข้ออื่น เพื่อขยายผลทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2.2 การวิจัยนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากมิติของผู้สอน ควรมีการนำไปทดลองใช้กับนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกและมีความลุ่มลึก

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2557). **ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2531). **เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขจิตขวัณ กิจวิมล. (2564). ศาสตร์การเล่าเรื่องในสื่อการศึกษา. **วารสารศาสตร์**. 14(3). 28-29.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2564). **สร้าง Listening Relationship ด้วยหลักการ 3Rs**. แหล่งที่มา <https://www.youtube.com/watch?v=lbauCZhV07w> สืบค้นเมื่อ 17 ส.ค. 2566.
- ทัศนีย์ สัตยะนันท์. (2546). การจัดการความรู้ในอินเทอร์เน็ตไทย : รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปรวัน แพทยานนท์. (2556). ตัวละครและสไตล์การแสดงในบริบทและวัฒนธรรมไทย กรณีศึกษาภาพยนตร์ไทยที่ได้รับรางวัลแห่งชาติสุพรรณหงส์. **วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ**. 2(28). 78-86.
- ประณาท เทียนศรี. (2558). ผลของการใช้เทคนิคการตั้งคำถาม 5W 1H ในสื่อภาพยนตร์เพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และความคิดรวบยอดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม. **วารสารครุศาสตร์**. 45(3). 97-108.
- พีระพงศ์ วีระวุฒิ. (2561). **พฤติกรรมกาเปิดรับสื่อและความพึงพอใจแอปพลิเคชัน Netflix ของผู้ใช้งาน Netflix ในประเทศไทย**. การค้นคว้าอิสระนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ภัสสร สังข์ศรี. (2529). **การศึกษาอิทธิพลของภาพยนตร์การ์ตูนญี่ปุ่นทางโทรทัศน์ที่มีผลต่อทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 8 สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มนตรี แยมกสิกร. (2526). **การใช้เทคโนโลยีทางการสอนในห้องเรียน**. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- รวันต์ อาริมิตร. (2555). **พัฒนาการด้านจิตใจและสังคมของวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร: เอ-พลัส พริน.
- ศิโรจน์ ศรีโกลมทิพย์. (2557). **ผลการใช้สื่อมัลติมีเดียร่วมกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการผลิตสื่อศิลปะสำหรับเด็ก**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมาน งามสนิท. (2548). **การวิเคราะห์ผู้ดูภาพยนตร์**. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานภาพยนตร์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- หริสา ยงวรรณกร. (2556). การปฏิรูปการเรียนรู้ของครูในยุคโลกาภิวัตน์ LEARNING REFROM FOR TEACHER IN THE ERA OF GLOBALIZATION. **วารสารบริหารการศึกษา มศว**. 10(19). 2-4.
- Appadurai, A. (1990). Disjuncture and Difference in the Global Cultural Economy. **Theory, Culture & Society**. 7(2-3). 295-310.
- CASEL. (2020). **CASEL'S SEL Framework What Are the Core Competence Areas and Where Are They Promoted**. From <https://casel.org/casel-sel-framework-11-2020> Retrieved August 17, 2023.
- Duke University's Thompson Writing Program. (2006). **Paragraphing: The MEAL Plan**. From <https://twp.duke.edu/sites/twp.duke.edu/files/file-attachments/meal-plan.original.pdf> Retrieved August 17, 2023.

Erikson Erik. (1987). **Childhood and society**. New York: Norton.

Johanna W. Istanto. (2009). **The Use of Films as an Innovative Way to Enhance Language Learning and Cultural Understanding**. From https://www.researchgate.net/publication/237203484_The_Use_of_Films_as_an_Innovative_Way_to_Enhance_Language_Learning_and_Cultural_Understanding Retrieved August 17, 2023.

Nur Serliah. (2016). **Increasing students' cultural awareness by using film in teaching cross cultural understanding**. Paper presented at the the 61 teflin international conference, universitas sebelas maret. From <https://eprints.uns.ac.id/id/eprint/26890> Retrieved August 17, 2023.

Seung Chun Lee. (2019). **Integrating entertainment and critical pedagogy for multicultural pre-service teachers: film watching during the lecture hours of higher education**. From <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14675986.2018.1534430> Retrieved August 17, 2023.

ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพที่มีต่อความสามารถความเป็นผู้ประกอบการ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*

EFFECTS OF PRODUCTIVITY BASED LEARNING ON ABILITIES OF
ENTREPRENEURSHIP OF MATTHAYOMSUKSA 2 STUDENTS

¹นฤเบศน์ นิยมทรัพย์ Narubade Niyomsab ²อรพิน ศิริสัมพันธ์ Orapin Sirisamphan

³ชัยรัตน์ โตศิลา Chairat Tosila

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยศิลปากร Silpakorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: niyomsab_n@su.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยจัดการการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ 2) ศึกษาความสามารถความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนท่าหลวงวิทยานุกูล อำเภอท่าเรือ พระนครศรีอยุธยา จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ จำนวน 2 แผนหน่วยการเรียนรู้ คือ แผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง มุ่งสู่ผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ และแผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ รู้คิดสิทธิอย่างพอเพียง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาเศรษฐศาสตร์ และ 2) แบบวัดความสามารถความเป็นผู้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพอยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ, ความเป็นผู้ประกอบการ, ความสามารถความเป็นผู้ประกอบการ

Abstract

The purposes of this research were: 1) compare the learning achievements on economics of Matthayomsuksa 2 students before and after using productivity-based learning. 2) study the abilities of entrepreneurship of Matthayomsuksa 2 students using Productivity-based learning. The sample of this research consisted of 16 students of Matthayomsuksa 2/2 studying in the first semester of the academic year 2022 in Thaluangwitthayanukul school. Tha rua District. Pha Na Korn Sri Ayutthaya Province. The instrument used in the experiment is the unit learning plan using Productivity-based learning. Learning unit 1: Born to entrepreneur and Learning unit 2: Young entrepreneur know about rights and sufficiency economy. The tools used for collecting data are the learning achievements on economics test and the abilities of entrepreneurship measurement tool. The data were analyzed by arithmetic mean, standard deviation, t-test dependent. The research findings were summarized as follows: 1) The learning achievements on economics of students gained after using productivity-based learning were higher than before leaning at.05 level of significance. 2) The abilities of entrepreneurship of students using Productivity-based learning war at high level.

Keywords: Productivity-Based Learning, Entrepreneurship, Abilities of Entrepreneurship.

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการเมืองของประเทศอย่างรวดเร็ว ทำให้ทุกประเทศต้องมีการทบทวนวาระของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ช่วยชี้นำวิธีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาชีวิตของนักเรียนให้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จเพื่อการดำรงชีวิตในคริสต์ศตวรรษที่ 21 องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Deborah L. Ellis., 2012) ทักษะในศตวรรษที่ 21 บุคคลต้องสามารถประยุกต์ใช้ทักษะและทัศนคติที่แตกต่างกันให้สอดคล้องกับบริบทที่กำหนด ทักษะมีความสัมพันธ์กันและทำงานร่วมกันเพื่อเตรียมพร้อมให้กับนักเรียน โดยมีทักษะที่สำคัญต่างๆ (The Partnership for 21st Century Skills, 2009) มีความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันเป็นทักษะหลัก ต้องมีความสามารถในการวิชาหลัก ได้แก่ ภาษาศาสตร์ ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง นอกจากนี้นักเรียนจะต้องรับรู้เรื่องราวในโลกและมีความรู้ทางการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ ผู้ประกอบการ พลเมือง สาธารณสุข และการรู้สิ่งแวดล้อม ข้อความข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงผู้ประกอบการมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ มีงานวิจัยที่สนับสนุนความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความเป็นผู้ประกอบการและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (สุชาติ ไตรภพสกุล, 2558)

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนปัจจุบันในโรงเรียนที่ผ่านมายังไม่สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm) ของแนวทางการศึกษาไปสู่การมีนักเรียนเป็นศูนย์กลางและมุ่งเน้นการพัฒนาคนอย่างสมดุลรอบด้านได้อย่างแท้จริง แม้ว่าจะมีความตระหนักถึงพลวัตโลกและความพยายามที่จะปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้สามารถรับมือและตอบสนองกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แต่การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยไม่สามารถเปลี่ยนผ่านกระบวนทัศน์ได้ในทางปฏิบัติ (สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557) ช่วงที่ผ่านมาระบบการศึกษานั้นให้นักเรียนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ และสร้างนักเรียนที่เป็นผู้เลียนแบบและผู้บริโภค ไม่ได้ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ให้กับตนเองและสังคม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2554) โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์หรือคิดวิจารณ์ญาณส่วนใหญ่เน้นการท่องจำ ทำให้นักเรียนไม่สามารถคิด (Thinking Process) ได้เท่าที่ควร (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2549) จุดที่ควรพัฒนานักเรียนต้องได้รับการฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย เสริมทักษะการเรียนรู้ โดยเน้นให้นักเรียนปฏิบัติสร้างสรรค์เป็นผลงาน มีกิจกรรมเสริมทักษะพื้นฐานอาชีพ และจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสี่ (พ.ศ. 2559-2563) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2564) ได้ระบุจุดที่ควรพัฒนา ด้านคุณภาพนักเรียน ว่านักเรียนควรได้รับการพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และควรได้รับการส่งเสริมในการผลิตชิ้นงานด้วยฝีมือตนเอง พร้อมเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสู่นวัตกรรมหรือแบบอย่างที่ดีด้านการบริหารและการจัดการว่า ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพนักเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะ ความสามารถของนักเรียนให้มีความพร้อมในศตวรรษที่ 21 พร้อมทั้งส่งเสริมพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

การจัดการเรียนรู้ผลิตภาพเป็นการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ได้ด้วยตัวของตัวเอง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากกระบวนการผลิต ที่ผลิตเกิดจากปัจจัยการผลิตที่มีความสัมพันธ์กัน โดยได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ได้ถูกพัฒนาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์ตีความข้อมูลต่างๆ ได้ด้วยตัวเองนักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและรู้ความสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างไรได้บ้าง ครูเป็นผู้ให้ข้อคิดให้แก่เด็กนักเรียนเท่านั้น มีเป้าหมายมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดความคิดใหม่ๆ สร้างสรรค์ผลิตชิ้นงานใหม่ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่นมีความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จมีคุณธรรม จริยธรรมต่อตนเองและสังคม ในการประดิษฐ์ชิ้นงานรวมถึงการประกอบกิจการสามารถดำเนินการให้เสร็จสิ้นทันเวลา โดย (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2549) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ (Productivity Based Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งสร้างให้นักเรียนมีผลผลิตของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นผลผลิตในเชิงความคิด งานวิชาการ สิ่งประดิษฐ์ต่างๆ จึงกล่าวได้ว่า การเรียนรู้เชิงผลิตภาพเป็นรูปแบบการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่มุ่งให้นักเรียนสร้างผลงานสร้างผลผลิต

จากเหตุผลดังกล่าวมาผู้วิจัยมีความสนใจที่จะการศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพที่มีต่อความสามารถความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการนักเรียน พัฒนาความสามารถในการคิดเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงาน และเสริมทักษะพื้นฐานอาชีพของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ
2. เพื่อศึกษาความสามารถความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Designs) แบบกลุ่มเดียวมีการสอบก่อนและสอบหลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนท่าหลวงวิทยานุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 มีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 30 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนท่าหลวงวิทยานุกูล อำเภอท่าเรือ พระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 16 คน ซึ่งมาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม
2. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ วิชาเศรษฐศาสตร์ จำนวน 2 แผนหน่วยการเรียนรู้ คือ แผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง มุ่งสู่ผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ และแผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ รู้คิดสิทธิอย่างพอเพียง โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าความเหมาะสมและค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 และนำผลไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
 - 2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ มีเนื้อหาประกอบด้วยการลงทุนและการออม การผลิตสินค้าและบริการ การผลิตในท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค แบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือกมีทั้งหมด 30 ข้อ โดยในแต่ละข้อคะแนนเต็ม 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือและนำผลไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 นำไปทดสอบกับนักเรียนที่ผ่านการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์แล้ว มีผลการวิเคราะห์ดังนี้ ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.21 ถึง 0.79 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.29 – 0.71 นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยสูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Formular 20) ซึ่งผลวิเคราะห์ข้อสอบมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 และนำผลไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
 - 2.3 แบบวัดความสามารถความเป็นผู้ประกอบการ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อประเมินความสามารถความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ เป็นการประเมิน

ความสามารถความเป็นผู้ประกอบการ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การคิดวิเคราะห์ 2) การคิดเชิงอนาคต 3) การประเมิน ผู้วิจัยใช้แบบวัดความสามารถความเป็นผู้ประกอบการ โดยใช้เกณฑ์ในลักษณะรูบริก (Rubric Scoring) 4 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถความเป็นผู้ประกอบการ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแบบวัดความสามารถความเป็นผู้ประกอบการ มีค่าความเหมาะสมและค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.67 – 1.00 และนำผลไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 16 คน ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนจำนวน 30 ข้อแล้วเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ผล

3.2 ผู้วิจัยนำแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพไปใช้สอนกับกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยทำการทดลองสัปดาห์ละ 3 คาบเรียนคาบเรียนละ 50 นาทีรวมระยะเวลา 6 สัปดาห์ 18 คาบเรียน

3.3 หลังจากผู้วิจัยสอนครบตามแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพแล้ว ผู้วิจัยทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ และทำแบบวัดความสามารถความเป็นผู้ประกอบการ แล้วเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ผล

4. สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำสถิติพื้นฐานมาใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบกับเกณฑ์

4.1 เปรียบเทียบข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ จากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยคำนวณหาคะแนนค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสามารถความเป็นผู้ประกอบการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพจากแบบวัดความสามารถความเป็นผู้ประกอบการ โดยคำนวณหาคะแนนค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ สรุปผลการวิจัย ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกันของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	30	10.69	2.75	7.23	.00
หลังเรียน	30	17.25	2.62		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียน และหลังเรียน พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพหลังเรียน ($\bar{X} = 17.25$, S.D. = 2.62) สูงวก่่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 10.69$, S.D. = 2.75) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับเฉลี่ย .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

2. ผลของระดับความสามารถความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ สรุปผลการวิจัย ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ

ความสามารถ ความเป็นผู้ประกอบการ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
การคิดวิเคราะห์	4	3.19	0.83	สูง	1
การประเมิน	4	2.69	1.08	พอใช้	2
การคิดอนาคต	4	2.00	0.89	พอใช้	3
เฉลี่ยรวม	12	7.88	2.09	สูง	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 7.88$, S.D. = 2.09) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ การคิดวิเคราะห์ ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 0.83) การประเมิน ($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 1.08) การคิดอนาคต ($\bar{X} = 2.00$, S.D. = 0.89) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพที่มีต่อความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพที่มีต่อความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพมีหลักการสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายผ่านกิจกรรมที่เกิดจากความร่วมมือของครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน โดยที่มุ่งเน้นให้นักเรียนปฏิบัติตามความสนใจของตนเองเพื่อให้เกิดผลงานต่างๆ ที่เกิดจากองค์ความรู้ที่ได้สร้างขึ้นด้วยตนเอง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยมีครูเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำ สอดคล้องกับรวิวรรณ สุขเจริญ (2562) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพได้พัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดทางการศึกษา โดยมุ่งส่งเสริมกระบวนการ

การการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่างๆ เพื่อดึงความสามารถของนักเรียนออกมา และอาศัยความร่วมมือของเพื่อนในการกระตุ้น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงผลิตภาพที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้นั้น สอดคล้องกับชมเชย พงษ์เจริญ (2555) ที่กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงผลิตภาพเป็นการจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ที่ให้นักเรียนได้ฝึกฝนและปฏิบัติงานจากกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้ความคิด แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและแนวทางการปฏิบัติในการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน โดยมีฐานแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามสถานการณ์จริง ตามที่ ไสว พักขาว (2552) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้ตามสถานการณ์จริงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง แสวงหาความรู้และวิธีการต่างๆ ที่จะแก้ปัญหาที่พบ ซึ่งต้องอาศัยทักษะต่างๆ และความคิดที่ซับซ้อน ,การเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยวิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2564) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้แบบนำตัวเองเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีเป้าหมาย มีความมุ่งมั่นพยายามจนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และสมรรถนะตามเป้าหมายที่ตนเองกำหนดไว้ โดยสอดคล้องกับทฤษฎีความยืดหยุ่นทางปัญญา (Cognitive Flexibility Theory) กล่าวคือเป็นการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่เน้นให้นักเรียนมีทางเลือกในการเรียนรู้ตามความถนัดความสนใจ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นจนเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาต่อไป อีกทั้งทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivist Theory) โดยการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพได้เน้นให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ของตนเองในสภาพที่เป็นจริง โดยอาศัยกระบวนการคิดและกระบวนการสังเคราะห์ร่วมกัน สอดคล้องกับสมพร โกมารทัต (2557) ที่อธิบายไว้ว่า หลักการ Constructivist Learning เป็นการปรับความรู้ ความเข้าใจโดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่เพื่อให้ได้ความรู้ที่จะนำไปใช้ โดยกระบวนการสร้างองค์ความรู้เกิดขึ้นภายในบุคคลโดยที่ไม่รู้ตัว โดยนักเรียนจะสร้างความรู้จากความคิดของตนเอง แทนที่จะรับความรู้ที่สมบูรณ์และถูกต้องจากครูหรือแหล่งความรู้ที่กำหนดไว้ ทำให้นักเรียนแต่ละคนสร้างความหมายของตนเองจากประสบการณ์ของตน

2. ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพที่มีต่อความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้านความสามารถความเป็นผู้ประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถความเป็นผู้ประกอบการ ความสามารถความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ โดยออกแบบกิจกรรมตามแนวคิดของไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2549) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการนำมาพัฒนาความสามารถความเป็นผู้ประกอบการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ที่ส่งผลให้เกิดความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมและการเติบโต และพัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคลในการเปลี่ยนความคิดให้กลายเป็นการปฏิบัติ ส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถความเป็นผู้ประกอบการในเบื้องต้น สอดคล้องกับสมพร โกมารทัต (2557) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพเน้นให้นักเรียนสร้างผลผลิตผลงานที่เกิดจากความรู้ ประสบการณ์ ได้ฝึกฝนและปฏิบัติงานจากกิจกรรมการเรียนรู้และแนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความสามารถความเป็นผู้ประกอบการตามองค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จาก National Council for the Social Studies (2010) The Council for Economic Education (CEE) (2010) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น สามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ มีความสามารถที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ การพัฒนาแนวคิดและขยาย

ประสบการณ์ วิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม ผ่านกระบวนการถามและหาคำตอบจากการวิเคราะห์ การอธิบาย และการคาดการณ์อนาคต ประกอบด้วย ดังนี้

2.1 การคิดวิเคราะห์ เป็นความสามารถของนักเรียนที่มีการพัฒนาความสามารถในการคิดระบุแนวทางในการดำเนินธุรกิจที่เกิดจากการฝึกปฏิบัติผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์เกิดขึ้น นักเรียนมีกระบวนการการพิจารณาถึงความสำคัญสถานการณ์ความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของเรื่องต่างๆ ความสามารถในการบอกวัตถุประสงค์หรือแนวทางในการดำเนินงาน ในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนต้องวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจร่วมกันเพื่อเลือกแนวทางในการดำเนินงานได้ สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (พาสนา จูร์ตัน, 2556) ที่ได้อธิบายว่าเด็กในช่วง 12 ปี ถึงวัยผู้ใหญ่ เริ่มคิดเชื่อมโยงหาเหตุผลนอกเหนือจากข้อมูลที่มีอยู่เริ่มจากการคาดคะเนสิ่งที่เกิดขึ้นจากการสังเกต และคิดในสิ่งที่ซับซ้อนเป็นนามธรรมได้มากขึ้น เช่น คิดตั้งสมมติฐาน คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ จนสามารถคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้

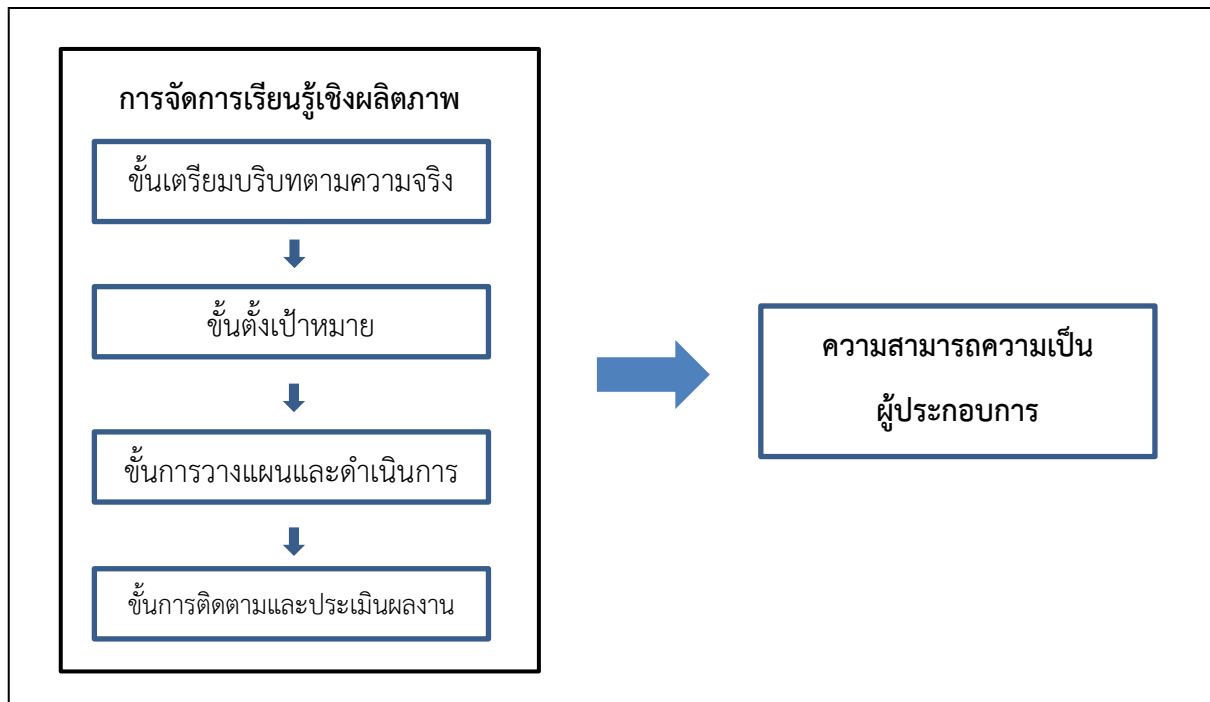
2.2 การประเมิน เป็นความสามารถที่นักเรียนได้เห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลตามกระบวนการคิดให้เชื่อมโยงความรู้เดิมสู่เป้าหมายใหม่เพื่อพัฒนาแนวทางในการดำเนินงานของตน นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการคิดวิเคราะห์ นำมาตัดสินใจด้วยเหตุและผล เพื่อหาวิธีการที่เป็นไปได้ที่เหมาะสมที่สุดเพื่อระบุขั้นตอนในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การประเมินต้องมีการพิจารณาข้อมูลอย่างถี่ถ้วนและประสบการณ์เดิมของนักเรียนที่มีอยู่ เพื่อให้เข้าใจในสถานการณ์ต่างๆ อย่างหลากหลาย โดยครูเป็นผู้แนะนำ ซึ่งจากทดลองผู้วิจัยพบว่านักเรียนส่วนหนึ่งสามารถบอกแนวทางในการดำเนินงานเบื้องต้นได้ แต่ยังไม่สามารถระบุการนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงานให้ดีขึ้นได้ ซึ่งครูต้องให้คำแนะนำกระตุ้นความคิด และนำเสนอข้อมูลที่จะส่งผลให้นักเรียนเกิดการพิจารณาข้อมูลเพื่อนำมาใช้ประโยชน์และใกล้เคียงกับความเป็นจริง สอดคล้องกับแนวคิดของ McBay (Kabatire et al., 2007 อ้างใน ตีม มณีคำ, 2555) ที่กล่าวว่า ศักยภาพแห่งการวางแผน มีเป้าหมายสอดคล้องกับความสนใจสิ่งที่ตนเองถนัด และเป้าหมายนั้นผู้ประกอบการได้ประเมินตนเองแล้วว่าใกล้เคียงกับความเป็นจริง

2.3 การคิดเชิงอนาคต การนำข้อมูลและความสัมพันธ์ของข้อมูลตามกระบวนการคิดต่อยอดในการฝึกสู่ทักษะการคิดขั้นสูงที่คาดการณ์และตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล กล่าวคือ นักเรียนสามารถนำข้อมูลผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบมาใช้ในการคาดการณ์สถานการณ์ที่อาจจะส่งผลต่อการดำเนินงานของนักเรียน สอดคล้องกับ Bygrave (1994 อ้างใน (สวลี วงศ์ไชยา, 2561) ที่ว่า ผู้ประกอบการต้องมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงอนาคต มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถมองเห็นอนาคตของธุรกิจที่ทำพิจารณาการดำเนินงานของกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้จากการทดลองผู้วิจัยกลับพบว่า นักเรียนส่วนหนึ่งไม่สามารถที่จะคาดการณ์สถานการณ์โดยใช้ข้อมูลได้อย่างสมเหตุสมผล นักเรียนเหล่านั้นอาจขาดการพิจารณาข้อมูลอย่างรอบคอบ หรือประสบการณ์ที่มีอยู่อย่างจำกัดทำให้ไม่สามารถจินตนาการถึงเหตุการณ์ที่พวกเขายังไม่เคยพบได้ จึงเป็นบทบาทของครูที่จะกระตุ้นความรู้และจินตนาการของนักเรียนให้คิดถึงความเป็นไปได้ต่างๆ โดยอาศัยข้อมูลที่นักเรียนมีและสืบค้นเพิ่มเติม

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพที่มีผลต่อความสามารถความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้มีการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีระบบตามหลักวิชาการที่มุ่งสร้างให้นักเรียนมีผลผลิตของตนเองและวัดความสามารถความเป็นผู้ประกอบการ การคิดวิเคราะห์ การคิดอนาคต และการประเมิน สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

1. ขั้นเตรียมบริบทตามความจริง เป็นขั้นตอนของการเรียนรู้ตามสถานการณ์จริง โดยผู้สอนจัดหาแหล่งการเรียนรู้ ข้อมูล กรณีศึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ข้อความรู้ตามสภาพจริงในประเด็นที่จะเรียนรู้ นักเรียน โดยได้รับคำถามกระตุ้นจากครูเพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่นของนักเรียน
2. ขั้นตั้งเป้าหมาย เป็นขั้นตอนการเรียนรู้แบบตนเองและการเรียนรู้แบบร่วมมือ ช่วยนักเรียนในการกำหนดจุดมุ่งหมายและขอบข่ายการเรียนรู้ นักเรียนพิจารณาข้อมูลพื้นฐานและลักษณะพื้นที่ของชุมชนในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตนเองโดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่ โดยสรุปเป็นภาพประกอบการอธิบายในใบงาน โดยนักเรียนเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ ซึ่งคือข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต สิทธิผู้บริโภค และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้โดยครูกระตุ้นนักเรียนด้วยคำถามให้นักเรียนเห็นความสำคัญของข้อมูลใหม่ที่นักเรียนได้รับและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนเพื่อตั้งเป้าหมายเพื่อขยายความรู้นำมาตัดสินใจสู่การลงมือปฏิบัติตามเป้าหมาย

3. ขั้นการวางแผนและดำเนินการ นักเรียนร่วมกันดำเนินการ ตามแผนการที่ได้วางไว้ โดยครูกำกับดูแลให้คำแนะนำ ขั้นนี้นักเรียนจะมีการใช้ความรู้จากขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 มาร่วมกันตัดสินใจในกลุ่มด้วยเหตุและผล เพื่อหาวิธีการที่เป็นไปได้ที่เหมาะสมที่สุดเพื่อระบุขั้นตอนในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยครูให้นักเรียนจัดทำแผนธุรกิจโดยมีการวิเคราะห์สถานการณ์ของแผนธุรกิจของกลุ่มตนเอง

4. ขั้นการติดตามและประเมินผลงาน ครูติดตาม ตรวจสอบงานของนักเรียนให้ความเห็นนักเรียนปรับปรุงงานจนได้ผลงานและประเมินผลงานซึ่งกันและกัน นักเรียนให้ความคิดของตนเองในการประเมินแนวทางการดำเนินธุรกิจของกลุ่มอื่น โยผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลของธุรกิจ ประเมินแนวทางการดำเนินธุรกิจเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่ และการเตรียมพร้อมกับสถานการณ์ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูควรเตรียมข้อมูลให้หลากหลายเนื่องจากสภาวะการณ์ของนักเรียนมีความแตกต่างกัน เนื่องจากที่อยู่อาศัย ความคุ้นชินจากครอบครัว หรือแลกเปลี่ยนความรู้กับนักเรียนก่อนเข้าสู่บทเรียนเพื่อให้ครูมีฐานข้อมูลของนักเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นมากขึ้น

1.2 ครูควรให้ความสำคัญกับการกระตุ้นนักเรียนให้เกิดกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและตรงประเด็น ทั้งในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และ ระหว่างการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

1.3 การพัฒนาความสามารถความเป็นผู้ประกอบการ ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ เนื่องจากการบ่มเพาะความสามารถนักเรียนมี โดยเฉพาะองค์ประกอบการประเมิน และองค์ประกอบการคิดอนาคต ต้องอาศัยกระบวนการคิดและประสบการณ์ของนักเรียนเข้ามาเกี่ยวข้อง

1.4 การจัดการเรียนรู้ตามการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพในแต่ละชั้นครูให้พิจารณาถึงเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับของนักเรียน ครูจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมก่อนการจัดกิจกรรม โดยเตรียมข้อมูลให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนด้วยชุดข้อมูลที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพที่มีตัวแปรอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการและทักษะอื่นๆ เช่น คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ การสร้างนวัตกรรม การเป็นนักคิด การบริหารจัดการ เนื่องจากในแต่ละขั้นตอนของการจัดกิจกรรมจะส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการสร้างผลผลิตทั้งเป็นนามธรรมและรูปธรรม โดยเชื่อมโยงกับบริบทของนักเรียน

2.2 ควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาในเรื่องอื่นๆ หรือรายวิชาอื่นๆ หรือนำเทคนิคการสอนต่างๆ มาประยุกต์ใช้ร่วมกับขั้นตอนในแต่ละขั้นของกิจกรรมการเรียนรู้ได้ เช่น เกม ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อสร้างความตื่นตัวและความท้าทายในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้น

2.3 ควรศึกษาความสามารถความเป็นผู้ประกอบการ หรือความเป็นผู้ประกอบการในรายวิชาอื่นๆ ของวิชาสังคมศึกษา เพื่อเป็นส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชมแข พงษ์เจริญ. (2555). การพัฒนารูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- ติม มณีคำ. (2555). ศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการธุรกิจกรณีศึกษา: กิจกรรมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในแขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. 1(2). 76-93.
- ประเสริฐ ลีอำนันต์กุล. (2553). การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พาสนา จุลรัตน์. (2556). พัฒนาการมนุษย์. เอกสารประกอบการเรียนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2554). CCPR กรอบคิดใหม่ทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2557). โรงเรียนผลิตภาพ: สัตตทัศน์เพื่อการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2560). โรงเรียน 4.0 : โรงเรียนผลิตภาพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2549). การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รวีวรรณ สุขเจริญ. (2562). การพัฒนาความสามารถในการออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงผลิตภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ มารุต พัฒนาผล และจำรัส อินทลาภาพร. (2561). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยใช้การโค้ชแบบร่วมมือร่วมใจ. Veridian E-Journal, Silpakorn University. 11(2). 232-239.
- สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2557). รายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณโครงการวิจัยเรื่อง การกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สมพร โกมารทัต. (2557). การเรียนรู้เชิงผลิตภาพ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 25(3). 1-11.
- สวลี วงศ์ไชยา. (2561). อิทธิพลของกลยุทธ์ธุรกิจและคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. วารสารสมาคมนักวิจัย. 23(2). 140-152.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2564). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. 2559-2563) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

- สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **รายงานวิจัย การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education)**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุชาติ ไตรภพสกุล. (2558). อิทธิพลของปัจจัยแรงจูงใจต่อการเป็นผู้ประกอบการที่มีต่อการเติบโตและความ มุ่งหวังที่จะเติบโตของธุรกิจ : กรณีศึกษาประเทศไทย. **วารสารสุทธิปริทัศน์**. 29(2). 75-93.
- ไสว พักขาว. (2552). การเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning). **ครูจันทรสาร**. 12(1). 15-21.
- Council for economic education. (2010). **Voluntary National Content Standards in Economics 2nd Edition**. 2 ed. New York.
- Deborah L. Ellis. (2012). **A new generation: a new model of education in the 21st century**. California: University of Southern California.
- Donald F. Kuratko and Richard M. (2004). **Entrepreneurship: Theory, Process, Practice, 6th Edition**. Mason, OH: Thomson South-Western.
- National Council for Social Studies. (2010). **National Curriculum Standards for Social Studies: A Framework for Teaching**. Learning and Assessment.

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (স্যอุทิศ)
ตามแนวคิดสุขภาวะของครู*

THE NEED ASSESSMENT OF DEVELOPING WAT THAKWIAN SAI UTIT SCHOOL
TEACHERS BASED ON THE CONCEPT OF TEACHER WELL-BEING

¹ชญานิ จินดางาม Chayanee Jinda-mgam ²นันทรัตน์ เจริญกุล Nantarat Charoenkul

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: chayanee.minks@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (স্যอุทิศ) ตามแนวคิดสุขภาวะของครู ประชากร คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (স্যอุทิศ) มีผู้ให้ข้อมูล 100 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 4 คน ครู จำนวน 96 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (স্যอุทิศ) ตามแนวคิดสุขภาวะของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (PNI_{Modified} = 0.359) องค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ความพึงพอใจในชีวิต (PNI_{Modified} = 0.455) รองลงมา คือ การมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี (PNI_{Modified} = 0.408) ความพึงพอใจในการทำงาน (PNI_{Modified} = 0.334) และการมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น (PNI_{Modified} = 0.238) ตามลำดับ 2) วิธีการพัฒนาครูที่ได้จากแบบสอบถามในด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ การพัฒนาระหว่างการปฏิบัติงานด้วยวิธีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการพัฒนานอกเวลาการปฏิบัติงานด้วยวิธีการศึกษาดูงาน

คำสำคัญ: สุขภาวะของครู, ความต้องการจำเป็น, การพัฒนาครู, โรงเรียนวัดท่าเกวียน (স্যอุทิศ)

Abstract

This descriptive research aimed to study the need assessment of developing Wat Thakwian Sai Utit school teachers based on the concept of teacher well-being. The population was Wat Thakwian Sat Utit school staffs consisting of 4 administrators and 96 teachers, 100 in total. The research tool was a 5 level rating scales questionnaire. Data were analyzed using Mean, Standard deviation and Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}). The research result revealed that 1) the priority needs index overall was 0.359 (PNI_{Modified} = 0.359). When data were analyzed per item of teacher well-being, the highest priority needs index was Life Satisfaction (PNI_{Modified} = 0.455), Having good physical and mental health (PNI_{Modified} = 0.408), Work Satisfaction (PNI_{Modified} = 0.334) and having a good relationship with others (PNI_{Modified} = 0.238).

*Received: June 07, 2023,, Revised: August 12, 2023, Accepted: August 12, 2023.

2) Teacher development methods from questionnaires of the highest priority needs index aspects consisting of on the job training with action-based learning method and off the job training with field trip methods.

Keywords: Teacher Well-being, Needs Assessment, Teacher Development, Wat Thakwian Sai Utit School.

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในทุกด้าน เมื่อต้องเผชิญหน้ากับปัญหาท้าทายต่างๆ ที่รออยู่ในอนาคต มนุษย์มองเห็นคุณค่าอันเกื้อหนุนของการศึกษาเพื่อนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีขึ้นในศตวรรษใหม่ ในวงการศึกษาก้าวหน้าของเทคโนโลยีดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาการเผชิญกับข้อมูลมหาศาลซึ่งไม่สามารถจัดการกับข้อมูลเหล่านั้นและใช้ข้อมูลเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์ได้ การเปลี่ยนแปลงและปัญหาชุดใหม่ที่เกิดขึ้นนี้ทำให้มนุษย์จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพจึงทำให้เกิดความจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ใหม่และทักษะชีวิตชุดใหม่ (ทศนา ขัมมณี, 2555) ผู้คนในยุคปัจจุบันจึงต้องเรียนรู้ทักษะใหม่เพื่อความอยู่รอดในสังคม (Martin, 2010)

ในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพสามารถใช้ชีวิตร่วมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ทุกวันนั้น จะต้องอาศัยการเรียนรู้ผ่านการจัดการศึกษา ครูจึงเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งมีบทบาทและภาระหน้าที่สำคัญในการเป็นกลไกที่มีส่วนร่วมในการผลิตเยาวชนของชาติให้มีประสิทธิภาพเป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีความสามารถตามมาตรฐานและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพระดับสากลได้ ซึ่งการที่ครูจะสามารถผลิตเยาวชนที่ดีได้นั้น ครูเองจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพมีทัศนคติที่ดี สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงาน ปฏิบัติงานด้วยกำลังความสามารถของตนเองและที่สำคัญคือการทำงานอย่างมีความสุข ซึ่งความสุขจะมีพลังที่จะช่วยขับเคลื่อนองค์กรให้พัฒนาไปข้างหน้า (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2558) ซึ่งการศึกษาจะบรรลุเป้าหมายไม่ได้ถ้าหากขาดการสร้างครู ดังนั้น ครูจึงเป็นหัวใจในการสร้างการศึกษาและสร้างคนจึงจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องธำรงรักษามูลค่าครูไว้ โดยจงใจให้ครูเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและมีความสุขในการทำงานเพื่อนักเรียนและองค์กร เพราะถ้าบุคลากรมีความพึงพอใจแล้วจะปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจทุ่มเท อุทิศเวลา ทำให้การปฏิบัติงานเต็มไปด้วยความสุขมีความรู้สึกว่าตนมีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร เกิดความรัก และพร้อมที่จะร่วมมือในการทำงาน (ไพศาล อานามวัฒน์, 2556)

การพัฒนาครูมีความสำคัญอย่างมาก การที่หน่วยงานหรือองค์กรสนับสนุนบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอจะทำให้เกิดระบบการทำงานที่ดีมีคุณภาพ ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การพัฒนาครูไม่เพียงแต่จะทำให้หน่วยงานหรือองค์กรมีประสิทธิภาพเท่านั้นยังเป็นการเตรียมบุคคลที่จะเข้ามาปฏิบัติงานใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง (นิเวทย์ บุญโยธา, 2550) ดังนั้นแล้ว การให้ความสำคัญกับการทำงานควบคู่ไปกับการให้ความสำคัญกับสุขภาพของครูจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะครูในศตวรรษที่ 21 ที่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การสอนในรูปแบบที่เปลี่ยนไปจากเดิม ตลอดจนรูปแบบการทำงานในด้านอื่นๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปต้องสามารถสร้างและออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศเกื้อหนุนและเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมี

เป้าหมาย จัดการเรียนรู้ผ่านบริบทความเป็นจริงและการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงและเท่าทันสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ (สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, 2561) ทำให้ครูอาจต้องเผชิญกับความเครียดที่มาจากภาระงานที่เปลี่ยนไปและการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลในรูปแบบใหม่

ปัจจุบันกระแสการสร้างการทำงานอย่างมีความสุขและการมีสุขภาวะที่ดีในประเทศไทยได้เริ่มแพร่หลายมากยิ่งขึ้น สร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่บุคลากรรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในการทำงาน ทำงานแล้วรู้สึกมีความสุข รู้สึกถึงความมั่นคงในงาน การเจริญเติบโตก้าวหน้า กระตือรือร้นในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย สนุกกับงาน มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงานและสภาพแวดล้อมที่ดี ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสุขในการทำงาน ลดความเครียดและความขัดแย้งภายในองค์กรซึ่งจะช่วยให้องค์กรเจริญก้าวหน้าและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ภัทรดนัย ฉลองบุญ, 2556)

โรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัญอุทิศ) เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา ภายใต้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ซึ่งมีนโยบายและทิศทางการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ปี 2563-2565 ในมิติของด้านบุคลากรที่เป็นเลิศ (Personal Excellence) อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าอัตราความประสงค์ในการย้ายโรงเรียนของครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัญอุทิศ) เพิ่มขึ้นในระยะ 4 ปีที่ผ่านมา ดังนั้น สุขภาวะของครูจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยจูงใจให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่จะทำให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องจูงใจให้บุคลากรเกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน (พนัส หันนาคินทร์, 2542)

จากเหตุผลและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการสร้างสุขภาวะให้กับครูมีความสำคัญต่อการพัฒนานักเรียนและโรงเรียน เพราะครูเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการศึกษาและปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้ที่เก่ง ดี และมีสุข หากดูแลครูให้ดี ครูก็จะดูแลเด็กให้ดีได้เช่นกัน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัญอุทิศ) ตามแนวคิดสุขภาวะของครู เพื่อเป็นเครื่องมือในการหาแนวทางที่ทำให้ครูได้รับการส่งเสริม พัฒนาสุขภาวะและร่วมมือร่วมใจกันพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัญอุทิศ) ตามแนวคิดสุขภาวะของครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย ประชากรในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัญอุทิศ) และมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัญอุทิศ) ปีการศึกษา 2565 ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน และครู จำนวน 96 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 100 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัญอุทิศ) ตามแนวคิดสุขภาวะของครู ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัยอุทิศ) ตามแนวคิดสุขภาวะของครู แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นคำถามปลายเปิด

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะของครู เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

3.2 ศึกษาค้นคว้าการสร้างแบบสอบถาม และร่างแบบสอบถาม โดยการกำหนดนิยามของตัวแปรและออกแบบข้อคำถามทั้ง 3 ตอน ให้ครอบคลุมกับกรอบแนวคิด

3.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ ความครอบคลุมในเนื้อหา ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถาม โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน จากนั้นนำมาคำนวณค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence: IOC)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัยอุทิศ) ตามแนวคิดสุขภาวะของครู ด้วยสถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัยอุทิศ) ตามแนวคิดสุขภาวะของครู ด้วยดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (PNI Modified)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัยอุทิศ) ตามแนวคิดสุขภาวะของครู พบว่า โดยภาพรวมมีรายละเอียดของผลการศึกษา ดังในตารางดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัยอุทิศ) ตามแนวคิดสุขภาวะของครู โดยภาพรวม

องค์ประกอบสุขภาวะของครู	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	อันดับ
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ		
1. ความพึงพอใจในชีวิต	3.36	0.78	ปานกลาง	4.88	0.33	มากที่สุด	0.455	1
2. ความพึงพอใจในการทำงาน	3.59	0.62	มาก	4.79	0.49	มากที่สุด	0.334	3
3. การมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น	3.82	0.57	มาก	4.73	0.45	มากที่สุด	0.238	4
4. การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	3.44	0.66	ปานกลาง	4.84	0.38	มากที่สุด	0.408	2
Total Scores	3.55	0.66	มาก	4.81	0.41	มากที่สุด	0.359	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (স্যอุทิศ) ตามแนวคิดสุขภาวะของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.359$) องค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ความพึงพอใจในชีวิต ($PNI_{Modified} = 0.455$) รองลงมา คือ การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ($PNI_{Modified} = 0.408$) ความพึงพอใจในการทำงาน ($PNI_{Modified} = 0.334$) และการมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ($PNI_{Modified} = 0.238$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (স্যอุทิศ) ตามแนวคิดสุขภาวะของครู ที่ใช้เกณฑ์การประเมินความต้องการจำเป็นที่กำหนดว่า ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) เท่ากับ หรือ มากกว่า 0.30 ถือว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) โดยภาพรวมมี 3 ด้าน ที่ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาเป็นลำดับแรก ดังนี้

ดัชนีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ ความพึงพอใจในชีวิต แสดงให้เห็นว่าครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (স্যอุทิศ) มีความต้องการในการพัฒนาด้านดังกล่าวมากที่สุด ความพึงพอใจในชีวิต ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงคุณภาพชีวิตโดยรวมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน หากครูในโรงเรียนมีคุณภาพชีวิตโดยรวมที่ดี ก็จะทำให้ครูเกิดความสุข และปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องกับ Danna & Griffin (1999) ได้นำเสนอโครงสร้างหลักของสุขภาวะในสถานที่ทำงานไว้ว่า ความพึงพอใจในชีวิตและความพึงพอใจนอกเหนือจากงานของแต่ละบุคคล ได้แก่ ความพึงพอใจในสภาพชีวิตในสังคม ชีวิตครอบครัว การพักผ่อนหย่อนใจ จิตวิญญาณ และอื่นๆ และ Diener (2003) กล่าวว่า ความพึงพอใจในชีวิตคือความพอใจในสิ่งที่เป็นและกระทำ สมหวังในเป้าหมายชีวิตที่สอดคล้องกับความเป็นจริง ทำสิ่งต่างๆ ตามที่ตั้งใจ เข้าใจ และยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น

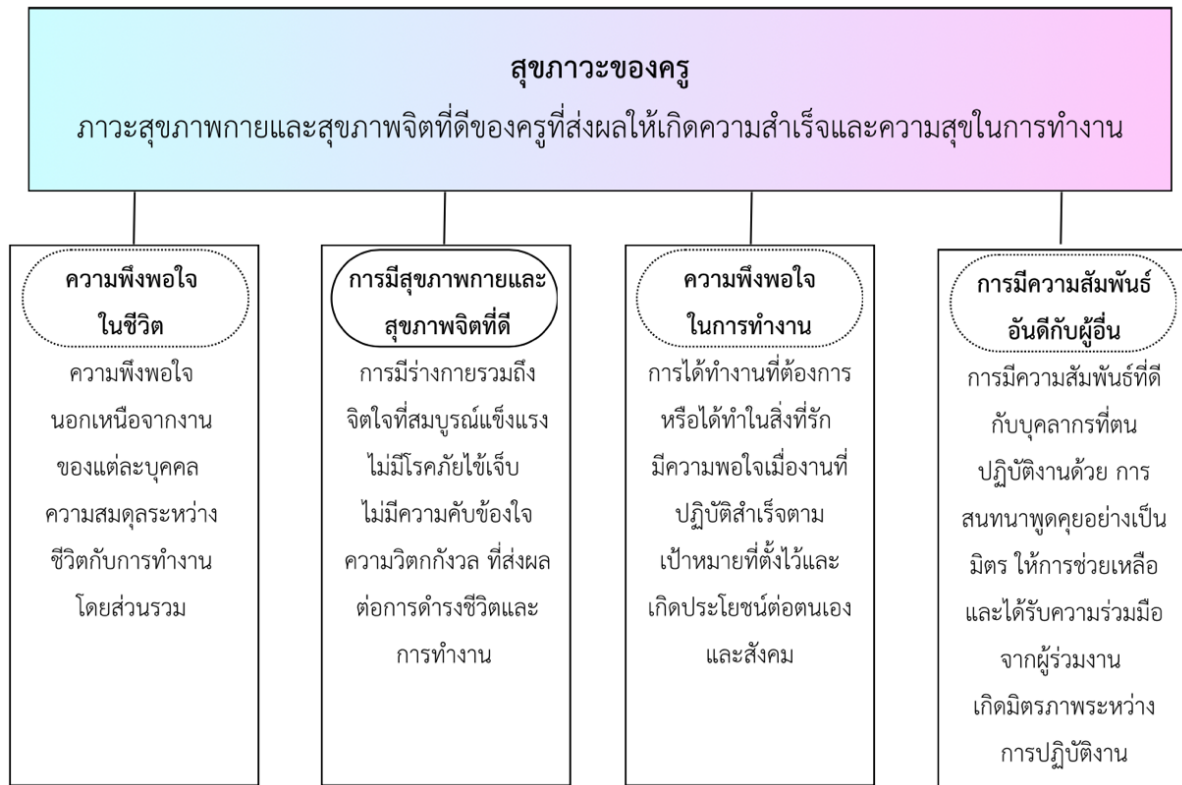
ดัชนีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 คือ การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งการกระทำสิ่งต่างๆ ในชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำงาน ปัจจัยด้านร่างกายและจิตใจย่อมเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ครูมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองโดยในด้านร่างกายคือการมีร่างกายที่แข็งแรง ปราศจากโรคภัย และในด้านของจิตใจคือด้านของอารมณ์ สอดคล้องกับ Danna & Griffin (1999) ที่กล่าวว่า สุขภาพเป็นองค์ประกอบย่อยของสุขภาวะเป็นส่วนผสมของสุขภาพจิตและปัจจัยทางจิตที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความคับข้องใจ ความวิตกกังวล และด้านกายภาพ หรือตัวชี้วัดเกี่ยวกับความดันโลหิต การเต้นของหัวใจและภาวะสุขภาพทั่วไป นอกจากนี้ อัมพร ศรีประเสริฐสุข (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การมีร่างกายรวมถึงจิตใจที่สมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีโรคภัย ไข้เจ็บ ส่งผลต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน

ดัชนีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 คือ ความพึงพอใจในการทำงาน แสดงให้เห็นว่า ครูมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาตนเองในทุกด้าน ขอเพียงให้มีการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของชุตติปภา ตันเขียว (2562) ที่กล่าวว่า แนวทางการเสริมสร้างสุขภาวะในการทำงานของครู คือการส่งเสริมแรงจูงใจในการทำงานของครู การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการทำงาน และการนำเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารมาใช้ในการปฏิบัติงาน อีกทั้ง Danna & Griffin (1999) ยังสนับสนุนว่า ความพึงพอใจที่เกี่ยวข้องกับงาน ได้แก่ ความพึงพอใจ ไม่พึงพอใจเกี่ยวกับค่าจ้าง โอกาสก้าวหน้า องค์ประกอบของเนื้องาน การให้การสนับสนุนจากผู้ร่วมงานและอื่นๆ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นองค์ประกอบสภาวะของครูที่ใช้ในการพัฒนาครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัณยอุทิศ) ตามแนวคิดสภาวะของครู โดยเรียงลำดับตามค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารของโรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัณยอุทิศ) ควรมุ่งเน้นพัฒนาครูให้มีความพึงพอใจในชีวิตเป็นลำดับแรก เพื่อให้ครูเกิดความสมดุลในชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ซึ่งจะส่งผลให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนอย่างมีคุณภาพ

1.2 กลุ่มบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ครูมีสภาวะในการทำงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาศักยภาพในการทำงานของครู ที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงานในสถานศึกษา และยกระดับคุณภาพนักเรียนต่อไปได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผู้บริหารเพื่อให้เกิดการสนับสนุนให้ครูเกิดการพัฒนาสภาวะเพื่อส่งเสริมให้ครูมีสภาวะที่ดีในทุกด้าน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยในประชากรที่มีขนาดใหญ่มากขึ้น เช่น ศึกษาในระดับกลุ่มโรงเรียน หรือศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อสามารถนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้เกิดประโยชน์กับโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชุตติภา ตันเชียว. (2562). สภาพและแนวทางการเสริมสร้างความผาสุกในการทำงานของครูตามทัศนะของ
ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในอำเภอเชียงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ทิตนา แคมมณี. (2555). **ปลูกการสอนให้มีชีวิตสู่ห้องเรียนแห่งศตวรรษใหม่**. ใน การประชุมวิชาการอภิวัฒน์
การเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และ
คุณภาพเยาวชน.
- นิเวทย์ บุญโยธา. (2550). **การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนบ้านฝาย อำเภอดอน
สวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ**. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พนัส หันนาคินทร. (2542). **ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: พรานนกการพิมพ์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2558). **การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล อานามวัฒน์. (2556). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลจันทบุรี**.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภัทรดนัย ฉลองบุญ. (2556). **ความสุขในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐ**. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์
มจร. 6 ฉบับพิเศษ. 590-599.
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2561). **ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The Twenty-First Century Skills)**.
แหล่งที่มา <https://www.truelookpanya.com/education/content/66054/>. สืบค้นเมื่อ 18
ต.ค. 2565.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อัมพร ศรีประเสริฐสุข. (2561). **ตัวแบบปัจจัยเชิงโครงสร้างของสุขภาวะในการทำงานของพนักงานสาย
วิชาการในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ**. คุชชินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ.
- Danna, K., & Griffin, R. W. (1999). Health and well-being in the workplace: A review and synthesis
of the literature. **Journal of Management**. 25(3). 357-384.
- Diener, E. (2003). Subjective Well-Being. **Psychological Bulletin**. 95(3). 542-575.
- Martin, J. (2010). **The meaning of the 21st Century**. Bangkok: L.T.P.

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากร
ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน*

THE PRIORITY NEEDS IN DEVELOPING TEACHERS IN POTISARNPITTAYAKORN
SCHOOL BASED ON THE CONCEPT OF ADAPTIVE LEADERSHIP

¹กเมอ วรรณประเสริฐ Kacher Wannaprasert

²อภิรดี จรียารังษิโรจน์ Apiradee Jariyarangsiroge

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: 6480182927@student.chula.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน เป็นวิจัยเชิงบรรยาย โดยมีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนโพธิสารพิทยากร ผู้ให้ข้อมูล 113 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 5 คน และครู จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($PNI_{modified} = 0.387$) เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นรายด้าน พบว่า การมีวิสัยทัศน์และมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กร มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified} = 0.415$) รองลงมา คือ มีอิสระในการทำงาน ($PNI_{modified} = 0.412$) ด้านมีความท้าทายเชิงปรับเปลี่ยนและปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ($PNI_{modified} = 0.396$) ด้านการรับฟังและสื่อสารอย่างเข้าใจ ($PNI_{modified} = 0.386$) ด้านมีทักษะการจัดการในองค์กร ($PNI_{modified} = 0.361$) และการพัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด ($PNI_{modified} = 0.355$) วิธีพัฒนาครูที่ได้จากแบบสอบถามในด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ การพัฒนาในเวลาปฏิบัติงานด้วยวิธีการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานและการพัฒนานอกเวลาปฏิบัติงานด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองและการอบรมสัมมนา

คำสำคัญ: การพัฒนาครู, ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน, ความต้องการจำเป็น

Abstract

The objective of this research was to study a need assessment of developing adaptive leadership of Potisarnpittayakorn School's teachers. This study was conducted with descriptive research methods. The population was Potisarnpittayakorn School's staffs consist of 5 administrators and 108 teachers. The research instruments were the need assessment of developing adaptive leadership of Potisarnpittayakorn School's teachers. The data was analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and $PNI_{modified}$. The research shows that the priority need index overall was ($PNI_{modified} = 0.387$). Organizational Vision and Goal Orientation was the highest priority need index ($PNI_{modified} = 0.415$) when analyzed each expert learner attribute aspect, followed by Autonomy in Work ($PNI_{modified} = 0.412$), Continuous Adaptation and Resilience to Change Challenges ($PNI_{modified} = 0.396$), Effective Listening and Understanding Communication ($PNI_{modified} = 0.386$), Organizational Management Skills ($PNI_{modified} = 0.361$) and Continuous Development and Learning ($PNI_{modified} = 0.355$), Teacher development methods from questionnaires of the 3 highest priority needs index aspects consisting of on the job training with learning through work practice and off the job training with Self – directed learning and the training/seminar/workshop methods.

Keywords: Teachers Development, Adaptive Leadership, Needs Assessment.

บทนำ

จากร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่ได้รับทิศทางและประเด็นการพัฒนาที่ประเทศควรให้ความสำคัญและมุ่งดำเนินการในระยะ 5 ปี ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนที่มีความชัดเจนในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่ต้องการมุ่งเน้นและบรรลุภายในห้วงเวลาของแผน โดยแผนฯ ต้องสามารถชี้ชัดถึงเป้าหมายหลักที่ประเทศไทยต้องดำเนินการให้เกิดผล และเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายย่อยในมิติที่เกี่ยวข้องแต่ละด้านที่ต้องเร่งดำเนินการหรือต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เป้าหมายหลักบรรลุผล สามารถที่จะสนับสนุน ให้ประเทศสามารถปรับปรุงจุดอ่อน ลดข้อจำกัดเดิมที่มีและพัฒนาศักยภาพให้สอดคล้องกับพลวัตและเงื่อนไขใหม่ของโลก เพื่อให้ประเทศไทยสามารถเติบโตต่อไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง ความไม่แน่นอน และความซับซ้อนที่มากขึ้นของโลกยุคใหม่ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

มาตรฐานการศึกษาของชาติได้มีการกำหนดเป้าหมายสำคัญในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา คือ การให้อิสระสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและตามความถนัดของผู้เรียนที่สอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดว่าสถานศึกษาเป็นผู้จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (การประเมินตนเอง) โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่กรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามบริบท ระดับ และประเภทการศึกษาของสถานศึกษา และให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การ

มหาชน) ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายนอกตามรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาและประเด็นอื่นๆ ผ่านหน่วยงานต้นสังกัด โดยมุ่งหมายให้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับโรงเรียนโพธิสารพิทยากร (2564) ได้ดำเนินการปรับหลักสูตรสถานศึกษาในปีการศึกษา 2563 เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานระดับสากล เป็นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนของชาติให้เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สอดคล้องกับประเทศไทย 4.0 โลกในศตวรรษที่ 21 และทัดเทียมกับนานาชาติ ผู้เรียนดำรงชีวิตอย่างสร้างสรรค์ในประชาคมโลกตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความพร้อมในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ตรงวิชาชีพที่ตนถนัดและได้เพิ่มหลักสูตรห้องเรียนหุ่นยนต์ขึ้น ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นห้องเรียนหุ่นยนต์โดยเฉพาะและเป็นวิชาเพิ่มเติมในห้องเรียนโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program / Intensive English Program) สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะเปิดเป็นวิชาเพิ่มเติมในแผนการเรียนเตรียมอาชีพ ซึ่งจะต้องจัดทำหลักสูตร ห้องเรียน และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน

การปฏิรูปการศึกษาที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ เมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาโดยมีเป้าหมายเพื่อให้คุณครูเปลี่ยนแปลงแนวคิดและกระบวนการจัดการเรียนการสอน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข ซึ่งการที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น ควรจะต้องมีการพัฒนาที่ตัวคุณครูก่อนในทุกด้าน มีคุณลักษณะสมกับการที่วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง (สุพจี สุภาพ, พร้อมพิไล บัวสุวรรณ และสุดารัตน์ สารสว่าง, 2019) และต้องการบุคคลที่มีภาวะผู้นำมีวิสัยทัศน์มีความกล้าตัดสินใจในการแก้ปัญหาที่ยากๆ และมีเจตนาแรงที่แน่วแน่ในการพัฒนาการศึกษาของชาติมาเป็นผู้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2545)

ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนเป็นภาวะที่มีความสำคัญมาก เพื่อให้บุคลากรมีความพร้อมการปรับตัวในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังที่ Yukl et al. (2010) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนว่า ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนมีความสำคัญเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีผลต่อองค์กรซึ่งจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น การปรับตัว และก้าวทันนวัตกรรม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ที่เพิ่มขึ้น การค้าระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ค่านิยมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป บุคลากรที่มีความหลากหลาย ทั้งภายในและภายนอกองค์กร การสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ การเปลี่ยนแปลงการติดต่อสื่อสารระยะไกลผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนเกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความยืดหยุ่น ปรับตัวได้ตลอดเวลาให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนไป ซึ่งสอดคล้องกับ Bagwell (2020) ได้พิสูจน์ว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดทางด้านการศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส โรงเรียนจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนที่ไม่มีความแน่นอน ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน เพื่อสนับสนุนโรงเรียนของตนให้พร้อมรับความท้าทาย ความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนมีความสำคัญช่วยสร้างความยืดหยุ่นในขณะที่ยุทธศาสตร์ในองค์กรมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้สึกร่วมกันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใน

ขณะเดียวกันสามารถสร้างความสามารถส่วนบุคคลเพื่อรับมือช่วงวิกฤตให้บุคลากรมีไหวพริบ ปรับตัว และพัฒนาความรู้สึกให้มีความมั่นคงมากขึ้น

แนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนเป็นแนวคิดที่จะช่วยพัฒนาครูให้เตรียมความพร้อมในการทำงาน ส่งเสริมทัศนคติที่ดีในการทำงาน พร้อมปรับตัว และมีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2563) ได้อธิบายความหมายไว้ว่าเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการวางแผนเพื่อให้สมาชิกในองค์กรมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน มีความสามารถจัดการทรัพยากรบุคคล สามารถบริหารความรู้และสร้างนวัตกรรม สามารถนำพาสมาชิกดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนเป็นลักษณะของผู้นำรูปแบบหนึ่งที่จะเป็นตัวผลักดันให้การบริหารงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในยุคที่มีการแข่งขัน และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตลอดระยะเวลา และดังที่ รัชณี พงนา และคณะ (2563) ได้อธิบายความหมายไว้ว่า ความสามารถในการจัดการกับความท้าทายที่ยากลำบาก จากความกดดันจากภายในและภายนอกองค์กร พยายามหาวิธีการการโน้มน้าวให้คนในองค์กรหาแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหาเพื่อเป้าหมายขององค์กรจึงเป็นแนวคิดที่เหมาะสมกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังคมยุคปัจจุบัน

การบริหารทรัพยากรบุคคลเป็นบทบาทหน้าที่ที่มีความสำคัญมากในการดำเนินการต่างๆ ขององค์กรไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน เนื่องจากคนเป็นทรัพยากรและเป็นทุนที่สำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร และนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมถึงมีส่วนเสริมสร้างหลักประกันให้องค์กรมีโอกาสประสบความสำเร็จในอนาคต บทบาทของการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลในปัจจุบันท่ามกลางกระแสของความเปลี่ยนแปลงจึงมุ่งเน้นแนวทางเชิงรุกมากขึ้น กล่าวคือ ขยายจากงานเชิงสนับสนุนไปสู่งานเชิงยุทธศาสตร์ที่ต้องตอบสนองต่อความต้องการขององค์กรหรือธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้มากขึ้น ตลอดจนต้องสามารถปรับตัวและรับมือกับความท้าทายใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล, 2563) ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาผู้เรียน และก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญในประเทศ การพัฒนาครูจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบันที่กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลต่อระบบการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การพัฒนาเพื่อให้ครูเป็นครูมืออาชีพจึงนับว่าเป็นอีกหนึ่งภารกิจที่ผู้บริหารควรต้องให้ความสำคัญ (สุพจน์ สุภาพ และคณะ 2019) และกมล รอดคล้าย (2560) ได้กล่าวไว้ในรายงานเรื่องระบบและรูปแบบการผลิตครูและระบบวิจัยของสถาบันผลิตครูที่เหมาะสมกับสังคมไทยและความเป็นสากลว่า ครูคือบุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษาทุกระดับ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรมและจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การศึกษาการพัฒนาตนเองของครูทำให้ทราบถึงวิธีการเรียนรู้ของครูและการแปลงความรู้ไปสู่การฝึกฝนเพื่อนำไปใช้กับนักเรียน (Beatrice Avalos, 2011) และเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่ทำให้สามารถมั่นใจได้ว่าครูมีความพร้อมในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างดี (Darling-Hammond et al., 2017)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากร ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนเพื่อพัฒนาครูให้มีศักยภาพ มีการจัดการที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม มีกระบวนการปรับองค์การ

ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปภายใต้เวลาและขอบเขตที่จำกัดนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนในที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากร ตามภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนโพธิสารพิทยากร ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 4 คน และครูผู้สอน 108 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 113 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่ง และวิทยฐานะ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน เป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual – response format) มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ระดับ ของ John W. Best (1981)

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนและการพัฒนาครู กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย สร้างผังโครงสร้างเครื่องมือและข้อคำถามในการสอบถามให้ชัดเจนตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย โดยกำหนดแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ได้ข้อคำถามทั้งหมด 21 ข้อ และหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปมาใช้ พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีจำนวน 14 ข้อ และข้อที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 มีจำนวน 7 ข้อ รวมทั้งฉบับมีค่า IOC เท่ากับ 0.89 แสดงว่าแบบสอบถามที่จะนำไปใช้วัดได้ตรงตามจุดประสงค์ รวมทั้งตรวจสอบและปรับแก้ไขถ้อยคำภาษาให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์

จากโรงเรียนโพธิสารพิทยากรในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้ให้ข้อมูลดำเนินการตอบแบบสอบถามรูปแบบออนไลน์ จากระหัสคิวอาร์โค้ด ผ่าน Google Form ใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 21 วัน ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 90 โดยในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นอยู่ภายใต้การให้คำปรึกษาแนวทางในการเก็บข้อมูลจากอาจารย์ที่ปรึกษาและแบบสอบถามทุกฉบับ ผ่านการตรวจสอบแล้วว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามครบถ้วนทุกประเด็นคำถามอย่างสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยคำนวณความต้องการจำเป็นจากสูตรการคำนวณค่าดัชนีความต้องการจำเป็น แล้วจึงจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน โดยเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน พบผลการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน โดยภาพรวมตามคุณลักษณะของภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน ในภาพรวม

องค์ประกอบของ ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	อันดับ
	(M)	(S.D.)	Level	(M)	(S.D.)	Level		
1. การมีวิสัยทัศน์และมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กร	3.35	0.587	ปานกลาง	4.73	0.487	มากที่สุด	0.415	1
2. การพัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	3.55	0.620	ปานกลาง	4.81	0.423	มากที่สุด	0.355	6
3. การรับฟังและสื่อสารอย่างเข้าใจ	3.46	0.561	ปานกลาง	4.79	0.441	มากที่สุด	0.386	4
4. มีความท้าทายเชิงปรับเปลี่ยนและปรับตัวอย่างต่อเนื่อง	3.47	0.643	ปานกลาง	4.84	0.404	มากที่สุด	0.396	3
5. มีอิสระในการทำงาน	3.42	0.679	ปานกลาง	4.82	0.409	มากที่สุด	0.412	2
6. มีทักษะการจัดการในองค์กร	3.53	0.702	ปานกลาง	4.80	0.432	มากที่สุด	0.361	5
ผลรวม	3.46	0.632	ปานกลาง	4.80	0.433	มากที่สุด	0.387	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนโดยภาพรวม สำหรับสภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.46$, $S.D. = 0.632$) โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($M = 3.55$, $S.D. = 0.620$) รองลงมา คือ มีทักษะการจัดการในองค์กร ($M = 3.53$, $S.D. = 0.702$) มีความท้าทายเชิงปรับเปลี่ยนและปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ($M = 3.47$, $S.D. = 0.643$) การรับฟังและสื่อสารอย่างเข้าใจ ($M = 3.46$, $S.D. = 0.561$) มีอิสระในการทำงาน ($M = 3.42$, $S.D. = 0.679$) และการมีวิสัยทัศน์และมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กร ($M = 3.35$, $S.D. = 0.587$) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.80$, $S.D. = 0.433$) โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความท้าทายเชิงปรับเปลี่ยนและปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ($M = 4.84$, $S.D. = 0.404$) รองลงมา คือ มีอิสระในการทำงาน ($M = 4.82$, $S.D. = 0.409$) การพัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($M = 4.81$, $S.D. = 0.423$) มีทักษะการจัดการในองค์กร ($M = 4.80$, $S.D. = 0.432$) การรับฟังและสื่อสารอย่างเข้าใจ ($M = 4.79$, $S.D. = 0.441$) และการมีวิสัยทัศน์และมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กร ($M = 4.73$, $S.D. = 0.487$) ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนโดยภาพรวม คือ ($PNI_{Modified} = 0.387$) องค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การมีวิสัยทัศน์และมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กร ($PNI_{Modified} = 0.415$) รองลงมา คือ มีอิสระในการทำงาน ($PNI_{Modified} = 0.412$) มีความท้าทายเชิงปรับเปลี่ยนและปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ($PNI_{Modified} = 0.396$) การรับฟังและสื่อสารอย่างเข้าใจ ($PNI_{Modified} = 0.386$) มีทักษะการจัดการในองค์กร ($PNI_{Modified} = 0.361$) การพัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($PNI_{Modified} = 0.355$) ตามลำดับ

2. รูปแบบและวิธีการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน

ผลการวิเคราะห์รูปแบบและการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 113 ฉบับ จำแนกตามรูปแบบการพัฒนา ได้แก่ 1) การพัฒนาในระหว่างการปฏิบัติงาน (On-the-Job Training) และ 2) การพัฒนานอกเวลาการปฏิบัติงาน (Off-the-Job Training) โดยมีรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รูปแบบและวิธีการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน

ลำดับความต้องการจำเป็น	ประเด็น	วิธีการการพัฒนาครู						
		การพัฒนาในระหว่างการปฏิบัติงาน				การพัฒนานอกเวลาการปฏิบัติงาน		
		การโค้ช	ระบบพี่เลี้ยง	การเรียนรู้จากการทำงาน	การหมุนเวียนงาน	การอบรมและสัมมนา	การเรียนรู้ด้วยตนเอง	การศึกษาด้วยตนเอง
1. การมีวิสัยทัศน์และมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กร	F	76	62	90	33	68	71	33
($PNI_{modified} = 0.415$)	P	67.26	54.87	79.65	29.20	60.18	62.83	29.20

ลำดับความต้องการจำเป็น	ประเด็น	วิธีการการพัฒนาคู						
		การพัฒนาในระหว่างการทำงาน				การพัฒนานอกเวลาการทำงาน		
		การโค้ช	ระบบพี่เลี้ยง	การเรียนรู้จากการทำงาน	การหมุนเวียนงาน	การอบรมและสัมมนา	การเรียนรู้ด้วยตนเอง	การศึกษาดูงาน
2. มีอิสระในการทำงาน (PNI _{modified} = 0.412)	F	24	22	94	32	28	91	25
	P	21.24	19.47	83.19	28.32	24.78	80.53	22.12
3. มีความท้าทายเชิงปรับเปลี่ยนและปรับตัวอย่างต่อเนื่อง (PNI _{modified} = 0.396)	F	72	62	94	72	72	43	64
	P	63.72	54.87	83.19	63.72	63.72	38.05	56.64
4. การรับฟังและสื่อสารอย่างเข้าใจ (PNI _{modified} = 0.386)	F	70	65	87	19	70	40	28
	P	61.95	57.52	76.99	16.81	61.95	35.40	24.78
5. มีทักษะการจัดการในองค์กร (PNI _{modified} = 0.361)	F	67	27	89	36	77	72	28
	P	59.29	23.89	78.76	31.86	68.14	63.72	24.78
6. การพัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (PNI _{modified} = 0.355)	F	74	66	97	32	79	45	68
	P	65.49	58.41	85.84	28.32	69.91	39.82	60.18

หมายเหตุ F: Frequency Value, P: Percentage, PNI_{modified}: Modified Priority Needs Index

จากตารางที่ 2 แนวทางการพัฒนาคูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนโดยภาพรวม จากแบบสอบถาม พบว่า การมีวิสัยทัศน์และมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กร วิธีการพัฒนาที่มีความถี่สูงสุด คือ การเรียนรู้จากการทำงาน (f=90) รองลงมา คือ การโค้ช (f=76) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (f=71) การอบรมและสัมมนา (f=68) ระบบพี่เลี้ยง (f=62) การหมุนเวียนงาน (f=33) และการศึกษาดูงาน (f=33) ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง พบว่า วิธีการพัฒนาที่มีความถี่สูงสุด คือ การเรียนรู้จากการทำงาน (f=97) รองลงมา คือ การอบรมและสัมมนา (f=79) การโค้ช (f=74) การศึกษาดูงาน (f=68) ระบบพี่เลี้ยง (f=66) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (f=45) และการหมุนเวียนงาน (f=32) ตามลำดับ

ด้านการรับฟังและสื่อสารอย่างเข้าใจ พบว่า วิธีการพัฒนาที่มีความถี่สูงสุด คือ การเรียนรู้จากการทำงาน (f=87) รองลงมา คือ การโค้ช (f=70) การอบรมและสัมมนา (f=70) ระบบพี่เลี้ยง (f=65) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (f=40) การศึกษาดูงาน (f=28) และการหมุนเวียนงาน (f=19) ตามลำดับ

ด้านมีความท้าทายเชิงปรับเปลี่ยนและปรับตัวอย่างต่อเนื่อง พบว่า วิธีการพัฒนาที่มีความถี่สูงสุด คือ การเรียนรู้จากการทำงาน (f=94) รองลงมา คือ การโค้ช (f=72) การหมุนเวียนงาน (f=72) การอบรมและสัมมนา (f=72) การศึกษาดูงาน (f=64) ระบบพี่เลี้ยง (f=62) และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (f=43) ตามลำดับ

ด้านมีอิสระในการทำงาน พบว่า รูปแบบการพัฒนาที่มีความถี่สูงสุด คือ การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน ($f=94$) รองลงมา คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ($f=91$) การหมุนเวียนงาน ($f=32$) การอบรมและสัมมนา ($f=28$) การศึกษาดูงาน ($f=25$) การโค้ช ($f=24$) และระบบพี่เลี้ยง($f=22$) ตามลำดับ

ด้านมีทักษะการจัดการในองค์กร พบว่า วิธีการพัฒนาที่มีความถี่สูงสุด คือ การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน ($f=89$) รองลงมา คือ การอบรมและสัมมนา ($f=77$) การเรียนรู้ด้วยตนเอง ($f=72$) การโค้ช ($f=67$) การหมุนเวียนงาน ($f=36$) การศึกษาดูงาน ($f=28$) และระบบพี่เลี้ยง ($f=27$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาวิธีและการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนมีความคล้ายคลึงกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าวิธีการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนได้ครอบคลุมคุณลักษณะภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนส่วนใหญ่มีจำนวน 3 วิธีการ ได้แก่ 1) การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน 2) การอบรมและสัมมนา และ 3) การเรียนรู้ด้วยตนเอง

บทความนี้เป็นเพียงการนำประเด็นการพัฒนาครูมาผนวกกับประเด็นภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน ที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดในพัฒนาครูตามคุณลักษณะของภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน ซึ่งได้มาจากการใช้เกณฑ์การประเมินความต้องการจำเป็นที่กำหนดว่า ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เท่ากับหรือมากกว่า 0.300 ถือว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) ซึ่งจะสามารถนำข้อมูลที่ค้นพบนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางการพัฒนาครูและดำเนินการเชิงนโยบายในอนาคตเพื่อส่งเสริมให้ครูมีภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรมีความต้องการพัฒนามากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า ครูให้ความสำคัญในการสร้างทางเลือกและการมุ่งสู่เป้าหมายร่วมกันของคนในองค์กร ผลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปี 2564 พบว่า โรงเรียนโพธิสารพิทยากรได้ปรับหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีวิสัยทัศน์เพื่อส่งเสริมผู้เรียนตามความถนัดและตามความสนใจ ด้วยการกำหนดแผนการเรียนรู้เตรียมอาชีพและห้องเรียนพิเศษ ครูจึงต้องพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อให้ตนเองสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนและมีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งบ่งชี้ว่า ครูต้องเป็นผู้มีความเข้าใจและมีวิสัยทัศน์ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาและมีความสามารถในการจัดการองค์ความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในตัวบุคลากรนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา (สุวัฒน์ จุลสุวรรณ, 2563) สอดคล้องกับการวิจัยของ Grashow et al. (2009) ที่ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน คือ การมีวิสัยทัศน์มีความเข้าใจที่ถูกต้องและความชัดเจนในวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ขององค์กรนำไปสู่ปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเข้าใจในค่านิยมขององค์กรและสร้างแรงจูงใจเพื่อผลักดันไปสู่เป้าหมายขององค์กร สอดคล้องกับ Glover et al. (2002) พบว่า การสร้างวิสัยทัศน์แบบองค์รวมคือผู้นำจะต้องมีการตอบสนองกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีความเข้าใจ และตระหนักถึงนโยบายขององค์กรมีการเสริมสร้างการรับรู้แบบองค์รวมและตอบสนองสถานการณ์ต่างๆ มีการสร้างสรรค์ผลงานและยอมรับคุณค่าในการพัฒนารูปแบบขององค์กร มีความสามารถในการจัดการในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ผู้นำการ

ปรับเปลี่ยนจะต่างจากผู้นำการเปลี่ยนแปลงคือจะสามารถมองเห็นความเป็นไปได้หลายแง่มุมและสร้างทางเลือกที่เหมาะสมและวางแผนการใช้ทางเลือกนั้นอย่างเหมาะสม

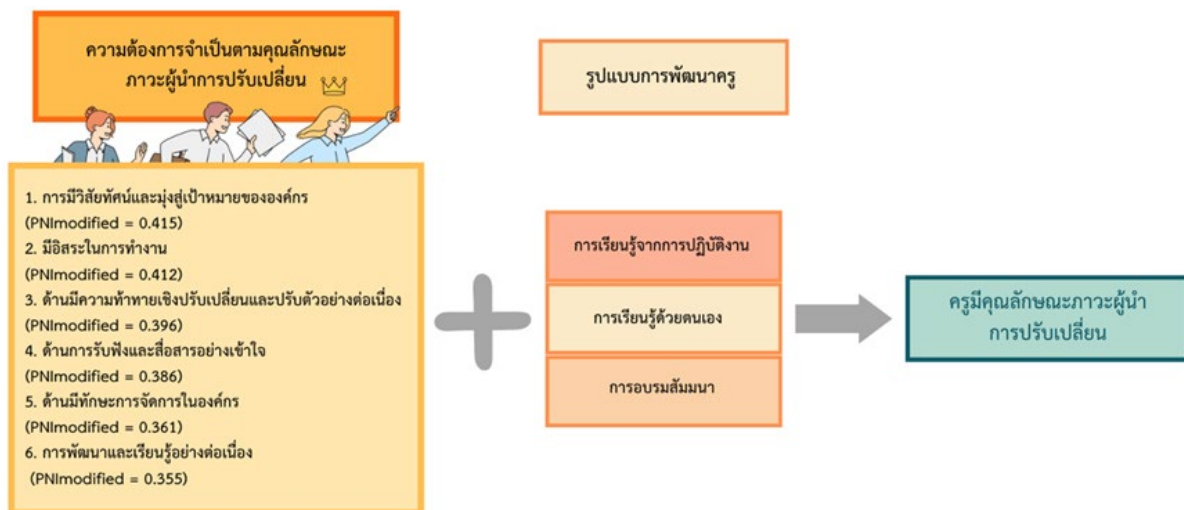
ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 คือ มีอิสระในการทำงาน ซึ่งภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องมีอิสระในการทำงาน มีอิสระทางความคิด การตัดสินใจและหาทางเลือกในการแก้ปัญหาที่จะทำงานให้สำเร็จ ซึ่งบ่งชี้ว่า ในการเปิดโอกาสให้ครูปฏิบัติงานอย่างมีอิสระ สามารถใช้ดุลยพินิจ และตัดสินใจด้วยตนเองในการควบคุมเวลาในการปฏิบัติงาน หยุตพักงาน ควบคุม อัตราความเร็วของการปฏิบัติงาน มีอิสระในการเลือกวิธีการปฏิบัติงานที่จะทำให้งานนั้นแล้วเสร็จ และมีอิสระในการพิจารณาหาทางเลือกในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน (ฉันทวรรณ เอ่งฉ้วน, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับมินา เกาทัณฑ์ทอง (2550) ที่กล่าวว่า ความเป็นอิสระจะเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน มีอิสระในการตัดสินใจ ช่วยให้มีความคิดสร้างสรรค์เกิดจินตนาการ เพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับ Grashow et al. (2009) พบว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน คือ การให้รางวัลและการยอมรับในความสำเร็จของผู้ร่วมงาน

ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 คือ มีความท้าทายเชิงปรับเปลี่ยนและปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากร มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการเป็นบุคคลที่เป็นผู้มีความท้าทายเชิงปรับเปลี่ยนและปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนโพธิสารพิทยากรมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทั้งการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอย่างหลากหลาย ผู้เรียนสามารถระบุเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน และสามารถศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ตนเองต้องการ ยกกระตือรือร้นเรียนรู้ให้มีความทันสมัย สร้างบรรยากาศเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง ซึ่งบ่งชี้ว่า ครูต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประเมินสถานการณ์ ส่งเสริมความสามารถในการปรับตัว สร้างความมั่นใจภายในตนและความเชื่อในตนเองที่มีความยืดหยุ่นมุ่งความสำเร็จ มีความกล้าที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง และพร้อมที่จะปรับตัวอยู่ตลอดเวลาทั้งด้านพฤติกรรม สภาพแวดล้อมทางสังคม และทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมให้เกิดแนวทางใหม่ในการปฏิบัติที่ดี (รัชนิ พจนา, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับ Bagwell (2020) ศึกษาภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนและการดำเนินการ พบว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดทางด้านการศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 โรงเรียนจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนที่ไม่มีความแน่นอน ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนเพื่อสนับสนุนโรงเรียนของตนให้พร้อมรับความท้าทาย ความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนมีความสำคัญช่วยสร้างความยืดหยุ่นในขณะที่ยุคโลกในองค์กรมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้สึกร่วมกันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในขณะเดียวกันก็สร้างความสามารถส่วนบุคคลเพื่อรับมือช่วงวิกฤต ให้บุคลากรมีไหวพริบ ปรับตัวและพัฒนาความรู้สึกลึกให้มีความมั่นคงมากขึ้น

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยคือการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นตามข้อย่อยของคุณลักษณะของภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน พบว่า การมีวิสัยทัศน์และมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กร มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified} = 0.415$) รองลงมา คือ มีอิสระในการทำงาน ($PNI_{modified} = 0.412$) ด้านมีความท้าทายเชิงปรับเปลี่ยนและปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ($PNI_{modified} = 0.396$) ด้านการรับฟังและสื่อสารอย่างเข้าใจ ($PNI_{modified} = 0.386$) ด้าน

มีทักษะการจัดการในองค์กร ($PNI_{\text{modified}} = 0.361$) และการพัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด ($PNI_{\text{modified}} = 0.355$) วิธีพัฒนาครูที่ได้จากแบบสอบถามในด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 ลำดับ ได้แก่ การพัฒนาในเวลาปฏิบัติงานด้วยวิธีการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานและการพัฒนานอกเวลาปฏิบัติงานด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองและการอบรมสัมมนา และหากโรงเรียนโพธิสารพิทยากรได้ดำเนินการพัฒนาครูตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนจะนำไปสู่การเป็นบุคคลที่สร้างความเชื่อมั่น มีวิสัยทัศน์และมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กร มีการรับฟังและสื่อสารอย่างเข้าใจ มีการพัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการสร้างอำนาจและอิสระในการทำงาน มีทักษะการจัดการอย่างยุติธรรม และมีความท้าทายเชิงปรับเปลี่ยนและปรับตัวอย่างต่อเนื่องภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งผลจากการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารของโรงเรียนโพธิสารพิทยากร ควรมุ่งเน้นการพัฒนาภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนด้านการมีวิสัยทัศน์และมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรให้แก่ครูในสถานศึกษา ด้วยการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานและการส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูเป็นลำดับแรก

เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์และมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กร ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด จึงควรสื่อสารและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการสร้างทางเลือกที่เหมาะสม กำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรเพื่อให้ครูมีวิสัยทัศน์และมีเป้าหมายร่วมกันในสถานศึกษา

1.2 กลุ่มบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน ให้มีระดับของการเป็นครูตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนเพิ่มมากขึ้น

เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า วิธีพัฒนาครูให้เป็นครูตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนด้วยวิธีการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานมีค่าความถี่สูงสุดจึงควรพัฒนาทักษะกระบวนการผ่านปฏิบัติงานจริงจนเกิดความชำนาญจากเรียนรู้งานโดยตรงในกลุ่มงาน โดยมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการทำงานของครู

1.3 ผู้บริหาร ควรนำแนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนไปปรับประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้เกิดแนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน ด้วยการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและการอบรมสัมมนาของครู ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาและเตรียมความพร้อมของครูในการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนในทุกองค์ประกอบเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของครูในทุกๆ ด้าน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครูในสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้และเกิดประสิทธิผลในการทำงานต่างๆ

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนในประชากรที่มีขนาดใหญ่ขึ้น เช่น ระดับกลุ่มโรงเรียน หรือระดับเขตพื้นที่การศึกษา เนื่องจากมีความแตกต่างกันทั้งในด้านวิสัยทัศน์ บริบท และจำนวนบุคลากร เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

2.3 ควรมีการวิจัยที่เป็นการศึกษาผลของการนำแนวทางการพัฒนาครูตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนไปใช้เนื่องจากแนวทางการพัฒนาครูตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนในครั้งนี้ได้มีวิธีการพัฒนาที่ชัดเจน เพื่อเป็นการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องส่งผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

- กมล รอดคล้าย. (2560). ระบบและรูปแบบการผลิตครูและระบบวิจัยของสถาบันผลิตครูที่เหมาะสมกับสังคมไทยและความเป็นสากล. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- ฉันทวรรณ เอ่งฉ้วน. (2560). อิทธิพลของควมมีอิสระในการทำงานกับบุคลิกภาพด้านเปิดรับประสบการณ์และบุคลิกภาพด้านสำนึกในหน้าที่และการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อประสิทธิผลการทำงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยในจังหวัดชุมพร. วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม. 7(1). 104-123.
- เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล. (2563). การจัดการทรัพยากรบุคคลพื้นฐานแนวคิดเพื่อการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- มีนา เกาทัณฑ์ทอง. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความเป็นอิสระในการปฏิบัติกรพยาบาล การได้รับการเสริมพลังอำนาจในงานกับการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ

- โรงพยาบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชณี พจนา, วิโรจน์ สารรัตน์ และไพศาล สุวรรณน้อย. (2563). ภาวะผู้นำปรับเปลี่ยนของอาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก. **วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ**. 38(1). 187-195.
- โรงเรียนโพธิสารพิทยากร. (2564). รายงานผลการประเมินสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนโพธิสารพิทยากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). (ร่าง) **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุพจี สุภาพ, พร้อมพิไล บัวสุวรรณ และสุदारัตน์ สารสว่าง. (2019). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูมืออาชีพในสังคมไทยปัจจุบัน. **วารสารมหาจุฬาริชาการ**. 6(1). 226.
- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น**. 17(2). 28-40.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bagwell, J. (2020). Leading Through a Pandemic: Adaptive Leadership and Purposeful Action. **Journal of School Administration Research and Development**. 5. 30-34.
- Beatrice Avalos. (2011). Teacher professional development in teaching and teacher education over ten years. **Teaching and Teacher Education**. 27(1). 10-20.
- Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., Gardner, M. (2017). **Effective Teacher Professional Development**. Palo Alto, Learning Policy Institute.
- Glover, J., Friedman, H., & Jones, G. (2002). Adaptive leadership: When change is not enough (part one). **Organization Development Journal**. 20(2). 15.
- Grashow, A., Heifetz, R., & Linsky, M. (2009). **The theory behind the practice: A brief introduction to the adaptive leadership framework**. Boston MA: Harvard Business Press.
- John W. Best. (1981). **Research in Education**. Boston MA.: Allyn and Bacon.
- Yukl, Gary, Mahsud, & Rubina. (2010). Why flexible and adaptive leadership is essential. **Consulting Psychology Journal: practice and research**. 62(2). 81.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษา
ในการทำงานของโรงเรียน ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำน้ำโยน จังหวัดสระแก้ว *
TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS AND ROLES OF
EDUCATIONAL OFFICERS IN SCHOOL WORK OF THUNG-MAHA-CHAROEN
SUB-DISTRICT, WANG-NAM-YEN DISTRICT, SA KAEO PROVINCE

¹ตรีณัฐ ศรีสวัสดิ์ Treenoot Srisawat ²พรหมพิริยะ พนาสนธิ Phromphiriya Panarson

^{1,2}มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี Bangkokthonburi University, Thailand

Corresponding Author E-mail: treenoot19@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำน้ำโยน จังหวัดสระแก้ว ตามการประเมินของบุคลากรทางการศึกษา 2) เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำน้ำโยน จังหวัดสระแก้ว ตามการประเมินของบุคลากรทางการศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำน้ำโยน จังหวัดสระแก้ว เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรคือบุคลากรทางการศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง และครูธุรการของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำน้ำโยน จังหวัดสระแก้ว รวม 94 คน กลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำน้ำโยน จังหวัดสระแก้ว จำนวน 76 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของของเครจซี่และมอร์แกน มีวิธีการสุ่มโดยวิธีการแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน วิธีดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาปัญหาการวิจัย 2) การออกแบบการวิจัย 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล 4) การเขียนรายงานการวิจัย เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความสัมพันธ์โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำน้ำโยน จังหวัดสระแก้ว ตามการประเมินของบุคลากรทางการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) บทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำน้ำโยน จังหวัดสระแก้ว ตามการประเมินของบุคลากรทางการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำน้ำโยน จังหวัดสระแก้วอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหาร, บทบาทหน้าที่, บุคลากรทางการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study transformational leadership of administrators in Thung-Maha-Charoen Sub-district, Wang-Nam-Yen District, Sa Kaeo Province; (2) to study roles of educational officers in school work of Thung-Maha-Charoen Sub-district, Wang-Nam-Yen District, Sa Kaeo Province; and (3) to study the correlation between transformational leadership of administrators and roles of educational officers in schools work of Thung-Maha-Charoen sub-district, Wang- Nam-Yen District, Sa Kaeo Province. Research methodology was a survey research. The population was educational personnel consisted of administrators, teachers, government employees, hired teachers and administrative teachers of schools in Thung-Maha-Charoen sub-district, Wang-Nam-Yen District, Sa Kaeo Province, total of 94 people. The sample, was 76 educational personnel, determined by Krejcie and Morgan's table, obtained via stratified random sampling technique. Research procedure consisted of 4 steps: (1) studying research problems; (2) research design; (3) data collection and data analysis; and (4) research paper writing. The instrument was a 5-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation and Pearson product moment Correlation Coefficient. Major findings were as follow: 1) transformational leadership of administrators in Thung-Maha-Charoen Sub-district, Wang-Nam-Yen District, Sa Kaeo Province, was overall at high level; 2) roles of educational officers in school work of Thung-Maha-Charoen Sub-district, Wang-Nam-Yen District, Sa Kaeo Province, was overall at high level; and 3) the correlation between transformational leadership of administrators and roles of educational officers in schools work of Thung-Maha-Charoen sub-district, Wang- Nam-Yen District, Sa Kaeo Province, was overall at moderate.

Keywords: Correlation, Transformational Leadership, Administrators, Roles and Responsibilities, Educational Personnel.

บทนำ

การบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้นมักขึ้นกับลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีภาวะผู้นำและการใช้อำนาจของผู้บริหารในการใช้อิทธิพลที่ทำให้บุคลากรยินยอมทำตามความต้องการของตน คุณภาพของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารภายในสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทความเป็นผู้นำและทำงานร่วมกับบุคลากรโดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ มีความพอใจและมีความสุขในการทำงาน (สุมาพร ท่าทอง, 2554) ผู้นำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการบริหารงาน เพราะผู้นำเป็นตัวแห่งองค์กร เป็นจุดรวมพลังของบุคคลในองค์กร เป็นบุคคลหรือกลุ่มคนที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการด้วยความเต็มใจหรือไม่เต็มใจจากสมาชิกในแต่ละสถานการณ์ เพื่อทำหน้าที่นำพาหมู่คณะให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้อำนาจที่เขามีในการโน้มน้าวและกระตุ้นให้สมาชิกปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ (ณัฐพันธ์ เขจรนนท์, 2551)

นักวิชาการหลายท่านให้แนวคิดที่ว่า ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ หรือยุคปฏิรูปการศึกษาควรมีลักษณะผู้นำที่ดีและเข้มแข็ง และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการติดต่อสื่อสารในองค์กรที่ดี โดยเฉพาะเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง หรือเรียกว่าภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป (Transformational Leadership) Leithwood & Jantzi (อ้างใน สุรชิน วิเศษลา, 2549) ได้อธิบายว่า ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) หมายถึง กลุ่มพฤติกรรมของผู้นำ ซึ่งแสดงออกถึงการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการยกระดับและกระบวนการ ซึ่งผู้นำและผู้ตามต่างยกระดับซึ่งกันและกันในด้านศีลธรรม และแรงจูงใจให้สูงขึ้น โดยผู้นำจะกระตุ้นจูงใจผู้ตาม ให้กระทำความมากกว่าที่ผู้ตามคาดหวังไว้ว่าจะกระทำ และผู้ตามจะสร้างความผูกพันต่อจุดประสงค์ขององค์กร โดยผู้นำกระตุ้นให้ผู้ตามดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ ตามวิสัยทัศน์พันธกิจ กลยุทธ์ขององค์กรและผู้นำแสดงคุณลักษณะที่เป็นตัวแบบหรือแบบอย่างในการปฏิบัติแก่ผู้ตามตลอดจนการเพิ่มอำนาจ (Empower) และช่วยเหลือผู้ตาม ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และพฤติกรรมของสมาชิกในองค์กร สร้างความผูกพันของสมาชิก ต่อการเปลี่ยนแปลงของวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ที่สำคัญขององค์กร และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้ยังเกี่ยวข้องกับอิทธิพลของผู้นำที่มีผลต่อผู้ตามแต่อิทธิพลนั้นเป็นการให้อำนาจแก่ผู้ตามให้กลับกลายเป็นผู้นำ

ในองค์กรทางการศึกษา บุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ความสามารถในการพัฒนาชาติบ้านเมือง แนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์กรจึงมีความจำเป็นเพื่อที่จะต้องเข้าใจถึงความต้องการ ค่านิยม เป้าหมายในการดำรงชีวิต ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน อันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน (กันตยา เพิ่มผล, 2541) ดังนั้น การถึงบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่อยู่เสมอ การใช้กำลังอำนาจบีบบังคับอาจทำให้ประสิทธิผลของโรงเรียนต่ำและไม่ใช่วิธีแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องแต่อย่างใด การใช้ภาวะผู้นำอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์เป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องสนใจศึกษาและนำมาปฏิบัติอยู่เสมอและจะต้องเปรียบเทียบสถานการณ์ขณะนั้นให้ถูกต้องเพื่อจะได้เลือกใช้เทคนิคการส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้ถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียนซึ่งจะส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนเพื่อให้มุ่งสู่ความคาดหวังตามพระราชบัญญัติการศึกษากำหนด นั่นคือ บุคลากรทางการศึกษาและผู้บริหารการศึกษาสามารถรวมแรงร่วมใจกันนำพาโรงเรียนไปสู่ประสิทธิผลที่คาดหวังไว้ แต่ในพื้นที่หลายแห่งรวมทั้งพื้นที่ที่ผู้วิจัยปฏิบัติราชการอยู่ยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาเป็น

ส่วนใหญ่ การที่บุคลากรทางการศึกษาต้องรับภาระหน้าที่งานที่หลากหลายทำให้เกิดความสับสนไม่มั่นใจต่อวิชาชีพ สภาพเช่นนี้จึงทำให้บุคลากรทางการศึกษาได้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเปลี่ยนเส้นทางชีวิตเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดเป็นจำนวนมากจึงทำให้สถานศึกษาขาดบุคลากรทางการศึกษาผู้สอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่ห่างไกลความเจริญ (คุณวุฒิ คนฉลาด, 2540) ดังนั้นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษาจึงต้องหาวิธีการส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาได้มีการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพและต่อเนื่อง จึงจำเป็นจะต้องศึกษาและค้นคว้าหาแนวทางในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น ความพึงพอใจในการบริหารงาน การจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเพื่อจะช่วยให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพความคาดหวังในการปฏิบัติงานที่บุคลากรทางการศึกษามุ่งหวังว่าจะได้รับการตอบสนองในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาเพื่อมุ่งสู่การปฏิรูปการศึกษาจึงกำหนดให้บุคลากรทางการศึกษาและผู้บริหารการศึกษาต้องคำนึงถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองเป็นสำคัญ การที่บุคลากรทางการศึกษาต้องรับภาระหน้าที่งานที่หลากหลายทำให้เกิดความสับสนไม่มั่นใจต่อวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1) บทบาทหน้าที่ต่อศิษย์ 2) บทบาทหน้าที่ต่อโรงเรียน 3) บทบาทหน้าที่ต่อตนเอง 4) บทบาทหน้าที่ต่อชุมชน 5) บทบาทหน้าที่ต่อการอาชีพ จึงเป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องแสดงภาวะผู้นำอย่างเหมาะสมเพื่อนำพาและแรงจูงใจให้กับบุคลากรทางการศึกษาผู้สอนสามารถปฏิบัติตามบทบาทของบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ความสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ หรือยุคปฏิรูปการศึกษาควรมีลักษณะผู้นำที่ดีและเข้มแข็ง และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการติดต่อสื่อสารในองค์กรที่ดี โดยเฉพาะเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หรือเรียกว่าภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป (Transformational Leadership) ซึ่งจะส่งผลกับบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษา (Roles of Educational Officers) เป็นสำคัญ (ไกรนุช ศิริพล, 2531; คณาภรณ์ รัตมีมารีย์, 2547)

ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาอยู่ในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว จึงสนใจที่จะวิจัยถึงแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของโรงเรียนใน ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาเป้าหมายการบริหารของโรงเรียนใน ตำบลทุ่งมหาเจริญ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว ตามการประเมินของบุคลากรทางการศึกษา
2. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว ตามการประเมินของบุคลากรทางการศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว

สมมติฐานในการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ตัวแปรในการวิจัย ตัวแปรในการวิจัยประกอบด้วยตัวแปร 2 ตัว ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์” เนื้อหาประกอบด้วย 4 ประเด็น คือ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence of Chansma Leadership : II or CL) 2) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation: IM) 3) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation : IS) และ 4) การคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration : IC)

ตัวแปรที่ 2 คือ บทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ เนื้อหาประกอบด้วย 5 ประเด็น คือ 1) บทบาทหน้าที่ต่อศิษย์ 2) บทบาทหน้าที่ต่อโรงเรียน 3) บทบาทหน้าที่ต่อตัวเอง 4) บทบาทหน้าที่ต่อชุมชน 5) บทบาทหน้าที่ต่อการอาชีพ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ บุคลากรทางการศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง และครูธุรการของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 9 โรงเรียน รวม 94 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรทางการศึกษาประกอบด้วยผู้บริหาร ครู พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง และครูธุรการของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 76 คน และสุ่มโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Bass & Avolio (1994) ที่ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformation Leadership) เป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ติดตาม โดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ติดตามให้สูงขึ้นกว่า ความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ติดตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น เป็นแบบสอบถามแบบ (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert scale) โดยผู้วิจัยกำหนดน้ำหนักการตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert scale)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสรุปจากแนวคิดของ ไกรนุช ศิริพล (2531) เรื่องความเป็นครู และคณาภรณ์ รัชมีมารีย์ (2547) เอกสารประกอบการสอนวิชา ศษ 163 ประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งสามารถสรุปองค์ประกอบของบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษา ได้ 5 ประการ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert scale)

4. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

4.1 ศึกษาค้นคว้า ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของตำบลทุ่งมหาเจริญ

4.2 ผู้ศึกษานำแบบสอบถามของพรศิลป์ ศรีเรืองโร (2553) ธนากร ชันธพัก (2557) และ อริชญา วงศ์ใหญ่ (2558) มาพัฒนาเพื่อเป็นแบบสอบถามของงานวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของตำบลทุ่งมหาเจริญ

4.3 สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเขียนนิยามปฏิบัติการ

4.4 เขียนข้อคำถามตามนิยามปฏิบัติการ โดยสร้างเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4.5 ตรวจสอบความเที่ยงเชิงเนื้อหา (Content Validity) 1) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบดูความถูกต้องของเครื่องมือวัดว่ามีความเที่ยงตรงกับเรื่องที่ทำการศึกษาหรือไม่ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาว่าข้อคำถามแต่ละข้อ วัดได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการวัดเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมากน้อยเพียงใด 2) นำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จาก และค่า IOC ของแบบสอบถามในงานวิจัยฉบับนี้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ทุกข้อคำถาม

4.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญจนค่า Validity แล้ว ไปทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูของโรงเรียนในตำบลที่ติดกับตำบลทุ่งมหาชัย อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการทดลองใช้มาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) (Cronbach, 1974) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามฉบับนี้ (Cronbach's alpha Coefficient) มีค่าอยู่ที่ 0.93

4.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามตัวจริงเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) ขออนุญาตจากคณะกรรมการการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติราชการอยู่ เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือจากบุคลากรทางการศึกษาที่

เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม 2) ดำเนินการแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถาม 3) นำคะแนนที่ได้ มาหาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น (Preliminary Data Analysis) เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่และค่าร้อยละ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

6.2 วิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ นำมาตรวจให้คะแนนตามค่าน้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายซึ่งเป็นช่วงคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

6.3 วิเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ นำมาตรวจให้คะแนนตามค่าน้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายซึ่งเป็นช่วงคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

6.4 นำข้อมูลที่ได้แปลความหมายของระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Person's product Moment Correlation Coefficient) ได้แล้ว นำเอาค่ามาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553)

6.5 นำข้อมูลคำถามปลายเปิดแบบกึ่งโครงสร้างในตอนต้นที่ 4 ของแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยการสังเคราะห์เพื่อหาความถี่ (Frequency) ของคำตอบเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

7.1 สถิติในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 1) ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence: IOC) 2) สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

7.2 สถิติพรรณนา 1) ร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

7.3 สถิติในการทดสอบสมมติฐานในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยใช้การทดสอบด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว ตามการประเมินของบุคลากรทางการศึกษา

ความคิดเห็น ครูและบุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรก ได้แก่ 1) การกระตุ้นทางปัญญา อยู่ในระดับมาก 2) การสร้างแรงบันดาลใจ อยู่ในระดับมาก และ 3) การคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว ตามการประเมินของบุคลากรทางการศึกษา

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร	ระดับการวัด		แปลผล	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	3.34	0.73	ปานกลาง	4
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	4.11	0.77	มาก	2
3. การกระตุ้นทางปัญญา	4.34	0.72	มาก	1
4. การคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.42	0.74	ปานกลาง	3
รวม	3.80	0.74	มาก	

2. บทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว ตามการประเมินของบุคลากรทางการศึกษา

ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน ในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรก ได้แก่ 1) บทบาทหน้าที่ต่อตัวเองอยู่ในระดับมาก 2) บทบาทหน้าที่ต่อโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และ 3) บทบาทหน้าที่ต่อศิษย์อยู่ในระดับมาก ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว ตามการประเมินของบุคลากรทางการศึกษา

บทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน	ระดับการวัด		แปลผล	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. บทบาทหน้าที่ต่อศิษย์	3.84	0.73	มาก	3
2. บทบาทหน้าที่ต่อโรงเรียน	4.01	0.77	มาก	2
3. บทบาทหน้าที่ต่อตัวเอง	4.14	0.72	มาก	1
4. บทบาทหน้าที่ต่อชุมชน	3.42	0.74	ปานกลาง	5
5. บทบาทหน้าที่ต่อการอาชีพ	3.78	0.82	มาก	4
รวม	3.83	0.68	มาก	

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงานในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.62$) ที่ระดับนัยสำคัญ .01 ซึ่งมีความสัมพันธ์รายคู่ ดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) กับบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง หรือ $r_{x_2y_{tot}} = 0.74$ ที่ระดับนัยสำคัญ .01

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X_3) กับบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง หรือ $r_{x_3y_{tot}} = 0.59$ ที่ระดับนัยสำคัญ .01

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน ด้านบทบาทหน้าที่ต่อตัวเอง (Y_3) กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง หรือ $r_{y_3x_{tot}} = 0.76$ ที่ระดับนัยสำคัญ .01

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน ด้านบทบาทหน้าที่ต่อการอาชีพ (Y_5) กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง หรือ $r_{y_5x_{tot}} = 0.53$ ที่ระดับนัยสำคัญ .01

ผลความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน ในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน ในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร	บทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน					
	บทบาทหน้าที่ต่อศิษย์ (Y_1)	บทบาทหน้าที่ต่อโรงเรียน (Y_2)	บทบาทหน้าที่ต่อตัวเอง (Y_3)	บทบาทหน้าที่ต่อชุมชน (Y_4)	บทบาทหน้าที่ต่อการอาชีพ (Y_5)	บทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน (Y_{tot})
ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1)	0.65**	0.64**	0.60**	0.56**	0.54**	0.68**
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2)	0.75**	0.56**	0.75**	0.63**	0.56**	0.74**
ด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X_3)	0.52**	0.54**	0.57**	0.51**	0.54**	0.59**
ด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4)	0.74**	0.51**	0.70**	0.67**	0.51**	0.63**
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร (X_{tot})	0.67**	0.63**	0.76**	0.69**	0.53**	0.62**

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษาประเมินเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากในสภาวะสังคมปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก ซึ่งสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานเล็งเห็นว่า การที่ผู้บริหารมีเพียงภาวะผู้นำในรูปแบบเดิม อาจไม่เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมจึงเพิ่มเติมศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างเต็มกำลังซึ่งส่งผลให้ ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถพัฒนาตนเองจนครูและบุคลากรทางการศึกษาสังเกตเห็นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนากร คุ่มนายอ (2562) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลของโรงเรียน ตามความเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน ในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรก ได้แก่ 1) บทบาทหน้าที่ต่อตัวเองอยู่ในระดับมาก 2) บทบาทหน้าที่ต่อโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และ 3) บทบาทหน้าที่ต่อศิษย์อยู่ในระดับมาก 4) บทบาทหน้าที่ต่อการอาชีพอยู่ในระดับมากมีเพียงบทบาทหน้าที่ต่อชุมชนที่อยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากเมื่อพิจารณาสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำนวนทั้งหมด 76 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 68.42 มีอายุ 31- 40 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 90.80 ดำรงตำแหน่งครู จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 76.30 และมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5-10 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 40.80 กล่าวคือกลุ่มใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้าราชการครู มีเพศหญิงมากกว่าชาย จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี จึงเป็นบุคคลที่มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Seameo Innotech (อ้างใน พิษณุภายินยาว, 2561) ได้ทำการวิจัยกรอบสมรรถนะของครูแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะหลัก (competency) ของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประกอบด้วย 11 ด้าน และภาระงาน/ความสามารถเฉพาะ ซึ่งสมรรถนะหลัก (competency) ของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้ง 11 ด้านนี้จะรวมบทบาทของครูในด้านต่างๆ ที่ครอบคลุม 1) บทบาทหน้าที่ต่อศิษย์ 2) บทบาทหน้าที่ต่อโรงเรียน 3) บทบาทหน้าที่ต่อตัวเอง 4) บทบาทหน้าที่ต่อชุมชน และ 5) บทบาทหน้าที่ต่อการอาชีพ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน ในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง เนื่องจาก การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ยังอยู่ในระดับที่ไม่เท่าเทียมกันถึงแม้ว่า บทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน ในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น เมื่อวัดระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงานในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมจึงมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลางอย่างมี

นัยสำคัญที่ระดับสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ (2550) ในทั้ง 4 ประเด็น กล่าวคือ 1) ประเด็นการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การที่ผู้นำประพฤติตัวเป็นแบบอย่างหรือเป็นโมเดลสำหรับผู้ตาม ผู้นำจะเป็นที่ยกย่อง เคารพ นับถือ ศรัทธา ไว้วางใจ และทำให้ผู้ตามเกิดความไว้วางใจ และทำให้ผู้ตามเกิด ความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงานกัน ผู้ตามจะพยายามประพฤติปฏิบัติเหมือนกับผู้นำและต้องการเลียนแบบ ผู้นำของเขา 2) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) การที่ผู้นำจะประพฤติในทางที่จูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ร่วมงานโดยการ สร้างแรงบันดาลใจการให้ความหมายและท้าทายในเรื่องงานต่อผู้ร่วมงาน 3) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) การที่ผู้นำมีการกระตุ้นผู้ตามให้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหน่วยงานทำให้ผู้ตามมีความต้องการหาแนวทางใหม่ๆ มาแก้ปัญหาในหน่วยงานเพื่อหาข้อสรุปใหม่ที่ดีกว่าเดิมเพื่อทำให้เกิด สิ่งใหม่และสร้างสรรค์โดยผู้นำมีการคิดและการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีการ ตั้งสมมติฐานการเปลี่ยนกรอบ (Reframing) การมองปัญหาและการเผชิญกับสถานการณ์เก่าๆ ด้วยวิธีทาง แบบใหม่ๆ มีการจูงใจและสนับสนุนความคิดริเริ่มใหม่ๆ ในการพิจารณาปัญหาและการหาคำตอบของปัญหามี การให้กำลังใจผู้ตามให้พยายามหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ และ 4) การคำนึงความเป็นปัจเจก บุคคล (Individualized Consideration) ผู้นำจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลในฐานะเป็นผู้นำให้การดูแลเอา ใจใส่ผู้ตาม บอกรายบุคคล และทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ ผู้นำจะเป็นโค้ช (Coach) และเป็นที่ปรึกษา (Advisor) ของผู้ตามแต่ละคน เพื่อการพัฒนาผู้ตาม ผู้นำจะเอาใจใส่เป็นพิเศษในความต้องการของ ปัจเจกบุคคล เพื่อความสัมพันธ์และเติบโตของแต่ละคน ผู้นำจะพัฒนาศักยภาพของผู้ตามและเพื่อนร่วมงานให้ สูงขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Whitman (อ้างใน ปุชิตา ศัตรูรัมย์, 2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องครูมืออาชีพเพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพคุณลักษณะของครูที่ได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพการ สอนแห่งชาติ (National Board for Professional Teaching Standard: NBPTS) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน มีความต้องการให้ครูมีลักษณะที่ดีทุกด้าน ดังนั้น คุณลักษณะของครูที่ดีและบทบาทหน้าที่ในการสอนของครูมี อิทธิพลอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน กล่าวคือ ครูควรมีบทบาทหน้าที่ อย่างน้อย 5 ประการคือ 1) บทบาทหน้าที่ต่อศิษย์ 2) บทบาทหน้าที่ต่อโรงเรียน 3) บทบาทหน้าที่ต่อตัวเอง 4) บทบาท หน้าที่ต่อชุมชน 5) บทบาทหน้าที่ต่อการอาชีพ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นประเด็นของการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัด สระแก้ว เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน ในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปาน กลาง กล่าวคือถ้าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารดี บทบาทหน้าที่ของครูในการทำงานก็จะดีตามไปด้วย โดยสรุปองค์ความรู้การวิจัย คือ ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับบทบาท หน้าที่ของครู ประกอบด้วยภาวะผู้นำสัมพันธ์กับประสิทธิผลของงาน ในปัจจุบันภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนต้องคำนึงถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โดยเฉพาะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงใน 4 ด้าน คือ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา 4) การคำนึงความ เป็นปัจเจกบุคคล ถ้าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารดีจะส่งผลให้บทบาทหน้าที่ของครูอย่างน้อย 5

ประการดีตามไปด้วย คือ 1) บทบาทหน้าที่ต่อศิษย์ 2) บทบาทหน้าที่ต่อโรงเรียน 3) บทบาทหน้าที่ต่อตัวเอง (4) บทบาทหน้าที่ต่อชุมชน 5) บทบาทหน้าที่ต่อการอาชีพ และถ้าบทบาทหน้าที่ของครูอย่างน้อย 5 ประการดี ก็จะส่งผลกลับให้การบริหารโรงเรียนดีตามไปด้วยเช่นกัน สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับบทบาทหน้าที่ของครู

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารของโรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว สามารถพัฒนาพฤติกรรมตนเองด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ในประเด็นการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และประเด็นการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล ยังคงอยู่ในระดับปานกลางแสดงว่าผู้บริหารยังสามารถพัฒนาพฤติกรรมตนเองด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารทั้งสองประเด็นให้ดียิ่งขึ้นได้อีก ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

1.2 ในด้านบทบาทหน้าที่ของครู ประเด็นบทบาทหน้าที่ต่อชุมชน ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้อีกเนื่องจากจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพต่อผลสัมฤทธิ์ของการบริหารโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

3) ในประเด็นอื่นๆของทั้งสองตัวแปรซึ่งอยู่ในระดับมาก แต่ถ้าผู้บริหารโรงเรียนและครูร่วมมือกันพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไปอีก กล่าวคือให้อยู่ในระดับมากที่สุด จะทำให้โรงเรียนในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว พัฒนาคุณภาพของโรงเรียนให้สูงขึ้นได้อีกซึ่งจะเป็นความภาคภูมิใจทั้งของผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนทุกท่าน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และตัวแปรบทบาทหน้าที่ของครูในการทำงาน ในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว แล้วนำปัจจัยที่ค้นพบไปวิจัยเชิงปริมาณต่อ ดังนี้

2.1 ควรวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

2.2 ควรวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา**. นครปฐม: สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.

กันตยา เพิ่มผล. (2541). **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เทียนวัฒนา.

ไกรนุช ศิริพูล. (2531). **ความเป็นครู**. กรุงเทพมหานคร: นิยมวิทยา.

คณาภรณ์ รัตมีมารีย์. (2547). **เอกสารประกอบการสอน วิชา ศษ 163 ประสบการณ์วิชาชีพครู 1. (ED 163 Professional Experience I)**. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน.

คุณวุฒิ คนฉลาด. (2540). **ภาวะผู้นำ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชูศรีวงศ์รัตน์. (2553). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิตการพิมพ์.

ณัฐพันธ์เชอร์นนันท์. (2551). **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

ธนากร คุ่มนายอ. (2562). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

บุษิตา ศัตร์ครุฑ. (2559). **คุณลักษณะของครูตามหลักคุณธรรมในทัศนคติของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา**. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีอยุธยา.

พรศิลป์ ศรีเรืองโร. (2553). **การศึกษาปัจจัยเชิงจิตในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

พิชญภา ยืนยาว. (2561). **ผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารการศึกษา**. Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 11(1). 2843-2857.

สุมาพร ทำทอง. (2554). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูผู้สอนโรงเรียนในกลุ่มวิภาวดี สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

สุรชิน วิเศษลา. (2549). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

อริยัญญา วงศ์ใหญ่. (2558). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาใน วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการและบริหารธุรกิจ จังหวัดเชียงใหม่**. รายงานวิจัย. วิทยาลัยเทคโนโลยีและบริหารธุรกิจ.

- Bass, B.M. and Avolio, B.J. (1990). The four Is Transformational Leadership. **Journal Of European Industrial Training**. 15(2). 9-32.
- Bass, Bernard M. and J. Avolio. (1994). **Improving Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership**. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Cronbach, L. J. (1974). **Essentials of psychological testing**. 3rd ed. New York: Harper & Row.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนางานบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง*

THE PRIORITY NEEDS FOR ACADEMIC MANAGEMENT OF THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 1 ZONE 6 BASED
ON THE CONCEPT OF DEEPER LEARNING

¹ณัฐภัทร สำเร็จ Nattapat Samrej ²สุกัญญา แชนซ์ชัย Sukanya Chaemchoy

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: biggubiggi@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนางานบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยใช้กรอบแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครู จำนวน 227 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและมากที่สุด ตามลำดับ โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ การพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{Modified} = 0.40$) รองลงมาคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.39$) และด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือ การวัดประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.37$)

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การพัฒนาการบริหารวิชาการ, แนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง

Abstract

This research aimed to study the current and the desirable states and to assess the priority need index of developing academic management of the secondary educational service area office Bangkok 1 zone 6 based on the concept of deeper learning. The informants were school directors, deputy directors and teachers, totally 227, in secondary schools in Bangkok 1 zone 6. The data were analyzed by mean and priority needs index modified ($PNI_{Modified}$). The research findings showed that, overall, the current and desirable states of developing academic management of the secondary educational service area office Bangkok 1 zone 6 based on the concept of deeper learning were at a moderate level and the highest level, respectively. The first priority need index fell on curriculum development ($PNI_{Modified} = 0.40$)

*Received: June 30, 2023, Revised: August 14, 2023, Accepted: August 14, 2023.

followed by learning Management ($PNI_{Modified} = 0.39$) and evaluation ($PNI_{Modified} = 0.37$), respectively.

Keywords: Priority Needs, Developing Academic Management, Concept of Deeper Learning.

บทนำ

การศึกษาคือกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2563) ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ (Learning) คือ กระบวนการ หรือวิธีการที่ผู้เรียนใช้ในการสร้างความรู้ความเข้าใจเชิงลึก (Deep learning) ให้กับตนเองผ่านการปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย มีความใฝ่ฝัน (Passion) ที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้นั้นๆ ด้วยเหตุนี้ การจัดการเรียนรู้จึงเป็นหัวใจสำคัญของการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องให้ความสำคัญและเอาใจใส่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3 ประการ ได้แก่ 1) จุดประสงค์การเรียนรู้ 2) กระบวนการเรียนรู้ และ 3) การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

สืบเนื่องจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) วิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนไทยยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และผลการประเมิน PISA รอบปี 2018 จาก 79 ประเทศทั่วโลก พบว่า คะแนนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ของประเทศไทยมีแนวโน้ม คงที่เมื่อเทียบกับปีก่อนๆ แต่คะแนนการอ่านลดลง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความฉลาดรู้ (Literacy) หรือสมรรถนะในการเชื่อมโยงความรู้ แนวคิดทางวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ หรือปัญหาการหาคำตอบ แสดงเหตุผล หรือลงข้อสรุปได้อย่างมีวิจารณญาณ สามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสม ของผู้เรียนไทยยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยปรับเปลี่ยนการเรียนรู้จากเดิมที่เคยเน้นเนื้อหาวิชาเป็นการสอน เพื่อพัฒนาสมรรถนะและความฉลาดรู้ของผู้เรียน มากกว่าที่จะเน้นให้เกิดการพัฒนาความรู้แต่เพียงอย่างเดียว เพราะความฉลาดรู้และสมรรถนะเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนไทยที่ต้องมีเพื่อเป็นทักษะพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 (สินีนานู จันทะภา, 2564)

จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (2563) สรุปผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กับคะแนนเฉลี่ยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคะแนนเฉลี่ยของประเทศ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ทุกวิชาสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคะแนนเฉลี่ยของประเทศ

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มโรงเรียนกับคะแนนเฉลี่ยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 คะแนนเฉลี่ยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคะแนนเฉลี่ยของประเทศ พบว่า คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษของกลุ่มโรงเรียนที่ 6 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

และคะแนนเฉลี่ยของประเทศ แต่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ส่วนคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ของกลุ่มโรงเรียนที่ 6 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศ แต่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคะแนนเฉลี่ยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

การเรียนรู้เชิงลึกนำเสนอการเปลี่ยนแปลงจากวิธีการสอนแบบเดิมไปสู่รูปแบบใหม่ แนวทางการเรียนรู้แบบใหม่มุ่งเน้นไปที่การสร้างและการใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ควรมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งเพื่อให้เข้ากับโลกที่ซับซ้อน และยังมีส่วนร่วมและเตรียมพร้อมผู้เรียนเพื่อนำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน สังคม และโลกในวงกว้าง (Fullan et al., 2018) การเรียนรู้อย่างลึกซึ้งช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นผู้เรียนจึงสามารถสำรวจ สะท้อน และผลิตข้อมูลอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่ซับซ้อน ด้วยเหตุนี้ การเรียนรู้อย่างลึกซึ้งจึงกลายเป็นประเด็นที่น่าสนใจของการค้นคว้าและอภิปรายทางวิชาการ มีการศึกษาหลายผลงานเพื่ออธิบายลักษณะของการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งและเพื่อกำหนดวิธีการนำเข้าสู่หลักสูตรการเรียนรู้ (Czerkowski, 2013)

การสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้เรียนให้เป็นไปตามแนวทางที่ต้องการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน ต้องการผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการบริหารวิชาการ ความสำคัญของการบริหารวิชาการและขอบข่ายการบริหารวิชาการเพื่อนำไปขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ผ่านทางการบริหารวิชาการซึ่งเป็นภารกิจหลักหรือภารกิจที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2565)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น การบริหารวิชาการเป็นหัวใจที่สำคัญของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียนที่มุ่งหวังสนับสนุนผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้และเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียน ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและสนใจศึกษาแนวทางการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) โดยมีขั้นตอน ได้แก่ ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณเพื่อหาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

1.1 ประชากร คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 จำนวน 10 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม โรงเรียนวัดนวลนรดิศ โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ โรงเรียนปัญญาวรคุณ โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม โรงเรียนราชวินิตบางแคปานขำโรงเรียนนวลนรดิศวิทยาควม รัชมิงคลาภิเษก โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม โรงเรียนไชยฉิมพลีวิทยาควม และโรงเรียนวัดรางบัว

1.2 ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 รวมทั้งสิ้น 227 คน โดยแบ่งเป็น ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 10 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 10 คน และครูจำนวน 245 คนมีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) โดยเจาะจงเลือกผู้บริหาร และสุมตัวแทนผู้ให้ข้อมูลที่เป็นครูจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง ซึ่งลักษณะของคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ซึ่งเป็นแบบตอบสนองคู่ (Duel-response Format) ลักษณะของข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 36 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จำนวน 3 ข้อรวมทั้งหมด 44 ข้อ

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ร่างข้อคำถามในแบบสอบถามตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย ออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปไว้ใช้ จากผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม พบว่า จากข้อคำถามทั้งหมด 44 ข้อ ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC = 1.00 ดังนั้นข้อคำถามสามารถนำไปสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยได้ จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยเอกสารขออนุมัติหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล โดยการเก็บข้อมูลวิจัยออนไลน์แบบคำชี้แจงการตอบแบบสอบถามออนไลน์ มีผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามในเวลาที่กำหนดจำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 48.30 ผู้วิจัยติดตามการตอบแบบสอบถามด้วยตนเองเพิ่มเติมอีกจำนวน 99 คน รวม 227 คน คิดเป็นร้อยละ 85.67

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต จากนั้นวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นจากสูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified} = (I - D) / D$)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง จากองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การเรียนรู้อย่างเชี่ยวชาญในสาระวิชา การคิดอย่างมีวิจารณญาณสู่การแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการมีกรอบความคิดทางวิชาการ โดยมีรายละเอียดของผลการวิจัยดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง โดยภาพรวม

การบริหารวิชาการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{Modified}$	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. การพัฒนาหลักสูตร	3.32	0.95	ปานกลาง	4.65	0.55	มากที่สุด	0.40	1
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.36	0.94	ปานกลาง	4.67	0.55	มากที่สุด	0.39	2
3. การวัดประเมินผล	3.38	0.96	ปานกลาง	4.62	0.63	มากที่สุด	0.37	3
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.35	0.95	ปานกลาง	4.65	0.58	มากที่สุด	0.39	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.95) โดยขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การวัดประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.96) ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.94) และขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.95)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.58) โดยขอขยายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.55) ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.55) และขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การวัดประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.63)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง โดยภาพรวม คือ 0.39 ($PNI_{Modified} = 0.39$) ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{Modified} = 0.40$) ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นรองลงมา คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.39$) ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ การวัดประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.37$)

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง โดยภาพรวม

แนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง								
การบริหารวิชาการ	ประเด็น	1. การเรียนรู้อย่างเชี่ยวชาญในสาระวิชา	2. การคิดอย่างมีวิจารณญาณสู่การแก้ปัญหา	3. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	4. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	5. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	6. การมีกรอบความคิดทางวิชาการ	เฉลี่ยรวม
1. การพัฒนาหลักสูตร	D	3.33	3.10	3.40	3.40	3.39	3.33	3.32
	I	4.67	4.80	4.66	4.58	4.60	4.52	4.65
	$PNI_{Modified}$	0.40	0.55	0.36	0.34	0.38	0.35	0.40
	ลำดับ	2	1	4	6	3	5	
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	D	3.37	3.32	3.41	3.38	3.34	3.34	3.36
	I	4.64	4.75	4.76	4.71	4.74	4.42	4.67
	$PNI_{Modified}$	0.38	0.43	0.40	0.39	0.42	0.32	0.39
	ลำดับ	5	1	3	4	2	6	
3. การวัดประเมินผล	D	3.49	3.37	3.35	3.37	3.34	3.36	3.38
	I	4.61	4.64	4.67	4.63	4.62	4.50	4.62
	$PNI_{Modified}$	0.33	0.38	0.40	0.37	0.39	0.34	0.37
		6	3	1	4	2	5	

จากตารางที่ 2 สรุปลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง โดยภาพรวมพบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{Modified} = 0.40$) เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณสู่การแก้ปัญหา ($PNI_{Modified} = 0.55$) การเรียนรู้อย่างเชี่ยวชาญในสาระวิชา ($PNI_{Modified} = 0.40$) การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ($PNI_{Modified} = 0.38$) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ($PNI_{Modified} = 0.36$) การมีกรอบความคิดทางวิชาการ ($PNI_{Modified} = 0.35$) และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ($PNI_{Modified} = 0.34$)

ด้านที่ 2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.39$) เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 2 เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณสู่การแก้ปัญหา ($PNI_{Modified} = 0.43$) การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ($PNI_{Modified} = 0.42$) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ($PNI_{Modified} = 0.40$) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ($PNI_{Modified} = 0.39$) การเรียนรู้อย่างเชี่ยวชาญในสาระวิชา ($PNI_{Modified} = 0.38$) และการมีกรอบความคิดทางวิชาการ ($PNI_{Modified} = 0.32$)

ด้านที่ 3 การวัดประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.37$) เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 3 เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ($PNI_{Modified} = 0.40$) การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ($PNI_{Modified} = 0.39$) การคิดอย่างมีวิจารณญาณสู่การแก้ปัญหา ($PNI_{Modified} = 0.38$) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ($PNI_{Modified} = 0.37$) การมีกรอบความคิดทางวิชาการ ($PNI_{Modified} = 0.34$) และการเรียนรู้อย่างเชี่ยวชาญในสาระวิชา ($PNI_{Modified} = 0.33$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร

ดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง สูงลำดับที่ 2 คือ การพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{modified} = 0.40$) ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาคือสิ่งที่นำไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ที่สถานศึกษาตั้งไว้ และเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้และทักษะด้านต่างๆ สอดคล้องกับชนบท ราชทูทอง (2550) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น หรือสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และยังสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2553) ที่กำหนดหลักการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จัดให้มีวิชาต่างๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ รวมไปถึงเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ้งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศและการศึกษาทางเลือก และยังสอดคล้องกับบุญเลี้ยง หุมทอง (2544) ได้กล่าวถึงการกำหนดกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร โดยให้มีการกำหนดความมุ่งหมายจะต้องชัดเจนว่าต้องให้ผู้เรียนในระดับนั้นๆ มีคุณสมบัติอย่างไร เมื่อกำหนดความมุ่งหมายแล้วจะได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาวิชาและ

ประสบการณ์ในการเรียนรู้ต่อไป มีการวางแผนกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร และการเลือกเนื้อหาวิชาในหลักสูตรจะต้องกำหนดโครงสร้างอะไรบ้างและวิชาเหล่านั้นประกอบไปด้วยเนื้อหาอะไร มีประสบการณ์อะไรบ้าง ซึ่งในด้านการพัฒนาหลักสูตร มีองค์ประกอบย่อยของแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือการคิดอย่างมีวิจารณญาณสู่การแก้ปัญหา ($PNI_{modified} = 0.55$) สอดคล้องกับ Linda Darling-Hammond (2019) กล่าวถึงห้องเรียนที่มีเป้าหมายการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งเป็นห้องเรียนที่เนื้อหาทางวิชาการที่ท้าทายจับคู่กับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีส่วนร่วม ประสบการณ์ และนวัตกรรม ประสบการณ์ดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการค้นหา วิเคราะห์ และประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทและสถานการณ์ใหม่และที่เกิดขึ้นใหม่ และเตรียมความพร้อมสำหรับมหาวิทยาลัย การทำงาน การมีส่วนร่วมของพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ดัชนีความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้พบว่ามีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นจัดอยู่ในลำดับที่ 2 ($PNI_{modified} = 0.39$) ซึ่งมีความสำคัญแตกต่างจากการพัฒนาหลักสูตรเพียงเล็กน้อย สามารถสะท้อนให้เห็นได้ว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับทิตินา แคมมณี (2557) กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการ จัดการด้านการเรียนการสอน โดยทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การจัดการเรียนการสอนจะเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยพิจารณาจากหลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอน และการประเมินผล รวมทั้งสื่อการเรียนการสอน และสอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวถึงกำหนดขอบข่ายงานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า สถานศึกษาต้องจัดแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนได้ตามความถนัด ตามความสนใจ และความสามารถแผนการเรียนรู้เป็นการกำหนดรายวิชาให้เรียนวิชาบังคับวิชาเลือกและวิชาเลือกเสรีอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหน้าที่ของฝ่ายวิชาการที่จะต้องศึกษาโครงสร้างของหลักสูตรรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรให้เข้าใจโดยละเอียด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยของแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือการคิดอย่างมีวิจารณญาณสู่การแก้ปัญหา ($PNI_{modified} = 0.43$) สอดคล้องกับ Du, Yu และ Olinzock (2011) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง ช่วยมอบประสบการณ์การเรียนรู้ที่แท้จริงแก่ผู้เรียน การเรียนรู้อย่างลึกซึ้งต้องการให้การออกแบบการเรียนรู้คำนึงถึงบริบทของการปฏิบัติ วิธีการเรียนรู้ ตลอดจนประสบการณ์ในโลกของผู้เรียนด้วย ด้วยเหตุผลนี้ สิ่งสำคัญคือต้องออกแบบสื่อการเรียนรู้โดยคำนึงถึงประสบการณ์ชีวิตจริงและจัดให้อยู่ในงานจริง การถามคำถามที่จะส่งผลให้เกิดการแก้ปัญหา การสร้างความสัมพันธ์ การประเมิน การตัดสินใจ และการเลือกผู้เรียนที่ก้าวไปไกลกว่าการเรียนรู้แบบผิวเผิน

3. ด้านการวัดประเมินผล

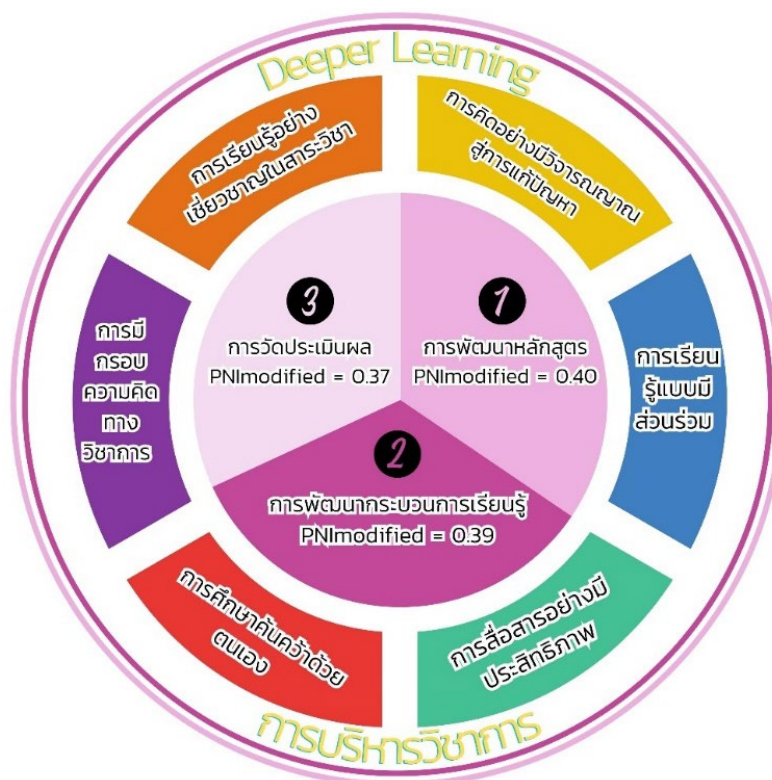
ดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง ต่ำที่สุดคือ ด้านการวัดประเมินผล ($PNI_{modified} = 0.37$) โดยมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาด้านการวัดประเมินผลที่เน้นวัดประเมินผลการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อช่วยส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งของผู้เรียน สอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551) กล่าวว่า การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกระบวนการเก็บรวบรวม ตรวจสอบ ตีความผลการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่างๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดของหลักสูตรนำผลไปปรับปรุง

พัฒนาการจัดการเรียนรู้และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ การตัดสินใจผลการเรียน เหตุนี้ สถานศึกษาต้องมีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบเพื่อให้การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพและให้ผลการประเมินที่ตรงตามความรู้ความสามารถและให้ผลการประเมินที่ตรงตามความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถรองรับการประเมินภายในและการประเมินภายนอกตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาได้ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยของแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งซึ่งมีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (PNI_{modified} = 0.40) ซึ่งสอดคล้องกับ Betul C. Czerkowski (2014) กล่าวถึงการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งซึ่งว่า การเรียนรู้อย่างลึกซึ้งช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ต่างๆ ดังนั้น ผู้เรียนจึงสามารถสำรวจ สะท้อน และผลิตข้อมูลอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างโครงสร้างความรู้ที่ซับซ้อน สามารถเชื่อมโยงแนวคิดกับความรู้และประสบการณ์ก่อนหน้านี้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยคือกระบวนการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการและการเรียนรู้ อย่างลึกซึ้งเพื่อจัดลำดับของความจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาการบริหารวิชาการ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและพัฒนาศักยภาพของการบริหารการศึกษาตามบริบทต่างๆ ที่เหมาะสมในโรงเรียน ซึ่งผลจากการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งทั้ง 6 องค์ประกอบ คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณสู่การแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการมีกรอบความคิดทางวิชาการ พบว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาการบริหารวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการสร้างองค์ความรู้ที่ลึกซึ้งและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้และทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือการพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการทักษะการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกรูปแบบในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองให้นักเรียนเกิดแรงกระตุ้นภายในในการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองต่อความต้องการในการเรียนรู้ของนักเรียนรายบุคคล เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จึงควรให้ครูใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งในทุกองค์ประกอบเพื่อเสริมสร้างการบริหารวิชาการให้ครบทุกด้าน ซึ่งจะเป็นโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

2.2 ควรมีการศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับองค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง เนื่องจากมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด เพื่อพัฒนาเนื้อหาและรายวิชาในหลักสูตรที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้เชี่ยวชาญการเรียนรู้ มีการการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แก้ปัญหาได้ เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ รู้กระบวนการค้นคว้าด้วยตนเอง และการมีกรอบความคิดทางวิชาการที่ดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ฉันท ชาติทอง. (2550). **เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา**. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ทิตนา แหมมณี. (2557). **ปลูกการสอนให้มีชีวิตสู่ห้องเรียนแห่งศตวรรษใหม่**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.
- บุญเลี้ยง ทูทอง. (2544). **การพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2563). **การจัดการเรียนรู้ใน New normal เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน**. แหล่งที่มา https://oer.learn.in.th/search_detail/result/ สืบค้นเมื่อ 20 ก.พ. 2566.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (2563). **รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). **แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สินีนาง จันทะภา. (2564). **“ครูยุคใหม่สู่การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ” สิ่งจำเป็นที่ต้องมี**. แหล่งที่มา https://www.ipst.ac.th/news/12598/teacher_ipst.html สืบค้นเมื่อ 25 ก.พ. 2566.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2565). **การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคพลิกผัน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Betul C. Czerkawski. (2014). **Designing Deeper Learning Experiences for Online Instruction**. University of Arizona-South Campus.
- Czerkawski, B. (2013). **Instructional design for computational thinking**. In R. McBride & M. Searson. Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference 2013. Chesapeake, VA: AACE.
- Du, J., Yu, C., & Olinzock, A. A. (2011). Enhancing collaborative learning: Impact of "question prompts" design for online discussion. **Delta Pi Epsilon Journal**. 53(1). 28-41.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Education and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.
- Linda Darling-Hammond. (2019). **Preparing Teachers for Deeper Learning**. From https://learningpolicyinstitute.org/sites/default/files/product-files/Preparing_Teachers_Deeper_Learning_BRIEF.pdf Retrieved February 25, 2023.
- Michael Fullan, Joanne Quinn & Joanne McEachen. (2018). **Deep Learning: Engage the World Change the World**. United States of America.

INVESTIGATING THE EDUCATIONAL QUALITY MANAGEMENT OF XUANCHENG ELECTROMECHANICAL COLLEGE, CHINA *

¹Chen Xiaofeng ²Nithipatara Balsiri ³Samith Jueajinda* ⁴Wannapa Phopli

⁵Narongpon Aulpaijidlul ⁶Araya Ariya

^{1,2,3,4,5}Dhonburi Rajabhat University, Thailand

⁶Lampang Rajabhat University, Thailand

*Corresponding Author E-mail: Samith.j@dru.ac.th

Abstract

The objective of this research were: 1) To explore the problems and needs of educational quality management in Xuancheng Electromechanical College. 2) To establish guidelines for quality management of Xuancheng Electromechanical College. The sample groups of 28 administrators, 210 teachers and 79 office clerks were surveyed. The stratified random sampling technique is used to sample the entire population. The research instruments were questionnaires and set of questions for focus group discussion and In-depth interviews. The statistics were used for analyzing data including frequencies, percentages, means, and standard deviations. The results of this paper shown that Xuancheng Electromechanical College the quality system, evaluation and inspection mechanism, feedback mechanism, staff training and improvement plan, overall, the perspectives of problems and needs are at the highest level. The guideline for quality management in Xuancheng Electromechanical College was constructed, encompassing the following: a) Improve the quality system. b) improve the evaluation and inspection mechanism. 1) Evaluate objectives and criteria. 2) Evaluate indicators and content. 3) Evaluate methods and tools. 4) Evaluate results and grades. c) Establish a sound feedback mechanism. 1) Purpose of feedback. 2) Principles that should be followed for feedback. 3) Form of feedback. 4) Feedback channels. d) Staff training and improving plan. 1) Training objectives. 2) Training program. 3) Training effect evaluation. 4) Retraining program. The main research results of this paper were as follows: a) Educational administrators should have staff training and improvement plan. b) educational institution administrators should improve the quality system, Ensure sustainable improvement of education quality management. c) educational institution administrators should improve the evaluation and inspection mechanism and institutionalized management. d) Educational institution administrators should establish a sound feedback mechanism so that the inspection results can be processed quickly and effectively.

Keywords: Educational Quality Management, Educational Management, Quality.

Introduction

In the meeting held by the Ministry of Education of China on February 23, 2022, the Ministry of Education clearly notified that 1,000 secondary vocational schools should be built in 3-5 years, no longer simply for employment purposes. The participation rate of entrepreneurship education in secondary vocational schools is much higher than in their counterpart (academic schools). (Ni & Ye, 2018). Pen the growth pattern of secondary vocational students, improve employment, study, development and other aspects so that secondary vocational education becomes the starting point of vocational education rather than the end. It can be said that this meeting illustrates the determination of the Ministry of Education to develop vocational education. At the same time, the quality management of education is also the top priority. The continuous expansion of the scale of secondary vocational education, the penetration of market mechanisms and the fierce competition in the era of globalization, these forces from different directions, and they jointly push the quality from the background to the foreground. It makes the study of educational quality management of secondary vocational schools an important research field. Specificity of educational service is the presence of dualism in the concept of quality. On the one hand, as a provider of educational institution, offering the applicant an educational program in conjunction with other (personnel, scientific and technical, etc.) components of its potential, on the other hand, a specialist who has received a professional education, entering the labor market, faces the assessment of the quality of his professionalism by the employer. (Sherstobitova & Iskoskov, 2020) Therefore, it is an important work of the college to do a good job in education quality management. The application of a high-quality system is a priority in any organization and in education. Educational centers require the recognition of their pedagogical mission to distinguish themselves from other schools and to provide and promote adequate teaching and learning processes in an increasing demands and complex context (Díez, Villa, López, & Iraurgi, 2020). Stakeholders in vocational education have difficulties communicating and collaborating on the design of education, because they often lack a shared understanding of what constitutes effective student learning. (Placklé et al., 2020). The main mission of the internal quality system in educational institutions is to develop the importance of quality in all processes, and create suitable conditions for the increasing loyalty and professional development of faculty staff, continually improve student satisfaction, and achieve recognition of educational institutions in the eyes of the public. (Girmanová, Blaško & Petřík, 2022).

Research Objectives

1. To investigate the needs and problems of educational quality management of Xuancheng Electromechanical College.

2. To propose guidelines to improve quality management of Xuancheng Electromechanical College.

Research Methodology

This study takes Xuancheng Electromechanical College as an example to investigate the current situation of education quality management.

1. Research design

Mixed Methods Research (Quantitative research and Qualitative research) was used to analyze the data because it uses both quantitative and qualitative approaches in the research process.

2. Population and sample group

2.1 Population

The population of this research include teaching teachers and administrative personnel of Xuancheng Electromechanical College to study. The population were divided into 3 groups namely: 1) 446 teachers 2) 30 administrators 3) 97 office clerks.

2.2 Sample Group

The sample groups included: 1) 210 teachers 2) 28 administrators 3) 79 office clerks. Calculated according to Yamane's (1973) formula. The stratified random sampling technique is used to examine the entire population, because the total population was divided into 3 groups which are teachers, managers and office clerks of Xuancheng Electromechanical College.

3. Research tools

The tools used for research are as follows:

3.1. Questionnaires: The questionnaires were divided into two parts as follow: The first part consisted of closed questions which were used to collect personal information of the respondents including gender, age, and identity. The second part of the questionnaire asked the respondents their opinions on the current situation of educational quality management in the college using Likert Scaling. The questions were reviewed and checked by three experts and the methodology of valuation used was the IOC (index of item-objective congruence).

3.2. Focus group discussion were used to collect data from teachers, administrators for creating guidelines of educational quality management.

4. Data Collection

The data were collected by distributing the questionnaires to the participants within one month (3-30 June 2023). The questionnaires were returned randomly. The process of data analysis took about a week. It took two weeks to complete the report for this study. The questionnaires were sent to 360 persons in Xuancheng Electromechanical College and 317

were returned to the researcher. The discussion of focus group was used to collect the data from 5 teachers, 5 administrators.

5. Data Analysis

5.1 Quantitative survey questions were used to analyze and the statistics used for analyzing data including frequencies, means ($\bar{x}$) standard deviations (S. D.) The Five Point Likert Rating Scale was used to evaluate the respondents' needs and problems in educational management. The criteria and define at the range of the mean scores Srisaet (2002).

5.2 The qualitative method was used for focus group discussion which are analyzed and the statistics used for analyzing data were based on frequencies.

Research Results

1. Present situation of educational quality management in Xuancheng Electromechanical College.

Table 1 Administrators' Problems and Needs of Educational Quality Management

Questions	n = 28		Level of problems and needs
	$\bar{X}$	S. D.	
Problems:			
Quality system			
1. Education quality management system does not adapt to the development of colleges.	4.85	0.37	Highest
2. Education quality management system is not sound.	4.66	0.49	Highest
Evaluation and inspection mechanism			
1. In the examination of the teaching plan, the assessment method was inaccurate.	4.56	0.30	Highest
2. In the examination of the teaching plan, the educational management strategy was not adjusted and improved in time.	4.57	0.32	Highest
Feedback mechanism			
1. In the implementation of the teaching plan, there is less effective communication, which leads to the resentment of teachers.	4.75	0.29	Highest
2. In the examination of the teaching plan, the evaluation results are not reliable.	4.71	0.53	Highest
Staff training and improvement plan			
1. In the implementation of the teaching plan, the level of teachers varies.	4.50	0.22	high

2. In the treatment of teaching quality, the effect of teacher training is uneven.	4.45	0.27	high
Needs:			
Quality system			
1. Continuous innovation of teaching resources is needed to improve teaching efficiency	4.57	0.58	Highest
2. Effective data collection and analysis can help to understand the problems and challenges in education quality management	4.88	0.28	Highest
Evaluation and inspection mechanism			
1. The inspection of the teaching plan can find and solve problems in time, and evaluate the management effect	4.47	0.48	High
2. The examination of the teaching plan can adjust and improve the educational management strategy in time	4.89	0.51	Highest
Feedback mechanism			
1. Effective communication is needed in the implementation of the teaching plan	4.97	0.21	Highest
2. Addressing the quality of education requires effective communication with stakeholders	4.92	0.34	Highest
Staff training and improvement plan			
1. Better training of teachers is needed to improve the quality of education	4.49	0.39	High
2. Establish appropriate work teams and cooperation mechanisms to ensure the smooth implementation of education quality management	4.77	0.46	Highest

According to Table 1, administrators' assessment in quality system, evaluation and inspection mechanism, feedback mechanism, staff training and improvement plan, overall, the perspectives of problems and needs are at the highest level. Among the problems of Improving the quality system "Education quality management system does not adapt to the development of colleges." was the highest score ($\bar{X}=4.85$, $S.D.=0.37$). Evaluation and inspection mechanism "In the examination of the teaching plan, the educational management strategy was not adjusted and improved in time." was the highest score ($\bar{X}= 4.57$, $S.D.=0.32$) Establishing a sound feedback mechanism "In the implementation of the teaching plan, there is less effective communication, which leads to the resentment of teachers." was the highest score ($\bar{X}= 4.75$, $S.D.= 0.29$). Staff training and improvement plan "In the implementation of the teaching plan, the level of teachers varies." was the highest score ($\bar{X}= 4.50$, $S.D. = 0.22$).

For the needs of Improving the quality system, “Effective data collection and analysis can help to understand the problems and challenges in education quality management ($\bar{X}$ = 4.88, S. D.= 0.28) For improving the evaluation and inspection mechanism “The examination of the teaching plan can adjust and improve the educational management strategy in time.” was the highest score ($\bar{X}$ = 4.89, S. D. = 0.51). For establishing a sound feedback mechanism, “Addressing the quality of education requires effective communication with stakeholders.” was the highest score ($\bar{X}$ = 4.92, S. D.= 0.34). Moreover, the needs of Staff training and improvement plan “the teaching of dance courses matches the needs of students.” was the highest score ($\bar{X}$ = 4.77, S. D.= 0.46)

Table 2 Teachers’ Problems and Needs of Educational Quality Management.

Questions	n=210		Level of problems and needs
	$\bar{X}$	S. D.	
Problems:			
Quality system			
1. colleges lack the necessary teaching resources and support.	4.68	0.24	Highest
2. In the implementation of the teaching plan, the level of teachers varies	4.82	0.25	Highest
Evaluation and inspection mechanism			
1. Without a good organization and management mechanism of teaching activities, it is impossible to carry out a positive teaching and learning environment.	4.80	0.38	Highest
2. There is no good teaching activity organization and management mechanism, resulting in classroom teaching cannot be orderly.	4.57	0.39	Highest
Feedback mechanism			
1. The evaluation and feedback mechanism after teacher training is not perfect, which cannot effectively understand the effect and influence of teacher training, and cannot timely correct the problems and deficiencies in training.	4.83	0.26	Highest
2. Lack of students' feedback and evaluation of their own teaching, cannot be targeted to improve teaching.	4.59	0.47	Highest
Staff training and improvement plan			
1. Teacher training often only uses traditional lectures, seminars and other ways, lack of innovation and diversity, cannot meet the learning needs of different teachers and diversified teaching environment	4.43	0.39	high

Questions	n=210		Level of problems and needs
	$\bar{x}$	S. D.	
2. There is no opportunity to participate in professional training and academic exchange activities, unable to improve their professional quality and educational skills.	4.54	0.52	Highest
Needs:			
Quality system			
1. Necessary teaching resources and support, including teaching materials, teaching AIDS, etc., are needed to improve the quality of education.	4.81	0.22	Highest
2. I hope my teaching method can be targeted at different students and teach students according to their aptitude.	4.85	0.33	Highest
Evaluation and inspection mechanism			
1. It is hoped that colleges can objectively evaluate their own teaching results and put forward specific opinions on their teaching shortcomings.	4.66	0.48	Highest
2. It is hoped that students' learning outcomes can be systematically evaluated and their teaching quality can be understood.	4.57	0.54	Highest
Feedback mechanism			
1. I hope to communicate effectively with parents, colleges and colleges, get the support of parents and colleges, and improve the quality of teaching.	4.76	0.21	Highest
2. It is hoped to know students' feedback and evaluation of their own teaching, so as to carry out targeted teaching improvement.	4.44	0.36	high
Staff training and improvement plan			
1. It is hoped that the continuous innovation of college teaching resources can improve teaching efficiency.	4.67	0.47	Highest
2. I hope to have the opportunity to participate in professional training and academic exchange activities to continuously improve my professional quality and educational skills.	4.88	0.29	Highest

As you can see in Table 2, teachers' assessment in quality system, evaluation and inspection mechanism, feedback mechanism, staff training and improvement plan, overall, the perspectives of problems and needs are at the highest level. Among the problems of Improving the quality system "In the implementation of the teaching plan, the level of

teachers varies.” was the highest score ($\bar{X}$ = 4.82, S. D.= 0.85). Improving the evaluation and inspection mechanism “Without a good organization and management mechanism of teaching activities, it is impossible to carry out a positive teaching and learning environment.” was the highest score ($\bar{X}$ =4.80, S. D.=0.38). Establishing a sound feedback mechanism “The evaluation and feedback mechanism after teacher training is not perfect, which cannot effectively understand the effect and influence of teacher training, and cannot timely correct the problems and deficiencies in training.” was the highest score ($\bar{X}$ =4.83, S. D.= 0.26). Staff training and improvement plan “There is no opportunity to participate in professional training and academic exchange activities, unable to improve their professional quality and educational skills.” was the highest score ($\bar{X}$ =4.54, S. D.= 0.52). For the needs of Improving the quality system, “I hope my teaching method can be targeted at different students and teach students according to their aptitude” was the highest score ($\bar{X}$ =4.85, S. D.= 0.33) For improving the evaluation and inspection mechanism “It is hoped that colleges can objectively evaluate their own teaching results and put forward specific opinions on their teaching shortcomings.” was the highest score ($\bar{X}$ = 4.66, S. D.= 0.48) For establishing a sound feedback mechanism, “I hope to communicate effectively with parents, colleges and colleges, get the support of parents and colleges, and improve the quality of teaching.” was the highest score ($\bar{X}$ = 4.76, S. D.= 0.21) Moreover, the needs of Staff training and improvement plan “I hope to have the opportunity to participate in professional training and academic exchange activities to continuously improve my professional quality and educational skills.” was the highest score ($\bar{X}$ =4.88, S. D.= 0.29)

Table 3 Office clerks’ Problems and Needs of Educational Quality Management

Questions	n=79		Level of problems and needs
	$\bar{X}$	S. D.	
Problems:			
Quality system			
1. In dealing with teaching quality, there is no effective communication with teachers, students, parents, government agencies, etc.	4.92	0.27	Highest
2. In the treatment of teaching quality, there is a lack of effective treatment scheme.	4.85	0.28	Highest
Evaluation and inspection mechanism			
1. In the examination of the teaching plan, the evaluation results are not reliable.	4.57	0.46	Highest
2. In the examination of the teaching plan, the educational management strategy was not adjusted and improved in time.	4.50	0.22	high

Questions	n=79		Level of problems and needs
	$\bar{x}$	S. D.	
Feedback mechanism			
1. Students lack effective feedback mechanisms.	3.22	0.20	moderate
2. Parents of students lack effective feedback mechanism.	4.47	0.55	high
Staff training and improvement plan			
1. Lack of effective training, training effect is not obvious.	4.96	0.29	Highest
2. In the implementation of the teaching plan, the level of teachers varies.	4.37	0.26	High
Needs:			
Quality system			
1. I need to establish more effective communication channels with teachers, students, parents, government agencies, etc.	4.89	0.32	Highest
2. The treatment of education quality can promote the improvement of education quality.	4.81	0.28	Highest
Evaluation and inspection mechanism			
1. I need the college to give the inspection results in time to adjust my work.	4.55	0.52	Highest
2. I need effective evaluation methods to check my own work.	4.69	0.49	Highest
Feedback mechanism			
1. I need to establish more effective communication channels with my students.	4.89	0.32	Highest
2. I need to establish more effective communication channels with parents.	4.25	0.29	high
Staff training and improvement plan			
1. I need the college to establish a suitable work team and cooperation mechanism to ensure the smooth implementation of various educational quality management work.	4.72	0.23	Highest
2. I need more learning opportunities to improve.	4.76	0.25	Highest

According to Table3, office clerks' assessment in Improving the quality system, Improve the evaluation and inspection mechanism, establishing a sound feedback mechanism, staff training and improvement plan, overall, the perspectives of problems and needs are at the highest level. Among the problems of Improving the quality system "In dealing with teaching quality, there is no effective communication with teachers, students, parents,

government agencies, etc..” was the highest score ($\bar{X}=4.92$, $S.D.=0.27$) Improving the evaluation and inspection mechanism “In the examination of the teaching plan, the evaluation results are not reliable” was the highest score ($\bar{X}=4.57$, $S.D.=0.46$) Establishing a sound feedback mechanism “Parents of students lack effective feedback mechanism.” was the highest score ($\bar{X}=4.47$, $S.D.=0.55$). Staff training and improvement plan “Lack of effective training, training effect is not obvious.” was the highest score ($\bar{X}=4.96$, $S.D.=0.29$) For the needs of Improving the quality system, “I need to establish more effective communication channels with teachers, students, parents, government agencies, etc. “was the highest score ($\bar{X}=4.89$, $S.D.=0.32$) For improving the evaluation and inspection mechanism “I need effective evaluation methods to check my own work.” was the highest score ($\bar{X}=4.69$, $S.D.=0.49$). For establishing a sound feedback mechanism “I need to establish more effective communication channels with my students.” was the highest score ($\bar{X}=4.89$, $S.D.=0.32$) Moreover, the needs of Staff training and improvement plan “I need more learning opportunities to improve.” was the highest score ($\bar{X}=4.76$, $S.D.=0.25$)

From the analysis of focus group results, the improvement of educational quality management guidelines of Xuancheng Electromechanical College is based on four aspects: Plans, do, check and action. The following are the guiding principles:

- A) Plans: Educational administrators should have staff training and improvement plan.
- B) Do: Educational institution administrators should improve the quality system, Ensure sustainable improvement of education quality management.
- C) Check: Educational institution administrators should improve the evaluation and inspection mechanism and institutionalized management.
- D) Action: Educational institution administrators should establish a sound feedback mechanism so that the inspection results can be processed quickly and effectively.

Research Discussion

1. Analysis on the status quo of education quality management in Xuancheng Electromechanical College.

This study studied the current situation of Xuancheng Electromechanical College and found out the problems in education quality management. Data analysis results show that the overall level of education quality is at a relatively high level. Researchers believe that the current high level is due to the fact that the school has set educational goals that meet the national requirements and its own development that is the implementation of the people-oriented education concept, but there are certain defects in the process of implementation and processing. (Kholis and Mardapi, 2021). This study puts forward corresponding solutions

and suggestions for the existing problems, and provides guidance for the development of education quality management in Xuancheng Electromechanical College.

2. The guidelines to improve to quality management of Xuancheng Electromechanical College.

Improvement of the quality system. The main mission of the internal quality system in educational institutions is to develop the importance of quality in all processes, create suitable conditions for increasing the loyalty and professional development of faculty staff, continually improve students' satisfaction, and achieve recognition of educational institutions in the eyes of the public. (Girmanová, Šolc, Blaško & Petřík, 2022). It is necessary to introduce ISO9001 quality management system. The improvement of the evaluation and inspection mechanism. 1) Evaluate objectives and criteria. 2) Evaluate indicators and content. 3) Evaluate methods and tools. 4) Evaluate results and grades. Establish a sound feedback mechanism.

1) Purpose of feedback. 2) Principles that should be followed for feedback. 3) Form of feedback. 4) Feedback channels. The staff training and improvement plan. 1) Training objectives. 2) Training program. 3) Training effect evaluation. 4) Retraining program.

Research Body of Knowledge

The main content of the research is to find out the problems of educational quality management through the four stages of PDCA cycle, and improve the defects in the process of PDCA cycle. The content of the research is mainly related to several aspects of education quality management which are to Improve the quality system. Improve the evaluation and inspection mechanism, establish a sound feedback mechanism, staff training and improvement plan and so on. It is shown in Figure 1.

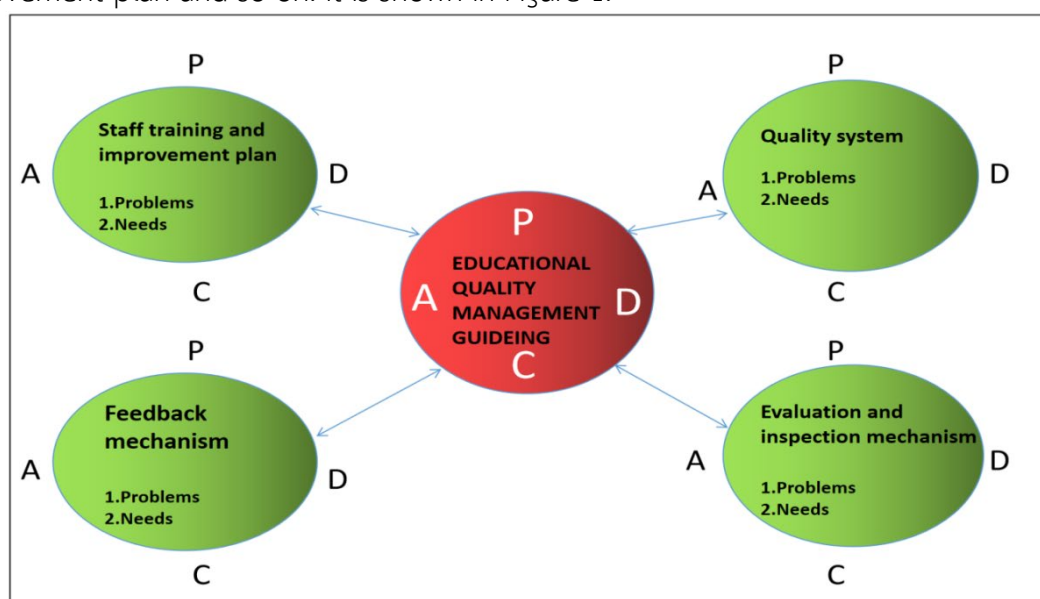

Figure 1. Research Body of Knowledge

Research Suggestion

1. Recommendations of the research for implement.

From the findings of this research. The researcher suggests that Educational Quality Management for sustainable development of resources should be taken into account in the allocation of resources to ensure the effective use of resources. (He, 202). 1) The principle of fairness. All kinds of resources should be equally and fairly distributed to ensure that everyone can enjoy equitable services. 2) The principle of efficiency. According to this principle, resources should be used as efficiently as possible to meet people's needs to the greatest extent possible. 3) The principle of sustainable development. The sustainable development of resources should be taken into account in the allocation of resources to ensure the effective use of resources. and pay attention to the principle of quality, morality and ability. 4) Optimize the position setting and integrate the principles of human resources. Define responsibilities. and Fair competition and reward principle. 5) The principle of integrity requires that the overall interests of the school be taken into consideration. 6) The principle of direction, educational quality as the direction of service. and the principle of objectivity, the basic requirement to ensure objective evaluation. 7) Comprehensiveness should be concerned in all aspects of education quality management.

2. Suggestion for further research.

The quality management process needs continuous improvement and needs more scientific and refined under the guidance of practice.

Therefore, the researcher proposes to conduct research on the following issues. Research to improve development plans for further teaching and education focusing on talent training, improve relevant quality management procedures, further strengthen corresponding control inspections, and further establish specialized control units. Although there are general ideas in some areas, more concrete and feasible designs and examples are lacking. It is hoped that the above three points can be further studied and revised in the future.

References

- Díez, F., Villa, A., López, A. L., & Iraurgi, I. (2020). Impact of quality management systems in the performance of educational centers: educational policies and management processes. **Heliyon**. 6(4). doi:10.1016/j.heliyon.2020.e03824.
- Girmanová, L., Šolc, M., Blaško, P., & Petrík, J. (2022). Quality Management System in Education: Application of Quality Management Models in Educational Organization—Case Study from the Slovak Republic. **Standards**. 2(4). 460-473. doi:10.3390/standards2040031.
- He, T. (2022). A Multiobjective Allocation Method for High-Quality Higher Education Resources Based on Cellular Genetic Algorithm. **Mathematical Problems in Engineering**. 2022(1). 1-8. doi:10.1155/2022/4322078.
- Kholis, N., Supriyadi, E., & Mardapi, D. (2021). Important Ways in Designing Vocational Secondary School Teacher Development Education and Training. **Journal of Physics: Conference Series**. 1737(1). doi:10.1088/1742-6596/1737/1/012036.
- Ni, H., & Ye, Y. (2018). Entrepreneurship education matters: exploring secondary vocational school students' entrepreneurial intention in China. **The Asia-Pacific Education Researcher**. 27. 409-418. doi: 10.1007/s40299-018-0399-9.
- Placklé, I., Könings, K. D., Struyven, K., Libotton, A., van Merriënboer, J. J., & Engels, N. (2020). Powerful learning environments in secondary vocational education: towards a shared understanding. **European journal of teacher education**. 43(2). 224-242. doi:10.1080/02619768.2019.1681965.
- Sherstobitova, A. A., & Iskoskov, M. O. (2020). The role of quality management systems for educational institutions in the digital economy. **IOP Conference Series: Materials Science and Engineering**. 986. doi:10.1088/1757-899X/986/1/012023.
- Srisaat, B. (2002). **Preliminary research**. 7th ed. Bangkok: Suwiriyan.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. London: John Weather Hill, Inc.

การจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์
เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น*

THE LEARNING MANAGEMENT USING HISTORICAL METHOD WITH ONLINE
MUSEUM-BASED LEARNING TO DEVELOP LOWER SECONDARY STUDENTS'
HISTORICAL THINKING SKILLS

¹จิราภรณ์ อัสวเสนา Jiraporn Asawasena ²รุจน์ ฤชา Ruj Luecha

³วันเพ็ญ ประทุมทอง Wanphen Pratoomtong

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding Author E-mail: jiraporn.as@taweethapisek.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ และ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยกลุ่มตัวอย่างการวิจัยคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทวีธาภิเศก 35 คน มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ แบบวัดทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ แบบปรนัย และแบบอัตนัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าความแปรปรวนของตัวแปรพหุนามแบบวัดซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมี 5 ขั้นตอน คือ (1) การกำหนดปัญหา (2) การรวบรวมหลักฐาน (3) การประเมินค่าหลักฐาน (4) การตีความ (5) การนำเสนอข้อมูล และ 2) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการจัดการเรียนรู้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากนั้นเมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรพหุนามแบบวัดซ้ำ พบว่า ทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับพิพิธภัณฑ์ออนไลน์มีทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์เพิ่มขึ้นทุกครั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์, วิธีการทางประวัติศาสตร์, พิพิธภัณฑ์ออนไลน์

Abstract

This research article describes a pre-experimental study with two objectives. Firstly, to develop a learning management activity that enhances historical thinking skills through the use of historical inquiry and online museum learning. Secondly, to investigate the effectiveness of this activity in enhancing historical thinking skills among lower secondary students. The research sample comprised 35 third-year students from Taweethapisek School. The research instruments used in the study were a historical inquiry and online museum learning management activity, a historical thinking skills assessment with both multiple-choice and open-ended questions, and data analysis methods including mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and repeated measures analysis of variance. The research findings revealed that 1) the developed historical learning activity followed the process of historical learning methods, including (1) the problem determination stage, (2) the evidence gathering stage, (3) the evidence evaluation stage, (4) the interpretation stage, and (5) the presentation stage. The focus of all stages was the students' analysis of the primary evidence. The activities used had been evaluated by experts as very good. 2) The developed activity effectively developed history thinking skills for lower secondary school students, as evidenced by statistically significant improvements at 0.5 in the students' scores on the history thinking skills measurement instrument. After using multivariate analysis of variance, was found that the students' scores were significantly higher at 0.5 in all six times of measurement.

Keywords: Historical Thinking Skills, Historical Method Instruction, Online Museum.

บทนำ

ประวัติศาสตร์คือการศึกษาพฤติกรรม ความคิด หรือความเชื่อของมนุษย์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการด้านต่างๆ ในปัจจุบัน ประวัติศาสตร์จึงเป็นการศึกษาอดีตเพื่อเข้าใจปัจจุบันและเป็นแนวทางในการวางแผนอนาคต (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554) ประวัติศาสตร์จึงเป็นรากฐานของสาขาวิชาอื่นๆ ที่มีบทบาทในการพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองดีและเป็นกำลังที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศเนื่องจากประวัติศาสตร์เป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในสังคมและระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ส่งผลให้สมาชิกในสังคมดำรงชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุขและสามารถรักษาหรือถ่ายทอดอารยธรรมของตนเองจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งได้ รวมทั้งบทเรียนจากประวัติศาสตร์ยังมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในปัจจุบัน กระตุ้นให้บุคคลเกิดความสงสัยและนำไปสู่การแสวงหาความจริงต่างๆ ผ่านการแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ และการคิดอย่างลึกซึ้งอย่างมีเหตุผลนอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เข้าใจประวัติศาสตร์ของอารยธรรมอื่นๆ เพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีกับชนชาติต่างๆ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในประชาคมโลกอย่างสันติ (สุภัทโรตติ ดิศกุล, 2553) อีกทั้งยังสามารถนำบทเรียนจากอดีตมาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความเข้าใจในเหตุการณ์ต่างๆ ในปัจจุบันในการแก้ปัญหาและป้องกันหรือหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดประวัติศาสตร์ซ้ำรอยจึงกล่าวได้ว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ส่งผล

ให้บุคคลได้รับการคลี่คลายความสงสัยและความอยากรู้อยากเห็นต่างๆ ของตนเอง เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้านพฤติกรรม ความคิด และความเชื่อ (เฉลิม มลิลา นิติเขตต์ปรีชา, 2559)

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้หรือการศึกษาประวัติศาสตร์ในปัจจุบันคือไม่มีการบูรณาการหรือการพัฒนาให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Thinking Skills) (Burenheide, 2007) อีกทั้งครูยังให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดความรู้ที่มีครูเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้ (Teacher-Centered) มากกว่าการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสวงหาความรู้ตามความสนใจของตนเองจนเกิดความรู้ใหม่ ประกอบกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อยู่ยังเป็นการวัดและประเมินผลความรู้ซึ่งเกิดจากความจำเพียงอย่างเดียว ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาความรู้ในระดับสูง (Barton and Levstik, 2010; วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2543) การจัดการเรียนรู้หรือการศึกษาประวัติศาสตร์จึงไม่ควรให้ความสำคัญกับความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ควรตระหนักว่าความรู้ดังกล่าวเป็นทักษะในการพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองดีในอนาคต (เทพปราณี ศิริวิทยารักษ์, 2532) การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Thinking Skills) มีความสำคัญอย่างมากเพราะทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์จะส่งเสริมให้นักเรียนมีเหตุผลและมีการจัดระบบความคิดทางประวัติศาสตร์ ซึ่งทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์เป็นความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมที่จำเป็นต้องใช้การคิดโดยการมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณจากแหล่งการเรียนรู้หรือข้อมูลทางประวัติศาสตร์ (VanSledright, 2010) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ การคิดตามลำดับเวลา (Chronological Thinking) ความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ (Historical Comprehension) การวิเคราะห์และการตีความทางประวัติศาสตร์ (Historical Analysis Interpretation) ความสามารถในการวิจัยทางประวัติศาสตร์ (Historical Research Capability) และประเด็นประวัติศาสตร์ (Historical Issues) (National Center for History in the Schools, 1996) ทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์จึงเป็นทักษะขั้นสูงในการจัดการความรู้ทางประวัติศาสตร์และส่งผลต่อการสร้างความรู้ซึ่งต้องใช้คำถามระดับสูงที่นำไปสู่การแสวงหาคำตอบจากหลักฐานต่างๆ ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างสรรค์และและเปรียบเทียบกับเอกสารต่างๆ ในมิติของเวลาจึงส่งผลให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน อีกทั้งการใช้ทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ยังส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจสังคม ลอดคตักกับบุคคลอื่นๆ โดยไม่ตัดสินใจดีดจากบรรทัดฐานหรือค่านิยมในปัจจุบันแต่ต้องทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์หรือเหตุการณ์ในอดีตผ่านการวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ โดยใช้บรรทัดฐาน หรือค่านิยมที่หลากหลายซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีในการปกครองระบอบประชาธิปไตย (National Center for History in the School, 1996; Weinberg, 2001; VanSledright, 2010)

จากรายละเอียดข้างต้นที่การจัดการเรียนรู้หรือการศึกษาประวัติศาสตร์ในปัจจุบันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Thinking Skills) เนื่องจากนักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายและไม่มีแรงจูงใจในการเรียนรู้จากการไม่ได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ซึ่งนักเรียนจึงจำเป็นต้องได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบและมีแบบแผนจึงจะเกิดทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ การเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายซึ่งมีความสำคัญและเกิดประโยชน์ในระยะยาวต่อนักเรียนอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงสนใจจะพัฒนาและศึกษาประสิทธิผลของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์สำหรับนักเรียน

มัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อให้ได้รับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ของนักเรียนและสามารถนำไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑสถานออนไลน์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑสถานออนไลน์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-Experimental Research) ซึ่งดำเนินการวิจัยตามแบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลาประยุกต์ (Applied One Group, Pretest-Posttest Time Series Design) (วรณัฏฐ์ แกมเกตุ, 2555) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทวีธาภิเศก จำนวน 35 คน ที่มีการจัดห้องเรียนแบบความสามารถในอัตราส่วนที่เท่ากัน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เพื่อเป็นกลุ่มทดลองของการวิจัย

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

- 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑสถานออนไลน์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

- 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑสถานออนไลน์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) ประสิทธิภาพของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑสถานออนไลน์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑสถานออนไลน์

- 3.2 แบบวัดทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

- 3.3 แบบวัดทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์แบบอัตนัยใช้คำถามปลายเปิดจำนวน 5 ข้อ

4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ การเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ และทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์

4.2 พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ และแบบวัดทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์

4.3 ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ และแบบวัดทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ

4.4 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4.5 นำเครื่องมือไปทดลองนำร่องกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มทดลอง เพื่อตรวจสอบภาษา ระยะเวลา ความยากง่ายและความเหมาะสมของเครื่องมือ

4.6 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทดลองใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีจำนวน 8 ห้องเรียน เลือกกลุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 35 คน ใช้วิธีการเลือกโดยการจับสลากและเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ความสามารถ ใช้เวลาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ โดยทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) จำนวน 1 ครั้ง ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยในหนึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ใช้เวลา 100 นาที แบ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ 70 นาที และทดสอบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ 30 นาที และทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) จำนวน 1 คาบ และกิจกรรมถอดบทเรียนหลังการทดลอง จำนวน 1 คาบ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.50-4.69, S.D. = 0.26-0.45)

6.2 วิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์แบบปรนัยโดยใช้สูตร KR-20 พบว่า มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 และวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์แบบอัตนัยโดยใช้การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) พบว่า ผลการประเมินของผู้ประเมินจำนวน 3 คน สอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

6.3 วิเคราะห์ประสิทธิผลของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรพหุนามแบบวัดซ้ำ (Multivariate Analysis of Variance)

สรุปผลการวิจัย

1. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดปัญหา 2) การรวบรวมหลักฐาน 3) การประเมินค่าหลักฐาน 4) การตีความ และ 5) การนำเสนอข้อมูล
2. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปรวนพหุนามของทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์จากการวัดซ้ำ 8 ครั้ง (Within-Subjects Effects)

		Value	F	Hypothesis df	Error df	P	Partial η^2
ทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์	Hotelling's Trace (T^2)	774.58	4647.48*	5.00	30.00	.000	.999

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การคิดตามลำดับเวลา 2) ความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ 3) การวิเคราะห์และการตีความทางประวัติศาสตร์ 4) ความสามารถในการวิจัยทางประวัติศาสตร์ และ 5) ประเด็นประวัติศาสตร์จากการวัดซ้ำ 8 ครั้งมีความแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F(30, 10) = 4647.48, p < .05$)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์รายองค์ประกอบ

ทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์	ครั้งที่วัด	N	Mean	S.D.
องค์ประกอบที่ 1 การคิดตามลำดับเวลา	1	35	1.57	0.81
	2	35	1.53	0.46
	3	35	1.85	0.45
	4	35	2.08	0.49
	5	35	2.52	0.37
	6	35	3.33	0.55
	7	35	3.71	0.36
	8	35	3.74	0.36
องค์ประกอบที่ 2 ความเข้าใจทางประวัติศาสตร์	1	35	1.49	0.85
	2	35	1.68	0.37
	3	35	1.88	0.49

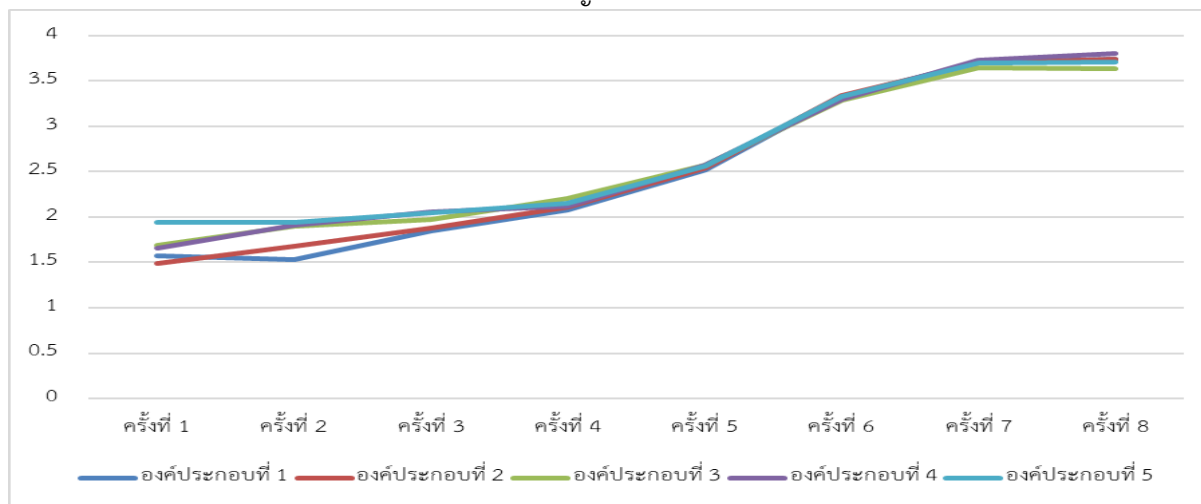

ทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์	ครั้งที่วัด	N	Mean	S.D.
	4	35	2.11	0.47
	5	35	2.54	0.43
	6	35	3.34	0.59
	7	35	3.70	0.36
	8	35	3.74	0.44
องค์ประกอบที่ 3 การวิเคราะห์และการตีความทางประวัติศาสตร์	1	35	1.69	0.83
	2	35	1.90	0.31
	3	35	1.97	0.60
	4	35	2.20	0.38
	5	35	2.57	0.52
	6	35	3.29	0.69
	7	35	3.65	0.38
	8	35	3.63	0.55
องค์ประกอบที่ 4 ความสามารถในการวิจัยทางประวัติศาสตร์	1	35	1.66	0.84
	2	35	1.91	0.32
	3	35	2.06	0.60
	4	35	2.12	0.32
	5	35	2.57	0.41
	6	35	3.30	0.51
	7	35	3.73	0.35
	8	35	3.80	0.41
องค์ประกอบที่ 5 ประเด็นประวัติศาสตร์	1	35	1.94	0.87
	2	35	1.94	0.22
	3	35	2.05	0.53
	4	35	2.15	0.45
	5	35	2.56	0.50
	6	35	3.33	0.52
	7	35	3.70	0.39
	8	35	3.71	0.46

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์องค์ประกอบที่ 1 การคิดตามลำดับเวลา เมื่อวัดครั้งแรกอยู่ในระดับน้อย (Mean = 1.57, S.D. = 0.81) โดยลดลงในครั้งที่ 2 จากนั้นจึงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในครั้งที่ 2-8 องค์ประกอบที่ 2 ความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ เมื่อวัดครั้งแรกอยู่ในระดับน้อย (Mean = 1.49, S.D. = 0.85) จากนั้นจึงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในครั้งที่ 2-8 องค์ประกอบที่ 3 การวิเคราะห์และการตีความทางประวัติศาสตร์ เมื่อวัดครั้งแรกอยู่ในระดับน้อย (Mean = 1.69, S.D. = 0.83) จากนั้นจึงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในครั้งที่ 2-8 แม้จะลดลงในครั้งที่ 8 องค์ประกอบที่ 4 ความสามารถในการวิจัยทางประวัติศาสตร์เมื่อวัดครั้งแรกอยู่ใน

ระดับน้อย (Mean = 1.66, S.D. = 0.84) จากนั้นจึงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในครั้งที่ 2-8 และองค์ประกอบที่ 5 ประเด็นประวัติศาสตร์ เมื่อวัดครั้งแรกอยู่ในระดับน้อย (Mean = 1.94, S.D. = 0.87) และคงที่ในครั้งที่ 2 จากนั้นจึงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในครั้งที่ 3-8

ภาพที่ 1 แนวโน้มของทักษะการเชิงประวัติศาสตร์ในการวัดครั้งที่ 1-8

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเปิดโอกาสให้นักเรียนกำหนดประเด็นประวัติศาสตร์ที่สนใจและวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องจากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์อย่างเป็นระบบด้วยตนเอง ร่วมกับการค้นหาหลักฐานอื่นๆ เพิ่มเติมเพื่อสร้างความคิดรวบยอด สอดคล้องกับวินัย พงศ์ศรีเพียร (2543) ซึ่งอธิบายว่า การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่มีความหลากหลายจะส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ผ่านการเขียน การอภิปราย การวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลจนเกิดทักษะทางประวัติศาสตร์ เช่นเดียวกับ National Center for History in the Schools (1996) ซึ่งอธิบายว่า ครูควรใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์และค้นหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อื่นๆ ที่หลากหลายซึ่งสอดคล้องกับประเด็นประวัติศาสตร์ที่สนใจเพิ่มเติมด้วยตนเองจะส่งผลให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งมีความสำคัญต่อการศึกษาศาสตร์ประวัติศาสตร์ อีกทั้งทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ยังเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนตรวจสอบความน่าเชื่อถือหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นประวัติศาสตร์ (VanSledright, 2014) ดังนั้น ทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์จึงเป็นกระบวนการและมโนทัศน์โดยผ่านกระบวนการจะเกี่ยวข้องกับการใช้หลักฐานต่างๆ ขณะที่ด้านมโนทัศน์จะเกี่ยวข้องกับการหาทางประวัติศาสตร์ (Lévesque, 2009) เนื่องจากทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์จำเป็นต้องใช้การถามคำถามอย่างรอบคอบบนพื้นฐานของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ชัยรัตน์ โตศิลา, 2555) นอกจากนี้ยังมีทักษะการคิดวิเคราะห์ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้เช่นเดียวกัน (ชัชพล ศิริกุล,

2559; ลัดดา ชัยหาทัพ, 2558; สุบรร พรหนองแสน และสาคร อัจฉกร, 2563) นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้พิพิธภัณฑออนไลน์ซึ่งเป็นการรวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตเพื่อเชื่อมโยงกับประชาชนหรือบุคคลที่สนใจ (Andrews and Schweibenz, 1998) กับการจัดการเรียนรู้ยังส่งผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับอดีตเพื่อบูรณาการบทเรียนจากอดีตกับการเรียนรู้ในปัจจุบันและอนาคตอย่างมีความหมายและความเข้าใจความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมหรือยอมรับความแตกต่างซึ่งกันและกัน (Ilhan, 2006)

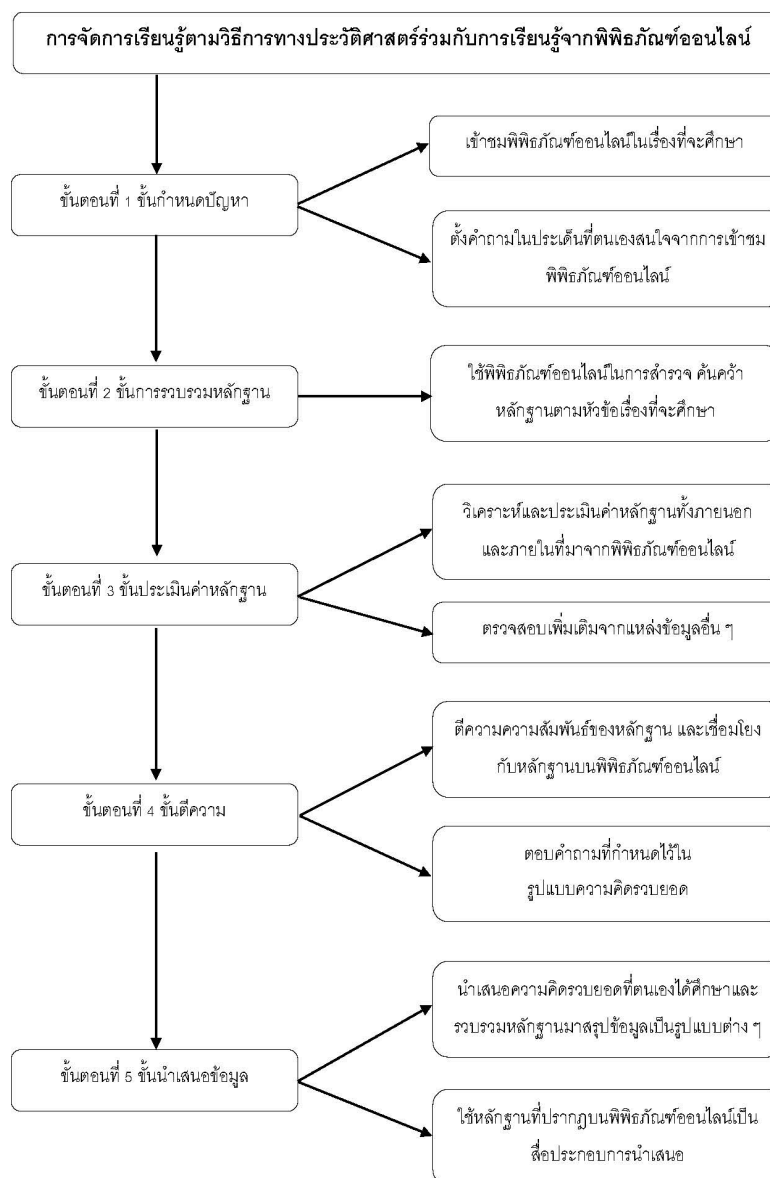
2. ทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Thinking Skills) เป็นความสามารถในการตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นประวัติศาสตร์ที่สนใจและมีความน่าเชื่อถือเพื่อแสวงหาค้นหาคำตอบและสร้างความคิดรวบยอดทางประวัติศาสตร์เพื่อบูรณาการบทเรียนต่างๆ ในอดีตกับการเรียนรู้ในปัจจุบัน (VanSledright, 2014) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑออนไลน์มีทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ต่างๆ จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในขั้นตอนต่างๆ ควบคู่กับการส่งเสริมให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (เฉลิม มลิลาน นิติเขตต์ปรีชา, 2559) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์จะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อนักเรียนสามารถเลือกหลักฐานมาสนับสนุนความคิดของตนเองอย่างเหมาะสม โดยหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์ต้องมีความน่าเชื่อถือซึ่งนักเรียนจำเป็นต้องพิจารณาความน่าเชื่อถือของหลักฐานด้วยตนเองอย่างมีหลักการและใช้หลักฐานดังกล่าวตามความเป็นจริงโดยไม่บิดเบือน แม้หลักฐานต่างๆ จะไม่สอดคล้องกับความคิดหรือความต้องการของตนเอง (ธีระ นุชเปี่ยม, 2551) นอกจากนี้วิธีการทางประวัติศาสตร์ยังส่งเสริมให้นักเรียนใช้ทักษะการคิดในการวิพากษ์วิจารณ์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นประวัติศาสตร์ที่สนใจซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจนเกิดการด้วยตนเองซึ่งควรจัดเตรียมแหล่งการเรียนรู้หรือหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนเนื่องจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักฐานขั้นต้นในพิพิธภัณฑเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้หรือการศึกษาประวัติศาสตร์ (Clabough, 2012; Nelson, & Drake, 2002) ทั้งนี้ ทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์จะเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในการวิเคราะห์ข้อมูลที่หลากหลาย โดยเฉพาะจากหลักฐานขั้นต้นซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนสามารถจัดการข้อมูลต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจจนพยายามค้นหาคำตอบเพื่อตอบคำถามทางประวัติศาสตร์ที่ตนเองสนใจ (Burenheide, 2007; Clabough, 2012) การจัดการเรียนรู้ลักษณะนี้จึงส่งผลให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้แทนครูซึ่งมีบทบาทในการเรียนรู้โดยมีครูอำนวยความสะดวก สอดคล้องกับหลักการของพิพิธภัณฑออนไลน์ที่เชื่อมโยงประชาชน บุคคลที่สนใจ ตลอดจนนักเรียนกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ (Andrews & Schweibenz, 1998) การประยุกต์ใช้พิพิธภัณฑออนไลน์ในการจัดการเรียนรู้จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นซึ่งเป็นการลดช่องว่างในการเรียนรู้ (Whitesell, 2016) ควบคู่กับการส่งเสริมให้นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่มีอิทธิพลต่อการดำรง ชีวิต ในอนาคตของมนุษย์ ซึ่งชรินทร์ มั่งคั่ง (2561) อธิบายว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้บุคคลสถานที่

เอกสาร ชุมชน และประเพณีซึ่งอยู่ในขอบเขตที่โรงเรียนสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาได้จะส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ซึ่งนักเรียนจะสามารถสร้างความคิดรวบยอดอย่างกว้างขวางบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ และเป็นพลเมืองดีและมีคุณภาพ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ สรุปดังในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ออนไลน์

จากภาพที่ 2 อธิบายได้ว่า

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑออนไลน์ มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดปัญหา 2) การรวบรวมหลักฐาน 3) การประเมินค่าหลักฐาน 4) การตีความ 5) การนำเสนอข้อมูล โดย 1) การกำหนดปัญหา คือ ขั้นตอนที่นักเรียนตั้งคำถามหรือสมมติฐานในประเด็นปัญหาทางประวัติศาสตร์ เช่น ศึกษาอะไร ช่วงเวลาไหน สมัยใด และเพราะเหตุใด เป็นต้น 2) การรวบรวมหลักฐาน คือ ขั้นตอนที่นักเรียนจะต้องดำเนินการสำรวจ ค้นคว้าหลักฐานตามหัวข้อเรื่องที่ศึกษา 3) การประเมินค่าหลักฐาน คือ ขั้นตอนที่นักเรียนวิเคราะห์และตรวจสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้เก็บรวบรวมมาด้วยการแยกประเภทของหลักฐาน ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของหลักฐาน และประเมินคุณค่าความน่าเชื่อถือของหลักฐาน 4) การตีความ คือ ขั้นตอนที่นักเรียนนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าแล้ว มาตีความหาความสัมพันธ์ของหลักฐานและตอบคำถามที่ได้กำหนดไว้ในการศึกษาในรูปแบบความคิดรวบยอด 5) การนำเสนอข้อมูล ขั้นตอนที่นักเรียนนำเสนอความคิดรวบยอดที่ตนเองได้ศึกษาและรวบรวมหลักฐานมาสรุปข้อมูลเป็นรูปแบบต่างๆ ซึ่งขั้นตอนต่างๆ มีการบูรณาการพิพิธภัณฑออนไลน์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์มีความสำคัญในฐานะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนสาขาวิชาอื่นๆ ได้ ควรที่นักการศึกษา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจะนำไปพัฒนาควบคู่กับการสอนเพื่อต่อยอดกับนักเรียนในระดับอื่นๆ เช่น ประถมศึกษา หรืออุดมศึกษา เป็นต้น

1.2 ทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเนื่องจากถือเป็นพื้นฐานในการเรียนประวัติศาสตร์อื่นๆ ฉะนั้น การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ควรจะมีการพัฒนารูปแบบ หรือวิธีการที่หลากหลายไม่จำกัดที่การจัดการเรียนรู้แบบบอกเล่า ซึ่งจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นวิธีการที่นักประวัติศาสตร์ใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์

1.3 จุดเด่นสำคัญของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น คือการใช้พิพิธภัณฑออนไลน์ซึ่งผู้วิจัยใช้พิพิธภัณฑออนไลน์บางส่วนนั้นมีผู้สนใจสามารถปรับใช้โดยใช้พิพิธภัณฑออนไลน์ให้เหมาะสมกับเนื้อหา และบริบทของชุมชน หรือสังคมโดยรอบ

1.4 ผลการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบออนไลน์ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน (ภาวะโรคระบาด COVID-19) ซึ่งมีงานวิจัยจากต่างประเทศหลายชิ้น สนับสนุนการใช้พิพิธภัณฑออนไลน์ มาเป็นสื่อในการสอนแบบออนไลน์ โดยครูจะต้องมีบทบาทเป็นผู้เตรียมความพร้อมในการหาแหล่งข้อมูล โดยยึดหลักการสำคัญคือ การศึกษาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เช่นเดียวกับการศึกษาจากพิพิธภัณฑปกติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่ โดยการศึกษาลักษณะของผู้เรียนทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและ

อุดมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ ในด้านอื่นๆ เพิ่มเติม

2.2 ควรศึกษาและวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ ในระดับนโยบายเพราะเป็นสมรรถนะที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบัน

2.3 ควรศึกษาความคงทนของทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์เพิ่มเติม และตรวจสอบคุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยขยายการทดลองใช้กับโรงเรียนอื่นๆ เพื่อเป็นการยืนยันประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.4 ควรพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ หรือการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ในลักษณะอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อขยายผลการพัฒนาทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ของนักเรียนของประเทศไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิม มลิลลา นิติเขตต์ปรีชา. (2559). **เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2561). **องค์ความรู้หลักสูตรและการสอนสังคมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ซัพล ศิริกุล. (2559). การศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. **วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระราชูปถัมภ์**. 11(2). 289-295.
- ชัยรัตน์ โตศิลา. (2555). การพัฒนาระบบการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2. **ดุชนิพนธ์ครุศาสตร์ดุชนิพนธ์บัณฑิต**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพปรานี ศิริวิทยารักษ์. (2532). การศึกษาปัญหาและทัศนคติต่อการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ส. 605 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีระ นุชเปี่ยม. (2551). **หลักฐานและวิธีการทางประวัติศาสตร์**. สุทธิปริทัศน์. 22(67). 75-90.
- ลัดดา ชัยหาทัพ. (2558). การศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังกราฟิกรายวิชา ส 22102 ประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2543). **ประวัติศาสตร์ไทย: จะเรียนจะสอนกันอย่างไร**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). **เพ็ญคุณุคคิดมิตรคู่ครู: แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.

- สุบรร พรหนองแสน, และสาคร อัมจักร. (2563). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการและการจัดการเรียนรู้วิธีการทางประวัติศาสตร์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*. 15(2). 113-123.
- สุภัทรดิศ ดิศกุล. (2553). *ประวัติศาสตร์ศิลปะประเทศไทยใกล้เคียง: อินเดีย, ลังกา, ขวา, จาม, ขอม, พม่า, ลาว*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- Andrews, J. E., and Schweibenz, Werner. (1998). New Media for Old Masters: The Kress Study Collection. *Art Documentation*. 7(1). 19-27.
- Barton, K. C., and Levstik, L. S. (2010). Why don't More History Teacher Engage Students in Interpretation. *Social Studies Today Research and Practice*. 22(2). 35-42.
- Burenheide, B. (2007). I can do this: Revelations on Teaching with Historical Thinking. *The History Teacher*. 41(1). 55-61.
- Clabough, C. J. (2012). *Educator's Perceptions about the Uses of Primary Sources in Social Studies Classroom*. Dissertation Ph.D. Knoxville: University of Tennessee.
- Lévesque, S. (2009). *Thinking Historically: Educating Students for the Twenty-First Century*. Toronto: University of Toronto Press.
- National Center for History in the Schools. (1996). *National Standards for History: Basic Edition*. Los Angeles: National Center for History in the Schools.
- Nelson, R., and Drake, F. (2001). Civic Intelligence and Liberal Intelligence in the History of Social Studies Teachers and Students. *Principles and Practices of Democracy in the Education of Social Studies Teachers*. 15(2). 135-166.
- VanSledright, B. A. (2010). What does it mean to think historically and how do you teach it?. *Social Studies Today Research and Practice*. 22(2). 113-120.
- VanSledright, B. A. (2014). *Assessing Historical Thinking and Understanding: Innovative Designs for New Standards*. New York: Routledge.
- Weinberg, S. (2001). *Historical Thinking and Other Unnatural Acts: Charting the Future of Teaching the Past*. Philadelphia: Temple University Press.
- Whitesell, Emilyn Ruble. (2016). A Day at the Museum: The Impact of Field Trips on Middle School Science Achievement. *Journal of Research in Science Teaching*. 53(7). 1036-1054.

ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3^{*}
ADVERSITY QUOTIENT LEVEL OF TEACHERS IN THE SCHOOL CONSORTIUM 3
UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE RATCHABURI

¹ทิพย์สุดา จิวใจ Thipsuda Jewjai ²พงษ์ลิขิต เพชรผล Ponglikit Phetphon

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: bonuzzthipsuda@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยการศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 เป็นการวิจัยแบบบรรยาย (Descriptive Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 5 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 5 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 40 คน และครูผู้สอนจำนวน 15 คน รวมทั้งหมด 65 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถามระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การรับรู้การแผ่ขยายของปัญหามีระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมากที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ การรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ความอดทนต่อปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และการควบคุมตนเองมีระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคน้อยที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค, ระดับความสามารถ, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

This article aims to study the adversity quotient level of teachers in the school consortium 3 under the secondary educational service area office Ratchaburi. This research was descriptive research. The samples used in the research were 5 school directors, 5 deputy school principals, 40 heads of departments and 15 teachers, totaling 65 selected by purposive sampling. The research instrument was a questionnaire on the adversity quotient level which is a 5-level rating scale of 20 items. Data were analyzed by using mean and standard deviation. The results showed that the overview of the adversity quotient level of teachers in the school consortium 3 under the secondary educational service area office Ratchaburi is at a moderate level. The Reach obtained the highest adversity quotient level which is in moderate level. Followed by the Origin and Ownership, the Endurance, and the Control obtained the lowest adversity quotient level which are also in moderate level.

Keywords: Adversity Quotient, Skill Level, Secondary Schools.

บทนำ

จากในอดีตจนถึงปัจจุบันจะสามารถสังเกตได้ว่า มนุษย์มีการปรับตัว เปลี่ยนแปลง และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีการพัฒนาขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความคิดสร้างสรรค์ในการศึกษา ประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมขึ้นมาใหม่ตลอดเวลา เพื่อที่จะสามารถรับมือ แก้ไขปัญหา และฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาได้ ส่วนองค์การก็ต้องได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอเช่นเดียวกัน ศักยภาพของบุคลากรทุกคนมีผลต่อการดำเนินงานภายในองค์การ หากบุคลากรขององค์การมีความสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้องค์การมีคุณภาพเช่นเดียวกัน ดังนั้น บุคลากรทุกคนควรได้รับการพัฒนาด้านตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่จะช่วยส่งเสริมการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพให้กับองค์การได้ (พชร สันทัด, 2562) ซึ่งประเทศไทยก็ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เช่นกัน โดยกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรับผิดชอบหน้าที่ในการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ยึดหลักการพัฒนายั่งยืน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางและกำหนดออกมาเป็นยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ในการพัฒนาประเทศ (Office of the National Economic and Social Development Board, 2017)

ด้วยสภาวะในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งภัยพิบัติและวิกฤตทางธรรมชาติ ต่างส่งผลกระทบต่อบุคคลทำให้มีภาวะความเครียดจากปัญหาและอุปสรรคที่เข้ามาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม บุคคลทุกเพศทุกวัย ไม่ว่าจะอยู่ในบทบาทหรือประกอบอาชีพใดต่างก็ต้องเผชิญกับอุปสรรคปัญหาวิกฤต หรือความยากลำบากในชีวิตด้วยกันทั้งสิ้น จากการประเมินสุขภาพจิตคนไทยตลอดปี 2564 พบสัดส่วนผู้มีภาวะเครียดสูง เสี่ยงซึมเศร้า และเสี่ยงฆ่าตัวตายในกลุ่มประชาชนทั่วไปถึงร้อยละ 14.5 16.8 และ 9.5 ตามลำดับ โดยปัญหาดังกล่าวนี้นับสัดส่วนสูงมากในกลุ่มเด็กและเยาวชนวัยเรียนอายุไม่ถึง 20 ปี และ 20-29 ปี โดยความกังวลใจของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เป็นในเรื่องที่เชื่อมโยงกับ

ครอบครัว การเรียน และอนาคตของตน ผู้ที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการตกงาน สูญเสียรายได้ หรือธุรกิจ พบว่ามีความเสี่ยงต่อภาวะเครียดสูง เสี่ยงซึมเศร้าและเสี่ยงฆ่าตัวตายสูงกว่าคนทั่วไป 2-3 เท่า จากฐานข้อมูลกระทรวงสาธารณสุข จำนวนผู้ป่วยฆ่าตัวตายที่เข้ารับบริการสุขภาพจิตในปี 2563 และ 2564 มีจำนวนสูงถึงกว่า 2.4 หมื่นคนต่อปี (สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล, 2565) จะเห็นได้ว่าเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิต ยังมีบุคคลจำนวนมากที่ไม่สามารถจัดการกับอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก และรับมือหาทางออกได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตด้านจิตใจมากขึ้น ดังนั้น ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในยุคสมัยนี้

การที่บุคคลจะสามารถประสบความสำเร็จในชีวิตหรือบรรลุเป้าหมายที่วางไว้นั้น นอกจากจะต้องมีเชาวน์ปัญญา (Intelligent Quotient: IQ) และเชาวน์อารมณ์ (Emotional Quotient: EQ) แล้วยังต้องมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient: AQ) ร่วมด้วย จึงจะทำให้มีความเพียรพยายาม อดทน และสามารถหาทางแก้ไขและเอาชนะอุปสรรคปัญหาที่เข้ามาได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) Stoltz (1997) ผู้ที่ศึกษาและเผยแพร่แนวคิดนี้ได้กล่าวไว้ว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคนั้นเป็นตัวกำหนดความสำเร็จทั้งในด้านการดำเนินชีวิตและหน้าที่การงาน นอกจากนี้ยังเป็นตัวทำนายความสำเร็จของการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ แรงจูงใจ ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนา และการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอีกด้วย ดังนั้น ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคถือเป็นอีกหนึ่งคุณสมบัติที่สำคัญที่จะช่วยให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมีผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการรายย่อยไทย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ปวีณา คำพุทะ, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับสมหญิง จันทฤทธิ์ และเกียรติศักดิ์ อิชยานันท์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู ด้านความสำเร็จและการยอมรับในการทำงาน และด้านความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานจึงสามารถกล่าวได้ว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคเป็นปัจจัยหนึ่งของความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี (2565) มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 26 โรงเรียน โดยแบ่งพื้นที่รับผิดชอบออกเป็น 4 กลุ่มเครือข่ายสหวิทยาเขต มีบทบาทในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น กำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา กำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา โดยกลุ่มเครือข่ายสหวิทยาเขตราชบุรี 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี กำหนดเป้าประสงค์ที่เน้นผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน สอดคล้องกับศักยภาพให้เป็นผู้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต มีความรู้ความเข้าใจ สามารถวางแผนในการศึกษาต่อเพื่อการมีงานทำ และ

สามารถปรับตัวในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังเน้นให้ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษาได้รับการดูแลความปลอดภัยจากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบสามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ และรองรับวิถีชีวิตใหม่ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี

การนำแนวคิดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค มาปรับใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดกลุ่มเครือข่ายสหวิทยาเขต 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี ควรจะต้องนำสู่การปฏิบัติการพัฒนาในระดับครูและบุคลากรทางการศึกษาในแต่ละโรงเรียน ซึ่งการบริหารทรัพยากรมนุษย์นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากต้องพัฒนาครูและบุคลากรให้มีสมรรถนะและศักยภาพเท่าทันการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคพลวัตและสามารถรับมือกับปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การบริหารงานบุคคลจึงต้องให้ความสำคัญกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูและบุคลากร เพื่อที่ครูและบุคลากรจะได้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดี เต็มกำลังความสามารถ แม้จะเกิดปัญหาและอุปสรรคขึ้นก็จะสามารถรับมือ จัดการกับอารมณ์ และหาทางแก้ไขปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างไม่ลดละความพยายาม คุณภาพจากการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรก็จะมีผลต่อผู้เรียนและนำไปสู่คุณภาพที่ดีขึ้นของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการจัดการเรียนรู้ การดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และหน้าที่ความรับผิดชอบนอกเหนือจากการสอน นอกจากนี้ยังสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีและปลูกฝังความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคให้แก่ผู้เรียนได้อีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ การวิจัยครั้งนี้จึงสนใจศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแนวทางพัฒนาครูให้มีคุณสมบัติเป็นไปตามแนวคิดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมและสุขภาวะที่ดีในการปฏิบัติงานส่งผลให้ครูปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูล ประชากรในการวิจัย คือ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 5 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนสายธรรมจันทร์ 2) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการราชบุรี 3) โรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ 4) โรงเรียนเนกขัมวิทยา และ 5) โรงเรียนโสภณศิริราษฎร์ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน รวม 5 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน รวม 5 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

โรงเรียนละ 8 คน รวม 40 คน และครูผู้สอน โรงเรียนละ 3 คน รวม 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้น 65 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงานปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน เป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) มีจำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีจำนวน 20 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ระดับของ Best (1981)

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย สร้างผังโครงสร้างเครื่องมือและข้อคำถามในการสอบถามให้ชัดเจน ตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย โดยกำหนดแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ได้ข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ และหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปมาใช้ พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีจำนวน 20 ข้อ รวมทั้งฉบับมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 แสดงว่าแบบสอบถามที่จะนำไปใช้วัดได้ตรงตามจุดประสงค์ รวมทั้งตรวจสอบและปรับแก้ไขถ้อยคำภาษาให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าความเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.966 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดีมาก หมายถึงแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ได้จริง (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรีในการออกหนังสือราชการผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (e-office) เวียนแจ้งไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ทั้ง 5 โรงเรียนในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้ให้ข้อมูลดำเนินการตอบแบบสอบถามรูปแบบออนไลน์ จากระหัสคิวอาร์โค้ด ผ่าน Google Form ใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 14 วัน ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นอยู่ภายใต้การให้คำปรึกษาแนวทางในการเก็บข้อมูลจากอาจารย์ที่ปรึกษาและแบบสอบถามทุกฉบับ ผ่านการตรวจสอบแล้วว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามครบถ้วนทุกประเด็นคำถามอย่างสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) ของศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ

ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 จากแบบสอบถามทั้งสิ้น 65 ฉบับ โดยวิเคราะห์ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคจากองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ การควบคุมตนเอง การรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหา การรับรู้การแผ่ขยายของปัญหา และความอดทนต่อปัญหา ดังในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ในภาพรวม

ข้อ	ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค	ระดับความสามารถ		แปลผล	ลำดับที่
		M	S.D.		
1	การควบคุมตนเอง	3.27	0.69	ปานกลาง	4
2	การรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหา	3.43	0.70	ปานกลาง	2
3	การรับรู้การแผ่ขยายของปัญหา	3.48	0.74	ปานกลาง	1
4	ความอดทนต่อปัญหา	3.31	0.72	ปานกลาง	3
เฉลี่ยรายด้าน		3.37	0.71	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.37$, $S.D. = 0.71$) เมื่อพิจารณารายด้านระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 พบว่า ด้านการรับรู้การแผ่ขยายของปัญหา มีระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.48$, $S.D. = 0.74$) รองลงมา คือ ด้านการรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.43$, $S.D. = 0.70$) ด้านความอดทนต่อปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.31$, $S.D. = 0.72$) และด้านการควบคุมตนเอง มีระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.27$, $S.D. = 0.69$)

ตารางที่ 2 ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ด้านการควบคุมตนเอง

ข้อ	การควบคุมตนเอง	ระดับความสามารถ		แปลผล	ลำดับที่
		M	S.D.		
1.	จัดการกับปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น	3.09	0.70	ปานกลาง	4
2.	ควบคุมสถานการณ์ในชีวิตได้	3.43	0.61	ปานกลาง	2
3.	มีความคิดเชิงรุกต่อปัญหา	3.28	0.72	ปานกลาง	3

4.	พยายามหาทางออกของปัญหาอยู่เสมอ	3.08	0.76	ปานกลาง	5
5.	ควบคุมตนเองให้ข้ามผ่านอุปสรรคไปได้	3.46	0.66	ปานกลาง	1
เฉลี่ยรายข้อย่อย		3.27	0.69	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ด้านการควบคุมตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.27$, $S.D. = 0.69$) เมื่อพิจารณาระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคเป็นรายข้อ พบว่า การควบคุมตนเองให้ข้ามผ่านอุปสรรคไปได้มีระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.46$, $S.D. = 0.66$) รองลงมา คือ การควบคุมสถานการณ์ในชีวิตได้อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.43$, $S.D. = 0.61$) การมีความคิดเชิงรุกต่อปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.28$, $S.D. = 0.72$) การจัดการกับปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.09$, $S.D. = 0.70$) และ การพยายามหาทางออกของปัญหาอยู่เสมอมีระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.08$, $S.D. = 0.76$)

ตารางที่ 3 ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ด้านการรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหา

ข้อ	การรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหา	ระดับความสามารถ		แปลผล	ลำดับที่
		M	S.D.		
1.	พิจารณาหาสาเหตุของปัญหา	3.97	0.77	มาก	1
2.	ตระหนักว่าตนมีส่วนร่วมรับผิดชอบแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น	3.34	0.48	ปานกลาง	3
3.	ไม่ผลักระยะความรับผิดชอบให้คนอื่น	3.23	0.53	ปานกลาง	5
4.	วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของอุปสรรค	3.27	0.82	ปานกลาง	4
5.	ยินดีรับผิดชอบในผลของสิ่งที่ตนกระทำ	3.36	0.89	ปานกลาง	2
เฉลี่ยรายข้อย่อย		3.43	0.70	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ด้านการรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.43$, $S.D. = 0.70$) เมื่อพิจารณาระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคเป็นรายข้อ พบว่า การพิจารณาหาสาเหตุของปัญหามีระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($M = 3.97$, $S.D. = 0.77$) รองลงมา คือ การยินดีรับผิดชอบในผลของสิ่งที่ตนกระทำอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.36$, $S.D. = 0.89$) การตระหนักว่าตนมีส่วนร่วมรับผิดชอบแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.34$, $S.D. = 0.48$) การวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.27$, $S.D. = 0.82$) และการไม่ผลักระยะความรับผิดชอบให้คนอื่นมีระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคน้อยที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.23$, $S.D. = 0.53$)

ตารางที่ 4 ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ด้านการรับรู้การแผ่ขยายของปัญหา

ข้อ	การรับรู้การแผ่ขยายของปัญหา	ระดับความสามารถ		แปลผล	ลำดับที่
		M	S.D.		
1.	รับรู้ว่ามีปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลหรือแผ่ขยายไปสู่ชีวิตด้านอื่นมากน้อยเพียงใด	3.47	0.71	ปานกลาง	3
2.	จำกัดผลกระทบของปัญหาไม่ให้ส่งผลเสียต่อชีวิตด้านอื่น	3.55	0.79	มาก	2
3.	ไม่ละเลยหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญในระหว่างที่เผชิญปัญหา	3.58	0.77	มาก	1
4.	แยกแยะเรื่องงานและปัญหาส่วนตัวได้	3.41	0.63	ปานกลาง	4
5.	แยกแยะเรื่องเลวร้ายออกจากส่วนอื่นของชีวิตได้	3.38	0.78	ปานกลาง	5
เฉลี่ยรายข้อย่อย		3.47	0.74	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ด้านการรับรู้การแผ่ขยายของปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.47$, $S.D. = 0.74$) เมื่อพิจารณาระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคเป็นรายข้อ พบว่า การไม่ละเลยหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญในระหว่างที่เผชิญปัญหา มีระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมากที่สุดอยู่ในระดับมาก ($M = 3.58$, $S.D. = 0.77$) รองลงมา คือ การจำกัดผลกระทบของปัญหาไม่ให้ส่งผลเสียต่อชีวิตด้านอื่น อยู่ในระดับมาก ($M = 3.55$, $S.D. = 0.79$) การรับรู้ว่ามีปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลหรือแผ่ขยายไปสู่ชีวิตด้านอื่นมากน้อยเพียงใดอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.47$, $S.D. = 0.71$) การแยกแยะเรื่องงานและปัญหาส่วนตัวได้ อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.41$, $S.D. = 0.63$) และ การแยกแยะเรื่องเลวร้ายออกจากส่วนอื่นของชีวิตได้มีระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคน้อยที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.38$, $S.D. = 0.78$)

ตารางที่ 5 ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ด้านความอดทนต่อปัญหา

ข้อ	ความอดทนต่อปัญหา	ระดับความสามารถ		แปลผล	ลำดับที่
		M	S.D.		
1.	รับรู้ว่ามีปัญหานั้นจะคงอยู่นานเพียงใด	3.28	0.65	ปานกลาง	3
2.	มองว่าปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ชั่วคราว	3.38	0.78	ปานกลาง	2
3.	มีความอดทนและอดสาหัสในการแก้ปัญหา	3.23	0.79	ปานกลาง	4
4.	หวังเสมอว่าจะสามารถหาทางออกของปัญหาได้	3.22	0.72	ปานกลาง	5
5.	จัดการกับความยึดเยื้อของปัญหาได้	3.44	0.66	ปานกลาง	1
เฉลี่ยรายข้อย่อย		3.31	0.72	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ด้านความอดทนต่อปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.31, S.D. = 0.72$) เมื่อพิจารณาระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคเป็นรายข้อ พบว่า การจัดการกับความยืดหยุ่นของปัญหาได้มีระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.44, S.D. = 0.66$) รองลงมา คือ การมองว่าปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งชั่วคราวอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.38, S.D. = 0.78$) การรับรู้ว่ายปัญหานั้นจะคงอยู่นานเพียงใดอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.28, S.D. = 0.65$) การมีความอดทนและอดสาหัสในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.23, S.D. = 0.79$) และ การหวังเสมอว่าจะสามารถหาทางออกของปัญหาได้มีระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคน้อยที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.22, S.D. = 0.72$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรับรู้การแผ่ขยายของปัญหา การจะประกอบวิชาชีพใดๆ ก็ตามจำเป็นจะต้องมีคุณลักษณะพื้นฐาน คือเป็นผู้ที่มีความสำคัญกับหน้าที่ความรับผิดชอบและมีความฉลาดทางอารมณ์ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็จะทำความเข้าใจและตระหนักถึงผลกระทบของปัญหาที่จะตามมา สามารถรับรู้ว่ายปัญหาที่เกิดขึ้นจะส่งผลหรือแผ่ขยายไปสู่ชีวิตด้านอื่นมากน้อยเพียงใด และจำกัดผลกระทบของปัญหาไม่ให้ส่งผลเสียต่อหน้าที่การงานและชีวิตด้านอื่น สามารถแยกแยะเรื่องงานและเรื่องปัญหาส่วนตัวได้ ไม่นำอารมณ์อยู่เหนือเหตุผล และไม่ละเลยหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญในระหว่างที่เผชิญปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับทศพร มะหะหมัด และสุวิมล พันธิต (2563) ที่กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการอารมณ์ถือเป็นส่วนสำคัญในการวางระบบของการทำงานเพื่อเป็นทางออกให้กับบุคลากรขององค์กรได้เป็นอย่างดี การใช้ช่วงเวลาที่ต้องอดทนอดกลั้นกับแรงกดดันที่เกิดขึ้นทำให้สามารถเข้าใจถึงพฤติกรรมบุคลิกภาพในแต่ละบุคคลของเพื่อนร่วมงานในหลายบทบาทของการทำงานที่ควรให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมถึงการรับมือกับทุกปัญหาที่เกิดขึ้น และมีความสอดคล้องกับสำราญ กำจัดภัย และผจงจิต อินทสุวรรณ (2546) ที่กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลมีความสามารถควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนให้อยู่ในสภาพปกติจะสามารถสะกดกลั้นอารมณ์ ทำให้อยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ แสดงออกได้เหมาะสมตามสถานการณ์ มีจิตใจหนักแน่น มั่นคง จัดการกับอารมณ์ได้เหมาะสม ทำให้ปรับอารมณ์ให้เข้ากับสถานการณ์ได้ดี

2. ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ด้านการรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหา ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ได้รับการถ่ายทอดและปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูมาอย่างดี ในด้านความมีสติรอบคอบ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล เมื่อเกิดปัญหาขึ้น สามารถพิจารณาหาสาเหตุของปัญหาได้ วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของอุปสรรคได้ มีความ

รับผิดชอบต่อหน้าที่และการกระทำของตน ตระหนักได้ว่าตนมีส่วนร่วมรับผิดชอบแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นและไม่ผลักภาระความรับผิดชอบให้คนอื่น สอดคล้องกับสุทธิพร บุญส่ง และสายพิน สิริรักษ์ (2563) ที่กล่าวไว้ว่า “ความรับผิดชอบ” เป็นคุณลักษณะหนึ่งในจรรยาบรรณต่อวิชาชีพของครูที่เป็นมาตรฐานการปฏิบัติตนที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติตน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงและฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการ และสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ และสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2558) ที่กำหนดคุณลักษณะความรับผิดชอบเป็นจรรยาบรรณต่อวิชาชีพไว้ในข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 หมวด 2 ข้อ 8 ระบุว่า ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ชื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

3. ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ด้านความอดทนต่อปัญหา โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ต่างก็มีบริบทเป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง แต่มีสิ่งที่เหมือนกันคือทุกโรงเรียนต่างก็มีปัญหา ความท้าทาย และความยากลำบากเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ครูสามารถรับมือกับปัญหาและอดทนแก้ไขปัญหต่าง ๆ ให้ผ่านพ้นไปในที่สุด แสดงให้เห็นว่า ครูได้รับการถ่ายทอดและปลูกฝังทัศนคติที่ดีในการมองปัญหาว่าเป็นสิ่งชั่วคราว สามารถหาทางออกของปัญหาได้ และเป็นผู้ที่มีความอดทนและอดสาเหในการแก้ปัญหา และสามารถจัดการกับความยืดหยุ่นของปัญหาได้ สอดคล้องกับพระรุ่งเกียรติ อินทพญโญ (2566) ที่กล่าวไว้ว่า ความอดทนต่อทุกขเวทนาอันที่ทำให้ลำบาก อดทนตรากตรำประกอบภาระงานต่าง ๆ โดยตั้งอยู่บนฐานของปัญญา การกระทำตามระเบียบแบบแผนในสิ่งที่ทำหรือที่ได้รับมอบหมายให้ทำ จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ เพื่อประโยชน์แต่ตนเองและสังคม และยังสอดคล้องกับสมใจ สืบเสาะ, สิริวรรณพิชา ธนจิราวัฒน์ และนันทรัฐ จีรภัทรวรากล (2565) ที่กล่าวไว้ว่า การจะทำงานให้มีก้าวหน้าประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องผ่านปัญหาและอุปสรรคมากมาย หากบุคคลขาดความอดทนย่อมก่อให้เกิดปัญหาดังแต่ระดับปัจเจกชนและอาจขยายกว้างออกไปจนถึงระดับสังคมโลก ทำให้เกิดผลลัพธ์ในเชิงลบทำให้ศักยภาพในการทำงาน การเรียน การดำเนินชีวิตของบุคคลลดลงหรือล้มเหลวได้

4. ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการควบคุมตนเอง อาจเนื่องมาจากครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ยังมีความไม่มั่นใจในการความสามารถในการควบคุมตนเองให้จัดการกับปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น หรือควบคุมสถานการณ์ในชีวิตได้ อาจยังขาดแรงจูงใจในการพยายามหาทางออกของปัญหาอยู่เสมอและควบคุมตนเองให้ข้ามผ่านอุปสรรคไปได้ และอาจยังต้องการการส่งเสริมให้มีความคิดเชิงรุกต่อปัญหา สอดคล้องกับธัญญรัตน์ ธนวิดิอภิชาติโชติ (2565) ที่กล่าวไว้ว่า การควบคุมตนเองเป็นความสำคัญในการดำเนินชีวิตในระดับบุคคลและมีความสำคัญต่อสังคม ความสงบร่มเย็นจะเกิดได้บุคคลต้องรู้จักพัฒนาความเข้าใจในตนเองและต้องรู้จักควบคุมตนเองให้อยู่ในหลักของศีลมีความเพียรในการประพฤติดี และสอดคล้องกับพรพิมล ฤทธิ์เลิศชัย (2565) ที่กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจในการทำงานนับว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูทุกคน เพราะนอกจากจะทำให้ครูมีความกระตือรือร้น มีความตั้งใจในการทำงานแล้ว ยังทำให้ครูมีความสุขในการทำงาน หากครูขาดแรงจูงใจในการทำงานย่อมส่งผลให้ครูมีทัศนคติในด้านลบกับโรงเรียนและแสดงพฤติกรรมการ

ทำงานด้านลบออกมา ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อโรงเรียน โรงเรียนที่ครูขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานย่อมได้รับความเสียหายและไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นการพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient: AQ) ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทุกคนจำเป็นต้องมี เป็นความสามารถในการควบคุมตนเองของครูให้สามารถแก้ไขปัญหาย พยายามหาสาเหตุของปัญหาและรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น มีการรับรู้แผ่ขยายและจำกัดผลกระทบของปัญหาไม่ให้กระทบชีวิตด้านอื่น และอดทนต่อปัญหาและอุปสรรคที่เข้ามา เมื่อครูมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรคจะสามารถทำให้ปฏิบัติหน้าที่ทั้งด้านการสอนและงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นซึ่งส่งผลดีต่อผู้รับบริการและสถานศึกษา โดยมีองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค 4 ประการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค

จากภาพที่ 1 ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค 4 องค์ประกอบ อธิบายได้ดังนี้

1. การควบคุมตนเอง (Control) การที่ครูตระหนักรู้ว่าตนสามารถจัดการกับปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น สามารถควบคุมสถานการณ์ในชีวิตได้ มีความคิดเชิงรุกต่อปัญหาและพยายามหาทางออกอยู่เสมอ
2. การรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหา (Origin and Ownership) การที่ครูพิจารณาหาสาเหตุของปัญหาและตระหนักว่าตนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ผลักภาระความรับผิดชอบต่อคนอื่น
3. การรับรู้การแผ่ขยายของปัญหา (Reach) การที่ครูรับรู้ว่ามีปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลหรือแผ่ขยายไปสู่ด้านอื่นของชีวิตมากน้อยเพียงใด และจำกัดผลกระทบของปัญหาไม่ให้ส่งผลเสียต่อชีวิตด้านอื่น และไม่ละเลยหน้าที่ความรับผิดชอบต่อที่สำคัญในระหว่างที่เผชิญปัญหา

4. ความอดทนต่อปัญหา (Endurance) การที่ครูรับรู้ว่ายปัญหานั้นจะคงอยู่นานเพียงใด มองว่าอุปสรรคเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นชั่วคราว มีความอดทน อุตสาหะ มีความหวังอยู่เสมอว่าจะสามารถหาทางออกของปัญหาได้

จากการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ที่ผู้บริหารควรสร้างแนวทางการพัฒนาการควบคุมตนเอง การรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหา การรับรู้การแผ่ขยายของปัญหา และความอดทนต่อปัญหา โดยผลการศึกษาพบว่า ด้านการควบคุมตนเอง มีระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการควบคุมตนเองของครูให้มากขึ้น ซึ่งรูปแบบและวิธีการในการพัฒนาการควบคุมตนเองของครูควรมีการส่งเสริมให้กระบวนการในการพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของงานที่ได้รับมอบหมายหรืองานที่ครูทำเป็นประจำอยู่แล้ว นอกจากนี้อาจจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเพิ่มเติม เพื่อให้ครูได้ฝึกการควบคุมตนเองกับผู้เชี่ยวชาญนำไปสู่การปฏิบัติในการทำงานและการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ควรดำเนินการพัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครู ทั้งในด้านการรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหา ด้านการรับรู้การแผ่ขยายของปัญหา และด้านความอดทนต่อปัญหา เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูในภาพรวมทุกด้าน ยังมีระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลางจึงเห็นสมควรที่จะพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูไปสู่ในระดับมากหรือมากที่สุด

1.2 โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สหวิทยาเขตราชบุรี 3 ควรเร่งดำเนินการพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครู ด้านการควบคุมตนเอง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูด้านการควบคุมตนเอง มีระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยจากประชากรเพียงกลุ่มโรงเรียนเดียวซึ่งมีเพียง 5 โรงเรียน ทำให้ได้ผลการวิจัยที่เป็นการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ให้ข้อมูลเพียงกลุ่มเดียว ดังนั้น ควรมีการศึกษาวิจัยในขอบเขตประชากรที่มากขึ้น เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของครูที่สามารถนำไปใช้ได้กับทุกโรงเรียน

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบหรือนวัตกรรมในการพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบุคลากร รวมทั้งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัญหาหรือบริบทในองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- ทศพร มะหะหมัด และสุวิมล พันธุ์โต. (2563). การใช้ความฉลาดทางอารมณ์ในการปฏิบัติงานของทรัพยากรบุคคลในองค์กร. **วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 6(2). 267-280.
- ธัญญ์รัศม์ ธนวิดิอภิชาติโชติ. (2565). หลักพุทธศาสนาและจิตวิทยาการควบคุมตนเอง. **วารสารวิชาการแห่งอนาคต**. 2(2). 9-23.
- ปวีณา คำพุกกะ. (2559). อิทธิพลของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค ความเชื่ออำนาจภายในตนเองและการรับรู้ความสามารถของตนที่มีต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการรายย่อยไทย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. **วารสารมหาวิทยาลัยศรีสัชนาลัย**. 22(1). 20-32.
- พชร สันทัด. (2562). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการทำงานในยุคประเทศไทย 4.0. **วารสารอาชีวกรรมและความปลอดภัย**. 1(1). 80-81.
- พรพิมล ฤทธิ์เลิศชัย. (2565). การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน. **วารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษา**. 1(2). 1-10.
- พระรุ่งเกียรติ อินทปญโญ. (2566). ความอดทนกับการบริหารงานในองค์กร. **วารสารมหาปชาบดีเถรีปริทรรศน์**. 1(1). 27-34.
- ศิริชัย กาญจนवासี. (2556). **ทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิม**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2565). **สุขภาพคนไทย 2565: ครอบครัวไทยในวิกฤตโควิด-19**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมใจ สืบเสาะ, สิริวรรณพิชา ธนจิราวัฒน์ และนันณัฐ จีรภัทรวรากล. (2565). การพัฒนาหนังสือเสียงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เรื่องชนกชาดกในทศชาติชาดก ตอนบำเพ็ญเพียรวิริยะบารมี เพื่อส่งเสริมความตระหนักคุณธรรมด้านความอดทน. **วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์**. 7(2). 182-195.
- สมหญิง จันทุไทย และเกียรติศักดิ์ อิชยานันท์. (2559). ความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. **วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร**. 8(2). 190-198.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี. (2565). **วิสัยทัศน์ พันธกิจ และอำนาจหน้าที่**. แหล่งที่มา <https://www.sesao8.go.th/about/vision>. สืบค้นเมื่อ 3 เม.ย. 66.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2558). **ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **การศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์: ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค**. กรุงเทพมหานคร: פרקหวานกราฟฟิค.
- สำราญ กำจัดภัย และผจงจิต อินทสุวรรณ. (2546). การพัฒนาหลักสูตรสร้างเสริมความฉลาดทางอารมณ์ด้านการจัดการกับอารมณ์ตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. **Naresuan University Journal** 2003. 11(2). 61-74.

- สุทธิพร บุญส่ง และสายพิน สี่หรั่ง. (2563). การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำง่า่านิยมนผสมผสาน
แนวคิดระบบคู่สัญญาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักศึกษาหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ในรายวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู.
วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ. 5(11). 199-214.
- John W. Best. (1981). **Research in Education**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2017). **National Economic
and Social Development Plan No. 12 (2017-2021)**. Bangkok: Office of the Prime
Minister. (in Thai)
- Stoltz P.G. (1997). **Adversity Quotient: Turning Obstacles into Opportunities**. John Wiley &
Son.

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน*

THE DEVELOPMENT OF LEARNING RESOURCES TO PROMOTE CURIOUS CHARACTERISTIC OF STUDENT IN BANTHAPYAIPON SCHOOL

ศิริสิทธิ์ วงษา Sirasit Wongsas

โรงเรียนบ้านทัพยายปอน Banthapyaipon school, Thailand

Corresponding Author Email: sirasitwongsas1986@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหา 2) เพื่อสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 3) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และ 4) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน โดยใช้วิจัยปฏิบัติการ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ใช้แบบบันทึกเอกสาร แบบสัมภาษณ์ และทำการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน ใช้แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการประชุม และทำการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพของร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 1) ตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน 2) ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน 3) สันทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน 4) ทดลองใช้ร่างฯ กับโรงเรียน ตัวอย่าง ใช้แบบประเมิน แนวการสนทนากลุ่ม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน ใช้แบบประเมิน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ระดับดีเยี่ยมต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด 2) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย เป้าหมาย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์ ข้อมูลป้อนกลับ มีกระบวนการ คือ สำรวจแหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ วางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ นิเทศ ติดตาม ประเมินและสรุปผลทบทวนการปฏิบัติงาน 3) ผลการตรวจสอบคุณภาพของร่างฯ มีความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน มีแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ครูมีความเข้าใจ จัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของ

*Received: July 14, 2023, Revised: August 19, 2023, Accepted: August 19, 2023.

นักเรียน นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้อยู่ในระดับดีเยี่ยมร้อยละ 93.50 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาแหล่งเรียนรู้, คุณลักษณะอันพึงประสงค์, นักเรียน, โรงเรียนบ้านทัพยายปอน

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study problems, causes and solutions, 2) to create and develop learning resources, 3) to check the quality of the learning resources development draft, and 4) to study the results of the development of learning resources to promote curious characteristic of student in Banthapyaipon school. The action research method was used. There were 4 steps as follows: step 1 study problems, causes, and solutions from documents and interviews with 5 experts by document record form, interview form and content analysis, step 2 create and develop learning resources from the interview with 8 key informants and the seminar 17 key informants by interview form, meeting record form and analyze the content, step 3 check the quality of the learning resource development draft 1) validated with 5 experts, 2) check suitability possibility helpfulness with 30 sample, 3) group discussion with 9 experts 4) Try out on the draft with model school, use assessment, group discussion guidelines, quantitative data were analyzed with statistical values, percentage, mean, standard deviation, and qualitative data were analyzed by content analysis, step 4 study the results of the development of learning resources to promote curious characteristic of student in Banthapyaipon school, use assessment, group discussion guidelines, quantitative data were analyzed with statistical values, percentage, mean, standard deviation, and qualitative data were analyzed by content analysis. Results were shown as follows: 1) curious characteristic assessment results which is at an excellent level lower than the target, 2) development of learning resources consisting of goal, input, process, output, outcome, and feedback, the process includes of survey, SWOT analysis, plan, develop, instruct, supervise and assess, after action review, 3) result of quality of the learning resource development draft at excellent level, accuracy, suitability, possibility, and usefulness at the highest level, satisfaction was at the highest level, 4) results of the development of learning resources to promote curious characteristic of student in Banthapyaipon school, learning resources at the highest quality level, teachers understand and organize activities to use learning resources, the curious characteristic of students at excellent level, and satisfaction at the highest level.

Keywords: The Development of Learning Resources, Desirable Characteristics, Student, Banthapyaipon School.

บทนำ

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสามารถปรับตัวและรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 7 กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรา 24 (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554)

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา ระบุถึงมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทยเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่ง ยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 กำหนดให้คุณลักษณะด้านผู้เรียนจะต้องเป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันเทคโนโลยีและโลกในอนาคต และมีสมรรถนะที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่างๆ เช่นเดียวกับ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้เรียนด้านใฝ่เรียนรู้เป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สถานศึกษาจะต้องจัดให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งคุณลักษณะของผู้ใฝ่เรียนรู้ คือ จะต้องเป็นผู้ที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอด เผยแพร่ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของประเทศที่จะพัฒนาประชากรในวัยเรียนทุกคนและทุกกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาคุณภาพผู้เรียน สร้างเสริมศักยภาพในแต่ละช่วงวัยอย่างมีคุณภาพ มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีแนวทางการดำเนินการที่เกี่ยวข้องคือการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและบริบทของพื้นที่ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (active learning) และส่งเสริม สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษา (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนให้เป็นผู้ใฝ่รู้นั้น จำเป็นต้องสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประชาชนสามารถเข้าถึงโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ โดยส่งเสริมการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน ผ่านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีมาตรฐานและหลากหลาย อาทิ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ของชุมชน ฯลฯ สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เข้ารับบริการแต่ละกลุ่มเป้าหมาย และสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงส่งเสริมการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงวัย

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) พัฒนาครูให้มีศักยภาพในการออกแบบการเรียนรู้ สามารถจัดและอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และวัดผลประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ ให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถกำกับดูแล ช่วยเหลือแนะนำ การโค้ชครูรวมถึงการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยสำหรับผู้เรียน (คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา, 2565) มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างโอกาสให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อที่หลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) สถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะสนับสนุนให้ผู้สอนและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ โดยแหล่งเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องจัดให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ โดยที่สถานศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องดำเนินการให้มีแหล่งเรียนรู้ขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมถึงต้องจัดให้มีกระบวนการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างถูกต้องและเหมาะสม แหล่งเรียนรู้จึงมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา สถานศึกษาจึงต้องตระหนักให้ความสำคัญ และกำหนดวิธีบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในสถานศึกษา ทั้งภายในตัวอาคารเรียน และภายนอกตัวอาคาร บริเวณสถานศึกษา สถานที่ทุกแห่งในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

โรงเรียนบ้านทัพยายปอน ในฐานะหน่วยงานทางการศึกษามีหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนมาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษารายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) 3 ปีซ้อนหลัง ปีการศึกษา 2559-2561 (โรงเรียนบ้านทัพยายปอน, 2562) พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 68.89 แต่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด เนื่องจากโรงเรียนขาดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทำให้แหล่งเรียนรู้อยู่ในสภาพที่ไม่เอื้อต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน และครูขาดการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จากความสำคัญและปัญหาผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน เพื่อหาแนวทางการจัดกิจกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหา
2. เพื่อสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน
3. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน
4. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านทัพยายปอนใช้การวิจัยปฏิบัติการ (action research) แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหา

1. ศึกษาเอกสาร คือ ศึกษารายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนบ้านทัพยายปอนในช่วงปีการศึกษา 2559-2561 รายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนปีการศึกษา 2559-2561 และรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (2555-2558) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

2 ประชุมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีผู้ให้ข้อมูล คือ ครู โรงเรียนบ้านทัพยายปอน จำนวน 6 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลการประชุม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน นักวิชาการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน รวมทั้งหมดจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน

1. ศึกษาเอกสาร คือ แนวคิด ทฤษฎี การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ งานวิจัย บทความ เว็บไซต์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสังเคราะห์เนื้อหา

2. การศึกษาพหุกรณี คือ ศึกษาจากโรงเรียนต้นแบบที่มีการจัดการเรียนรู้ มีการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน และมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปตามค่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านยางงาม (ประชาพัฒนา) 2) โรงเรียนบ้านใหม่หนองแก 3) โรงเรียนบ้านหนองจิกรี และ 4) โรงเรียนบ้านหนองจิกยาว

2.1 ศึกษาเอกสารของโรงเรียนต้นแบบ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน ในช่วงปีการศึกษา 2559 – 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

2.2 สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนต้นแบบที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีด้านแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนละ 2 คน รวมจำนวน 8 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

2.3 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครู จากโรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนละ 1 คน รวม จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสังเกตพฤติกรรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. การประชุมสัมมนาทางวิชาการ โดยการนำผลการศึกษาเอกสาร และผลการศึกษาพหุกรณี 4 โรงเรียน มาสังเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน ผู้เข้าร่วมสัมมนา คือ นักวิชาการ 1 คน ศึกษานิเทศก์ 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 5 คน ครู 10 คน รวมทั้งหมด จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการประชุมสัมมนา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสังเคราะห์เนื้อหา

4. ยกร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน และเอกสารประกอบร่างฯ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน และคู่มือการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

1 การตรวจสอบความถูกต้องของร่างฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

2. ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และความเป็นประโยชน์ของร่างฯ โดยผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู ในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนละ 6 คน จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งหมดจำนวน 30 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การสนทนากลุ่ม เพื่อพิจารณารับรองร่างฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

4. การทดลองใช้ร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน กับโรงเรียนบ้านคลองแห้งวิทยา ประกอบด้วย 5 กิจกรรมย่อย ดังนี้ 1) ศึกษาพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน 2) ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน 3) ศึกษาคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ 4) ศึกษาความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน 5) ประชุมสะท้อนกลับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินพฤติกรรม แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินคุณลักษณะ แบบประเมินคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ แบบประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสังเกต และการจดบันทึกนำมาสรุป

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน โดยนำมาใช้จริงกับโรงเรียนบ้านทัพยายปอน ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ดังนี้ 1) ศึกษาพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน 2) ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน 3) ศึกษาคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ 4) ศึกษาความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน 5) ประชุมสะท้อนกลับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินพฤติกรรม แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินคุณลักษณะ แบบประเมินคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ แบบประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสังเกตและการจดบันทึกนำมาสรุป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ปัญหาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน

1.1 ผลการศึกษารายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนบ้านทัพยายปอนในช่วงปีการศึกษา 2559-2561 รายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนปีการศึกษา 2559-2561 และรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (2555-2558) ของโรงเรียนบ้านทัพยายปอน พบว่า นักเรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ อยู่ในระดับดีเยี่ยมต่ำกว่าร้อยละ 90 ตั้งแต่การศึกษา 2559-2561 แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอนยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่โรงเรียนกำหนด

1.2 ผลการประชุมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครู โรงเรียนบ้านทัพยายปอน พบว่า โรงเรียนขาดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทำให้แหล่งเรียนรู้อยู่ในสภาพที่ไม่เอื้อต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน และครูขาดการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

1.3 ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมของครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน พบว่าการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ และแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และในชุมชนให้เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ถือเป็นภาระงานที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน 2) การจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของครูจะต้องมีการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และในชุมชนอย่างต่อเนื่อง จะทำให้นักเรียนเกิดนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจัยในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นเรื่องที่จะต้องไปศึกษาในแต่ละบริบทของโรงเรียน ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของความร่วมมือโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดงบประมาณในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจาก ผู้บริหาร ครู เครือข่าย ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

2. ผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 เป้าหมาย (goal) ประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน 2) เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน 3) เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยนำเข้า (input) ประกอบด้วย 1) บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน เครือข่ายความร่วมมือ 2) การบริหารจัดการ ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักสัปปุริสธรรม 7 ทุญฐิระบับ วงจรบริหารคุณภาพ (PDCA) 3) ทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และในชุมชน และ 4) งบประมาณ

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ (process) ประกอบด้วย 1) สำรวจแหล่งเรียนรู้ (survey) 2) วิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ (SWOT analysis) 3) วางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (plan) 4) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ (develop) 5) ออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6) นิเทศ ติดตาม ประเมินและสรุปผล (supervise) 7) ทบทวนการปฏิบัติงาน (AAR : After Action Review)

องค์ประกอบที่ 4 ผลผลิต (output) คือ คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ และพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ (outcome) คือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

องค์ประกอบที่ 6 ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) คือ การประชุมสะท้อนกลับเพื่อการพัฒนาปรับปรุงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

3. ผลการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย

3.1 ผลการตรวจสอบความถูกต้องของร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ด้านรูปแบบและการจัดพิมพ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.80 ขึ้นไป ทุกรายการ ด้านส่วนนำของคู่มือมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกรายการ ด้านเนื้อหาของคู่มือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกรายการ ด้านส่วนท้ายของคู่มือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกรายการ และด้านการใช้ประโยชน์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกรายการ

3.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ความเป็นประโยชน์ของร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และความเป็นประโยชน์ของร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
องค์ประกอบที่ 1 เป้าหมาย (goal)	4.87	0.35	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด	4.90	0.31	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยนำเข้า (input)	4.83	0.38	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด	4.83	0.38	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ (process)	4.80	0.41	มากที่สุด	4.57	0.50	มากที่สุด	4.70	0.47	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 4 ผลผลิต (output)	4.97	0.18	มากที่สุด	4.77	0.43	มากที่สุด	4.90	0.31	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ (outcome)	4.97	0.18	มากที่สุด	4.77	0.43	มากที่สุด	4.90	0.31	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 6 ข้อมูลป้อนกลับ (feedback)	4.80	0.41	มากที่สุด	4.63	0.46	มากที่สุด	4.90	0.31	มากที่สุด
รวม	4.87	0.32		4.72	0.44		4.86	0.35	

3.3 ผลการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อพิจารณารับรองร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน มีมติเอกฉันท์เห็นชอบรับรองร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

3.4 ผลการทดลองใช้ (Try out) คู่มือการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนกับโรงเรียนบ้านคลองแห้งวิทยา ปีการศึกษา 2563 ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ครูมีพฤติกรรมการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ ระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 100 ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 คิดเป็นร้อยละ 100 2) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านคลองแห้งวิทยา พบว่า นักเรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 93.33 ซึ่งบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด (นักเรียนร้อยละ 90 ขึ้นไปมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม) 3) ด้านคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนบ้านคลองแห้งวิทยามีแหล่งเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในโรงเรียน และในชุมชน ทั้งหมด 9 แหล่ง มีคุณภาพ ดังนี้ (1) ห้องสมุดโรงเรียน มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ศูนย์เรียนรู้กลุ่มชาติพันธุ์ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (3) ข้าวตอย มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก (4) บ้านกะเหรี่ยง มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก (5) ผ้าทอกะเหรี่ยง มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก (6) สำนักสงฆ์คลองแห้ง มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก (7) น้ำตกไขเบอร์ มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง (8) ศูนย์ฝึกอบรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก (9) นาพุร้อนสมอทอง มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก 4) ด้านความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้กับ โรงเรียนบ้านทัพยายปอน ปีการศึกษา 2564 ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย

4.1 ด้านพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ครูมีพฤติกรรมการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 100 ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน พบว่า นักเรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 93.33 ซึ่งบรรลุเป้าหมายตามที่โรงเรียนกำหนด (นักเรียนร้อยละ 90 ขึ้นไปมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม)

4.3 ด้านคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนบ้านทัพยายปอนมีแหล่งเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในโรงเรียน และในชุมชน มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งหมด 23 แหล่ง ได้แก่ 1) ห้องสมุดโรงเรียน 2) ฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา 3) ฐานการเรียนรู้การปลูกพืชผักสวนครัว 4) ฐานการเรียนรู้การทำนา 5) ฐาน

การเรียนรู้การเพาะเห็ดนางฟ้า 6) ฐานการเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยจุลินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ 7) ฐานการเรียนรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไขว้ไก่เลกฮอร์น 8) ฐานการเรียนรู้ธนาคารน้ำใต้ดิน 9) สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน 10) โรงสีข้าวชุมชนบ้านทัพยายปอน 11) กองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านทัพยายปอน 12) วัดป่าคา 13) กลุ่มไม้กลึง 14) ป่าไม้ 7 ระดับ 15) กลุ่มพริกแกง 108 (ต้นกล้าอาชีพ) 16) สวนเกษตรผสมผสานเงินล้านศิริโยธา 17) กลุ่มเลี้ยงไส้เดือนดินจากเศษอาหาร 18) กลุ่มน้ำปลาโบราณ 19) สวนเกษตรแบบกล้วยๆ 20) คริวเรือนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง 21) กลุ่มสิ่งประดิษฐ์จากขยะ 22) โคม หนอง นา ตาวิชัย ยายสมนึก 23) หุบป่าตาด

4.4 ด้านความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วยครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหา มีประเด็น คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านทัพยายปอนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ไม่บรรลุตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด มีสาเหตุมาจากโรงเรียนขาดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทำให้แหล่งเรียนรู้อยู่ในสภาพที่ไม่เอื้อต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน และครูขาดการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ และแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และในชุมชนให้เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ถือเป็นภาระงานที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน และการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของครูจะต้องมีการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และในชุมชนอย่างต่อเนื่องจะทำให้เด็กนักเรียนเกิดนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของกัญญาภัทร พรหมโสภา (2560) ที่พบว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมพฤติกรรมการใฝ่หาความรู้ของนักเรียนในโรงเรียนประกอบด้วย ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และด้านกระบวนการจัดกิจกรรม และมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของพระครูสังฆรักษ์ ธีรธรรมธะ (กลัดแสม) (2561) ที่พบว่าแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่ทำ หรืออยากรู้ อยากทำ อยากสร้างสรรค์แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผลจากการศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ปัญหา และความสอดคล้องกับงานวิจัยดังกล่าว อภิปรายได้ว่า สภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหา จะต้องมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และในชุมชน และจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

2. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) เป้าหมาย (Goal) 2) ปัจจัยนำเข้า (Input) 3) กระบวนการ (Process) 4) ผลผลิต (Output) 5) ผลลัพธ์ (Outcome) 6) ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) โดยมีกระบวนการพัฒนาแหล่ง

เรียนรู้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) สำรวจแหล่งเรียนรู้ (Survey) 2) วิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ (SWOT analysis) 3) วางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Plan) 4) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Develop) 5) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Instruct) 6) นิเทศ ติดตาม ประเมินและสรุปผล (Supervise and assess) 7) ทบทวนการปฏิบัติงาน (AAR : After Action Review) ผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของปริญญา จันทะคาม (2561) ที่พบว่า องค์ประกอบของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มี ดังนี้ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ การตรวจสอบ การนิเทศติดตามและประเมินผล การปรับปรุง การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

3. ผลการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน มีความถูกต้องทุกรายการ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ได้รับการรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม และเมื่อนำไปทดลองใช้กับโรงเรียนบ้านคลองแห้งวิทยา ด้านพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครู อยู่ในระดับดีเยี่ยม และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ ด้านความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของพยุ่ง ใบแย้ม (2558) ที่พบว่าประสิทธิภาพของการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมีประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด การสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด ร้อยละ 100 การทดลองใช้โดยบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา มีประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด

4. ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านทัพยายปอน ด้านแหล่งเรียนรู้ทั้ง 23 แห่งมีคุณภาพอยู่ในระดับมากขึ้นไป ด้านพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูที่ใช้แหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับดีเยี่ยม และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนผ่านเกณฑ์ ด้านความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของ ประยูร บุญใช้ และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2558) ที่พบว่าหลังจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน ครูมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐานผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 80 ทุกคน ครูร้อยละ 100 สร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐานมีคุณภาพระดับดีมาก จำนวน 2 คน และระดับดีจำนวน 10 คน และมีสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของอภิสิทธิ์ กิ่งนาคน (2558) ที่พบว่า หลังการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโดยปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการ ระบบดูแล และสภาพแวดล้อมแต่ละแห่งดีขึ้นมีผลการประเมินจากคณะกรรมการติดตามโดยรวมอยู่ในระดับมาก และผู้ให้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) เป้าหมาย 2) ปัจจัยนำเข้า 3) กระบวนการ 4) ผลผลิต 5) ผลลัพธ์ 6) ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งมีกระบวนการ คือ สำรวจแหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ วางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ นิเทศ ติดตาม ประเมินสรุปผล และทบทวนการปฏิบัติงาน สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนควรสร้างความตระหนักให้กับครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

2.2 โรงเรียนควรกำหนดบทบาทของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ให้เข้าใจในบทบาทของตนเองในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

2.3 โรงเรียนควรมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบสื่อดิจิทัลเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมในช่วงเกิดการแพร่ระบาดของโรค หรือมีเหตุการณ์ให้ต้องเรียนแบบออนไลน์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัญญาภัทร พรหมโสภา. (2560). **แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการใฝ่หาความรู้ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดร เขต 3**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. (2565). **แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา.
- ประยูร บุญใช้ และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์. (2558). การวิจัยและพัฒนารูปแบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาในชุมชนรอบหนองหารจังหวัดสกลนคร. **วารสารบัณฑิตศึกษา**. 12(58). 185-193.
- ปริญญญา จันทะคาม. (2561). **แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พยุ่ง ใบแย้ม. (2558). การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา. **วารสารสารสนเทศ**. 14(1). 23-34.
- พระครูสังฆรักษ์ธรรม ธรรมรัตน์ (กัลดัสสม). (2561). **แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โรงเรียนบ้านทัพยายปอน. (2562). **รายงานการประเมินตนเอง (SAR) ปีการศึกษา 2561**. อุทัยธานี: โรงเรียนบ้านทัพยายปอน.
- สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา. (2554). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **แหล่งเรียนรู้โรงเรียนดีใกล้บ้าน**. กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพมหานคร: พรินทวนกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561**. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.
- อภิสิทธิ์ กิ่งนาคม. (2558). **การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1
ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้*

THE PRIORITY NEEDS IN DEVELOPING SECONDARY SCHOOL TEACHERS IN
CONSORTIUM RAYONG 1 BASED ON THE CONCEPT OF EXPERT LEARNER

¹ศุภฤกษ์ วัฒนศรี Supharoek Wattanasri ²อภิรดี จรียารังสีโรจน์ Apiradee Jariyarangsiroge

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: 6480081127@student.chula.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 12 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 39 คน และครูผู้สอนจำนวน 294 คน รวมทั้งสิ้น 345 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($PNI_{modified} = 0.804$) เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีความสามารถสร้างและบูรณาการความรู้ มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified} = 0.977$) รองลงมา คือ ด้านการมีแรงจูงใจและความพยายามในการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.839$) ด้านการมีความสามารถประเมินการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับ ($PNI_{modified} = 0.787$) ด้านการมีความรู้และกลวิธีในการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.776$) และด้านการมีเป้าหมายการเรียนรู้ มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด ($PNI_{modified} = 0.640$) ด้านรูปแบบและวิธีการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ของครูมีความถี่สูงสุดคือการปฏิบัติงานตามโครงการที่รับมอบหมาย รองลงมาคือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง

คำสำคัญ: การพัฒนาครู, ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้, ความต้องการจำเป็น, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The objective of this research was to study the needs assessment in teacher development of the Secondary School in Consortium Rayong 1 based on the concept of expert learner. This study was conducted with descriptive research methods. The population was 12 secondary schools under Consortium Rayong 1 Secondary Educational Service Area. There were 345 informants, including school directors 9 people, vice directors 39 people, and teachers 294 people. The research instruments were the needs assessment questionnaires of developing teacher of the secondary schools in Consortium Rayong 1 based on the concept of expert learner. The data was analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and $PNI_{modified}$. The research shows that the priority need index overall was 0.804 ($PNI_{modified} = 0.804$). Create and integrate knowledge was the highest priority need index ($PNI_{modified} = 0.977$) when analyzed each expert learner attribute aspect, followed by having the motivation and effort to learn ($PNI_{modified} = 0.839$), able to assess learning and give feedback ($PNI_{modified} = 0.787$), knowledge and learning strategies ($PNI_{modified} = 0.776$) and have learning goals ($PNI_{modified} = 0.640$), respectively. The guidelines for developing teachers of the Secondary School in Consortium Rayong 1 to be expert learner were Developing through project work assignments, and Self – directed learning.

Keywords: Teachers Development, Expert Learner, Needs Assessment, Secondary Schools.

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างสูงเป็นยุคแห่งโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลให้โลกเป็นหนึ่งเดียว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม (ดิศพร ศรีสวัสดิ์, 2540) ดังนั้น การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์จึงมีความสำคัญต้องวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้คนไทยมีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ยกย่องคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) การวางกรอบการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มีความมุ่งหมายที่จะเร่งเพิ่มศักยภาพของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อฐานรากและเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสรรค์ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทันทั่วทั้งที่ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของ

ตลาดงาน และการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันจากกระแสโลกาภิวัตน์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ครูเป็นบุคคลที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายอย่างมีคุณภาพเป็นองค์ประกอบหนึ่งในหลายองค์ประกอบในการพัฒนาและจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน หรือการศึกษาตามอัธยาศัย และไม่ว่าจะมีเทคโนโลยีทันสมัยเพียงใดก็ตามครูยังมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการจัดการเรียนการสอน ครูคือผู้กำหนดอนาคตของคนในชาติ ชาติใดก็ตามที่ได้ครูเป็นคนที่มีความรู้เป็นคนเสียสละตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์ของนักเรียนชาตินั้นจะได้พลเมืองที่เก่ง ฉลาด มีศักยภาพ และมีความสามารถ (รุ่ง แก้วแดง, 2542)

เมื่อสังคมโลกเปลี่ยนไปบทบาทของครูไทยในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยโดยครูต้องช่วยแก้ไขและชี้แนะความรู้ทั้งถูกผิดที่ผู้เรียนได้รับจากสื่อภายนอกรวมทั้งสอนให้รู้จักการคิดวิเคราะห์ กลั่นกรองความรู้อย่างมีวิจารณญาณ ก่อนนำข้อมูลไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม นอกจากนี้ ครูยังต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและต้องพัฒนาทักษะจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของตนเอง (ณอมพร เลหาจรัสแสง, 2556) ต้องเป็นครูมืออาชีพที่รอบรู้ทั้งเนื้อหาวิชาการและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี เป็นครูที่มีคุณภาพรักในวิชาชีพและพร้อมที่จะเรียนรู้พัฒนาดตนเองสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้พัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพสามารถแข่งขันกับโลกภายนอกและปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันได้ (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556) ดังนั้นการพัฒนาครูจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงขึ้นเพื่อสร้างและพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ (ธรรารัตน์ มาลัยแก้ว, 2558) และเพื่อสร้างและพัฒนาครูให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้เพื่อเป็นผู้นำในการพัฒนาด้านวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับบริบทสังคมยุคปัจจุบันอันเป็นการส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพวิชาชีพครู เป็นต้นแบบให้กับผู้เรียนในอนาคต ซึ่งการพัฒนาบุคลากรสามารถใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อโจทย์วัตถุประสงค์ของการพัฒนาและสมรรถนะที่ต้องการ ทั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นการผสมผสานวิธีระหว่างการพัฒนาบุคลากรในระหว่างการทำงาน (on-the-job development) และการพัฒนาบุคลากรนอกเวลาการทำงาน (off-the-job development) เข้าด้วยกันเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาของตนเอง (สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา, 2564)

แนวความคิด “ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้” หมายถึง บุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในกระบวนการเรียนรู้ Zimmerman (2002) ได้กล่าวว่า การเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้จะต้อง กำหนดเป้าหมาย จัดระเบียบ ตรวจสอบตนเอง และประเมินตนเองในขั้นตอนต่างๆ ในระหว่างกระบวนการที่ได้มาซึ่งความรู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้จะตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ที่สมเหตุสมผลกับตนเอง เลือกและใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับ Ertmer & Newby (1996) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้คือ คนที่มีการวางแผน ตั้งเป้าหมาย และพัฒนาดตนเองตามแผนที่วางไว้ ทำให้ปฏิบัติภาระงานและสามารถสะท้อนผลการปฏิบัติภาระงานของตนเองได้ ช่วยให้ครูมีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองตามความสามารถ สติปัญญา และรูปแบบการเรียนรู้ที่สามารถบรรลุเป้าหมายสูงสุดของตนเอง ได้รับความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต อีกทั้งพัฒนาดตนเองให้เท่าทันกับความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

โรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง มีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด

ให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพระดับสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย มีพันธกิจที่ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมีสมรรถนะตรงตามสายงาน รวมทั้งมีการกำหนดกลยุทธ์และมาตรการในการดำเนินงาน โดยในกลยุทธ์ที่ 3 การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษามีมาตรการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติการสอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถนำความรู้ประสบการณ์ไปพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทำให้สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาได้ตามเป้าหมายและส่งเสริมความก้าวหน้าของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีวิทยฐานะตามที่กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง, 2564) ประกอบกับ โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองทุกโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (eastern economic corridor: eec) ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อตอบโจทย์ 12 อุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น อุตสาหกรรมดิจิทัล อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ อุตสาหกรรมยานยนต์อนาคต อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมระบบราง อุตสาหกรรมการบิน อุตสาหกรรมการพัฒนาบุคลากรและการศึกษา เป็นต้น เพื่อให้ไปถึงจุดมุ่งหมายนั้นครูต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ และโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 เป็นโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาที่มีเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่เอื้อให้คนในพื้นที่และทุกภาคส่วนร่วมพลังร่วมจัดการศึกษา เรียนรู้ การสร้างและใช้นวัตกรรมการศึกษาาร่วมกันเพื่อตอบโจทย์ผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาของพื้นที่จังหวัดระยองที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

จากสภาพที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาครูตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ ถือเป็นเป้าหมายให้การจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นและพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ และมีความสนใจที่ต้องการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้เพื่อพัฒนาครูให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาผู้เรียนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ในสหวิทยาเขตระยอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 12 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนละ 1 คน รวม 12 คน รองผู้อำนวยการจากทุกโรงเรียน รวม 39 คน และครูผู้สอนจากทุกโรงเรียน

294 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 345 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่ง และวิทยฐานะ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ เป็นแบบตอบสองคู่ (Dual – response format) มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ระดับของ John W. Best (1981) ได้แก่ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้และการพัฒนาครู กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย สร้างผังโครงสร้างเครื่องมือและข้อคำถามในการสอบถามให้ชัดเจนตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย โดยกำหนดแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ได้ข้อคำถามทั้งหมด 21 ข้อ และหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปมาใช้ พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีจำนวน 16 ข้อ และข้อที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 มีจำนวน 5 ข้อ รวมทั้งฉบับมีค่า IOC เท่ากับ 0.92 แสดงว่าแบบสอบถามที่จะนำไปใช้วัดได้ตรงตามจุดประสงค์ รวมทั้งตรวจสอบและปรับแก้ไขถ้อยคำภาษาให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ในการออกหนังสือราชการผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (e-office) เวียนแจ้งไปยังโรงเรียนในสหวิทยาเขตระยอง 1 ทั้ง 12 โรงเรียนในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้ให้ข้อมูลดำเนินการตอบแบบสอบถามรูปแบบออนไลน์ จากระบบสควาร์โค้ด ผ่าน Google Form ใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 14 วัน ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 345 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นอยู่ภายใต้การให้คำปรึกษาแนวทางในการเก็บข้อมูลจากอาจารย์ที่ปรึกษาและแบบสอบถามทุกฉบับ ผ่านการตรวจสอบแล้วว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามครบถ้วนทุกประเด็นคำถามอย่างสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์โดยคำนวณความต้องการจำเป็นจากสูตรการคำนวณค่าดัชนีความต้องการจำเป็น แล้วจึงจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ โดยเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ โดยภาพรวมตามคุณลักษณะของผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ ในภาพรวม

แนวคิดผู้เชี่ยวชาญ ด้านการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ		
1. มีเป้าหมายการเรียนรู้	2.812	0.411	ปานกลาง	4.611	0.238	มากที่สุด	0.640	5
2. มีแรงจูงใจและความ พยายามในการเรียนรู้	2.591	0.524	ปานกลาง	4.765	0.229	มากที่สุด	0.839	2
3. มีความรู้และกลวิธีในการ เรียนรู้	2.604	0.384	ปานกลาง	4.625	0.235	มากที่สุด	0.776	4
4. มีความสามารถสร้างและ บูรณาการความรู้	2.344	0.297	น้อย	4.633	0.233	มากที่สุด	0.977	1
5. มีความสามารถประเมิน การเรียนรู้และให้ข้อมูล ย้อนกลับ	2.617	0.280	ปานกลาง	4.676	0.300	มากที่สุด	0.787	3
เฉลี่ยรวม	2.604	0.184	ปานกลาง	4.653	0.917	มากที่สุด	0.804	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.604$, $S.D. = 0.184$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีเป้าหมายการเรียนรู้ ($M = 2.812$, $S.D. = 0.411$) รองลงมา คือ ด้านการมีความสามารถประเมินการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับ ($M = 2.617$, $S.D. = 0.280$) ด้านการมีความรู้และกลวิธีในการเรียนรู้ ($M = 2.604$, $S.D. = 0.384$) ด้านการมีแรงจูงใจและความพยายามในการเรียนรู้ ($M = 2.591$, $S.D. = 0.524$) ทั้งนี้ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีความสามารถสร้างและบูรณาการความรู้ ($M = 2.344$, $S.D. = 0.297$)

สภาพที่พึงประสงค์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.653$, $S.D. = 0.917$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีแรงจูงใจและความพยายามในการเรียนรู้ ($M = 4.765$, $S.D. = 0.229$) รองลงมา คือ ด้านการมีความสามารถประเมินการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับ ($M = 4.676$, $S.D. = 0.300$) ด้านการมีความสามารถสร้างและบูรณาการความรู้ ($M = 4.633$, $S.D. = 0.233$) ด้านการมีความรู้และกลวิธีในการเรียนรู้ ($M = 4.625$, $S.D. = 0.235$) ทั้งนี้ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีเป้าหมายการเรียนรู้ ($M = 4.611$, $S.D. = 0.238$)

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ ในภาพรวม คือ 0.804 ($PNI_{modified} = 0.804$) โดยลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการมีความสามารถสร้างและบูรณาการความรู้ ($PNI_{modified} = 0.977$) รองลงมา คือ ด้านการมีแรงจูงใจและความพยายามในการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.839$) ด้านการมีความสามารถประเมินการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับ ($PNI_{modified} = 0.787$) ด้านการมีความรู้และกลวิธีในการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.776$) ทั้งนี้ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีเป้าหมายการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.640$)

2. รูปแบบและวิธีการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์รูปแบบและวิธีการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 345 ฉบับ จำแนกตามรูปแบบการพัฒนา ได้แก่ 1) การพัฒนาในระหว่างการปฏิบัติงาน (On-the-Job Training) และ 2) การพัฒนานอกเวลาการปฏิบัติงาน (Off-the-Job Training) โดยมีรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รูปแบบและวิธีการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้

ลำดับความต้องการจำเป็น		วิธีการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้							
		การพัฒนาบุคลากรในระหว่างการปฏิบัติงาน (On-the-Job Development)				การพัฒนาบุคลากรนอกเวลาการปฏิบัติงาน (Off-the-Job Development)			
		ประเด็น							
		การปฏิบัติงานตามโครงการที่	การหมุนเวียนงาน	การฝึกปฏิบัติงานในตำแหน่งหรือ	การได้รับการโค้ช	การจัดอบรม/สัมมนา	การเรียนรู้ด้วยตนเอง	การฝึกอบรมทางไกล	การศึกษาดูงาน
1. การมีความสามารถสร้างและบูรณาการความรู้ ($PNI_{modified} = 0.977$)	F	215	340	140	270	172	280	197	205
	P	62.32	98.55	40.58	78.26	49.68	81.16	57.10	59.42

ลำดับความต้องการจำเป็น	ประเด็น	วิธีการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้							
		การพัฒนาบุคลากรในระหว่างการทำงาน (On-the-Job Development)				การพัฒนาบุคลากรนอกเวลาการทำงาน (Off-the-Job Development)			
		การปฏิบัติงานตามโครงการที่	การหมุนเวียนงาน	การฝึกปฏิบัติงานในตำแหน่งหรือในตำแหน่งหรือ	การได้รับการโค้ช	การจัดอบรม/สัมมนา	การเรียนรู้ด้วยตนเอง	การฝึกอบรมทางไกล	การศึกษาดูงาน
2. การมีแรงจูงใจและความพยายามในการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.839$)	F	297	126	217	282	160	111	108	168
	P	86.09	36.52	62.90	81.74	46.38	32.17	31.30	48.70
3. การมีความสามารถประเมินการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับ ($PNI_{modified} = 0.787$)	F	305	211	112	197	317	240	98	238
	P	88.41	61.16	32.46	57.10	91.88	65.57	28.41	68.99
4. การมีความรู้และกลวิธีในการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.776$)	F	315	298	85	245	160	335	179	183
	P	91.30	86.38	24.64	70.01	46.38	97.10	51.88	53.04
5. การมีเป้าหมายการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.640$)	F	179	75	82	267	189	244	96	298
	P	51.88	21.74	32.77	77.39	54.78	70.72	27.83	86.38

หมายเหตุ F: Frequency Value, P: Percentage, $PNI_{modified}$: Modified Priority Needs Index

เมื่อพิจารณารูปแบบและวิธีการพัฒนาครูในภาพรวม พบว่า วิธีการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้มีความคล้ายคลึงกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า รูปแบบการพัฒนาครูที่สามารถพัฒนาการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ได้ครอบคลุมคุณลักษณะการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ส่วนใหญ่มีจำนวน 2 วิธีการ ได้แก่ 1) การปฏิบัติงานตามโครงการที่ได้รับมอบหมาย และ 2) การเรียนรู้ด้วยตนเอง

บทความนี้เป็นเพียงการนำเสนอผลการพัฒนาครูมาผนวกกับประเด็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดในพัฒนาครูตามคุณลักษณะของผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ ซึ่งได้มาจากการใช้เกณฑ์การประเมินความต้องการจำเป็นที่กำหนดว่า ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เท่ากับหรือมากกว่า 0.300 ถือว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) ซึ่งจะสามารถนำ

ข้อมูลที่ค้นพบนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางการพัฒนาครูและดำเนินการเชิงนโยบายในอนาคต เพื่อส่งเสริมให้ครูเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้

สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 มีวิธีการพัฒนาคุณลักษณะของครูตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ครบทุกคุณลักษณะ แต่ยังไม่เด่นชัด เมื่อพิจารณาตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้รายด้าน พบว่า ด้านการมีเป้าหมายการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 มีเป้าหมายด้านการเรียนรู้ในระดับที่ดีอยู่แล้ว เนื่องจากผู้บริหาร ให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาครูที่ส่งเสริมให้ครูมีเป้าหมายในการพัฒนาตนเอง วางมาตรฐานและกระบวนการเรียนรู้ สร้างวัตถุประสงค์การเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง มีวินัย มีพฤติกรรมหรือทักษะและสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีจุดหมาย ดังที่ Kanfer (1991) ได้เสนอแนวคิดการจัดการตนเองที่เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมประกอบด้วย 4 ขั้นตอนที่สำคัญ ซึ่งหนึ่งในขั้นตอนนั้น ได้แก่การตั้งเป้าหมาย (Goal setting) เป็นทักษะในการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนภายใต้การประเมินความเป็นไปได้สู่การปฏิบัติตามขอบเขตและความสามารถในการตนเอง สอดคล้องกับ กรรณิการ์ แสนสุภาและนเรศ กันธะวงศ์ (2564) ที่กล่าวว่า การตั้งเป้าหมายเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องมาจากการประเมินตนเอง เมื่อบุคคลได้พิจารณาทบทวนถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้ความคาดหวังไม่สอดคล้องกับผลที่เกิดขึ้น ต่อจากนั้นจะเป็นขั้นตอนของการวางเป้าหมายใหม่อย่างรอบคอบและสอดคล้องกับขีดความสามารถของแต่ละบุคคลการตั้งเป้าหมายเป็นการสร้างแรงจูงใจที่นำไปสู่ความสำเร็จ ทั้งนี้ การตั้งเป้าหมายขึ้นอยู่กับจุดหมายที่กำหนดนั้นว่ามีลักษณะอย่างไร มีความเฉพาะเจาะจง และวัดผลได้เพียงใด นอกจากนี้ ความมีพันธะผูกพันกับจุดหมาย (Goal commitment) เพื่อให้บุคคลแน่วแน่กับจุดหมายที่ตนวางไว้และเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้รายด้าน พบว่า การมีแรงจูงใจและความพยายามในการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 มีความต้องการที่จะสร้างแรงจูงใจและความพยายามในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ มีความหวังและความเชื่อ เพื่อเอาชนะอุปสรรคและสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของตนเอง ถึงแม้ว่าโรงเรียนมีการดำเนินการพัฒนาครูให้มีทัศนคติและแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองอยู่แล้ว แต่ก็ยังต้องมีการสร้างแรงบันดาลใจอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ตอบสนองต่อความหลากหลายและความต้องการของครูในด้านต่างๆ ดังที่ กมลพร กัลยาณมิตร (2559) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจ แรงเสริม แรงขับ หรือแรงผลักดันที่ทำให้เกิดความกระตือรือร้น ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการทำให้พฤติกรรมของบุคคลมีพลังทิศทางและมีความรู้สึกมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย มีความสอดคล้องกับสมใจ บุญทานนท์ (2551) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นกระบวนการในการกระตุ้นหรือสร้างให้เกิด

ความรู้สึกแก่นุชย์ในการใช้ความพยายามให้มากขึ้นอย่างเป็นถาวรตลอดไปเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่แต่ละบุคคลต้องการและผลของการบรรลุจุดประสงค์ของแต่ละบุคคลนี้จะส่งผลดีให้เกิดขึ้นกับหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดอยู่และสอดคล้องกับที่ สุชาติา สุขบูรณ์ศิลป์ (2553) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจคือสิ่งที่อยู่ภายในตัวบุคคลเป็นแรงขับเป็นพลังของแต่ละคนที่ทำให้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งจนสำเร็จ โดยมีกระบวนการเกิดจากการที่มนุษย์ทุกคนมีความคาดหวัง ความต้องการ (Needs) และเป้าหมายในชีวิตทำให้เกิดแรงขับ (Drive) เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย (Goals) เพราะฉะนั้นแรงจูงใจจึงมีอิทธิพล ในการกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาทิศทางใดทิศทางหนึ่ง และรักษาพฤติกรรมนั้นไว้เพื่อให้ตนเองนั้นได้สิ่งที่คาดหวังหรือต้องการ

ความต้องการจำเป็นของพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ ที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ การมีความสามารถสร้างและบูรณาการความรู้ แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะที่ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 มีความจำเป็นที่จะพัฒนาการมีความสามารถสร้างและบูรณาการความรู้ของตนเองให้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ครูมีความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ใหม่และบริหารจัดการความรู้ วางมาตรฐานและกระบวนการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ครูวางแนวทางความคิดของตนเองเกี่ยวกับการเรียนรู้ บูรณาการและขยายความรู้ เพื่อปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ในอนาคต เกิดกระบวนการคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ตามที่ ทิศนา ขัมมณี (2554) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของทฤษฎีนี้ไว้ว่า การเรียนรู้ที่ดีเกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเองและด้วยตนเองของผู้เรียนด้วยการสร้างชิ้นงานโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม จะอยู่คงทนผู้เรียนจะไม่ลืมง่ายและจะสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนได้ดี นอกจากนั้น ความรู้ที่สร้างขึ้นเองนี้ยังเป็นฐานให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด วิธีการเรียนรู้นี้คือการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ ความรู้ใหม่นี้จะช่วยให้ผู้เรียนนำไปสร้างสิ่งต่างๆ ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น มีการปรับเปลี่ยนและแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่นทำให้ความรู้เพิ่มพูนขึ้นและกระบวนการนี้จะป็นวงจรต่อเนื่องที่เสริมรับกันและกันภายในตนเองอย่างไม่มีที่สิ้นสุด สอดคล้องกับ ตามที่ ดาวรรุวรรณ ถวิลการ และศิริธัญญา ภิญโญ (2559) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำการสร้างองค์ความรู้ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารและครูในยุค ปัจจุบันหรือในศตวรรษที่ 21 ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2553) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบรายการพฤติกรรมของการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพไว้ว่า 1) เป็นการรวบรวมสังเคราะห์ข้อมูลความรู้จัดเป็นหมวดหมู่และปรับปรุงให้ทันสมัย 2) สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาองค์กรและวิชาชีพ

2. รูปแบบและวิธีการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้

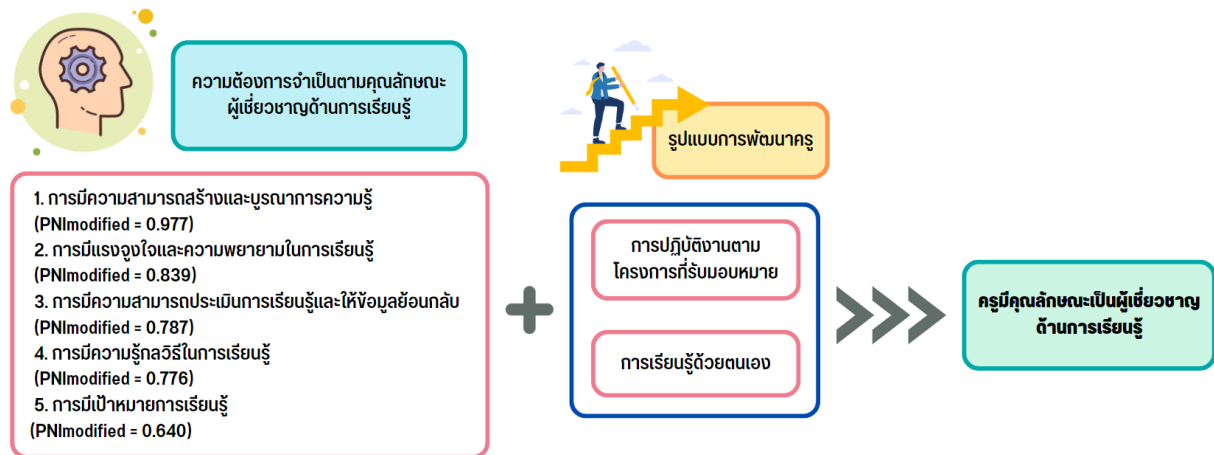
จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและวิธีการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ของครูมีความถี่สูงสุดคือ การพัฒนาในระหว่างการทำงาน (On-the-Job Training) โดยการปฏิบัติงานตามโครงการที่รับมอบหมาย รองลงมาคือการพัฒนานอกเวลาการทำงาน (Off-the-Job Training) โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง แสดงให้เห็นว่า คณะครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 มีความเห็นว่าการพัฒนาครูดังกล่าวสามารถพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับที่ สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา (2564) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ผ่านโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการเป็นผู้นำหรือเป็นผู้ร่วมโครงการ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการ

สอนโดยตรงหรือไม่ก็ได้ การพัฒนาในรูปแบบนี้จำเป็นต้องมีการกำหนดสมรรถนะที่คาดหวังจากการเข้าร่วมโครงการนั้นๆ ให้ชัดเจนและสมรรถนะดังกล่าวควรสนับสนุนและส่งเสริมครูให้มีทักษะในการจัดการเรียนการสอนหรือทักษะการบริหารจัดการที่สูงขึ้นและสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางสายอาชีพของครูในอนาคตตามที่ Knowles (1975) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลใช้ในการสร้างความต้องการในการเรียนรู้ การตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ การทำกิจกรรมเพื่อค้นหาความรู้ เช่น การค้นคว้าเอกสารและแหล่งความรู้ต่างๆ การพบปะบุคลากร การเลือกและการกำหนดแผนการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้กิจกรรม ส่วนใหญ่เกิดขึ้นด้วยตัวเองซึ่งอาจจะได้รับหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นและสอดคล้องกับที่ ชมวรรต ศรีลาคำ (2562) ที่ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการบริหารจัดการตนเองในการเรียนรู้มีจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้การทำกิจกรรมเพื่อค้นหาความรู้โดยการอาจเกิดขึ้นเองที่เกิดจากความอยากรู้จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและจากการกำหนดโดยสถาบันการศึกษา ซึ่งรูปแบบการพัฒนาครูโดยการปฏิบัติงานตามโครงการที่รับมอบหมายและการเรียนรู้ด้วยตนเองจะทำให้ครูได้เพิ่มโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้นแล้วเป็นผู้มีคุณลักษณะตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ การพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นตามข้อย่อยของคุณลักษณะของผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ พบว่า ด้านการมีความสามารถสร้างและบูรณาการความรู้ มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified} = 0.977$) รองลงมา คือ ด้านการมีแรงจูงใจและความพยายามในการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.839$) ด้านการมีความสามารถประเมินการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับ ($PNI_{modified} = 0.787$) ด้านการมีความรู้และกลวิธีในการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.776$) และด้านการมีเป้าหมายการเรียนรู้ มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด ($PNI_{modified} = 0.640$) วิธีการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้มีความคล้ายคลึงกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่างรูปแบบการพัฒนาครูที่สามารถพัฒนาการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ได้ครอบคลุมคุณลักษณะการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ส่วนใหญ่มีจำนวน 2 วิธีการ ได้แก่ 1) การพัฒนาในระหว่างการทำงาน (On-the-Job Training) โดยการทำงานตามโครงการที่รับมอบหมาย และ 2) การพัฒนานอกเวลาการทำงาน (Off-the-Job Training) โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองและหากโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ได้ดำเนินการพัฒนาครูตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ทำให้ปฏิบัติงานและสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเองได้ช่วยให้ครูมีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองตามความสามารถ สติปัญญา และรูปแบบการเรียนรู้ที่สามารถบรรลุเป้าหมายสูงสุดของตนเองได้ ซึ่งผลจากการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1. ผู้บริหารในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง สามารถนำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบายการวางแผนการพัฒนาครูในสถานศึกษาในสังกัด เพื่อให้ครูเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ โดยการปฏิบัติงานตามโครงการที่รับมอบหมาย และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามบริบทของสถานศึกษา และตอบสนองต่อความต้องการของครู โดยการประชุมหารือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนารวมถึงขั้นตอนและวิธีการในการพัฒนาที่ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และ กลยุทธ์ในการพัฒนาครูของสถานศึกษา มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล ความสามารถในการสร้างและบูรณาการความรู้ของครูอย่างสม่ำเสมอ โดยพิจารณาจากพฤติกรรมและผลงานเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการนำความรู้และทักษะที่ได้รับการพัฒนาไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานจริง

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 สามารถบูรณาการรูปแบบและวิธีการพัฒนาการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ของครูให้ครอบคลุมทุกคุณลักษณะ โดยการนำวิธีการพัฒนาครู โดยการปฏิบัติงานตามโครงการที่รับมอบหมาย และ การเรียนรู้ด้วยตนเอง มาจัดทำกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ของครูโดยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารแบบ PDCA หรือนำมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของสถานศึกษา

1.3 ครูนำผลการวิจัยไปพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ใช้ในการปฏิบัติงานโดยการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครู เปิดโอกาสให้มีการพูดคุยซักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนคิด เพื่อพัฒนาตนเองให้มีให้มีคุณลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนครูและลดช่องว่างระหว่างวัยของครูที่แตกต่างกัน เพื่อนำมาวางแผนในการพัฒนาดตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการศึกษาวิจัยและวางแผนการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในอนาคต

2.2 ควรมีการศึกษานวัตกรรมการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งใหม่ในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด และตอบสนองต่อการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะตามแนวคิดผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาเครื่องมือประเมินครูผู้สอนที่สามารถนำไปใช้ประเมินคุณลักษณะผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเน้นประเมินผลเพื่อพัฒนา มากกว่าการประเมินเพื่อตัดสินความสามารถของครู

เอกสารอ้างอิง

- กมลพร กัลยาณมิตร. (2559). แรงจูงใจ 2 ปัจจัย พลังสู่ความสำเร็จ. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 6(3). 175-183.
- กรรณิการ์ แสนสุภา, นเรศ กันทะวงศ์. (2564). การจัดการตนเอง: ทักษะการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน. วารสารศิลปศาสตร์(วังนางเลิ้ง) มทร. พระนคร. 1(1). 25-37.
- ชนวรรต ศรีลำคำ. (2562). ทิศทางการเรียนรู้ด้วยตนเองตามนโยบายประเทศไทย 4.0. วารสารมนุษยศาสตร์ ฉบับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 8(2). 49-62.
- ดาวรรณ ฤทธิการ, ศิริญา ฤทธิโย. (2559). ภาวะผู้นำการสร้างองค์ความรู้สำหรับผู้บริหารและครูใน ศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 12(2). 1-12.
- ดิศพร ศรีสวัสดิ์. (2540). ความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครูสัมคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในยุค โลกาภิวัตน์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2556). ศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้/ผู้เรียนยุคใหม่ vs. การสอน/ผู้สอนยุคใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิตนา แหมมณี. (2554). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธารรัตน์ มาลัยเถาว์. (2558). กลยุทธ์การพัฒนาครูประถมศึกษาตามแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการศึกษาไปสู่การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2542). ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: มติชน
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนคติต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ทิพยวิสุทธี.
- สมใจ บุญทานนท์. (2551). การบริหารการชาย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564. ชลบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2553). คู่มือการปฏิบัติงานของ อนุกรรมการใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา และ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งในส่วนราชการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคม แห่งชาติ ฉบับที่ สิบสอง พ.ศ. 2560- 2564**. แหล่งที่มา https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=6422 สืบค้นเมื่อ 1 พ.ย. 2565.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สืบสกุล นริทรางกูร ณ อยุธยา. (2564). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาแนวใหม่**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุขาดา สุขบำรุงศิลป์. (2553). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนวิศวกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Ertmer, P. A., & Newby, T. J. (1996). The expert learner: Strategic, self-regulated, and reflective. **Instructional science**. 24(1). 1-24.
- Kanfer, F. H. (1991). **Self-management methods**. In F.H., Kanfer & A. Gold-stien, (Eds.). *Helping People Change: A textbook of Methods*. New York: Pergamon.
- Knowles, M. S. (1975). **Self-directed learning: A guide for learners and teachers**. New York: Prentice-Hall.
- Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. **Theory into practice**. 41(2). 64-70.

การศึกษาระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน*
THE STUDY LEVEL OF TEACHER'S DIGITAL SKILLS OF SCHOOL UNDER
BANGKOK METROPOLITAN IN PATHUMWAN DISTRICT

¹วิภาวรรณ ช่างคำ Wiphawan Changkham ²สุกัญญา แซ่มซ้อย Sukanya Chaemchoy

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: maiwipha@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน โดยใช้กรอบแนวคิดทักษะดิจิทัล การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูผู้สอน จำนวน 134 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านของระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน พบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมีระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล ด้านการสื่อสารและทำงานร่วมกันทางดิจิทัล และด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางดิจิทัลมีระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

คำสำคัญ: ทักษะดิจิทัล, การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล, การสื่อสารและทำงานร่วมกันทางดิจิทัล, การสร้างสรรค์นวัตกรรมทางดิจิทัล, ความปลอดภัยทางดิจิทัล

Abstract

The objective of this research was to study the level of Teacher's Digital Skills of school under Bangkok Metropolitan in Pathumwan District by using Teacher's Digital Skills framework. This study was conducted with a descriptive method. The population was teacher of school under Bangkok Metropolitan in Pathumwan District. The informants consisted of 134 teachers who were selected. The research instruments were a rating-scaled questionnaire about the level of Teacher's Digital Skills of school under Bangkok Metropolitan in Pathumwan District. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation. The result showed that study the level of Teacher's Digital Skills of school under Bangkok Metropolitan in Pathumwan District overall was at the medium level. The highest element of

*Received: July 02, 2023, Revised: August 14, 2023, Accepted: August 14, 2023.

which was Digital Technology, followed by Digital Security and Digital Communication & Collaborative, and the lowest level was Digital Creative and Innovation respectively.

Keywords: Digital Skills, Digital Technology, Digital Communication & Collaborative, Digital Creative and Innovation, Digital Security.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กำหนดให้มีการ จัดสรร คลื่น สื่อตัวนำ และโครงสร้างพื้นฐานในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารคมนาคมตลอดจน การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) และจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2560 ได้เห็นชอบแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการ ปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งสำนักงาน ก.พ. ได้มีหนังสือแจ้งเวียนกระทรวง กรม จังหวัด และหน่วยงาน ของรัฐภายใต้กำกับของคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ทุกส่วนราชการหน่วยงานของรัฐ นำทักษะด้านดิจิทัลมาใช้เป็น แนวทางในการพัฒนาข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ความสามารถ ความรู้ ประสบการณ์ และคุณลักษณะ โดยความสามารถจะเป็นองค์ประกอบหลัก ส่วนความรู้ ประสบการณ์ และ คุณลักษณะ โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเริ่มต้น (Early Stage) ระยะกำลังพัฒนา (Developing Stage) และระยะพัฒนา (Mature Stage) ไปดำเนินการนำแนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลดังกล่าวไปปรับใช้ในการ พัฒนาและเสริมสร้างกำลังคนในสังกัด เพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัลต่อไป (สำนักงาน ก.พ., 2562) และในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาเกิดโรคระบาดทางเดินหายใจที่ค้นพบล่าสุดในปี 2019 คือ โรคติดเชื้อไวรัส โควิด 2019 หรือ COVID -19 ซึ่งสถานการณ์แพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ผ่านมานั้นทำให้ กระทรวงศึกษาธิการได้ให้สถานศึกษาในสังกัดและในกำกับปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ พร้อมทั้งให้ส่วนราชการต้น สังกัดกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน (สุจินต์ ภิญญานิล, 2565) จากการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ส่งผลต่อระบบการศึกษาทั้งผู้เรียน ครู สถาบันการศึกษา รวมถึง ผู้ปกครองและชุมชนและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกลายเป็นความปกติใหม่ของทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับ คนรุ่นใหม่ที่เป็นชาวพื้นเมืองดิจิทัล (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2563) โดยเฉพาะประเทศไทยมีเป้าหมายเพื่อ ตอบรับนโยบายประเทศไทย 4.0 ครูในยุคชีวิตวิถีใหม่จึงมีขีดส่งคมในโลกไซเบอร์ในการจัดการศึกษาซึ่งทักษะ ดิจิทัลเป็นทักษะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับครู ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลค้นหา ประเมินทางการศึกษาบนอินเทอร์เน็ต (Perifanou, M., Economides, A. A., & Tzafilkou, K., 2021) ความสามารถทางภาษาดิจิทัล เทคนิคดิจิทัล มัลติมีเดียดิจิทัล ความสามารถทางโทรคมนาคม (Biletska et al, 2021) ความสามารถทางด้าน ICT ซึ่งประกอบด้วยการเรียนรู้เท่าทันข้อมูลเพื่อการสื่อสารการทำงานร่วมกัน สร้างเนื้อหาทางวิทัศน์ความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัย (Rubach, C., & Lazarides, R., 2021)

ครูเป็นวิชาชีพที่มีมานานพร้อมกับมนุษย์ชาติได้รับการพัฒนาและมีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนถึง ปัจจุบัน เมื่อเทคโนโลยีก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลต่อการจัดการศึกษาทั้งในระบบ ครูจึงต้อง ปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและการสร้างนวัตกรรม (ราณีจิน สุทธิ์ และหทัยภัทร จินสุทธิ์, 2564) นำระบบดิจิทัลเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนและเชื่อมต่อทุกภาค ส่วนให้เข้าถึงกัน ครูยังคงมีบทบาทสำคัญเป็นแนวหน้าด้านการศึกษาต่อไป AI คงไม่สามารถแทนที่ครูได้

โดยเฉพาะบทบาทการสร้างสรรคกระบวนการเรียนรู้ที่สูงถึงการพัฒนาสังคมและอารมณของผู้เรียน และครูจะเป็นผู้ตัดสินใจใช้เครื่องมือที่เป็น AI ในการจัดการเรียนการสอนว่าควรใช้เมื่อได้อย่างไร (UNESCO, 2019) ซึ่งแนวทางการพัฒนาการรู้ดิจิทัลสำหรับครู ประกอบด้วย 1) ด้านการใช้การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้เครื่องมืออย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านการสร้างสรรค กระตุ้นการสร้างเจตคติการพัฒนาสื่อการสอนบนแพลตฟอร์มที่หลากหลาย 3) ด้านจริยธรรม การให้ความรู้ทางพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ และการใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย 4) ด้านความเข้าใจส่งเสริมความเข้าใจที่เหมาะสมกับผู้เรียนอย่างมีวิจารณญาณ 5) ด้านการเข้าถึง สนับสนุนอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีให้มีความพร้อมอยู่เสมอ และ 6) ด้านการสื่อสารส่งเสริมการทำงานเป็นทีมผ่านการใช้ดิจิทัล (นวพัฒน์ เก็มกามาณ, 2563)

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เห็นความสำคัญและได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารจัดการเรียนรู้และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร, 2563) จากข้อมูลที่ผ่านมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการศึกษาระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน วิเคราะห์ข้อมูลและจัดลำดับเพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาต่อยอดเป็นแนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน หากครูได้รับการพัฒนาทักษะดิจิทัลในรูปแบบที่เหมาะสมก็จะมีความสามารถและศักยภาพในการทำงานสูงขึ้น พัฒนานักเรียน และพัฒนาโรงเรียน อันเป็นส่วน สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

1.1 ประชากรในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน

1.2 ตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน จำนวน 134 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดตัวอย่างในการวิจัยโดยใช้สูตร Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน $(E) \pm 5\%$ ได้จำนวนทั้งหมด 100 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล เป็นแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 16 ข้อ และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งหมด 26 ข้อ

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะดิจิทัลกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยร่างข้อคำถามในแบบสอบถามตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย ออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรง เชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อ คำถามกับนิยามศัพท์ นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปไว้ใช้ จากการตรวจสอบ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อ มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีจำนวน 20 ข้อ และข้อที่มีค่า เท่ากับ 0.66 มีจำนวน 6 ข้อ รวมทั้งฉบับ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตาม คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำส่งและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยติดตามการให้ข้อมูลจากการสอบถามของกลุ่มกับตัวอย่าง จำนวน 100 คน ผ่านทาง E- Mail โทรศัพท์ และ Line group ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 15 วัน และได้รับการตอบกลับแบบสอบถาม จำนวน 100 คน คิดเป็น ร้อยละ 100.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ได้แก่ ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และข้อมูลระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ทำการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวันจากองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การสื่อสารและการทำงานร่วมกันทางดิจิทัล การสร้างสรรค์นวัตกรรมทางดิจิทัล และความปลอดภัยทางดิจิทัล โดยมีรายละเอียดของผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ในภาพรวม

ข้อ	ทักษะดิจิทัล	ระดับ		แปลผล	ลำดับ
		M	S.D.		
1.	การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	3.39	0.71	ปานกลาง	1
2.	การสื่อสารและการทำงานร่วมกันทางดิจิทัล	3.21	0.71	ปานกลาง	3
3.	การสร้างสรรค์นวัตกรรมทางดิจิทัล	3.17	0.72	ปานกลาง	4
4.	ความปลอดภัยทางดิจิทัล	3.29	0.77	ปานกลาง	2
ภาพรวม		3.26	0.72	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 ระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.29$, $S.D. = 0.72$) เมื่อพิจารณารายด้านระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน พบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีระดับมากที่สุด ($M = 3.39$, $S.D. = 0.71$) รองลงมา คือ ด้านความปลอดภัยดิจิทัล ($M = 3.39$, $S.D. = 0.71$) ด้านการสื่อสารและการทำงานร่วมกันทางดิจิทัล ($M = 3.21$, $S.D. = 0.71$) และด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางดิจิทัล มีระดับน้อยที่สุด ($M = 3.17$, $S.D. = 0.72$)

ตารางที่ 2 ระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ข้อ	ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	ระดับ		แปลผล	ลำดับ
		M	S.D.		
1.	มีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล	3.27	0.77	ปานกลาง	3
2.	มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต	3.51	0.68	มาก	2
3.	มีความสามารถในการค้นหาและใช้ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต	3.62	0.70	มาก	1
4.	มีความสามารถในการใช้โปรแกรมประมวลผลคำ ตารางนำเสนอ ด้วยเทคนิควิธีทางดิจิทัล	3.17	0.72	ปานกลาง	4
เฉลี่ยรายข้อย่อย		3.39	0.71	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 ระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.39$, $S.D. = 0.71$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความสามารถในการค้นหาและใช้ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต มีระดับมากที่สุด ($M = 3.62$, $S.D. = 0.70$) รองลงมา คือ มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ($M = 3.51$, $S.D. = 0.68$) มีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ($M = 3.27$, $S.D. = 0.77$) และมีความสามารถในการใช้โปรแกรมประมวลผลคำ ตารางนำเสนอ ด้วยเทคนิควิธีทางดิจิทัลมีระดับน้อยที่สุด ($M = 3.17$, $S.D. = 0.72$)

ตารางที่ 3 ระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ด้านการสื่อสารและการทำงานร่วมกันทางดิจิทัล

ข้อ	ด้านการสื่อสารและการทำงานร่วมกันทางดิจิทัล	ระดับ		แปลผล	ลำดับ
		M	S.D.		
1.	มีความสามารถในการสื่อสารและทำงานร่วมกับดิจิทัล	3.30	0.65	ปานกลาง	2
2.	มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีติดต่อสื่อสาร โทรคมนาคม	3.43	0.71	ปานกลาง	1
3.	มีความสามารถในการใช้ภาษาทางดิจิทัล วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร การสะท้อนกลับ เพื่อการแก้ไขปัญหา	3.18	0.74	ปานกลาง	3
4.	มีความสามารถในการเป็นผู้นำขับเคลื่อนและเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลให้กับองค์กร	2.94	0.77	ปานกลาง	4
เฉลี่ยรายข้อย่อย		3.21	0.71	ปานกลาง	

จากตารางที่ 3 ระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ด้านการสื่อสารและการทำงานร่วมกันทางดิจิทัล ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.21$, $S.D. = 0.71$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีติดต่อสื่อสาร โทรคมนาคม มีระดับมากที่สุด ($M = 3.43$, $S.D. = 0.71$) รองลงมา คือ มีความสามารถในการสื่อสารและทำงานร่วมกับดิจิทัล ($M = 3.30$, $S.D. = 0.65$) มีความสามารถในการใช้ภาษาทางดิจิทัล วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร การสะท้อนกลับ เพื่อการแก้ไขปัญหา ($M = 3.18$, $S.D. = 0.74$) และมีความสามารถในการเป็นผู้นำขับเคลื่อนและเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัล ให้กับองค์กร มีระดับน้อยที่สุด ($M = 2.94$, $S.D. = 0.77$)

ตารางที่ 4 ระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ด้านการสร้างสรรค นวัตกรรมทางดิจิทัล

ข้อ	ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางดิจิทัล	ระดับ		แปลผล	ลำดับ
		M	S.D.		
1.	มีความสามารถในการสร้างเนื้อหาสื่อมัลติมีเดีย	3.12	0.74	ปานกลาง	3
2.	มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางดิจิทัล เพื่อออกแบบกระบวนการเรียนการสอน	3.17	0.75	ปานกลาง	2
3.	มีความสามารถในการให้บริการทางการศึกษารูปแบบใหม่ ๆ ทางดิจิทัล	3.10	0.73	ปานกลาง	4
4.	มีความสามารถในการใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อประโยชน์เชิงวิชาการ	3.30	0.67	ปานกลาง	1
เฉลี่ยรายข้อย่อย		3.17	0.72	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4 ระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ด้านการสร้างสรรค นวัตกรรมทางดิจิทัล ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.17$, $S.D. = 0.72$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความสามารถในการใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อประโยชน์เชิงวิชาการ มีระดับมากที่สุด ($M = 3.30$, $S.D. = 0.67$) รองลงมา คือ มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางดิจิทัล เพื่อออกแบบกระบวนการเรียนการสอน ($M = 3.17$, $S.D. = 0.75$) มีความสามารถในการสร้างเนื้อหาสื่อมัลติมีเดีย ($M = 3.12$, $S.D. = 0.74$) และมีมีความสามารถในการให้บริการทางการศึกษารูปแบบใหม่ๆทางดิจิทัล มีระดับน้อยที่สุด ($M = 3.10$, $S.D. = 0.73$)

ตารางที่ 5 ระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล

ข้อ	ด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล	ระดับ		แปลผล	ลำดับ
		M	S.D.		
1.	มีความเข้าใจ รักษาอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนในโลกไซเบอร์	3.29	0.78	ปานกลาง	2
2.	มีความสามารถรู้เท่าทันข้อมูล และสื่อสารสนเทศ	3.39	0.79	ปานกลาง	1
3.	มีความสามารถในการเข้าใช้งานเทคโนโลยี เพื่อรักษา ความ	3.24	0.72	ปานกลาง	3

ข้อ	ด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล	ระดับ		แปลผล	ลำดับ
		M	S.D.		
	ปลอดภัย และมั่นคงทางคอมพิวเตอร์				
4.	มีความสามารถในการควบคุม กำกับ และการปฏิบัติตามกฎหมายทางดิจิทัล	3.27	0.80	ปานกลาง	4
เฉลี่ยรายข้อย่อย		3.29	0.77	ปานกลาง	

ตารางที่ 5 ระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.29$, $S.D. = 0.77$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความสามารถรู้เท่าทันข้อมูล และสื่อสารสนเทศ มีระดับมากที่สุด ($M = 3.39$, $S.D. = 0.79$) รองลงมา คือ มีความเข้าใจ รักษาอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนในโลกไซเบอร์ ($M = 3.51$, $S.D. = 0.68$) มีความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยี เพื่อรักษา ความปลอดภัย และมั่นคงทางคอมพิวเตอร์ ($M = 3.27$, $S.D. = 0.77$) และมีความสามารถในการควบคุม กำกับ และการปฏิบัติตามกฎหมายทางดิจิทัล มีระดับน้อยที่สุด ($M = 3.17$, $S.D. = 0.72$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ พบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการศึกษาระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวันพบว่า ระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวันในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความปลอดภัยดิจิทัล ด้านการสื่อสารและการทำงานร่วมกันทางดิจิทัล และด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางดิจิทัล มีระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ ซึ่งผลการดังกล่าวนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ว่า

1. ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมีระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน อยู่ในมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า ครูมีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตค้นหาและใช้ข้อมูลและโปรแกรมประมวลผลคำ ตาราง และนำเสนอด้วยเทคนิควิธีทางดิจิทัล นำมาจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนาวดี เทียงตรง และฉลอง ชาตรุประชีวิน (2565) ด้านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ พบว่า เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลต่างๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ หรือเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ตอบโต้กับผู้เรียนมีการจัดกิจกรรมสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ ผู้สอนมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และ สอดคล้องกับอัญสุชา บุญขันตินาถ (2562) กล่าวว่า ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แทปเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน หรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและบุคลากรภาครัฐทุกคนจะต้องมีทักษะด้านดิจิทัลสำหรับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกณิชา ศิริศักดิ์ (2563) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะดิจิทัลสำหรับครู องค์กรประกอบ

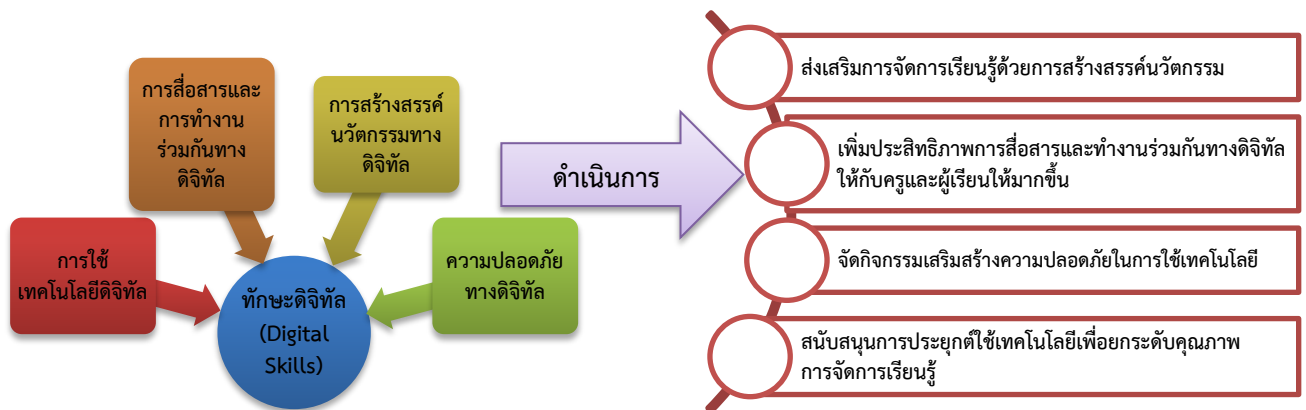

ที่ 2 ทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ความสามารถในการใช้งานสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลพื้นฐานได้อย่างคล่องแคล่ว ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐาน ได้แก่ โปรแกรม Microsoft Word, Microsoft และ Microsoft Excel สื่อดิจิทัลใหม่ๆ ได้แก่ Tablet และ Smartphone และเครื่องมือทางออนไลน์ ได้แก่ Google Hotmail และ Youtube รวมถึงการใช้งานผ่านสังคมออนไลน์ ได้แก่ Facebook และ Line โดยจะต้องสามารถนำสื่อและเทคโนโลยีเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการเรียนและการทำงานให้เหมาะสม และองค์ประกอบที่ 3 การเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง การคัดเลือกสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ที่มีอยู่ในแหล่งต่างๆ มาใช้ในการเรียนและการทำงานได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะต้องคำนึงถึงเนื้อหาระยะเวลา ความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล รวมทั้งสามารถปรับปรุงและดัดแปลงสื่อที่เลือกใช้ให้เหมาะสมกับการเรียนและการทำงานมากที่สุด

2. ด้านการสร้างสรรค่นวัตกรรมทางดิจิทัลอยู่ในระดับน้อยที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า ครูมีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น เนื่องจากมีผลต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานของครู การพัฒนาครูให้สามารถสร้างเนื้อหาสื่อมัลติมีเดีย สร้างสรรค่นวัตกรรมทางดิจิทัลเพื่อออกแบบกระบวนการเรียนการสอน รวมถึงให้บริการทางการศึกษารูปแบบใหม่ๆ และใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อประโยชน์เชิงวิชาการได้อย่างสร้างสรรค์จะทำให้ครูมีศักยภาพมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของสุริยะวชิรวงศ์ไพศาล และคณะ (2564) กล่าวว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่จะต้องมีความคิดริเริ่ม และสามารถสร้างสรรค์รูปแบบการทำงานใหม่ๆ การสร้างสื่อและใช้รูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ๆ อยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคมยุคดิจิทัลโรงเรียนควรรับผิดชอบในการสร้างนวัตกรรมและเครือข่ายแห่งความคิดสร้างสรรค์ภายในที่มีพื้นฐานจากการเรียนรู้ร่วมกันของครูผู้สอนและผู้เรียน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจินต์ ภิญญาณิล (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า การคิดอย่างสร้างสรรค์ของครู ประกอบด้วยการใช้เทคนิคทางการคิดอย่างหลากหลายและมีความคิดริเริ่มในสิ่งที่เป็นประโยชน์โดยครูให้ความสำคัญกับบรรยากาศภายในองค์กรที่สร้างสรรค์ให้เวลาและเปิดโอกาสให้กับบุคลากรในการคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ที่มีการพัฒนาและออกมาอยากสร้างโอกาสให้กับบุคลากร พัฒนาความรู้ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผู้บริหารยังสนับสนุนเรื่องงบประมาณสถานที่และระบบเทคโนโลยีได้ดีทำให้มีบรรยากาศที่สร้างสรรค์ภายในองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของวิวัฒน์ มีสุวรรณ (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมครูด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่มีคุณภาพจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ นวัตกรรมการศึกษาจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยวิถีคิดที่นอกกรอบ การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนควรมีความทันสมัยในยุคดิจิทัลที่ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสนใจทุกที่ทุกเวลา สอดคล้องกับที่ อัจศรา ประเสริฐสิน และคณะ (2560) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัยการจัดการนวัตกรรมการศึกษาส่งเสริมครูให้เป็นนวัตกร โดยการจัดการอบรมให้ความรู้ที่ทันสมัยเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้คำปรึกษาโดยทีมพี่เลี้ยงผ่านระบบออนไลน์การจัดเวทีนำเสนอผลงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การส่งเสริมการใช้นวัตกรรมในชั้นเรียนซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญและขับเคลื่อนพัฒนานวัตกรรมการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยคือกระบวนการศึกษาองค์ประกอบทักษะดิจิทัลและการวัดระดับทักษะดิจิทัลของครูเพื่อจัดลำดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาครูให้เป็นครูที่ทักษะดิจิทัล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน และพัฒนาศักยภาพครูให้สามารถปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลจากการศึกษาระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน สามารถสรุปได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย พบว่า ระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ความปลอดภัยทางดิจิทัล การสื่อสารและทำงานร่วมกันทางดิจิทัล และการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางดิจิทัล ตามลำดับ โดยทั้ง 3 องค์ประกอบดังกล่าวมีความสำคัญและส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครูและผู้เรียนในสถานศึกษา ทั้งนี้ ผู้บริหารควรนำผลจากการศึกษาไปดำเนินการพัฒนาครูให้มีทักษะดิจิทัลใน 3 องค์ประกอบดังกล่าวไปพัฒนาครูโดยการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการสร้างสรรค์นวัตกรรม เพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสาร และการทำงานร่วมกันทางดิจิทัลให้กับครูและผู้เรียนมากขึ้น จัดกิจกรรมเสริมสร้างความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี และสนับสนุนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่า ระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง องค์ประกอบย่อยด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางดิจิทัลมีระดับน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมครู ออกแบบกระบวนการเรียนการสอนสร้างเนื้อหาสื่อมัลติมีเดีย การให้บริการทางการศึกษารูปแบบใหม่ๆ กับผู้เรียนและใช้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เชิงวิชาการในการจัดการเรียนการสอนระหว่างครูกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

1.2 สำนักงานเขตปทุมวัน ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ครูในสังกัดมีทักษะดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา พัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพการทำงานครู ยุกระดับการจัดเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลครูในทุกองค์ประกอบเพื่อเสริมสร้างทักษะดิจิทัลให้ครบทุกด้าน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากประชากรเพียงสำนักงานเขตปทุมวันอย่างเดียวเท่านั้น จึงทำให้ได้ผลการวิจัยทักษะดิจิทัลของครูเพียงสำนักงานเขตเดียว ดังนั้น ควรมีการศึกษาวิจัยในขอบเขตประชากรที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้สามารถนำไปใช้ได้กับทุกโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- กณิชา ศิริศักดิ์. (2563). การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะดิจิทัลสำหรับครู. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ พ.ศ.2545). กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2563). กระซากเปลี่ยนอนาคต : วิเคราะห์ปฏิวัติโควิด. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสพับลิชชิง.
- นวพัฒน์ เก็มกาแมน. (2563). แนวทางการพัฒนาการรู้ดิจิทัลสำหรับครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รัตนาวดี เทียงตรง และฉลอง ชาตรุประชีวิน. (2565). การศึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7(8). 406-417.
- ราณี จินสุทธิ์ และหทัยภัทร จินสุทธิ์. (2564). แนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล. *วารสารครูสภาวิทยจารย์*. 2(2). 1-17.
- วิวัฒน์ มีสุวรรณ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของครูนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีการศึกษาในสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 19(3). 50-61.
- สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2563). รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2563. กรุงเทพมหานคร: สยาม วี อินเทอร์เน็ต.
- สำนักงาน ก.พ. (2562). ทักษะด้านดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล. แหล่งที่มา https://www.ocsc.go.th/digital_skills2#gsc.tab=0 สืบค้นเมื่อ 10 ต.ค. 2565.
- สุจินต์ ภิญญานิล. (2565). การพัฒนาทักษะการสร้างสรค์นวัตกรรมการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID -19) 2019 ของครูโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัด

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ SPMO. **วารสารครุสภาวิทยารจารย์**. 2(1). 116-130.
- สุริยะ วชิรวงศ์ไพศาล และคณะ. (2564). **บทบาทผู้บริหารสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานยุคประเทศไทย 4.0 ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศ**. ในการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายวิจัยสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัสรา ประเสริฐสิน, เทพสุตา จิตรระกุล และจอย ทองกล่อมศรี. (2560). การศึกษาแนวทางการจัดการนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัยของครู. **วารสารบรรณศาสตร์ มศว**. 10(2).78-89.
- อัญสุชา บุญขันตินาถ. (2562). การพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. **วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา**. 39(1). 5-8.
- Biletska, I. O., Paladieva, A. F., Avchinnikova, H. D., & Kazak, Y. Y. (2021). The use of modern technologies by foreign language teachers: developing digital skills. **Linguistics and Culture Review**. 5(S2). 16-27.
- Perifanou M., Economides, A. A., & Tzafilkou, K. (2021). Teachers' Digital Skills Readiness During COVID-19 Pandemic. **International Journal of Emerging Technologies in Learning**. 16(8). 238–251.
- Rubach C., & Lazarides, R. (2021). Addressing 21st-century digital skills in schools-Development and validation of an instrument to measure teachers' basic ICT competence beliefs. **Computers in Human Behavior**. 118. 1-17.
- UNESCO. (2019). **Artificial Intelligence (AI) in Education: Challenges and Opportunities for Sustainable Development**. From <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000366994> Retrieved August 6, 2022.

รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา*

THE ADMINISTRATION MODEL FOR LEARNING NEW STYLE ENGLISH THE
COMMON EUROPEAN FRAMEWORK OF REFERENCE FOR LANGUAGES (CEFR)
SECONDARY LEVEL LINKED TO EDUCATIONAL QUALITY ASSURANCE

¹สิริกาญจน์ ธนวุฒิปิพนิต SiriKarn Tanawutpornpinit

²เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต Sewanee Sikkhabundit ³นิธิมา ยืนยง Nithima Yuenyong

⁴คณิน คานิยาว์ Kanin Khaniyao ⁵กิริติกาญจน์ สดากกร Kiratikan Sadakorn

^{1,5}มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น Western University, Thailand

²มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ North Bangkok University, Thailand

^{3,4}มหาวิทยาลัยปทุมธานี Pathumthani University, Thailand

Corresponding Author E-mail: drsirikarn11@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา 2) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา 3) ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 63 คน การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน มีเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) การพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบฯ ได้องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ (1) การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา (2) กระบวนการบริหาร K-POLC (3) การประกันคุณภาพการศึกษา 3) ประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ตามประเด็นในการตรวจสอบทั้ง 5 ข้อ ได้แก่ 1) การให้ความรู้ 2) การวางแผน 3) การจัดองค์กร 4) การชี้แนะ และ 5) การควบคุม พบว่า 1) มีความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์มากที่สุดทั้ง 5 ข้อ

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหาร, การจัดการเรียนรู้, ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR), การประกันคุณภาพการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the conditions and guidelines for organizing new English language learning according to the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) at the secondary level linked to educational quality assurance, 2) To develop and validate a new English language learning model based on the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) at the secondary level, linked to educational quality assurance, 3) Evaluate the feasibility and usefulness of new English language learning models based on the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) at the secondary level, linked to educational quality assurance. This research was mixed methodology research. The population of the study consisted of 63 respondents including interviews with 5 experts, and in-depth interviews with 5 experts. The instruments used in the study were questionnaires, assessment forms, and semi-structured interviews. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, means, and standard deviation. The research results revealed that: 1) The new English language learning management system according to the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) at the secondary level is linked to overall and individual educational quality assurance to a large extent, 2) Development and verification of the model There are 3 components: (1) organizing new English language learning according to the European Union's Language Proficiency Reference Framework (CEFR), including (2) The K-POLC (3) The educational quality assurance and 3) Results of the assessment of new English language learning management according to the European Union's Language Proficiency Reference Framework (CEFR) at the secondary level, linked to educational quality assurance in terms of feasibility and usefulness according to the issues in Examining all 5 items, namely 1) Providing knowledge, 2) Planning, 3) Organizing, 4) Leading, and 5) Controlling, it was found that all 5 items were most likely and beneficial.

Keywords: Model, Administration, Learning Management, New English According to the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR), Educational Quality Assurance.

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565-2569) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) กฎหมาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานทั้งหลายเหล่านี้ ต่างมีอุดมการณ์เพื่อบ่มิพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติเป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและความสามารถสูง พัฒนาตนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งยังคาดหวังให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา สามารถเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน การปฏิรูปการศึกษาจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุขและมีทักษะชีวิต ซึ่งจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ตามมาตรา 6 ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 ได้ระบุไว้ว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ดำเนินการตาม (3) คือ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเร่งปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกันเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่าด้วยความสำคัญในเรื่องการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยมาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง สาระในมาตรานี้ กล่าวถึงความสำคัญของระบบการประกันคุณภาพที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานของสถานศึกษา เรื่องระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

ปัจจุบันใช้ประกาศกฎกระทรวง เมื่อ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 ที่กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาให้ครอบคลุมเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเสริมสมรรถนะและทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาตน อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการเตรียมความพร้อมรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องเร่งรัดปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะตามที่กำหนดใช้กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) เป็นกรอบความคิดหลักในการจัดการเรียนการสอน

ภาษาอังกฤษของประเทศไทยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินภาษาที่สอง หรือภาษาต่างประเทศ ในปี ค.ศ. 2002 สภาแห่งสหภาพยุโรปได้กำหนดให้ใช้กรอบอ้างอิง CEFR ในการตรวจสอบความสามารถทางภาษา ปัจจุบันกรอบอ้างอิง CEFR ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นมาตรฐานในการจัดลำดับความสามารถทางภาษาของแต่ละบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557)

จากสภาพการจัดการศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ในภาพรวม พบว่า มีประเด็นปัญหาสำหรับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารและครูผู้สอน เช่น ความไม่พร้อมในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสม ครูขาดความรู้ในการพัฒนาตนเองไม่สามารถจัดการสอนได้เต็มศักยภาพ มีเจตคติเชิงลบต่อการสื่อสารตามกรอบอ้างอิง CEFR ไม่เห็นความสำคัญของการสื่อสารภาษาอังกฤษที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ครูไม่ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกับผู้เรียน ผู้บริหาร/หัวหน้ากลุ่มขาดการจัดการความรู้ที่ดี ขาดทักษะการใช้ผ่านโปรแกรมออนไลน์ที่จะกระตุ้นผู้เรียน ขาดการวางแผนของช่วงเวลาในการฝึกทักษะให้กับผู้เรียน ผู้เรียนไม่มีโอกาสแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ระหว่างกัน อีกทั้งยังไม่มีระบบการจัดเก็บความรู้จากประสบการณ์ และบางครั้งครูไม่มีโอกาสเข้ารับการพัฒนาอย่างเต็มที่ โดยข้อมูลดังกล่าวสรุปผลจากการดำเนินการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษตามกรอบมาตรฐาน CEFR ผ่านระบบออนไลน์ของโรงเรียนบ้านค่าย วันที่เริ่มโครงการ 31 สิงหาคม 2565 สิ้นสุด 30 สิงหาคม 2566 ซึ่งทั้งหมดนี้ได้ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของผู้เรียน และคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนที่ได้รับค่อนข้างต่ำ การเรียนการสอนไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เน้นการท่องจำ ไม่เน้นการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทำให้นักเรียนสมัยใหม่คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ไม่เป็น นักเรียนไม่สามารถพัฒนาตัวเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้และไม่ตอบสนองต่อการแข่งขันกับต่างประเทศ (เทอดศักดิ์ ไชยสมปาน, 2563) และจากการรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านค่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง (ซึ่งเป็นโรงเรียนนำร่องการวิจัยนี้) พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย 36.00 และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย 27.80 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน (โรงเรียนบ้านค่าย, 2564)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล (CEFR) ระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียน ซึ่งเป็นจะแนวทางหนึ่งที่จะสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนานักเรียนในโรงเรียนให้มีความรู้ ความสามารถด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษาเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) สรุปได้เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ ครูหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา และครูผู้สอนที่เข้าร่วมโครงการของโรงเรียน รวมจำนวน 63 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยนำข้อมูลที่ผู้วิจัยศึกษา และสังเคราะห์ไว้ในตอนที่ 1 มาวิเคราะห์หาข้อสรุปร่วม จัดทำเป็นกรอบในการยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนที่ 2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านความเหมาะสมและความถูกต้อง โดยผู้เชี่ยวชาญด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง จำนวน 5 คน การตรวจสอบโดยการสรุปเนื้อหาแต่ละประเด็นเพื่อหาลักษณะร่วม (Common Character) และข้อสรุปร่วม (Common Conclusion) ของร่างรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ในด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสรุปเนื้อหาแต่ละประเด็นเพื่อหาลักษณะร่วม (Common Character) และข้อสรุป

ร่วม (Common Conclusion) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยนี้ได้แก่ ค่าสถิติพื้นฐานโดยหา ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักสูตรภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.36) ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.33) ด้านสื่อนวัตกรรม/สารสนเทศ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.36) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.32) ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.33) และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.39) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวม

สภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบ อ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับ มัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักสูตรภาษาอังกฤษ	3.86	0.36	มาก
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.79	0.32	มาก
3. การวัดและประเมินผล	3.54	0.39	มาก
4. สื่อนวัตกรรม/สารสนเทศ	3.80	0.36	มาก
5. การจัดแหล่งเรียนรู้	3.82	0.33	มาก
6. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้	3.75	0.33	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.76	0.16	มาก

2. การพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา ได้องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

2.1 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักสูตรภาษาอังกฤษ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผล 4) สื่อนวัตกรรม/สารสนเทศ 5) การจัดแหล่งเรียนรู้ 6) การจัดบรรยากาศการเรียนรู้

2.2 องค์ประกอบของระบบการบริหารจัดการความรู้ K-POLC ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การให้ความรู้ (Knowledge) 2) การวางแผน (Planning) 3) การจัดองค์กร (Organizing) 4) การชี้นำ (Leading) และ 5) การควบคุม (Controlling)

2.3 องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ โครงการพัฒนาสมรรถนะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

3. การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยการสัมภาษณ์ จำนวน 3 คน พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษาเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ ในการปฏิบัติโดยรวมมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ ได้แก่ 1) การให้ความรู้ 2) การวางแผน 3) การดำเนินงานตามแผน 4) การตรวจสอบ 5) การแก้ไข ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา

ประเด็นในการตรวจสอบ	ความเป็นไปได้	ความเป็นประโยชน์
1. การให้ความรู้	รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตาม	รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตาม
2. การวางแผน	กรอบอ้างอิงความสามารถทาง	กรอบอ้างอิงความสามารถทาง
3. การดำเนินงานตามแผน	ภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR)	ภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR)
4. การตรวจสอบ	ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการ	ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการ
5. การแก้ไข	ประกันคุณภาพการศึกษา มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ	ประกันคุณภาพการศึกษามีความเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ

จากตารางที่ 2 พบว่า จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิกับการบริหารจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยมีประเด็นการพิจารณาทั้ง 5 ข้อ ได้แก่ 1) การให้ความรู้ 2) การวางแผน 3) การดำเนินงานตามแผน 4) การตรวจสอบ 5) การแก้ไข มีการปฏิบัติมากที่สุดทุกข้อ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาศาภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า ศาภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผู้บริหารโรงเรียนมีนโยบายในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) มีภาวะผู้นำเห็นความสำคัญในการสื่อสารด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากในปัจจุบันตามการเปลี่ยนแปลงของชุมชน สังคม และการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการสร้างความเข้าใจให้กับ ครู และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการตรวจสอบปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลชลี ฐปะเทมีย์ (2565) ได้ศึกษาศาภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การนำนโยบายและแนวทางการใช้กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของยุโรปไปปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษาสาขาบริหารการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยทั่วไปโรงเรียนมีการนำกรอบอ้างอิงดังกล่าวไปใช้ในระดับปานกลาง มีการปฏิบัติตามกระบวนการการนำนโยบายการไปปฏิบัติระดับน้อยและโรงเรียนที่มีคะแนน O-NET วิชาภาษาอังกฤษสูง และโรงเรียนที่มีคะแนน O-NET วิชาภาษาอังกฤษต่ำมีการนำนโยบายการใช้กรอบอ้างอิงนี้ไปปฏิบัติแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยโรงเรียนที่มีคะแนนสูงมีการปฏิบัติตามนโยบายมากกว่า ดังนั้น แนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพจึงควรมีการตั้งเป้าประสงค์การเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการสื่อสาร การวัดผล และการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง โดยมีการชี้แจงจุดประสงค์และนโยบายที่ชัดเจน พร้อมกับมอบหมายภารกิจและมีแนวปฏิบัติอย่างเหมาะสมสนับสนุนงบประมาณและองค์ความรู้ที่เพียงพอ ตลอดจนการกำกับติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตรานะวงศ์, กานดา สกุลธนะศักดิ์ มัวร์ และวิสุทธิ์ วิจิตรพัชรารณ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษา อังกฤษตามกรอบมาตรฐานความสามารถด้านภาษาอังกฤษที่เป็นสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 และ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ศาภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามกรอบมาตรฐานความสามารถด้าน ภาษาอังกฤษที่เป็นสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 และ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การสอนการฟังมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาอย่างเป็นระบบและนำข้อมูลจากการศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎีการบริหารการศึกษา การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษาเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา และข้อเสนอแนะจากการศึกษาศาภาพดังกล่าว นำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกัน และออกแบบร่างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา ได้องค์ประกอบ 3

องค์ประกอบ คือ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านหลักสูตรภาษาอังกฤษ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดและประเมินผล 4) ด้านสื่อ นวัตกรรม/สารสนเทศ 5) การจัดแหล่งเรียนรู้ 6) ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ตามโครงการพัฒนาสมรรถนะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ในแต่ละด้านของโครงการพัฒนาสมรรถนะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ องค์ประกอบที่ 2 ได้แก่กระบวนการการบริหาร K-POLC โดยมีการขับเคลื่อนด้วยกระบวนการบริหาร K-POLC ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การให้ความรู้ (Knowledge) 2) การวางแผน (Planning) 3) การจัดองค์กร (Organizing) 4) การชี้นำ (Leading) และ 5) การควบคุม (Controlling) องค์ประกอบที่ 3 การประกันคุณภาพการศึกษา โดยโครงการพัฒนาสมรรถนะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มี 10 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมอบรมวิทยากรแกนนำ 2) กิจกรรมสอบวัดระดับ (Placement Test) นักเรียน 3) กิจกรรมภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน 4) กิจกรรมภาษาอังกฤษในห้องเรียน 5) กิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษในโรงเรียน 6) กิจกรรมเข้าค่ายภาษาอังกฤษในต่างประเทศ 7) กิจกรรมนิเทศ ติดตามประเมินผล 8) กิจกรรมทดสอบหลังเรียนของนักเรียน 9) สรุปผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม 10) การรายงานผลการดำเนินงานของโครงการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำทางวิชาชีพและวิชาการ มีการสนับสนุนและแบ่งปันให้ความสำคัญและส่งเสริมครูผู้สอนให้มีความกระตือรือร้นในการที่จะพัฒนาวิชาชีพด้านภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง นำเสนอความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้เรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น ให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ ส่งเสริมให้ครูสร้างนวัตกรรมที่ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้มีความน่าสนใจ รวมทั้งสื่อต่างๆ ทั้งนี้โดยผ่านกระบวนการปรึกษาหารือพูดคุยในประเด็นของการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีระบบ คอยตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเพื่อนร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ มีการนำแนวคิดและข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยมาปรับเปลี่ยน นำมาใช้แก้ปัญหาและตอบโจทย์ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลชลี ธูปะเตมีย์ และประกอบ คุณารักษ์(2565) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การนำนโยบายและแนวทางการใช้กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของยุโรปไปปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษาสาขาบริหาร การศึกษา ผลการวิจัย พบว่า โดยทั่วไปโรงเรียนมีการนำกรอบอ้างอิงดังกล่าวไปใช้ในระดับปานกลาง มีการปฏิบัติตามกระบวนการการนำนโยบายการไปปฏิบัติระดับน้อย และโรงเรียนที่มีคะแนน O-NET วิชาภาษาอังกฤษสูง และโรงเรียนที่มีคะแนน O-NET วิชาภาษาอังกฤษต่ำ มีการนำนโยบายการใช้กรอบอ้างอิงนี้ไปปฏิบัติแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยโรงเรียนที่มีคะแนนสูงมีการปฏิบัติตามนโยบายมากกว่า

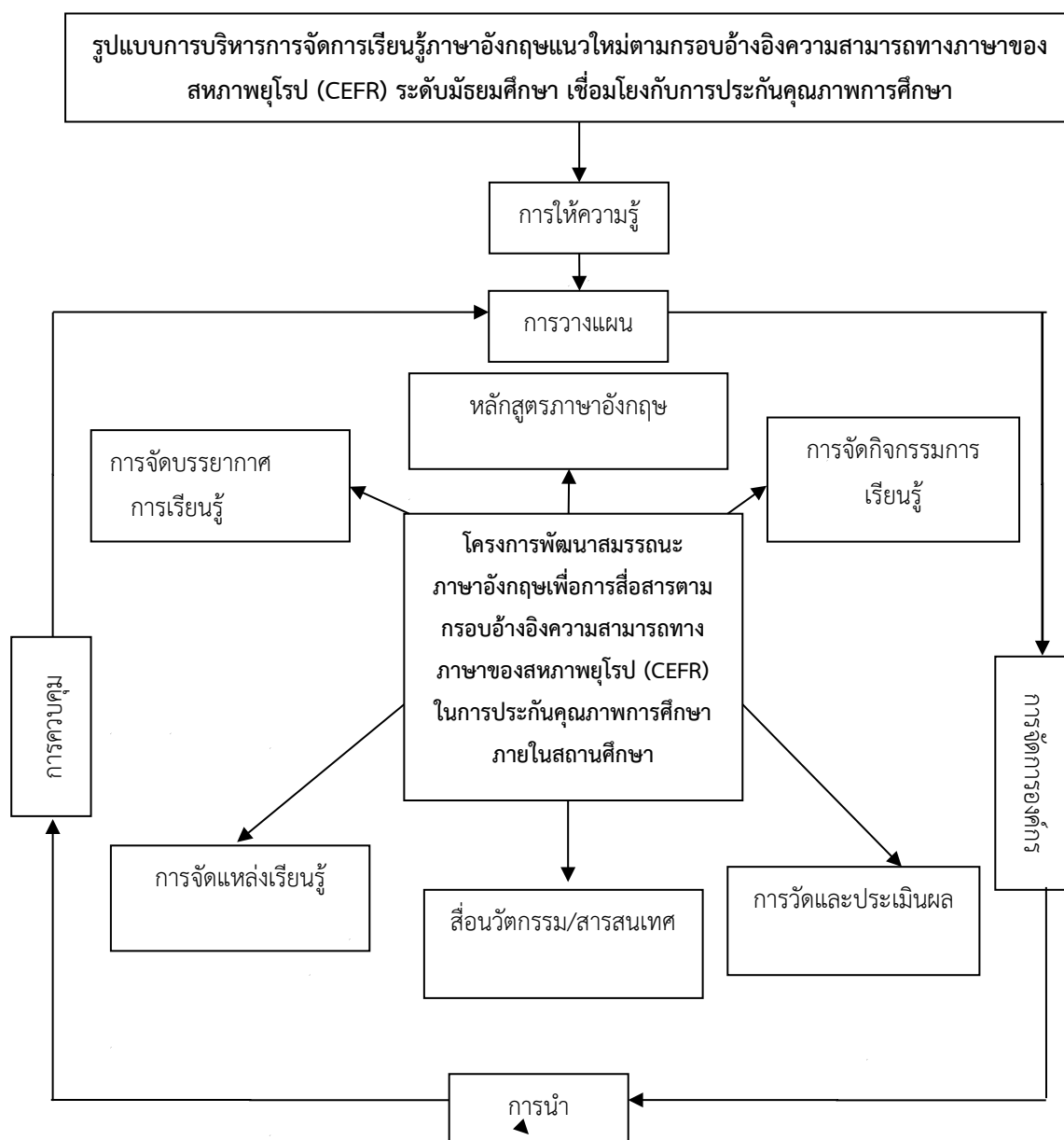
3. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการ

ประกันคุณภาพการศึกษา มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ เพราะสถานศึกษามีการแนะนำนักเรียนให้ตระหนักถึงความรับผิดชอบในการฝึกทักษะภาษาอังกฤษตามกรอบมาตรฐาน CEFR ผ่านระบบออนไลน์ สร้างแรงจูงใจที่จะใช้สื่อออนไลน์ให้เป็นประโยชน์และนักเรียนสามารถการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาสู่การศึกษาต่อและประกอบอาชีพได้ในอนาคต โรงเรียนมีการสร้างความตระหนักและขอความร่วมมือกับผู้ปกครอง/ชุมชนในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษตามกรอบมาตรฐาน CEFR ผ่านระบบออนไลน์อย่างต่อเนื่อง มีการอบรมครูผู้สอนตามโครงการในการใช้สื่อ Vantage Connect ระบบออนไลน์ ครูผู้สอนมีการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษตามกรอบมาตรฐาน CEFR ผ่านระบบออนไลน์ โดยส่งเสริม ติดตาม ตรวจสอบ จัดช่วงเวลาให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการใช้สื่อ Vantage Connect ระบบออนไลน์ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการการวัดประเมินผล จากการใช้สื่อ Vantage Connect ระบบออนไลน์ในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษตามกรอบมาตรฐาน CEFR ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนอย่างจริงจัง ทัวถึง และเน้นให้มีการสนทนา สื่อสารกันทั้งครู นักเรียน ในทุกๆ วัน โดยผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการขยายผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษตามกรอบมาตรฐาน CEFR ใช้สื่อ Vantage Connect ทุกระดับชั้น ทุกปีการศึกษา ตามโครงการการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมาพร ลีภัยรัตน์ (2560) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษาได้ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การพัฒนาบุคลากร 3) การสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา 4) การสร้างทีมงานในการพัฒนานักเรียน 5) การควบคุมคุณภาพ 6) คุณภาพนักเรียน 7) การนำนโยบายคุณภาพสู่การปฏิบัติ และ 8) การบริหารจัดการการประเมินรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา มีความถูกต้อง ความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ดังนั้น องค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบ จึงมีความเป็นประโยชน์แก่การที่นำรูปแบบที่ไปใช้ได้จริง ในรายละเอียดของรูปแบบแต่ละองค์ประกอบมีแนวทาง แนวปฏิบัติและรายละเอียดที่อธิบายไว้ มีความชัดเจนง่ายต่อการปฏิบัติ ครอบคลุมภารกิจของการบริหารจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาจึงเป็นรูปแบบที่สามารถช่วยให้ มีประสิทธิภาพบังเกิดผลดีต่อการการบริหารสถานศึกษาได้อย่างดียิ่ง

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยเป็น รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา อันเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา สรุปเป็นภาพองค์ความรู้การวิจัย ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรทำความเข้าใจและตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี จัดทำโครงการพัฒนาจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา โดยเน้นการปฏิบัติที่เชื่อมโยง

กับการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรสร้างความตระหนัก ความเข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาให้เห็นถึงประโยชน์ดังกล่าว เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการนำรูปแบบฯ ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ควรศึกษาและวิเคราะห์บริบทสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาในทุกมิติ ตามรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ โดยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เป็นองค์ประกอบของการขับเคลื่อนตามงานวิจัยนี้ให้กับบุคลากร และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาองค์ประกอบการบริหารการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในระดับต่างๆ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบการบริหารการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทขององค์การ สถานศึกษาในสังกัดต่างๆ กัน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่

2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กุลชลี ธูปะเตมีย์ และประกอบ คุณารักษ์. (2565). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การนำนโยบายและแนวทางการใช้กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของยุโรปไปปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วารสารการวัดผลการศึกษา. 39(105). 161-174.

เทอดศักดิ์ ไชยสมปาน. (2563). บทความปัญหาการศึกษาไทยและแนวทางการแก้ไข. แหล่งที่มา <http://goto.know.org/blog/jed/59979>. สืบค้นเมื่อ 12 ก.ย. 2566.

โรงเรียนบ้านค่าย. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีโรงเรียนบ้านค่าย. ระยอง: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง.

วิจิตรา นะวงศ์, กานดา สกฤษณะศักดิ์ มัวร์ และวิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์. (2562). แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามกรอบมาตรฐานความสามารถด้านภาษาอังกฤษที่เป็นสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และ 2. วารสารบริหารการศึกษามศว. 16(30). 176-187.

สมาพร ลิ้มยรัตน์. (2560). รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). **คู่มือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแนวใหม่ ตามกรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) ระดับมัธยมศึกษา**. แหล่งที่มา <http://ltu.obec.go.th/english/2013/index.php/th/2012-08-08-10-26-5/74-cefr>. สืบค้นเมื่อ 2 มี.ค. 2566.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 2579**. แหล่งที่มา <https://www.moe.go.th//แผนการศึกษาแห่งชาติ-พ-ศ-2560>. สืบค้นเมื่อ 2 ก.พ. 2563.
- Krejcie, R.V.; & Morgan, D.W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.
- Likert, Rensis. (1932). **The Method of Constructing and Attitude Scale**. In Reading in Fishbein, M (Ed.). *Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานีตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม*

THE PRIORITY NEEDS IN ACADEMIC MANAGEMENT DEVELOPMENT
OF THE SECONDARY SCHOOLS UNDER NONGTHABURI SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA BASED ON THE CONCEPT
OF ENVIRONMENTALLY FRIENDLY LIFESTYLE

¹ศุภา อังการบุรณะ Supasa Anggaburana

²อภิรดี จรรย์รังษิโรจน์ Apiradee Jariyarangsiroge

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: supasa.sp@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานีตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย มีประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี มีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอน จำนวน 144 คน มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.966 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานีตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในภาพรวม คือ 0.448 ($PNI_{Modified} = 0.448$) เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.451$) รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{Modified} = 0.449$) และการประเมินผลมีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.444$) เมื่อพิจารณาตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รายข้อย่อยที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดจากทั้ง 3 ด้านในการบริหารวิชาการ คือ การตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ และร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การบริหารวิชาการ, ผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

This research article aims to study the needs assessment in academic management development of the secondary schools under Nonthaburi Secondary Educational Service Area based on the concept of environmentally friendly lifestyle. This study was conducted with descriptive research methods. The population was 18 secondary schools under Nonthaburi Secondary Educational Service Area. There were 144 informants, including school directors, academic deputy directors, department heads, and teachers. The research instruments were the needs assessment questionnaires of developing academic management of the secondary schools under Nonthaburi Secondary Educational Service Area based on the concept of environmentally friendly lifestyle, and the reliability is 0.966. The data was analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and $PNI_{Modified}$. The research shows that the priority need index overall was 0.448 ($PNI_{Modified} = 0.448$). Instruction aspect was the highest priority need index ($PNI_{Modified} = 0.451$) when analyzed each academic management aspect, followed by curriculum development ($PNI_{Modified} = 0.449$) and assessment ($PNI_{Modified} = 0.444$), respectively. When considering in terms of environmentally friendly lifestyle, the environmental awareness was the highest priority needs index in three aspects of academic management.

Keywords: Needs Assessment, Academic Management, Environmentally Friendly Lifestyle, Secondary Schools.

บทนำ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของโลกในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้เกิดสัญญาณการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ในหลายด้าน ครอบคลุมตั้งแต่การตั้งถิ่นฐานตามความเจริญก้าวหน้าของสังคมเมือง ความสะดวกสบายด้านการคมนาคม รวมทั้งการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับระดับความเจริญทางเทคโนโลยี (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, 2564) จากความก้าวหน้าและการพัฒนาอย่างพลิกผัน ทำให้ผู้คนต่างหันไปให้ความสำคัญต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ แต่กลับหลงลืมที่จะคำนึงถึงการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยเกื้อหนุนที่จำเป็นต่อการผลิตเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้สอดคล้องกับสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Greenpeace, 2021) ในทางกลับกัน หากมนุษย์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวโดยปราศจากความระมัดระวัง จะส่งผลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งนับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นตามมา (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561) อย่างไรก็ตาม การก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลควบคู่ไปกับการมีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นับเป็นความท้าทายอย่างมาก การตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีจึงนับเป็นหนึ่งในแนวทางการเตรียมความพร้อมในโลกยุคใหม่อันจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนต่อไป

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้น ทุกคนต่างมุ่งเป้าไปที่การศึกษาซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกอย่างเป็นรูปธรรม ดังเช่น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) รวมทั้งแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 18 การเติบโตอย่างยั่งยืนที่มีจุดเน้นในด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมของประเทศไทยให้มีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) แต่จากรายงานข้อเสนอของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปี พ.ศ. 2561 เกี่ยวกับการปลูกฝังจิตสำนึกใส่ใจสิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชนไทย พบว่า เด็กไทยควรมีบทบาทในการรักษาสภาพแวดล้อมมากขึ้น เนื่องจากการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในสิ่งแวดล้อม ควรเริ่มพัฒนาตั้งแต่วัยเด็ก ดังนั้น การส่งเสริมให้เด็กไทยมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสิ่งแวดล้อม จะช่วยหล่อหลอมให้เยาวชนเกิดจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมนำมาสู่การมีวิถีชีวิตอย่างยั่งยืนและเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561)

อนึ่ง การจะเกิดคุณลักษณะของผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้นั้น ต้องเกิดจากการบ่มเพาะผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผ่านการจัดการเรียนรู้และสัมผัสประสบการณ์ตรงด้านสิ่งแวดล้อม (สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย, 2560) โดยแนวคิดที่สามารถตอบสนองให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Sustainable Lifestyle) ของสุกัญญา แซ่ม้อย และคณะ (2563) ที่คำนึงถึงการตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัด และร่วมกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติ การมีความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ การมีรอบความคิดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การใช้เทคโนโลยีสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการมีทักษะการสร้างสรรค์พลังร่วมในวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกันกับ Cohen (2017) ที่ได้กล่าวไว้ว่า หากบุคคลได้รับการปลูกฝังให้มีคุณลักษณะของผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จะทำให้บุคคลเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Kang, J., Martinez, C. M. J., & Johnson, C., 2021) ดังนั้น การส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมผ่านการจัดการศึกษาจะนำมาสู่การมีความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนเห็นถึงความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรมและมีสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมได้

จังหวัดนนทบุรีตั้งอยู่ในเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ โดยลักษณะพื้นที่ตั้งของจังหวัดนนทบุรีกว่าร้อยละ 90 เป็นพื้นที่สีเขียวที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดนนทบุรี คือ การใช้ที่ดินจำนวนมากไปกับสิ่งปลูกสร้าง เนื่องจากอัตราการขยายตัวของถิ่นที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นผลทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีจำนวนลดลง ตลอดจนสูญเสียพื้นที่สีเขียวในด้านเกษตรกรรมและนันทนาการ (สำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดนนทบุรี, 2565) นอกจากนี้ ปริมาณขยะมูลฝอยในจังหวัดนนทบุรีมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จากสถิติปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ปี พ.ศ. 2564 แสดงให้เห็นว่า ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 3.68 เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณขยะมูลฝอยในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งหากหน่วยงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีแนวทางในการจัดการกับปัญหาขยะอย่างถูกต้องอาจ

ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นลำดับต่อมา (สำนักงานสถิติจังหวัดนนทบุรี, 2564)

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนสร้างเสริมคุณภาพชีวิตทางสิ่งแวดล้อมให้ประชาชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 18 โรงเรียนจึงได้กำหนดพันธกิจในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ ด้วยการพัฒนาผู้เรียนให้เพียบพร้อมด้านวิชาการและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี, 2565) ประกอบกับผลการประเมินภายนอก รอบสาม และรอบสี่ (พ.ศ. 2552-2563) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 18 โรงเรียนพบว่า ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาทักษะการคิด และร่วมกันวางแผนเพื่อนำความรู้การปฏิบัติจริงในประเด็นของการรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สร้างสังคมและสิ่งแวดล้อมที่พึงประสงค์ต่อไป (สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย, 2560)

ทั้งนี้ การนำแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มาปรับใช้กับโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำเป็นต้องพิจารณาจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทเชิงพื้นที่ ซึ่งการบริหารงานวิชาการอันประกอบไปด้วยการจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา (จรุณี แก้วเอี่ยม, 2557) เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมและเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมกระบวนการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าว ผ่านกระบวนการทางการบริหารวิชาการ อันจะนำไปสู่การผลิตพลเมืองที่มีคุณภาพบนพื้นฐานของการดำรงชีวิตร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 18 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือ

ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 18 คน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนละ 1 คน รวม 18 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระ 1 คน รวม 54 คน และครูผู้สอน โรงเรียนละ 5 คน รวม 90 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 144 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual-response format) มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ระดับ ของ John W. Best (1981)

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการบริหารวิชาการ กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย สร้างผังโครงสร้างเครื่องมือและข้อคำถามในการสอบถามให้ชัดเจนตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย โดยกำหนดแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ได้ข้อคำถามทั้งหมด 59 ข้อ และหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปมาใช้ พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีจำนวน 56 ข้อ และข้อที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 มีจำนวน 3 ข้อ รวมทั้งฉบับมีค่า IOC เท่ากับ 0.98 แสดงว่าแบบสอบถามที่จะนำไปใช้วัดได้ตรงตามจุดประสงค์ รวมทั้งตรวจสอบและปรับแก้ไขถ้อยคำภาษาให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าความเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.966 ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในระดับดีมาก หมายถึง แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ได้จริง (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นในการออกหนังสือราชการผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (e-office) เวียนแจ้งไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 18 โรงเรียนในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้ให้ข้อมูลดำเนินการตอบแบบสอบถามรูปแบบออนไลน์ จากระหัสคิวอาร์โค้ด ผ่าน Google Form ใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 14 วัน ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 95.833 โดยในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นอยู่ภายใต้การให้คำปรึกษาแนวทางในการเก็บข้อมูลจากอาจารย์ที่ปรึกษาและแบบสอบถามทุกฉบับ ผ่านการตรวจสอบแล้วว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามครบถ้วนทุกประเด็นคำถามอย่างสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยคำนวณความต้องการ จำเป็นจากสูตรการคำนวณค่าดัชนีความต้องการจำเป็น แล้วจึงจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหาร วิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชนบทบุรี ตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชนบทบุรี ตามแนวคิดผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมตามองค์ประกอบผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ขอบข่ายการ บริหาร วิชาการ	ประเด็น	ผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม					เฉลี่ย รวม	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
		การตระหนักรู้ถึง คุณค่า ข้อจำกัด ของทรัพยากร ธรรมชาติ และ ร่วมกันรักษา สิ่งแวดล้อม	การมีความพร้อม รับมือกับภัยพิบัติ และการ เปลี่ยนแปลง ของธรรมชาติ	การมีกรอบ ความคิดที่ เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม	การใช้เทคโนโลยีสี เขียวที่เป็นมิตร และแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อม	การมีทักษะ การสร้างสรรค์ พลังร่วมใน วิถีชีวิตที่ เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม		
1. การพัฒนา หลักสูตร	PNI _{Modified}	0.493	0.462	0.457	0.433	0.404	0.449	2
	ลำดับ	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	-	
2. การจัด การเรียนรู้	PNI _{Modified}	0.465	0.490	0.416	0.455	0.395	0.451	1
	ลำดับ	(2)	(1)	(4)	(3)	(5)	-	
3. การ ประเมินผล	PNI _{Modified}	0.456	0.454	0.454	0.433	0.423	0.444	3
	ลำดับ	(1)	(2)	(2)	(4)	(5)	-	
เฉลี่ยรวม	PNI _{Modified}	0.471	0.469	0.442	0.452	0.407	0.448	-
ลำดับความต้องการจำเป็น		1	2	4	3	5	-	-

จากตารางที่ 1 ลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวม คือ 0.448 (PNI_{Modified} = 0.448) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีผลดังนี้

ด้านการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.451$) เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดอันดับแรก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบของผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ การมีความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ และการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ ($PNI_{Modified} = 0.490$) การตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม

($PNI_{Modified} = 0.465$) การใช้เทคโนโลยีสีเขียวที่เป็นมิตรและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ($PNI_{Modified} = 0.455$) การมีกรอบความคิดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ($PNI_{Modified} = 0.416$) และการมีทักษะการสร้างสรรค์พลังร่วมในวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ($PNI_{Modified} = 0.395$)

ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{Modified} = 0.449$) เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดอันดับที่สอง เมื่อพิจารณาเรียงองค์ประกอบของผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ การตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ และร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม ($PNI_{Modified} = 0.493$) การมีความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ และการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ ($PNI_{Modified} = 0.462$) การมีกรอบความคิดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ($PNI_{Modified} = 0.457$) การใช้เทคโนโลยีสีเขียวที่เป็นมิตรและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ($PNI_{Modified} = 0.433$) และการมีทักษะการสร้างสรรค์พลังร่วมในวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ($PNI_{Modified} = 0.404$)

ด้านการประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.444$) เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดอันดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาเรียงองค์ประกอบของผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ การตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม ($PNI_{Modified} = 0.456$) การมีความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ ($PNI_{Modified} = 0.454$) การมีกรอบความคิดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ($PNI_{Modified} = 0.454$) การใช้เทคโนโลยีสีเขียวที่เป็นมิตรและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ($PNI_{Modified} = 0.433$) และการมีทักษะการสร้างสรรค์พลังร่วมในวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ($PNI_{Modified} = 0.423$)

ผลการวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามข้อย่อยของขอบข่ายการบริหารวิชาการ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ขอบข่ายการบริหารวิชาการ และข้อย่อยของ ขอบข่ายการบริหารวิชาการ		ประเด็น	องค์ประกอบผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม					เฉลี่ย รวม
			การตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ และร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม	การมีความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ และการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ	การมีกรอบความคิดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	การใช้เทคโนโลยีสีเขียวเป็นมิตรและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม	การมีทักษะการสร้างสรรค์พลังร่วมในวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	
1. การพัฒนาหลักสูตร (2)	การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของหลักสูตร	$PNI_{Modified}$ (ลำดับ)	0.463 (2)	0.486 (1)	0.432 (3)	0.427 (4)	0.377 (5)	0.437 (3)
	การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของหลักสูตร	$PNI_{Modified}$ (ลำดับ)	0.511 (1)	0.476 (2)	0.459 (3)	0.428 (4)	0.424 (5)	0.459 (1)
	การกำหนดโครงสร้างและรายวิชาในหลักสูตร	$PNI_{Modified}$ (ลำดับ)	0.504 (1)	0.425 (4)	0.480 (2)	0.443 (3)	0.411 (5)	0.452 (2)
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	$PNI_{Modified}$ (ลำดับ)	0.468 (3)	0.509 (1)	0.409 (4)	0.484 (2)	0.394 (5)	0.452 (2)
	การจัดกิจกรรม	$PNI_{Modified}$	0.483	0.521	0.413	0.494	0.398	0.461

ขอข่ายการบริหารวิชาการ และข้อย่อยของ ขอข่ายการบริหารวิชาการ	ประเด็น	องค์ประกอบผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม					เฉลี่ย รวม
		การตระหนักรู้ ถึงคุณค่า ข้อจำกัด ของทรัพยากร ธรรมชาติ และ ร่วมกันรักษา สิ่งแวดล้อม	การมีความ พร้อมรับมือกับ ภัยพิบัติ และ การ เปลี่ยนแปลง ของธรรมชาติ	การมีกรอบ ความคิดที่ เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม	การใช้ เทคโนโลยีที่ เขียวที่เป็น มิตรและ แก้ปัญหา สิ่งแวดล้อม	การมีทักษะ การสร้างสรรค์ พลังร่วมในวิถี ชีวิตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม	
เสริมหลักสูตร	(ลำดับ)	(3)	(1)	(4)	(2)	(5)	(1)
การจัดสภาพ บรรยากาศ สื่อและแหล่งเรียนรู้	PNIModified	0.447	0.442	0.428	0.493	0.392	0.440
	(ลำดับ)	(2)	(3)	(4)	(1)	(5)	(3)
3. การประเมินผล (3)	การออกแบบและ พัฒนาเครื่องมือการ ประเมินผลการเรียนรู้	PNIModified	0.398	0.423	0.472	0.465	0.450
		(ลำดับ)	(5)	(4)	(2)	(3)	(3)
	การประเมินผล การเรียนรู้	PNIModified	0.507	0.469	0.440	0.491	0.418
		(ลำดับ)	(1)	(3)	(4)	(2)	(5)
	การประเมินหลักสูตร	PNIModified	0.498	0.466	0.441	0.465	0.402
		(ลำดับ)	(1)	(2)	(4)	(3)	(5)
	การนำผลการประเมิน หลักสูตรไปใช้	PNIModified	0.425	0.458	0.465	0.320	0.378
	(ลำดับ)	(3)	(2)	(1)	(5)	(4)	(4)

จากตารางที่ 2 ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามข้อย่อยของขอข่ายการบริหารวิชาการ มีผลดังนี้

ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดอันดับแรก เมื่อพิจารณารายข้อย่อยของขอข่ายการบริหารวิชาการ สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด (PNIModified = 0.461) รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (PNIModified = 0.452) และการจัดสภาพบรรยากาศ สื่อและแหล่งเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด (PNIModified = 0.440)

ด้านการพัฒนาหลักสูตร เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดอันดับที่สอง เมื่อพิจารณารายข้อย่อยของขอข่ายการบริหารวิชาการ สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด (PNIModified = 0.459) รองลงมา คือ การกำหนดโครงสร้างและรายวิชาในหลักสูตร (PNIModified = 0.452) และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด (PNIModified = 0.437)

ด้านการประเมินผล เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดอันดับสุดท้าย เมื่อพิจารณารายข้อย่อยของขอข่ายการบริหารวิชาการ สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ การประเมินผลการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด (PNIModified = 0.464) รองลงมาคือ การประเมินหลักสูตร (PNIModified = 0.454) รองลงมาคือ การออกแบบและพัฒนาเครื่องมือการประเมินผลการเรียนรู้ (PNIModified = 0.450) และการนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้ มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด (PNIModified = 0.408)

สามารถสรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร และการประเมินผล ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ รายชื่อย่อยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อเรียงลำดับรายองค์ประกอบผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า การมีความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ และการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ด้านการพัฒนาหลักสูตร รายชื่อย่อยการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อเรียงลำดับรายองค์ประกอบผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า การตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม มีความต้องการจำเป็นสูงสุด และการประเมินผล รายชื่อย่อยการประเมินผลการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อเรียงลำดับรายองค์ประกอบผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า การตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ และร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม มีความต้องการจำเป็นสูงสุด

บทความนี้เป็นเพียงการนำเสนอผลการบริหารวิชาการมาผนวกกับประเด็นผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดในการบริหารวิชาการ 3 อันดับแรก ซึ่งได้มาจากการใช้เกณฑ์การประเมินความต้องการจำเป็นที่กำหนดว่า ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) เท่ากับหรือมากกว่า 0.300 ถือว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) ซึ่งจะสามารถนำข้อมูลที่ค้นพบนี้ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการและดำเนินการเชิงนโยบายในอนาคต เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สำคัญในการนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมคือ 0.448 ($PNI_{Modified} = 0.448$) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการประเมินผล มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผนวกกับการพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ รายชื่อย่อยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ และการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตร รายชื่อย่อย การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของหลักสูตร เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ และร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม มีความต้องการจำเป็นสูงสุด และด้านการประเมินผล รายชื่อย่อย การประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ และร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม มีความต้องการจำเป็นสูงสุด จึงมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ด้านการจัดการเรียนรู้ รายชื่อย่อย พบว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นสูงสุด เมื่อเรียงลำดับรายองค์ประกอบผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า การมีความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ และการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่า ผู้เรียนยังขาดความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับเหตุการณ์ทางธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้น

ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเชื่อมโยงองค์ความรู้และทักษะไปสู่การปฏิบัติจริงในสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนขาดการฝึกฝนให้ผู้เรียนมีความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ชนก คำชู (2558) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง อันจะนำไปสู่การมีทักษะชีวิตอย่างรอบด้าน และเติบโตเป็นพลเมืองที่มีภูมิคุ้มกันในอนาคตต่อไป เช่นเดียวกันกับการศึกษาของชัตติยา ชัตติยวรา, ราชศักดิ์ สุวรรณนิจศิริ และชวนพบ เอียวสานุรักษ์ (2564) ที่แสดงให้เห็นว่า การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ผ่านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเผชิญกับภัยพิบัติ รวมทั้งมีแนวทางในปรับตัวให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ด้านการพัฒนาหลักสูตร รายช้อย่อย พบว่า การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และเมื่อเรียงลำดับรายการองค์ประกอบผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า การตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ และร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ และร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ยังไม่มีการดำเนินการอย่างชัดเจน ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ยังคงขาดการมุ่งเน้นในเรื่องของการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของหลักสูตร เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งการกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของหลักสูตรนับเป็นหนึ่งในกระบวนการเริ่มต้นสำคัญของการจัดการศึกษาที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนต่อไป อีกทั้งยังเป็นตัวชี้วัดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมที่จะสามารถแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งใช้สิ่งแวดล้อมที่มีอย่างคุ้มค่าและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับเมฆา นวลศรี และกุลชาติ พันธวรกุล (2564) ซึ่งได้พบว่า การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สถานศึกษาสามารถกำหนดแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับวาริรัตน์ แก้วอุไร (2564) ซึ่งได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ รวมไปถึงความต้องการของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ด้านการประเมินผล รายช้อย่อย พบว่า การประเมินผลการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และเมื่อเรียงลำดับรายการองค์ประกอบผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า การตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ยังขาดการระบุถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะการประเมินการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นในปัจจุบันเน้นการทดสอบและเป็นการตัดสินผลลัพธ์การเรียนรู้ปลายทาง ไม่ได้เป็นไปเพื่อประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับการศึกษาของสมเกียรติ แก้วเกาะสะบ้า (2563) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การประเมินผลการเรียนรู้ ไม่ได้เป็นไปเพื่อตัดสินผล แต่เป็นไปเพื่อประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของโลก

ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ตรงกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล (2563) ที่ได้กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนรู้ ควรมุ่งเน้นในด้านการพัฒนาเจตคติและพฤติกรรมของผู้เรียน มากกว่าการประเมินเพียงแค่ความรู้ ความจำเพียงอย่างเดียว

เมื่อพิจารณากรอบองค์ประกอบผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า การตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ และร่วมกันรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม เป็นรายข้อย่อยที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ยังไม่มีการส่งเสริมการตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ และร่วมกันรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมให้กับผู้เรียน อันเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างจิตสำนึกใส่ใจสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรม การร่วมรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างยั่งยืนต่อไป โรงเรียนจึงควรเร่งดำเนินการดังกล่าว อย่างเร็วที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Kang, J., Martinez, C. M. J., & Johnson, C. (2021) ที่กล่าวว่า ในปัจจุบันสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการช่วยบ่มเพาะผู้เรียนให้เห็นถึงคุณค่า และความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะนำไปสู่การมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืนต่อไป

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยคือการพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นตามข้อย่อยของขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดอันดับที่หนึ่ง รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดอันดับที่สอง และด้านการประเมินผล เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดอันดับสุดท้าย เมื่อวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นตามองค์ประกอบผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ การตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ และร่วมกันรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม การมีความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ และการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ การใช้เทคโนโลยีสีเขียวที่เป็นมิตรและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม การมีรอบความคิดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการมีทักษะการสร้างสรรค์พลังร่วมในวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเมื่อนำความต้องการจำเป็นของขอบข่ายการบริหารวิชาการมาผนวกกับความต้องการจำเป็นตามองค์ประกอบผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดเป็นความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และหากโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ได้ดำเนินการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม และเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อันจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความสำเร็จอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป ซึ่งผลจากการศึกษาสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ รายชื่อย่อย การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และเมื่อเรียงลำดับรายองค์ประกอบผู้มีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า การมีความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ และการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรเร่งพัฒนาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเชื่อมโยงองค์ความรู้ ทักษะการคิด และร่วมกันวางแผนเพื่อนำความรู้สู่การปฏิบัติจริงในสถานการณ์ต่างๆ อันจะนำไปสู่การมีทักษะชีวิตอย่างรอบด้าน และเติบโตเป็นพลเมืองที่มีภูมิคุ้มกันในอนาคตต่อไป

1.2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร รายชื่อย่อยการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของหลักสูตร มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และเมื่อเรียงลำดับ รายองค์ประกอบผู้มีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า การตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ และร่วมกันรักษาสีเขียว มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ให้สอดคล้องกับบริบทสถานการณ์ทางสิ่งแวดล้อม

1.3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประเมินผล รายชื่อย่อย การประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และเมื่อเรียงลำดับรายองค์ประกอบผู้มีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า การตระหนักรู้ถึงคุณค่า ข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ และร่วมกันรักษาสีเขียว มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สะท้อนถึงการมีคุณลักษณะของผู้มีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งใช้วิธี การประเมินผลที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวัดและวางแผนแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดผู้มีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นแนวการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในอนาคต

2.2 ควรมีการศึกษานวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดผู้มีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งใหม่ในการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด และตอบสนองต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของผู้มีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ประเมินคุณลักษณะผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเน้นประเมินผลเพื่อพัฒนา มากกว่าการประเมินเพื่อตัดสินความสามารถของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). **ระดมสมองเด็กไทย ดูแลรักษาสีเขียวเมืองคุณภาพ**. แหล่งที่มา <http://www.mnre.go.th/th/news> สืบค้นเมื่อ 5 ก.ค. 2565.
- ชัตติยา ชัตติยวรา, ราชศักดิ์ สุวรรณนัจศิริ, และชนวนพ เอย์วานุรักษ์. (2564). ชุมชนกับการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติแผ่นดินไหว กรณีศึกษาบ้านนาย ตำบลวังเงิน อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง. **วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 24(1). 35-48.
- จตุภูมิ เขตจัตุรัส. (2559). การพัฒนารูปแบบการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาด้านทักษะการคิดขั้นสูงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การประยุกต์แนวคิดการประเมินแบบแผนที่ผลลัพธ์. **Journal of Educational Administration Khon Kaen University**. 12(2). 195-207.
- จตุณี แก้วเอียน. (2557). **เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ**. กรุงเทพมหานคร: ชานเมืองการพิมพ์.
- บรรจง ลาวะลี. (2562). คุณธรรมสำหรับผู้บริหารในศตวรรษที่ 21. **วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์**. 3(1). 50-65.
- ปณณัฐมา มาเชค. (2564). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุค Thailand 4.0. **Journal of Information and Learning**. 32(3). 83-91.
- พิญนิชร์ โสคำ, พร้อมพิไล บัวสุวรรณ, และ สุดารัตน์ สารสว่าง. (2562). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. **Journal of Educational Review Faculty of Education in MCU**. 6(3). 185-194.
- พิมพ์ชนก คำชู. (2558). **การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามแนวทางคาร์ลอร์ฟเพื่อพัฒนาทักษะในรายวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์บุรี.
- พุทธินันท์ บุญเรือง. (2562). **รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเศรษฐกิจสีเขียวในจังหวัดอุดรดิตถ์**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เมษา นวลศรี และกุลชาติ พันธวรกุล. (2564). การวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. **Journal of Modern Learning Development**. 6(6). 266-282.
- วารินทร์ แก้วอุไร. (2564). **การพัฒนาหลักสูตรจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2563). **การประเมินการเรียนรู้ใน New normal**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศศิธร บัวทอง. (2560). การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. **Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)**. 10(2). 1856-1867.

- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). **ทฤษฎีการทดสอบแบบมาตรฐานเดิม**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ แก้วเกาะสะบ้า. (2563). การออกแบบแบบปรับเหมาะกับการวิจัย การวัด และประเมินผล. **วารสารการวัดประเมินผลวิจัยและสถิติทางสังคมศาสตร์**. 1(2). 1-10.
- สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย. (2560). **การใช้ชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม**. แหล่งที่มา <https://adeq.or.th/life-for-environmental>. สืบค้นเมื่อ 5 ก.ค. 2565.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3. (2565). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 3 ปี พ.ศ. 2563-2565 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3**. นนทบุรี: กลุ่มนโยบายและแผนงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (2564). **Digital Transformation จาก New Normal สู่ Next Normal**. แหล่งที่มา <https://www.depa.or.th/th/article-view/digital-transformation-new-normal-next-normal> สืบค้นเมื่อ 5 ก.ค. 2565.
- สำนักงานสถิติจังหวัดนนทบุรี. (2564). **รายงานวิเคราะห์สถานการณ์การจัดทำข้อมูลเชิงพื้นที่จังหวัดนนทบุรี**. นนทบุรี: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนนทบุรี.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดนนทบุรี. (2565). **แผนแม่บทและพื้นที่เป้าหมายการจัดรูปที่ดินฯ ของจังหวัดนนทบุรี**. นนทบุรี: สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดนนทบุรี.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย และคณะ. (2563). การออกแบบนโยบายการพลิกโฉมระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตในปี 2040. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cohen, S. A. (2017). Understanding the Sustainable Lifestyle. **Annals of tourism research**. 37(3). 7-10.
- Greenpeace. (2021). **How to take care of our planet during the pandemic and beyond**. From <https://www.greenpeace.org/earth-day-how-to-take-care-of-our-planet-during-the-pandemic-and-beyond/> Retrieved March 20, 2022.
- John W. Best. (1981). **Research in Education**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Kang, J., Martinez, C. M. J., & Johnson, C. (2021). Minimalism as a sustainable lifestyle: Its behavioral representations and contributions to emotional well-being. **Sustainable Production and Consumption**. 27. 802-813.

ความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครู
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ*

THE PRIORITY NEEDS OF THE SOCIAL AND EMOTIONAL LEARNING SKILLS OF
TRIAMUDOMSUKSAPATTANAKARN SCHOOL TEACHERS

¹จิณณวัตร ปานจิ้น Jinnawat Panjeen ²นันทรัตน์ เจริญกุล Nantarat Charoenkul

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: 6480012927@student.chula.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 4 คน และครูผู้สอนจำนวน 207 คน รวมทั้งสิ้น 212 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNImodified) ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม สภาพปัจจุบันของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในภาพรวม พบว่า ทักษะด้านความสัมพันธ์มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด (PNImodified = 0.931) รองลงมา คือ การตระหนักรู้ตนเอง (PNImodified = 0.809) และการตัดสินใจที่รับผิดชอบ (PNImodified = 0.753)

คำสำคัญ: การพัฒนาครู, ทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคม, ความต้องการจำเป็น, โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

Abstract

The main objectives of this research were to: 1) study the current and desirable states of the social and emotional learning skills of Triamudomsuksapattanakarn school teachers; 2) study the priority needs of the social and emotional learning skills of Triamudomsuksapattanakarn school teachers. This study was conducted using a descriptive research approach. The population was Triamudomsuksapattanakarn school. The informants were a school director, 4 vice directors, and 207 teachers, totally 212. The research instrument was a questionnaire on the current state and the desirable state of Triamundompattanakarn school teachers' social and emotional learning skills. The data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and PNImodified. The research results showed that, overall, the current state of social and emotional learning skills was at a moderate level, while the desirable state was, overall, at the highest level. The research results also showed that the priority need index, overall, was 0.769 (PNImodified = 0.769), with the highest PNI modified on relationship skill (PNImodified = 0.931), followed by self-awareness (PNImodified = 0.809), and responsible decision making (PNImodified = 0.753), respectively.

Keywords: Teachers Development, Social and Emotional Learning Skill, Needs Assessment, Triamudomsuksapattanakarn School.

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ในหมวดหมู่ที่ 12 กล่าวถึงความเชื่อมโยงของหมวดหมู่วิทยาศาสตร์ชาติและเป้าหมายหลักของแผนไว้ว่า ประเทศไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต มุ่งตอบสนองเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 จำนวน 2 เป้าหมาย ได้แก่ การพัฒนาคนสำหรับยุคใหม่ โดยการพัฒนาคนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงสอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิต เป้าหมาย สามารถสร้างงานอนาคต และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งการมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

เป้าหมายสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาคือคุณภาพการศึกษา (Education Quality) ในการดำเนินการเพื่อไปสู่ความสำเร็จนั้น ครูจะต้องได้รับเสริมสร้างสมรรถนะด้านหลักสูตร นวัตกรรมพัฒนา และการใช้ระบบ E-learning และสมรรถนะด้านการสื่อสาร ใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน โดยเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจ ขวัญกำลังใจ และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ในด้านการบริหารจะต้องสามารถสร้างให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ เน้นการพัฒนาด้านวิชาการ (Academic Focus) เสริมสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกความมีคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนและครูผู้สอนมีความพึงพอใจและมีความสุขกับการเรียนการสอน (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2552)

การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันเปรียบบุคลากรเสมือนรากฐานหรือเสาหลักสำคัญขององค์กรหากองค์กรมีรากฐานและเสาหลักที่แข็งแกร่งก็จะสามารถเผชิญกับอุปสรรคปัญหาภายใต้สภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างราบรื่น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์ยุคใหม่จะเน้นการพัฒนาบุคลากร ให้มีความสามารถตรงตามวัตถุประสงค์ที่องค์กรต้องการ (วนิดา วาดีเจริญ, 2556) ด้วยเหตุนี้ความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการบริหารงานบุคคลจึงเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเพราะเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการบริหารให้องค์กรอย่างมีประสิทธิภาพที่จะได้มาซึ่งบุคลากรที่เปรียบพร้อมด้วยคุณสมบัติมาปฏิบัติงานเป็นระยะเวลาที่ต่อเนื่องยาวนาน

ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลมีความก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว (Digital Disruptive World) และเต็มไปด้วยความกดดันภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สังคมไทยจึงได้รับอิทธิพลจากสังคมโลกที่มีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ ที่หลากหลาย อาทิ ด้านเทคนิควิทยาการรูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นผลมาจากการแข่งขันทางด้านเทคโนโลยีและเศรษฐกิจ นำมาซึ่งวัฒนธรรมวัตถุนิยมที่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมหรือรูปแบบของการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไปด้วย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่องค์กรต่างๆ มุ่งแสวงหาบุคคลที่มีความฉลาดทางสติปัญญา (IQ) (มนูญ สรรค์คุณากร, 2562)

อย่างไรก็ตาม สังคมให้ความสำคัญกับความฉลาดทางอารมณ์ (EI) เพราะในยุคปัจจุบันบุคคลที่มีความรู้ความสามารถจำเป็นต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติในด้านความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยบริหารการจัดการอารมณ์ของตนเองให้เป็นผู้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และทำให้เป็นคนกล้าคิดกล้าทำ ภายอยู่บนพื้นฐานของความสมดุลผลโดยยังมีความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากสมดุลด้านอารมณ์สามารถลดอุปสรรคด้านอารมณ์ที่เข้ามาขัดขวางความคิดอ่านและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนำไปสู่ความไม่ตรึงที่ดี และมีความประนีประนอม (มะลิ ประดิษฐ์แสง, 2559)

นอกจากนี้ ความฉลาดทางสังคมยังคงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับทุกคนในฐานะสัตว์สังคมซึ่งต้องปฏิสัมพันธ์กัน เพราะมนุษย์มีการติดต่อสื่อสารและทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกันตลอดเวลา ยิ่งไปกว่านั้น การพัฒนาเยาวชนและวัยรุ่นทั่วไปให้มีทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคม เพื่อสร้างสังคมที่มีความสงบสุข อยู่ร่วมกันอย่างสันติ โรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญในการบ่มเพาะผู้เรียนให้มีทักษะดังกล่าว ครูซึ่งอยู่ใกล้ชิดผู้เรียนถือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักเรียน ควบคู่ไปกับการพัฒนาตนเองให้มีทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมและถ่ายทอดคุณสมบัติ คุณลักษณะ ตลอดจนการแสดงออกด้านอารมณ์และสังคมอย่างเหมาะสมเพื่อการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในโรงเรียนและสังคมภายนอกได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ (เพชรยุพา บุณย์สิริจรูญรัฐ, 2558) ที่กล่าวว่า ความฉลาดทางสังคมจึงนับว่าเป็นคุณสมบัติหนึ่งของครูที่จะช่วยอบรมสั่งสอนผู้เรียนให้ใช้ชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข โดยมีการรับรู้เข้าใจและตระหนักถึงความต้องการของบุคคลอื่น เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อสังคม มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วโดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลในสังคมทำให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงช่วงสุดท้ายของชีวิตมนุษย์ ทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมเป็นความสามารถของบุคคลในกระบวนการเรียนรู้ต่อการแสดงออกทางด้านอารมณ์และสังคมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยสามารถนำความรู้ ทักษะ และทักษะที่จำเป็นไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดการทางด้านอารมณ์ การกำหนดและการบรรลุเป้าหมายในเชิงบวก การยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่น การสร้างและการรักษาความสัมพันธ์เชิงบวก การตัดสินใจที่รับผิดชอบ และการจัดการความสัมพันธ์ระหว่าง

บุคคลในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ ดังนั้น ในฐานะครูย่อมต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมอย่างต่อเนื่องและคอยอบรม ดูแลผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาทักษะดังกล่าวเช่นกัน ซึ่งผลจากการศึกษาเบื้องต้น พบว่า บุคคลที่มีทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมที่ดี ไม่เพียงแต่จะประสบความสำเร็จทางการเรียนหรือการทำงาน แต่ยังมีผลลัพธ์ทางสังคมที่ดีอีกด้วย ได้แก่ ความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับบริวาร การเอาใจใส่ และการเอื้อเฟื้อหรือการเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ การมีส่วนร่วมในทางที่ดีกับสังคม และพฤติกรรมหรือการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการมีสุขภาพที่ดี ดังนั้น การมีทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมที่ดีจะนำมาซึ่งความสุขที่มีองค์ประกอบที่จะสามารถนำพาชีวิตไปสู่ความสำเร็จได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการซึ่งดำเนินการจัดการศึกษาภายใต้ (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2, 2564) ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า “มุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากล มีคุณลักษณะเป็นพลโลกและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข” ตามที่วิสัยทัศน์ระบุนั้นแสดงให้เห็นว่า “ความสุข” เป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนสังคมให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพและมีสันติสุข ซึ่งทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมเป็นทักษะที่ควรมีเนื่องจากมีส่วนช่วยให้ครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการพัฒนาทักษะของตนเองในด้านต่างๆ ได้ เช่น ทักษะด้านความสัมพันธ์ และการตระหนักต่อสังคม เป็นต้น ดังนั้น สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าครูและผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพเพื่อเป็นพลโลกที่มีคุณภาพและมีความสุขอย่างพร้อมเพรียงกัน เพราะการที่ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาจนกระทั่งเป็นบุคคลที่มีคุณภาพได้นั้นต้องอาศัยความเชี่ยวชาญของบุคลากรของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการซึ่งจะเป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญที่สอดคล้องกับพันธกิจของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการข้อที่ 4 สนับสนุนผู้บริหารให้มีความสามารถในการบริหาร และข้อที่ 5 พัฒนาครูให้มีองค์ความรู้และมีสมรรถนะสูง มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ อันจะสามารถนำไปสู่ความสำเร็จของวิสัยทัศน์ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญและสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการให้ก้าวหน้า สานต่อเจตนารมณ์ของวิสัยทัศน์โรงเรียนให้เป็นจริง อีกทั้งยังพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ในระดับสูง และไม่เพียงแต่สามารถนำไปใช้เพื่อการบริหารบุคลากรของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาเท่านั้น แต่ยังสามารถนำไปปรับใช้กับโรงเรียนต่างๆ ในเครือข่ายของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน รวม 4 คน และครูผู้สอน 207 คน โดยการใช้แบบเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 212 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งและวิทยฐานะ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ เป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual-response format) มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ระดับ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับสูงที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับต่ำที่สุด ตามทฤษฎีการแบ่งระดับของ (Best, John W, 1981)

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมและการพัฒนาครู กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย สร้างผังโครงสร้างเครื่องมือและข้อคำถามในการสอบถามให้ชัดเจนตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย โดยกำหนดแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ได้ข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ และหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปมาใช้ พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีจำนวน 16 ข้อ และข้อที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 มีจำนวน 5 ข้อ รวมทั้งฉบับมีค่า IOC เท่ากับ 0.92 แสดงว่าแบบสอบถามที่จะนำไปใช้วัดได้ตรงตามจุดประสงค์ รวมทั้งตรวจสอบและปรับแก้ไขถ้อยคำภาษาให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการออกหนังสือราชการผ่านระบบสารบรรณแจ้งไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยผู้ให้ข้อมูลดำเนินการตอบแบบสอบถามรูปแบบออนไลน์ จากระหัสสคิวอาร์โค้ดผ่าน Google Form ใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 15 วัน ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นอยู่ภายใต้การให้คำปรึกษาแนวทางในการเก็บ

ข้อมูลจากอาจารย์ที่ปรึกษาและแบบสอบถามทุกฉบับ ผ่านการตรวจสอบแล้วว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามครบถ้วนทุกประเด็นคำถามอย่างสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยคำนวณความต้องการจำเป็นจากสูตรการคำนวณค่าดัชนีความต้องการจำเป็น แล้วจึงจัดลำดับความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ประกอบด้วยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยภาพรวม ตามคุณลักษณะของแนวคิดทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคม มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

ทักษะการเรียนรู้ด้าน อารมณ์และสังคม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ		
1. การบริหารตนเอง	2.899	0.396	ปานกลาง	4.652	0.213	มากที่สุด	0.635	5
2. การตระหนักรู้ตนเอง	2.625	0.553	ปานกลาง	4.751	0.240	มากที่สุด	0.809	2
3. การตระหนักรู้สังคม	2.666	0.444	ปานกลาง	4.580	0.225	มากที่สุด	0.718	4
4. ทักษะด้าน ความสัมพันธ์	2.383	0.271	น้อย	4.601	0.223	มากที่สุด	0.931	1
5. การตัดสินใจที่ รับผิดชอบ	2.663	0.260	ปานกลาง	4.668	0.294	มากที่สุด	0.753	3
เฉลี่ยรวม	2.647	0.196	ปานกลาง	4.650	0.751	มากที่สุด	0.769	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.647$, $S.D. = 0.196$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารตนเอง ($M = 2.899$, $S.D. = 0.396$) รองลงมาคือการตระหนักรู้สังคม ($M = 2.666$, $S.D. = 0.444$) การตัดสินใจที่รับผิดชอบ ($M = 2.663$, $S.D. = 0.260$) และการตระหนักรู้ตนเอง ($M = 2.625$, $S.D. = 0.553$) ทั้งนี้ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือทักษะด้านความสัมพันธ์ ($M = 2.383$, $S.D. = 0.271$)

สภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในภาพรวม อยู่ในระดับสูงที่สุด ($M = 4.650$, $S.D. = 0.751$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการตระหนักรู้ตนเอง ($M = 4.751$, $S.D. = 0.240$) รองลงมาคือการตัดสินใจ

ที่รับผิดชอบ (M = 4.668, S.D. = 0.294) การบริหารตนเอง (M = 4.652, S.D. = 0.213) ทักษะด้านความสัมพันธ์ (M = 4.601, S.D. = 0.223) ทั้งนี้ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการตระหนักต่อสังคม (M = 4.580, S.D. = 0.225)

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในภาพรวม คือ 0.769 ($PNI_{modified} = 0.769$) โดยลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ทักษะด้านความสัมพันธ์ ($PNI_{modified} = 0.931$) รองลงมา คือ การตระหนักต่อตนเอง ($PNI_{modified} = 0.809$) การตัดสินใจที่รับผิดชอบ ($PNI_{modified} = 0.753$) และการตระหนักต่อสังคม ($PNI_{modified} = 0.718$) ทั้งนี้ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การบริหารตนเอง ($PNI_{modified} = 0.635$)

นอกจากนี้ ความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการมี สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการเมื่อพิจารณารายด้าน 5 ด้าน ตามคุณลักษณะของแนวคิดทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคม มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลเรียงลำดับการนำเสนอจากด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในภาพรวมสูงที่สุด ไปถึงต่ำที่สุด ดังตารางที่ 2-6

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในทักษะด้านความสัมพันธ์

ทักษะการเรียนรู้ด้าน อารมณ์และสังคม ทักษะ ด้านความสัมพันธ์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ		
1. ความสามารถในการ สื่อสารและสร้าง ความสัมพันธ์อันดีโดย แสดงออกอย่างมี วัฒนธรรม	2.198	0.557	น้อย	4.424	0.886	มาก	1.013	2
2. ความสามารถในการ ทำงานร่วมกัน การ แก้ปัญหา บริหารความ ขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ การต่อต้านความกดดัน เชิงลบจากสังคม	2.226	0.612	น้อย	4.886	0.317	มากที่สุด	1.195	1
3. การแสดงออกถึงภาวะ ผู้นำ การสนับสนุนและ การตอบสนองต่อการขอ ความช่วยเหลือ	2.816	0.948	ปาน กลาง	4.551	0.569	มากที่สุด	0.616	4
4. ความสามารถในการให้ และขอความช่วยเหลือ	2.292	0.514	น้อย	4.542	0.527	มากที่สุด	0.982	3
เฉลี่ยรวม	2.383	0.271	น้อย	4.601	0.223	มากที่สุด	0.931	1

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในด้านทักษะด้านความสัมพันธ์ อยู่ในระดับน้อย ($M = 2.383$, $S.D. = 0.271$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแสดงออกถึงภาวะผู้นำ การสนับสนุนและการตอบสนองต่อการขอความช่วยเหลือ ($M = 2.816$, $S.D. = 0.948$) รองลงมา คือ ความสามารถในการให้และขอความช่วยเหลือ ($M = 2.292$, $S.D. = 0.514$) และความสามารถในการทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหา บริหารความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ การต่อต้านความกดดันเชิงลบจากสังคม ($M = 2.226$, $S.D. = 0.612$) ทั้งนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความสามารถในการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์อันดีโดยแสดงออกอย่างมีวัฒนธรรม ($M = 2.198$, $S.D. = 0.557$)

สภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในด้านทักษะด้านความสัมพันธ์ อยู่ในระดับสูงที่สุด ($M = 4.601$, $SD = 0.223$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถในการทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหา บริหารความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ การต่อต้านความกดดันเชิงลบจากสังคม ($M = 4.886$, $SD = 0.317$) รองลงมา คือ การแสดงออกถึงภาวะผู้นำ การสนับสนุนและการตอบสนองต่อการขอความช่วยเหลือ ($M = 4.551$, $SD = 0.569$) และความสามารถในการให้และขอความช่วยเหลือ ($M = 4.542$, $SD = 0.527$) ทั้งนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความสามารถในการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์อันดีโดยแสดงออกอย่างมีวัฒนธรรม ($M = 4.424$, $SD = 0.886$)

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในด้านทักษะด้านความสัมพันธ์ คือ 0.931 ($PNI_{modified} = 0.931$) โดยลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ความสามารถในการทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหา บริหารความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ การต่อต้านความกดดันเชิงลบจากสังคม ($PNI_{modified} = 1.195$) รองลงมา คือ ความสามารถในการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์อันดีโดยแสดงออกอย่างมีวัฒนธรรม ($PNI_{modified} = 1.013$) และความสามารถในการให้และขอความช่วยเหลือ ($PNI_{modified} = 0.982$) ทั้งนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การแสดงออกถึงภาวะผู้นำ การสนับสนุนและการตอบสนองต่อการขอความช่วยเหลือ ($PNI_{modified} = 0.616$)

ตารางที่ 3 สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในด้านการตระหนักรู้ตนเอง

ทักษะการเรียนรู้ด้าน อารมณ์และสังคม ด้าน การตระหนักรู้ตนเอง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ		
1. การรับรู้คุณค่าของ วัฒนธรรม ภาษา ความคิด ของตนเอง และบูรณา การอัตลักษณ์ของตนเอง และของสังคม	3.000	0.820	ปานกลาง	4.952	0.212	มากที่สุด	0.651	3
2. การแยกแยะและรับรู้ อคติ ความลำเอียง และอารมณ์ของตนเอง	2.434	0.897	น้อย	4.731	0.485	มากที่สุด	0.944	1

3. การมีกรอบความคิด								
แบบเติบโตและมีการ								
พัฒนาการกำหนด	2.443	0.736	น้อย	4.570	0.496	มากที่สุด	0.871	2
เป้าประสงค์และ								
ผลประโยชน์ของตนเอง								
เฉลี่ยรวม	2.625	0.553	ปานกลาง	4.751	0.240	มากที่สุด	0.809	2

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพปัจจุบันของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในด้านการตระหนักรู้ตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.625$, $S.D. = 0.553$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรับรู้คุณค่าของวัฒนธรรม ภาษา ความคิด ของตนเอง และบูรณาการอัตลักษณ์ของตนเองและของสังคม ($M = 3.000$, $S.D. = 0.820$) รองลงมา คือ การมีกรอบความคิดแบบเติบโตและมีการพัฒนาการกำหนดเป้าประสงค์และผลประโยชน์ของตนเอง ($M = 2.443$, $S.D. = 0.736$) ทั้งนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การแยกแยะและรับรู้ อคติ ความลำเอียง และอารมณ์ของตนเอง ($M = 2.434$, $S.D. = 0.897$)

สภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในด้านการตระหนักรู้ตนเอง อยู่ในระดับสูงที่สุด ($M = 4.751$, $S.D. = 0.240$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรับรู้คุณค่าของวัฒนธรรม ภาษา ความคิด ของตนเอง และบูรณาการอัตลักษณ์ของตนเองและของสังคม ($M = 4.952$, $S.D. = 0.212$) รองลงมาคือ การแยกแยะและรับรู้ อคติ ความลำเอียง และอารมณ์ของตนเอง ($M = 4.731$, $S.D. = 0.485$) ทั้งนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีกรอบความคิดแบบเติบโตและมีการพัฒนาการกำหนดเป้าประสงค์และผลประโยชน์ของตนเอง ($M = 4.570$, $S.D. = 0.496$)

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ คือ 0.809 ($PNI_{modified} = 0.809$) โดยลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การแยกแยะและรับรู้ อคติ ความลำเอียง และอารมณ์ของตนเอง ($PNI_{modified} = 0.944$) รองลงมา คือ การมีกรอบความคิดแบบเติบโตและมีการพัฒนาการกำหนดเป้าประสงค์และผลประโยชน์ของตนเอง ($PNI_{modified} = 0.871$) ทั้งนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การรับรู้คุณค่าของวัฒนธรรม ภาษา ความคิด ของตนเอง และบูรณาการอัตลักษณ์ของตนเองและของสังคม ($PNI_{modified} = 0.651$)

ตารางที่ 4 สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในด้านการตัดสินใจที่รับผิดชอบ

ทักษะการเรียนรู้ด้าน อารมณ์และสังคม ด้าน การตัดสินใจที่รับผิดชอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ		
1. การระบุปัญหา								
วิเคราะห์สถานการณ์ และ ตัดสินใจปัญหาอย่างยุติธรรม	2.712	0.812	ปานกลาง	4.603	0.717	มากที่สุด	0.697	3

2. การตระหนักถึง								
ความสำคัญของการคิดเชิงวิพากษ์	2.778	0.570	ปานกลาง	4.877	0.328	มากที่สุด	0.756	2
3. การสะท้อนคิดเพื่อ								
ยกระดับสุขภาวะทางจิตของตนเองและของสังคม	2.580	0.700	ปานกลาง	4.278	0.449	มาก	0.658	4
4. การคาดการณ์								
ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเองและต่อสังคม	2.584	0.493	ปานกลาง	4.915	0.279	มากที่สุด	0.902	1
เฉลี่ยรวม	2.663	0.260	ปานกลาง	4.668	0.294	มากที่สุด	0.753	3

จากตารางที่ 4 พบว่า สภาพปัจจุบันของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในด้านการตัดสินใจที่รับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.663$, $S.D. = 0.260$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การตระหนักถึงความสำคัญของการคิดเชิงวิพากษ์ ($M = 2.778$, $S.D. = 0.570$) รองลงมา คือ การระบุปัญหา วิเคราะห์สถานการณ์ และตัดสินใจหาอย่างยุติธรรม ($M = 2.712$, $S.D. = 0.812$) และการคาดการณ์ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเองและต่อสังคม ($M = 2.580$, $S.D. = 0.700$) ทั้งนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การสะท้อนคิดเพื่อยกระดับสุขภาวะทางจิตของตนเองและของสังคม ($M = 2.580$, $S.D. = 0.700$)

สภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในด้านการตัดสินใจที่รับผิดชอบอยู่ในระดับสูงที่สุด ($M = 4.668$, $S.D. = 0.294$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน คือ การคาดการณ์ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเองและต่อสังคม ($M = 4.915$, $S.D. = 0.279$) รองลงมา คือ การตระหนักถึงความสำคัญของการคิดเชิงวิพากษ์ ($M = 4.877$, $S.D. = 0.328$) และการระบุปัญหา วิเคราะห์สถานการณ์ และตัดสินใจหาอย่างยุติธรรม ($M = 4.603$, $S.D. = 0.717$) ทั้งนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การสะท้อนคิดเพื่อยกระดับสุขภาวะทางจิตของตนเองและของสังคม ($M = 4.278$, $S.D. = 0.449$)

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในด้านการตัดสินใจที่รับผิดชอบอยู่ในระดับสูงที่สุดคือ 0.753 ($PNI_{modified} = 0.753$) โดยลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การคาดการณ์ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเองและต่อสังคม ($PNI_{modified} = 0.902$) รองลงมา คือ การตระหนักถึงความสำคัญของการคิดเชิงวิพากษ์ ($PNI_{modified} = 0.756$) และการระบุปัญหา วิเคราะห์สถานการณ์ และตัดสินใจหาอย่างยุติธรรม ($PNI_{modified} = 0.697$) ทั้งนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การสะท้อนคิดเพื่อยกระดับสุขภาวะทางจิตของตนเองและของสังคม ($PNI_{modified} = 0.658$)

ตารางที่ 5 สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในด้านการตระหนักต่อสังคม

ทักษะการเรียนรู้ด้าน อารมณ์และสังคม ด้าน การตระหนักต่อสังคม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ		
1. การรับรู้ทัศนคติและจุด แข็งของผู้อื่นและ แสดงออกซึ่งความเอื้อ อาทรและเห็นอกเห็นใจหรือ อกตัญญูทเวที	2.773	0.705	ปานกลาง	4.726	0.467	มากที่สุด	0.704	3
2. การระบุนาม หลากหลายของสังคมทั้ง ด้านดีและไม่ดี	2.740	0.470	ปานกลาง	4.731	0.549	มากที่สุด	0.727	2
3. การตระหนักต่อโอกาส และความต้องการ ณ เวลานั้นๆ	2.457	0.594	น้อย	4.405	0.580	มาก	0.793	1
4. การเข้าใจอิทธิพลของ ระบบและสถานการณ์ที่มี ผลต่อพฤติกรรม	2.693	1.150	ปานกลาง	4.457	0.518	มาก	0.655	4
เฉลี่ยรวม	2.666	0.444	ปานกลาง	4.580	0.225	มากที่สุด	0.718	4

จากตารางที่ 5 พบว่า สภาพปัจจุบันของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในด้านการตระหนักต่อสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.666$, $S.D. = 0.444$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรับรู้ทัศนคติและจุดแข็งของผู้อื่นและแสดงออกซึ่งความเอื้ออาทรและเห็นอกเห็นใจหรืออกตัญญูทเวที ($M = 2.773$, $S.D. = 0.705$) รองลงมา คือ การระบุนามหลากหลายของสังคมทั้งด้านดีและไม่ดี ($M = 2.740$, $S.D. = 0.470$) และการเข้าใจอิทธิพลของระบบและสถานการณ์ที่มีผลต่อพฤติกรรม ($M = 2.693$, $S.D. = 1.150$) ทั้งนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การตระหนักต่อโอกาสและความต้องการ ณ เวลานั้นๆ ($M = 2.457$, $S.D. = 0.594$)

สภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในด้านการตระหนักต่อสังคม อยู่ในระดับสูงที่สุด ($M = 4.580$, $S.D. = 0.225$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การระบุนามหลากหลายของสังคมทั้งด้านดีและไม่ดี ($M = 4.731$, $S.D. = 0.549$) รองลงมา คือ การรับรู้ทัศนคติและจุดแข็งของผู้อื่นและแสดงออกซึ่งความเอื้ออาทรและเห็นอกเห็นใจหรืออกตัญญูทเวที ($M = 4.726$, $S.D. = 0.467$) และการเข้าใจอิทธิพลของระบบและสถานการณ์ที่มีผลต่อพฤติกรรม ($M = 4.457$, $S.D. = 0.518$) ทั้งนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การตระหนักต่อโอกาสและความต้องการ ณ เวลานั้นๆ ($M = 4.405$, $S.D. = 0.580$)

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในด้านการตระหนักต่อสังคม คือ 0.718 ($PNI_{modified} = 0.718$) โดยลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การตระหนักต่อโอกาสและความต้องการ ณ เวลานั้นๆ ($PNI_{modified} = 0.793$) รองลงมา คือ

การระบุนิยามหลากหลายของสังคมทั้งด้านดีและไม่ดี ($PNI_{modified} = 0.727$) และการรับรู้ทัศนคติและจุดแข็งของผู้อื่นและแสดงออกซึ่งความเอื้ออาทรและเห็นอกเห็นใจหรือกตัญญูกตเวทิตา ($PNI_{modified} = 0.704$) ทั้งนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การเข้าใจอิทธิพลของระบบและสถานการณ์ที่มีผลต่อพฤติกรรม ($PNI_{modified} = 0.655$)

ตารางที่ 6 สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในด้านการบริหารตนเอง

ทักษะการเรียนรู้ด้าน อารมณ์และสังคม ด้าน การบริหารตนเอง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ		
1. การจำแนกอารมณ์ของ ตนเอง	2.679	1.003	ปานกลาง	4.594	0.587	มากที่สุด	0.715	2
2. การยอมรับอารมณ์ของ ตนเอง	3.047	1.038	ปานกลาง	4.491	0.501	มาก	0.474	5
3. การสร้างเป้าหมายของ ตนเอง	3.024	0.283	ปานกลาง	4.476	0.501	มาก	0.480	4
4. การวางแผนและบริหาร จัดการตนเอง	2.849	0.835	ปานกลาง	4.755	0.431	มากที่สุด	0.669	3
5. การรับผิดชอบต่อบทบาท หน้าที่ของตนเอง	2.632	0.777	ปานกลาง	4.948	0.222	มากที่สุด	0.880	1
เฉลี่ยรวม	2.899	0.396	ปานกลาง	4.652	0.213	มากที่สุด	0.635	5

จากตารางที่ 6 พบว่า สภาพปัจจุบันของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในด้านการบริหารตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.899$, $S.D. = 0.396$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การยอมรับอารมณ์ของตนเอง ($M = 3.047$, $S.D. = 1.038$) รองลงมา คือ การสร้างเป้าหมายของตนเอง ($M = 3.024$, $S.D. = 0.283$) ถัดมา คือ การวางแผนและบริหารจัดการตนเอง ($M = 2.849$, $S.D. = 0.835$) และการจำแนกอารมณ์ของตนเอง ($M = 2.679$, $S.D. = 1.003$) ทั้งนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง ($M = 2.632$, $S.D. = 0.777$)

สภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ในด้านการบริหารตนเอง อยู่ในระดับสูงที่สุด ($M = 4.652$, $S.D. = 0.213$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง ($M = 4.948$, $S.D. = 0.222$) รองลงมา คือ การวางแผนและบริหารจัดการตนเอง ($M = 4.755$, $S.D. = 0.431$) การจำแนกอารมณ์ของตนเอง ($M = 4.594$, $S.D. = 0.587$) และการยอมรับอารมณ์ของตนเอง ($M = 4.491$, $S.D. = 0.501$) ทั้งนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การสร้างเป้าหมายของตนเอง ($M = 4.476$, $S.D. = 0.501$)

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการในด้านการบริหารตนเอง คือ 0.635 ($PNI_{modified} = 0.635$) โดยลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง ($PNI_{modified} = 0.880$) รองลงมา คือ การจำแนกอารมณ์ของตนเอง ($PNI_{modified} = 0.715$) การวางแผนและบริหารจัดการตนเอง ($PNI_{modified} = 0.669$) และ

การสร้างเป้าหมายของตนเอง ($PNI_{\text{modified}} = 0.480$) ทั้งนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การยอมรับอารมณ์ของตนเอง ($PNI_{\text{modified}} = 0.474$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการตามแนวคิดทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการมีวิธีการพัฒนาคุณลักษณะของครูตามแนวคิดทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมครบทุกคุณลักษณะแต่ยังไม่เด่นชัด เมื่อพิจารณาตามแนวคิดทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมรายด้าน พบว่า ด้านการตระหนักรู้ตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่า ครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการมีเป้าหมายด้านการตระหนักรู้ตนเองอยู่ในระดับที่ดีแล้ว เนื่องจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาให้ครูสามารถรับรู้คุณค่าของวัฒนธรรม ภาษา ความคิด ของตนเอง และบูรณาการอัตลักษณ์ของตนเองและของสังคม รวมถึงส่งเสริมให้ครูมีการแยกแยะและรับรู้ อคติ ความลำเอียงและอารมณ์ของตนเอง นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ครูมีการรอบความคิดแบบเติบโตและมีการพัฒนาการกำหนดเป้าประสงค์ และผลประโยชน์ของตนเอง ดังที่ Goldman (1995) กล่าวว่า การตระหนักในตนเอง มีองค์ประกอบย่อย 5 ด้าน ได้แก่ การจำแนกและยอมรับอารมณ์ การรับรู้ตนเองอย่างถูกต้อง การรู้ในจุดแข็ง ความต้องการของตนเอง การรับรู้ประสิทธิภาพของตนเอง การรู้จักคุณค่าของตนเองและเป้าหมายของตน ดังที่ Oliveira (2021) ได้ศึกษาทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูที่ส่งผลกระทบต่อด้านผลการปฏิบัติงาน พบว่า ครูถือเป็นวิชาชีพที่ต้องการทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมอยู่ในระดับสูง โดยสังเกตได้จากครูมักตกอยู่ในภาวะเครียดสะสมจากการปฏิบัติงาน หรือแม้แต่การหมดไฟในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ปัญหาเหล่านี้มักกลายเป็นปัญหาด้านสุขภาพทั้งด้านร่างกายและด้านจิตใจ จากนั้นขยายผลจนกระทั่งกลายเป็นผลกระทบในแง่ลบต่อผลการปฏิบัติงาน จนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการลดลงตามลำดับมีเพียงไม่กี่ปีมานี้ที่ปัญหาเรื่องทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูได้ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวางมากขึ้นและมีการสร้างแนวทางการพัฒนาในตามบริบท เช่น การแนะนำการอบรม หรือการพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีต่างๆ ที่หลากหลาย

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการตามแนวคิดทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับสูงที่สุด เมื่อพิจารณาตามแนวคิดทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมรายด้าน พบว่า การตระหนักรู้ตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังที่ Keyes (1998) กล่าวว่า ผู้ที่มีทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมที่ดีจะเป็นผู้ที่มีความตระหนักทั้งต่อตนเองและต่อสังคม เนื่องจากทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการศึกษาเล่าเรียน และการได้รับการอบรมบ่มเพาะอย่างดี อีกทั้งเกิดจากประสบการณ์ต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จนตกผลึกมาเป็นบทเรียนสำคัญในการดำเนินชีวิตทำให้เกิดสุขภาพจิตที่ดี ค่าดัชนีสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการตามแนวคิดทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคม แสดงให้เห็นว่า ครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการมีความต้องการที่จะสร้างแรงจูงใจและความพยายามในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคม มีแรงจูงใจและมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรคและสร้างสังคมในอุดมคติ ถึงแม้ว่าโรงเรียนมีการดำเนินการพัฒนาครูให้มีการตระหนักรู้ตนเองอยู่แล้ว แต่ก็ยังต้องมีการสร้างแรงบันดาลใจอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อความหลากหลายและความต้องการของครูในด้านต่างๆ ดังที่

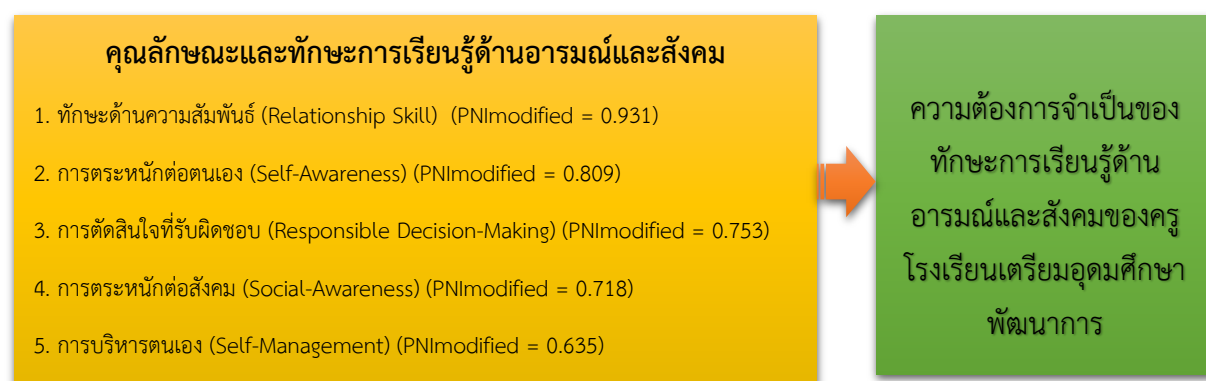

ชาญ สวัสดิ์สาลี (2542) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า บุคลากรมีความสำคัญและทรงคุณค่ามากกว่าทรัพยากรอื่นๆ ทั้งหมด กล่าวคือทรัพยากรอื่นๆ เมื่อใช้ไปแล้วย่อมมีการเสื่อมสลายไปสีกหรือหรือหมดไปในที่สุด แต่คนหรือบุคลากรเป็นทรัพยากรที่เพิ่มมูลค่า (value added) ให้กับองค์กร เพราะคนจะมีการสะสมความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงาน หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นการพัฒนาบุคลากรสามารถจำแนกประเภทต่างๆ ได้หลายอย่าง

ความต้องการจำเป็นของพัฒนาครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการตามแนวคิดทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคม ที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือทักษะด้านความสัมพันธ์ แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะที่ครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการมีความจำเป็นที่จะพัฒนาทักษะด้านดังกล่าวและบูรณาการความรู้ของตนเองให้มากยิ่งขึ้นเพื่อกระตุ้นให้ครูมีความสามารถในการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์อันดี โดยแสดงออกอย่างมีวัฒนธรรม ความสามารถในการทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหา การบริหารความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการต่อต้านความกดดันเชิงลบจากสังคม ทั้งนี้ ครูยังต้องการพัฒนาการแสดงออกถึงภาวะผู้นำ การสนับสนุนและการตอบสนองต่อการขอความช่วยเหลือ รวมถึงความสามารถในการให้และขอความช่วยเหลือเพื่อปรับเปลี่ยนบรรยากาศในการทำงานให้มีสุขภาวะที่ดีอันจะส่งผลดีต่อทั้งตนเองเพื่อนร่วมงาน รวมไปถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนอย่างมีความสุข ตามที่ Spilt, Koomen and Thijs (2011) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางจิตของครู พบว่าในปัจจุบันการที่จะสามารถรับรู้พฤติกรรมและความรู้สึกทางอารมณ์ในแต่ละวันของครูในห้องเรียนต้องอาศัยการประเมินจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลระหว่างครูกับผู้เรียน เนื่องจากพฤติกรรมของผู้เรียนเองสามารถส่งผลต่ออารมณ์และสุขภาวะทางจิตทางด้านบวกและด้านลบของครู

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยคือความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการตามแนวคิดทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคม โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นตามข้อย่อยของคุณลักษณะของทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคม พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ทักษะด้านความสัมพันธ์ ($PNI_{modified} = 0.931$) รองลงมา คือ การตระหนักต่อตนเอง ($PNI_{modified} = 0.809$) การตัดสินใจที่รับผิดชอบ ($PNI_{modified} = 0.753$) และการตระหนักต่อสังคม ($PNI_{modified} = 0.718$) ทั้งนี้ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การบริหารตนเอง ($PNI_{modified} = 0.635$) ซึ่งผลจากการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและส่งเสริมการพัฒนาแนวคิดทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมให้แก่ครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยเฉพาะทักษะด้านความสัมพันธ์ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด
 - 1.2 ครูควรปรับปรุงและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมโดยเน้นผลวิจัยและข้อค้นพบจากภาพรวมในด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ทักษะด้านความสัมพันธ์ การตระหนักต่อตนเอง และการตัดสินใจที่รับผิดชอบ
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการตามแนวคิดทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคม เพื่อสนับสนุนให้ครูสามารถปฏิบัติงาน ปฏิบัติตน และใช้ชีวิตอย่างสมดุล รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนและถ่ายทอดทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมให้กับนักเรียนต่อไป
 - 2.2 การศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาและการพัฒนาทักษะด้านความสัมพันธ์การตระหนักต่อตนเอง และการตัดสินใจที่รับผิดชอบของครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
 - 2.3 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านอารมณ์และสังคมของครูในโรงเรียนอื่นๆ ในเครือโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และโรงเรียนอื่นๆ ที่มีบริบทและนโยบายการพัฒนาในรูปแบบเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- ชาญ สวัสดิ์สาส์. (2542). **คู่มือฝึกอบรบมืออาชีพ : การจัดทำเนิการฝึกอบรบอย่างมีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพมหานคร: สวัสดิการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- เพชรยุพา บุณย์สิริจรัสรัฐ. (2558). **หลักการพัฒนาความฉลาดทางสังคม**. กรุงเทพมหานคร: เฌ.เดียมมอ.
- มนูญ สรรค์คุณากร. (2562). **ผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาตัวบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์และสังคม**. นนทบุรี: สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
- มะลิ ประดิษฐ์แสง. (2559). **ความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางสังคมของอาจารย์ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้**. สงขลา: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- วนิดา วาติเจริญ. (2556). **การจัดการทรัพยากรมนุษย์ จากแนวคิด ทฤษฎี สู่ภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2552). **การปฏิรูปการศึกษาใหม่**. กรุงเทพมหานคร: สวัสดิการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 2. (2564). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 2.

- สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). **พระราชบัญญัติพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Best, John W. (1981). **Research in Education**. 4th ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Goleman, D. (1995). **Emotional intelligence: A new vision for educators**. *PsycEXTRA Dataset*. <https://doi.org/10.1037/e538982004-001>.
- Keyes, C. L. M. (1998). Social well-being. *Social Psychology Quarterly*. 61(2). 121–140. <https://doi.org/10.2307/2787065>
- Oliveira. (2021). Impacts of social and emotional learning interventions for teachers on teachers' outcomes: A systematic review with meta- analysis. *Frontiers in Psychology*. 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.677217>.
- Spilt, J.L., Koomen, H.M. and Thijs, J.T. (2011). Teacher wellbeing: The importance of teacher–student relationships. *Educational Psychology Review*. 23(4). 457–477.

การพัฒนาชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทางเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการและการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*

THE DEVELOPMENT OF A GUIDED INQUIRY-BASED ACTIVITY PACKAGE FOR
PROMOTING THE INTEGRATED SCIENCE PROCESS SKILLS AND SCIENTIFIC
REASONING OF GRADE 5 STUDENT

¹สุรัตนา วงศ์ปุย Surattana Wongpui ²สุธาวัลย์ หาญขจรสุข Suthawan Harnkajornsuk

³วันเพ็ญ ประทุมทอง Wanphen Pratoomtong

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding Author E-mail: surattana.wongpui@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทางเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 2) ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทาง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 46 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบการทดลองขั้นต้น (Pre-Experiment Design) ชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทางนี้ประกอบด้วยชุดกิจกรรมสำหรับครูและสำหรับนักเรียน แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน ที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทาง และแบบทดสอบเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสาร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย t-test for Dependent Sample และ t-test for One-Sample ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทางที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในระดับเหมาะสมมากที่สุด 2) นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนโดยรวมและรายด้าน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, การสืบเสาะแบบแนะแนวทาง, ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์, การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์

Abstract

The objectives of this research article were 1) to develop the Guided Inquiry-Based Activity Pack for promoting science process skills, scientific reasoning, and learning achievement of Prathomsuksa 5 students, and 2) to study the results of using the activity package. The sample group were 46 Prathomsuksa 5 students at a private school in Bangkok through cluster random sampling. The pre-experimental research was used in this research. The Inquiry-Based Activity Package included booklet for teacher and students, five lesson plans about “Change of substance” concept and tests. The statistics used in the study were percentage, the mean and standard deviation. t-test for Dependent Sample and t-test for One-Sample was used in hypothesis testing. The results showed that 1) all components of the developed Inquiry-Based Activity Package are in high quality based on the assessment of the experts at the most appropriate level. 2) The students’ science process skills, scientific reasoning, and learning achievement mean scores, in overall and each component, after implementing the activity package were higher than the ability before implementation with a statistical significance of .01 level. When compared the scores after implementing the activity set with the criteria at 70%, there is only the science achievement scores passed the criteria with statistical significance at the .01 level, while the students’ science process skills and scientific reasoning scores were less than the determined criteria with statistical significance of .01 level.

Keywords: Activity Package, Guided Inquiry, Science Process Skills, Scientific Reasoning.

บทนำ

ปัจจุบันนี้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การปรับหลักสูตร และแนวทางการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นสำหรับการเตรียมความพร้อมพลเมืองในอนาคตของชาติ สำหรับการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในสังคมโลกแห่งศตวรรษที่ 21 โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้แนวคิดวิทยาศาสตร์ควบคู่กับการพัฒนาความคิดระดับสูง ทั้งการคิดเป็นเหตุเป็นผล การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ด้วยการทำกิจกรรมและปฏิบัติการต่างๆ ผ่านกระบวนการเรียนรู้และสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 จนเกิดสมรรถนะด้านวิทยาศาสตร์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตได้อย่างเป็นระบบ

จากการศึกษาโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Program for International Student Assessment: PISA) มีการประเมินความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific literacy) คือความสามารถในการเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้ากับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ และแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีวิจารณญาณ โดยบุคคลที่ได้ชื่อว่ามีฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ (Scientifically literate person) คือผู้ที่สามารถสื่อสารหรือโต้แย้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งบุคคล

นั้นจำเป็นต้องมีความสามารถในการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ การประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และการแปลความหมายข้อมูลและใช้ประจักษ์พยานเชิงวิทยาศาสตร์ พบว่า ในปี 2018 นักเรียนประเทศไทยมีคะแนนวิทยาศาสตร์ 426 คะแนน ซึ่งมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD อยู่ 63 คะแนน ซึ่งประเทศไทยอยู่อันดับที่ 66 จากผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 79 ประเทศ ซึ่งพบว่า ผลคะแนนที่ได้นั้นยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และจากการสอบถามพบว่านักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ส่วนใหญ่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ที่ถามได้ แต่นักเรียนไม่สามารถสื่อความออกมาเพื่ออธิบายเหตุผลในการตอบคำถามทางวิทยาศาสตร์โดยการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ได้ถูกต้อง โดยการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในปัจจุบันครูวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนรู้ด้วยการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning) ซึ่งเป็นวิธีการที่ให้นักเรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเองด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และมีครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก สอดคล้องกับการสอนวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันที่เน้นทั้งความรู้และกระบวนการหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง โดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบและเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และในการจัดการศึกษาทุกระดับนั้นวิทยาศาสตร์เป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักเรียน เนื่องจากทักษะทางวิทยาศาสตร์สามารถแสดงถึงการมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ทำให้นักเรียนและเกิดความเข้าใจในเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนไปสู่กระบวนการคิดที่ซับซ้อนมากขึ้นได้ ซึ่งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นทักษะทางสติปัญญาที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้โดยต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติและฝึกฝนความคิดอย่างเป็นระบบโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560)

การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ประเภท Structure inquiry ครูมีบทบาทในระดับสูง โดยเป็นผู้แนะนำนักเรียนในตลอดขั้นตอนของการสำรวจตรวจสอบหรือทดลอง โดยผู้เรียนจะมีบทบาทในการหาคำตอบ แต่นักเรียนก็ยังให้เหตุผลเพื่อสนับสนุนคำตอบของตัวเองได้ไม่ดีเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงสนใจการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ประเภท Guided Inquiry ซึ่งเป็นการสืบเสาะหาความรู้ที่ครูจะลดระดับบทบาทของการมีส่วนร่วมลงและนักเรียนมีบทบาทในการเรียนเพิ่มขึ้น กล่าวคือมีการกำหนดปัญหาหรือคำถามทางวิทยาศาสตร์ให้แต่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ออกแบบวิธีการและดำเนินการสำรวจตรวจสอบหรือทดลองด้วยตนเอง (กมลวรรณ กันยาประสิทธิ์, 2558) จะส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และจากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กในวัยต่างๆ ของ Piaget นักจิตวิทยาชาวสวิส ที่กล่าวไว้ว่า พัฒนาการของเด็กแรกเกิดจนถึงวัยผู้ใหญ่ ในระยะที่คิดอย่างเป็นรูปธรรม (Concrete operational stag) คือในช่วงอายุ 7-11 ปี คือเด็กช่วงนี้จะมีพัฒนาการทางสมองมากขึ้น สามารถเรียนรู้และจำแนกสิ่งต่างๆที่เป็นรูปธรรมได้ แต่จะยังไม่สามารถสร้างจินตนาการกับเรื่องราวที่นามธรรมได้ (นันทิยา บุญเคลือบ, 2540) จากความสามารถของเด็กที่เปลี่ยนไปตามวัยของอายุนี้อาจมีประโยชน์ต่อครูวิทยาศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ คือ ในชั้นระดับประถมศึกษานั้นควรจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยประสบการณ์รูปธรรมเป็นหลัก เพราะเด็กสามารถเรียนรู้ได้ดีและสามารถคิดได้จากประสบการณ์ตรง (สุวัฒน์ นิยมคำ, 2531) และในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมการคิดให้เหตุผล ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมบ่งชี้ประกอบไปด้วยการตั้งสมมติฐาน การทดสอบสมมติฐาน และการประเมินหลักฐานและลงข้อสรุป ดังนั้น ถ้าผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมมาใช้ร่วมกับการสอนแบบสืบเสาะแบบแนะแนวทางก็จะทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขึ้นบูรณาการและ

การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริมา ภู่วาสดี (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาที่กล่าวว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนโดยภาพรวมหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากสภาพที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทางเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการและการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อีกทั้งสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับชั้นอื่นๆ ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้และสื่อการสอนที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการและการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์กับนักเรียน ซึ่งผลการวิจัยจะได้นำเสนอในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทาง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทาง ในประเด็นดังต่อไปนี้
 - 2.1 เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด
 - 2.2 เปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด
 - 2.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบแผนการวิจัยแบบการทดลองขั้นต้น (Pre-Experiment Design) มีรูปแบบการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design โดยมีวิธีการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพมหานคร ที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ว 15101) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 9 ห้อง มีจำนวนนักเรียน 404 คน ซึ่งแต่ละห้องเรียนมีการวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/5 ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้หน่วยการสุ่มแบบห้องเรียนจำนวนนักเรียน 46 คน
2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ว15101) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) โดยใช้สาระที่ 2 วิทยาศาสตร์กายภาพ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้ระยะเวลา 4 สัปดาห์ เวลา 16 คาบ คาบละ 50 นาที (ซึ่งไม่รวมการทดสอบก่อนเรียน 3 คาบ และการทดสอบหลังเรียน 3 คาบ)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทาง

ชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทาง แบ่งเป็นชุดกิจกรรมย่อยทั้งหมด 5 ชุด กิจกรรม ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมการเปลี่ยนสถานะของสาร 2) การระเหิดและการระเหิดกลับ 3) การละลายของสารในน้ำ 4) การเปลี่ยนแปลงทางเคมี และ 5) การเปลี่ยนแปลงที่ผันกลับได้และการเปลี่ยนแปลงที่ผันกลับไม่ได้ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน หาคุณภาพของชุดกิจกรรมโดยใช้มาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด ซึ่งมีระดับคะแนนเป็น 5 ถึง 1 คะแนน ตามลำดับ ซึ่งชุดกิจกรรมทั้ง 5 ชุดกิจกรรม มีผลการประเมินความเหมาะสมเป็นเหมาะสมมากที่สุดในการประเมินทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 2) ด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ 3) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และ 4) ด้านการนำไปใช้

4.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทาง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทาง จำนวน 5 แผน มีการตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยครอบคลุมประเด็นในการพิจารณา 4 ด้าน คือ 1) ด้านผลการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ 2) ด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ 3) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และ 4) ด้านการนำไปใช้ จากการดำเนินการพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

4.3 แบบบันทึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ

แบบบันทึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ มีการกำหนดรายการพฤติกรรมบ่งชี้จากนิยามทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการทั้งหมด 5 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการตั้งสมมติฐาน ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ ทักษะการทดลอง และทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป โดยผู้บันทึกทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการพฤติกรรมเพื่อบันทึกพฤติกรรมที่พบ มีการตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence, IOC) ระหว่างพฤติกรรมบ่งชี้ที่เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการกับรายการการบันทึก จากการดำเนินการพบว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 1.00 ทุกข้อ และได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญให้ปรับรายการการบันทึก โดยอาจปรับให้มีข้อย่อย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

4.4 แบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ

แบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ซึ่งมีลักษณะข้อสอบเกี่ยวข้องกับสถานการณ์การทดลองวิทยาศาสตร์ ข้อสอบเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 3 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 5 ข้อ มีการตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรง โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence , IOC) จากการดำเนินการพบว่าแบบทดสอบก่อนเรียนมีค่า (IOC) อยู่ระหว่าง 0.40-1.00 มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.30-0.65 มีค่า

อำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.49 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 โดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson formula) สำหรับแบบทดสอบหลังเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.38-0.70 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.46 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 โดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson formula)

4.5 แบบทดสอบการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์

แบบทดสอบการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ลักษณะเป็นข้อสอบ แบบคำถาม 2 ชั้น (two - tiers) จะประกอบไปด้วยคำถาม 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก และส่วนที่สองแบบเขียนอธิบายคำตอบโดยจะถามนักเรียนเกี่ยวกับเหตุผลที่เลือกตัวคำตอบในส่วนแรก มีการตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence , IOC) จากการดำเนินการพบว่ามีค่า (IOC) ของแบบทดสอบก่อนเรียน ในส่วนข้อคำถามส่วนแรก อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.45-0.60 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.64-0.82 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74 โดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson formula) ในส่วนของข้อคำถามส่วนที่สอง มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.46-0.60 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.64-0.76 และมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Rater Agreement Index : RAI) เท่ากับ 0.95 สำหรับแบบทดสอบหลังเรียน ในส่วนข้อคำถามส่วนแรก มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.45-0.50 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.64-0.73 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 โดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson formula) ในส่วนของข้อคำถามส่วนที่สอง มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.45-0.54 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.62-0.76 และมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Rater Agreement Index : RAI) เท่ากับ 0.95

4.6 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากการดำเนินการพบว่าแบบทดสอบก่อนเรียนมีค่า (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.26-0.79 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.86 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้ สูตร K-R20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน เท่ากับ 0.78 ส่วนแบบทดสอบหลังเรียนมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.26-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.23-0.86 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้ สูตร K-R20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.79

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนได้แก่ 1) แบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ จำนวน 15 ข้อ 2) แบบทดสอบการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ จำนวน 8 ข้อ และ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 20 ข้อ โดยในส่วนของ การวิเคราะห์การประเมินจะถูกดำเนินการด้วยกระบวนการทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รวมถึงการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างการทดสอบก่อน

เรียน และหลังเรียนด้วยวิธี t-test for Dependent Samples นอกจากนี้ยังมีการใช้วิธีการวิเคราะห์แบบ t-test for One-Sample เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนกับเกณฑ์มาตรฐาน โดยจะกำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มในแต่ละแบบทดสอบ

สรุปผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทาง เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการและการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพผ่านเกณฑ์การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในระดับเหมาะสมมากที่สุด

2. ผลการใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทาง ในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 ผลการทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักเรียนระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน ดังปรากฏผลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักเรียนระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน

ผลทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ	n	k	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	P
			$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ทักษะการตั้งสมมติฐาน	46	3	1.57	0.89	1.89	0.88	1.95	0.058
2. ทักษะการกำหนดตัวแปร	46	3	1.33	0.99	1.89	0.92	2.78*	0.008
3. ทักษะนิยามเชิงปฏิบัติการ	46	3	1.26	0.80	1.91	0.81	3.81*	0.000
4. ทักษะการทดลอง	46	3	1.30	0.81	1.96	0.82	4.02*	0.000
5. ทักษะการตีความและลงข้อสรุป	46	3	1.67	0.97	2.33	0.87	3.54*	0.001
รวม	46	15	7.13	1.97	9.98	1.60	7.16*	0.000

* $p < .01$

จากตารางที่ 1 พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการพบว่า ทักษะการกำหนดตัวแปร ทักษะนิยามเชิงปฏิบัติการ ทักษะการทดลอง ทักษะการตีความและลงข้อสรุป มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทักษะการตั้งสมมติฐาน มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่แตกต่างกับก่อนเรียน และคะแนนภาพรวมของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการหลังเรียน 9.98 (S.D. = 1.60) สูงกว่าก่อนเรียน 7.13 (S.D. = 1.97) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1

2.2 ผลการทดสอบหลังเรียนของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการเมื่อเทียบกับเกณฑ์ประเมินที่ร้อยละ ดังปรากฏผลในตารางที่ 2

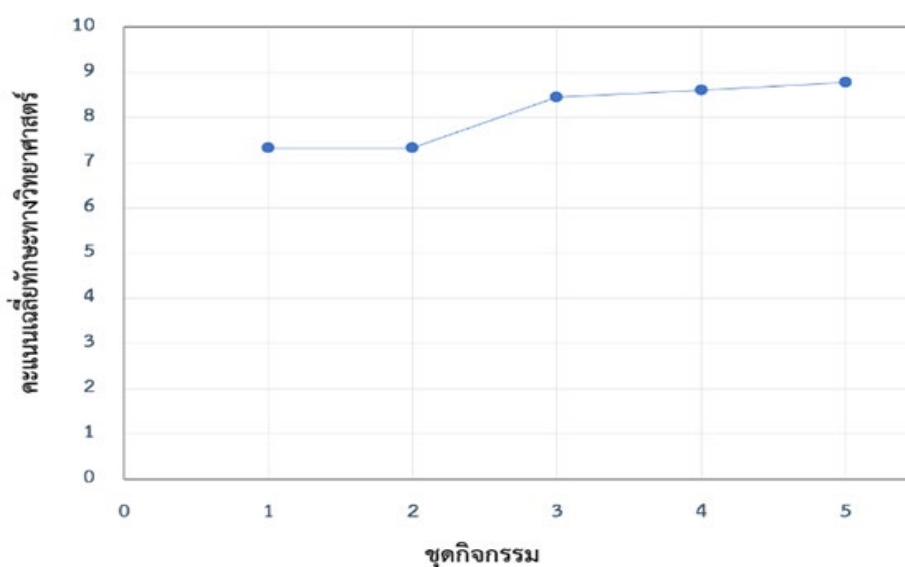
ตารางที่ 2 ผลการทดสอบหลังเรียนของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการเมื่อเทียบกับเกณฑ์ประเมินที่ร้อยละ 70

ผลทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ	n	k	เกณฑ์ประเมินร้อยละ 70	$\bar{x}$	S.D.	t	p
คะแนนหลังเรียน	46	15	11	9.99	1.60	-4.34*	0.000

* $p < .01$

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบหลังเรียนของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการเมื่อเทียบกับเกณฑ์ประเมินที่ร้อยละ 70 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 11 คะแนน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ผ่านชุดกิจกรรมที่เน้นการสอนแบบแนะแนวทางมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 9.99 (S.D=1.60) ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ผลการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการของนักเรียนจากแบบบันทึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนแต่ละคนนั้นอยู่ในช่วง 6.20 ถึง 9.40 ซึ่งจะสามารถประเมินโดยละเอียดจากเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้ว่า 8 ถึง 10 คะแนนจะประเมินได้ “ดีมาก” 6 ถึง 7 คะแนน ประเมินได้ “ดี” 4 ถึง 5 คะแนน ประเมินได้ “ปานกลาง” และ 0 ถึง 3 คะแนน ประเมินได้ “ควรปรับปรุง” โดยมีนักเรียนที่ได้ผลการประเมินเป็น “ดี” ทั้งสิ้น 9 คน คิดเป็นร้อยละ 19.57 และนักเรียนที่ได้รับผลการประเมินเป็น “ดีมาก” รวมกันได้ 37 คน คิดเป็นร้อยละ 80.43 ซึ่งเป็นการยืนยันได้ว่าชุดกิจกรรมที่ถูกพัฒนาขึ้นนี้สามารถเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กราฟแสดงคะแนนเฉลี่ยของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการของนักเรียนในแต่ละชุดกิจกรรม

2.4 ผลการทดสอบการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ดังปรากฏผลในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบแบบวัดการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน

ประเภทการให้เหตุผล เชิงวิทยาศาสตร์	n	k	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	P
			$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. การให้เหตุผลแบบสมมติฐาน	46	2	3.80	1.76	9.02	0.86	17.80*	.000
2. การให้เหตุผลแบบอธิบาย	46	2	5.15	2.25	8.33	0.76	8.91*	.000
3. การให้เหตุผลแบบนิรนัย	46	2	4.17	2.03	8.63	1.24	11.88*	.000
4. การให้เหตุผลแบบอุปนัย	46	2	4.20	2.46	8.50	1.03	11.75*	.000
รวม	46	8	17.33	5.06	34.48	2.40	19.18*	.000

* $p < .01$

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนภาพรวมของการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์หลังเรียน 34.48 (S.D. = 2.40) สูงวก่อนเรียน 17.33 (S.D. = 5.06) เมื่อพิจารณาประเภทของการให้เหตุผลพบว่า การให้เหตุผลทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ การให้เหตุผลแบบสมมติฐาน การให้เหตุผลแบบอธิบาย การให้เหตุผลแบบนิรนัย และการให้เหตุผลแบบอุปนัย มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ผ่านชุดกิจกรรมที่เน้นการสอนแบบแนะแนวทางมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3

2.5 ผลการทดสอบการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์เมื่อเทียบกับเกณฑ์ประเมินที่ร้อยละ 70 ดังปรากฏผลในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบหลังเรียนของการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์เมื่อเทียบกับเกณฑ์ประเมินที่ร้อยละ 70

ผลการให้เหตุผลเชิง วิทยาศาสตร์	n	k	เกณฑ์ประเมิน ร้อยละ 70	$\bar{x}$	S.D.	t	p
คะแนนหลังเรียน	46	56	39	34.48	2.40	-12.77*	.000

* $p < .01$

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบหลังเรียนของการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์เมื่อเทียบกับเกณฑ์ประเมินที่ร้อยละ 70 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 39 คะแนน พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ผ่านชุดกิจกรรมที่เน้นการสอนแบบแนะแนวทางมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 34.48 (S.D. = 2.40) ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4

2.6 ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ดังปรากฏในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์	n	k	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
			$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. การจำ	46	2	1.22	0.76	1.65	0.57	3.23*	0.002
2. การเข้าใจ	46	4	2.00	1.14	3.50	0.72	7.47*	0.000
3. การประยุกต์ใช้	46	3	1.15	0.89	2.52	0.69	8.58*	0.000
4. การวิเคราะห์	46	9	3.89	2.01	5.87	1.20	5.85*	0.000
5. การประเมินค่า	46	2	0.85	0.76	7.63	1.36	30.58*	0.000
รวม	46	20	9.11	4.02	16.96	2.14	11.57*	0.000

* $p < .01$

จากตารางที่ 5 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนเมื่อได้รับการเรียนรู้ผ่านชุดกิจกรรมที่เน้นการสอนแบบแนะแนวทางมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นจาก 9.11 (S.D. = 4.02) เป็น 16.96 (S.D. = 2.14) ซึ่งพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ผ่านชุดกิจกรรมที่เน้นการสอนแบบแนะแนวทางมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 5

2.7 ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนเมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังปรากฏผลในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบหลังเรียนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ประเมินร้อยละ 70

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์	n	k	เกณฑ์ประเมิน ร้อยละ 70	$\bar{x}$	S.D.	t	p
คะแนนหลังเรียน	46	20	14	16.96	2.14	9.37*	0.00

* $p < .01$

จากตารางที่ 6 ผลการทดสอบหลังเรียนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เมื่อเทียบกับเกณฑ์ประเมินที่ร้อยละ 70 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 14 คะแนน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ผ่านชุดกิจกรรมที่เน้นการสอนแบบแนะแนวทางมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 16.96 (S.D. = 2.14) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 6

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทาง เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการและการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพผ่านเกณฑ์การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในระดับเหมาะสมมากที่สุด ทั้ง 5 ชุดกิจกรรม เนื่องจาก

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นได้ถูกออกแบบอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึง เนื้อหาในหลักสูตรสถานศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ก่อนกำหนดรูปแบบและเนื้อหาของชุดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ผ่านหนังสือและคู่มือประกอบการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) และแบบเรียนวิทยาศาสตร์ของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งได้แนวทางจากขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมของกาญจนา เกียรติประวัติ (2524) ขาญชัย อินทรสุนานนท์ (2538) และสุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2560) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทาง โดยอาศัยหลักการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ประเภท การสืบเสาะแบบแนะแนวทาง (Guided Inquiry) ซึ่งมีลักษณะการสอนแบบครูลดบทบาทการมีส่วนร่วมลง และนักเรียนมีบทบาททางการเรียนเพิ่มมากขึ้นชุดกิจกรรมแต่ละชุดจะประกอบไปด้วย คำชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรม ใบความรู้ ใบกิจกรรม และแบบฝึกหัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยออกแบบมานั้นจะช่วยให้นักเรียนสามารถออกแบบการทดลองได้ด้วยตนเองอย่างอิสระโดยไม่จำกัดความคิดของนักเรียน มีกิจกรรมที่น่าสนใจเหมาะสมกับวัย มีเกมสรุปความรู้ที่หลากหลายให้กับนักเรียน รวมถึงผู้วิจัยได้สอดแทรกแบบฝึกหัดเกี่ยวกับการฝึกการเขียนให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ให้กับนักเรียนได้ฝึกทักษะเพิ่มเติม โดยกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้จะมีครูเป็นผู้ที่เข้ามาช่วยเหลือให้คำแนะนำ คอยกระตุ้น และคอยอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียน

2. ผลของการใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทาง

2.1 นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นการสอนแบบแนะแนวทางจะมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ชุดกิจกรรมทั้ง 5 ชุดกิจกรรมนี้ได้ออกแบบให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โดยการสร้างสถานการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียนให้นักเรียนได้เริ่มต้นตั้งสมมติฐาน ออกแบบการทดลอง ลงมือปฏิบัติผ่านการทดลอง และหาข้อสรุปด้วยตนเอง โดยในระหว่างการทำกิจกรรมจะมีการตั้งคำถามแบบแนะแนวทางให้นักเรียนได้ตอบคำถามในใบกิจกรรมของตนเองเพื่อให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนเพิ่มขึ้นถือเป็นการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการเพื่อให้นักเรียนเกิดความชำนาญสามารถทำได้ด้วยตนเองจะเห็นได้ว่านักเรียนมีคะแนนจากแบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการสูงขึ้นซึ่งมีความสอดคล้องกับคะแนนเฉลี่ยของแบบบันทึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในระหว่างที่นักเรียนทำการทดลองของแต่ละชุดกิจกรรมพบว่า คะแนนเฉลี่ยของแบบบันทึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการในชุดกิจกรรมที่ 1 และ 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนคะแนนเฉลี่ยของชุดกิจกรรมที่ 3 ถึง ชุดกิจกรรมที่ 5 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนที่สูงขึ้นตามลำดับ ซึ่งเป็นการยืนยันได้ว่า เมื่อนักเรียนได้รับการฝึกฝนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการจากชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทางทั้ง 5 ชุดกิจกรรมย่อมนี้อาจทำให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการเพิ่มมากขึ้นด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยงานวิจัยของปริศนา อัมพรหม (2562) ที่พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์คือพฤติกรรมที่เกิดจากคิดอย่างเป็นระบบและได้รับการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการแสวงหาความรู้ และการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในครั้งนี้นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทางนั้นมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการโดยภาพรวมไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมน้อยเกินไป และในขณะที่ทำกิจกรรมนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มจะมีบทบาทไม่เท่ากัน บางคนได้ฝึกเยอะบางคนได้ฝึกน้อย หรือขนาดของกลุ่มที่ไม่เท่ากัน ทำให้บทบาทเฉลี่ยของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มไม่เท่ากันอาจต้องลดจำนวนสมาชิกในกลุ่มลง

2.2 นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นการสอนแบบแนะแนวทางจะมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทางนี้มีกิจกรรมที่หลากหลาย และในแต่ละชุดกิจกรรมได้สอดแทรกแบบฝึกหัดเพื่อฝึกให้นักเรียนได้ฝึกเขียนคำตอบในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ในทั้ง 5 ชุดกิจกรรมด้วย ทำให้นักเรียนได้ฝึกเขียนเพื่อตอบคำถามบ่อยมากขึ้น และการใช้คำถามช่วยกระตุ้นการคิดของนักเรียนมีความสำคัญต่อการสืบเสาะแบบแนะแนวทาง ซึ่งแบบเดิมนักเรียนไม่มีแนวทางในการเขียนให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ที่เป็นกระบวนการ หลังจากทีนักเรียนได้เรียนรู้และได้ฝึกฝนในชุดกิจกรรมทั้ง 5 ชุดกิจกรรม ทำให้ทราบวิธีการเขียนที่ชัดเจน และในการทำกิจกรรมทุกครั้งจะมีการฝึกการเขียนให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ทุกครั้ง จึงทำให้คะแนนหลังเรียนดีกว่าคะแนนก่อนเรียน ซึ่งถ้าครูใช้คำถามที่ดีจะเป็นสิ่งเร้าและจูงใจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้สนใจค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองตามแนวคิดของ Carin A. Arthur และ Robert B. Sund โดยการออกแบบชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นนี้ได้มีส่วนของคำถามที่สอดคล้องกับเนื้อหาและส่งเสริมให้มีการตีความจากข้อมูลที่ได้จากการทดลองตามแนวคิดของ Lawson (2010 อ้างใน พิชญ์ ศิลาอม, 2561) ซึ่งแบ่งการให้เหตุผลเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การให้เหตุผลแบบสมมติฐาน การให้เหตุผลแบบอธิบาย การให้เหตุผลแบบนิรนัย และการให้เหตุผลแบบอุปนัย

นอกจากนี้ นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นการสอนแบบแนะแนวทางได้มีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้มีแนวทางการวัดและประเมินการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีลักษณะของแบบทดสอบเป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ มีลักษณะเป็นข้อสอบเป็นแบบคำถาม 2 ชั้น (two – tiers) พัฒนามาจากแนวคิดของสิทธิศักดิ์จินดาวงศ์ (2555) และธนพร คลังพล (2562) ซึ่งจะประกอบไปด้วยคำถาม 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก และส่วนที่สองเป็นแบบเขียนเหตุผลของคำตอบโดยจะถามนักเรียนเกี่ยวกับเหตุผลที่เลือกตัวคำตอบในส่วนแรก จำนวน 2 สถานการณ์โดย 1 สถานการณ์ ประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ รวมข้อคำถามทั้งหมด 8 ข้อ ซึ่งส่วนที่เป็นตัวเลือกนักเรียนสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง แต่ส่วนที่เป็นข้อเขียนนี้จะเห็นได้ว่านักเรียนสามารถเริ่มเขียนให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ได้ แต่นักเรียนเขียนได้ไม่ครบองค์ประกอบของการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ทั้ง 3 ส่วน ได้แก่ การให้หลักฐาน การให้ข้อสรุป และการอธิบายปรากฏการณ์ ซึ่งอาจเกิดเนื่องมาจากเวลาในการเขียนตอบไม่เพียงพอ นักเรียนมีข้อจำกัดในการเขียนข้อความ หรือในแบบฝึกหัดการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ที่สอดแทรกเข้าไปในชุดกิจกรรมเวลาตอบคำถามส่วนที่เป็นข้อเขียนจะมีคำถามนำหรือข้อความบางส่วนให้นักเรียนเขียนคำตอบ แต่ในแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนไม่มีให้จึงทำให้นักเรียนเขียนองค์ประกอบของการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ได้ไม่ครบทุกส่วน

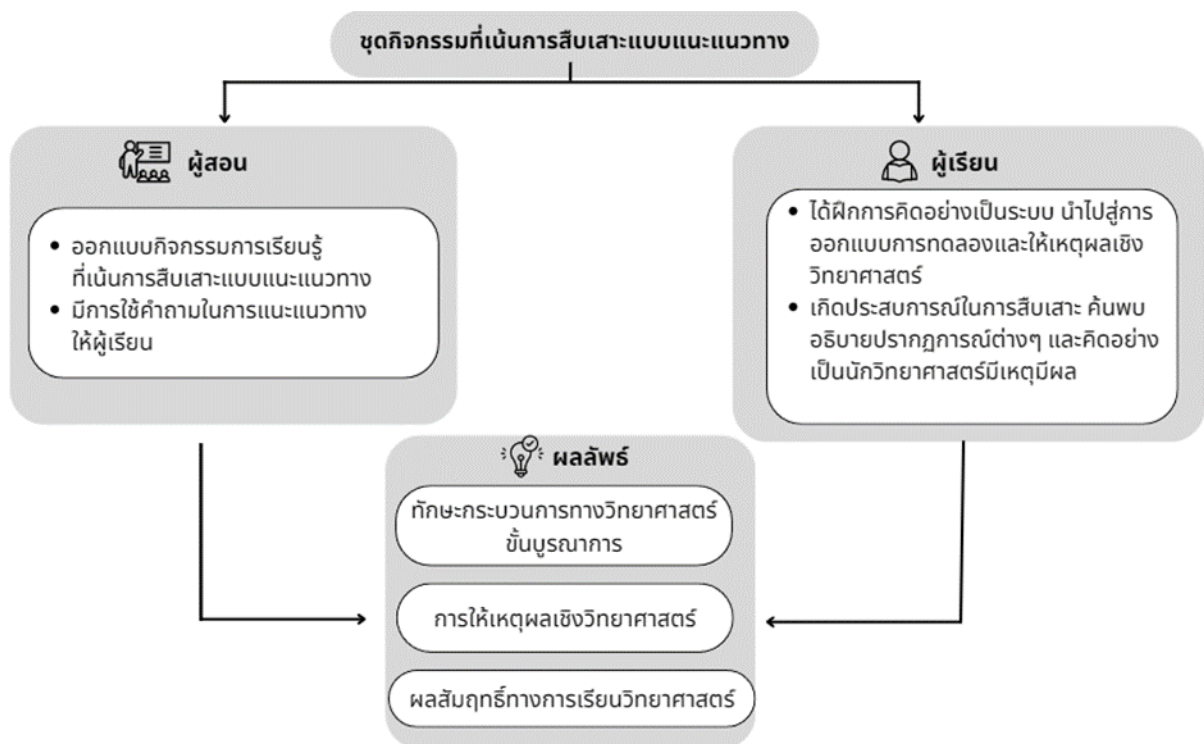
2.3 นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นการสอนแบบแนะแนวทางจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นได้ถูกออกแบบอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม เริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้กำหนด

เนื้อหาให้ของชุดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ซึ่งลักษณะของแบบทดสอบจะเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยข้อสอบที่ออกมานั้นครอบคลุมตัวชี้วัดที่ต้องการวัดและชุดกิจกรรมได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ดีขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอริสรา รัชพันธ์ (2562) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเปลี่ยนแปลงของวัตถุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ นักเรียนทุกคนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ที่ระดับดีขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยพัฒนาชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทางเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการและการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์นี้ คือ เทคนิคการเลือกใช้คำถามของครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะที่มุ่งเน้นให้นักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสืบเสาะ ค้นพบ และอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ และคิดอย่างเป็นนักวิทยาศาสตร์ได้นั้น อาจจำเป็นต้องอาศัยการแนะนำจากครู ดังนั้น การตั้งคำถามจึงมีความสำคัญมากที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบจนสามารถนำไปสู่การออกแบบการทดลองได้และให้ผู้เรียนสามารถให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ดังจะเห็นการที่ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมที่ใช้เป็นสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องการเปลี่ยนแปลงของสาร ซึ่งประกอบไปด้วยชุดกิจกรรมย่อย 5 ชุดกิจกรรม ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมการเปลี่ยนสถานะของสาร 2) ชุดกิจกรรมการระเหิดและการระเหิดกลับ 3) ชุดกิจกรรมการละลายของสารในน้ำ 4) ชุดกิจกรรมการเปลี่ยนแปลงทางเคมี และ 5) ชุดกิจกรรมการเปลี่ยนแปลงที่ผันกลับได้และผันกลับไม่ได้ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมแบบแนะแนวทางผนวกกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้นตอน (5E) โดยบทบาทของครูผู้สอนจะต้องทำการศึกษารูปแบบและวิธีการสอนในระหว่างการใช้ชุดกิจกรรม โดยครูจะเป็นผู้กำหนดหัวข้อในชุดกิจกรรมทั้ง 5 ชุดกิจกรรม มีการตั้งคำถามในชุดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบจนสามารถนำไปสู่การออกแบบการทดลองได้ ส่วนนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องได้รับการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ทำใบกิจกรรม และทำแบบฝึกหัดในชุดกิจกรรม โดยงานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายให้ครูนำชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทางนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ที่ดีขึ้น ดังในภาพองค์ความรู้การวิจัยที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมและแผนการจัดการเรียนรู้ และควรมีการฝึกซ้อมทดลองปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ในทุกชุดกิจกรรมก่อนล่วงหน้าวันที่มีการเรียนการสอนจริงทุกครั้งเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญต่อการอธิบายขั้นตอนและการตอบคำถามในระหว่างการทำกิจกรรม

1.2 ก่อนที่จะเริ่มกิจกรรมการทดลองครูผู้สอนควรตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับการทดลองให้มีความพร้อมและเพียงพอสำหรับนักเรียน เพื่อความปลอดภัยในระหว่างการเรียนรู้และเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด เมื่อเกิดความผิดพลาดหรือการขัดข้องของอุปกรณ์หรือเครื่องมือในระหว่างทำกิจกรรมครูผู้สอนควรที่จะแก้ไขปัญหาหรือมีการจัดเตรียมอุปกรณ์สำรองได้ทันเวลาที่เพื่อความปลอดภัยของนักเรียนภายในชั้นเรียน

1.3 ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทดลอง ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ออกแบบการทดลองด้วยตนเอง คอยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และแนะแนวทางให้ แต่ไม่ควรบอกคำตอบหรือกำหนดคำตอบให้นักเรียน เพื่อให้นักเรียนใช้กระบวนการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ จากสถานการณ์ที่กำหนดให้ด้วยตนเอง

1.4 จากการทำกิจกรรมในชุดกิจกรรมมีส่วนที่ต้องตอบคำถามเพื่อแนะแนวทางให้นักเรียนเขียนตอบจำนวนค่อนข้างมากทำให้นักเรียนต้องเขียนตอบหลายข้อ นักเรียนอาจเขียนช้า เขียนตอบไม่ทันทำให้การทำกิจกรรมล่าช้าลง ครูผู้สอนอาจปรับเปลี่ยนวิธีการให้นักเรียนตอบคำถามปากเปล่าบ้างแทนการเขียนตอบในบางหัวข้อ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากงานวิจัยพบว่า ควรทำการทดสอบการใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทางภายใต้สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันโดยการเปรียบเทียบผลการทดสอบระหว่างห้อง ระหว่างกลุ่มเรียน ควรมีกิจกรรมควบคุมและกลุ่มทดลอง และถ้าเป็นไปได้ ก็อาจสามารถขยายผลการทดสอบไปยังโรงเรียนอื่นได้เช่นกัน

2.2 จากงานวิจัยพบว่า ควรมีการออกแบบชุดกิจกรรมที่เน้นการสืบเสาะแบบแนะแนวทางในส่วนของการเพิ่มเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมทำเพื่อการออกแบบการทดลอง เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการทางด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้มากขึ้น

2.3 จากงานวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของทักษะการตั้งสมมติฐานของการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้งนี้อาจเนื่องมาจากช่วงคะแนนที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดมีช่วงคะแนนที่แคบเกินไปในแต่ละข้อ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าควรที่จะมีการแบ่งช่วงคะแนนให้กว้างและมีรายละเอียดที่ชัดเจนมากขึ้น เช่น การแบ่งเกณฑ์ให้มีค่าทศนิยม 0.5 คะแนน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ กัญญาประสิทธิ์. (2558). 5 คุณลักษณะสำคัญของการสืบเสาะหาความรู้. แหล่งที่มา http://sciedcenter.swu.ac.th/Portals/25/Documents/News/5%20Essential%20features%20of%20inquiry_Kamonwan.pdf?timestamp=1434440007462 สืบค้นเมื่อ 17 เม.ย. 2564.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. (2524). วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- ชาญชัย อินทรสุวรรณ์. (2538). ศูนย์การเรียนรู้และชุดการสอน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ธนพร คลังพล. (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้แบบจำลองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะและการปรากฏของดวงจันทร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นันทิยา บุญเคลือบ. (2540). มาตรฐานการศึกษาวิทยานิพนธ์. ใน พงษ์ชัย ศรีพันธุ์ บรรณาธิการ. วารสาร สสวท. กรุงเทพมหานคร: หน่วยการพิมพ์ สสวท.
- ปรีศนา อัมพรหม. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พิชญา ศิลาอม (2561). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560).** กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิทธิศักดิ์ จินดาวงศ์. (2555). **ผลของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ต่อตัวแทนความคิดเรื่องปรากฏการณ์ดาราศาสตร์พื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริมา ภู่วัสด์. (2561). **การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวัฒน์ นิยมคำ. (2531). **ทฤษฎีและทางปฏิบัติในการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้.** กรุงเทพมหานคร: เจเนอรัลบุ๊กส์เซนเตอร์.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2560). **20 วิธีการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- อริสรา รัชพันธ์. (2562). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเปลี่ยนแปลงของวัตถุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวน
ตามกรอบแนวคิดของ MORAN โดยใช้วิธีการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL)
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6*

THE DEVELOPMENT OF ENGLISH LEARNING ACTIVITIES WITH CLIL : CONTENT
AND LANGUAGE INTEGRATED LEARNING FOR ENHANCING THAI PHUAN
CULTURE LEARNING BASED ON MORAN'S DIMENSIONS
FOR GRADE 4-6 STUDENTS

¹วชิรญาณ พรหมมิ Wachiraya Phommi ²พงศธร มหาวิจิตร Pongsatorn Mahavijit

³อุดมลักษณ์ กูลศรีโรจน์ Udomluk Koolsriroj

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author E-mail: wachiraya.pho@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยใช้วิธีการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 2) เพื่อศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมไทยพวนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยใช้วิธีการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) และ 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยใช้วิธีการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) เป็นการวิจัยแบบเชิงทดลอง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนวัดโบสถ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน แบบประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรมและ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวัดความรู้ภาษาอังกฤษ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง 5 แผน อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด 2) ผลการประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรมไทยพวนของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า สมรรถนะทางวัฒนธรรมด้านทัศนคติ สมรรถนะทางวัฒนธรรมด้านความรู้ และสมรรถนะทางวัฒนธรรมด้านทักษะการค้นหาและการมีปฏิสัมพันธ์ 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ, วัฒนธรรมไทยพวน, การบูรณาการเนื้อหาและภาษา, สมรรถนะทางวัฒนธรรม, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop English learning activity plans with Content and Language Integrated Learning (CLIL) for enhancing Thai Phuan culture learning based on Moran's dimensions for grade 4-6 students, 2) to study Thai Phuan culture competency of grade 4-6 students after using English learning activity plans with Content and Language Integrated Learning (CLIL) for enhancing Thai Phuan culture learning based on Moran's dimensions, and 3) to compare English learning achievement of grade 4-6 students before and after using English learning activity plans with Content and Language Integrated Learning (CLIL) for enhancing Thai Phuan culture learning based on Moran's dimensions. The target group of this study was 28 students in grade 4-6 in semester 2 of the academic year 2022 at Watbost School, Bang Pla Ma, Suphan Buri. The research instrument consisted of 5 learning activity plans, Thai Phuan culture competency form, and English learning achievement test for grade 4-6 students. Data analysis was done through arithmetic mean, standard deviation, and t-test analysis. The findings of this research were 1) the quality of 5 learning activities plans was at the highest level, 2) the result of grade 4-6 students Thai Phuan culture competency assessment after using English learning activity plans were as follows: the attitudes, the knowledge, and the skills of discovery and interaction, 3) the English learning achievement of grade 4-6 after using English learning activity plans with CLIL (Content and Language Integrated Learning) for enhancing Thai Phuan culture learning based on Moran's dimensions was significantly higher than before learning at .01 level

Keywords: English Learning Activity, Thai Phuan Culture, Content and Language Integrated Learning, Culture Competency, English Learning Achievement

บทนำ

สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมแห่งพหุวัฒนธรรมอันประกอบไปด้วยผู้คนหลายชาติพันธุ์มาอยู่รวมกัน ซึ่งทำให้เกิดความหลากหลายทางด้านภาษา ศาสนา วัฒนธรรม การแต่งกาย ตลอดจนการใช้ชีวิตและความเป็นอยู่ ซึ่งการที่จะทำให้แต่ละคนสามารถปรับตัวเพื่อดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในชุมชน หรือสังคมได้อย่างมีความสุขจำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้ทางวัฒนธรรมทั้งของตนเองและของผู้อื่น (พระมหามงคลกานต์ จิตธมโม และอาภรณ์รัตน์ เลิศไพบรود, 2563) โดยหนึ่งในเครื่องมือในการใช้ในการติดต่อสื่อสาร คือ ภาษา เนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ศึกษา แสวงหาความรู้ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มุมมอง วิสัยทัศน์ของตัวบุคคลบนความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ด้านการจัดการศึกษาจึงกำหนดเนื้อหาทางภาษาในหลักสูตรโดยนำมาจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านภาษาที่จะนำมาใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่นักเรียนในระบบการศึกษาไทยจำเป็นต้องเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของสากล

ที่ใช้ในการสื่อสารในสังคมโลกปัจจุบัน กล่าวคือ ภาษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิต ทั้งในด้าน ศึกษา เศรษฐกิจ สังคม ท่องเที่ยว และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งการเรียนรู้ภาษาอย่างมีความหมายจะต้องเรียนรู้ควบคู่กับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรม เพราะเป็นการเรียนรู้โดยนำภาษาไปใช้จริงหรือเชื่อมโยงในสถานการณ์ชีวิตประจำวันของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจในหน้าที่ของภาษาเพื่อการสื่อสารได้ดีมากยิ่งขึ้น (พจนีย์ นนททอง และคณะ, 2562) การจัดการเรียนรู้ภาษาในลักษณะนี้จะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจความคิดของตนเอง เกิดทัศนคติ สร้างความเข้าใจทางวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมอื่นที่ได้จากการเปรียบเทียบทั้งความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Tat, 2012) นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการส่งเสริมวัฒนธรรมจะส่งผลต่อทักษะทางภาษาของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ภาษามากขึ้น รวมทั้งเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนทั้งภาษาและวัฒนธรรม (Tsou, 2005) ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทักษะภาษาอังกฤษผนวกกับเนื้อหาด้านวัฒนธรรมที่เป็นความรู้ในสาขาวิชาอื่นจนเกิดองค์ความรู้ใหม่ที่หลากหลายและมากด้วยประสบการณ์จนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้ การบูรณาการเนื้อหาและภาษา (Content and Language Integrated Learning: CLIL) เป็นแนวคิดหนึ่งที่มีการเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา เป็นแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการเนื้อหาวิชาที่สอนและการใช้ทักษะทางภาษาที่สองเพื่อการสื่อสารอย่างสมดุล (Marsh, Marsland, & Nikula, 1999) ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาควบคู่กับการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาในห้องเรียนและในชีวิตประจำวันเนื่องจากการบูรณาการเนื้อหาและภาษาจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

โรงเรียนวัดโบสถ์ เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน ตั้งอยู่ในเขตอำเภอบางปลา ม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนเป็นที่ตั้งของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนที่มีวิถีชีวิตที่แตกต่างจากคนไทยส่วนใหญ่ เช่น ด้านภาษาที่มีการใช้ภาษาไทยพวนในการสื่อสาร ด้านประเพณี เช่น ประเพณีกำฟ้า ประเพณีสารทพวน เป็นต้น ด้านการแต่งกาย เช่น การนุ่งผ้าสั้นของผู้หญิงชาวไทยพวนที่มีลายผ้าเป็นเอกลักษณ์และสื่อความหมายตามความเชื่อ การประกอบอาชีพที่เน้นการประกอบอาชีพตามธรรมชาติ สภาพแวดล้อม ด้านอาหารที่มีวัฒนธรรมและความเชื่อเกี่ยวกับการนำอาหารไปใช้ในพิธีกรรมหรือประเพณีต่างๆ (ละเอียด ขจรภัย, 2560) ซึ่งวัฒนธรรมต่างๆ เหล่านี้ยังคงมีการสืบทอดต่อกันมา ทางโรงเรียนจึงเห็นความสำคัญและความเป็นที่ที่จะต้องจัดประสบการณ์ให้นักเรียนในโรงเรียนมีความรู้ด้านวัฒนธรรมไทยพวนเพื่อให้สามารถปรับตัวในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในชุมชนได้อย่างกลมกลืน การเรียนรู้ด้านภาษาควบคู่การเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมทางด้านความเชื่อเกี่ยวกับวิถีชีวิต ด้านประเพณี ด้านอาหารการกิน ด้านการแต่งกาย ล้วนแล้วแต่เป็นการเรียนรู้เพื่อยกระดับการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและป้องกันไม่ให้เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นไทยพวนต้องสูญหายไป (มานพ แสงจำนงค์ และอังค์ริสา แสงจำนงค์, 2566) ด้วยสภาพปัญหาจากเนื้อหาในบางบทเรียนของรายวิชาภาษาอังกฤษทั้งในรูปแบบบทอ่านและบทสนทนา ซึ่งเป็นบริบทใกล้ตัวนักเรียนที่มีความแตกต่างของวัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรมของต่างประเทศกับวัฒนธรรมของนักเรียนที่มีพื้นฐานวัฒนธรรมของชุมชนไทยพวน ส่งผลให้นักเรียนขาดการใช้ประสบการณ์ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานในการทำความเข้าใจในบทเรียน ไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน นักเรียนขาดประสบการณ์ในการนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน จึงทำให้เกิดปัญหาที่นักเรียนไม่สามารถทำความเข้าใจในบทอ่านหรือบทเรียนได้ด้วยตนเอง รวมทั้งนักเรียนยังขาดความมั่นใจในการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน

และครูผู้สอนในชั้นเรียน ทางโรงเรียนจึงต้องให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนเพื่อให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมไทยพวนควบคู่กับเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยผู้วิจัยจะคัดเลือกเนื้อหาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยพวนตามความสนใจของผู้เรียน โดยใช้เอกลักษณ์เชิงประจักษ์ของวัฒนธรรมไทยพวนที่สามารถแบ่งออกได้ตามมิติวัฒนธรรมต่างๆ ตามแนวคิดมิติทางวัฒนธรรมของ Moran (2001) ได้แก่ 1) มิติด้านผลผลิต (Product) เช่น สิ่งประดิษฐ์ งานศิลปะ 2) มิติด้านวิถีปฏิบัติในการดำเนินชีวิต (Practice) เช่น ประเพณี การสื่อสาร 3) มิติมุมมองต่อวัฒนธรรม (Perspective) เช่น ทศนคติ หรือความเชื่อต่างๆ มิติด้านบุคคล (Person) เช่น การแสดงออกด้านพฤติกรรม 5) มิติด้านชุมชน (Community) เช่น มุมมองต่อวัฒนธรรมอาชีพ และกฎหมาย เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวน ตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยใช้วิธีการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนของผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยใช้วิธีการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมไทยพวนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยใช้วิธีการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL)
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยใช้วิธีการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบเป็นการวิจัยแบบเชิงทดลอง ซึ่งมีการวัดผลก่อนและหลังเรียน (One Group Pretest – Posttest Design) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยวิธีการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มแบบคละระดับชั้น และออกแบบเนื้อหาที่บูรณาการภาษาและวัฒนธรรม โดยมีภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสื่อสาร คำนึงถึงเนื้อหา สื่อการสอน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน การออกแบบกิจกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยประกอบไปด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 5 แผน แต่ละแผนใช้เวลา 3 ชั่วโมง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Thai Phuan Occupations แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 Thai Phuan Food แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

Thai Phuan Desserts แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 Thai Phuan Festivals and Ceremony และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 Thai Phuan Dressing

2. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของสมรรถนะทางวัฒนธรรมตามกรอบแนวคิดของบายแรม เพื่อคัดเลือกองค์ประกอบในที่สุดคล้องกันเนื้อหาตามมิติทางวัฒนธรรมของ Moran และวัยของผู้เรียนมากำหนดพฤติกรรมเพื่อสร้างเกณฑ์การประเมิน ซึ่งบายแรมกำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะทางวัฒนธรรมไว้ 5 ด้าน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะการระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural attitudes) 3) ทักษะการค้นหาและการมีปฏิสัมพันธ์ (Skills of discovery and interaction) 4) ทักษะการตีความและการเชื่อมโยง (Skills of interpreting and relating) และ 5) การตระหนักรู้ด้านวัฒนธรรมเชิงวิจารณ์ (Critical cultural awareness) โดยผู้วิจัยเลือกเพียง 3 ด้าน คือ ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะการระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural attitudes) 3) ทักษะการค้นหาและการมีปฏิสัมพันธ์ (Skills of discovery and interaction) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการสร้างแบบประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรม และดำเนินการสร้างแบบประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรม ซึ่งผู้สอนจะใช้ในการประเมินนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนเป็นรายบุคคล โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นการประเมินให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของสมรรถนะทางวัฒนธรรมไว้ 3 ด้าน โดยด้านความรู้จะเป็นรายการประเมินความรู้ตามมิติทางวัฒนธรรมจำนวน 5 รายการ ด้านทักษะการค้นหาและการมีปฏิสัมพันธ์ จำนวน 3 รายการ และด้านทัศนคติจำนวน 2 รายการ โดยสร้างแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert

5. ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 5 แผน โดยแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ เพื่อคัดเลือก 30 ข้อที่มีความตรงจับจุดประสงค์การเรียนรู้มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำ ก่อนนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหาไทยพวนจำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อไปใช้ในการวิจัยต่อไป

2. ผู้วิจัยนำแบบประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรมที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของประเด็นการประเมินการใช้ภาษา พร้อมทั้งคำแนะนำเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแบบประเมินให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมก่อนที่จะนำแบบประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรมที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประเมินความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบสมรรถนะในแต่ละด้านกับประเด็นรายการที่ต้องการประเมิน จากนั้นปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อไปใช้ในการวิจัยต่อไป

3. ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขก่อนนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับข้อคำถาม IOC (Index of Item Object Congruence) โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลประเมินความสอดคล้อง

ของแบบทดสอบในบางข้อมีข้อเสนอแนะเนื่องจากไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงเลือกแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ ที่มีความสอดคล้องมากที่สุดหลังผ่านการพิจารณาค่า IOC เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้และประเมินผล

1. ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขออนุญาตผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
2. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับชุมชนเพื่อขอความอนุเคราะห์วิทยากรและขอใช้แหล่งเรียนรู้นอกสถานที่
3. ผู้วิจัยชี้แจงนักเรียนกลุ่มเป้าหมายให้ทราบถึงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ นักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง
4. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน
5. ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยใช้วิธีการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยมีการสังเกตพฤติกรรมและบันทึกผลการจัดกิจกรรมในทุกกิจกรรมการเรียนรู้
6. ผู้วิจัยดำเนินการแบบประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลเพิ่มเติม
7. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน
8. ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักเรียน โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
9. ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยใช้วิธีการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุดตามลำดับ ดังนี้ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Thai Phuan Occupation อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x}=4.83$, S.D.=0.25) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Thai Phuan Dessert อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x}=4.80$, S.D.=0.38) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง Thai Phuan Food อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x}=4.79$, S.D.=0.38) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 เรื่อง Thai Phuan Dressing อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x}=4.70$, S.D.=0.33) และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง Thai Phuan Festival and Ceremony อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x}=4.59$, S.D.=0.45) ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยใช้วิธีการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

รายการประเมิน	แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้														
	แผนที่ 1			แผนที่ 2			แผนที่ 3			แผนที่ 4			แผนที่ 5		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
สาระสำคัญ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
จุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	0.28	มากที่สุด	4.90	0.23	มากที่สุด	4.80	0.23	มากที่สุด	4.20	0.50	มากที่สุด	4.70	0.28	มากที่สุด
สาระการเรียนรู้	4.70	0.55	มากที่สุด	4.90	0.23	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด	4.70	0.50	มากที่สุด	4.90	0.23	มากที่สุด
กิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	4.96	0.09	มากที่สุด	4.92	0.18	มากที่สุด	4.76	0.40	มากที่สุด	4.72	0.40	มากที่สุด
การวัดและประเมินผล	4.70	0.28	มากที่สุด	4.50	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.23	มากที่สุด	4.80	0.23	มากที่สุด
สื่อและแหล่งเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	4.90	0.23	มากที่สุด	4.90	0.23	มากที่สุด	4.70	0.50	มากที่สุด	4.50	0.23	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.83	0.25	มากที่สุด	4.79	0.38	มากที่สุด	4.80	0.38	มากที่สุด	4.59	0.45	มากที่สุด	4.70	0.33	มากที่สุด

2. ผลการประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 หลังได้รับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยใช้วิธีการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) มีผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 หลังได้รับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยใช้วิธีการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL)

สมรรถนะทางวัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความรู้ (Knowledge)	4.00	0.77	มาก
ด้านทักษะการค้นหาและการมีปฏิสัมพันธ์ (Skills of discovery and interaction)	3.74	0.96	มาก
ด้านทัศนคติ (Attitude)	4.07	1.33	มาก

จากตารางที่ 2 นักเรียนมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับ มาก โดยมีผลการประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สมรรถนะทางวัฒนธรรมด้านทัศนคติ ($\bar{x}=4.07$, S.D.=1.33) รองลงมา ได้แก่ สมรรถนะทางวัฒนธรรมด้านความรู้ ($\bar{x}=4.00$, S.D.=0.77) และสมรรถนะทางวัฒนธรรมด้านทักษะการค้นหา และการมีปฏิสัมพันธ์ ($\bar{x}=3.74$, S.D.=0.96) ตามลำดับ

3. ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยวิธีบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยวิธีบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL)

	จำนวนนักเรียน (N)	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	28	30	9.75	3.87	12.74**
หลังเรียน	28	30	16.96	3.25	

**มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยวิธีบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีค่าดัชนีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยวิธีบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 แผน พบว่า ทุกแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามระดับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทั้งห้าแผน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยดำเนินการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามองค์ประกอบอย่างครบถ้วน โดยแต่ละองค์ประกอบจะมีความสอดคล้องกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล ทำให้สามารถประเมินความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้ของนักเรียนได้ตามเกณฑ์การประเมินที่ระบุไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ได้ออกแบบโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกหัวข้อที่นักเรียนสนใจเพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำหลักการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) มาใช้กับทุกแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสื่อสาร ระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน ทำให้นักเรียนมีโอกาสในการฝึกฝนด้านทักษะภาษาอังกฤษควบคู่กับการเรียนรู้เนื้อหาทางวัฒนธรรมของไทยพวน ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือแบบปฏิบัติจริงมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเพื่อนที่ต่างระดับชั้น และมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักเรียนกับวิทยากรและชาวบ้านใน

ชุมชน เช่นการเรียนรู้เรื่องการประกอบอาชีพของชาวไทยพวนที่พิพิธภัณฑ์ชาวไทยพวนแห่งหมู่บ้านโพธิ์ศรี การประกอบอาหาร ขนมหวานของชาวไทยพวน ตลอดจนการเข้าร่วมประเพณีต่างๆ กับชาวไทยพวนเป็นต้น ส่งผลให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการมีส่วนร่วมและการมีปฏิสัมพันธ์รวมถึงการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับมิติทางวัฒนธรรมของวัฒนธรรมไทยพวน ส่งผลให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานระหว่าง การเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของจิรนนท์ กฤษณะโมรินทร์ (2558) ที่กล่าวว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ดีจะต้องมีการเขียนเป็นลำดับขั้นตอน มีการประเมินก่อนนำไปใช้ ซึ่งการคำนึงถึงองค์ประกอบที่สอดคล้อง กันสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สนุกสนาน เต็มใจที่จะเรียน นำไปสู่พฤติกรรมที่คาดหวัง จึงมีส่วนช่วย ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ของจุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ซึ่งเป็นจุดเด่นของการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ทำให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมทั้งทางด้านการปฏิบัติและการฝึกทักษะทางภาษาที่ประกอบด้วยคำศัพท์ไวยากรณ์ โครงสร้างประโยคหรือเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยพวนอันเป็นพื้นฐานที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน สอดคล้องกับ แนวคิดของพรพิมล ประสงค์พร (2557) ที่กล่าวถึงหลักการสำคัญในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบบูรณา การเนื้อหาและภาษาว่า การนำเนื้อหาออกมาออกแบบการจัดกิจกรรมจะต้องเป็นเนื้อหาที่ถูกกำหนดในหลักสูตร ทั้งทางด้านความรู้ความเข้าใจและทักษะต่างๆ โดยผู้สอนจะใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน ภาษาที่ใช้ในการเรียนรู้และภาษาที่ใช้ในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สำหรับด้านวัดและประเมินผลผู้วิจัยได้สร้างใบงานเพื่อฝึกทักษะภาษาอังกฤษในแต่ละแผนโดยมีรูปแบบที่ หลากหลาย เช่น การศึกษาความหมายของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยพวนในแต่ละแผนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนฝึกโครงสร้างทางภาษาให้ถูกหลักไวยากรณ์ซึ่งการฝึกทักษะเหล่านี้ล้วนเป็น พื้นฐานสำคัญที่จะเอื้อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและภาษาไปพร้อมๆ กัน และมีความสอดคล้อง กับพิชญ์ชลิตา วงศ์สิริวรกุล (2560) ที่กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีจะต้องมีความน่าสนใจ ทำท่าย ความสามารถผู้เรียน ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ตามเนื้อหาให้นักเรียนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้นในรูปแบบที่ หลากหลาย

2. ผลการประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรมไทยพวนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่4-6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยวิธีการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมในระดับ มากทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ในสถานการณ์ต่างๆส่งผลให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะทางวัฒนธรรมทั้งทางด้านความรู้ด้านทักษะการค้นหาและ ปฏิสัมพันธ์ตลอดจนการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทยพวน เช่น การให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับเอกลักษณ์ วัฒนธรรมไทยพวน ความรู้เกี่ยวกับวิถีปฏิบัติของวัฒนธรรมไทยพวน ความรู้เกี่ยวกับความเชื่อ ความรู้เกี่ยวกับ อาชีพ การทำอาหาร ขนมหวาน ประเพณี และการแต่งกาย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับประยุกต์ใช้ในการ ดำรงชีวิตประจำวันร่วมกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ซึ่งเป็นสถานที่จริง ได้แก่ หมู่บ้านโพธิ์ศรี หมู่บ้านวัดโบสถ์ และหมู่บ้านท่าตลาด เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียนให้ เรียนรู้จากสถานการณ์จริง รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการสัมภาษณ์ พุดคุย สอบถามกับวิทยากรหรือ ชาวบ้านในชุมชนที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทักษะทางด้านภาษา ทักษะการค้นหาและการมีปฏิสัมพันธ์กับ ผู้อื่นผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบกระบวนการกลุ่มแบบคละระดับชั้นและการฝึกฝนแบบรายบุคคล เช่น การถามตอบเกี่ยวกับความชอบ การจัดทำแผ่นพับเพื่อนำเสนอเมนูขนมหวาน เป็นต้น ถึงแม้ว่าในบางกิจกรรม

จะเป็นข้อจำกัดทางด้านความสามารถตามระดับชั้นที่แตกต่างกันของนักเรียน อาทิ การสืบค้นข้อมูลและความกล้าแสดงออกที่มีผลต่อทักษะการค้นหาและการมีปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนที่ยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นระหว่างการดำเนินกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นให้ความสนใจต่อการลงมือปฏิบัติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมีทัศนคติที่ดีและการยอมรับวัฒนธรรมของชาวไทยพวนที่มีความแตกต่างกับวัฒนธรรมเดิมของตนเอง โดยผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Huang (2021) ที่ได้นำแนวคิดสมรรถนะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของบางกลุ่มมาใช้ในชั้นเรียนศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสมรรถนะวัฒนธรรมด้านต่างๆของผู้เรียนเพิ่มขึ้นหลังได้นำแนวทางการสอนหรือการจัดกิจกรรมตามแนวคิดสมรรถนะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมมาปรับใช้

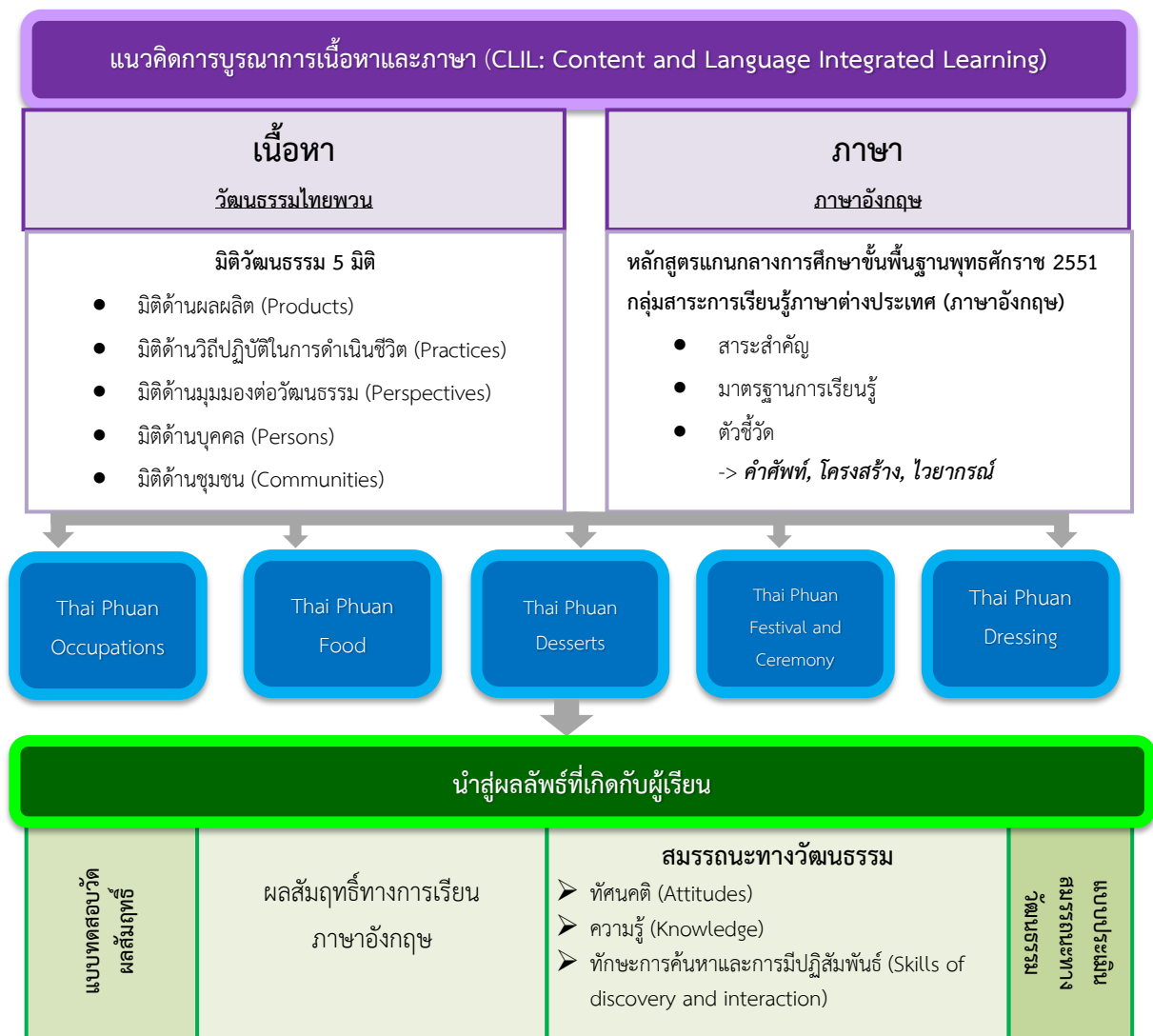
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนตามกรอบแนวคิดของ Moran โดยวิธีบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ศึกษาเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยพวนควบคู่กับการให้นักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะทางภาษาอย่างแท้จริง กล่าวคือมีการศึกษาคำศัพท์ ไวยากรณ์ และโครงสร้างประโยค จนเป็นความรู้ความเข้าใจ และนำความรู้ไปใช้เพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน โดยการจัดกิจกรรมจะเน้นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ทั้งการสื่อสารภาษาอังกฤษควบคู่กับความรู้ด้านวัฒนธรรมไทยพวน หากพบว่าผู้เรียนยังบกพร่องในเรื่องใด ผู้วิจัยจะให้ข้อเสนอแนะเพื่อช่วยเหลือและแก้ไขทันที นอกจากนี้ผู้วิจัยได้จัดทำใบงานหลากหลายรูปแบบในแต่ละแผน เช่น สืบค้นความหมายของคำศัพท์ การเล่นเกมจับคู่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคำศัพท์กับภาพ การอ่านจากบทอ่านแล้วตอบคำถาม การแต่งประโยค การเขียนประโยคคำตอบหลังสัมภาษณ์เพื่อน โดยมีเกณฑ์การประเมินไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองจนเกิดการพัฒนาจึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ดังที่ ณิชภัทร ฤทธิ์ละคร และชิตชไม อีสุดกุล (2563) ได้ศึกษาวิจัยพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยมีการบูรณาการเนื้อหาและภาษามีส่วนส่งเสริมในการสร้างความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้อย่างดี

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยพวนผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) และแนวคิดตามมิติทางวัฒนธรรมของ Moran เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบทางด้านเนื้อหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ จากนั้นได้ศึกษาวัฒนธรรมไทยพวนและสาระสำคัญของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาของวัฒนธรรมไทยพวนให้สอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและสอดคล้องตามมิติวัฒนธรรมทั้ง 5 มิติ ประกอบไปด้วยมิติด้านผลผลิต มิติด้านวิถีปฏิบัติในการดำเนินชีวิต มิติด้านมุมมองต่อวัฒนธรรม มิติด้านบุคคล และมิติด้านชุมชน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 5 แผน ได้แก่

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Thai Phuan Occupation แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง Thai Phuan Food แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Thai Phuan Desserts แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง Thai Phuan Festival and Ceremony และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง Thai Phuan Dressing โดยในแต่ละแผนผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมตามมิติวัฒนธรรมแต่ละด้านรวมทั้งมีการสื่อสารการสอบถามการสัมภาษณ์โดยใช้คำศัพท์ไวยากรณ์โครงสร้างทางภาษาอังกฤษในการสื่อสาร และให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยรูปแบบกระบวนการกลุ่มแบบคละระดับชั้น ซึ่งด้านการวัดและประเมินผลผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรมโดยเน้น พฤติกรรม บ่งชี้ตามสมรรถนะทางวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ความรู้ ทักษะการค้นหและการมีปฏิสัมพันธ์ นอกจากนี้มีการวัดประเมินผลด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยพวนเพื่อวัดความรู้ด้านภาษาควบคู่กับความรู้ทางด้านเนื้อหาวัฒนธรรมของไทยพวนจำนวน 30 ข้อ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้จะช่วยให้ครูผู้สอนเห็นแนวทางในการปฏิบัติและนำไปพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป สรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ครูผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนร่วมกันกับครูผู้สอนในระดับชั้นอื่นของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อจัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียนมากที่สุด นอกจากนี้ครูผู้สอนยังสามารถสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และหมุนเวียนกันทดลองใช้กับโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงเพื่อนำผลมาแก้ไขและพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาในแบบคละชั้นต่อไป
 - 1.2 ครูผู้สอนควรปรับเพิ่มให้เวลาในการเรียนรู้และการใช้เทคนิคในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม
 - 1.3 ครูผู้สอนควรควรใช้การเก็บข้อมูลด้านการประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อประเมินพัฒนาการและทราบความก้าวหน้าของสมรรถนะในแต่ละด้านได้เป็นอย่างดี
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวนโดยเพิ่มสมรรถนะทางวัฒนธรรมให้ครบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะการตีความและเชื่อมโยง ด้านทักษะค้นหาและปฏิสัมพันธ์ ด้านการตระหนักรู้ด้านวัฒนธรรม และด้านทัศนคติระหว่างวัฒนธรรม
 - 2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อการเปรียบเทียบเกี่ยวกับความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนหลังจากเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยพวน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิรนนท์ ญะชะโมรินทร์. (2558). **การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านออกเสียงและเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบเกมของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ณิชภัทร ฤทธิ์ละคร และชิตชไม วิสุตกุล. (2563). **การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CIIL) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*. 10(4). 37-43.
- พจนีย์ หนักทอง และคณะ. (2562). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไหวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา**. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 6(1). 15-26.
- พรพิมล ประสงค์พร. (2557). **การเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CIIL) การเสริมสร้างสมรรถนะของครู**

- ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (Clil). **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 37(3). 81-88.
- พระมหามงคลกานต์ ฐิตธมโม และอาภรณ์รัตน์ เลิศไพบรود. (2563). การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทยกรณีศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารมจร อุบลปริทัศน์**. 5(3). 316-330.
- พิชญ์ชลิดา วงศ์สิริวรกุล. (2560). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษโดยใช้แผนผังความคิดสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- มานพ แสงจำนงค์ และอังศรีสา แสงจำนงค์. (2566). ซอฟต์แวร์เพาเวอร์ไทพอน: การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทยพวนในประเทศไทย. **วารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสื่อสร้างสรรค์**. 2(1). 1-30.
- ละเอียด ขจรภัย. (2560). กลยุทธ์การสื่อสารและเครือข่ายวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**. 11(3). 168-179.
- Huang, L. D. (2021). **Developing intercultural communicative competence in foreign language classrooms- A study of EFL learners in Taiwan**. *International Journal of Intercultural Relations*. From <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0147176721000730?via%3Dihub>. Retrieved December 10, 2022.
- Marsh, D., Marsland, B. and Nikula, T. (1999). Clil: A Review of Current Thinking Position Statement. Clil: A Review of Current Thinking. **CLIL Initiatives for the millennium**. 34-50.
- Moran, P. (2001). **Define Culture**. From www.teacherlink.ed.usu.edu. Retrieved September, 23, 2020.
- Tat, D.K. (2012). The Application of Sociolinguistic Relativity Acquisition in Teaching English in Intensive English Program in Vietnamese Secondary Schools. **The Internet Journal of Language Culture and Society**. 51-58.
- Tsou, W. (2005). **The Effects of Cultural Instruction on Foreign Language Learning**. National University of Taiwan. Taiwan.

การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา
ตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต*

THE PRIORITY NEEDS OF PRIVATE PRIMARY SCHOOL MANAGEMENT
BASED ON CAREER FUTURE SKILL COCEPT

¹เกษศิริ กมล Kessiri Kamol ²แอนจิรา ศิริภิรมย์ Anjira Siriprom

³ชญาพิมพ์ อุสาโห Chayapim Usaho

^{1,2,3}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: k.kessiri@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต ประชากรในการวิจัย คือ โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 2,169 โรงเรียน มีกลุ่มตัวอย่างคือโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จำนวน 338 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นการบริหารโรงเรียนในภาพรวมคือ ($PNI_{modified} = 0.160$) โดยด้านการบริหารงานวิชาการ มีองค์ประกอบย่อย การวัดและประเมินผล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นลำดับสูงที่สุดคือ ($PNI_{modified} = 0.167$) การพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{modified} = 0.165$) การจัดการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.160$) ส่วนด้านการบริหารงานทั่วไป มีองค์ประกอบย่อยการจัดพื้นที่การเรียนรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นลำดับสูงที่สุดคือ ($PNI_{modified} = 0.156$) และด้านการจัดเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นลำดับต่ำที่สุด ($PNI_{modified} = 0.153$) ส่วนค่าดัชนีความต้องการจำเป็นรายทักษะ พบว่า ทักษะทางปัญญาขั้นสูง มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นลำดับสูงที่สุดคือ ($PNI_{modified} = 0.174$) รองลงมาคือทักษะทางกายภาพ ($PNI_{modified} = 0.167$) ทักษะทางเทคโนโลยี ($PNI_{modified} = 0.161$) ทักษะทางสังคมและอารมณ์ ($PNI_{modified} = 0.158$) ส่วนทักษะทางปัญญาขั้นพื้นฐาน ($PNI_{modified} = 0.141$) มีลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารโรงเรียน, โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา, ทักษะอาชีพในอนาคต

*Received: July 04, 2023, Revised: August 14, 2023, Accepted: August 14, 2023.

Abstract

The purpose of this research was to study the priority needs of private elementary school administration based on the concept of future career skills. The research population was 2,169 private elementary schools under the Office of Private Education. were 338 private elementary schools using a multi-stage random sampling method. The research tools were questionnaires. Data were analyzed using statistics, frequency, mean, percentage, standard deviation. and the required index value The results revealed that the overall priority needs index for school administration was ($PNI_{modified} = 0.160$) In term of academic administration had sub-elements, measurement and evaluation was the highest index of essential needs ($PNI_{modified} = 0.167$), curriculum development ($PNI_{modified} = 0.165$), teaching and learning management ($PNI_{modified} = 0.160$). While general administration, sub-elements learning space arrangement had the highest index of necessary needs ($PNI_{modified} = 0.156$) and the provision of technology for education had the lowest order of essential needs index ($PNI_{modified} = 0.153$). As the result of future career skills, the advanced cognitive skills had the highest index of essential needs ($PNI_{modified} = 0.174$), followed by physical skills ($PNI_{modified} = 0.167$), technological skills ($PNI_{modified} = 0.161$), social and emotional skills ($PNI_{modified} = 0.158$). Basic ($PNI_{modified} = 0.141$) had the lowest order of need index value.

Keywords: School Management, Private Primary School, Future Career Skills.

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม เป็นยุคที่เศรษฐกิจขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เป็นการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นสื่อในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ก้าวสู่การเป็นประเทศชั้นนำในภูมิภาค ประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพประชากรสู่โลกยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ด้วยการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อันเนื่องมาจาก การปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วไร้พรมแดน การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การใช้ชีวิตบนโลกที่มีความขัดแย้ง สถานการณ์โลกในปัจจุบันมีการแบ่งเป็นฝักฝ่าย การช่วงชิงอำนาจระหว่างฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก จากโลกที่มีการร่วมมือทางการค้าในอดีต กลายเป็น ความร่วมมือในโลกที่แตกเป็นเสี่ยง (Collaboration in a Fragment World) (World Economic Forum, 2023) รวมไปถึงการเกิดโรคอุบัติใหม่ และการแพร่กระจายของเชื้อโควิด ที่เปลี่ยนแปลงโลก วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์โดยสิ้นเชิง ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวความคิด และรูปแบบการจัดการศึกษาให้เป็นเชิงรุก มีความยืดหยุ่น มีเนื้อหาการเรียนรู้ที่เตรียมพร้อม และเสริมสร้างทักษะสำคัญให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์โลกที่ผันผวน

การจัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ถือเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญ เพราะการศึกษาที่มุ่งวางรากฐาน ให้นักเรียนได้อ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็น หรือ 3 R's Reading Writing และ Arithmetic

โดยผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาจะเป็นช่วงวัยที่เริ่มเรียนรู้ในอาชีพต่างๆ สำนวความชอบความถนัดเพื่อเลือกเรียนรู้ และพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ หากแต่ในปัจจุบันในโลกที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและฉับพลัน (Disruptive Technology) การมาของ ChatGTP (Generative Pre-trained Transformer) คือ โปรแกรมแชทบอทที่สามารถสร้างข้อความสื่อสารตอบโต้กับคนได้ และการทำงานแทนมนุษย์ของปัญญาประดิษฐ์ (AI: Artificial Intelligence) การพัฒนาทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดเช่นนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อทิศทางของตลาดแรงงานในอนาคต จากการรายงานของ OECD (2018) ที่ได้กล่าวถึงทักษะสำหรับปี 2030 (Skills for 2030) และ Bakhshi, H. et al (2017) ได้กล่าวถึงทักษะการทำงานในปี 2030 (Future of Skills Employment in 2030) โดยมีทักษะที่สำคัญ อาทิ การคิดสร้างสรรค์และการคิดวิเคราะห์ (Creativity and Critical Thinking) การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน (Complex Problem Solving) การเข้าใจสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional) การเป็นผู้เรียนเชิงรุก (Active Learner) ความเข้าใจและการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) การรู้เท่าทันสื่อยุคใหม่ (New Media Literacy) เป็นต้น

หากแต่ในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน พบว่า หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนยังไม่ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพในอนาคต ดังจะเห็นได้จากการทดสอบระดับนานาชาติ PISA (Programme for International Student Assessment) เป็นโครงการประเมินผลการศึกษาของประเทศสมาชิกที่ดำเนินการโดย Organisation for Economic Co-operation and Development หรือ OECD มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจระบบการศึกษาของนานาประเทศว่าได้เตรียมความพร้อมสำหรับการใช้ชีวิตและการมีส่วนร่วมในสังคมในอนาคตเพียงพอหรือไม่ โดยเนื้อหาการทดสอบของ PISA นั้นจะเน้นการประเมินสมรรถนะของนักเรียนที่จะใช้ความรู้และทักษะเพื่อเผชิญกับโลกในชีวิตจริงมากกว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียน กับผลการสอบ PISA 2018 คะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน 393 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 487 คะแนน) เมื่อเทียบกับผลเฉลี่ยด้านการอ่านในปี PISA 2015 พบว่า ผลคะแนนลดลง 16 คะแนน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562) จากผลคะแนนการสอบ PISA ด้านการอ่านของเด็กไทยที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และเมื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคะแนนตั้งแต่การประเมินรอบแรก (2000) จนถึงปัจจุบัน (2018) พบว่า ผลการประเมินด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของไทยไม่เปลี่ยนแปลง แต่ผลการประเมินด้านการอ่านมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จากผลคะแนนด้านการอ่านของเด็กไทยที่ลดลงและต่ำกว่าค่าเฉลี่ย นั้นย่อมหมายถึงผลการวัดด้านการคิดวิเคราะห์และทักษะการประเมินและการสะท้อนคิดซึ่งเป็นคุณลักษณะของประชากรในสังคมสมัยใหม่ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น และเป็นรากฐานของการพัฒนาทักษะอาชีพในอนาคตของเด็กไทยยังต้องการการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต เพื่อพัฒนาการบริหารโรงเรียนที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้ได้รับการเพิ่มพูนศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ ถี่ถ้วน สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทันสื่อสมัยใหม่ ตลอดจนสามารถนำไปแก้ปัญหาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานและใช้ชีวิตในสังคมสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นประชากรมีทั้งทักษะและสมรรถนะสูง แต่มีความยืดหยุ่น แคล่วคล่องฉับไว สามารถปรับตัวและใช้ชีวิตในโลกที่มีความผันผวนในสังคมที่มีความขัดแย้ง และการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่มีความรุนแรงและเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนนำพาประเทศชาติไปสู่ระดับชั้นนำ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบบรรยายที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยมีขั้นตอน ได้แก่ ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร คือ โรงเรียนเอกชนในระบบ ประเภทสามัญศึกษา ที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 2,169 โรงเรียน

1.2 ตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนเอกชนที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 338 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) Z-Score ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ได้จำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 338 โรงเรียน จากโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษาทั้งหมด 2,169 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 สุ่มแบบแบ่งชั้น กำหนดให้ภูมิภาค 5 ภาค และกรุงเทพมหานคร เป็นชั้นภูมิในการสุ่ม โดยกำหนดให้เป็นสัดส่วนเท่าๆ กัน ได้จำนวนโรงเรียนดังนี้ กรุงเทพมหานคร 53 โรงเรียน ภาคกลาง 58 โรงเรียน ภาคใต้ 74 โรงเรียน ภาคตะวันออก 24 โรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 79 โรงเรียน และภาคเหนือ 50 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 338 โรงเรียน จากนั้นสุ่มตัวอย่างโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

1.3 ผู้ให้ข้อมูล โรงเรียนละ 5 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการจำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานทั่วไปจำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถม ศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 180 ข้อ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต

3.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและข้อคำถามในการสอบถามให้มีความชัดเจน ตามผังโครงสร้าง เครื่องมือวิจัย โดยกำหนดแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความชัดเจนของการใช้ภาษาเพื่อให้แบบสอบถามมีความครอบคลุมและเหมาะสมกับเนื้อหาการวิจัยพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการศึกษาด้านการบริหารโรงเรียน ด้านการวิจัยและด้านทักษะอาชีพในอนาคต รวมจำนวน 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดการวิจัย ทำการตรวจสอบความเหมาะสม ความครอบคลุม และความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ จากนั้นคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มาใช้ พบว่าข้อคำถามมีทั้งหมดจำนวน 180 ข้อ มีข้อที่มีค่าเฉลี่ย 0.85 จำนวน 43 ข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ย 1.0 จำนวน 137 ข้อ

3.5 นำแบบสอบถามหาค่าความเที่ยงโดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลการตรวจสอบ พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.998 จึงนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 จัดทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง

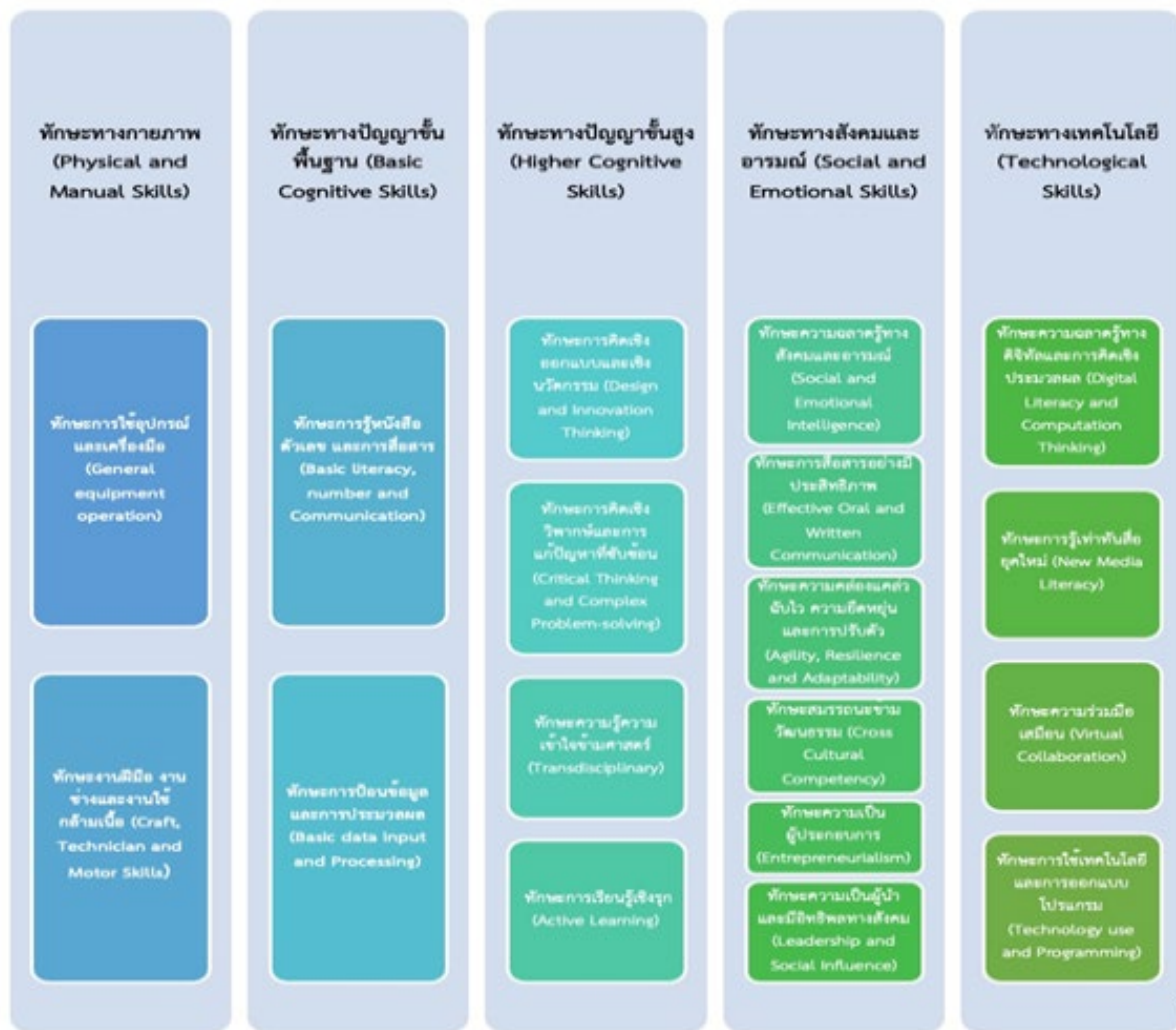
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และค่าร้อยละ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI_{modified}) โดยจัดลำดับความต้องการจำเป็นในพัฒนาการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต เรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต ผู้วิจัยได้สรุป รายละเอียดทักษะอาชีพในอนาคตได้ 5 ทักษะหลัก ได้แก่ 1) ทักษะทางกายภาพ 2) ทักษะทางปัญญาขั้นพื้นฐาน 3) ทักษะทางปัญญาขั้นสูง 4) ทักษะทางสังคมและอารมณ์ และ 5) ทักษะทางเทคโนโลยี โดยแบ่งออกเป็น 18 ทักษะย่อยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ทักษะอาชีพในอนาคต

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต มีผลการวิจัยดังในตารางดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต ในภาพรวม

การบริหารโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
	$\bar{x}$	(S.D.)	ระดับ	$\bar{x}$	(S.D.)	ระดับ		
ด้านการบริหารวิชาการ								
1. การพัฒนาหลักสูตร	3.83		มาก	4.46		มาก	0.164	2
2. การจัดการเรียนการสอน	3.85		มาก	4.47		มาก	0.160	3
3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.82		มาก	4.45		มาก	0.165	1
รวม	3.84		มาก	4.47		มาก	0.164	
ด้านการบริหาร งานทั่วไป								
1. การจัดพื้นที่การเรียนรู้	3.85		มาก	4.45		มาก	0.156	1

2. การจัดเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.89	มาก	4.48	มาก	0.153	2
รวม	3.87	มาก	4.47	มาก	0.155	
รวมทั้งสิ้น	3.85	มาก	4.47	มาก	0.159	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต ด้านการบริหารวิชาการ มีลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด โดยมีองค์ประกอบย่อย การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ ส่วนด้านการบริหารงานทั่วไป มีลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด โดยมีองค์ประกอบย่อย การจัดพื้นที่การเรียนรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด และการจัดเทคโนโลยีเพื่อศึกษามีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด

ตารางที่ 2 ลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต จำแนกรายทักษะ

การบริหารโรงเรียน	ค่า PNI ทักษะอาชีพในอนาคต				
	ทักษะทางกายภาพ	ทักษะทางปัญญา ขั้นพื้นฐาน	ทักษะทางปัญญา ขั้นสูง	ทักษะทางสังคม และอารมณ์	ทักษะทางเทคโนโลยี
จากด้านการบริหารวิชาการ					
1. การพัฒนาหลักสูตร	0.173	0.168	0.191	0.156	0.169
2. การจัดการเรียนการสอน	0.168	0.139	0.173	0.158	0.164
3. การวัดและประเมินผล	0.174	0.148	0.178	0.168	0.167
รวม	0.172	0.142	0.181	0.161	0.167
ลำดับ	2	5	1	4	3
ด้านการบริหารงานทั่วไป					
1. การจัดพื้นที่การเรียนรู้	0.162	0.143	0.166	0.152	0.155
2. การจัดเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	0.155	0.138	0.161	0.158	0.152
รวม	0.159	0.141	0.164	0.155	0.154
ลำดับ	2	5	1	3	4
รวมทั้งหมด	0.167	0.141	0.174	0.158	0.161
ลำดับ	2	5	1	4	3

จากตารางที่ 2 แสดงผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต พบว่า ทักษะทางปัญญาขั้นสูง มีลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือ ทักษะทางกายภาพ ทักษะทางเทคโนโลยี ทักษะทางสังคมและอารมณ์ ส่วนทักษะทางปัญญาขั้นพื้นฐาน มีลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคตมีประเด็นที่น่าสนใจได้ดังนี้

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคตจากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารวิชาการ มีลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

สูงสุด โดยมีองค์ประกอบ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

การวัดและประเมินผล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต สะท้อนให้เห็นว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของวัฒนา โรจน์เจริญชัย (2553) พบว่า งานบริหารวิชาการด้านการประเมินผลการศึกษา มีปัญหาการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยปัญหาที่พบคือ ครูขาดความรู้ในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการศึกษา ซึ่งการวัดและประเมินผลทักษะอาชีพในอนาคต ต้องอาศัยเครื่องมือ และเกณฑ์ที่ต้องวัดทักษะทั้ง 5 ได้แก่ ทักษะทางกายภาพ ทักษะทางปัญญาขั้นพื้นฐาน ทักษะทางปัญญาขั้นสูง ทักษะทางสังคมและอารมณ์ และทักษะทางเทคโนโลยี เป็นการวัดทักษะที่แตกต่างจากมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนตาม 8 กลุ่มสาระ ซึ่งทักษะเหล่านี้ จะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ และจะต้องมีการวัด และประเมินผลที่มีรายละเอียดที่ต่างจากแนวปฏิบัติเดิม

การพัฒนาหลักสูตร มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 เนื่องจากการพัฒนาทักษะอาชีพในอนาคตจะต้องมีการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานจึงควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทั้ง 4 ได้แก่ 1) ทักษะทางกายภาพ 2) ทักษะทางปัญญาขั้นสูง 3) ทักษะทางสังคมและอารมณ์ 4) ทักษะทางเทคโนโลยี เนื่องจากหลักสูตรมีความสำคัญคือ 1) ทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ 2) ทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3) หลักสูตรเปรียบเสมือนแบบแปลนของการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น หลักสูตรจึงเป็นเหมือนแผนยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครูที่จะจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้มีความรู้ ทักษะ และความประพฤติที่ดี (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553)

การจัดการเรียนการสอน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพในอนาคต การจัดการเรียนการสอนในทักษะทั้ง 4 ได้แก่ 1) ทักษะทางกายภาพ 2) ทักษะทางปัญญาขั้นสูง 3) ทักษะทางสังคมและอารมณ์ และ 4) ทักษะทางเทคโนโลยี ซึ่งครูผู้สอนควรต้องเข้าใจเนื้อหาสาระในทักษะดังกล่าวอย่างถ่องแท้ เพื่อที่จะสร้างสรรค์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับทักษะใหม่เหล่านี้ สอดคล้องกับรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2557) ที่กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ครูควรจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหา สาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน โดยควรมีการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา

2. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต จากผลความต้องการจำเป็นรายทักษะพบว่า ทั้งด้านงานบริหารวิชาการ และด้านการบริหารงานทั่วไปทักษะที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ทักษะทางปัญญาขั้นสูง นั้นหมายถึงในการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในปัจจุบัน การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การจัดพื้นที่การเรียนรู้ และการจัดเทคโนโลยีเพื่อการศึกษายังไม่ได้มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีทักษะทางปัญญาขั้นสูง ซึ่งมีทักษะย่อย 4 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการคิดเชิงออกแบบและการคิดเชิงนวัตกรรม 2) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน 3) ทักษะความรู้ความเข้าใจข้ามศาสตร์ และ 4) ทักษะการเรียนรู้เชิงรุก สอดคล้องกับผลการสอบ PISA 2018 ที่เป็นการวัดผลด้านการคิดวิเคราะห์ของไทยที่ได้ คะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน 393 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 487 คะแนน) เมื่อเทียบกับผลเฉลี่ยด้านการอ่านในปี PISA 2015 พบว่าผลคะแนนลดลง 16 คะแนน แม้ในปัจจุบันที่ได้มีการจัดหลักสูตร และเนื้อหาทักษะในศตวรรษที่ 21 ตลอดจน หลักสูตรที่มีเนื้อหาการพัฒนาไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 ยังพบว่า ทักษะทางปัญญาขั้นสูงยังเป็นทักษะที่จะต้องเร่งให้เกิดการพัฒนา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยง แก้ไขปัญหา เป็นผู้เรียนเชิงรุก

มีความคิดเชิงออกแบบ ตลอดจนสามารถสร้างนวัตกรรมได้ อันจะทำให้เป็นผู้ที่มีทักษะอาชีพ และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในอนาคตได้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต ด้วยปัจจุบันโรงเรียนจะต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในบริบทเศรษฐกิจ สังคมและการแข่งขันในโลกยุคพลิกผัน (Disruptive World) โรงเรียนเอกชนจึงต้องมีปรับเปลี่ยน สรุปดังในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้การวิจัย อธิบายได้ดังนี้

แนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะอาชีพในอนาคต สรุปทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในอนาคต 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะทางปัญญาขั้นสูง ทักษะทางกายภาพ ทักษะทางเทคโนโลยี และทักษะทางสังคมและอารมณ์ ผู้บริหารควรจัดทำแผนการบริหารโรงเรียนตามลำดับการทำงาน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร เนื่องจากหลักสูตรมีความสำคัญคือ 1) ทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมาย 2) ทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3) หลักสูตรเปรียบเหมือนแบบแปลนในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดทักษะการทำงานทั้ง 4 เข้าสู่หลักสูตรของโรงเรียน เพื่อกำหนดเป็นแนวคิด

สำคัญ และกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะอาชีพในอนาคต และเพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้

2. การจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจใน ทักษะอาชีพในอนาคตทั้ง 4 ทักษะดังกล่าวเพื่อจะสามารถนำมากำหนดเป้าหมายและออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยครูควรจัดทำแผนการสอน โดยเป็นการเตรียมตัวล่วงหน้า เพื่อครูจะสามารถกำหนดเวลาและกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งยังทำให้กิจกรรมการเรียนรู้ และการสอนมีความต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การวัดและประเมินผล ถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการวัดและประเมินผล จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้รู้ระดับความสำเร็จ โดยต้องมีการออกแบบการวัด และกำหนดเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับทักษะอาชีพในอนาคตทั้ง 4 ทั้งนี้ควรต้องออกแบบการวัดที่หลากหลาย และแบบวัดที่เป็นแบบเฉพาะรายบุคคลโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงเพื่อครูจะได้รู้ระดับการเรียนรู้และผลลัพธ์การเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาการสอน และการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนเองก็จะรู้ระดับความเข้าใจ และระดับความสามารถในการเรียนรู้ของตนเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงในส่วนที่บกพร่อง

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป ได้แก่ การจัดพื้นที่การเรียนรู้ และการจัดเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นการส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะอาชีพในอนาคต โดยผู้บริหารและครูจะต้องร่วมกันจัดและสร้างสรรค์พื้นที่ และเทคโนโลยีที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะอาชีพทั้ง 4 ทักษะ เพื่อสร้างทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพในอนาคตให้เกิดแก่ผู้เรียนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญ จัดการอบรมพัฒนา หรือกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทักษะด้านการวัดและประเมินผล แก่ครูในเรื่องการส่งเสริมทักษะอาชีพในอนาคตเพิ่มขึ้น เพื่อให้ครูได้กล้าคิด และออกแบบเครื่องมือในการวัดและกำหนดเกณฑ์การประเมินผล ให้มีความหลากหลายเพื่อวัดและประเมิน ผู้เรียนที่แตกต่างเป็นรายบุคคล ตามลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ทักษะทางปัญญาขั้นสูง ทักษะทางกายภาพ ทักษะทางเทคโนโลยี และทักษะทางสังคมและอารมณ์ ตามลำดับ

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในอนาคต โดยการกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตร และการจัดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนา ทักษะทางปัญญาขั้นสูง ได้แก่ การคิดเชิงออกแบบ การคิดเชิงนวัตกรรม การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ความเข้าใจข้ามศาสตร์ และการเรียนรู้เชิงรุก

1.3 ผู้บริหารและครู ควรร่วมกันวางแผนจัดอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการจัดการเรียน การสอน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางปัญญาขั้นสูง ทักษะทางกายภาพ ทักษะทางสังคมและอารมณ์ และ ทักษะทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่องรูปแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทักษะทางปัญญาขั้นสูง เพื่อพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนในทักษะที่ต้องใช้การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงออกแบบ การ แก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน ให้มีวิธีการวัดและประเมินผู้เรียนที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อครูจะได้นำผลมาพัฒนา ผู้เรียนได้ตรงตามศักยภาพ

2.2 ควรศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในอนาคตเพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพในอนาคต โดยผู้บริหาร ครู ชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ประกอบการ ร่วมกันออกแบบ วางแผน วิเคราะห์แนวโน้มอาชีพในอนาคต เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายและจัดเนื้อหาการเรียนรู้ เพื่อให้คุณลักษณะและทักษะผู้เรียนตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

2.3 ควรศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยจัดทำแผนการเรียนรู้และจัดเนื้อหาการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางปัญญาขั้นสูง ทักษะทางเทคโนโลยี และทักษะทางกายภาพ ให้ความหลากหลาย ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ แก้ไขปัญหา รู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีและส่งเสริมพัฒนาทักษะทางร่างกายให้พร้อมในการทำกิจกรรมในหลากหลายรูปแบบ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่**

2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: อักษรไทย.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพมหานคร: สุเนตรฟิล์ม.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2557). **การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** สงขลา: เทมการพิมพ์.

วัฒนา โรจน์เจริญชัย. (2553). **การบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเบญจมิตร อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่.** การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562). **การแสดงผลการประเมิน PISA 2018.** แหล่งที่มา <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-12/> สืบค้นเมื่อ 19 ส.ค. 2563.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564).** แหล่งที่มา https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8309&filename=index สืบค้นเมื่อ 1 ส.ค. 2561.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **มาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ. 2561.** กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.

สุนทร โคตรบรรเทา. (2551). **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน.

Alex Grey. (2016). **Future of Jobs.** From <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-10-skills-you-need-to-thrive-in-the-fourth-industrial-revolution/> Retrieved January 12, 2021.

Anna Davies, D Devin Fidler, Marina Gorbis. (2011). **Future Work Skill 2020.** From http://www.iftf.org/uploads/media/SR-1382A_UPRI_future_work_skills_sm.pdf Retrieved December 2, 2020.

Bakhshi, H. et al. (2017). **Future of Skills Employment in 2030.** From https://www.nesta.org.uk/sites/default/files/the_future_of_skills_employment_in_2030_0.pdf Retrieved October 22, 2020.

OECD. (2018). **Skills for 2030.** From https://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/skills/Skills_for_2030_concept_note.pdf Retrieved November 22, 2020.

Taro Yamane. (1973). **Statistics: an introductory analysis**. New York: Harper & Row.

World Economic Forum. (2023). **World Economic Forum Annual Meeting**. From <https://www.weforum.org/events/world-economic-forum-annual-meeting-2023>
Retrieved February 5, 2023.

ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครู
โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม*

THE RELATIONSHIP BETWEEN HAPPINESS IN WORKING AND TEACHING
EFFICIENCY OF TEACHERS IN POTINIMITWITTAYAKOM SCHOOL

¹ชนิกานต์ ศักดานรงค์ Chanikan Sakdanarong

²สุภาวดี วงษ์สกุล Suparwadee Wongsakul

^{1,2}สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ Panyapiwat Institute of Management, Thailand

Corresponding Author E-mail: Billchanikan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความสุขในการทำงานของครู 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการสอนของครู และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครู ประชากร คือ ครู โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม จำนวน 63 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสุขในการทำงานของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมีความสุข โดยมีมิติที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือครอบครัวดี (Happy Family) รองลงมาคือจิตวิญญาณดี (Happy Soul) และมิติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือผ่อนคลายดี (Happy Relax) 2) ประสิทธิภาพการสอนของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการสร้างเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ รองลงมา คือ ด้านการสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการแสดงความใส่ใจในงานสอน และ 3) ความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง โดยมีมิติที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุดคือมิติที่ 3 น้ำใจดี (Happy Heart) รองลงมาคือมิติที่ 7 ใฝ่รู้ดี (Happy Brain) และมิติที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุดคือมิติที่ 1 สุขภาพดี (Happy Body) โดยมีมิติดังกล่าวทั้งหมดมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, ความสุขในการทำงาน, ประสิทธิภาพการสอนของครู

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of teachers' happiness in working 2) to study the level of teachers' teaching efficiency and 3) to study the relationship between happiness in working and the efficiency in teaching among teachers. A sample of participants were 63 Potinimitwittayakom School teachers. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient hypothesis testing. The results of the research were as follows: 1) The overall happiness of teachers was at 'Happy level'. The dimension with the highest mean was Happy Family, followed by Happy Soul, and the dimension with the lowest mean was Happy Relax. 2) The overall teachers' teaching efficiency was at 'High level'. The aspect with the highest average was the aspect of enhancing students' success, followed by the creation of various teaching and learning activities and the aspect with the lowest mean was showing interest in teaching and 3) The relationship between happiness in working and the efficiency in teaching among teachers were correlated positively. It was statistically significant at the .01 level with a high correlation. The dimension with the highest correlation was the third dimension, generosity (Happy Heart), followed by the seventh dimension, curiosity (Happy Brain) and the lowest correlation was the first dimension, good health (Happy Body) all of these dimensions were intermediate level.

Keywords: Relationship, Happiness in Working, Teaching Efficiency

บทนำ

การที่องค์กรหนึ่งจะประสบความสำเร็จในการดำเนินงานได้นั้น สิ่งสำคัญที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ คือ การส่งเสริมความสุขของคนทำงาน ซึ่งคนทำงานคือบุคคลหนึ่งในสังคมทั่วไปที่มีความปรารถนาให้ตนเองดำเนินชีวิตไปอย่างมีความสุข อย่างไรก็ตามความสุขคนทำงาน อาจมีเงื่อนไขหรือเกณฑ์บางอย่างที่ต้องการมากกว่าบุคคลโดยทั่วไป อาทิ การมีความมั่นคงและความก้าวหน้าในสายอาชีพ การทำงานในองค์กรที่มั่นคง การได้รับโอกาสในการพัฒนา การได้รับเกียรติในที่ทำงาน การได้รับการยอมรับจากบุคคลในที่ทำงานทุกระดับ การได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรม การได้รับสวัสดิการที่พึงพอใจ การมีหัวหน้างานเพื่อนร่วมงานที่ดี การมีคุณค่าและมีความสำคัญในที่ทำงาน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการสร้างความสุขของคนทำงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในองค์กร องค์กรจะขับเคลื่อนไปในทิศทางใดขึ้นอยู่กับความสุขในการทำงานของบุคลากรในองค์กร เพราะถ้าบุคลากรในองค์กรไม่มีความสุขในการทำงาน จะทำให้การทำงานในองค์กรเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และไม่บังเกิดผลเท่าที่ควร ดังนั้น หัวใจสำคัญที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จได้นั้นคือบุคลากรในองค์กรมีความสุขในการทำงาน งานก็จะมีประสิทธิภาพ องค์กรก็จะประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย (กิตติพัฒน์ ดามาวงษ์, 2559) ดังนั้น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้พยายามศึกษาแนวคิดและนิยามองค์กรแห่งความสุขอันเป็นความสุขที่ทำให้คนเราเกิดความสุขระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัวภายใต้ความเชื่อว่าคนคือหัวใจขององค์กร การสร้างคนทำงานให้

มีความสุขจึงมีความสำคัญ หากคนในองค์กรมีความสุขก็จะทำให้เกิดเป็นองค์กรแห่งความสุข โดยนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรแห่งความสุขที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคนในองค์กรให้เกิดความสุขทั้งร่างกายและจิตใจควบคู่กันไปโดยได้กำหนดตัวชี้วัดที่เรียกว่าความสุข 8 ประการ นำมาพัฒนาเป็นองค์กรแห่งความสุขซึ่งประกอบด้วยความสุข 8 มิติ ได้แก่ สุขภาพดี ผ่อนคลายดี น้ำใจดี จิตวิญญาณดีครอบครัวดี สังคมดี ใฝ่รู้ดี สุขภาพเงินดีและได้เพิ่มอีก 1 มิติ เป็นความสุข 9 มิติ โดยมีมิติที่ 9 คือ การงานดี (นุรปาชียะห์ ภูนา, 2562) โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดที่ว่า “การสร้างองค์กรแห่งความสุข ให้ประสบความสำเร็จที่ยั่งยืนได้นั้นต้องเริ่มจากการที่คนในองค์กรต้องมีความสุขก่อน และจะส่งผลต่อครอบครัว ชุมชน รวมทั้งองค์กรที่ตนเองทำงานในที่สุด” ดังนั้น ในหลายองค์กรจึงได้หาวิธีการต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสุขแก่คนในองค์กรโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของประเพณีและวัฒนธรรมของคนในองค์กรผ่านกิจกรรมหลากหลายประเภท โดยมุ่งหวังสร้างความสุข สร้างจิตสำนึกที่ดีซึ่งเป็นการวางรากฐานการพัฒนาศักยภาพของคนในองค์กรสู่วิถีแห่งความสุขอย่างยั่งยืน อันจะนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งที่รากฐานขององค์กรอย่างแท้จริง (สุมาลี ดวงกลาง, 2560)

ในปัจจุบันครุมีภาระหน้าที่ที่หนักมากขึ้น ความสุขในการทำงานของครูกำลังถูกบั่นทอนลงอย่างต่อเนื่อง อันมีสาเหตุมาจากสถานศึกษามีการปรับตัวเพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การสื่อสารและเทคโนโลยี อีกทั้งในปัจจุบันที่มีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาควบคุมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ แม้กระทั่งการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนที่มีการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมต่างๆ เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและเกี่ยวข้องในการทำงาน ทำให้ครุมีความวิตกกังวลและมีความเครียดในการทำงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเมธพร ผังลักษณ์ (2559) ที่กล่าวว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนมีภาระหน้าที่ที่หนักมากขึ้นมีเวลาพักผ่อนน้อยลง แม้ในช่วงเวลาที่ปิดภาคเรียนซึ่งควรเป็นเวลาพักผ่อนเพื่อคลายความเครียดแต่ภารกิจของครุมีกิจกรรมเพิ่มเติมทำให้บางครั้งครุเกิดความท้อแท้และไม่มีความสุขในการทำงานทำให้ประสิทธิภาพในการสอนลดลงนั่นหมายถึงคุณภาพผู้เรียนด้วย

โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคมเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนห้องเรียน 34 ห้อง แบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มการบริหารงานวิชาการ กลุ่มการบริหารงานงบประมาณและงานบุคคล กลุ่มการบริการงานกิจการนักเรียนและกลุ่มการบริหารงานทั่วไป โดยมีเป้าหมายมุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกด้านอย่างต่อเนื่อง และมีการกำหนดพันธกิจและเป้าหมาย เพื่อพัฒนาให้โรงเรียนก้าวหน้าได้ตามคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลต่อไป โดยด้านของการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคมนั้นจัดว่าเป็นหน่วยงานหนึ่งที่เล็งเห็นความสำคัญในการทำให้บุคลากรทำงานอย่างมีความสุข แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ความสุขในการทำงานของบุคลากรกำลังลดลงอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากครุมีภาระหน้าที่ที่พิเศษที่นอกเหนือจากการสอนมากขึ้น ครูต้องทำงานด้านธุรการ ปัญหาการขาดแคลนครูทำให้ครูสอนไม่ตรงสาระวิชาเอก ครูขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน รวมไปถึงความกดดันต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอุดมลักษณ์ เมฆาวณิช (2556) ที่กล่าวว่า ครูเป็นอาชีพหนึ่งที่เสี่ยงต่อการมีความเครียดในการทำงาน เนื่องจากครุมีภาระงานมากและต้องมีความรับผิดชอบเกี่ยวกับตัวนักเรียนซึ่งในขณะเดียวกันครุต้องประสานงานกับผู้ปกครองของนักเรียนตลอดเวลา นอกจากนี้ ครุยังต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานของตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนหลักสูตรใหม่เพื่อให้ผ่านการตรวจมาตรฐานของสถานศึกษา

และจากหน่วยงานภายนอก ดังนั้น การที่จะทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทำงานได้อย่างมีความสุข มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และเพิ่มผลผลิตหรือคุณภาพในการทำงาน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคมที่จะทำให้ทราบถึงระดับความสุขในการทำงานและระดับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางในการสร้างขวัญกำลังใจ การเสริมสร้างความสุขในการทำงาน และนำไปวางแผนในการทำงานร่วมกันของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษารวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องและเพื่อให้ครูได้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียนและพัฒนองค์กรให้มีคุณภาพที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสุขในการทำงานของครู โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการสอนของครู โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่การสอน ประจำปีการศึกษา 2564 โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม จำนวน 63 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์, 2564)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น คือ ความสุขในการทำงาน 9 มิติ ได้แก่ 1) สุขภาพดี (Happy body) 2) ผ่อนคลายดี (Happy relax) 3) น้ำใจดี (Happy heart) 4) จิตวิญญาณดี (Happy soul) 5) ครอบครัวดี (Happy family) 6) สังคมดี (Happy society) 7) ใฝ่รู้ดี (Happy brain) 8) สุขภาพเงินดี (Happy money) และ 9) การงานดี (Happy work-life)

2.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการสอน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างความชัดเจนในบทเรียน 2) การสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย 3) การแสดงความใส่ใจในงานสอน 4) การทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ 5) การสร้างเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสร้างขึ้นมาเป็นแบบสอบถามสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่การสอน ประจำปีการศึกษา 2564 โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ฉบับ ดังนี้

3.1 แบบสอบถามฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามความสุขในการทำงาน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเครื่องมือวัดความสุขในการทำงาน HAPPINOMETER ของศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต และคณะ (2555) โดยสถาบันประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล มาใช้ในการหาระดับความสุขในการทำงานครั้งนี้ โดยแบ่งแบบสอบถาม

ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส และรายได้ต่อเดือน ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับความสุขในการทำงาน 9 มิติ ได้แก่ 1) สุขภาพดี (Happy body) 2) ผ่อนคลายดี (Happy relax) 3) น้ำใจดี (Happy heart) 4) จิตวิญญาณดี (Happy soul) 5) ครอบครัวดี (Happy family) 6) สังคมดี (Happy society) 7) ใฝ่รู้ดี (Happy brain) 8) สุขภาพเงินดี (Happy money) และ 9) การงานดี (Happy work-life) โดยมีเกณฑ์การแปลผลใช้ตามเกณฑ์ HAPPINOMETER (ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต และคณะ, 2555) เป็นดัชนีในการแบ่งระดับความสุข ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 0.00 - 24.99	หมายถึง ไม่มีความสุขอย่างยิ่ง
คะแนนเฉลี่ย 25.00 - 49.99	หมายถึง ไม่มีความสุข
คะแนนเฉลี่ย 50.00 - 74.99	หมายถึง มีความสุข
คะแนนเฉลี่ย 75.00 - 100.00	หมายถึง มีความสุขอย่างยิ่ง

3.2 แบบสอบถามฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามประสิทธิภาพในการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างความชัดเจนในบทเรียน 2) การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่หลากหลาย 3) การแสดงความใส่ใจในงานสอน 4) การทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ และ 5) การสร้างเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert Scale) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือการวิจัยโดยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอน และวิธีการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม จากนั้นจึงสร้างเป็นแบบสอบถามประสิทธิภาพในการสอน แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้ 1) การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ทำการประเมิน แล้วคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อคำถาม และ 2) การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครู โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าธนบุรี ที่มีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96 แล้วจึงนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรม Google form โดยสร้างแบบสอบถาม Online ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วต่อประชากรผู้ให้ข้อมูล และดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลได้ จำนวน 63 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความสุขในการทำงานของครู โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม ในภาพรวม

มิติที่	ความสุขในการทำงาน	คะแนนความสุข	
		μ	แปลผล
1.	สุขภาพดี (Happy Body)	70.16	มีความสุข
2.	ผ่อนคลายดี (Happy Relax)	64.38	มีความสุข
3.	น้ำใจดี (Happy Heart)	75.38	มีความสุขอย่างยิ่ง
4.	จิตวิญญาณดี (Happy Soul)	76.63	มีความสุขอย่างยิ่ง
5.	ครอบครัวดี (Happy Family)	78.84	มีความสุขอย่างยิ่ง
6.	สังคมดี (Happy Society)	74.44	มีความสุข
7.	ใฝ่รู้ดี (Happy Brain)	76.61	มีความสุขอย่างยิ่ง
8.	สุขภาพเงินดี (Happy Money)	68.25	มีความสุข
9.	การงานดี (Happy work life)	73.10	มีความสุข
ภาพรวม		73.09	มีความสุข

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม ในภาพรวม อยู่ในระดับมีความสุข ($\mu = 73.09$) โดยมีมิติที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ครอบครัวดี (Happy Family) ($\mu = 78.84$) รองลงมา คือ จิตวิญญาณดี (Happy Soul) ($\mu = 76.63$) และมิติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผ่อนคลายดี (Happy Relax) ($\mu = 64.38$)

2. ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพการสอนของครู โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมาตรฐานประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม ในภาพรวม

ประสิทธิภาพการสอนของครู	ระดับประสิทธิภาพการสอน		
	μ	σ	แปลผล
1. ด้านการสร้างความชัดเจนในบทเรียน	4.10	0.53	มาก
2. ด้านการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่หลากหลาย	4.11	0.62	มาก
3. ด้านการแสดงความใส่ใจในงานสอน	4.04	0.63	มาก
4. ด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ	4.09	0.55	มาก
5. ด้านการสร้างเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ	4.21	0.57	มาก
ภาพรวม	4.11	0.52	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.11$, $\sigma = 0.52$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการสร้างเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ($\mu = 4.21$, $\sigma = 0.57$) รองลงมา คือ ด้านการสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ($\mu = 4.11$, $\sigma = 0.62$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการแสดงความใส่ใจในงานสอน ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.63$)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยา ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment correlation coefficient) ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

H_0 : ความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_1 : ความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูมีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยา ในภาพรวม

ความสุขในการทำงาน	ประสิทธิภาพการสอนของครู ในภาพรวม		
	r	Sig	ระดับความสัมพันธ์
มิติที่ 1 สุขภาพดี (Happy Body)	.38**	.00	ปานกลาง
มิติที่ 2 ผ่อนคลายดี (Happy Relax)	.46**	.00	ปานกลาง
มิติที่ 3 น้ำใจดี (Happy Heart)	.68**	.00	ปานกลาง
มิติที่ 4 จิตวิญญาณดี (Happy Soul)	.64**	.00	ปานกลาง
มิติที่ 5 ครอบครัวดี (Happy Family)	.55**	.00	ปานกลาง
มิติที่ 6 สังคมดี (Happy Society)	.52**	.00	ปานกลาง
มิติที่ 7 ใฝ่รู้ดี (Happy Brain)	.66**	.00	ปานกลาง
มิติที่ 8 สุขภาพเงินดี (Happy Money)	.45**	.00	ปานกลาง
มิติที่ 9 การงานดี (Happy work life)	.58**	.00	ปานกลาง
ภาพรวม	.71**	.00	สูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยา มีความสัมพันธ์ทางบวกกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กัน อยู่ในระดับสูง ($r = 0.71$) โดยมิติที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุด คือ มิติที่ 3 น้ำใจดี (Happy Heart) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.68$) รองลงมา คือ มิติที่ 7 ใฝ่รู้ดี (Happy Brain) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.66$) และมิติที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ มิติที่ 1 สุขภาพดี (Happy Body) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.38$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า คะแนนความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมีความสุข โดยมีมิติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครอบครัวดี (Happy Family) อาจเป็นเพราะโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาเป็นหน่วยงานราชการที่มีวันหยุดวันเสาร์ วันอาทิตย์ และวันหยุดราชการ รวมถึงระเบียบการลาตามกฎหมายที่กำหนด จึงทำให้มีเวลาเพียงพอสำหรับครอบครัว ประกอบกับครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยของความสัมพันธ์ทางสังคมขั้นพื้นฐานที่สุด แต่กลับมีอิทธิพลต่อการกำหนดศักยภาพของมนุษย์มากที่สุด โดยครอบครัวเป็นสถาบันที่ให้ความรัก ความอบอุ่น ความใกล้ชิดผูกพันกับมนุษย์เป็นระยะเวลานานที่สุด และเป็นสถาบันแรกสุดในการทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคมให้แก่มนุษย์ ถึงแม้ว่าผลการศึกษาศาณภาพการสมรสของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาพบว่า มีครูที่มีสถานภาพสมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 38.10 แต่คำว่าครอบครัวอาจไม่จำกัดอยู่เฉพาะสามี ภรรยา หรือลูกเท่านั้น ครอบครัวอาจรวมไปถึง พ่อ แม่ ญาติพี่น้องด้วย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าครอบครัวเป็นแหล่งความสุขที่สำคัญที่สุดจึงทำให้ครู โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยา ให้ความสำคัญกับการมีเวลาอยู่กับครอบครัวอย่างเพียงพอ การทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว และการมีความสุขกับครอบครัว เป็นอันดับแรก สอดคล้องบางประการกับการวิจัยของลลธิมา บุญพิมพ์ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อองค์กรแห่งความสุขของบุคลากรกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ความสุขของบุคลากรกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ พบว่าด้านครอบครัวที่ดี มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด โดยในอยู่ในระดับมาก สอดคล้องบางประการกับการวิจัยของอุไรพร เสี่ยงล้ำ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงานของบุคลากรกรมเจ้าท่า บุคลากรกรมเจ้าท่ามีความสุขในการทำงาน ด้านครอบครัวดีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของชุดิมา ยุวโกศล (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนกลาง) ในเขตกรุงเทพมหานคร มีระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนกลาง) ด้านที่มีระดับความสุขมากที่สุด ได้แก่ ด้านครอบครัว และสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของนุรปาชียะห์ ภูนา (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี มีระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ในมิติที่ 5 ครอบครัวดี มีค่าระดับความสุขสูงกว่าด้านอื่น

2. จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยา ในภาพรวมมีระดับอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จอาจเป็นเพราะโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ซึ่งมีนโยบายสำคัญ คือ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น ครูจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ โดยการจัดเรียนรู้ในห้องเรียน ครูต้องแก้ไขคำตอบที่ถูกต้องแก่นักเรียนทันที เมื่อนักเรียนตอบผิด เพิ่มเติมข้อมูลที่ต้องการ ก้าวข้าม ย้ำให้นักเรียนจดจำข้อมูลที่ต้องการได้ ครูต้องแบ่งเนื้อหาที่ต้องการสอนออกเป็นส่วนย่อยๆ เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีการวางแผนปรับเปลี่ยนเนื้อหาใหม่ที่จะทำการสอนให้ง่ายต่อความเข้าใจของนักเรียนและสอดคล้องกับเนื้อหาเดิม และส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดที่คาดหวังไว้ เพื่อให้นักเรียนจบการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ได้ศึกษาต่อในสถานศึกษาที่มีการแข่งขันสูง และมีชื่อเสียงได้

ตามที่ตั้งใจ ซึ่งมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของดลนภา วงษ์ศิริ (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีระดับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ และมีความสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของพรทิพย์ ทับทิมทอง (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ผลของการใช้เวลาในการปฏิบัติภาระงานสอนที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประสิทธิภาพการสอนของครูและส่งผลมากที่สุด คือ การส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ

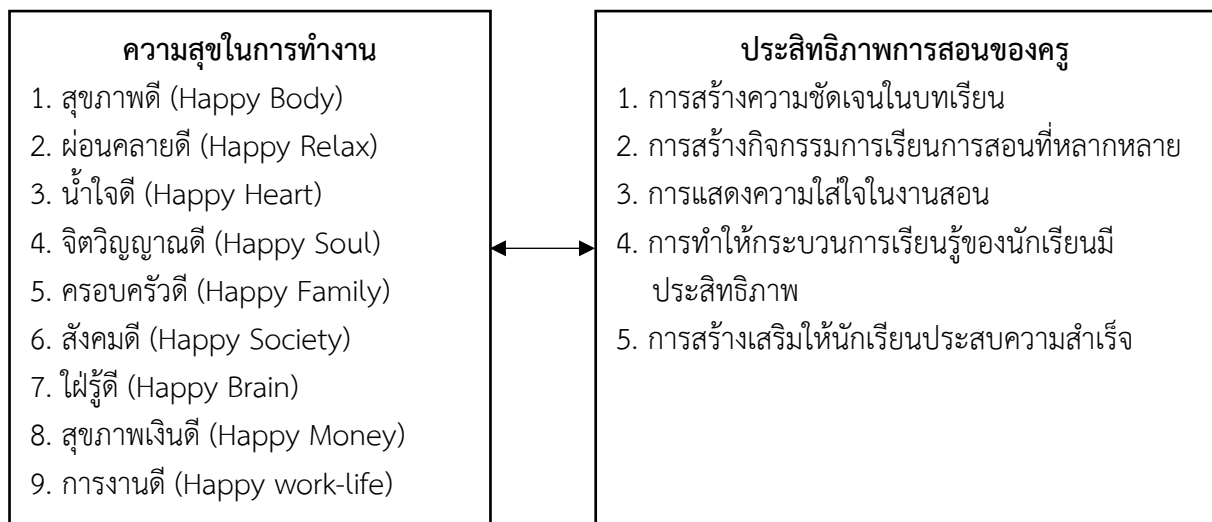
3. ผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง จากผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า ถ้าครูมีความสุขในการทำงานมาก มีแนวโน้มที่จะทำให้ประสิทธิภาพการสอนของครูมากตามไปด้วย อาจเป็นเพราะ คนที่มีความสุขจะทำงานกับคนอื่นได้ดี สนุกที่จะอยู่ในกลุ่มคน และมีความสัมพันธ์ที่ดีในทำงานซึ่งทำให้การทำงาน เป็นทีมดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน คนที่มีความสุขจะจัดการกับปัญหาแทนการบ่นถึงปัญหา โดยไม่หาทางแก้ไข คนที่มีความสุขในการทำงานมีพลังงานมากกว่า และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในทุกสิ่งที่ทำ คนที่มีความสุขในการทำงานจะเป็นคนที่มองโลกในแง่ดี คิดในทางบวก ซึ่งการมองโลกในแง่ดีทำให้ประสบความสำเร็จ คนที่มีความสุขในการทำงานจะมีแรงจูงใจสูง ซึ่งจะทำให้ผลสำเร็จสูง คนที่มีความสุขในการทำงานมักไม่ขาดงาน เนื่องจากการทำงานทำให้บุคคลมีความสุข ดังนั้นจึงไม่ขาดงาน ถ้าคนไม่ชอบงานที่ทำให้เกิดความเครียดและความเบื่อหน่ายจะทำให้เกิดผลในกระเพาะอาหาร มะเร็งหรือเบาหวาน จากผลกระทบของความเครียดในงานต่อสุขภาพ เมื่อไม่ชอบงานที่ทำอยู่ คนที่มีความสุขในการทำงานมีการเรียนรู้ไว เมื่อคนมีความสุขและผ่อนคลายก็พร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ คนที่มีความสุขจะมีการตัดสินใจที่ดี ส่วนคนที่ไม่มีมีความสุขในการทำงานจะอยู่ในภาวะวิกฤติที่มีมุมมองแคบ ไม่มองภาพกว้าง ใช้สัญชาตญาณความอยู่รอด ตัดสินใจโดยมองระยะสั้น ในการตัดสินใจจะคำนึงเพียงสถานการณ์เฉพาะหน้าที่ตัดสินใจเท่านั้นต่างจากคนที่มีความสุข ซึ่งจะมีการตัดสินใจที่ดีกว่าและให้ความสำคัญกับงานมากกว่า จะเห็นได้ว่าการมีความสุขในการทำงานก่อให้เกิดผลดีและประโยชน์อย่างมากมาย ดังนั้นความสุขในการทำงานจึงมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม มีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของชุตินา ยุวโกศล (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงาน กับประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนกลาง) ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนกลาง) มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครู โดยเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสุขในการทำงานตามแนวคิดของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (ศิรินนท์ กิตติสุขสถิตย์ และคณะ, 2555) มี 9 มิติ ได้แก่ 1) สุขภาพดี (Happy body) 2) ผ่อนคลายดี (Happy relax) 3) น้ำใจดี (Happy heart) 4) จิตวิญญาณดี (Happy soul) 5) ครอบครัวดี (Happy family) 6) สังคมดี (Happy society) 7) ใฝ่รู้ดี (Happy brain) 8) สุขภาพเงินดี (Happy money)

และ 9) การงานดี (Happy work-life) ส่วนประสิทธิภาพการสอนของครู ตามแนวคิดของ Borich (อ้างใน ทินพันธ์ บุญธรรม, 2556) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างความชัดเจนในบทเรียน 2) การสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย 3) การแสดงความใส่ใจในงานสอน 4) การทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ และ 5) การสร้างเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิเคราะห์คะแนนความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม พบว่า มิติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผ่อนคลายดี (Happy Relax) ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรมอบหมายงานให้ครูอย่างเหมาะสมไม่มากเกินไป เพื่อให้ครูได้มีเวลาทำกิจกรรมที่เป็นการพักผ่อนหย่อนใจ ไม่เกิดความเครียดมากเกินไป นอกจากนี้ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทัศนคติทางบวก เช่น กิจกรรมทางศาสนา เนื่องจากหลักศาสนาพุทธจะสอนให้คนรู้เห็นตามความเป็นจริง การมีชีวิตที่ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังเป็นเรื่องธรรมดา

1.2 จากผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการแสดงความใส่ใจในงานสอน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เลือกใช้รูปแบบการสอนที่เหมาะสม และไม่มอบหมายงานมากเกินไป เพื่อให้ครูได้เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

1.3 จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม พบว่า ความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการสร้างความสุขในการทำงานของครู โดยมีการจัดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน หรือจัดทำโครงการที่ทำให้ครูได้ทำกิจกรรมร่วมกันทำให้ความสัมพันธ์ในที่ทำงานเหมือนพี่เหมือนน้อง มีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนแบบอย่างการทำงานระหว่างกัน การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็น

ประโยชน์ต่อสังคม และมอบหมายงานอย่างเหมาะสม เพื่อให้ครูมีความสุขซึ่งจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาฯ สูงตามไปด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาฯ ใน 9 มิติ โดยใช้แบบสำรวจความสุขด้วยตนเอง (HAPPINOMETER) ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ดังนั้นควรมีการศึกษาความสุขในการทำงานจากแนวคิดอื่นด้วย เช่น การทำงานอย่างมีความสุข ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบหลัก หรือ 5Cs คือ 1) ผลงาน (Contribution) 2) ความเชื่อมั่น (Conviction) 3) วัฒนธรรมองค์กร (Culture) 4) ความผูกพันต่องาน (Commitment) และ 5) ความมั่นใจ (Confidence) เป็นต้น

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาฯ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนั้นควรมีการศึกษาประสิทธิภาพการสอนของครูในด้านอื่นๆ ด้วย เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การจัดการเรียนการสอน การควบคุมชั้นเรียน บรรยากาศชั้นเรียน การวัดผลและประเมินผล เป็นต้น

2.3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ดังนั้นควรศึกษาโดยการเพิ่มวิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีอื่นด้วย เช่น ใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถอภิปรายผลการวิจัยที่ละเอียดมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพัฒน์ ดามาพงษ์. (2559). ความสุขความพึงพอใจต่อความผูกพันของบุคลากรที่มีต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.). วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชุดิมา ยุวโกศล. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนกลาง) ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2 (3). 60-72.
- ดลนภา วงษ์ศิริ. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้กับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ทินพันธ์ บุญธรรม. (2556). การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนที่ขาดแคลนครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นุรปาชียะห์ ภูนา. (2562). ความสุขในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พรทิพย์ ทับทิมทอง. (2558). การวิเคราะห์ผลของการใช้เวลาในการปฏิบัติภาระงานสอนที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เมธพร พังลักษณ์. (2559). **ความสุขในการทำงานของครูในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลลธิมา บุญพิมพ์. (2559). **ปัจจัยที่มีผลต่อองค์กรแห่งความสุขของบุคลากรกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต และคณะ. (2555). **คู่มือการวัดความสุขด้วยตนเอง HAPPINOMETER**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมดาเพลส.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวรี. (2564). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564**. หนองบัวรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวรี.
- สุมาลี ดวงกลาง. (2560). **ความสุขในการทำงานกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทันตสถาน โรงพยาบาลราชทัณฑ์**. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก.
- อุดมลักษณ์ เมฆาวณิชย์. (2556). **ความเครียดของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 (กลุ่มอำเภอพนัสนิคม)**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร
ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย*

NEEDS ASSESSMENT FOR DEVELOPING ACADEMIC MANAGEMENT OF PRIVATE
KINDERGARTENS IN BANGKOK BASED ON THE CONCEPT OF EARLY
CHILDHOOD'S SELF-CARE SKILLS

¹ณฐภา รัชตะกุลธำรง Nathapha Ratchatakulthumrong

²สุกัญญา แซ่มซอย Sukanya Chaemchoy

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Nathapha.r24@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้บริหารหรือครู โรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน รวมทั้งสิ้น 212 คนโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่าสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ทักษะด้านการช่วยงานบ้าน ($PNI_{modified} = 0.079$) รองลงมาคือทักษะด้านโภชนาการ ($PNI_{modified} = 0.053$) ทักษะด้านสุขอนามัย ($PNI_{modified} = 0.048$) ทักษะด้านการแต่งกาย ($PNI_{modified} = 0.045$) และทักษะด้านความปลอดภัย ($PNI_{modified} = 0.042$)

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ, ความต้องการจำเป็น, ทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย

Abstract

This research article aims to study the current situation. Desirable Conditions and Needs of Academic Administrative Development of Private Kindergartens in Bangkok Based on the concept of self-care skills of early childhood children This research uses a descriptive research method. The research tool was a questionnaire by collecting data from a sample of administrator or teacher Private kindergartens in Bangkok under the Office of the Private Education Commission, a total of 212 students were selected by purposive sampling. Data were analyzed by research statistics: frequency, percentage, mean, standard deviation. and the required index value ($PNI_{modified}$) The findings of the study were as follows: 1) current conditions and desirable conditions and needs for the development of academic administration of private kindergartens in Bangkok; Based on the concept of self-care skills of early childhood children, it was found that the overall present condition was at a high level. The overall desirable condition was at the highest level. 2) Necessary needs for the development of academic administration of private kindergartens in Bangkok. Based on the concept of self-care skills of early childhood children, it was found that the aspect with the highest need was household assistance skills ($PNI_{modified} = 0.079$), followed by nutritional skills ($PNI_{modified} = 0.053$), hygiene skills ($PNI_{modified} = 0.048$), clothing skills ($PNI_{modified} = 0.045$) and safety skills ($PNI_{modified} = 0.042$).

Keywords: Academic Management, Priority Needs, Self-Care Skills of Early Childhood Children

บทนำ

เด็กปฐมวัยเป็นเด็กในวัยเริ่มแรกของชีวิตนับเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง เป็นความหวังของครอบครัว เป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ อนาคตของประเทศชาติจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็ก (ฐิตียา เนตรวงษ์, 2558) เด็กที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจมีพัฒนาการในทุกๆ ด้าน ในวัยนี้จะเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการในช่วงอื่นๆ ของชีวิตอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรม ซึ่งจะเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานที่สำคัญที่สุด เป็นงานหลักและหัวใจของการดำเนินงานของโรงเรียน เนื่องจากจุดประสงค์อันดับแรกในการจัดตั้งโรงเรียนขึ้นมา คือ การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาเด็ก งานอื่นๆ เป็นงานที่สอดแทรกเข้ามาเพื่อสนับสนุนให้งานวิชาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการงานวิชาการให้สอดคล้องกับความต้องการของทุกๆ ฝ่าย (สุภัก โอพาพิริยกุล, 2556) การศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2561 ได้กำหนดหลักการบริหารวิชาการที่เน้นปูพื้นฐานวิชาต่างๆ ในรูปของกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เด็กจะเรียนรู้ได้ดีกว่า เช่น การสอนให้เด็กเป็นคนอื้อเพื่อเผื่อแผ่ อดทน หรือทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดูแลตนเองในชีวิตประจำวันของเด็ก

ทักษะการดูแลตนเองในชีวิตประจำวัน (Self-Care Skills) มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัยโดยช่วยให้เด็กมีพัฒนาการแบบองค์รวม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีลักษณะใฝ่รู้ เป็นที่รักของผู้อื่น และมีความพร้อมที่จะเรียนในระดับต่อไป (นงลักษณ์ สิ้นสืบผล, 2539) ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่ตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการช่วยเหลือตนเองดังเห็นได้จากมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย พ.ศ. 2561 ที่ได้กำหนดให้ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพเด็ก ในหัวข้อ 1.3 มีพัฒนาการด้านสังคมช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ในมาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 การมีทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน โดยกำหนดสภาพที่พึงประสงค์ในช่วงวัยต่างๆ ได้แก่ อายุ 3-4 ปี ควรแต่งตัวโดยมีผู้ช่วยเหลือ รับประทานอาหารด้วยตนเอง ใช้ห้องน้ำห้องส้วมโดยมีผู้ช่วยเหลือ อายุ 4-5 ปี ควรแต่งตัวได้ด้วยตนเอง รับประทานอาหารด้วยตนเอง ใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง อายุ 5-6 ปี ควรแต่งตัวด้วยตนเองได้อย่างคล่องแคล่ว รับประทานอาหารด้วยตนเองอย่างถูกวิธี ใช้และทำความสะอาดหลังใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง

แม้ว่าความสำคัญของทักษะการดูแลตนเองต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัยจะเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป แต่ในปัจจุบันยังพบปัญหาว่าเด็กไทยมีปัญหาเลี่ยนยากขึ้น สมาธิน้อย ก้าวร้าว ไม่อดทน ช่วยเหลือตนเองได้น้อยลง เพราะครู และผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยไม่มากพอ (ธิดา พิทักษ์สินสุข, 2559) อ้างใน จุฬินทิพา นพคุณ, 2562) โดยสาเหตุหนึ่งนั้นอาจเกิดจากการที่เด็กปฐมวัยถูกเร่งรัดพัฒนาการด้านวิชาการทั้งการเขียนการอ่านที่เกินวัยทำให้เด็กถูกพัฒนาทักษะเพียงด้านเดียว ส่งผลให้เด็กขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ขาดทักษะในการทำงานร่วมกับคนอื่นและขาดทักษะความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น (จุฬินทิพานพคุณ, 2562) ดังนั้น สถานศึกษาปฐมวัยจึงควรมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนโดยเน้นให้เด็กได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทักษะการดูแลตนเองต่อไป

ในยุคปัจจุบันเป็นยุคของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารข้อมูลต่างๆ ผ่านระบบดิจิทัล จึงส่งผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยที่ไม่เหมาะกับการใช้เทคโนโลยี เช่น การเล่นเกมถือ การเล่นเกมคอมพิวเตอร์และการดูโทรทัศน์ เพราะทำให้เด็กขาดทักษะในการใช้ชีวิต ทักษะการเข้าสังคมและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมไปถึงการมีความเชื่อของผู้ปกครองและสถานศึกษาที่ผิดที่เน้นเพียงแต่ส่งเสริมพัฒนาทักษะทางด้านปัญญา (Cognitive Skills) เพียงด้านเดียว กล่าวคือผู้ปกครองไทยต้องการให้ลูกเป็นคนเก่งเน้นวิชาการ อ่านออกและเขียนได้คล่องจึงทำให้เด็กขาดโอกาสในการได้เล่นได้ฝึก และได้ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งทักษะเหล่านี้คือทักษะทางด้านพฤติกรรม (Non-Cognitive Skills) ที่สำคัญ จนปัจจุบันประเทศไทยมีแนวโน้มว่าเด็กปฐมวัยจะอ่อนแอจนไม่สามารถดูแลตนเองได้ตามวัย และมีทักษะการดูแลตนเองไม่เพียงพอที่จะสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้ด้วยตนเองได้ ซึ่งทักษะดังกล่าวจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังและพัฒนาในวัยแห่งการเริ่มต้นการเรียนรู้ และหากทักษะดังกล่าวไม่ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับวัยก็จะทำให้เด็กเกิดการบกพร่องต่อการเรียนรู้ โดยเด็กในกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มที่จะประสบปัญหาการขาดทักษะการดูแลตนเองมากกว่าเด็กในภูมิภาคอื่น ทั้งนี้ เนื่องจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและรวดเร็วเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่น อาทิ การเพิ่มขึ้นของครอบครัวเดี่ยว การเข้าสู่ตลาดแรงงานเพิ่มขึ้นของผู้หญิงทำให้เด็กในกรุงเทพมหานครมีโอกาสน้อยกว่าที่จะได้รับการพัฒนาทักษะการดูแลตนเองจากผู้ปกครอง อีกทั้งการแข่งขันเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนประถมศึกษาทำให้ผู้ปกครองมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะวิชาการเป็นหลัก (ศิริินภา สนั่นวงศ์, 2561)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาลเอกชนใน กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย ประชากรในการวิจัยคือโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 212 แห่ง โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 212 แห่ง กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารหรือครู โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 212 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล เป็นแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 46 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ร่างข้อคำถามในแบบสอบถามตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย ออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปไว้ใช้ จากการตรวจสอบ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อ มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีจำนวน 44 ข้อ และข้อที่มีค่า เท่ากับ 0.80 มีจำนวน 1 ข้อ รวมทั้งฉบับ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำส่งและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยติดตามและให้ข้อมูลจากการสอบถามเพิ่มเติมของกลุ่มกับตัวอย่างจำนวน 212 คน ผ่านทาง E- Mail โทรศัพท์ และ Line group ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 30 วัน และได้รับการตอบกลับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วน จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ได้แก่ ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ และข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ทำการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชนโดยใช้วิธี Priority Needs Index (PNI) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และลำดับความความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัยของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 212 ฉบับ จำแนกตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ 4 ด้าน และจัดลำดับความความต้องการจำเป็น มีผลการวิจัยดังแสดงในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปลำดับความความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ

การบริหาร วิชาการ	ประเด็น	ทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย					เฉลี่ย รวม	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
		ทักษะด้าน โภชนาการ	ทักษะด้าน สุขอนามัย	ทักษะด้าน การช่วยงาน บ้าน	ทักษะด้าน การแต่ง กาย	ทักษะด้าน ความ ปลอดภัย		
1. การพัฒนา หลักสูตร	D	4.358	4.458	4.063	4.369	4.497	4.349	2
	I	4.607	4.654	4.429	4.563	4.701	4.591	
	PNI _{modified}	0.057	0.044	0.090	0.044	0.045	0.056	
	(ลำดับ)	(2)	(4)	(1)	(4)	(3)		
2. การจัด ประสบการณ์	D	4.403	4.498	4.118	4.413	4.547	4.396	4
	I	4.616	4.649	4.420	4.585	4.682	4.590	
	PNI _{modified}	0.048	0.034	0.073	0.039	0.030	0.044	
	(ลำดับ)	(2)	(4)	(1)	(3)	(5)		
3. การจัด สภาพแวดล้อม สื่อและแหล่ง เรียนรู้	D	4.321	4.375	4.142	4.356	4.453	4.329	3
	I	4.547	4.637	4.396	4.578	4.663	4.564	
	PNI _{modified}	0.052	0.060	0.062	0.051	0.047	0.054	
	(ลำดับ)	(3)	(2)	(1)	(4)	(5)		
4. การประเมิน พัฒนาการ	D	4.368	4.396	4.134	4.415	4.467	4.356	1
	I	4.608	4.637	4.514	4.618	4.672	4.610	
	PNI _{modified}	0.055	0.055	0.092	0.046	0.046	0.058	
	(ลำดับ)	(2)	(2)	(1)	(3)	(3)		
เฉลี่ยรวม	D	4.363	4.432	4.114	4.388	4.491	4.358	

I	4.595	4.644	4.440	4.586	4.680	4.589
PNImodified	0.053	0.048	0.079	0.045	0.042	0.053
ลำดับความต้องการจำเป็น	2	3	1	4	5	

หมายเหตุ D: Degree of success (สภาพปัจจุบัน), I: Importance (สภาพที่พึงประสงค์)

PNImodified: Modified Priority Needs Index (ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น)

จากตารางที่ 1 สรุปลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร (PNImodified = 0.056) เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นอันดับที่สอง เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบของทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ทักษะด้านการช่วยงานบ้าน (PNImodified = 0.090) ทักษะด้านโภชนาการ (PNImodified = 0.057) ทักษะด้านความปลอดภัย (PNImodified = 0.045) ทักษะด้านสุขอนามัย (PNImodified = 0.044) และทักษะด้านการแต่งกาย (PNImodified = 0.044)

ด้านที่ 2 การจัดประสบการณ์ (PNImodified = 0.044) เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นอันดับที่สี่ เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบของทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ทักษะด้านการช่วยงานบ้าน (PNImodified = 0.073) ทักษะด้านโภชนาการ (PNImodified = 0.048) ทักษะด้านการแต่งกาย (PNImodified = 0.039) ทักษะด้านสุขอนามัย (PNImodified = 0.034) และทักษะด้านความปลอดภัย (PNImodified = 0.030)

ด้านที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ (PNImodified = 0.054) เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นอันดับที่สาม เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบของทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ทักษะด้านการช่วยงานบ้าน (PNImodified = 0.062) ทักษะด้านสุขอนามัย (PNImodified = 0.060) ทักษะด้านโภชนาการ (PNImodified = 0.052) ทักษะด้านการแต่งกาย (PNImodified = 0.051) และทักษะด้านความปลอดภัย (PNImodified = 0.047)

ด้านที่ 4 การประเมินพัฒนาการ (PNImodified = 0.058) เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นอันดับแรก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบของทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ทักษะด้านการช่วยงานบ้าน (PNImodified = 0.092) ทักษะด้านโภชนาการ (PNImodified = 0.055) ทักษะด้านสุขอนามัย (PNImodified = 0.055) ทักษะด้านการแต่งกาย (PNImodified = 0.046) และทักษะด้านความปลอดภัย (PNImodified = 0.047)

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของ องค์ประกอบของทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ทักษะด้านการช่วยงานบ้าน (PNImodified = 0.079) ทักษะด้านโภชนาการ (PNImodified = 0.053) ทักษะด้านสุขอนามัย (PNImodified = 0.048) ทักษะด้านการแต่งกาย (PNImodified = 0.045) และทักษะด้านความปลอดภัย (PNImodified = 0.042)

ตารางที่ 2 สรุปลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร
ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย พิจารณาตามข้อย่อยของขอบข่ายการบริหาร
วิชาการ และทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย

การบริหารวิชาการ		ประเด็น	ทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย					เฉลี่ยรวม
			ทักษะด้าน โภชนาการ	ทักษะด้าน สุขอนามัย	ทักษะด้าน การช่วยงาน บ้าน	ทักษะด้าน การแต่ง กาย	ทักษะด้าน ความปลอดภัย	
1. การพัฒนา หลักสูตร (2)	การกำหนด	D	4.377	4.604	4.057	4.453	4.566	4.411
	เป้าหมายและ	I	4.623	4.679	4.443	4.585	4.717	4.609
	วัตถุประสงค์ของ	PNI _{modified}	0.056	0.016	0.095	0.030	0.033	0.045
	หลักสูตร (3)	(ลำดับ)	(2)	(5)	(1)	(4)	(3)	
	การกำหนดแนว	D	4.387	4.462	4.099	4.363	4.472	4.357
	ทางการจัด	I	4.604	4.637	4.415	4.59	4.717	4.592
	ประสบการณ์	PNI _{modified}	0.049	0.039	0.077	0.052	0.055	0.054
	(2)	(ลำดับ)	(4)	(5)	(1)	(3)	(2)	
	วิธีประเมิน พัฒนาการ (1)	D	4.311	4.307	4.033	4.292	4.453	4.279
		I	4.594	4.646	4.429	4.514	4.67	4.571
		PNI _{modified}	0.066	0.079	0.098	0.052	0.049	0.068
		(ลำดับ)	(3)	(2)	(1)	(4)	(5)	
2. การจัด ประสบการณ์ (4)	การจัดกิจกรรม	D	4.406	4.547	4.170	4.439	4.524	4.417
	ประจำวันตาม	I	4.642	4.627	4.434	4.566	4.693	4.592
	พัฒนาการเด็ก	PNI _{modified}	0.054	0.018	0.063	0.029	0.038	0.040
	ปฐมวัย(2)	(ลำดับ)	(2)	(5)	(1)	(4)	(3)	
	การจัดบรรยากาศ ที่เหมาะสมต่อการ เรียนรู้ (1)	D	4.401	4.448	4.066	4.387	4.571	4.375
		I	4.590	4.670	4.406	4.604	4.670	4.588
		PNI _{modified}	0.043	0.050	0.084	0.049	0.022	0.049
		(ลำดับ)	(4)	(2)	(1)	(3)	(5)	
3. การจัด สภาพ แวดล้อมสื่อ และแหล่ง เรียนรู้ (3)	การจัด	D	4.344	4.425	4.189	4.358	4.481	4.359
	สภาพแวดล้อม	I	4.566	4.679	4.392	4.608	4.675	4.584
	สื่อและแหล่ง	PNI _{modified}	0.054	0.018	0.063	0.029	0.038	0.052
	เรียนรู้ภายใน(2)	(ลำดับ)	(2)	(5)	(1)	(4)	(3)	
	การจัด สภาพแวดล้อม สื่อและแหล่ง เรียนรู้ภายนอก(1)	D	4.297	4.325	4.094	4.354	4.425	4.299
		I	4.528	4.594	4.401	4.547	4.651	4.544
		PNI _{modified}	0.054	0.062	0.075	0.044	0.051	0.057
		(ลำดับ)	(3)	(2)	(1)	(5)	(4)	
4. การ ประเมิน พัฒนาการ (1)	การตรวจสอบผล การเรียนรู้ (2)	D	4.392	4.420	4.132	4.453	4.495	4.378
		I	4.632	4.679	4.505	4.594	4.684	4.619
		PNI _{modified}	0.055	0.059	0.090	0.032	0.042	0.055
		(ลำดับ)	(3)	(2)	(1)	(5)	(4)	
	การตรวจสอบ พัฒนาการต่างๆ (1)	D	4.344	4.373	4.137	4.377	4.439	4.334
		I	4.585	4.594	4.524	4.642	4.660	4.601
		PNI _{modified}	0.055	0.051	0.094	0.060	0.050	0.062
		(ลำดับ)	(3)	(4)	(1)	(2)	(5)	

หมายเหตุ

D: Degree of success (สภาพปัจจุบัน), I: Importance (สภาพที่พึงประสงค์)

PNI_{modified}: Modified Priority Needs Index (ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น)

จากตารางที่ 2 สรุปลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย พิจารณาตามข้อย่อยของขอบข่ายการบริหารวิชาการ และทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การประเมินพัฒนาการ รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร การจัดสภาพแวดล้อมสื่อและแหล่งเรียนรู้ และการจัดประสบการณ์ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า การประเมินพัฒนาการ รายข้อย่อยการตรวจสอบพัฒนาการต่างๆ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อเรียงลำดับรายองค์ประกอบทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า ทักษะด้านการช่วยงานบ้านมีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด สำหรับการพัฒนาลำดับรายข้อย่อยวิธีประเมินพัฒนาการ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อเรียงลำดับรายองค์ประกอบทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า ทักษะด้านการช่วยงานบ้านมีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมสื่อและแหล่งเรียนรู้ รายข้อย่อยการจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ภายนอก มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อเรียงลำดับรายองค์ประกอบทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า ทักษะด้านการช่วยงานบ้านมีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด และการจัดประสบการณ์รายข้อย่อยการจัดบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อเรียงลำดับรายองค์ประกอบทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า ทักษะด้านการช่วยงานบ้านมีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดประสบการณ์ สะท้อนให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมประจำวันตามพัฒนาการเด็กปฐมวัยรายบุคคล เพื่อให้เด็กทุกคนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และการจัดบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการดูแลตนเองในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของฉัตรวิไล สุรินทร์ขุมพู่ (2564) กล่าวว่า รูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างเป็นองค์รวมประกอบด้วย การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างเป็นองค์รวม สอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของกาญจนา จันทระประจำ และขวัญชัย ช้วนา (2564) ได้ศึกษาถึงแนวทางการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของครูในโรงเรียนอำเภอเมืองตากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่า แนวทางที่โรงเรียนควรดำเนินการ คือ การจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการของวัยและพัฒนา การของเด็ก และสอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑา วงษาไฮ (2564) ได้ศึกษาถึงการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัยในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

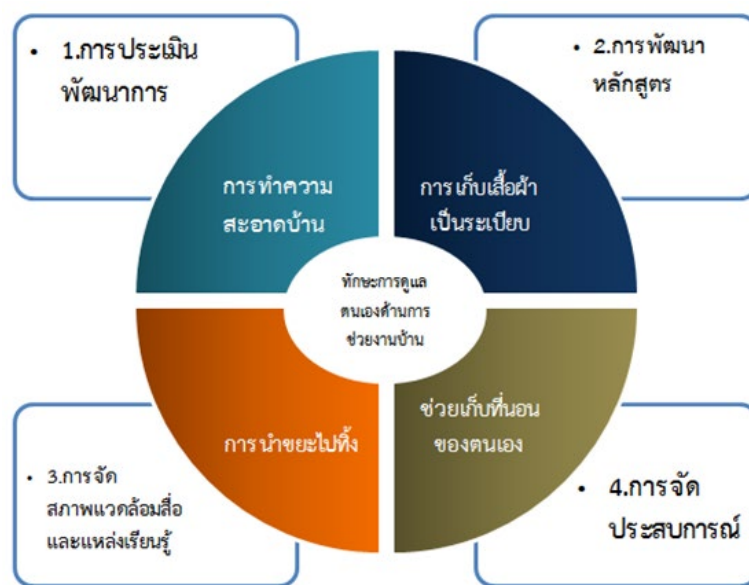
เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินพัฒนาการ สะท้อนให้เห็นว่าการตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับทักษะการดูแลตนเองในชีวิตประจำวันตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย และการตรวจสอบพัฒนาการต่างๆ ของผู้เรียนเกี่ยวกับทักษะการดูแลตนเองในชีวิตประจำวันตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัยมีความสำคัญต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย เนื่องจากการตรวจสอบผลการเรียนรู้และการตรวจสอบพัฒนาการต่างๆ ของผู้เรียนจะทำให้ครูทราบถึงพัฒนาการของเด็กปฐมวัยว่าเป็นอย่างไรและไปในทิศทางไหน เพื่อสามารถเสริมสร้างพัฒนาการทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัยได้ตรงกับเด็กในแต่ละคน สอดคล้องบางประการกับกระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้ระบุหลักการประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3-6 ปี ไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กล่าวโดยสรุปการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย หมายถึง การตรวจสอบผลการเรียนรู้และพัฒนาการต่างๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของชินชญา จำเนียรสุข (2560) ได้ศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา พบว่า การประเมินพัฒนาการผู้เรียนโดยเน้นด้านอารมณ์และสังคม 3 แนวทางย่อยคือ วางแผนการประเมินพัฒนาการผู้เรียนโดยเน้นด้านอารมณ์และสังคม นำผลการประเมินพัฒนาการไปใช้โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและเก็บข้อมูล และประเมินพัฒนาการผู้เรียนโดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม

ผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย โดยมีขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดที่สุดคือ การประเมินพัฒนาการ รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร การจัดสภาพแวดล้อมสื่อและแหล่งเรียนรู้ และการจัดประสบการณ์ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า การประเมินพัฒนาการ รายข้อย่อยการตรวจสอบพัฒนาการต่างๆ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อเรียงลำดับรายองค์ประกอบทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า ทักษะด้านการช่วยงานบ้านมีความต้องการจำเป็นสูงสุด สำหรับการพัฒนาหลักสูตร รายข้อย่อยวิธีประเมินพัฒนาการ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อเรียงลำดับรายองค์ประกอบทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า ทักษะด้านการช่วยงานบ้านมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมสื่อและแหล่งเรียนรู้ รายข้อย่อยการจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ภายนอก มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อเรียงลำดับรายองค์ประกอบทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า ทักษะด้านการช่วยงานบ้านมีความต้องการจำเป็นสูงสุด และการจัดประสบการณ์รายข้อย่อยการจัดบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อเรียงลำดับรายองค์ประกอบทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า ทักษะด้านการช่วยงานบ้านมีความต้องการจำเป็นสูงสุด โดยทักษะด้านการช่วยงานบ้านคือ ความสามารถในการจัดการชีวิตประจำวันของตนเองเกี่ยวกับการทำความสะอาดบ้าน การนำขยะไปทิ้ง การเก็บเสื้อผ้าเป็นระเบียบ และช่วยเก็บที่นอนของตนเอง สอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของ Koksalan, Yayan, Emre, Ulutas (2017) กล่าวว่า ทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัยซึ่งรวบรวมข้อมูลจากเด็กอายุ 5-6 ปี ทักษะด้านความเรียบร้อยประกอบด้วยเก็บเสื้อผ้าเป็นระเบียบและช่วยเก็บที่นอนของตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Petit Early

Learning Journey (2021) ได้กำหนดขอบข่ายของทักษะการดูแลตนเอง Self-care skills ว่าประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบที่สำคัญซึ่งมีในเรื่องการช่วยทำงานบ้าน (Helping with chores)

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาล เอกชนในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย ที่เกิดจากการสังเคราะห์ผลของการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัยนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมกับลำดับความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนอนุบาลเอกชนตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย ได้แก่

1. การประเมินพัฒนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเสริมสร้างการวัดและประเมินผลในเรื่องการตรวจสอบพัฒนาการต่างๆของผู้เรียนเกี่ยวกับทักษะการดูแลตนเองในชีวิตประจำวันตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยเน้นในเรื่องทักษะด้านการช่วยงานบ้าน ความสามารถในการจัดการชีวิตประจำวันของเด็กเกี่ยวกับการทำความสะอาดบ้าน การนำขยะไปทิ้ง การเก็บเสื้อผ้าเป็นระเบียบ และช่วยเก็บที่นอนของตนเอง

2. การพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรเร่งรัดการพัฒนาวิธีประเมินพัฒนาการเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะ การดูแลตนเองในชีวิตประจำวัน เป็นอันดับแรก ต่อมาคือแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยเน้นทักษะด้านการช่วยงานบ้าน

ความสามารถในการจัดการชีวิตประจำวันของเด็กเกี่ยวกับ การทำความสะอาดบ้าน การนำขยะไปทิ้ง การเก็บเสื้อผ้าเป็นระเบียบและช่วยเก็บที่นอนของตนเอง

3. การจัดสภาพแวดล้อมสื่อและแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้ ภายนอกห้องเรียน โดยเน้นทักษะด้านการช่วยงานบ้าน ความสามารถในการจัดการชีวิตประจำวันของเด็กเกี่ยวกับการทำความสะอาดบ้าน การนำขยะไปทิ้ง การเก็บเสื้อผ้าเป็นระเบียบ และช่วยเก็บที่นอนของตนเอง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการดูแลตนเองในชีวิตประจำวัน

4. การจัดประสบการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรยกระดับการจัดบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการดูแลตนเองในชีวิตประจำวัน โดยเน้นทักษะด้านการช่วยงานบ้าน ความสามารถในการจัดการชีวิตประจำวันของเด็กเกี่ยวกับ การทำความสะอาดบ้าน การนำขยะไปทิ้ง การเก็บเสื้อผ้าเป็นระเบียบและช่วยเก็บที่นอนของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาล เอกชนในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินพัฒนาการ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญในเรื่อง การตรวจสอบผลการเรียนรู้ และการตรวจสอบพัฒนาการต่างๆ ของผู้เรียนเกี่ยวกับ ทักษะการดูแลตนเองในชีวิตประจำวันตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย เพื่อจะได้นำไปสู่การพัฒนาหลักสูตร การจัดสภาพแวดล้อมสื่อและแหล่งเรียนรู้ และการจัดประสบการณ์ ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย มากที่สุด

1.2 สถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดกลยุทธ์และจัดทำแผนปฏิบัติการที่ ครอบคลุม การบริหารวิชาการในประเด็นของ การประเมินพัฒนาการ การพัฒนาหลักสูตร การจัด สภาพแวดล้อมสื่อและแหล่งเรียนรู้ และการจัดประสบการณ์ โดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาทักษะการดูแลตนเองของ เด็กปฐมวัยทักษะด้านการช่วยงานบ้าน เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ทักษะด้านการช่วยงานบ้านมีความ ต้องการจำเป็นสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาลรัฐบาลใน กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เน้นศึกษาแค่โรงเรียน อนุบาลเอกชน เพื่อที่จะได้ผลการศึกษาที่ครอบคลุมสถานศึกษาทั้งรัฐบาลและเอกชน

2.1 ควรศึกษาต่อยอด เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนอนุบาลใน กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะการดูแลตนเองของเด็กปฐมวัย เพื่อที่สถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็น แนวทางในการบริหารวิชาการและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา จันทระประจำ และขวัญชัย ช้วนา. (2564). แนวทางการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของครูในโรงเรียนอำเภอเมืองตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. **วารสารมหาวิทยาลัยนครสวรรค์**. 8(3). 74-85.
- จุฬินทิพา นพคุณ. (2562). ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัยผ่านการสอนแบบมอนเตสซอรีในกิจกรรมกลุ่มประสบการณ์ชีวิต. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**. 30(2). 1-13.
- ฉัตรวิไล สุรินทร์ขมพ. (2564). รูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างเป็นองค์รวม. **ดุชนิพนธ์การศึกษาดุชนิพนธ์ิต**. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชนิษฐา จำเนียรสุข. (2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิตียา เนตรวงศ์. (2558) การพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านและทักษะชีวิตด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต สำหรับเด็กปฐมวัย. **วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- นงลักษณ์ สีนสืบผล. (2539). เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมลักษณะนิสัยระดับปฐมวัยศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มณฑา วงษาไฮ. (2564). การบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. **วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.
- ศิริินภา สนั่นวงศ์. (2561). การพัฒนาแบบประเมินทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโดยประยุกต์ใช้การประเมินตามสภาพจริงและทฤษฎีการสรุปอ้างอิงความน่าเชื่อถือของผลการวัด. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภัค โอฬารพิริยกุล. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการสำหรับโรงเรียนอนุบาล. **ดุชนิพนธ์ครุศาสตรดุชนิพนธ์ิต**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Koksalan, B., Yayan, E., Emre, O., & Ulutas, A. (2017). Opinions of preschool children about self-care. **European Journal of Education Studies**. 3(5). 210-224.
- Petit E. Learning Journey. (2021). **20 Essential Self Help Skills for Toddlers**. From <https://www.petitjourney.com.au/self-help-skills-for-toddlers/> Retrieved May 18, 2023.

AN INVESTIGATE OF THE CURRENT SITUATION OF ACADEMIC ADMINISTRATION IN HIGH SCHOOL: A CASE STUDY OF FUZHOU HIGH SCHOOL OF FUJIAN PROVINCE, CHINA *

¹Zhang Yining ²Nitipatara Balsiri ³Pakkanat Chanthanavarant Sompongdam

⁴Wannapa Phopli ⁵Samith Jueajinda ⁶Narongpon Aulpaijidlul

^{1,2,4,5,6}Faculty of Education Dhonburi Rajabhat University, Thailand

³ Faculty of Education Burapha University, Thailand

Corresponding Author E-mail: wannapa.p@dru.ac.th

Abstract

The propose of this research were: 1) to investigate of the Current Situation of academic administration in high school of Fu Zhou High School. 2) to propose guideline of academic administration in High School of Fu Zhou High School. The samples of this research were 115 teachers, and 35 school administrators from the Fuzhou High School , Fujian Province. The sample size obtained by using Taro Yamane Formula. The stratified random sampling technique is used to sample the entire population. The research instruments were questionnaire and set of question for focus group discussion. The questions were reviewed and checked by three experts and the methodology of valuation used was the IOC. The statistics used for analyzing data include frequencies, percentages, means, standard deviations. According to the results, the current situation of academic administration in high school of Fu Zhou High School showed that the overall level of academic administration in high schools is at high level. The highest value is media setting for instruction is at the high level and the lowest value is coordination and cooperation on developing academic administration is at high level. For the guideline of academic administration, it can be show that a) Schools should focus on teaching, minimize the impact of activities on normal teaching, and consider increasing several courses in order to ensure the quality of teaching b) The schools should promote the standardization and institutionalized management of curriculum construction c) Schools could hold different activities to practice and test the student d) Improve the professional qualities of the teachers obviously, the test is designed and carried out by teachers, so the teachers themself are the key in test and evaluation.

Keywords: Academic Management, Curriculum Management, Teaching Process, Evaluation.

Introduction

Academic management refers to the teaching research that promotes the development of original research through the academic evaluation mechanism of high schools. Academic Management is the focus of teaching management work. Both the quality of teaching and the quality of personnel training have a direct impact. Under the background, computers and networks are widely used in the field of education, which is very important to teaching. New demands have been made on management. Increase the support of capital and technology, and constantly optimize and improve the educational administration system, so as to provide a solid guarantee for the high-quality development of teaching management. (Yu Qiang, 2023)

Teaching management refers to the planning, organization, coordination and supervision of teaching activities. Teaching management innovation is an important group of educational innovation. Part of the goal is to cultivate high-quality undergraduate talents. Management innovation and environmental system reengineering are aimed at training undergraduate talents. Foster a more perfect management concept, management system and mechanism, management platform. (Sun Yanhua, 2019)

The contents of educational administration in colleges and universities are complex, including school operation, teachers' teaching arrangement and students' assessment results. (Su Ruidong, 2023) In order to make the social competition more intense, students should not only learn a good cultural course, but also learn to participate in extracurricular practice activities, improve their ability, in school learning, can relax, can also do some exercise on their own, learn some basic scientific knowledge, can also get some skills, so that their personality get better development, the school should strengthen academic research, let students can learn to develop in an all-round way, which is the essence of the new curriculum reform.

At present, the curriculum of senior high school mainly adopts the unified general syllabus, unified "Mathematics curriculum standards", unified "English curriculum standards", unified "Chemistry curriculum standards", unified "Ideological and Moral curriculum standards", unified "Chinese high School Curriculum Reform" and other national syllabuses. In terms of knowledge objectives, it is the cognitive basis for students to form a scientific study of chemistry to understand the current subject knowledge of senior high schools and the "Chemistry Curriculum Standards" through classroom records. Cultivate students' awareness of scientific cognition and scientific inquiry, cultivate students' spirit of innovation and practical ability, and form the core quality of chemistry.

Teaching method. At present, the teaching method of senior high school is still cramming teaching, in which the teacher sings a monologue on the platform and the

students play under the platform. In this way, teachers are mainly responsible for imparting knowledge to students and are not responsible for the students. In this way, the teacher will only pay attention to the students' mastery of knowledge, and will give the students the assignment, such as assigning the corresponding reading task to the students, but if the students finish the task is not very smooth, then the teacher will ask them to read, after they finish the task, the teacher will let them sit down, but for this task, the teacher doesn't have enough time to help students to complete, but let the students themselves to complete, so it is easy to let the students develop the habit of laziness. At the same time, some teachers have simple teaching methods, mainly taking the teacher as the main body, and taking classroom knowledge as the main goal of teaching, and do not pay attention to the performance of students in class, teaching methods are relatively backward, which will seriously affect the learning efficiency of students. (Xu Min, 2020)

Moreover, according to my responsibility that is the school administrator in Fuzhou High School of Fujian Province found that students prefer teaching methods in school, and the proportion of students who like the curriculum setting is higher. Some teachers and students did not know that the academic exchange activities held by the school were academic, indicating that the school does not pay much attention to academic activities. For those who are not interested in students, the school should improve the degree of emphasis on academic work. For learning effect. First of all, nowadays many high schools are implementing the credit system, which simply pursues students' credits while ignoring students' learning attitude and ability. Students only study in exams and ignore the importance of academic research, and lack a good learning atmosphere. Without a good learning environment, there is no motivation for learning. In addition, some high schools will encounter some problems in the study of professional courses due to the reasons of students and teachers. For example, some teachers will teach by themselves in order to save time. As a result, students cannot learn knowledge, cannot conduct academic research and cannot get academic awards

Therefore, according to the current problem, teachers don't have accurate teaching methods to stimulate students' learning. Moreover, students only study for exams but not for their all-round development. Academic administration is important because it's a way for schools to provide students with the opportunity to learn. With the help of educational administration, schools can meet legal and financial responsibilities, measure student performance, offer students access to resources and promote student success. Thus, this research carries out this research to investigate the current situation of academic administration in high schools and the guideline for it.

Research Objectives

1. To investigate of the Current Situation of Academic Administration in High School of Fu Zhou High School
2. To propose guideline of Academic Administration in High School of Fu Zhou High School

Research Methodology

The research focuses on an Investigate of the Current Situation of Academic Administration in High School: A Case Study of Fuzhou High School of Fujian Province.

1. Research design

Mixed Methods Research (Quantitative research and Qualitative research) was used to analyze the data because it uses both quantitative and qualitative approaches in the research process.

2. Population and sample group

2.1 Population

The population were divided into 2 groups namely: 1) 162 teachers 2) 38 school administrator staffs that work in a Fuzhou High School of Fujian Province, China.

2.2 Sample Group

The sample groups included: 1) 115 teachers 2) 35 school administrators calculate according to Yamane's formula. The stratified random sampling technique is used to examine the entire population because the total population was divided into 2 groups which are teachers and administrators of the school.

3. Research tools

The tools used for research are as follows:

3.1 Questionnaires

The questionnaires were divided into two parts as follow:

The first part consisted of closed questions which were used to collect personal information of the respondents include gender, age, and identity

The second part of the questionnaire asked the respondents their opinions on the current situation of academic administration in the school using Likert Scaling. The questions were reviewed and checked by three experts and the methodology of valuation used was the IOC (index of item-objective congruence).

3.2. Focus group discussion were used to collect data from teachers and administrators for creating guideline of academic administration.

4. Data Collection

The data were collected by distributing the questionnaire to the participants within one month (1-28 May 2023). The data analysis process took about two weeks. Two weeks were spent to complete the report for this study.

4.1 Questionnaires were sent to 162 persons (teachers 120 and school administrators 42) in a Fuzhou High School in Fujian Province and returned 150 (teachers 115 and school administrators 35) to the researcher.

4.2 The focus group discussion was used to collect the data from 5 teachers and 5 school administrators.

5. Data Analysis

5.1 Quantitative survey questions were used to analyze and the statistics used for analyzing data include frequencies, percentages, means, standard deviations.

5.2 The qualitative method was used for focus group discussion which are analyzed and the statistics used for analyzing data were based on frequencies.

Research Results

1. The results of this research in the table show the current situation of academic administration in high school of Fu Zhou High School. It can show the result in table 1

Table 1 The level of current situation of academic administration in high school of Fu Zhou High School

Academic Administration	Mean	SD	Level	Order
Curriculum Management	4.33	.45	high	5
Director support	4.41	.54	high	3
Teaching Process	4.43	.47	high	2
Measurement & Evaluation	4.24	.49	high	6
Media Setting for Instruction	4.46	.62	high	1
Research for Development the Quality	4.37	.60	high	4
Coordination And Cooperation	3.93	.52	high	7
Total	4.31	.52	high	

As you can see in the table, the overall level of academic administration in high schools of Fu Zhou High School, China is at high level ($\bar{x}=4.31$, S.D.=.52), which means the school meets the national education requirements. The highest value about Media setting for instruction is ($\bar{x}=4.46$, S.D.=.62), which means the basic settings for instruction are provided well in school. The lowest value about coordination and cooperation is at high

level ($\bar{x}$ =3.93, S.D.=.52), which means the director must support to build network both inside and outside educational institution in order to improved coordination and cooperation to the higher level.

2. From the analysis of focus group results, the guidelines to improve the academic administration in high schools was based on curriculum management, measurement & evaluation and coordination and cooperation. Here are the guidelines:

a) Schools should focus on teaching, minimize the impact of activities on normal teaching, and consider increasing several courses in order to ensure the quality of teaching;

b) The schools should promote the standardization and institutionalized management of curriculum construction.

c) Schools should hold different activities to practice and test the student.

d) Schools should improve the professional qualities of the teachers obviously, the test is designed and carried out by teachers, so the teachers themselves are the key in test and evaluation.

e) The government and school should strengthen teaching and research activities, attach importance to the training of young teachers, increase teacher training efforts, and continuously improve the professional ability and level of teachers.

Research Discussion

1. The current situation of academic administration in high schools of Fu Zhou High School, China

The research studied the current state of academic administration in high schools and found out the problems in the academic administration in high schools. The result of data analysis, the overall level of academic administration in high schools is at high level ($\bar{x}$ =4.31, S.D.=.52). This study found that the current state at the high level because the school meet the national education requirements, that means conducting a student-centered education philosophy that focuses on the students skills training and cultural communication to draw international curricular outline formulation results in line with international standards, and to make the output of the program be targeted and practical. This study provides corresponding solutions and suggestions for the current problems, and publishes guidelines for the development of academic administration in high schools in China.

2. The guidelines to improve the academic administration in high school as follows.

a) Coordination and cooperation (Castañer & Oliveira, 2020) includes: 1) Design A Roadmap of The Team's Goals 2) Make Work More Interesting 3) Give Feedback & Rewards

b) Curriculum Management includes: 1) Reduce time spent entering curriculum inventory data. 2) Get more done than just curriculum mapping.

c) Director support includes: 1) School should recruit senior administrators to manage work 2) School can develop diversified courses to different students' need.

d) Teaching Process (Ataboyev & Tursunovich, 2023) includes: 1) Use digital game-based learning 2) Distinguish between students 3) Use the flipped classroom model 3) Promote collaborative learning 4) Improve teaching productivity 5) Develop online libraries.

e) Measurement and evaluation (McKiernan, et al., 2019) includes: 1) Encourage course evaluations 2) Deal with student and teacher bias 3) Be precise about your expertise.

f) Media Setting includes: 1) Start small 2) Provide a clear link between your students and the media 3) Use the subtitles feature for visual media 4) Prepare another plan 5) Evaluate student understanding 6) Stay legal.

g) Research for development the quality of class includes: 1) Make your expectations clear 2) Make eye contact and address students by name 3) Supplement lectures with hands-on activities 4) Recognize students' accomplishments and respond appropriately to their concerns 5) Draw connections between the course material and its real-world applications.

Research Body of Knowledge

The knowledge of the research includes academic administration, curriculum management, academic professionalism, academic evaluation, Administration Deming Circle as well as quality management.

Academic administration is a branch of educational employees responsible for the maintenance and supervision of the institution and separate from the faculty or academics, although some personnel may have joint responsibilities.

Curriculum management is a science, is the foundation of the school, is the soul of the school, is a school to survive and development of the basic guarantee (Qurtubi, 2021).

Teaching Process, Teaching content refers to the material used in class or to construct a lesson plan. Teaching methods are the broader techniques used to help students achieve learning outcomes, while activities are the different ways of implementing these methods. Teacher supervision is a management process involving teacher and a supervising principal- henceforth known as the 'supervisor' for brevity-where the goal is to enhance the possibility and potential of schools to contribute more effectively to the academic achievement of the students.

Evaluation is a crucial component that reflects students' learning outcomes. Consequently, schools should promote expertise among teaching professionals in the

domain of measurement and assessment, encompassing both subject content knowledge and accurate assessment methodologies. This should involve precise and standardized assessment criteria that genuinely reflect learning results, leading towards students' learning progression. The presence of standardized assessment criteria can help address potential conflicts that might arise between teachers and students in the Figure 1 as follow.

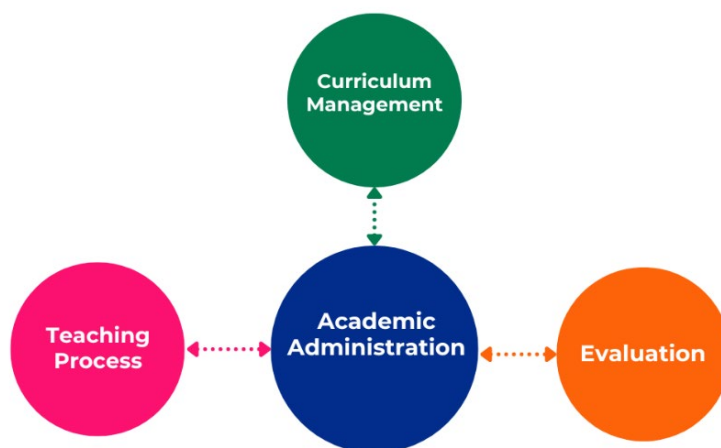

Figure 1 Research Body of Knowledge

Research Suggestion

1. Recommendations of the research for implement

For the Curriculum Management, it should be 1) Settle on concrete goals 2) Know about your audience 3) Information should be up-to-date 4) Prioritize using new technology 5) Tailor curriculum to meet virtual or in-person needs 6) Be deliberate with your time 7) Don't expect it to be perfect.

For the Director Support, it should be 1) Reframe it as a positive 2) Be Specific 3) Make it clear why you are asking the leader.

For the Teaching Process, it can include 1) Communication 2) Patience and creativity 3) Identify student's learning technique 4) Keep up enthusiasm and confidence 5) Work with dedication to the organization 6) Adopt new technology 7) Meet other teachers 8) Opt for systemic course design 9) Evaluate your performance 10) Ask for student and school feedback.

For the Media Setting for Instruction, it should be 1) Media complements instructor-led learning by encouraging students to listen to music, read print materials, or watching a documentary or movie clip. 2) Media can also be student-generated by asking students to step into the role of the teacher and create content that will engage learners and help them

to master concepts. 3) Social media including varied online technology tools can be used to enhance teaching and learning.

For the Measurement and Evaluation, It should be 1) Improving the assessment tool 2) Anticipate barriers to use 3) Identify key processes and times when findings are needed and consider a series of analysis and reporting cycles 4) Choose appropriate reporting formats and ensure accessibility actively and visibly follow up what happens after the evaluation 5) Ensure there are adequate resources to support follow up activities and the development of additional knowledge products 6) Document these strategies in a formal communication and dissemination plan that documents all of this-and update it as needed

For the Research for Developing the Quality of Class, it should be 1) Be open to feedback 2) Encourage collaboration among students 3) Reinforce positive behaviors 4) Up to date curriculum/ Teaching methods

For the Coordination and Cooperation, it should be 1) Train teachers constantly 2) Pick the team leaders wisely 3) Identify the workers' strengths and weaknesses 4) Centralize and simplify internal communication 5) Feedback is important 6) Improve teachers' relations

2. Suggestion for further research

The recommendations for this paper are: 1) At present, the development of academic management is moving forward steadily, but there are many problems in the academic management in high school, such as lack of financial means to organize such activities, lack of willingness in the staff to attend such meetups, poor organization and conduction of training sessions, poor quality of training material and training fatigue in the staff because of continuous training sessions. The academic management system of high school has developed late, and the social support is not enough. 2) The academic management method of high school is single, the public responsibility situation is relatively severe, and the pressure from the society is large. Education academic management should not only be carried out in accordance with government policies, but also make necessary adjustments under the guidance of public opinion. At this stage, it is necessary to further introduce advanced academic management concepts such as PDCA cycle method and total academic management, in line with international standards, and further strengthen the exchange of experience. 3) The academic management process needs continuous improvement and needs to be more scientific and refined under the guidance of practice. This paper analyzes the current situation of academic management in high school, and puts forward the guideline for academic management in Fuzhou high school. Although there are general ideas in some areas, more concrete and feasible designs and examples are lacking, it is hoped that the above points can be further studied and revised in the future.

References

- Ataboyev, I., & Tursunovich, R. I. (2023). Analysis of the process of teaching a communicative language and its teaching. **Journal of Theological Language and Linguistics**. 5(5). 7857.
- Castañer, X. & Oliveira, N. (2020). Collaboration, coordination, and cooperation among organizations: Establishing the distinctive meanings of these terms through a systematic literature review. **Journal of management**. 46(6). 965-1001.
- McKiernan, E. C., Schimanski, L. A., Muñoz Nieves, C., Matthias, L., Niles, M. T., & Alperin, J. P. (2019). Use of the Journal Impact Factor in academic review, promotion, and tenure evaluations. **Elife**. 8. e47338.
- Paul S. (2023). **The Deming Cycle (PDCA Cycle) and the Shewhart Cycle**. From <https://opess.ethz.ch/course/section-18-2/18-2-1-the-deming-cycle-pdca-cycle-and-the-shewhart-cycle/>. Retrieved April 14, 2023.
- Qurtubi, A. (2021). Improving Curriculum Management: The Implementation of the 2013 Curriculum and the Independent Curriculum Learning in School. **International Journal of Social Science**. 1(3). 279-288.
- Su Ruidong. (2023). On Human-oriented Educational Administration in Colleges and Universities. **Shanxi Youth**. 643(06). 169-171.
- Sun Y H. (2019). Innovation in teaching management to promote the reform and exploration of university curriculum ideology and politics. **Chinese University Teaching and Learning**. 5. 55-59.
- Xu Min. (2020). Problems and Countermeasures in senior high school English teaching. **English for Middle School Students**. (40). 16-16.
- Yu Qiang. (2023). The Application of Educational Administration System in Teaching Management. **Journal of Jiamusi Vocational College**. 39(4). 97-99.

ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากร
ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ*

THE PRIORITY NEEDS FOR ACADEMIC MANAGEMENT OF
POTISARNPITTAYAKORN SCHOOL BASED ON
THE CONCEPT OF MEDIA LITERACY

¹ญดาพร เลิศกำจรวัฒน์ Yadaporn Lertkamjornwat ²นันทรัตน์ เจริญกุล Nuntarat Charoenkul

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: 6480020927@student.chula.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ และ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่โรงเรียนโพธิสารพิทยากร ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากร จำนวน 125 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ สภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นสูงสุดในการพัฒนา คือ ด้านการวัดประเมินผล ($PNI_{modified} = 0.271$) รองลงมาคือด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.232$) และด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.219$) ตามลำดับ จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการพัฒนาการบริหารวิชาการให้ผู้เรียนมีความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อเพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกรับวิเคราะห์ ประเมินความน่าเชื่อถือของสื่อและสามารถนำข้อมูลที่ได้จากสื่อไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ไม่ตกเป็นเหยื่อของข้อมูลสื่อที่ไม่เป็นความจริง มีภูมิคุ้มกันในการเลือกรับสื่อ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การบริหารวิชาการ, ความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ, โรงเรียนโพธิสารพิทยากร

Abstract

This research article aimed to: 1) study the current and desirable states of academic management based on the concept of media literacy; 2) explore the priority needs of academic management of Potisarnpittayakorn School based on the concept of media literacy. It applied descriptive research. The population used in this research was Potisarnpittayakorn

*Received: May 28, 2023, Revised: August 12, 2023, Accepted: August 12, 2023.

School. The informants were 5 administrators and 120 teacher of Potisarmpittayakorn School, totally 125 people. The research tools were a questionnaire on the current state and the desirable state of academic administration at Potisarmpittayakorn School according to the concept of media literacy Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and priority need index (PNI-modified). The research results showed that the current state of academic management of Potisarmpittayakorn School based on the concept of media literacy was, overall, at a high level (PNI_{modified}), while the desirable state was, overall, at the highest level and the overall desirable condition was at the highest level. The highest need for development was evaluation (PNI_{modified} = 0.271), followed by school curriculum development (PNI_{modified} = 0.232) and learning process development (PNI modified = 0.219), respectively. The above research results showed the need to promote the development of academic administration for learners to have media literacy so that students can choose to receive, analyze, and evaluate the credibility of the media and be able to apply the information obtained from it. The media can be used for the benefit of daily life. avoiding victimized by any distorted information and being able to wisely and consciously consume the media.

Keywords: Priority Needs, Academic Management, Media Literacy, Potisarmpittayakorn School.

บทนำ

ปัจจุบันบทบาทของผู้ใช้สื่อได้เปลี่ยนแปลงไปจากผู้ส่งสารและผู้รับสาร กลายมาเป็นทั้งผู้สร้างและผู้รับสารในเวลาเดียวกัน ผู้ใช้สื่อจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจต่อการใช้งานในสภาพจริงอย่างมีสติไม่ว่าผู้ใช้จะอยู่ในสถานภาพใด การเป็นผู้รับสารที่กำลังรับเนื้อหาต่างๆ ของสื่อ ทั้งข้อความ ภาพ เสียง วิดีทัศน์ ต้องมีสติระลึangkำลังรับสารจากใคร เนื้อหามีความหมายอย่างไร เนื้อหาและผู้ส่งสารนั้นมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ ผู้ส่งสารมีจุดประสงค์ใดในการสื่อสารนั้น ต้องการให้ใครได้รับสารบ้าง และมุ่งหวังสิ่งใดจากผู้รับสารเหล่านั้น ในขณะที่เดียวกันผู้ใช้สื่อต้องรู้ทันตนเองว่าจะมีปฏิกริยาอย่างไรต่อข้อมูลที่ได้รับ รู้สึกอย่างไร คิดอย่างไร และจะอย่างไรกับข้อมูลเหล่านั้นอย่างมีสติ (นิธิตา วิวัฒน์พาณิชย์, 2558) และจุดเด่นของสื่อใหม่เหล่านี้คือประชาชนทั่วไปสามารถเขียนข่าวหรือทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารไปยังสังคมทั้งในและต่างประเทศ และยังเป็นการสื่อสารสองทาง (two-way communication) ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถโต้ตอบกันได้ทันที ส่งผลให้สื่อใหม่ได้เข้ามาแย่งชิงพื้นที่ข่าวที่เคยถูกผูกขาดมาอย่างยาวนาน โดยสื่อกระแสหลักอย่างหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และวิทยุ ซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์เชิงบวกที่เปิดโอกาสให้พลเมืองเข้ามามีส่วนร่วมต่อประเด็นสาธารณะต่างๆ ในสังคม อย่างไรก็ดี ข้อควรระวังหรือจุดอ่อนที่เด่นชัดที่สุดของสื่อใหม่คือที่มาและความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูล ตลอดจนนัยซ่อนเร้น (hidden meaning) ต่างๆ ที่มากับข่าวสารเหล่านั้น ซึ่งในหลายกรณีสื่อใหม่ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้ทางการเมือง มีการนำเสนอในลักษณะโฆษณาชวนเชื่อมากกว่าการนำเสนอข้อเท็จจริงอย่างรอบด้าน (ณัฐกาญจน์ ศกุลรัตน์เมธ และนุชประภา โมกขาศาสตร์, 2562) ซึ่งเยาวชนสามารถเข้าถึงสื่อต่างๆ ได้อย่างมีอิสระมากขึ้น

ถือเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน แต่สื่อที่ถูกนำเสนอผ่านช่องทางที่หลากหลายนั้นส่งผลต่อความรู้ ความคิด ทักษะ และความเชื่อให้แก่เยาวชนโดยตรง หากเยาวชนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ ตีความประเมินเนื้อหาข่าวสารข้อมูลเยาวชนมีโอกาสตกเป็นเหยื่อทางความคิดความเชื่อที่ผิดๆ ได้ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของเยาวชน

ความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ (Media Literacy) จึงเป็นแนวคิดที่สำคัญอย่างยิ่งของการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นคุณสมบัติของเยาวชนที่สามารถเลือกรับ วิเคราะห์ ประเมิน และนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในทางสร้างสรรค์ รวมทั้งความสามารถในการผลิตสื่อที่ดีเพื่อขับเคลื่อนสังคมอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยให้เยาวชนสามารถรับรู้ เข้าใจ ประเมินและสร้างสรรค์เนื้อหาสื่อโดยไม่ถูกครอบงำจากสื่อ รู้จักใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและสังคมจึงเป็นสถานะที่เกิดจากความสามารถของบุคคลในการวิเคราะห์ความหมายของเนื้อหาและประเมินคุณค่าและเจตนาที่สื่อนำเสนอผ่านเทคนิควิธีการต่างๆ และเป็นการพัฒนาความคิดอ่านและปัญญาที่มีเป้าหมายสูงสุดคือการสร้างการรับรู้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ สามารถแยกแยะความเห็นออกจากความจริง สามารถตัดสินใจในสิ่งที่สื่อเสนอได้อย่างเที่ยงตรง เป็นผู้รับสื่อที่มีพลังอำนาจและกระตือรือร้น คือ ไม่ยอมรับอิทธิพลจากสื่อโดยไม่เต็มใจ และไม่ตัดสินว่าสื่อเป็นอันตรายแต่เป็นผู้รับสื่อและใช้สื่อที่มีจุดยืนทางสังคม เข้าใจตนเอง เข้าใจสังคม เข้าใจสิ่งที่สื่อเสนอสามารถมีส่วนร่วมตอบโต้หรือแสดงความคิดเห็นต่อสื่อด้วยวิธีการต่างๆ ที่เหมาะสมได้ (โตมร อภิวันทนากร และกลุ่มมานิมานะ, 2556)

โรงเรียนโพธิสารพิทยากร (2564) ดำเนินการจัดการศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งมีวิสัยทัศน์คือ “อนาคตกำหนดได้ (Defining the Future) และมีพันธกิจที่เน้นเรื่องของการจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ และเทคโนโลยีในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักสูตร เหตุนี้ โรงเรียนจึงมีการอำนวยความสะดวกด้านเทคโนโลยีอย่างทั่วถึงให้แก่ผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน จึงทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใช้สืบค้นข้อมูล ข่าวสาร มัลติมีเดีย ได้ทุกช่องทาง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการบริหารงานของกลุ่มบริหารวิชาการของโรงเรียนให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษา และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้เพื่ออาชีพให้สอดคล้องกับหลักสูตรโรงเรียนจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นทักษะกระบวนการจัดกิจกรรมให้นักเรียนคิดเป็นทำเป็น นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องและเหมาะสม นอกจากนี้ยังพบว่า โรงเรียนโพธิสารพิทยากร ปีการศึกษา (2563) ได้กำหนดแผนพัฒนาโรงเรียนและกรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้า 2563-2565 โดยทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียน พบว่า ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีไม่เหมาะสม เช่น การแสดงความคิดเห็นตามช่องทางต่างๆ การเผยแพร่ข้อมูลของคนอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต และการเป็นผู้สร้างสื่อที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสม

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญและมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนโพธิสารพิทยากร ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ (Media Literacy) แก่ผู้เรียน เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ การประเมินความน่าเชื่อถือข้อมูลข่าวสารตามสื่อต่างๆ ก่อนตัดสินใจเชื่อในสื่อที่บริโภคและเป็นผู้สร้างสรรค์สื่อที่มีคุณภาพให้แก่ผู้เรียน และเพื่อเป็นการ

ตอบสนองแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันและมีความสามารถในการป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อของสื่อต่างๆ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากร โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย 1) ประชากร คือ โรงเรียนโพธิสารพิทยากร กรุงเทพมหานคร 2) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 5 คน และครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากร จำนวน 120 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 125 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ แบ่งออกเป็น 3 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions)

2.2 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ร่างข้อคำถามในแบบสอบถามตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย สร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ นักวิชาการทางด้านบริหารการศึกษา 1 ท่าน นักวิชาการทางด้านความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ 1 ท่าน และผู้บริหารโรงเรียน 1 ท่าน พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ ครูจากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษอื่นๆ ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 30 คน จากนั้นวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α) ผลการวิเคราะห์ พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ 0.96 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดีมาก หมายถึง แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ได้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยเอกสารขออนุมัติหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจาก สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเอง ติดตามการตอบแบบสอบถาม หากแบบสอบถามไม่สมบูรณ์จะนำไปให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามให้สมบูรณ์อีกครั้ง ได้แบบสอบถามที่ครบถ้วน จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ให้ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ ด้วยค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index: $PNI_{modified} = (I - D / D)$

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ จากองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การเข้าถึง (Access) การวิเคราะห์ (Analyze) การประเมิน (Evaluate) การสร้างสรรค์ (Create) การมีส่วนร่วม (Participate) และการสื่อสาร (Communicate) โดยมีรายละเอียดของผลการวิจัย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากร ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อโดยภาพรวม

การบริหารวิชาการ ตามแนวคิดความฉลาดรู้ ทางการใช้สื่อ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			$\bar{D}$ Modifi	ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	3.694	0.800	มาก	4.552	0.426	มากที่สุด	0.232	2
2. การพัฒนาระบบการ เรียนรู้	3.808	0.783	มาก	4.642	0.397	มากที่สุด	0.219	3
3. การวัดประเมินผล	3.607	0.848	มาก	4.586	0.448	มากที่สุด	0.271	1
เฉลี่ยรวม	3.715	0.779	มาก	4.594	0.391	มากที่สุด	0.237	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการวัดประเมินผล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการวัดประเมินผล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ ที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการวัดประเมินผล รองลงมาคือด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ โดยภาพรวม มีผลการวิจัยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อโดยภาพรวม

องค์ประกอบความฉลาดรู้ ทางการใช้สื่อ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			N ₂ Modif	ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
องค์ประกอบ 1 การเข้าถึง (Access)	3.808	0.816	มาก	4.629	0.412	มากที่สุด	0.216	4
องค์ประกอบ 2 การ วิเคราะห์ (Analyze)	3.595	0.827	มาก	4.588	0.418	มากที่สุด	0.276	2
องค์ประกอบ 3 การประเมิน (Evaluate)	3.508	0.835	มาก	4.551	0.425	มากที่สุด	0.297	1
องค์ประกอบ 4 การ สร้างสรรค์ (Create)	3.790	0.799	มาก	4.624	0.410	มากที่สุด	0.220	3
องค์ประกอบที่ 5 การมีส่วน ร่วม (Participate)	3.731	0.834	มาก	4.530	0.497	มากที่สุด	0.214	5
องค์ประกอบที่ 6 การสื่อสาร (Communicate)	3.858	0.802	มาก	4.643	0.405	มากที่สุด	0.203	6
เฉลี่ยรวม	3.715	0.779	มาก	4.594	0.391	มากที่สุด	0.237	

จากตารางที่ 2 พบว่าสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อโดยภาพรวม พบว่า

สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ ในภาพรวมองค์ประกอบที่ 1 - 6 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.715, S.D. = 0.779) เมื่อพิจารณาเป็นราย

องค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบที่ 6 การสื่อสาร (Communicate) ($\bar{X}$ = 3.858, S.D. = 0.802) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และองค์ประกอบที่ 3 การประเมิน (Evaluate) ($\bar{X}$ = 3.508, S.D. = 0.835) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ ในภาพรวมองค์ประกอบที่ 1 - 6 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.594, S.D. = 0.391) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบที่ 6 การสื่อสาร (Communicate) ($\bar{X}$ = 4.643, S.D. = 0.405) และองค์ประกอบที่ 5 การมีส่วนร่วม (Participate) ($\bar{X}$ = 4.530, S.D. = 0.497) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ ในภาพรวมองค์ประกอบที่ 1 - 6 มีค่า $PNI_{modified}$ = 0.237 โดยรายองค์ประกอบที่มีลำดับ ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 3 การประเมิน (Evaluate) ($PNI_{modified}$ = 0.297) รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 2 การวิเคราะห์ (Analyze) ($PNI_{modified}$ = 0.279) องค์ประกอบที่ 4 การสร้างสรรค์ (Create) ($PNI_{modified}$ = 0.220) องค์ประกอบที่ 1 การเข้าถึง (Access) ($PNI_{modified}$ = 0.216) องค์ประกอบที่ 5 การมีส่วนร่วม (Participate) ($PNI_{modified}$ = 0.214) และองค์ประกอบที่ 6 การสื่อสาร (Communicate) ($PNI_{modified}$ = 0.203)

สรุปความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ โดยภาพรวม มีผลการวิจัยดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ โดยภาพรวม

การบริหาร วิชาการ	ประเด็น	ความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ						เฉลี่ย รวม	ลำดับดัชนี ความ ต้องการ จำเป็น
		การเข้าถึง (Access)	การวิเคราะห์ (Analyze)	การประเมิน (Evaluate)	การสร้างสรรค์ (Create)	การมีส่วนร่วม (Participate)	การสื่อสาร (Communicate)		
1. การ พัฒนา หลักสูตร สถานศึกษา	D	3.747	3.579	3.475	3.757	3.736	3.869	3.694	2
	I	4.595	4.541	4.499	4.555	4.493	4.627	4.552	
	$PNI_{modified}$	0.226	0.269	0.295	0.212	0.209	0.196	0.232	
		(3)	(2)	(1)	(4)	(5)	(6)		
2. การ พัฒนา กระบวนการ เรียนรู้	D	4.008	3.683	3.576	3.867	3.784	3.931	3.808	3
	I	4.680	4.653	4.611	4.667	4.573	4.669	4.642	
	$PNI_{modified}$	0.168	0.264	0.289	0.207	0.209	0.188	0.219	
		(6)	(2)	(1)	(4)	(3)	(5)		
3. การวัด ประเมินผล	D	3.600	3.488	3.456	3.724	3.644	3.732	3.607	1
	I	4.604	4.560	4.540	4.520	4.520	4.628	4.586	
	$PNI_{modified}$	0.279	0.307	0.314	0.214	0.240	240	0.271	
		(3)	(2)	(1)	(6)	(4)	(5)		

หมายเหตุ: D : Degree of success (สภาพปัจจุบัน), I : Importance (สภาพที่พึงประสงค์) $PNI_{modified}$: Modified Priority Needs Index (ดัชนีความต้องการจำเป็น)

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ สูงที่สุด คือ ด้านการวัดประเมินผล เมื่อเรียงลำดับตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ พบว่า การประเมิน (Evaluate) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และการสร้างสรรค์ (Create) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด รองลงมาคือด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เมื่อเรียงลำดับตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ พบว่า การประเมิน (Evaluate) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และการสื่อสาร (Communicate) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด เมื่อเรียงลำดับตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ การประเมิน (Evaluate) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และการเข้าถึง (Access) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่สามารถนำมาสรุปผลและอภิปรายผลเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ได้ดังนี้

1. การวัดประเมินผล

ดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อสูงที่สุดคือ ด้านการวัดประเมินผล ($PNI_{modified} = 0.271$) โดยมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาด้านการวัดประเมินผลที่เน้นวัดประเมินผลความรู้ความสามารถของผู้เรียนตามสภาพจริง โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ เพื่อช่วยส่งเสริมการพัฒนาความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อของผู้เรียน สอดคล้องกับ ศศิธร บัวทอง (2560) ที่กล่าวว่า การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นการวัดและประเมินผลเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนานักเรียน มีการวัดและประเมินผลจากสภาพที่แท้จริงของนักเรียน ยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญและสัมพันธ์การเรียนการสอน มีเครื่องมือวัดที่หลากหลาย สร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมผลงานของผู้เรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดและประเมินผล เน้นพัฒนาการที่เห็นได้ชัดเจน มีการประเมินร่วมกันจากหลายฝ่าย สามารถเกิดขึ้นได้ทุกบริบท ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน บูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนใน ชั้นเรียนอย่างเหมาะสม มีการประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และนำผลสะท้อนจากการประเมินนักเรียนมาแก้ไขปรับปรุงงานด้านต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2557) กล่าวถึงการประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ต้องประเมินตามสภาพจริง โดยบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน และประยุกต์ใช้กรอบการประเมินให้ตอบสนองทักษะในศตวรรษที่ 21 ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ให้เหมาะสมกับสิ่งที่ประเมิน ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่างๆ ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความสามารถในการปฏิบัติในโลกแห่งความเป็นจริง และมีการให้ข้อมูลป้อนกลับ ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งของตนเองได้

2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อสูงลำดับที่ 2 คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.232$) ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาคือสิ่งที่นำไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ที่สถานศึกษาตั้งไว้ และเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้และทักษะด้านต่างๆ สอดคล้องกับรุ่งชัชดาพร เวทะชาติ

(2555) กล่าวว่า สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และสรุปองค์ความรู้ด้วยตัวเอง โดยมีการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างแท้จริง และยังสอดคล้องกับ McCormick and Daniel (1980) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนจะมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร เป็นแรงจูงใจที่มีความสุข เมื่อได้รับผลสำเร็จตามความต้องการ และยังสอดคล้องกับ Aufderheide (1993) ที่กล่าวว่า ความฉลาดรู้เท่าทันสื่อสื่อนั้นรวมองค์ประกอบหลายอย่างจากองค์ความรู้หลากหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาต่างๆ ในปัจจุบัน ได้แก่ สารสนเทศ คอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์ และความรู้ด้านวัฒนธรรม การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะทางเทคโนโลยี สถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคัดกรองข้อมูลข่าวสารก่อนนำไปใช้

3. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้พบว่ามีความต้องการจำเป็นจัดอยู่ในลำดับต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ ($PNI_{modified} = 0.219$) สามารถสะท้อนให้เห็นได้ว่าระบบการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนของครูถือเป็นจุดแข็ง ที่ช่วยส่งเสริม พัฒนาผู้เรียนให้มีความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ โดยพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับมณีนรัตน์ อภิวัฒนวรรณ (2559) กล่าวว่า การพัฒนาระบบการเรียนรู้ คือ การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมและการพัฒนาครู และยังสอดคล้องกับ Yu (2022) ที่ว่า ความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อรับมือกับความพลิกผันทางการศึกษาในระหว่างที่โลกก้าวเข้าสู่ยุคโลกภิวัตน์

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยคือการพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นตามข้อย่อยของขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า ด้านการวัดประเมินผล เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดอันดับที่หนึ่ง ($PNImodified = 0.271$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($PNImodified = 0.232$) และด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNImodified = 0.219$) เมื่อวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นตามองค์ประกอบความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ สามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ การประเมิน (Evaluate) ($PNImodified = 0.297$) การวิเคราะห์ (Analyze) ($PNImodified = 0.279$) การสร้างสรรค์ (Create) ($PNImodified = 0.220$) การเข้าถึง (Access) ($PNImodified = 0.216$) การมีส่วนร่วม (Participate) ($PNImodified = 0.214$) และ การสื่อสาร (Communicate) ($PNImodified = 0.203$) เมื่อนำลำดับความต้องการจำเป็นของขอบข่ายวิชาการมาผนวกกับองค์ประกอบความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ ก่อให้เกิดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนโพธิสารพิทยากร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเลือกรับ วิเคราะห์ ประเมิน และนำข้อมูล ที่ได้รับไปใช้ในทางสร้างสรรค์ สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องมือการวัดประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ กำหนดวิธีและเกณฑ์การประเมินที่หลากหลาย โดยการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ (PLC) ในโรงเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนความรู้ เทคนิค และพัฒนาเครื่องมือวัดประเมินผลโดยบูรณาการเข้ากับทุกรายวิชา เพื่อส่งเสริมการวิเคราะห์และประเมินสื่อ เน้นการประเมินนักเรียนตามสภาพจริง การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้จะทำให้ครูได้แนวทางและเครื่องมือการวัดประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ช่วยเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อของนักเรียน

1.3 ครูผู้สอนควรบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อในแต่ละรายวิชา เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดประเมินผล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด โดยการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการวิเคราะห์สื่อจริง เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อให้นักเรียน และครูผู้สอนสามารถนำผลการประเมินของนักเรียนมาพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนได้อย่างตรงประเด็นและนำไปสู่การพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ ด้านการประเมินสื่อของผู้เรียน เนื่องจากมีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดในทุกองค์ประกอบ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัย และพัฒนาด้านการวัดประเมินผล ให้มีความหลากหลายและการประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง เน้นการประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคล และนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามความต้องการแต่ละบุคคล เพื่อให้สอดคล้องกับดัชนีความต้องการจำเป็นของด้านวัดประเมินผลที่ต้องการพัฒนาให้มีแนวทางการวัดประเมินผลที่ชัดเจนขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐกาญจน์ ศุภรัตน์เมธี และนุชประภา โมกษ์ศาสตร์. (2562). ความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนเพื่อการเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย. แหล่งที่มา <https://www.kpi.ac.th/knowledge/research/data/380> สืบค้นเมื่อ 5 ธ.ค. 2565.
- โตมร อภิวันทนากร และกลุ่มมานีมานะ. (2556). คิดอ่าน ปฏิบัติการเท่าทันสื่อ คู่มือสำหรับจัดกระบวนการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชนรู้ทันสื่อ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- นิธิดา วิวัฒน์พาณิชย์. (2558). การพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 9(3). 209-219.
- มณีรัตน์ อภิวัฒน์วรรณ. (2559). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- โรงเรียนโพธิสารพิทยากร. (2563). แผนพัฒนาโรงเรียนและกรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้า ระยะปานกลาง โรงเรียนโพธิสารพิทยากร 2563-2565. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนโพธิสารพิทยากร.
- โรงเรียนโพธิสารพิทยากร. (2564). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assesment Report : SAR) โรงเรียนโพธิสารพิทยากร ประจำปีการศึกษา 2564. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนโพธิสารพิทยากร.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2564) การพัฒนาหลักสูตร : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศศิธร บัวทอง. (2560). การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts). 10(2). 1856-1867.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2557) การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ. รายงานวิจัย. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- Aufderheide, P. (1993). Media literacy: A report of the national leadership conference on media literacy. From <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED365294.pdf> Retrieved May 23, 2023.
- McCormick, Ernest J. & Daniel, Ilgen R. (1980). Industrial Psychology. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Yu, Z. (2022). Sustaining Student Roles, Digital Literacy, Learning Achievements, and Motivation in Online Learning Environments during the COVID-19 Pandemic. Sustainability, 14(8). 4388.

อนาคตภาพการบริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค AI*
A SCENARIO FOR THE ADMINISTRATION OF
MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY IN THE AI ERA

พระมหาบัณฑิต ปณฺธิตเมธี (ชรินทร์) Phramaha Bundit Pundhitamethee (Charin)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: bundit.cha@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรียนรู้การบริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค AI ด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เมื่อโลกกำลังก้าวสู่ความการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่เรียกว่ายุค AI ซึ่งเป็นการใช้ฐานข้อมูลต่างๆ ป้อนผ่านโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ หรือหุ่นยนต์ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ทำให้คอมพิวเตอร์สามารถเรียนรู้ เข้าใจ และทำงานที่มีความฉลาดเหมือนมนุษย์ได้ดี หรือบางครั้งดีกว่าที่มนุษย์ทั่วไปจะสามารถทำได้ ทำให้งานบางอย่างที่ซ้ำซาก และต้องจัดการกับข้อมูลต่างๆ อย่างมหาศาล กลายเป็นงานอัตโนมัติ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยอาจมีการปรับปรุงและนำเทคโนโลยี AI มาใช้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถช่วยให้การบริหารงานของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวมไปถึงควรมีการรับฟังความต้องการของนิสิตและคณาจารย์ถึงสภาพการเรียนรู้ของนิสิตเป็นสำคัญ โดยการจัดการบริหารร่วมกับเทคโนโลยี ที่มีความอัจฉริยะมากขึ้นจึงจะช่วยให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสามารถเติบโตและปรับตัวในยุคที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องมีการรับฟังและปรับตัวตลอดเวลาเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยี AI ได้อย่างเหมาะสม ช่วยสร้างอนาคตที่มั่นคงและเติบโตของมหาวิทยาลัยในยุค AI ควรดำเนินการอย่างรอบคอบและเหมาะสม โดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ เช่น ความพร้อมของบุคลากรและเทคโนโลยี นโยบายและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย รวมถึงผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้บริหารของ มจร ควรวางแผนและกำหนดแนวทางการนำ AI มาใช้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อมหาวิทยาลัยและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: อนาคตภาพ, การบริหาร, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ยุค AI

Abstract

The research article aimed at investigating the administration of Mahachulalongkornrajavidyalaya University (MCU) in the era of artificial intelligence (AI). The world is moving toward the "AI era," a term used to describe the use of numerous databases entered through computer programs or robots as modern technology advances. This technology enables computers to learn, understand and perform intelligent tasks just like humans-or perhaps even better than humans-by completing repetitive tasks and processing enormous amounts of data automatically. The University may improve its administration with the use of AI technology for better efficiency, especially on analyzing in-depth data when making decisions, and listening to the requirements of students and prioritizing the learning conditions of students. In an era of rapid technological development, the administration along with smarter technology will help MCU grow and adapt. As a result, the University must constantly listen to the requirements of students and adapt in order to respond appropriately to developments brought about by AI technology. AI will also help the university to develop a stable and thriving future in the AI era. Careful consideration should be given to aspects such as personnel and technological preparedness, university rules and regulations, and the impact on stakeholders. MCU executives should concretely plan and set guidelines for the use of AI to achieve efficient benefits for the university and society.

Keywords: Scenario, Administration, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, AI Era.

บทนำ

ปัจจุบันโลกก้าวเข้าสู่ยุคระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเกิดขึ้นทั่วโลก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา การพัฒนาของเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมในระดับโลก มีการเปลี่ยนแปลงจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารและการคมนาคมขนส่งที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนสินค้า และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศต่างๆ ทั่วโลก (Office of the National Economics and Social Development Council, 2016) มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนรวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 นอกจากนั้นได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศ (Office of Education Council, 2017) กำหนดวิสัยทัศน์ คือคนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลิตและพัฒนากำลังคนการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ กำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะ

การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสังคมในยุคปัจจุบันและในอนาคตจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งการยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทยเพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพสามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตพัฒนาศักยภาพอุดมศึกษาในการสร้างความรู้และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกาภิวัตน์ สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทย โดยใช้กลไกของธรรมาภิบาลการเงินการกำกับมาตรฐานและเครือข่ายอุดมศึกษาบนพื้นฐานของเสรีภาพทางวิชาการความหลากหลายและเอกภาพเชิงระบบ ทั้งนี้เพื่อให้อุดมศึกษาสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมความรู้สังคมอุดมปัญญา (Office of the Higher Education Commission Ministry of Education, 2007)

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงมีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อการผลิตกำลังคนเพื่อให้มีความรู้ในสรรพวิชาการต่างๆ อย่างทันสมัยทันเหตุการณ์ทันโลกควบคู่กับการเป็นผู้มีคุณธรรมและดำรงอยู่ในสังคมด้วยความสันติสุข (สนม ครุฑเมือง, 2546) การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการผลิตกำลังคนในระดับสูงการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการพัฒนาประเทศและสามารถแข่งขันกับนานาประเทศจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพทั้งในด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพที่จะทำการพัฒนาประเทศ (Office of the National Education Commission, Office of the Prime Minister, 2002)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาอีกแห่งหนึ่งของประเทศที่มีความจำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางของโลกพร้อมกับการรักษาเอกลักษณ์ หรืออัตลักษณ์ของตนเองซึ่งโดยเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ ความเจริญงอกงามทางปัญญาและคุณภาพแก่บุคคลสังคม และในปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ไทย โดยที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ได้ทรงสถาปนาขึ้นและได้ดำเนินการตามพระราชปณิธาน ในปี พ.ศ. 2540 รัฐบาลและโดยการนำของ ฯพณฯ พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ ได้เสนอให้รัฐสภาตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชพระราชทาน ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยเมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2540 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ส่งผลให้มหาวิทยาลัยมีพระราชบัญญัติรับรองสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล เน้นจัดการศึกษาวิชาการด้านพระพุทธศาสนา อยู่ในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการตั้งแต่วันที่ 2 ตุลาคม 2540 เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยจึงต้องบริหารจัดการภายใต้แผนยุทธศาสตร์อุดมศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเพื่อให้เป็นไปตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย 4 ประการ คือ 1) ผลิตบัณฑิต 2) วิจัยและพัฒนา 3) บริการวิชาการแก่สังคม และ 4) ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจะเห็นได้ว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนโครงสร้างตลอดจนการบริหารจัดการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและประเทศชาติ เพื่อความสอดคล้องกับแนวโน้มการอุดมศึกษาโลกในเชิงนโยบายของการบริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในอนาคตปัจจุบันเปิดดำเนินการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก มีจำนวนนิสิตที่เพิ่มขึ้นทุกปีและมีการขยายการรองรับนิสิตจากต่างประเทศที่จะเข้ามาศึกษาในประเทศไทย ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงตระหนักถึงภาวะคุกคามดังกล่าว จึงพยายามหาแนวทางเพื่อขจัดอุปสรรคที่มีต่อการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบอุดมศึกษาไทย (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2015).

เหตุการณ์ที่ทำให้มหาวิทยาลัยต้องลุกขึ้นมาเปลี่ยนแปลงตัวเอง คือ สถานการณ์วิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ช่วงปี ค.ศ. 2019 – 2021 ที่ผ่านมา ถือว่าเป็นวิกฤตครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้น ท่ามกลางกระแสดิจิทัล โดยเฉพาะปัญญาประดิษฐ์หรือเอไอ (AI) ที่กำลังเป็นกระแสนิยมในขณะนี้ วิกฤตในครั้งนี้ เราจะเห็นโอกาสและทางเลือกมากมายที่เกิดจาก AI ที่กระตุ้นให้เราทำความรู้จัก เรียนรู้ และทดลองใช้ เพื่อเสริมความสามารถของเราให้ก้าวสู่สังคมดิจิทัลอย่างชาญฉลาดอย่างมีนัยสำคัญ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่จะมุ่งพิจารณาถึงแนวคิดใหม่ๆ ในการจัดการภาครัฐ ซึ่งแต่ละประเทศต่างมีประสบการณ์ที่หลากหลาย อย่างไรก็ตามแนวคิดในการที่จะปรับตัวจัดการภาครัฐตามแนวทางใหม่ได้แพร่กระจายไปทั่วโลก ซึ่งได้ปรับแนวคิดในการจัดการภาครัฐ ด้วยการปฏิรูปภาครัฐ หรือ การปฏิรูประบบราชการ (Public Sector Reform) กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารภาครัฐ ในอดีตส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจประสบปัญหาสำคัญ คือ เสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูง แต่ประสิทธิภาพต่ำ (High costs , Low efficiency) ดังนั้น เป็นโอกาสในการนำความสามารถของ AI มาใช้ลดค่าใช้จ่าย และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงานภาครัฐมากขึ้น โดยการนำ AI มาใช้เป็นเครื่องมือพัฒนางานและให้บริการประชาชนอย่างรวดเร็ว ทันโลก และมีประสิทธิภาพอย่างที่สุด

ดังนั้น การบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีความสำคัญมากในยุคที่เทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ (AI) กำลังเข้ามามีบทบาทและเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนการสอนอย่างมาก เพื่อสร้างความเข้าใจในความสำคัญของการปรับเปลี่ยนการบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในมุมมองของเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยควรบริหารจัดการให้ครอบคลุมครบทุกด้านเพื่อให้ทันต่อยุคสมัย เพราะยุค AI ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในแทบทุกวงการ แม้แต่ในโลกการศึกษาที่เช่นกัน AI มีศักยภาพในการช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาและการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) ได้อย่างมากมาย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI)

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) เป็นเทคโนโลยีการสร้างความสามารถให้แก่เครื่องจักรและคอมพิวเตอร์ด้วยอัลกอริทึมและกลุ่มเครื่องมือทางสถิติเพื่อสร้างซอฟต์แวร์ที่แก้ปัญหาที่สามารถเลียนแบบความสามารถของมนุษย์ที่ซับซ้อนได้ เช่น จดจำ แยกแยะ ให้เหตุผล ตัดสินใจ คาดการณ์สื่อสารกับมนุษย์ เป็นต้น ในบางกรณีอาจไปถึงขั้นเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในปี 2019 หนึ่งในการระบาดครั้งร้ายแรงที่สุดในประวัติศาสตร์มนุษยชาติได้เกิดขึ้นและเป็นอีกครั้งที่การเรียนรู้เทคโนโลยี AI กลับมาเป็นกระแสอย่างกว้างขวางอีกครั้ง ในทุกอุตสาหกรรม การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ส่งผลกระทบหลายด้าน ทั้งภาคธุรกิจ และการใช้ชีวิตของประชาชน แต่ในอีกด้านหนึ่ง ก็เป็นตัวเร่งให้ได้ศึกษา และพัฒนาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กันมากขึ้น เพราะมนุษย์จำเป็นต้องมีเครื่องมือที่จะใช้รับมือกับโรคระบาดอื่นๆ ซึ่งมีแนวโน้มร้ายแรงยิ่งขึ้นในอนาคต วิกฤตทางสุขภาพครั้งนี้ส่งผลต่อเนื่องสู่วิกฤตทางเศรษฐกิจ และกำลังขยายตัวเป็นขนาดของวิกฤตที่ไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ ส่งผลกระทบต่อทุกภูมิภาคและทุกประเทศทั่วโลก ในช่วง 3 เดือนแรกของการระบาด ประเทศจีน เป็นประเทศที่ได้ชื่อว่ามีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจกับตัวเลขการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในไตรมาสแรกถดถอยลดลงถึงร้อยละ 6.8 สูงสุดเป็นประวัติการณ์ ส่วนเศรษฐกิจของสหภาพยุโรปก็หดตัวสูงสุดในรอบ 14 ปีที่ผ่านมาในบางประเทศเศรษฐกิจหดตัวสูงมากถึงร้อยละ 20 ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชาติอย่างเลี่ยงไม่ได้ การ

ระบาดครั้งนี้ให้บทเรียนสำคัญกับโลก ไม่ว่าจะเป็นสุขภาพหนึ่งเดียว (One World One Health) ทุกประเทศต้องบูรณาการข้อมูลเพื่อร่วมฝ่าวิกฤตครั้งนี้ไปด้วยกัน การเปลี่ยนผ่านสู่โลกดิจิทัล (Digital Transformation) ซึ่ง COVID-19 เป็นจุดสำคัญที่ทำให้เกิดการปรับตัวแบบก้าวกระโดดของดิจิทัล (Leapfrog Digitalization) เพื่อให้การเชื่อมโยงทางดิจิทัลเป็นไปอย่างสมบูรณ์ สามารถผลักดันเศรษฐกิจและสังคมให้ไปต่อได้ในช่วงเวลานี้ ความยืดหยุ่นของซัพพลายเชน (Supply Chain Resilience) ก็เป็นอีกหนึ่งบทเรียนสำคัญ การหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทาน ทำให้แต่ละหน่วยงานต้องหาทางรับมือ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการแบบลีน หรือการกระจายความเสี่ยง โดยเฉพาะการปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัล การลงทุนทางสังคม (Social Investment) ให้เป็นการลงทุนที่มุ่งประสงค์ (Purposeful) ให้เกิดผลดีแก่สังคม พร้อมให้ตรวจสอบ (Accountable) เอาใจใส่ (Respectful) และมีจริยธรรม (Ethical) เพื่อรับมือกับวิกฤตและความเสี่ยงระดับโลก (Digital Government Development Agency (Public Organization), 2020)

จากเหตุการณ์นี้ ปัญญาประดิษฐ์พิสูจน์แล้วว่า จะเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้ประเทศไทยข้ามผ่านวิกฤตการณ์ระดับโลกครั้งนี้ไปได้ การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ของเทคโนโลยี AI ประมวลผลออกมาเป็นข้อมูลเชิงลึก เพิ่มประสิทธิภาพงาน และเข้าถึงความต้องการของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น ในช่วงการระบาดนี้ เราได้เห็นการเกิดขึ้นของข้อมูลจำนวนมหาศาล นั้นตามมาด้วยความจำเป็นต้องเรียนรู้ และใช้งานเทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์ ให้เท่าทันโลก เท่าทันรัฐบาลของประเทศต่างๆ รวมถึงศูนย์รับผิดชอบด้านสุขภาพทั่วโลกมีการแบ่งปันข้อมูลเพื่อบูรณาการข้อมูลทั่วโลก การเติบโตของงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก มีเอกสารเกี่ยวกับ COVID-19 มากกว่า 28,000 ฉบับ ถูกตีพิมพ์ขึ้นในเดือนเมษายน 2020 มีเครื่องมือค้นหาเฉพาะที่ขับเคลื่อนโดยอัลกอริทึม การประมวลผลภาษาธรรมชาติ (NLP) ทำให้การเข้าถึงของข้อมูลเป็นเรื่องง่ายขึ้นด้วยเทคโนโลยี AI นอกจากนี้ยังมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาโซลูชัน AI ที่จะช่วยจัดการปัญหาทางการแพทย์อื่นๆ อีกจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น โรคมะเร็ง ซึ่งปัจจุบันการพัฒนาได้รับผลกระทบชั่วคราวเนื่องจากทรัพยากรถูกนำไปใช้เพื่อรับมือกับ COVID-19 แทน ส่วนในปี 2021 มีแนวโน้มที่เราจะเห็นการนำ AI มาใช้ในแขนงการแพทย์ด้านอื่นด้วย ด้วยการพัฒนาความสามารถในการนำชุดข้อมูลทั่วโลกแบบเรียลไทม์ขนาดใหญ่ มาประยุกต์ใช้การแก้ไขปัญหาคือด้วย Machine Learning ทำให้เราสามารถตรวจพบการแพร่ระบาดได้ง่ายขึ้น การติดต่อและติดตามผู้ติดเชื้อทำให้เราสามารถวินิจฉัยโรคได้แม่นยำ การผลิตวัคซีนก็สามารถพัฒนาได้ไปพร้อมๆ กับวิวัฒนาการของไวรัส COVID-19 แบบเรียลไทม์

วิถีชีวิต การทำงาน และการเข้าถึงสังคมของมนุษย์ ได้รับผลกระทบอย่างมาก จากการแพร่ระบาดของ Covid-19 ในปี 2021 เราได้เห็นวายุยอดขายของ Amazon ในช่วงไตรมาสที่สองของปี 2020 เพิ่มขึ้นร้อยละ 40 จากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วเพราะแม้แต่ผู้ที่ไม่สนใจการซื้อของออนไลน์ก็ต้องถูกบังคับให้ต้องใช้บริการช่องทางการซื้ออย่างเลี่ยงไม่ได้ เครื่องมือ และแพลตฟอร์ม AI ที่มีอยู่แล้ว จะช่วยให้แต่ละธุรกิจเข้าใจวิธีที่ลูกค้าปรับตัวเข้ากับเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่นี้ องค์กรที่ตามหลังในการใช้ช่องทางดิจิทัลเพื่อการค้าต้องตระหนักถึงความเร่งด่วนของสถานการณ์ และนำวิธีการของโลกยุคใหม่เข้ามาใช้ ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์พฤติกรรม หรือการปรับเปลี่ยนองค์กรของตัวเองให้ทันสถานการณ์ เครื่องมือที่ช่วยให้แต่ละธุรกิจเข้าถึงเทคโนโลยีนี้ด้วยตนเองได้จะแพร่หลายมากขึ้นตลอดปี 2021 เนื่องจากองค์กรขนาดเล็กและขนาดกลางต่างก็ต้องการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันด้วยกันทั้งสิ้น ในวิกฤตครั้งนี้มีการใช้โดรนในเขตอำนาจศาลหลายแห่งรวมถึงสหรัฐอเมริกา เพื่อทดสอบความเป็นไปได้ที่จะใช้โดรนเพื่อตรวจสอบว่ามีการปฏิบัติตามแนวทางการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) หรือไม่ โดรนประเภทนี้มีความสามารถในการตรวจจับอาการ

Covid-19 จากการวัดอุณหภูมิในบุคคล นำข้อมูลจากกล้องบนโดรนมาวิเคราะห์ข้อมูลและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ หรือผู้ดูแลท้องถิ่นได้ทราบถึงสถิติ และความน่าจะเป็นเกี่ยวกับการแพร่กระจายของไวรัสการเติบโตที่เกี่ยวข้อง อีกประการหนึ่ง คือการใช้เทคโนโลยีจดจำใบหน้า โดยอัลกอริทึมการมองเห็นด้วยคอมพิวเตอร์ซึ่งยังเป็นที่ถกเถียงกัน เนื่องจากวิธีนี้มุ่งเน้นไปที่การระบุตัวบุคคลมากกว่ารูปแบบของกลุ่มคน โดยตำรวจจะใช้การจดจำใบหน้าเพื่อตรวจจับและปิดล็อกผู้หลีกเลี่ยงการกักกันตัว ตลอดจนการติดตามการเคลื่อนไหวของบุคคลที่แสดงอาการภายในฝูงชน หลักฐานชี้ให้เห็นว่าประชาชนเริ่มมีความอดทนต่อกลยุทธ์การเฝ้าระวังมากขึ้น ซึ่งก่อนหน้านี้มองว่าเข้มงวดเกินไปและแนวทางการเฝ้าระวังนี้จะมีการทดสอบเพิ่มเติมในอีก 18 เดือนข้างหน้าจากการทำงานของนักเทคโนโลยีที่เชี่ยวชาญมากขึ้น (Digital Government Development Agency (Public Organization), 2020)

AI ทำให้กิจกรรมพื้นฐานด้านการศึกษาดำเนินไปได้โดยอัตโนมัติ การให้คะแนนการบ้าน และการทดสอบเป็นเรื่องที่น่าเบื่อสำหรับผู้สอนและยังต้องใช้เวลามากมายในการคำนวณสูตรต่างๆ เพื่อหาค่ากลางหรือเพื่อตัดเกรด แต่การนำระบบ AI มาใช้ จะทำให้การตรวจคะแนน บันทึก และประเมินผล กลายเป็นเรื่องง่าย ลดเวลาการทำงานได้อีกมาก แม้ในปัจจุบันจะยังทำได้แค่ข้อสอบแบบตัวเลือก แต่ในอนาคตเชื่อว่าข้อสอบแบบเขียนก็จะสามารถใช้ AI ช่วยตรวจ และให้คะแนนได้อย่างแน่นอน ซอฟต์แวร์การศึกษา ตำราเรียนแบบออนไลน์จะเป็นมากกว่าหนังสือธรรมดาเพราะสามารถปรับให้เข้ากับความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคล ระบบจะจดจำ และตอบสนองความต้องการของนักเรียน หากอ่านหนังสือในส่วนนี้ไม่รู้เรื่องก็จะมีวิดีโอแนะนำเพิ่มเติมให้นักเรียนนำไปศึกษาต่อได้ การปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้จากข้อเสนอแนะจะทำให้แบบเรียลไทม์ เพราะนักเรียนคือผู้ใช้งานหลักสูตรจริง AI จะเรียนรู้ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นนำไปหาที่นักเรียนเจอ มาวิเคราะห์ประมวลผลเป็นข้อมูลเชิงลึกให้ผู้ออกแบบหลักสูตรได้นำไปปรับปรุง นอกจากนั้น ผู้เรียนยังสามารถส่งข้อเสนอแนะไปถึงผู้สอนได้โดยตรงอีกด้วยการใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์เพื่อการศึกษาชี้แนวโน้มที่จะสนับสนุนคุณภาพ การศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นการพัฒนาตัวนักเรียนสามารถทำได้แบบรายบุคคล เพราะระบบการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี AI จะจดจำข้อมูลการใช้งานความสนใจ และจุดแข็งจุดอ่อนแบบเฉพาะตัว ข้อมูลเหล่านี้ทำให้ผู้พัฒนาหลักสูตรผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ และพัฒนาการสอนให้เหมาะกับตัวนักเรียน

ความพร้อมการบริหารมหาวิทยาลัยด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI)

การเตรียมความพร้อมการบริหารมหาวิทยาลัยด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการบริหาร

1. อุปสรรคในการทำงานของมหาวิทยาลัย เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ งานที่ทำซ้ำๆ งานที่ต้องใช้ข้อมูลมหาศาล งานที่เจ้าหน้าที่ต้องพิจารณาหน้างาน งานที่มีการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลบ่อยครั้ง และสุดท้ายคือ งานให้คำปรึกษา ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่ยังพบเจอกับปัญหาในการทำงานซ้ำๆ อยู่เป็นจำนวนมาก และนั่นย่อมส่งผลกระทบต่อเวลาในการพัฒนาความรู้ ความสามารถตามสายงานที่ได้เรียนมาของพนักงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตัวอย่างของงานที่ทำซ้ำๆ กันส่วนใหญ่เป็นงานภายในหน่วยงาน เช่น งานบุคลากร งานบัญชี งานการเงิน งานพัสดุ งานสารบรรณ งานจัดซื้อจัดจ้าง และงานธุรการต่างๆ ซึ่งนอกจากจะเสียเวลาในการทำเอกสารเป็นเวลานานแล้วยังอาจจะมีผลต่อการกรอกเอกสารได้อีก การเลือกพัฒนาระบบงานให้เป็นแบบดิจิทัล แล้วนำเอาเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ จะช่วยลดเวลาในการทำงานซ้ำๆ ของพนักงานได้มากกว่า พร้อมกับกระบวนการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระเบียบมากขึ้นสะดวกต่อการ

ค้นหาข้อมูลในภายหลัง พร้อมปริมาณการใช้กระดาษที่จะลดลงเป็นผลพลอยได้ด้วย ส่วนงานที่ต้องใช้ข้อมูลมหาศาลคือการนำข้อมูลจำนวนมากที่มีอยู่ในระบบมาวิเคราะห์ตามแต่จุดประสงค์ที่ผู้ต้องการ โดยมีตัวอย่างจากสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ที่เลือกนำเทคโนโลยี AI มาใช้ในโครงการพัฒนาระบบการจัดการฐานข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรม การใช้เทคโนโลยี AI มาช่วยวิเคราะห์ฐานข้อมูลในมือจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถวางแผนงานในอนาคตได้ถูกต้องแม่นยำมากขึ้น เช่นเดียวกันการวางแผน และจัดสรร งบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรม และภาครัฐ

2. มหาวิทยาลัยคิดว่า เทคโนโลยี AI จะช่วยลดระยะเวลาทำงาน,ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การทำงานได้ทันสถานการณ์โลกและเพิ่มความแม่นยำในการทำงานตามลำดับ แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นว่า เทคโนโลยี AI จะช่วยให้หน่วยงานภาครัฐลดเวลาทำงานในส่วนงานซ้ำๆ การทำงานจะรวดเร็วขึ้นพร้อมเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกแก่นักสิต

3. สถานการณ์ปัจจุบัน มีการใช้เทคโนโลยี AI ในงานที่ต้องการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก งานที่ต้องการความแม่นยำของผลลัพธ์และงานที่เกี่ยวข้องกับระบบความปลอดภัยตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลและคิดว่าการใช้เทคโนโลยี AI มาช่วยวิเคราะห์ข้อมูลจะทำให้หน่วยงานภาครัฐสามารถวางแผนงานได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. ในอีก 3 ปีข้างหน้า มหาวิทยาลัย จะมีความต้องการใช้เทคโนโลยี AI ในการตัดสินใจจากข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกจากนิสิต และเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า เทคโนโลยี AI สามารถช่วยให้ผู้บริหารมองทิศทางในอีก 3 ปีข้างหน้าของหน่วยงานได้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

5. การให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูล มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลเป็นหลักในการตัดสินใจมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารเห็นความสำคัญของการใช้ข้อมูล เพราะข้อมูลคือการสะท้อนให้เห็นถึงผลลัพธ์ และประสิทธิภาพของระบบงาน รวมทั้งการตัดสินใจในการจัดซื้อจัดจ้างและการลงทุนในระยะสั้นและระยะยาวอีกด้วย

6. การจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบดิจิทัล มหาวิทยาลัยมีการจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบดิจิทัลระดับมาก แสดงให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยนั้นมีความเข้าใจและตระหนักในเรื่องการจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบดิจิทัลภายใต้ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance) เป็นอย่างดีอยู่แล้ว

7. การขาดแคลนนักวิเคราะห์ข้อมูล และนักจัดการข้อมูล มหาวิทยาลัยมีพนักงานในตำแหน่งนักวิเคราะห์ข้อมูลอยู่น้อย การเพิ่มจำนวนของบุคลากรในตำแหน่งดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการรับสมัครเพิ่มเติมหรือพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานเอง คือสิ่งที่จำเป็นต้องทำโดยเร็วที่สุด เพื่อนำมาวิเคราะห์ และจัดเก็บข้อมูลจำนวนมากของมหาวิทยาลัย

8. มหาวิทยาลัยมีนโยบายในการจัดหาบุคลากรด้านวิทยาการข้อมูลมากขึ้น สื่อให้เห็นถึงความต้องการพัฒนาระบบบริหารงานภายในสำนักงานให้ทันโลก ลดเวลาการทำงาน พร้อมระบบบริการที่อำนวยความสะดวกแก่นักสิตมากยิ่งขึ้น

การคาดการณ์อาชีพที่ถูกทดแทนด้วยปัญญาประดิษฐ์ในอนาคต

ในการนำปัญญาประดิษฐ์หรือ AI มาใช้ในการบริหารงานย่อมทำให้มีบางงานหรือบางตำแหน่งที่อาจถูกแทนที่หรืออาจหายไป โดยงานที่มีโอกาสถูกแทนที่สูง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ เจ้าหน้าที่เสมียนบัญชี ผู้จัดการด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการพนักงาน เจ้าหน้าที่ต้อนรับ เจ้าหน้าที่พิสูจน์อักษร

เจ้าหน้าที่สนับสนุนทางคอมพิวเตอร์ เจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย และนักข่าว นักเขียน ล่าม นักแปลภาษา ซึ่งเราสามารถวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของ AI เพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารมหาวิทยาลัยได้ดังนี้

จุดแข็งของ AI

การพัฒนาการเก็บข้อมูล เมื่อก่อน AI จะทำงานตามคำสั่งที่ป้อนให้ แต่ภายหลังเราเริ่มให้ตัวอย่าง และปล่อยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเองแทน เป็นสิ่งที่ทำให้ AI พัฒนาตัวเองขึ้นเรื่อยๆ เริ่มจาก 1 เป็น 2 และเป็น 3 ได้ เพราะถ้าย้อนกลับไปสมัยก่อน การป้อนคำสั่งเพียงอย่างเดียวไม่นำไปสู่อะไรที่ใหม่ แต่การเก็บข้อมูล เริ่มวิเคราะห์ และหาตัวอย่างเพิ่มเติมด้วยตัวเอง จะทำให้ AI เกิดกระบวนการคิด และนำไปสู่พัฒนาการที่เร็วขึ้นกว่าเดิมมาก อีกวิธีหนึ่ง คือการเรียนรู้ด้วยข้อมูลหลากหลาย และการจับผิด วิธีพัฒนาแบบนี้ คือเราจะให้ AI เริ่มป้อนข้อมูลหลากหลายกันไปกันมากับ AI อีกตัว ถ้าตัวไหนสามารถจำแนกข้อมูลจริงออกจากข้อมูลปลอมได้แม่นยำกว่า เราก็เลือกใช้ตัวนั้น กลายเป็น AI ที่เก่ง และพัฒนาไวที่สุด อย่าง AI ที่มีชื่อว่า AlphaGo ที่ถูกพัฒนาจนสามารถเอาชนะเกมโกะ หรือหมากล้อม กับนักเล่นโกะมืออาชีพระดับแชมป์โลกได้ และทุกวันนี้ก็ยังคงมีความพยายามสร้าง AI ตัวใหม่ๆ เพื่อนำมาทำแข่งกับ AlphaGo อยู่เช่นกัน

จุดอ่อนของ AI

การที่ไม่มีจิตใจ ไม่มีความอยาก ไร้ซึ่งกิเลส ทำให้ AI ยังไม่สามารถเข้าใจความสามารถของมนุษย์ได้อย่างเต็มที่ ทุกวันนี้ที่ AI ตัดสินใจทำอะไรบางอย่าง ก็เป็นเพราะแรงจูงใจเบื้องต้นที่มนุษย์ป้อนข้อมูลให้แต่เริ่ม ก่อนที่จะเอาไปพัฒนาต่อเอง แต่ปัจจุบันผู้พัฒนาก็กำลังแก้ไขจุดอ่อนตรงนี้อยู่ เพื่อให้เข้าไปสู่ AI ในอนาคตที่มีความต้องการ และ ความหิวโหย และความหุนเหิมของ AI ยกตัวอย่างเช่น ถ้าเราให้ข้อมูลเชิงลบว่าฆ่าคนแล้วได้บุญ หรือบริจาตของเท่ากับทำบาป AI ก็จะเชื่อเพราะตัว AI เองยังไม่มีความสามารถในการแยกแยะ ไม่มีจิตวิญญาณ และไร้ซึ่งประสบการณ์แบบมนุษย์

และเมื่อเราทราบถึงข้อดีข้อเสียของ AI (ควิกเชิร์ฟ, 2563) กันแล้วเรารู้และเข้าใจถึงข้อดีและข้อเสียของการนำ AI มาใช้ เพื่อให้ง่ายต่อการตัดสินใจในการนำมาใช้มากยิ่งขึ้น ดังนี้

ข้อดีของ AI

ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า คาดว่า AI คงเข้ามาอยู่ในภาคส่วน โดยที่ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีหลายคนคาดการณ์ว่าเราจะถูกรายล้อมไปด้วยอุปกรณ์ IoT ที่มีความสามารถในการทำงานที่ซับซ้อนเสร็จไวขึ้น รวมไปถึงทำงานทั่วไปเช่นกัน โดยพื้นที่ที่ AI จะสามารถเอื้อประโยชน์ให้หลายอย่างก็คือสถานที่ทำงานของเรานั่นเอง

1. ยกระดับประสิทธิภาพ ปัจจุบัน ข้อมูลมีความสำคัญต่อธุรกิจพอๆ กับน้ำมัน ทำให้จำเป็นอย่างที่จะต้องมีการประมวลผลข้อมูลอย่างถูกวิธีและว่องไว เพื่อให้ได้ผลลัพธ์แบบเรียลไทม์

2. ลดความผิดพลาดจากมนุษย์ (Human Error) แม้แต่คนที่เก่งที่สุดก็ผิดพลาดได้ ไม่ว่าจะเป็นการเสียสมาธิหรือทำพลาดในเรื่องง่ายๆ แต่หุ่นยนต์ AI ที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่พิเศษนี้โดยเฉพาะจะไม่เผยความผิดพลาดเหล่านี้ออกมา

3. เทคโนโลยีอัจฉริยะ เช่นเดียวกันกับ Ocado ในอนาคต AI จะถูกใช้ในการขับเคลื่อนบริการอัตโนมัติทั้งหลายๆ อย่าง อาจจะเป็นเมืองอัจฉริยะที่คาดว่าจะช่วยยกระดับสิ่งแวดล้อมของเราขึ้นหรือรถขับเคลื่อนได้เองที่ใช้ AI ในการนำทางและตรวจจับสิ่งกีดขวาง

ข้อเสียของ AI

ข้อดีทุกประการของเทคโนโลยีใหม่ๆ หรือตัวที่มีอยู่แล้วนั้นอาจเป็นดาบสองคมที่ถูกเอาไปใช้ทำเรื่องไม่ดี หรือไม่ตัวเทคโนโลยีก็อาจก่อให้เกิดผลข้างเคียง AI เองก็ไม่ต่างกัน

1. AI ที่ช่วยตัดสินใจในสถานที่ทำงาน ความว่องไวที่มาพร้อมประสิทธิภาพของ AI ทำให้โปรแกรมเหล่านี้มีความน่าสนใจสำหรับผู้บริหารที่ต้องการสร้างมูลค่าในองค์กรของตนเองมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การใช้ซอฟต์แวร์ตัดสินใจในลักษณะนี้ทำให้เกิดความกังวลขึ้น สหพันธ์สหภาพแรงงาน ซึ่งเป็นสหพันธ์ที่เป็นตัวแทนของสหภาพแรงงานส่วนใหญ่ในสหราชอาณาจักรได้เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายเพื่อปกป้องพนักงานจากเทคโนโลยีประเภทนี้ นอกจากนี้ยังมีการแนะนำให้นายจ้างปรึกษาสหภาพแรงงานก่อนที่จะปรับมาใช้เทคโนโลยีดังกล่าว Frances O'Grady เลขาธิการแห่ง TUC กล่าวว่า เราคาดการณ์ว่าหากปล่อยเรื่องนี้ไว้โดยไม่ได้รับการตรวจสอบ การใช้ AI เพื่อบริหารจัดการผู้คนจะทำให้การทำงานกลายเป็นประสบการณ์ที่โดดเดี่ยวและแยกขาดจากผู้คนมากขึ้น ความสุขจากการได้สัมผัสสังคมมนุษย์จะหายไป

2. การสูญเสียงาน การที่ AI เข้ามาแทนที่แรงงานมนุษย์ ถือเป็นข้อเสียอันดับหนึ่งของ AI ซึ่งอาจส่งผลให้มีการเลิกจ้างอย่างกว้างขวางขณะที่พนักงานพยายามดิ้นรนเพื่อเอาชนะเครื่องจักร แม้ผู้คนจำนวนมากจะเชื่อว่าจะเกิดสถานการณ์อันน่าหวั่นเหวี่ยงขึ้น Gartner คาดการณ์ว่า AI จะสร้างงานมากกว่า ในงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในปี 2017 นักวิเคราะห์คาดว่า AI จะสร้างงานถึง 2.3 ล้านตำแหน่งภายในปี 2020 และกำจัดตำแหน่งงานอีก 1.8 ล้านตำแหน่ง ภายในปี 2025 ตำแหน่งงานประมาณ 85 ล้านตำแหน่งจะหายไป และมีงานใหม่ 97 ล้านตำแหน่งเข้ามาแทนใน 26 ประเทศ WEF ยังคาดการณ์ว่าในอีกสี่ปีข้างหน้า "ครึ่งหนึ่งของแรงงานทั้งหมดจะต้องเพิ่มพูนทักษะหรือมีทักษะใหม่เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับงานแบบใหม่ที่เปลี่ยนไป" ทักษะด้านหนึ่งที่ต้องค่าแก่การพัฒนาสำหรับอนาคตที่มี AI คือทักษะด้านข้อมูล แต่ทักษะเชิง Soft Skill ก็ไม่ควรละเลยเช่นกัน John Whittingdale OBE รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสื่อและข้อมูล อธิบายว่า Soft Skill นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง และเสริมว่า หากไม่มีทักษะเหล่านี้ ข้อมูลอาจถูกตีความผิดๆ หรือเกิดการสื่อสารผิดพลาด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจและการตัดสินใจ

อนาคตภาพการบริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค AI

สำหรับทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยด้วยปัญญาประดิษฐ์ในสถานการณ์ปัจจุบันโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การเกิดขึ้นของปัญญาประดิษฐ์ (AI) การสื่อสารออนไลน์ทุกรูปแบบส่งผลให้คนทั้งโลกเป็นผู้สื่อสารอย่างไม่เป็นทางการทั้งโลก อันมีผลต่อสถาบันบัณฑิตศึกษาและวิเคราะห์ดูแล้วน่าจะเป็นภัยคุกคามมากกว่า ต้องทำให้สถาบันบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะ มจร จะต้องปรับเปลี่ยนเรียนรู้ ต้องขยันเพิ่มขึ้นอีกหลายเท่าตัว ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อพูดถึงการบริหารมหาวิทยาลัยโดยใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์ (AI) อนาคตนั้นสามารถมีด้วยกันหลายแง่มุม เราสามารถพิจารณาตัวอย่างแง่มุมต่างๆ ได้ดังนี้

1. การบริหารงานแบบอัตโนมัติ การบริหารงานแบบอัตโนมัติในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค AI มีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากการใช้เทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์มีศักยภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการบริหารงานในมหาวิทยาลัย ซึ่งทางมหาวิทยาลัยอาจมีการปรับปรุงและนำเทคโนโลยี AI มาใช้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถช่วยให้การบริหารงานของมหาวิทยาลัย แบบอัตโนมัติได้หลายด้าน เช่น การจัดตารางสอน การจัดสรรทรัพยากร การจัดการข้อมูลนิสิต เป็นต้น AI จะช่วยประหยัดเวลาและ

ทรัพยากรของบุคลากร ทำให้บุคลากรสามารถมุ่งเน้นไปที่งานด้านวิชาการและบริการวิชาการได้อย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสามารถใช้แอลกอริทึมประสิทธิภาพสูงเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการสอนและการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาด้วยการติดตามและวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ของนิสิตแต่ละคน รวมไปถึงการให้บริการในระบบแชทบอท หรือโรบอตในการตอบคำถามและให้คำปรึกษาแก่นิสิตและบุคคลทั่วไปได้ตลอดเวลา รวมไปถึงยังสามารถใช้ AI เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษาเพื่อคาดการณ์แนวโน้มและการพัฒนาการบริหารจัดการให้มีความทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การบริหารงานแบบอัตโนมัติด้วย AI จึงสามารถช่วยลดภาระงานของบุคลากรทางด้านการบริหารและเพิ่มคุณภาพในการให้บริการทางวิชาการในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก การใช้ AI ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) ในยุค AI มีบทบาทสำคัญต่อการนำเทคโนโลยีใหม่เข้ามาเสริมสร้างทางการศึกษาและการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยในด้านต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานของ มจร เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียนของนิสิต เช่น การติดตามความก้าวหน้าในการเรียนการสอน การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของนิสิต และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับแผนการสอนในเวลาจริง รวมไปถึงการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการนิสิต เพื่อสร้างเนื้อหาการเรียนการสอนที่ปรับตามความต้องการของนักศึกษา โดยการปรับแต่งเนื้อหาหรือการสร้างบทเรียนใหม่โดยอัตโนมัติตามความสนใจและความต้องการของนิสิต เป็นต้น AI จะช่วยให้ผู้บริหารของ มจร สามารถตัดสินใจได้อย่างแม่นยำและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การนำเทคโนโลยี AI เข้ามาใช้ใน มจร จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานทางการศึกษาและการบริหารจัดการ และสร้างโอกาสในการพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการทางการศึกษาให้มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษาและชุมชนมหาวิทยาลัยในยุค AI นี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

3. การบริการนิสิตแบบดิจิทัล ในการบริการนิสิตแบบดิจิทัลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในยุค AI มีหลายแง่มุมที่สำคัญ ซึ่งการนำเอาปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้จะสามารถช่วยให้บริการนิสิตแบบดิจิทัลได้หลายด้าน เช่น ระบบบริการนิสิตออนไลน์ เช่น ระบบการลงทะเบียน ตารางเรียน และการจัดการข้อมูลนิสิต เพื่อความสะดวกและประสิทธิภาพในการให้บริการ รวมไปถึงการให้คำแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาและการให้คำปรึกษาแก่นิสิต เพื่อช่วยให้นิสิตตัดสินใจในการเลือกสาขาและแผนการเรียนในสิ่งที่เหมาะสมกับความสนใจและเป้าหมายของตน รวมไปถึงการติดตามความก้าวหน้าของนิสิตในการเรียน เช่น การตรวจสอบการส่งงาน การทดสอบออนไลน์ และการประเมินผลการเรียน เพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถให้การสนับสนุนช่วยเหลือแก่นิสิตได้อย่างถูกต้องและเป็นการแก้ไขปัญหาย่างแท้จริง รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลนิสิตเพื่อหาแนวโน้มและข้อมูลที่มีประโยชน์ในการดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงบริการของมหาวิทยาลัยต่อไป ดังนั้น การใช้ AI ในบริการนิสิตแบบดิจิทัลจึงสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและสนับสนุนนิสิตให้มีการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในยุค AI ที่มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการพัฒนาและปรับปรุงบริการอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ

4. การเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในยุค AI มีหลายแง่มุมที่น่าสนใจ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคน และให้คำแนะนำการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐานหรือปรับเปลี่ยนตามความต้องการของแต่ละคนได้ ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น พร้อมทั้งการรวบรวมข้อมูลผลการเรียนและใช้เทคโนโลยีการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อทำนายและปรับปรุงการสอนในอนาคต รวมไปถึงการวิเคราะห์ข้อมูลและการทำงานวิจัยทางการศึกษา เช่น การวิเคราะห์แนวโน้มการเรียนรู้และความสำเร็จของนักศึกษา ในการสร้างเนื้อหาการสอนและคอร์สออนไลน์โดยการสร้างความรู้จากข้อมูลที่มีอยู่ โดย AI สามารถช่วยพัฒนาการเรียนการสอนแบบออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนแบบดิจิทัล การพัฒนาระบบการเรียนรู้อัจฉริยะ เป็นต้น AI จะช่วยให้นิสิตสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงสถานที่และเวลา การใช้ AI ในการสอนที่ มจร สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนและทำให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเข้ากับยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญมากขึ้น

5. การวิจัยและพัฒนา ในการวิจัยและพัฒนาที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในยุค AI มีบทบาทสำคัญเพื่อรวมทักษะความรู้ของ AI เข้ากับการศึกษาและวิจัยด้านต่างๆ สามารถช่วยสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาของมหาวิทยาลัยได้หลายด้าน เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย การพัฒนาเครื่องมือวิจัย ซึ่ง AI จะช่วยให้มหาวิทยาลัย สามารถผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพและตอบโจทย์ความต้องการของสังคมได้มากขึ้น อนาคตของการบริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค AI เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อปรับปรุงความเชื่อถือและประสิทธิภาพ ทั้งนี้ยังสามารถช่วยในการสร้างแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ที่ปรับตัวเองตามความต้องการของนักเรียนและใช้ในการวิจัยวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมไปถึงการใช้เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลใหญ่เพื่อค้นพบความรู้หรือแนวโน้มที่ซ่อนอยู่ในข้อมูลที่มีปริมาณมากเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาทางสังคมต่อไป ซึ่งการนำ AI มาใช้ในการวิจัยและพัฒนาที่ มจร นั้นจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในยุค AI ที่ท้าทายต่างๆ นี้ได้มากขึ้น และช่วยให้ มจร เป็นผู้นำในการนำ AI เข้าสู่การศึกษาและการวิจัยในประเทศไทยและทั่วโลกเช่นกัน

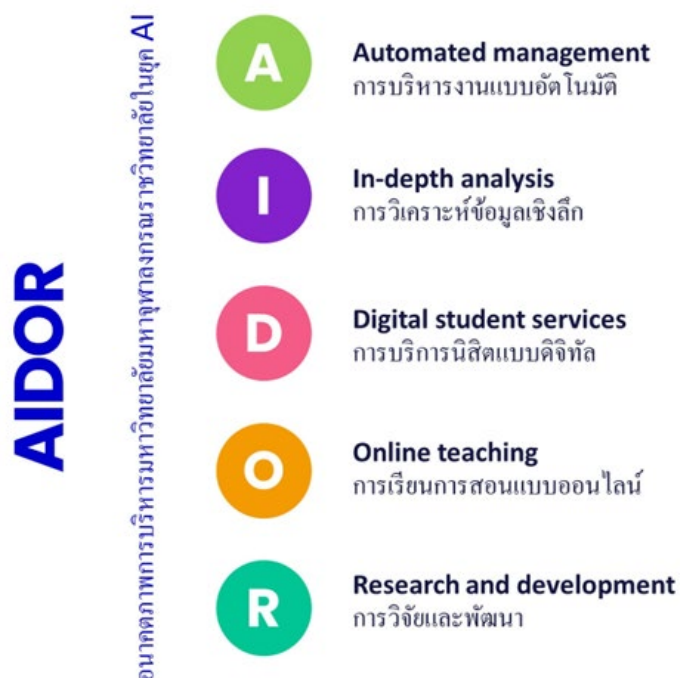
อย่างไรก็ดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรดำเนินการอย่างรอบคอบและเหมาะสม โดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ เช่น ความพร้อมของบุคลากรและเทคโนโลยี นโยบายและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย รวมถึงผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้บริหารของมหาวิทยาลัย ควรวางแผนและกำหนดแนวทางการนำ AI มาใช้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารมหาวิทยาลัยและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

การบริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) มีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากการใช้เทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์มีศักยภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการบริหารงานในมหาวิทยาลัย ซึ่งทางมหาวิทยาลัยอาจมีการปรับปรุงและนำเทคโนโลยี AI มาใช้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถช่วยให้การบริหารงานของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวมไปถึงควมมีการรับฟังความต้องการของนิสิตและคำนึงถึงสภาพการเรียนรู้ของนิสิตเป็นสำคัญ โดยการจัดบริหารร่วมกับเทคโนโลยี ที่มีความอัจฉริยะมากขึ้นจึงจะช่วยให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สามารถเติบโตและปรับตัวในยุคที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องมีการรับฟังและปรับตัวตลอดเวลาเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยี AI ได้อย่างเหมาะสม ช่วยสร้างอนาคตที่มั่นคงและเติบโตของมหาวิทยาลัยในยุค AI ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สรุปอนาคตภาพการบริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค AI คือ AIDOR ประกอบด้วย A= Automated management การบริหารงานแบบอัตโนมัติ I= In-depth analysis การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก D= Digital

student services การบริการนิสิตแบบดิจิทัล O= Online teaching การเรียนการสอนแบบออนไลน์ R= Research and development การวิจัยและพัฒนา ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 AIDOR: อนาคตภาพการบริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค AI

เอกสารอ้างอิง

- ควิกเซอร์ฟ. (2563). **ข้อดีและข้อเสียของ AI**. แหล่งที่มา <https://www.quickserv.co.th/knowledge-base/solutions/ข้อดีและข้อเสียของ-AI/> สืบค้นเมื่อ 23 ม.ค. 2564.
- สนม ครุฑเมือง. (2546). รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยอิสระของรัฐ. *Journal of Education Studies*. 32(1). 67-83.
- อภิสิทธิ์ คุณวรปัญญา. (2565). การปรับตัวในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อเตรียมพร้อมสู่ NEW NORMALสำหรับผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งประเภทสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหิดล. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*. 13(1). 83-103.
- Digital Government Development Agency (Public Organization). (2020). **AI Government Framework, framework for artificial intelligence in the public sector**. Bangkok: PAN (Thailand) Company Limited.
- Digital Government Development Agency (Public Organization). (2020). **GOVTECH FORESIGHT The future of world technology to the Thai government**. Bangkok: PAN (Thailand) Company Limited.

- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (2015). **History and development of Mahachulalongkornrajavidyalaya University**. Bangkok: 21 Century Company Limited.
- Office of the Education Council. (2017). **National Education Act of B.E. 2017-2036**. From <http://backoffice.onec.go.th/uploaded/Outstand/2017-EdPlan60-79.pdf> Retrieved January 10, 2022.
- Office of the Higher Education Commission Ministry of Education. (2007). **Manual for The Internal Quality Assurance for Higher Education Institutions : Office of the Higher Education Commission (OHEC)**. Bangkok: Parbpim Ltd., Part.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2016). **National Economic and Social Development Plan B.E. 2017-2021**. From https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422 Retrieved January 23, 2022.
- Office of the National Education Commission, Office of the Prime Minister. (2002). **National Education Act B.E. 1999 and amend**. Bangkok: Phrik Wan Graphic.

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการสอนสังคมศึกษา * APPLICATION FOR USING TECHNOLOGY IN TEACHING SOCIAL STUDIES

¹พระมหาอุดร อุตตโร (มากดี) Phramaha Udorn Uttaro (Makdee)

²พระครูสิริภุริณิทัศน์ (ฐิตสกลโค ดิษสวรค์) Phrakhrusiriphurinitat (Thitasaggo Ditsawan)

^{1,2}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhonsawan campus, Thailand

Corresponding Author E-mail: udon921@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการสอนสังคมศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ พัฒนาทักษะ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เข้าถึงแหล่งเรียนรู้และข้อมูลได้ง่ายขึ้น โดยมีโปรแกรมค้นหาข้อมูล ฐานข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเกมการศึกษา สื่อสังคมออนไลน์ ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีความจริงเสมือน และเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม ในการใช้เทคโนโลยีออนไลน์เพื่อการเรียนรู้สังคมศึกษาเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสูง และสามารถเรียนรู้ทุกเนื้อหาจากทุกที่ ทุกเวลา ทำให้เกิดการเรียนรู้วิถีใหม่ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและความร่วมมือ และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะในวิชาสังคมศึกษา ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างหลากหลายและน่าสนใจ ผักทักษะการคิดวิเคราะห์ข้อมูล และแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ส่วนการพัฒนาวิชาชีพครูและการบูรณาการเทคโนโลยีเน้นพัฒนาความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ เน้นไปที่การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ และมีเจตคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้อย่างมีจริยธรรม การใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ เช่น เกม สื่อสังคมออนไลน์ และเทคโนโลยีความเป็นจริงสมมติ เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจ นอกจากนี้การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อช่วยวิเคราะห์ข้อมูล และสารสนเทศออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อการพัฒนาการสอนสังคมศึกษา ในยุคปัจจุบันให้ดีขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: การประยุกต์, เทคโนโลยี, การพัฒนา, การสอนสังคมศึกษา

Abstract

Application of technology in developing social studies teaching Used to increase efficiency in learning management, develop skills, and encourage students to be creative and participate in learning. Easier access to learning resources and information There is a program to search for information. online databases, etc. There are also educational games. social media artificial intelligence and virtual reality technology and augmented reality technology the use of online technology for social studies learning is a highly effective educational innovation. and can learn every content from anywhere, anytime, creating a new way of learning divided into 2 groups: technology for communication and cooperation and technology for learning Especially in social studies This allows students to learn in a variety and interesting way. Practice thinking and analyzing data skills and solve various problems to achieve maximum benefit in organizing social studies learning. Teacher professional development and technology integration emphasize developing knowledge and skills in using information and communication technology in learning management. Emphasis is placed on using technology to increase efficiency in learning management. and have a good attitude in using information and communication technology in organizing learning in an ethical manner Using technology to create learning media in various forms such as games and social media. and fictional reality technology to create a diverse and interesting learning experience in addition, the use of artificial intelligence (AI) technology to help analyze data and information and design learning management that is appropriate for students in order to further develop the teaching of social studies in today's era.

Keywords: Applications, Technology, Development, Teaching Social Studies.

บทนำ

ในปัจจุบันการสอนสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อผู้เรียน เนื่องจากเป็นวิชาที่ช่วยให้เข้าใจสังคมและโลกรอบตัวมากขึ้น มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และภูมิศาสตร์ ทักษะเหล่านี้มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันและอนาคต โดยเฉพาะการสอนสังคมศึกษา ในปัจจุบันมีความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ครูสังคมศึกษานี้จึงต้องให้ความสำคัญในการจัดห้องเรียนที่นำเอาเทคโนโลยีมาเสริมกับกิจกรรมการเรียนรู้ให้แรงจูงใจ มีการแข่งขัน มีรางวัล จะทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้และครูต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง (สุชาติ ประสพผลดี, 2563) และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการสอนสังคมศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและง่าย สามารถค้นหาข้อมูลได้ผ่านโปรแกรมและฐานข้อมูลออนไลน์ ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และคิดเชิงสร้างสรรค์ ใช้ภาพ เสียง วิดีโอ 3D และการเล่าเรื่องหลายรูปแบบเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะต่างๆ เพื่อนำไปใช้ใน

ชีวิตอย่างหลากหลายได้ (วรเทพ พงษ์พานิช, 2563) นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความตื่นตัวในการเรียนรู้ การศึกษาสังคมศึกษา เช่น เกม จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาวิชาอย่างสนุกสนานและมีส่วนร่วม การใช้สื่อสังคมออนไลน์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่นได้อย่างอิสระ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้และทักษะการคิดวิเคราะห์ ส่วนเทคโนโลยีความจริงเสมือนและเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม (Augmented Reality) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสัมผัสประสบการณ์เสมือนจริงหรือมองเห็นวัตถุเสมือนจริงทับซ้อนกับวัตถุจริง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้นและสามารถเรียนรู้ทุกเนื้อหาจากทุกที่ทุกเวลา มี 2 กลุ่มเทคโนโลยี คือ เทคโนโลยีสื่อสารและความร่วมมือ เช่น โปรแกรมสนทนาออนไลน์ และเทคโนโลยีการเรียนรู้ เช่น โปรแกรมตัดต่อวิดีโอที่ช่วยให้เรียนรู้ได้อย่างหลากหลายและฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ข้อมูลและแก้ปัญหาในวิชาสังคมศึกษาได้ดี (วรรณวิมล ศรีสุราช, 2563)

การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้สังคมศึกษาต้องเป็นไปตามหลักจริยธรรมและมีความรับผิดชอบ เช่น ไม่เข้ามาละเมิดสิทธิของผู้อื่น ไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ไม่สร้างข้อมูลเท็จ และไม่ใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิด เช่น การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การกลั่นแกล้งผู้อื่น และการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา การพัฒนาวิชาชีพครู และการบูรณาการเทคโนโลยีต้องเน้นพัฒนาความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ของครู (ไพโรจน์ สุวรรณชาติ, 2563) รวมถึงเนื้อหาวิชาที่สอนและแนวทางการบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ครูมีทักษะในการใช้งานเทคโนโลยีทั้งในด้านพื้นฐานและเชิงประยุกต์เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และมีเจตคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ อย่างมีจริยธรรม ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์และข้อจำกัดของการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมและมีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม รวมถึงการใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน (VR) และเกมออนไลน์ เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและน่าสนใจ และการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศ ช่วยให้การจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน ในการพัฒนาการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญอย่างมาก (ชัชวาลย์ สินธุ์รัตน์, 2563)

บทบาทของเทคโนโลยีในการศึกษาสังคมศึกษา

บทบาทของเทคโนโลยีที่เข้ามาช่วยในการพัฒนาการศึกษาสังคมศึกษาเพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ออกแบบ พัฒนา ดำเนินการ และประเมินผลของสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอนและสื่อการเรียนรู้ เพื่อนำไปพัฒนาเป็นระบบของการสอนและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ให้ความเห็นไปในแนวทางเดียวกัน

บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในการศึกษาสังคมศึกษา เทคโนโลยี ICT เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบันมาก การนำเทคโนโลยี ICT มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนและเนื้อหาวิชาในการเรียนการสอนนั้น แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นคว้าข้อมูล การใช้โปรแกรมค้นหาข้อมูล การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น 2) การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ และทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เช่น การใช้โปรแกรมจำลองสถานการณ์ (Simulation) เพื่อฝึกทักษะ

การคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจ การใช้เทคโนโลยีจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) เพื่อฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์และการทำงานเป็นทีม เป็นต้น และ 3) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน เช่น การใช้เทคโนโลยีจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสำรวจและค้นพบ (Discovery Learning) เพื่อฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน (สุจินต์ สุวรรณวงศ์, 2562) นอกจากนี้ บทบาทของเทคโนโลยีในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน สามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดได้หลากหลายรูปแบบ จึงควรนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เข้าถึงข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบัน (สุกัญญา จันทรศรีสุข และคณะ, 2566; กิตติศักดิ์ ศรีประเสริฐ, 2560; สุมาลี สุขสวัสดิ์, 2563)

สรุปได้ว่า บทบาทของเทคโนโลยีในการศึกษาสังคมศึกษา จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและง่ายขึ้น เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นคว้าข้อมูล การใช้โปรแกรมค้นหาข้อมูล การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น พร้อมช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การคิดเชิงสร้างสรรค์ จึงเห็นได้ว่าเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษา ทำให้การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในหนังสือเรียนเท่านั้น แต่ผู้เรียนยังสามารถเรียนรู้ได้ในรูปแบบภาพ เสียง วิดีโอ 3D พร้อมเพิ่มความตื่นเต้นด้วยการเล่าเรื่องหลายรูปแบบ และยังส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะต่างๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างหลากหลายอีกด้วย

เทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับการศึกษาสังคมศึกษา

เทคโนโลยีและนวัตกรรมมีความสำคัญต่อการศึกษาหลายประการ ทั้งนี้เนื่องจากในโลกยุคโลกาภิวัตน์ โลกมีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าทั้งด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากระบบการศึกษาที่มีอยู่เดิมเพื่อให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์, 2559) การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อการออกแบบและส่งเสริมระบบการเรียนการสอน เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยวิธีการทางการศึกษา การพัฒนา และการประยุกต์วัสดุ เครื่องมือ วิธีการ เพื่อนำมาใช้ในสถานการณ์การเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของคนให้ดียิ่งขึ้นเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่เป็นนวัตกรรมสำหรับการศึกษาสังคมศึกษา ดังนี้

การนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเกมการศึกษา (Educational Games) ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาวิชาอย่างสนุกสนานและมีส่วนร่วม เช่น เกมจำลองสถานการณ์ เกมฝึกทักษะ เป็นต้น

สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมต่อกับผู้อื่นและแลกเปลี่ยนความรู้ได้อย่างอิสระ เช่น แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นต้น

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น โปรแกรมจำลองสถานการณ์ โปรแกรมช่วยสอน เป็นต้น (พัชร ฌณรัตน์, 2566)

บล็อกเชน (Blockchain) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถบันทึกและติดตามข้อมูลได้อย่างปลอดภัย เช่น การจัดเก็บข้อมูลนักเรียน การจัดเก็บข้อมูลการเรียนการสอน เป็นต้น

อินเทอร์เน็ตของสิ่ง (IoT) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมต่อกับสิ่งต่างๆ ในโลกแห่งความเป็นจริง เช่น การเก็บข้อมูลสภาพอากาศ การเก็บข้อมูลการจราจร เป็นต้น (สุมาลี สุขสวัสดิ์, 2563)

เทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน (Virtual Reality) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสัมผัสประสบการณ์เสมือนจริง เช่น การเยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ การทดลองวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม (Augmented Reality) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นวัตถุเสมือนจริงทับซ้อนกับวัตถุจริง เช่น การเล่นเกม การเรียนรู้เกี่ยวกับวัตถุทางธรรมชาติ เป็นต้น (กฤตาภรณ์ ต้นดีวรวงศ์, 2565)

เทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับการศึกษาสังคมศึกษามีความสำคัญต่อการศึกษาลายประการ การเปลี่ยนแปลงในทุกด้านอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าทั้งด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากระบบการศึกษาที่มีอยู่เดิมเพื่อให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งเพื่อแก้ไขปัญหาทางด้านศึกษาบางอย่างที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจำนวนผู้เรียนที่มากขึ้น การพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยการผลิตและพัฒนาสื่อใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของมนุษย์ให้เพิ่มมากขึ้นด้วยระยะเวลาที่สั้นลง การใช้นวัตกรรมมาประยุกต์ในระบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาที่มีส่วนช่วยให้การใช้ทรัพยากรการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีนวัตกรรมทางการศึกษา คือ การปรับปรุงและคิดค้นวิธีสอนแบบใหม่ๆ โดยใช้วิธีการ ความคิดหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่พัฒนาขึ้น โดยอาศัยหลักการ ทฤษฎี ที่ได้ผ่านกระบวนการที่เชื่อถือได้ เข้ามาจัดการและสนับสนุนการเรียนการสอนและประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและหลากหลายขึ้นมา โดยสามารถแบ่งได้คือ เกมการศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาวิชาอย่างสนุกสนานและมีส่วนร่วม ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อสังคมออนไลน์ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมต่อกับผู้อื่นและแลกเปลี่ยนความรู้ได้อย่างอิสระ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะการสื่อสาร ปัญญาประดิษฐ์ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้และทักษะการคิดวิเคราะห์ เทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสัมผัสประสบการณ์เสมือนจริงหรือมองเห็นวัตถุเสมือนจริงทับซ้อนกับวัตถุจริง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

สื่อออนไลน์และการเชื่อมโยงระดับโลกในด้านสังคมศึกษา

เทคโนโลยีการศึกษามีความสำคัญมากในการเจาะตลาดโลก มีการคาดการณ์ว่าตลาดการศึกษาจะมีขนาด 10 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี 2030 ตลาดที่จะเติบโตมากที่สุดคือในทวีปเอเชีย แอฟริกา และลาตินอเมริกา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีประชากรจำนวนมาก และล้วนใช้ smartphone เป็นหลัก สามารถให้บริการที่ครอบคลุมทุกส่วนของการเรียนรู้เชื่อมโยงกัน ทั้งคอร์สเรียน แพลตฟอร์มวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ การวัดผล การสื่อสาร และการรายงานผลการเรียน หากเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น แล้วจึงเป็น solution คุณภาพระดับโลก การพัฒนาการเรียนการสอนก็จะเป็นแบบ data-driven และ personalized มากขึ้น เพราะมีจุดข้อมูลที่ไม่เคยมีมาก่อน การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ (Online Collaboration) เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ต่างสถานที่กันโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น อีเมล เว็บบอร์ด โซเชียลมีเดีย เป็นต้น การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์สามารถช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่คำนึงถึงระยะทางหรือเวลา การเชื่อมโยงระดับโลก (Global Connectivity) เป็นการเชื่อมต่อระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากทั่วโลกโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การเชื่อมโยงระดับโลกช่วยให้ผู้เรียน

สามารถเข้าถึงข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ จากทั่วโลกได้อย่างง่ายดาย ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับโลกกว้างได้มากขึ้น (สุกัญญา จันทรศรีสุข และคณะ, 2566)

การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ มีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม เพื่อให้ให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจ ได้รู้และเข้าใจกิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมโดยใช้เครื่องมือในรูปแบบดิจิทัลผ่านอุปกรณ์เครื่องมือทางสื่อสังคมออนไลน์ด้วย คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต หรืออุปกรณ์อื่นด้วยการเชื่อมโยงโครงข่ายด้วยอุปกรณ์เครือข่าย เซิร์ฟเวอร์ ไคลเอนต์ ฮับ เนทเวิร์คสวิตช์ เราต์เตอร์ (จินณวัตร ปะโคทั้ง และธีระ รุญเจริญ, 2566) อุปกรณ์ที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงที่อยู่ของสถานีต้นทางสู่ปลายทาง โดยการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของครูผู้สอนจากที่ต่างๆ ทั่วประเทศหรือทั่วโลกที่เชื่อมโยงด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การเรียนรู้เริ่มมาให้ความสำคัญกับการเรียนผ่านทางออนไลน์กันมากขึ้น การเรียนรู้ออนไลน์จึงช่วยทำให้การเรียนง่ายและสะดวกขึ้น ขอแค่มีอินเทอร์เน็ตเข้าถึงทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ซึ่งลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ทางออนไลน์ (Online learning) คือผู้เรียนเป็นใครก็ได้ อยู่ที่ใดก็ได้ เรียนเวลาก็ได้ เอาตามความสะดวกของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ขอบเขตการเรียนรู้กว้างออกไป และเรียนอย่างรู้ลึกมากขึ้น ซึ่งย่อมมาจากการจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ (เจริญ ภูวิจิตร, 2566) แต่ถึงกระนั้นการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เป็นสิ่งใหม่ในการรับรู้ของบุคคลทั่วไป สื่อออนไลน์ และการเชื่อมโยงระดับโลกในด้านสังคมศึกษาเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงวิธีเรียนที่เป็นอยู่เดิมเป็นการเรียนที่ใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ซึ่งการสอนแบบออนไลน์มีองค์ประกอบ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา สื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้ ระบบการติดต่อสื่อสาร ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ การวัดและ การประเมินผลโดยรูปแบบการเรียนการสอนมีหลากหลายวิธี ที่จะให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันได้ การพิจารณาองค์ประกอบและรูปแบบ ที่สอดคล้อง เหมาะสมกับลักษณะวิชา และบริบทของผู้เรียนจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อำนวยความสะดวกการสอนได้แค่ปลายนิ้ว ทำให้เราสามารถเรียนรู้ทุกเนื้อหาได้จากทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกันในการเรียนรู้วิถีใหม่

เทคโนโลยีเพื่อการสอนในวิชาสังคมศึกษา

ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้มีมากมายหลากหลายสามารถที่จะนำเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาปรับใช้ในการสอนได้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีการสอนแบบใหม่ให้ทันต่อยุคสมัยหรือทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ คือการนำเทคโนโลยีเข้ามามีใช้ในการสอน โดยเฉพาะวิชาสังคมศึกษา เพราะวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนมากที่สุด เพราะฉะนั้น การที่จะทำให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียน ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้

มนัสนันท์ หัตถศักดิ์ (2557) ได้กล่าวถึงเทคโนโลยีเพื่อการสอนที่แตกต่างในวิชาสังคมศึกษา ดังนี้

1. เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและความร่วมมือ เช่น โปรแกรมสนทนาออนไลน์ (Chat Room) โปรแกรมประชุมทางไกล (Video Conference) โปรแกรมจัดการงานร่วมกัน (Collaboration Tool)

สามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปรายประเด็นต่างๆ ร่วมกัน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และสร้างสรรค์ผลงานร่วมกัน

2. เทคโนโลยีเพื่อการสร้างสื่อการเรียนรู้ เช่น โปรแกรมตัดต่อวิดีโอ โปรแกรมสร้างภาพกราฟิก โปรแกรมสร้างเว็บไซต์ สามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจ เช่น วิดีโอ เกม เว็บไซต์ แผนที่ความคิด เป็นต้น

3. เทคโนโลยีเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น โปรแกรมประมวลผลข้อมูลสถิติ โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ สามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ข้อมูล มองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูล และนำข้อมูลไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ

ประภัสสร แก้วพูล (2564) ได้กล่าวถึงเทคโนโลยีเพื่อการสอนที่แตกต่างในวิชาสังคมศึกษา ดังนี้

1. เทคโนโลยีความจริงเสมือน (Virtual Reality: VR) เป็นเทคโนโลยีที่จำลองสภาพแวดล้อมเสมือนจริง ให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับประสบการณ์เหมือนอยู่ในสถานที่จริง ซึ่งสามารถนำมาใช้ในวิชาสังคมศึกษาเพื่อจำลองเหตุการณ์ในอดีตหรืออนาคต ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจสถานการณ์นั้นๆ ได้ดียิ่งขึ้น เช่น การใช้ VR จำลองเหตุการณ์การสู้รบในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือจำลองสถานการณ์การสำรวจอวกาศ เป็นต้น

2. เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม (Augmented Reality: AR) เป็นเทคโนโลยีที่ผสมผสานระหว่างโลกจริงกับโลกเสมือนจริงเข้าด้วยกัน ให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นวัตถุเสมือนจริงซ้อนทับกับโลกจริง ซึ่งสามารถนำมาใช้ในวิชาสังคมศึกษาเพื่อนำเสนอข้อมูลเชิงลึกที่ซับซ้อนหรือยากต่อการเข้าใจ เช่น การใช้ AR นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างของโลกหรือระบบนิเวศ เป็นต้น

3. เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เป็นเทคโนโลยีที่เลียนแบบการทำงานของสมองมนุษย์ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในวิชาสังคมศึกษาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่และประมวลผลข้อมูลเชิงลึกที่ซับซ้อน เช่น การใช้ AI วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของประชากรโลกหรือแนวโน้มทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

4. เทคโนโลยีการเรียนรู้แบบออนไลน์ (Online Learning) เป็นเทคโนโลยีที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากทุกที่ทุกเวลา ซึ่งสามารถนำมาใช้ในวิชาสังคมศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์หรือแบบผสมผสาน (Blended Learning) เช่น การใช้แพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์เพื่อนำเสนอเนื้อหาหรือจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เป็นต้น

สุมาลี ทองคำ (2564) ได้กล่าวถึงเทคโนโลยีเพื่อการสอนที่แตกต่างในวิชาสังคมศึกษาไว้ว่า ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) เป็นสาขาหนึ่งของวิทยาการคอมพิวเตอร์ที่มุ่งพัฒนาให้คอมพิวเตอร์สามารถคิดและทำสิ่งต่างๆ แทนมนุษย์ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาได้ เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ประเมินผลการเรียนรู้ หรือจัดการเรียนการสอนแบบตัวต่อตัว ส่วนการเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) เป็นสาขาหนึ่งของปัญญาประดิษฐ์ที่ช่วยให้คอมพิวเตอร์สามารถเรียนรู้และปรับปรุงประสิทธิภาพได้ด้วยตัวเอง สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาได้ เช่น การใช้การเรียนรู้ของเครื่องเพื่อแนะนำเนื้อหาการเรียนรู้ จำแนกประเภทข้อมูล หรือคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต

กิตติศักดิ์ ศรีประเสริฐ และสุภาวดี บุญประเสริฐ (2563) ได้กล่าวถึงเทคโนโลยีเพื่อการสอนที่แตกต่างในวิชาสังคมศึกษาไว้ว่า การพิมพ์สามมิติ (3D Printing) เป็นกระบวนการสร้างวัตถุสามมิติจากข้อมูลดิจิทัล สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาได้ เช่น การใช้การพิมพ์สามมิติเพื่อสร้าง

แบบจำลองวัตถุทางประวัติศาสตร์ จำลองกระบวนการทางธรรมชาติ หรือสร้างอุปกรณ์การเรียนรู้ต่างๆ ส่วนการพิมพ์เลเซอร์ (Laser Cutting) เป็นกระบวนการตัดวัสดุด้วยเลเซอร์ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาได้ เช่น การใช้การพิมพ์เลเซอร์เพื่อตัดวัสดุในการสร้างแบบจำลองวัตถุทางประวัติศาสตร์ ประดิษฐ์อุปกรณ์การเรียนรู้ต่างๆ หรือออกแบบชิ้นงานศิลปะและงานฝีมือ

วรวิทย์ พิกุลทอง (2565) ได้กล่าวถึงเทคโนโลยีเพื่อการสอนที่แตกต่างในวิชาสังคมศึกษาไว้ว่า เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) เป็นเทคโนโลยีที่ช่วยให้ข้อมูลต่างๆ สามารถเก็บรักษาได้อย่างปลอดภัย และโปร่งใส สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาได้ เช่น การใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนเพื่อเก็บรักษาข้อมูลการเรียนรู้ บันทึกผลการเรียน หรือจัดระบบนิเวศการเรียนรู้แบบกระจายศูนย์ ส่วนเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์แบบจำลองภาษา (Natural Language Processing) เป็นสาขาหนึ่งของปัญญาประดิษฐ์ที่ช่วยให้คอมพิวเตอร์สามารถเข้าใจและประมวลผลภาษามนุษย์ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาได้ เช่น การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์แบบจำลองภาษาเพื่อแปลภาษาตอบคำถาม หรือสร้างเนื้อหาการเรียนรู้ต่างๆ

กชกร ตันติสุข (2563) กล่าวถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนควรมีความเข้าใจในประโยชน์และข้อจำกัดของการใช้ ICT ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา และควรได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้ในการใช้ ICT ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพแก่ผู้เรียนได้

สรุปว่า จากการศึกษาเทคโนโลยีเพื่อการสอนที่แตกต่างในวิชาสังคมศึกษา สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

1. เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและความร่วมมือ เช่น โปรแกรมสนทนาออนไลน์ โปรแกรมประชุมทางไกล โปรแกรมจัดการงานร่วมกัน สามารถใช้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปรายประเด็นต่างๆ ร่วมกัน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และสร้างสรรค์ผลงานร่วมกัน
2. เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ เช่น โปรแกรมตัดต่อวิดีโอ โปรแกรมสร้างภาพกราฟิก โปรแกรมสร้างเว็บไซต์ โปรแกรมประมวลผลข้อมูลสถิติ โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ สามารถใช้เพื่อสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจ ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ข้อมูล มองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูล และนำข้อมูลไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ

การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมและความรับผิดชอบในสังคมศึกษา

การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมและความรับผิดชอบมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี หมายถึง การใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี หมายถึง การใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติ รอบคอบ และระมัดระวัง ไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อตนเองและผู้อื่น (อัษฎา พลอยโสภณ, 2563) โดยคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และหลักการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมและความรับผิดชอบในสังคมศึกษา ได้แก่ 1) หลักความถูกต้อง (Accuracy) ข้อมูลและสารสนเทศที่ได้จาก

เทคโนโลยีต้องถูกต้องและน่าเชื่อถือ 2) หลักความเป็นส่วนตัว (Privacy) ข้อมูลส่วนบุคคลต้องได้รับการคุ้มครอง 3) หลักความเท่าเทียม (Equality) ทุกคนควรมีสิทธิเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างเท่าเทียมกัน 4) หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) ผู้ใช้งานเทคโนโลยีต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง (สุจินต์ สุวรรณวงศ์, 2557)

การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมศึกษา มีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีเป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องเหมาะสมเพื่อป้องกันผลกระทบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม และความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยี เป็นการกำหนดหน้าที่และความคาดหวังในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น (กิตติศักดิ์ ศรีประเสริฐ, 2560) ได้แก่ 1) เคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ไม่เผยแพร่ข้อมูลที่เป็นเท็จหรือสร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น 2) ไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต 3) ไม่ใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิด ไม่ใช้เทคโนโลยีเพื่อก่ออาชญากรรมหรือละเมิดกฎหมาย 4) ใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติและรอบคอบ ไม่ประมาท เล่นเล่อจนทำให้เกิดอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น และ 5) รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ตระหนักถึงผลที่ตามมาของการใช้เทคโนโลยีของตนเอง (สมใจ แก้ววิเชียร, 2560)

สรุปได้ว่า การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดโดยจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ การเคารพสิทธิของผู้อื่น การไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การไม่สร้างข้อมูลเท็จหรือบิดเบือนความจริง เป็นต้น ส่วนความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ การไม่ใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิด เช่น การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การกลั่นแกล้งผู้อื่น การเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

การพัฒนาวิชาชีพครูและการบูรณาการเทคโนโลยี

การพัฒนาวิชาชีพครูและการบูรณาการเทคโนโลยีในแนวทางที่คล้ายคลึงกัน โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถของครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน การพัฒนาวิชาชีพครูและการบูรณาการเทคโนโลยี ควรมุ่งเน้นการพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เป็นอย่างดี ทั้งในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ รวมไปถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอนและแนวทางการบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านทักษะ ครูควรมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการใช้งานพื้นฐาน การใช้งานเชิงประยุกต์ และการใช้งานเพื่อการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านเจตคติ ครูควรมีเจตคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ ตระหนักถึงประโยชน์และข้อจำกัดของการใช้เทคโนโลยี และมีความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม 4) ด้านนวัตกรรม ครูควรมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังนั้น การพัฒนาวิชาชีพครูและการบูรณาการเทคโนโลยี ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ การจัดหาทรัพยากรและการสนับสนุนที่จำเป็น รวมไปถึงการติดตามและประเมินผลการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ และ 5) ด้านทักษะการทำงานร่วมกัน ครูควรมีทักษะการทำงานเป็นทีม และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กิตติศักดิ์ ศรีประเสริฐ, 2561)

การพัฒนาวิชาชีพครูและการบูรณาการเทคโนโลยี ควรมุ่งเน้นการพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถ ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ นอกจากนี้ยังควรมีด้านบุคลิกภาพ ครูควรมีบุคลิกภาพที่ดี เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของครู เช่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เข้าใจผู้เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความยืดหยุ่น และด้านสุขภาพจิต ครูควรมีสุขภาพจิตที่ดี มีความสุขในการทำงาน และไม่เครียดจากการทำงาน ด้านความยืดหยุ่น ครูควรมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคม และด้านการทำงานเป็นทีม ครูควรสามารถทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศิริพร อ่อนละม้าย, 2564)

สรุปได้ว่า การพัฒนาวิชาชีพครูและการบูรณาการเทคโนโลยีควรมุ่งเน้นการพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในหลายด้าน ได้แก่

1. ด้านความรู้ ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เป็นอย่างดี ทั้งในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ รวมไปถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอนและแนวทางการบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้
2. ด้านทักษะ ครูควรมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการใช้งานพื้นฐาน การใช้งานเชิงประยุกต์ และการใช้งานเพื่อการจัดการเรียนรู้
3. ด้านเจตคติ ครูควรมีเจตคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ ตระหนักถึงประโยชน์และข้อจำกัดของการใช้เทคโนโลยี และมีความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการสอนสังคมศึกษา

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการสอนสังคมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีและวิธีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ และควรมีการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้รอบคอบ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการใช้เทคโนโลยี ซึ่งมีนักวิชาการที่กล่าวถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ดังนี้

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้สังคมศึกษา สามารถช่วยให้การเรียนรู้สังคมศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ 2) เทคโนโลยีการเรียนรู้ทางไกล (e-learning) เช่น MOOCs 3) เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม (AR) และเทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน (VR) 4) เทคโนโลยีเกมและสื่อสังคมออนไลน์ ครูควรเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชาญณรงค์ พานิชกุล, 2564) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาสามารถช่วยพัฒนาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในด้านต่างๆ เช่น 1) การเข้าถึงข้อมูลและสารสนเทศ 2) การกระตุ้นความสนใจและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ 3) ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ 4) พัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ครูควรวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้รอบคอบ เพื่อให้เทคโนโลยีสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศิริพร แก้วประเสริฐ, 2563) เทคโนโลยีสามารถช่วยให้การเรียนรู้สังคมศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) 2) เทคโนโลยีการเรียนรู้ทางไกล (e-learning) 3) เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม (AR) และเทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน (VR) 4) เทคโนโลยีเกมและสื่อสังคม

ออนไลน์ 5) เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ครูควรเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (วาสนา ศรีคำ, 2563)

เทคโนโลยีสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเทคโนโลยีสามารถช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น การเข้าถึงข้อมูลและสารสนเทศ การกระตุ้นความสนใจและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ และการพัฒนาทักษะ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ได้แก่ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ กลุ่มเทคโนโลยีการเรียนรู้ (Learning Technology) ได้แก่ เทคโนโลยีการเรียนรู้ทางไกล (e-learning) เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม (AR) เทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน (VR) เทคโนโลยีเกมและสื่อสังคมออนไลน์ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) โดยครูควรเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปความว่า การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเป็นแนวโน้มที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ครูควรศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ เช่น วิดีโอ เกม สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงข้อมูลและสารสนเทศได้ง่ายขึ้น กระตุ้นความสนใจและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ และการพัฒนาทักษะ ได้แก่ 1) การใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ทางไกล (e-learning) เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา โดยไม่จำกัดอยู่แค่ในชั้นเรียน 2) การใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม (AR) และเทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน (VR) เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เสมือนจริง ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่ยากและซับซ้อนได้ง่ายขึ้น 3) การใช้เทคโนโลยีเกมและสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและน่าดึงดูดใจ ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้มากขึ้น 4) การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศ ช่วยให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทสรุป

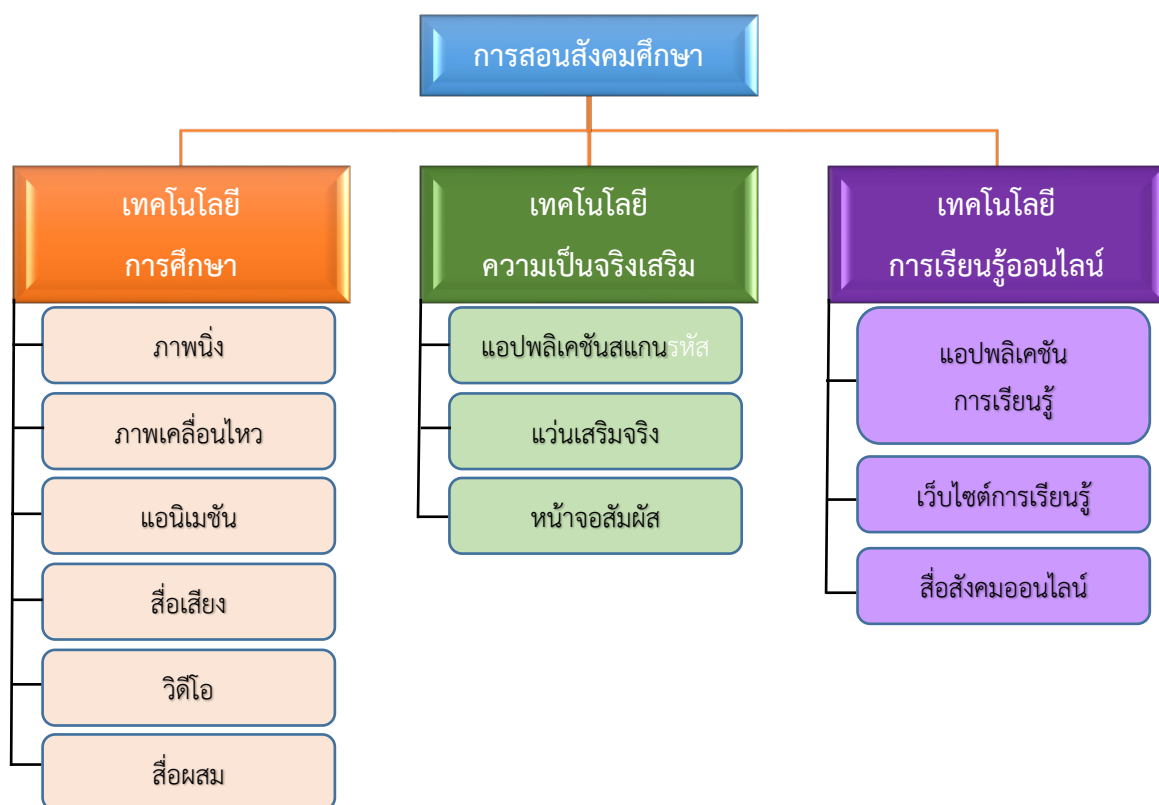
เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการศึกษาสังคมศึกษาช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและง่ายขึ้น นอกจากการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นคว้าข้อมูลแล้วยังมีโปรแกรมค้นหาข้อมูลฐานข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาอย่างลึกซึ้ง พร้อมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และคิดเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความตื่นเต้นในการเรียนรู้ด้วยการใช้ภาพ เสียง วิดีโอ 3D และการเล่าเรื่องหลายรูปแบบ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตรอย่างหลากหลายได้

การใช้สื่อออนไลน์และการเชื่อมโยงระดับโลกในด้านสังคมศึกษาเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า มีประสิทธิภาพสูง และสามารถเรียนรู้ทุกเนื้อหาจากทุกที่ ทุกเวลา ในการเรียนรู้วิถีใหม่ของการเรียนรู้ออนไลน์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและความร่วมมือ และ 2) เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้เรียนรู้ได้อย่างหลากหลายและน่าสนใจ และฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ข้อมูล และแก้ปัญหาต่างๆ ในวิชาสังคมศึกษาได้ดี การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้สังคมศึกษาต้องมีจริยธรรมและความรับผิดชอบ การไม่ใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิด และการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา

การพัฒนาวิชาชีพครูและการบูรณาการเทคโนโลยี จำเป็นต้องเน้นพัฒนาความรู้และทักษะของครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ให้เป็นอย่างดี รวมถึงเนื้อหาวิชาที่สอนและแนวทางการบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ครูควรมีทักษะในการใช้งานเทคโนโลยีทั้งในด้านพื้นฐานและเชิงประยุกต์ เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และมีเจตคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้อย่างมีจริยธรรม โดยครูควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์และข้อจำกัดของการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมและมีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและกระตุ้นความสนใจ การใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม (AR) และเทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน (VR) เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เสมือนจริง การใช้เกมและสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและน่าดึงดูดใจ การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศ ช่วยให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นในการพัฒนาการสอนสังคมศึกษาในยุคปัจจุบัน สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้เรื่องการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการสอนสังคมศึกษา ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการสอนสังคมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กชกร ตันติสุข. (2563). นวัตกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) **วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง**. 18(2). 129-143.
- กฤตาภรณ์ ตันติวรวงศ์. (2565). การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สังคมศึกษา. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์**. 12(2). 21-27.
- กิตติศักดิ์ ศรีประเสริฐ. (2560). บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา. **วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**. 12(2). 12-15.
- กิตติศักดิ์ ศรีประเสริฐ. (2561). การพัฒนาวิชาชีพครูและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดการเรียนรู้. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 11 ประจำปี 2561. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- กิตติศักดิ์ ศรีประเสริฐ และสุภาวดี บุญประเสริฐ. (2563). แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. **วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**. 13(2). 10-12.
- จิณณวัตร ปะโคทั้ง และธีระ รุญเจริญ. (2566). การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์. **วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ**. 11(42). 1-2.
- เจริญ ภูวจิตร. (2566). การจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล. แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/UawfO> สืบค้นเมื่อ 14 พ.ย. 2566.
- ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์. (2559). นวัตกรรมบริการ : กลยุทธ์ที่สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กรธุรกิจบริการ. **วารสารการจัดการสมัยใหม่**. 14(2). 13-24.
- ซัชวาลย์ สินธุรัตน์. (2563). การพัฒนาวิชาชีพครูและการบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี** 16(1). 1-18.
- ประภัสสร แก้วพูล. (2564). การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT). **วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี**. 21(2). 146-156.
- พงษ์พานิช วรเทพ. (2563). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการสอนสังคมศึกษา. **วารสารศึกษาศาสตร์และพัฒนศึกษา**. 29(2). 144-156.
- พัชรี มณีรัตน์. (2566). บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในวิชาสังคมศึกษา. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา**. 16(2). 69-74.
- ไพโรจน์ สุวรรณชาติ. (2563). หลักจริยธรรมและแนวทางการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม**. 17(2). 78-92.
- มนัสนันท์ หัตถศักดิ์. (2557). การสร้างความรู้ ความเข้าใจกระบวนการเรียนการสอน. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 32(4). 21-23.
- วรรณวิมล ศรีสุราช. (2563). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสังคมศึกษา. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**. 12(1). 20-32.
- วรวิทย์ พิกุลทอง. (2565) การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคดิจิทัล. **วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์** 26(1). 14-15.

- ศิริพร อ่อนละม้าย. (2564). การพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อรองรับการบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 12 ประจำปี 2564. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมใจ แก้ววิเชียร. (2560). การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 12(3). 12-14.
- สุกัญญา จันทร์ศรีสุข และคณะ. (2566). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ในวิชาสังคมศึกษา. วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 23(2). 16-18.
- สุกัญญา จันทร์ศรีสุข และคณะ. (2566). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล. วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 23(1). 12-15.
- สุกัญญา ศรีธรรมไชย. (2560). การพัฒนาวิชาชีพครูกับการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 ประจำปี 2560. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุจินต์ สุวรรณวงศ์. (2562). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา. วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 20(1). 18-20.
- สุชาติ ประสพผลดี. (2563). บทบาทของครูสังคมศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 15(1). 1-15.
- สุทิน สุวรรณ. (2564). การพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อรองรับการบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 12 ประจำปี 2564. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุมาลี ทองคำ. (2564). กลยุทธ์การสอนสังคมศึกษาในบริบทยุคเศรษฐกิจดิจิทัล. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. 21(1). 27-29.
- สุมาลี สุขสวัสดิ์. (2563). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 15(2). 12-15.
- อัษฎา พลอยโสภณ. (2563). การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัลเพื่อการสร้างพลเมืองประชาธิปไตย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 38(1). 106-116.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU
ISSN : 2392-5507, E-ISSN : 2673-0030

ภาคผนวก

- กระบวนการจัดทำวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- ระเบียบการส่งต้นฉบับ
- จริยธรรมการตีพิมพ์

กระบวนการจัดทำวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ ส่งเสริม และสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนิสิต นักศึกษาตลอดจนผู้สนใจทั่วไป ได้มีโอกาสนำผลงานวิชาการและงานวิจัย ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับพุทธ ศาสนา การศึกษา การบริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยาและการแนะแนว ภาษาศาสตร์ การสอนสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การบริหารจัดการธุรกิจ การพัฒนาสังคม และ สาขาวิชาสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อ่านประเมิน ต้นฉบับ จำนวน 2 ท่าน/เรื่อง ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind) ซึ่งเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อ ตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการ หรือบทความวิจัย และการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารฉบับนี้ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน บทความนั้นเพียงผู้เดียว และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

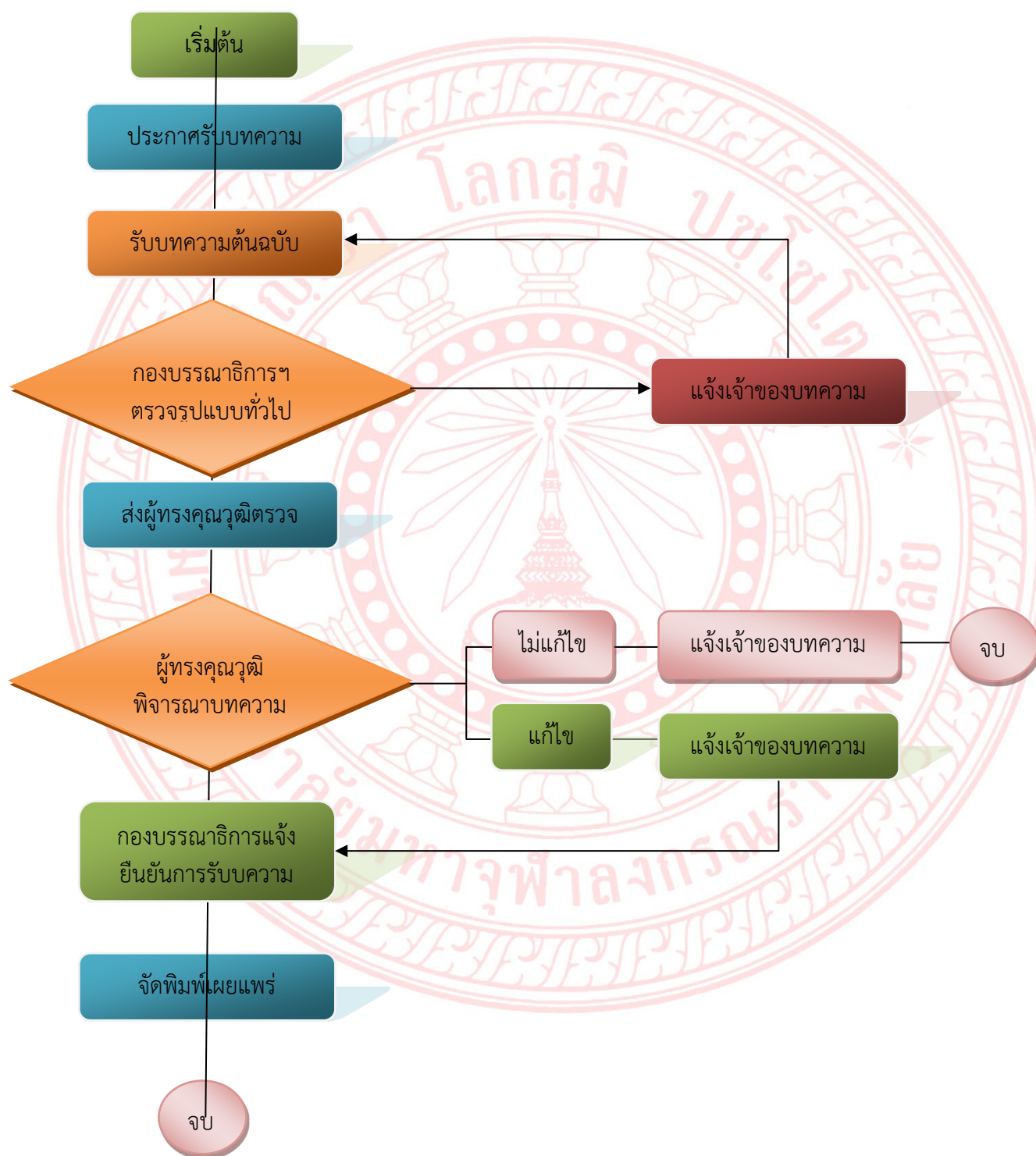
กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์และจะแจ้งให้เจ้าของบทความทราบ หลังจากผู้ประเมินบทความตรวจอ่านบทความแล้ว

โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดังต่อไปนี้

1. ประกาศรับต้นฉบับจากคณาจารย์/นักวิจัย/นิสิต
2. กองบรรณาธิการวารสารฯ ตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของต้นฉบับ
3. กองบรรณาธิการวารสารฯ จัดส่งต้นฉบับให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชานั้นๆ อ่าน ประเมินต้นฉบับ จำนวน 2 ท่าน/เรื่อง ประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double-Blind Peer Review คือ ปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง
4. ส่งให้ผู้เขียนแก้ไขตามผลการอ่านประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)
5. กองบรรณาธิการวารสารฯ ตรวจสอบความถูกต้อง และจัดพิมพ์ต้นฉบับวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. จัดส่งต้นฉบับ ดำเนินการจัดทำรูปเล่ม
7. กองบรรณาธิการวารสารฯ ดำเนินการเผยแพร่วารสาร

กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำวารสารศาสตร์ปริทรรศน์ฯ

**หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของ
วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**

1. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดวารสารหนึ่งมาก่อน
2. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาต้องไม่อยู่ระหว่างเสนอขอตีพิมพ์ ในวารสารอื่น
3. เนื้อหาในต้นฉบับควรเกิดจากการสังเคราะห์ความคิดขึ้น โดยผู้เขียนเองไม่ได้ลอกเลียนหรือตัดทอนมาจากผลงานวิจัยของผู้อื่น หรือจากบทความอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือปราศจากการอ้างอิงที่เหมาะสม
4. ผู้เขียนต้องเขียนต้นฉบับตามรูปแบบของต้นฉบับตามข้อกำหนดในระเบียบการส่งต้นฉบับ
5. ผู้เขียนได้แก้ไขความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) 2 ท่าน ต่อ 1 บทความ
6. หลังจากผู้เขียนได้แก้ไขเรื่องแล้ว กองบรรณาธิการได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงจะทำการออกหนังสือตอบรับบทความ

ระเบียบการส่งต้นฉบับ

กองบรรณาธิการได้กำหนดระเบียบการส่งต้นฉบับไว้ให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทางในการส่งต้นฉบับสำหรับการตีพิมพ์วารสารศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และกองบรรณาธิการสามารถตรวจสอบต้นฉบับก่อนการตีพิมพ์ เพื่อให้วารสารมีคุณภาพสามารถนำไปใช้อ้างอิงได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาดเอ 4 โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร ด้านล่างและขวามือ 2.5 เซนติเมตร

1.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่งดังนี้

- 1) ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 2) ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 3) ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 4) สังกัดหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้ชื่อผู้เขียน
- 5) ชื่อผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) (ภาษาไทย – ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 6) สังกัดหน่วยงานสังกัดของผู้เขียนร่วม (ภาษาไทย- ภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้ชื่อผู้เขียนร่วม
- 7) E-mail อีเมลของผู้เขียนที่ใช้ในการติดต่อได้จริง ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา และเบอร์โทรติดต่อ ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 8) หัวข้อของบทความไทย/อังกฤษ ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 9) เนื้อหาบทความไทย/อังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ไม่ควรเกิน 300-350 คำต่อบทคัดย่อ
- 10) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 11) หัวข้อเรื่อง ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย
- 12) หัวข้อย่อย ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่งเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย

13) เนื้อหา ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

1.3 จำนวนหน้าต้นฉบับ ควรมีความยาวไม่ต่ำกว่า 10 หน้าแต่ไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง)

1.4 จำนวนเอกสารอ้างอิง ควรมีอย่างน้อย 5-10 เรื่อง

2. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

2.1 บทความวิจัย

1) ชื่อเรื่อง ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียน เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา ให้ระบุสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษทั้งภาษาไทยและอังกฤษ และหากเป็นอาจารย์ ให้ระบุสังกัด/คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการสอน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

3) ที่อยู่ ระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบันทั้งภาษาไทยและอังกฤษ E-mail และเบอร์โทรศัพท์ ของผู้เขียน

4. บทคัดย่อ / Abstract เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 300-350 คำ โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง จะใช้ตัวเอนเฉพาะศัพท์วิทยาศาสตร์ และมีย่อประกอบของบทคัดย่อให้ครบทั้งวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย และคำสำคัญ ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

5) บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

6) วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives of this research) ให้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยระบุเป็นข้อ

7) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ขั้นตอนการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตัวแปรการวิจัย (ถ้ามี) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

8) สรุปผลการวิจัย (Research Result) เป็นการเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตารางและภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้น ขอบตารางด้านซ้ายและขวา สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพที่ชัดเจน และมีคำบรรยายใต้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

9) อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ควรมีการอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือไม่เพียงใด (ถ้ามี) และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการ หรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการนำไปใช้ประโยชน์

10) องค์ความรู้การวิจัย (Research Body of Knowledge) อธิบายองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย ควรสังเคราะห์ออกมาเป็นภาพ/โมเดล พร้อมคำอธิบายภาพ/โมเดลให้สามารถเข้าใจได้โดยสมบูรณ์

11) ข้อเสนอแนะ (Research Suggestion) เป็นการให้ข้อเสนอแนะที่ได้จากกระบวนการทำการวิจัย ประกอบด้วย 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

12) เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ หากผู้เขียนมีมากกว่า 5 คน ให้ใส่ชื่อ 5 คนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ et al.

2.2. บทความวิชาการ

1) **ชื่อเรื่อง** ควรสั้น และกะทัดรัด ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2) **ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียน** เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา ให้ระบุสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษ ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ และหากเป็นอาจารย์ ให้ระบุสังกัด/คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการสอน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

3) **สังกัด** ระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบัน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ E-mail และเบอร์โทรศัพท์ของผู้เขียน

4) **บทคัดย่อ / Abstract** เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 300-350 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง

5) **บทนำ (Introduction)** เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา ปัญหาการวิจัย เหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

6) **เนื้อหา (Material)** ผู้เขียนอาจแบ่งหัวข้อย่อยในประเด็นเนื้อหานี้ได้ตามประเด็นที่ผู้เขียนต้องการจะทำการนำเสนอในบทความ โดยเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการค้นคว้า

7) **บทสรุป (Summary)** เป็นการสรุปผลได้จากการศึกษาว่าได้พบประเด็นอะไรที่สำคัญ รวมทั้งองค์ความรู้จากการศึกษา ที่ผู้เขียนต้องการสรุปผล รวมถึงเสนอแนะองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อที่จะนำผลการศึกษาไปพัฒนาและเป็นประโยชน์ทางการศึกษา

8) **เอกสารอ้างอิง (References)** เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ หากผู้เขียนมีมากกว่า 5 คน ให้ใส่ชื่อ 5 คนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ et al.

2.3 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อนามสกุลของผู้เขียน ปีที่ตีพิมพ์ และหมายเลขหน้า (ถ้ามี) กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

1) พระไตรปิฎก/อรรถกถา :

ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา**. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2) หนังสือ :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. พิมพ์ครั้งที่. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2551). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์.

3) สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานการวิจัย :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่องสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานการวิจัย. ชื่อระดับสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานการวิจัย. ชื่อมหาวิทยาลัย หรือแหล่งให้ทุนการวิจัย.

ตัวอย่าง.

พระมหาญาณวฑฺฒน์ ฐิตวฑฺฒโน (บุตตาวงษ์). (2558). การวิเคราะห์แนวคิดทางการศึกษาของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อำนาจ บัวศิริ. (2561). กระบวนการสร้างภาวะผู้นำด้วยหลักไตรสิกขา. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

4) บทความในวารสาร :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่พิมพ์(ฉบับที่พิมพ์). เลขหน้าที่อ้างอิง. ตัวอย่าง.

อำนาจ บัวศิริ. (2561). กระบวนการสร้างภาวะผู้นำด้วยหลักไตรสิกขา. วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 5(3). 26-27

5) บทความในหนังสือ :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ. ชื่อหนังสือ. พิมพ์ครั้งที่. (เลขหน้า). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

พระมหาสมจินต์ สมมาปญฺโญ. (2542). ทศนะเกี่ยวกับการศึกษาของพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) : วิเคราะห์จากหนังสือ ทางสายกลางของการศึกษาไทย. ใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ชีวิตและผลงานของพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) และนันทาทศนะของนักวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. (40-42). กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

6) สื่ออินเทอร์เน็ต :

ชื่อผู้เขียน/ผู้เผยแพร่. (ปีเผยแพร่). ชื่อเรื่อง. แหล่งที่มา (URL). สืบค้นเมื่อ (วันที่-เดือน-ปี).

ตัวอย่าง.

วัดญาณเวศกวัน. (2556). ประวัติพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). แหล่งที่มา http://www.watnyanaves.net/th/web_page/biography สืบค้นเมื่อ 17 ก.ย. 2556.

7) หนังสือพิมพ์ออนไลน์ :

ผู้แต่ง. (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์. แหล่งที่มา (URL). สืบค้นเมื่อ (วันที่-เดือน-ปี).

ตัวอย่าง.

เดลินิวส์. (27 ก.พ. 2562). เริ่มนำร่องการเรียนรู้สถิติสมมติเป็นฐานภาคเรียนที่ 1-62. เดลินิวส์.แหล่งที่มา <https://www.dailynews.co.th/education/695610> สืบค้นเมื่อ 17 ส.ค. 2562.

8) ราชกิจจานุเบกษา :

ชื่อกฎหมาย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (ถ้ามี). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ตอนที่ หน้า(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (30 พ.ค. 2562).

การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย

3. กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา อาคารเรียนรวม โชน C ชั้น 5
ห้อง C510 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทรศัพท์ 035-24800 ต่อ 8284, 095-542-6695
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU>

4. การอ่านประเมินต้นฉบับ

ต้นฉบับจะได้รับการอ่านประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จากภายนอกมหาวิทยาลัยในสาขาวิชานั้นๆ จำนวน 2 ท่านต่อ 1 เรื่อง ประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double-Blind Peer Review คือ ปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง และส่งผลการอ่านประเมินคืนผู้เขียนให้เพิ่มเติม แก้ไข หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

5. ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้ามนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไปพิมพ์ซ้ำ เว้นเสียแต่ว่าจะได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัยฯ เป็นลายลักษณ์อักษร

6. ความรับผิดชอบ

เนื้อหาต้นฉบับที่ปรากฏในวารสารเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน ทั้งนี้ ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์

จริยธรรมการตีพิมพ์

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กำหนดจริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานในวารสาร มีดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยในการคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
3. ผู้เขียนจะต้องจัดทำต้นฉบับของบทความตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียน
4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียวทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
7. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม
8. ผู้เขียนจะต้องแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
9. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิดที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ
2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนและผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ

3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่นอย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นจะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการตอบรับ หรือปฏิเสธ การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

4. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

5. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้แนะว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

6. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนและผู้ประเมิน

7. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสารและผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

2. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

3. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

4. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

5. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

โดยวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้แปลและปรับปรุงจาก <https://publicationethics.org/>